

De 1486

225045/IV

HC II 15. 177 m 95.17

X 9517

Institutiones

Rubrice primi libri institutionū.

De iusticia et iure.	carta secunda.
De iure naturali gentiū ⁊ civili.	iiij.
De iure personarum.	iiij.
De ingenuis	v.
De libertinis	v.
Qui ⁊ ex q̄bꝫ caus māmittere n̄ p̄nt	vi
De lege fusia canina tollenda	vij.
De his qui sui vel alieni iuris sunt	vij.
De patria potestate	viii.
De nuptijs	viii.
De adoptionibus	x.
Quibꝫ mōis ius p̄cie ptātis soluit	xi.
De tutelis	xij.
Qui testamento tutores dari p̄nt	xij.
De legitima agnatorum tutela	xij.
De capitis diminutione	xiii.
De legitima patronorꝫ tutela	xiii.
De legitima parentum tutela	xv.
De fiduciaria tutela	xv.
De atiliano tutore. ⁊ de eo qui ex lege iul	
lia et ticia dabatur.	xv.
De auctoritate tutorum	xvi.
Quibus modis tutela finitur	xvi.
De curatoribus	xvij.
De satisfatione tutorꝫ vel curatorꝫ	xvij.
De excusationibꝫ tutorꝫ vel curatorꝫ	xviii.
De suspectis tutoribus vel cur.	xix.

Secundi libri

De rerum diuisione	xx.
De rebꝫ corporalibꝫ vel incorporeis	xxvi.
De seruitutibꝫ rusticorꝫ prediorꝫ	xxvi.
De usufructu	xxvij.
De usu ⁊ habitatione	xxvij.
De usufructu et longi temporis pres	
criptionibus	xxvij.
De donatione	xxix.
Quibus alienare licet vel non	xxix.
Per q̄s p̄so. nobis ius acquirit	xxxi.
De testamentis ordinandis	xxxiij.
De militari testamento	xxxiij.
Quibꝫ nō ē p̄missꝫ facere testm̄	xxxv.
De exheredatione liberorum	xxxv.
De exheredibus instituendis	xxxvij.
De vulgari substitutione	xxxvij.
De pupillari substitutione	xxxix.
Quibꝫ modis testm̄ infirmetur	xl.
De inofficioso testamento	xli.
De heredum qualitate ⁊ differētia	xli.
De legatis	xliij.
De ademptione legatorum	xlvij.
De lege falcidia	xlvij.
De fideicommissarijs hereditatibꝫ	xlvij.
De singlis rebꝫ p̄ fideicommissū relictꝫ	l.
De codicillis	li.

Tercij libri

De h̄ditatibꝫ q̄ ab intestato deferūt	li
De legitima agnatorꝫ successione	liiij.

De senatusconsulto terculiano	
De senatusconsulto orficiano	lvi.
De successione agnatorum	lvij.
De gradibus cognationum	lvij.
De serui cognatione	lvij.
De successione libertorum	lvij.
De assignatione libertorum	lix.
De bonorum possessione	lix.
De acquisitione p̄ arrogationem	lx.
De eo cui libertatꝫ cā bona adiungunt	lix.
De successione sublati q̄ fiebāt p̄ bonorꝫ	
nditiones ⁊ ex senatuscō. claudiao	lxi.
De obligationibus	lxi.
Quibꝫ mōis re p̄trahit obligatō	lxi.
De rectorum obligatione	lxiiij.
De duobus reis stipulandi et promitt	
tendi.	lxiiij.
De stipulatione seruorum.	lxiiij.
De diuisione stipulationum	lxiiij.
De inutilibus stipulationibus	lxv.
De fideiussoribus	lxvi.
De litterarum obligatione	lxix.
De obligatione ex consensu	lxix.
De emptione ⁊ venditione	lxix.
De locatione ⁊ conductione	lxxi.
De societate	lxxij.
De mandatis	lxxij.
De obligationibusque ex contractu vel	
quasi contractu sunt	lxxiiij.
Per quas personas nobis obligatio ac	
quiritur	lxxv.
Quibus modis tollit obligatio	lxxv.

Quarti libri

De obligationibus que ex delicto vel qua	
si delicto nascuntur	lxxvi.
De vi bonorum raptorum	lxxviij.
De lege aquilia	lxxix.
De iniurijs	lxxx.
De obligationibus que quasi ex malefis	
cijs nascuntur	lxxxij.
De actionibus	lxxxij.
Quod cum eo qui in aliena ptate est nes	
gocium gestum esse dicitur	xcij.
De moralibus actionibus	xcij.
Si q̄ drupes paupiez fecisse dicat	xcij.
De his per quos agere possumꝫ	xciiij.
De satisfationibus	xciiij.
De perpetuis et temporalibus actionibꝫ	
⁊ que ad heredes vel contra heredes tran	
seunt	xcv.
De exceptionibus	xcvi.
De replicationibus	xcviij.
De interdictis	cxvij.
De pena temere litigantium	xcix.
De officio iudicis	xcix.
De publicis iudicijs	c.

In nomine dñi nostri iesu christi. Et h no. q xpian⁹
fuit als nō posset impare. i. iperij iurisdicōz exer
cere vt in auc. iustur. qd pstat in pn. ibi r cōicatoz
ecclie col. ij. vbi dē q qlibz administrator dō iurare
se eē cōicatore sancte r catholice ecclie. sic r als icipit. vt

E. de offi. p. p. aff. l.
i noie dñi. r i auc.
de armis i pn. col.
vi. et beni seqt lo
nū initiū melius
mediū. r optim⁹
finis. vt i auc. quō
oporteat epi. i pn.
col. i.

Impator ces
sar a cesare Augu
sto q regnabat tē
pore nūitatis xpi.
vñ illud Exiit edi
ctū a cesare augu
sto vt describeret
vniuersus orbis.
i. vt qlibz extima
ret bōa sua. r etiā
qlibz impator dicit
cesar l. dic cesar. qz
fuit cesus d vētre

C. Flau⁹. qz talis
erat coloris. nam
rubeus.

Iustinian⁹. qz fuit filius iustini. vt. j. de
dona. §. ē r aliud. r. j. q. nō ē pmiss. fa. te. §. pe. s. in decre. di.
xvi. c. habeo libez. dicit q fuit fili⁹ iustantini. s. forte ibi
loquit⁹ de alio iustiano qz hic. vel dic q fuit fili⁹ iustan
tini qz successit ei i regno. vel dē a iusticia quā sp coluit
r subdijs iniunxit colēdā. v. l. de sum. tri. r. fi. catho. l. i.
e. Alemanic⁹. h nomē r oīa sequētia noīa sunt ab eūē
tu sibi iposita. vt puta qz viciat affricos. r sic de alijs. vt i
auc. de here. r falci. in prin. colla. i.

Germanicus. hec sunt noīa puinciarz quas deuicit.
g. Pius a pio antonio vt in auc. vt liber. de ce. col. vi.
§. si quis autem. alias est. §. facimus.

Felix. a virtute animi. vel felix. i. prosper. qz oīa
sibi ad vorū succedebant.

Indir⁹ a gestis magnificis. Accur.
k. Dictor in fugando hostes. Accur.

Triumphator. p⁹ victoriā glōsiosus enī erat in magnificō
in Sempaugust⁹. qz hui⁹ oīe eē ppositi. Gestis suis
quilibet impator vt augeat. licet hoc sp nō faciat. sic in
diffinitioe mīrmonij. vt. j. de pa. po. in pn. licet iterduz
diuidat. vt. l. de repu. l. sensu. r sic in diffinitioe iusti
cie. vt. j. de iusti. r iur. in prin. fin. Jo.

Cupide. scz mittit suam grāiā r hunc librum.

Incipit. more recte scribētiā pmitit phemū i quo
reddat lectorē attētiū docile r beniuolū. attētiū cū dic sū
mis vigiljs. nā p b q ipse vigilauit reddit nos attētos
vt vigilare debeam⁹. nā ius ciuile vigilantibz scriptū ē
vt. ff. q in frau. cre. l. pupill⁹ i fi. r ibi summa puidētia vt. j.
pr. §. docile. cū dicit. r cū sacratissimas pfi. antea cō. rē.
vt. j. e. §. oēs. docile enī fac q sūmā rei breuiter pphēdit.
nā p b q ipse abbreviauit poterūt āmō facili⁹ edoceri.
Beniuolū. i. bōe volūtatē ad addiscēdū. vbi dicit r q in
priori tpe rē. r ibi summa itaqz ope. vt. j. e. §. cūqz. r. §. sum
p

Impatorē q ē in maiestate. vt. l. de leg. r. col. l.
digna filis ē loquēdi ornāt⁹. j. q. mo. ius. pa.
po. sol. §. fili⁹ ibi impatoriā celsitudinē. r no.
q antiprophorizat mēdēdo ad tacitā qōnē hāc. s. qre ipa

Ex Bibliotheca S. L. J. Comitis Hologorae Superioris

In nomine dñi nostri iesu
christi Impator cesar⁹ flau⁹
iustinianus⁹ alemanic⁹ goti
ticus franc⁹ germanicus⁹ at
tic⁹ alanicus⁹ vandalic⁹ africa
nus pius⁹ felix⁹ inclit⁹ victor
ac⁹ triumphator⁹ sp augustus⁹
cupide⁹ legū iuuentuti. Inci
pi⁹ prohemium

Impatoriā
maiestatē nō
solū armis de
coratā s. et iā
legibz oportet
eē armatā vt
vtrūqz tps r belloz r pacis⁹

tor nō facit qd tuū ē. s. armis itēdere cū miles magis ar
ma scire q iura optet. vt. l. de iure deli. scim⁹ ad q rñd
q Decoratā. quent qre qd Impatoriā maiestatē. rē
erat armoz attribuit legibz r es. rñdet vt oñderet alterz
alteri⁹ auxilio sp egere. vt. l. de no. co. p. fir. in pn. vel dic

recte possit gubernari⁹ r prin
ceps⁹ romanus victor existat
nō solū i hostilibz plijs s. et i
am p⁹ legitimos tramites ca
lūniantū iniquitatē expellat
r fiat tā iuris religiosissimus⁹
q victis hostibz triumphator
magnific⁹. Quoz⁹ vtrāqz vi
am cū sūmis⁹ vigilijs⁹ summa
q puidētia⁹ annuētē⁹ deo p
fecimus. Et bellicos⁹ quidez
sutores nōs barbarice gen
tes subiuga nostra deducteb
cognoscunt. r tam affrica⁹ q
alie innumerosē puincie⁹ poss
tanta temporū spacia nostris
victorijs a celesti numine pre

pprie ponit nā ar
ma sūrad decorē
leges ad armādū
vñ dē militār nā
qz rē. vt. l. de ad
uo. diuer. iud. l. ad
uocati. vt iō sic po
fuit vt euitet ma
ius son⁹ verborū
s. cacephatō. i. tur
pis sonus
r. Ppriet id est
oportunit est.
s. Armata. s. ad
hāc vilitatē que
sequitur. Accur.
r. Et belloz sic
q ad vsū armoz
u. Et pac⁹ sic q ad
vsū legum.
x. Gubernari al
terz cū legibz. s. tpe
pacis. alterum ar
mis scz tpe belli.

Et pnceps. s. ipator. **I**n hostilibz qui sunt ho
stes dicitur. ff. de ca. r postli. re. hostes.

Ader legitimos tramites. i. leges q sūt via gradiendi sic
tramites eūdi fin Jo. bñ dico calūnātes puniri per le
ges. nā in crimibus siue ordinarijs siue extraoz. ad fili
tudinē supplicij puniūt calūniator. vt. l. de accu. l. fi. r. ff.
ad turpil. l. i. r in priuatis r in extraordinarijs criminibz
oēs calūniosi p q litate admissi plectunt. itē i ciuilibus
mō pecuniaria pena mō sacro calūnie. mō nota ifamie
vt. j. de pe. te. li. p totū. r. j. de ac. §. si quis agēs. r. l. d. pl⁹
pe. l. vnica. r de iudi. pperand. §. r siquidē. vbi puniūt cō
tumax in expēsis. Del dic q septē genera penaz vocat
legitimos tramites. vt. ff. de penis. l. vi. in fi. r. l. viij. r. viij.
Del dic q ingratius vocat tramites illos. p quos iura
reddūt. nā paz valēt iura in ciuitate nisi eēnt q erecuti
oni mādarent. vt. ff. de orig. iur. l. ij. §. post origines. qui
puniunt i criminalibz puniūt r in ciuilibz r expēsis r i
viatico. ff. de iudi. enī quē. que vltima verior est. Accur.

Calūniantū. calūniator ē qui falsa crimīa scienter
intēdit. vt. ff. ad tur. l. i. in pn. et fa. ad ff. de his q no. i
fa. athletas. §. calūniator. qd aut fit puaricator et tergi
uerfator dē in pdictis legibz. **R**eligiosū im⁹. no.
quē fieri religiosū p leges. nā ipe sunt sacre. vt. l. de le.
et cō. l. leges. Itē nota hic qtuor pportionalia. s. arma.
vsus armoz. victoria triūph⁹. itē leges vsus. legū calū
nie pulsio. et iuris religio. **Q**uoz⁹ vtrāqz si ita de
bēt eē i pncipe tu iustiniāne qd fecisti. Respō. qz vtrāqz

Sūmis. i. cū sūmo labore. **V**igiljs q ad leges
nā ius ciuile vigilantibz et nō tormientibz scriptū ē. vt
ff. que in frau. cre. pupillus in fi. Accur.
Prouidētia. s. q ad arma. Et no. tres hoīs star⁹. me
moria pteritorz. scia pntentiā. puidētia futurozum.
Annuente deo. deo grās refert cur⁹ adiutorio triū
phū meruit obtinere. vt. l. de offi. p. pre. affri. l. i. in pn.
Et bellicos. qd iuncti dixerit dicēdo vtrāqz viā. rē. nūc
diuidit dicēdo pmo qualiter se habuit circa arma. Ac.
Barbarice barbari sūt q extra rōanū ipiū sūt r mari
me hostes. **D**educte. de nouo. **A**ffrica.
sub q multe puicie pntent q erat vandalis p centum
aa

Noni H. p. m. Cal

Fig. 26. h. dec. 07. Hologorae

nes scz institutōes antiquas vt in phemio. ff. §. discipuli
q. **P**rimordio. idest tātū pzo āno pficietis quātū pfi
ciebatis in quatuor. et nota q. adulatur nobis impaior
r. **P**ritium. scz liber iste.

Primis. i. codex. nā pzo āno institutōes legi debēt
quinto legitur co

der. vt i phemio
ff. §. pro respōsis.

Pincipali. i.
principis. et nō q.

hxc scia caput hz
finē. hz in alijs arti

bis b nō fit. hz vi

lissime sint. vt i p

hemio. ff. §. sed qz.

Pigit ita conti

nua p m io. qz p di

ctoꝝ viroꝝ sciaz et

auctatē pbamus

nec per alios pote

rāt cōmodi? expe

diri. igit mādāt p

eos diuidi. lqz ab

impiali splēdore

appetit. Et iō mā

dat diuidi. vt me

lius possit itelligi.

ff. de verb. sig. l. ij. §.

quibuscunqz.

Quinquaginta.

q cōphendit inē

ff. de iur. i. infortia

tum. et tres partes. et ff. nouum.

Digestoꝝ. ideo dicitur digestoꝝ. qz oia ibi decidēda

diriguntur et soluuntur. Accursius.

Seu pandectar. a pan qd ē totū. et tecten qd ē doctri

na. qz ibi ē doctriā oim iuris cōsultoz. vt. l. de vere. iur.

enu. l. ij. §. sed cū oia. in fi. et vt hic sequitur.

Quos. f. quinquaginta libros digestoꝝ.

Et ceteros. f. xv. ex pmissu iustiniani electos. vt. l.

de vere. iur. enu. l. i. §. ij. et l. ij. §. que oia

Eisdem institutōes. i. eadē instituta vñ college hūc

librū sūptū ex volumine. ff. vel pprie dicit institōes qz

mandauit fieri. nūc mādāt piri. nā partitio animū les

mini. digni tāto honore. tan

taque reperi felicitate. vt i ni

ditionis a voce pncipali pzo

cedat. **A**gitur p post libros

quinaginta digestoꝝ seu pan

dectarū in quibz oē ius anti

tiquū collectū ē qz p eū dē vīz

excellū tribunianū. nec n̄ cete

ros viros illustres et faciēdis

simos psecimus i hos qttuor

libros easdē institōes piri ius

simus vt sint toti legitime

scie prima elemēta quibz bre

uiter expositū ē. et qd antea ob

tinebat. et qd postea disuētū

dinef inūbratū ab impiali res

medio illuminatū ē. Quas

ex oibz antiquoꝝ institōibus. et

pncipue ex cōmentarijs Caji

b

ff. §. qz solutū. et qd dicit pibz ei? iō ē qz multe sunt p

tes ei? vt pfectura. pfulatus et alie multe vt p ex tracta

tibus. l. de offi. iudi. et in. ff. eo. ti. colligitur

Credendis. i. qz credis fm primā expositōz. vel si ha

letis credendam. dic vt in glo. supra

De iusticia et iure. Iustinian? tractatur iura ppli ro

mani. pmitit de iusticia et iur q ē mater iuris. et iō ab ea

incipit sic obligatio mī ē actōis. vt. ff. de pecu. l. ij. §. ea ob

ligatō. et iō pmitit i tractatur vt. i. de ob. i. pzi. et d. ac. i. pzi.

Et iure. f. qz iusticiam psequitur. vt minister vel fili

us. sed quare de hoc ponitur in rubrica cū nihil i textu di

catur diffiniendo hz diuidendo. sic respondent quidam

ideo n̄ ponit in textu de iure. ne graueret rudes animos

fm p. qd nihil est. vel dic hoc plurimū fieri vt aliqd

ponatur in rubrica quod in textu non ponitur. vt. l. de

Summa ope. qttum ad corpus. vnde panphilus al

oratus. labor improbus oia vincit.

Et a lacri. affectio eni opituo nomē imponit. vt. l.

ad. l. cor. de sic. l. i. ff. de fur. l. qui iniurie.

Leges. scilicet institutionum.

nū tā i institutionū qz rez qtti

dianaz alijsqz multis cōmen

tarijs cōpositas cū tres viri

prudētes pdicti nobis obtule

rūt. et legim? et cognouim? et

plenissimū nēaz pstitutionūz

robur eis accomodauim? Bū

ma? itaqz ope et alacri studio

has leges nostras accipite et

vosmetipsos sic eruditos ostē

dite. vt spes p vos pulcherri

ma foueat toto legitimo ope

perfecto posse et nēaz rempu

blicam in partibus eius vos

bis credendam gubernari

De iusticia et iure

Iusticia est constās

et perpetua volun

tas ius suum vni

ff. §. qz solutū. et qd dicit pibz ei? iō ē qz multe sunt p

tes ei? vt pfectura. pfulatus et alie multe vt p ex tracta

tibus. l. de offi. iudi. et in. ff. eo. ti. colligitur

Credendis. i. qz credis fm primā expositōz. vel si ha

letis credendam. dic vt in glo. supra

De iusticia et iure. Iustinian? tractatur iura ppli ro

mani. pmitit de iusticia et iur q ē mater iuris. et iō ab ea

incipit sic obligatio mī ē actōis. vt. ff. de pecu. l. ij. §. ea ob

ligatō. et iō pmitit i tractatur vt. i. de ob. i. pzi. et d. ac. i. pzi.

Et iure. f. qz iusticiam psequitur. vt minister vel fili

us. sed quare de hoc ponitur in rubrica cū nihil i textu di

catur diffiniendo hz diuidendo. sic respondent quidam

ideo n̄ ponit in textu de iure. ne graueret rudes animos

fm p. qd nihil est. vel dic hoc plurimū fieri vt aliqd

ponatur in rubrica quod in textu non ponitur. vt. l. de

Ostēdite. i. ita

phicite in b libro

lira moribz ifoz

mati sic. naz boni

mores pl? qz diui

tie opant. vt. ff. de

tu. et cū. da. ab his

scire. §. i. et ff. de v.

ob. si qz sti. in fi.

Per spes. et hxc

spes sit de vob no

strā rempublicaz

posse gubernari

Perfecto. i. le

ctis alijs libris

Mas. al vraz

s. **E**ius reipub.

Vobis. i. a vo

bis credēdis lect

et alijs libris. l. si

habet credendā. i.

cōmittēdā. vobis

datiue legit. et hoc

dico legitimo ope

perfecto. i. cū quin

quēnio legeritis.

nā tūc op? psum

mas. vt in pemio

ma. vt in pemio

ma. vt in pemio

ma. vt in pemio

ma. vt in pemio

ma. vt in pemio

ma. vt in pemio

ma. vt in pemio

ma. vt in pemio

ne. q. ad actū nō p. r. q. d. h. n. s. affectū tribuendi. sic. s. in
rubrica p. h. m. q. d. r. de augusto. sic. r. de m. i. monio q. d. e. in
diuiduū. vt. j. de pa. po. in p. n. l. z. inter dū diuidat. vt. paret
l. de rep. u. l. sen. u. vel. tertio expone. vt. in sūma hui. n.
vt. voluntas. i. mens. p. stans. i. bona. q. si. habit. ment. bo
nus. **S**ullius sic
diffinit. **I**usticia
est. h. i. animi cōi
utilitate. suata su
am. cui. libet. tribu
ens. dignitatē. sū
pla. **I**usticia est
h. i. q. plurimū. p. t.
in. h. i. q. nimum
p. t. vt. prout. ego
credo. **I**usticia ē
animi cōgrua. di
spōitio. in. singul
reb. recte. diiudi
cans.
Tribuens. vt.
honeste. viuat. sibi
z. sic. aliter. n. ledat
imop. proficiat. vel
dic. ius. suū. i. l. p. s.
meritum.

Notitia. po
test. recte. legi. vt. l.
la. dictio. scia. fir. ablatiui. casus. vt. l. cōtra. sit. notatū. ca
sus. z. h. c. dictio. notitia. sit. ablatiui. casus. sic. j. ti. i. in. p. n.
Sed. nun. q. d. sū. b. op. r. z. q. quicūq. vult. iur. i. s. p. r. d. n. s. vt.
iur. i. cōsultus. ē. de. beat. t. x. o. l. o. g. i. a. legere. **N**ū. non. in. cor
pore. iuris. h. c. o. i. a. inueniunt. vt. l. de. sum. tri. z. l. ca. z. l. c.
de. sacrosanc. ecc. z. de. p. i. s. z. de. a. u. f. de. mul. vbi. specialit.
de. diuinis. tractat. Item. q. est. d. i. a. in. i. i. s. t. i. c. i. a. z. i. u. s. z. i. u.
i. s. p. r. d. e. n. t. i. a. **N**ū. **I**usticia est. h. i. **I**us ē. eius. d. i. u. t. ē. ere
cū. i. u. i. **I**urispudētia est. scia. illius. iuris. itē. iusticia est
sum. m. i. bonū. ius. mediū. iurispudētia. infimū. Item. iur
sticia. vult. tribuere. vnicuiq. ius. suū. ius. x. o. coadiuuat.
Iurispudētia. tōz. q. l. i. t. e. r. illud. fiat.

Dis. g. nunc. vult. dicere. q. l. i. t. e. r. leges. sunt. tōcende.

Cognitis. i. p. s. i. t. a. diffinitōe. iusticie. iur. z. iurispudē
e. Et. in. p. i. e. n. t. i. b. d. a. t. i. u. e. p. t. l. e. g. i. cū. x. b. o. j. d. e. n. t. i. e
vident. vt. ablatiue. vt. sup. ius. respiciat. z. h. c. verior.

Nob. loquunt. p. p. i. l. a. t. o. r. e. s. hui. libri. in. p. s. o. n. a. **I**ustici
niam. q. debz. exponere. p. e. o. s. **T**radi. s. i. u. r. a. p. l. i. r. o. n. i.
b. **L**eu. q. ad. x. b. a. **S**implici. q. ad. s. n. i. a. m.

Diligētissima. quo. ad. subtilia. verba.

A t. p. e. r. a. c. t. i. s. s. i. m. a. q. ad. subtilem. materiam. z. s. n. i. a. m.

Interpretatiōe. i. facili. s. n. i. a. **Q**ue. s. differētia

Quertit. nō. d. i. n. c. o. n. s. t. a. n. t. i. a. sic. ff. de. p. c. u. r. a. m. t. a. e. in

p. n. vñ. **S**alomon. tria. sunt. m. i. l. i. i. n. c. o. g. n. i. t. a. z. quartum

q. d. p. e. n. i. t. u. s. i. g. n. o. z. o. v. i. a. c. o. l. u. b. r. i. s. s. u. p. l. a. p. i. d. e. v. i. a. a. u. i. s. v. o.

l. a. n. t. i. s. in. a. e. r. e. v. i. a. n. a. u. i. s. in. m. e. d. i. o. m. a. r. i. s. q. u. a. r. t. u. m. d. i. f. f. i. c. i. l.

l. i. u. s. v. i. a. i. u. u. e. n. i. s. in. a. d. o. l. e. s. c. e. n. t. i. a. s. u. a. vñ. d. a. n. t. in. i. n. t. e. r. e. s.

l. i. e. o. z. f. a. c. u. l. t. a. t. i. b. vt. j. d. h. e. r. e. q. l. i. z. d. i. f. f. s. s. c. i. e. n. d. u. z. **A**cc.

Pat. u. r. i. u. s. h. i. c. n. o. t. a. p. u. e. r. b. i. u. **Q**ui. v. a. d. i. t. p. l. a. n. e. v. a. q.

Iurisp. p. r. e. c. e. p. t. a. i. i. u. r. a. p. c. i. p. i. e. n. t. i. a. p. r. e. c. i. p. i. **V**it. s. a. n. e.

u. n. t. a. l. i. q. d. q. d. p. r. i. n. e. t. a. d. a. l. i. q. d. i. s. t. o. z. t. r. u. n. a. nō. o. m. n. e. i. u. s.

p. c. i. p. i. t. i. m. o. q. d. d. a. p. u. n. i. t. q. u. o. d. d. a. v. e. r. a. t. q. d. d. a. m. p. m. i. t. t. i. t.

vt. ff. de. l. e. s. t. e. n. a. c. o. n. l. l. e. g. i. s. q. u. o. d. d. a. d. s. u. l. p. i. t. vt. ff. d. r. e. i.

u. e. n. l. i. s. q. q. d. d. a. h. o. r. a. t. vt. l. de. t. r. a. n. s. l. a. c. l. a. g. e.

Doneste. s. p. r. u. m. a. d. s. e. q. u. e. h. o. n. e. s. t. a. s. e. t. c. i. r. c. a. m. a. t. r. i.

m. o. n. i. a. e. s. t. vt. ff. de. r. i. t. u. n. u. p. l. s. p. z. c. i. r. c. a. m. o. z. e. s. s. e. r. u. a. t. vt.

ff. de. t. u. t. o. z. c. u. r. a. d. a. b. h. i. s. l. s. c. i. r. e. p. o. r. t. z. s. p. e. n. t. **A**ccursi.

Alter. vñ. ill. d. q. d. tibi. n. vis. fieri. alij. nō. feceris. vt. in.

de. c. r. e. in. p. r. i. n. c. i. p. i. o.

Suum. ius. vt. non. solum. non. ledat. sed. et. i. a. z. ad. i. u.

uet. nam. non. sufficit. abstinere. a. malo. nisi. fiat. q. d. bonū
est. vt. ar. in. de. c. r. e. l. x. x. v. i. d. i. c. n. o. n. s. a. t. i. s. **S**z. nō. n. e. h. e. c. v. e. r. i.
ba. accipiunt. h. i. c. s. i. c. u. t. s. in. d. i. f. f. i. n. i. t. i. o. n. e. i. u. s. t. i. c. i. e. in. f. i. **N**ū.
non. immo. ibi. h. e. c. t. r. i. a. p. r. e. l. y. n. d. i. t. h. i. c. a. u. t. i. l. l. u. d. s. o. lū. q. d.
extra. duo. p. r. i. m. a. r. e. l. i. n. q. u. i. t. **E**t. n. o. t. a. q. in. b. r. e. p. r. o. b. o. o. p. i.

Iurispudētia. q. d. p. l. e. r. u. q. i. u. t. u. e.
n. e. s. a. u. e. r. t. i. t. o. s. e. r. i. a. d. i. d. p. d. u. c. e.
m. u. s. : a. d. q. d. l. e. u. i. o. z. i. v. i. a. d. u. c. t. o.
s. i. n. e. m. a. g. n. o. l. a. b. o. z. e. e. i. z. s. i. n. e. v. l.
l. a. d. i. f. f. i. d. e. n. t. i. a. m. a. t. u. r. i. p. d. n. c. i.
p. o. t. u. i. s. s. i. z. **I**urisp. p. r. e. c. e. p. t. a. s. u. n. t.
h. e. c. h. o. n. e. s. t. e. v. i. u. e. r. e. a. l. t. e. r. z. n. l. e.
d. e. r. e. i. u. s. s. u. u. z. c. u. i. q. z. t. r. i. b. u. e. r. e.
Quius. s. t. u. d. i. j. d. u. e. s. u. t. p. o. s. i. t. o.
n. e. s. p. u. b. l. i. c. u. z. p. r. i. u. a. t. u. **P**u. b. l. i.
cū. i. u. s. ē. q. d. a. d. s. t. a. t. u. r. e. i. r. o. m. a.
n. e. s. p. e. c. t. a. t. **P** r. i. u. a. t. u. z. ē. q. d. a. d.
s. i. n. g. l. o. z. v. t. i. l. i. t. a. t. e. p. t. i. n. z. **P** i. c. e.
d. ū. ē. i. g. i. t. d. i. u. i. p. u. a. t. o. z. q. d. ē. t. r. i. p.
t. i. t. e. s. c. o. l. l. e. m. ē. e. i. e. x. n. a. p. r. e. c. e. p. t. s.
a. u. t. g. e. r. i. u. a. u. t. c. i. u. i. l. i. b. o. c. o. l. l. e. c. t. ū.

P y. z. aliorū. q. d. v. i.
x. e. r. u. n. t. q. in. h. o. c. t. i.
t. u. n. o. n. d. i. f. f. i. n. i. e. b. a.
t. u. r. i. u. s. q. d. ē. a. r. s. b. o.
n. i. z. e. q. u. i. c. u. i. m. e. s.
r. i. t. o. q. s. n. o. s. s. a. c. e. r.
t. o. z. e. s. a. p. p. e. l. l. a. t. n. a.
d. i. c. o. q. h. e. c. x. b. a. q.
h. i. c. s. u. n. t. t. a. n. t. ū. d. e. z.
p. r. e. s. t. a. n. t. n. a. m. q. d.
h. i. c. d. i. c. i. t. p. r. e. c. e. p. t. a.
i. u. r. i. s. p. e. r. h. o. c. d. i. c. i. t.
a. r. s. c. ū. a. r. s. s. i. t. c. o. l.
l. e. c. t. i. o. p. r. e. c. e. p. t. o. r. ū.
I t. e. z. p. e. r. h. o. c. q. d. i.
c. i. t. h. o. n. e. s. t. e. v. i. u. e. r. e.
a. l. t. e. r. n. o. n. l. e. d. e. r. e.
v. a. l. e. t. t. r. i. n. q. u. a. n. t. ū.
b. o. n. i. z. e. q. u. i. **I** t. e. z.
p. e. r. b. q. d. i. c. i. u. s. s. u.
u. m. v. n. i. c. u. i. z. t. r. i.
b. u. ē. c. o. l. l. i. g. o. c. ū. i.
m. e. r. i. t. o. q. u. i. s. n. o. s.

sacerdotes ap. id est sacra vel iura sua cui. libet. ministran
tes. vt. l. p. i. c. z. ff. eo. l. i. i. j. r. n.

S u. u. s. s. t. u. d. i. j. id. est. artis. adipiscende. per. studium.

Que. sunt. positiones. id. est. species. sū. **P** y. sed. sū. **P** i. n.

A z. o. sic. id. est. super. duobus. generibus. nō. speciebus. p. o.

n. i. t. u. r. h. e. c. a. r. s. s. t. u. d. i. o. d. i. s. c. e. n. d. a. n. e. c. e. n. i. m. p. l. a. c. e. r. q. e. r. m. u. l.

t. u. d. i. n. e. r. e. r. u. m. m. u. l. t. a. d. i. c. a. n. t. u. r. i. u. r. a. s. i. c. e. n. i. m. d. i. c. e. r. e. t. u. r.

i. u. s. a. l. i. q. u. o. d. e. q. u. i. n. u. m. q. u. o. d. s. u. p. e. r. e. q. u. o. t. r. a. c. t. a. t. e. r. a. l. i. u. d.

a. s. i. n. i. u. m. e. t. s. i. c. d. e. s. i. n. g. u. l. i. s. s. e. d. e. g. o. c. r. e. d. o. q. i. s. t. e. n. o. n. f. u. i. t.

P y. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. s. s. e. d. i. l. l. e. q. u. i. e. s. t. p. r. e. c. e. p. t. o. r. i. s. m. e. i.

V **A** z. e. i. r. o. m. a. n. e. e. t. c. o. n. s. i. s. t. i. t. i. n. s. a. c. e. r. d. o. n. b. u. z. z. m. a. g. i. s. t. r. a.

t. i. b. u. s. v. t. ff. e. l. i. s. p. u. b. l. i. c. a. m. z. i. n. a. u. t. e. n. v. t. l. i. m. a. e. r. a. u. t.

s. q. u. i. a. v. e. r. o. c. o. l. l. a. t. o. v. i. j. e. t. l. de. s. u. m. m. a. t. r. i. n. i. t. a. t. e. e. t. f. i. d. e.

c. a. t. h. o. l. i. c. a. i. n. t. e. r. c. l. a. r. a. s. e. t. ff. de. o. r. i. g. i. i. u. r. i. s. l. i. j. s. p. o. s. t. o. r. i. g. i.

n. e. m.

S p. e. c. t. a. t. s. c. i. l. i. c. e. t. p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. t. e. r. n. a. m. e. t. s. i. n. g. u. l. o. z. u. m.

e. s. t. v. t. i. l. i. t. a. s. r. e. m. p. u. b. l. i. c. a. m. c. o. n. s. e. r. u. a. r. i. **A** c. c. u. r. s. i. u. s.

P e. r. t. i. n. e. t. s. c. i. l. i. c. e. t. p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. t. e. r. s. e. c. u. n. d. a. r. i. o. a. u. t. e. m.

a. d. p. u. b. l. i. c. a. m. v. t. i. l. i. t. a. t. e. m. p. e. r. t. i. n. e. t. e. x. p. e. d. i. t. e. n. i. m. r. e. i. p. u. b.

l. i. c. e. r. e. v. t. j. de. h. i. s. q. u. i. s. u. n. t. s. u. i. v. e. l. a. l. i. e. n. i. i. u. r. i. s. s. p. e.

P r. i. u. a. t. o. s. e. d. q. u. i. d. d. e. p. u. b. l. i. c. o. **N**ū. n. o. n. d. i. c. e. t. in. h. o. c. l. i.

b. r. o. s. e. d. ff. de. i. u. r. e. f. i. l. i. e. t. l. e. t. i. e. t. in. a. l. i. j. s. t. i. s. e. q. u. e. n. t. i. b. u. z.

e. t. f. e. r. e. p. e. r. o. m. n. e. s. t. r. e. s. l. i. b. r. o. s. c. o. d. i. c. i. s. v. b. i. d. e. i. u. r. e. p. u. b. l. i. c. o.

t. r. a. c. t. a. t. u. r. **E**t. n. u. n. q. u. i. d. i. l. l. u. d. e. s. t. t. r. i. p. a. r. t. i. t. e. c. o. l. l. e. c. t. u. z. **N**ū.

s. i. c. v. t. s. t. a. t. i. m. d. i. c. a. m. e. t. e. x. e. i. s. d. e. i. p. r. e. c. e. p. t. i. s. **C** u. m. e. r. g. o. e. a.

d. e. m. s. i. n. t. e. x. e. m. p. l. a. p. u. b. e. t. p. r. i. q. u. a. r. e. d. e. p. r. i. u. a. t. o. t. a. n. t. ū. d. i.

r. i. t. q. e. s. t. t. r. i. p. a. r. t. i. t. e. c. o. l. l. e. c. t. u. m. **N**ū. q. u. i. a. p. l. u. r. a. e. r. a. t. d. e. e. o.

p. r. i. u. a. t. o. d. i. c. t. u. r. u. s. **I** t. e. m. c. u. m. f. e. c. i. s. s. e. t. h. u. n. c. l. i. b. r. u. m. c. a. u. s. a.

r. u. d. i. u. m. n. o. l. e. b. a. t. e. o. s. m. u. l. t. u. m. a. g. g. r. a. u. a. r. e. q. u. o. d. f. e. c. i. s. s. e. t.

s. i. t. r. a. c. t. a. s. s. e. t. d. e. i. u. r. e. p. u. b. l. i. c. o. in. h. o. c. l. i. b. r. o.

T r. i. p. a. r. t. i. t. e. in. i. u. r. e. e. n. i. m. p. r. i. u. a. t. o. v. t. in. s. u. o. t. o. t. o. t. r. i.

p. a. r. t. i. t. a. s. u. n. t. p. r. e. c. e. p. t. a. n. a. t. u. r. a. l. i. a. v. t. l. i. c. n. e. m. i. n. e. m. c. u. m.

a. l. t. e. r. i. u. s. d. a. m. n. o. f. i. e. r. i. l. o. c. u. p. l. e. t. e. m. v. t. ff. d. c. o. n. d. i. i. n. d. e. n. a.

n. a. t. u. r. a. **I** t. e. m. g. e. n. t. i. ū. v. t. q. u. o. d. q. u. i. s. q. u. i. s. o. b. t. u. t. e. l. a. m. s. u. i. c. o. z.

p. o. z. i. s. f. e. c. e. r. i. t. i. u. r. e. f. e. c. i. s. s. e. t. e. x. t. i. m. e. f. v. t. ff. e. l. i. i. j. z. i. j. i. t. e. z. s. ū. t.

p. r. e. c. e. p. t. a. c. i. u. i. l. i. a. v. t. p. r. e. c. e. p. t. a. d. e. v. s. u. c. d. e. p. r. i. u. a. t. a. v. t. i. l. i. t. a. t. e.

e. s. t. v. s. u. c. a. p. i. o. v. t. j. de. v. s. u. c. a. in. p. r. i. n. i. b. i. d. e. d. o. m. i. n. a. z. c. z. s. i. c.

p. u. b. l. i. c. u. m. e. s. t. e. x. e. i. s. d. e. m. e. x. e. m. p. l. i. s. z. p. o. n. e. e. a. d. e. x. e. m. p. l. a. v. t.

Vsuis salois

Et p. r. e. c. e. p. t. a. z. l. i. b. r. u. m.

ecce a iure naturali ut nō locupletet cū iactura alterius
res publica a iure gē. ut li. reipub. ppulsare iniuriā. Itē a
iure civili. ut res publica vsucapiat sicut priuatus q̄ expo
nent infra statim in iure priuato. Accursius.
a Naturalibus. id est iure naturali

b Aut gentiū. i.
pcepta iuris gen.

c Aut civilibus
pceptis accursius

d De iure natu
rali. dictū est sup̄
q̄ ius priuati est
collectus ex natu
ralibus pceptis
gentiū. i. civilibus
nunc de eis dicitur
p̄mo de iure natu
rali.

e Ius naturale
est qd natura id ē
deus. et nō iurius
ablatiue pōt legi
fic. s. ti. i. Et nō. q̄
q̄tuoꝝ modis ius
naturale ponitur
q̄q̄s p iure gētiū
ut. j. de rez diui. §
singuloꝝ. q̄q̄s p
iure pactozū. et sic
p iure p̄torio. ut
ff. de pact. l. i. q̄q̄s
p eius d̄rio. scilicet
pro eo quod rescindit pacta. ut restitutione minoꝝ. ut. ff.
de mino. l. i. q̄q̄s p instinctu nature. ut hic. et ff. eo. l. i. §.
ius aut naturale. Sed scdm cano. ius naturale d̄r quod
in lege moysaica vel in euangelio continetur. ut in prin.
decre. et istud quod. hic est nō iurius casus quando hoc di
ctio natura est ablatiui casus. et ecōtra est accusatiui q̄n
natura est nominatiui. et tunc dicitur natura. i. deus
f. Nā ius. bñ dico oia animalia. nam ius istud rē. nō
solū est hōim. sed cōmune omnium animalū.

g Humani. id est hominum.

h In celo. i. in aere. ut aues que i arboribus et aere na
scuntur. ut. j. de rez diui. §. apium.

i In terra. ut fere bestie q̄ suis lustris. i. cubicul' nascū
tur. et etiam quedam aues

k Que i mari. ut pisces. idē dico et si in qualibet alia a
l. Nunc. i. ab hoc iure naturali. s. deo q̄ p̄rio q̄ nascunt.
adam eue coniunxit et in paradiso deliciaꝝ posuit.

m Maris. i. masculini.

n Coniunctio. i. aīoꝝ nō corpoꝝ. ut. ff. de reg. iur. nup.

o Appellamus matrimoniu. i. affectū m̄rimoniū. et sic
nō q̄ m̄rimoniū q̄ ad originē est d iure naturali. s. deo ut
hic d̄r. De iure gē. et dici pōt. q̄ ab eo receptū est. De iu
re civili et dici pōt q̄ forma ei adiūxit et solēnit atē ut ps
j. de nup. p totū ti. cū dicit a quib' nuptiis sit abstineō. et
ff. de ritu nup. p totū. vñ d̄r dici de iure civili ut. ff. de iusti.
et iure. l. ius civili.

p Vinculū liberoꝝ. nā deus opatur ad liberoꝝ p̄creationē
et naturalis instinctus.

q Educatio. nā b iure. s. naturali mouet parēs ad edu
ctōz filioꝝ suoz pon' q̄ aliēoꝝ. ut. ff. vñ liberi. scripto i fi.
r. Cetera. s. animalia nedum homines.

s Iuris. s. nālis de q̄ loquimur. ex eo enī q̄ auis volat
pisces natat gallina oua calefacit. mouent' isto iur' nāli

t Ius aut diuidit. id est vñ ab altero sic cognoscit.

v Et moribus. nā quidā sunt q̄ regunt' tñ moribus et
et quidā q̄ nec moribus nec legibus. ut hōies siluestres.

De iure naturali gentium.

Ius naturale est qd
natura oia aīalia do
cuit. Nā ius istud nō
solū humani generis p̄rius
ē. sed et oia aīalia q̄ in celo q̄
in terra. q̄ in mari nascū.
Dic' descēdit maris' atq̄ fe
mie iugato' quā nos m̄rimo
niū appellam'. Dic' liberoꝝ
p̄creato' et educato'. Quidem'
etenī cetera' aīalia isti iuris
peritia cēseri. Ius aut civile
vel gētiū ita diuidit. P̄s po
puli qui legib' vel morib' re
gunt'. partim suo p̄prio. parti
cōmune iure oim hōim vtun
tur. Nam quod quisq̄ popu
lus ipse sibi ius constituit. id

et quidam legibus tantum et non moribus
et cōmuni. i. eo iure quod est in cōmuni apud omēs
siue scriptum sit siue non.

y Ius civile. ut sunt statuta terraz q̄ iura municipa
lia dicunt. ut. l. de emā. l. i. i. et sic d̄r ad differentiā iuris

ipsius p̄rium ciuitatis est. vo
catq̄ ius civile'. quasi ius p̄
priū ipsi' ciuitatis. Qd' vero
naturalis rō inter omnes gē
tes constituit. id apud omnes
pereq̄ custodit'. vocaturq̄ ius
gentium. quasi quo iure oēs
gentes vtunt'. Et populus
itaq̄ roman' partiz suo p̄prio
ptim cōmuni iure oim hōim
vtitur que singla qualia sunt
suis locis pponemus. Sed
ius quidem civile ex vnaqua
q̄ ciuitate appellatur. veluti
atheniensium. Nam si quis
velit solonis vel draconis le
ges appellare ius civile at
theniensium. non errauerit
sic enim et ius quo romanus
populus vtitur. ius civile ro

nālis et iuris gētiū
et ita accipitur hic
Secō mō d̄r ius
civile lex. xij. ta. ut
ff. de iusti. et iure. l.
ius civile. §. hic igi
tur. Tercio d̄r ius
civile oē ius qd nō
est p̄torio. et sic ac
cipit'. ff. de iusti. et
iure. l. ius civile. i
p̄inc. §. ius p̄reto.
Quarto d̄r dispu
ratio prudentum
q̄ fuit facta sup. l.
xij. ta. ut. ff. de ori
iuris. l. i. §. h̄c dis
putatio fm iohā.
Quinto q̄cqd scri
ptū habem' d iur'
d̄r ius civile ut cū
d̄r. est enī sanctiā i
ma res civilis fa
piētia q̄ p̄cio nū
mario nē est iata
ut. ff. de var. cog. l.
i. §. p̄uide. Sexto

dic' quotiens adq̄c aliquid iuri naturali ut i m̄rimo
nio mō diximus. vel detrah' iuri naturali. ut i vsucap
onibus. ut. j. de vsuc. in prin. vel additur iurige. ut in tu
rela inuenta a iure civili originaliter ut. j. de tutelis. i. p̄i.
§. i. vel detrahitur. ut in potestate seruoꝝum restricta. ut
j. de his qui sui vel alie. iuris sunt. §. sed hoc tempore. hoc
nam ius civile dicitur. ut. ff. de iusti. et iure. l. ius civile. i.
h̄n. Et h̄c exempla sunt ibi notata.

s Quod vero naturalis. nō. q̄ ius gentium naturali ra
tione est inductum ut hic et. j. de rerum diui. §. singuloꝝ.
vnde est ius imutabile. ut. j. eo. §. sed naturalia.

a Videntur. ut est religio erga deum. ut parentibus et
patrie pareamus. ut contra violentiam resistamus. ut
ff. de iusti. et iure. l. i. in fi. et. l. i. Item conuentiones siue
pacta que apud omnes gentes valent. ut. j. e. §. ius autē
gentium. et. ff. de pact. l. iuris gen. in prin

b Et populus itaq̄. q̄ omnis populus vtitur partim
iure cōmuni et. Itaq̄ populus romanus et

c Que singula. scilicet iuragentium et civilia quibus
vtuntur ciues romani et effectus eozum iurum dicitur
j. de rerum diui. §. singuloꝝum. vsq̄ ad fi. ti. vbi dicitur
qualiter acquiruntur dominia iure gen. Item. j. de vsu
capi. et in ti. se. quib' us dicitur qualiter acquiruntur do
minia iure civili. et fm hoc refertur ad. primum dictum
et illud intelligas de iure civili romanorum generali. vel
aliter dic' proponemus. j. e. ti. §. penult. vbi dicit alterum
variabile ut civile. alterum non ut gentium. et scd' hoc
non fertur ad proximum dictum. sed ad id quod dixit
supra. nā et. et etiam quod vero et.

d Proponemus. sed vbi. h̄n. forte. j. de rerum diui. §. sin
guloꝝum. et refertur non ad proximum dictum sed ad id
qd dictum est. nam quod quisq̄ et. et ibi. quod vero.

e Sed ius quidē et. diximus aut populos cōmune et
p̄rium ius habere. sed ius quidem civile.

f Appellatur. id est nomen illius ciuitatis vbi factus
est ius civile delect ei imponi.

Solonia. noia sunt ppositoz statutoz in ill' ciuitati
bue. sic si appellat qd ius ciuile bonon. itatum ppositori
bus inuentu p cilio pfirmatu. **N**o errauerit. im
mo bn dixerit. **S**ic. n. ius. qd p se m pposuerit. als
effer gnalis lex. vt. j. e. s. lex est. r. de b. s. iure ciuili gnali pt
hic loqui.

Aus quiritu
pro eode. l. j. noia
mutet.

A q rino. qui
fuit eozuz rex. di
ctus a qris quod
est hasta. qz mag
na hasta in bello
utebatur.

Ciuilitas. s. sim
pliciter dr ius ci
uile.

Mostru. s. ro
manoz. p excellen
tiam.

Ius. s. ciuile
romanoz p prius
fi e p prium. vt ge
nerale si est factu
vt sit generale.

Virgili. **I**s
in aplo. na paul
in diuina scriptu
ra intelligit. Ites
vb dr sapiens. in
telligit salomon.

Ius at. at p
sed r repert de iu
regen. vraliquid
addat.

Humano. s.
nunqd plura hu
mana genera sut

An. non. expone q. i. oibz hoiu. **A**n. vfu. ab initio
eni pauci erant hoies. r. indiguerit in aliq coi vfu. et qn
plures fuerunt tunc magis suas psuetudines hēbant et
statuta. puta vt nullus vinea vl' ortu alterius intraret.
r. bsequit. r. pba. ff. de iusti. r. iur. l. ex hoc iure.

Bella. sed qud a iure descendit bellu cu sit a iure phi
bitum. vt. ff. de vfu. l. equisimuz. **A**n. loquit de eo qd a
ppo rōno ē indictu hostibz. vt. ff. de cap. et postli. re. l. ho
stes. s. in bello. Itē pulsare violentiam qd ē licitu vt. ff.
de iusti. r. iure. l. vt vim. r. ff. de vi. r. vi. ar. l. i. s. vim vi cūz
moderamine tñ. vt. l. vñ. vi. l. i. r. ff. de iusti. r. iure. l. iur
l. Ab initio. s. nunqd hodie. Quidam re. Accursi
dicit sic. nos. n. a seruo nascit. vt. j. de iure p. s. fui. r. de
na. resti. l. interdū. m. Bene. pene dicit ppter qrtuoz
tract. vt stipulationē. vt. j. de act. s. p lituta. item l'az
obli. vt. j. de l'az obli. Itē ppter tractu emphiteoticu.
vt. j. loc. s. adeo. item ppter spō. lar. j. de. tona. ppter nup.
vt in auf. vt spō. lar. s. i. r. j. coll. r. Et nō q hic dr oēs cō
tract' eē de iure gentiu. sed n oēs obligatiōes. nā q ex ma
lesicio vt qfi sunt. n sunt de iure gentiu. s. vt a lege. r. ta.
vel alia lege.

Innumerabiles. i. non facile ad nu
merandū abiles. vt. j. de rebo corpalibz. r. incorp. in pn.
o. **C**ōstat eni ius nīm. i. ciuile ro. de q dixim'. s. e. s. sed
ius. l'arge vocat ius ciuile ius qd qd scriptu habemus d
iure nālī vt dixim'. s. e. in glo. vt sunt statuta terrarū rē.
ibi qnto rē. itē qd qd hēm' de moribz hic pprendit. scz
generalibz. vt patz ex inferioribz. **p** Ex scripto. de b
dicit vsq ad. s. j. ex nō scripto. r. d nō scripto. ibi dic' Ac.
q. **U**t poficuit. **A**pud grecos. nā r greci uteban

tur iure scripto r nō scripto. vt. j. e. s. r non ineleganter
s. **L**ex ē. hēc definitio q ad finiam pcordat cum ea que
est. ff. de le. r. se. con. l. i. l. j. qd ad xba dissentiat. **D**iffinitur
r alio modo. **L**ex est sanctio sancta iubens honesta. phi
lens p raria. q sumit ex lege greca. ff. d le. r. sen. con. l. i. q.

item diffinit ter
tio mō vt in alia
lege greca colligi
tur in eo. r.

Veluti. exem
plificatiue ponit.
nam facta puoca
tione ppl' ro. ma
gistratus. i. sena
tus non totus s
qui maior eāt oī
bus itterrogabat
ppl'm. s. cōsul. an
sic placeret. et sic
ad libitum popu
li fiebat. vt. ff. de
orig. iur. l. i. q.

ex nō scripto. vt apud grecos
sonai monoi. **S**criptum at
ius est lex. plebiscita. senatus
consulta. principū placita. ma
gistratuū edicta. responsa pau
dentū. **L**ex est qd ppls roma
n' senatorio mgatu itterrogā
te veluti p sule' constituēbat.
Plebiscitu' ē. qd plebs ple
beio magistratu itterrogante
veluti tribuno constituēbat.
Plebs autē a ppl'o eo differt
quo spēs' a genere. **N**am
appellatione ppl'i vniuerli ci
ues significant. cōnumeratis
etiā patricijs' et senatoribz.
Plebis at appellatiōe sine pa
tricijs' r senatoribus ceteri ci
ues significant. **S**ed b' ples
biscita lege ortensia lata non
min' valere q leges ceperūt.
Senatusconsultum est. qd se
natus iubet. atqz pntur. **N**ā
cum auct' est ppls romanus
in eum modū vt difficile sit i

Consule. naz
p sūl vice senator

interrogabat ppl'm r sic ipsi senatores vident' interroga
re nam qui p alium facit per se facere vt. ff. de vi. r. vi.
ar. l. i. s. de eccl'ie. r. ff. de adimin. tu. l. ita autē. s. gellisse. mā
recte omnia nostra facim' quibz a nobis auctoritas im
partit. vt. l. de. re. iu. enu. l. omnia.

Plebiscitu. veluti exemplificatiue ponit. vt. s. s. pri.
erāt enim vnus nomine tribun' qui pceerat plebeiozuz
magistratu qui itterrogauit plebeios. vt. ff. de orig. iur.
l. i. q. r multas leges habemus de his. vt de l. acquit. vt. j.
ad. l. acquit. s. ceterum. r. s. Btantum. r ne presides acci
pian nisi esculenta. vt. ff. de offi. procon. l. solent. s. fi. et
ff. de cfi. p. l. plebiscito.

Spēs a genere. ē at gen' qd p dicit de pluribz diffes
rentib' specie v r aliu aliud rōnale. aliud irrōnale. et
sic se habz ppls vt sequitur ad nobiles r ignobiles. spēs
autem q predicatur d pluribus differentibus nume. o
vt homo alius titius alius seius. sic se hz plebs. naz mi
nores tantum comprel'ndit. vt sequit.

Etiā. q. d. nō solū plebei appellatiōe ppl'i cōnumerant
a. **P**atricijs. qui erant quasi patres **S**ed et patricij
pncipis. vt. j. qui mo. ius pa. po. sol. s. filius.

Sed r plebiscita. videbat minus valere qfi loco sū
pto ab aucte. qz maior est patriciozū r senatorz auctoz
tas. vt. l. de leg. humanum. r. ff. de eden. l. fi. quis ex ar. s.
i. sed hoc sublatum est per legem latam ab ortensio rege
vt sequitur. r. ff. de orig. iur. l. i. q. s. deinde cum essent.

Ortensia. scz pposuit inter nobiles r plebeios. et inē
eos sic statuit q valeret plebiscitum.

Senat' pstituit. nā poterat facere legē. vt hic. r. ff. d

leg. 7 sena. con. l. non ambigitur.

Cegis. nā idē ē si ex alia. qz difficile erat tot hōies hūe
g. **C**onsuli. i. interrogari. nā antea populus. **I**nire. ac.
interrogabat. vt. s. e. t. s. plebiscitū. vt. sicut populus inter
rogabat prius. sic postea senatores qz centū erat numero i
terrogabāt a pū
le. vt. l. de pef. l. x.
l. si. in prin.

Sed 7 qd pri
cipi placuit cā fa
ciēdi cōmunē le
gē. alis nō esset ler
cōis vt. l. q. 7. l.
de sen. l. ex tūpula
tōe. nā ibi dicitur
nō oīs vor iudicē
est snia 7 sic nō oīs
vor picipis ē ler.
i. **H**abet vigores
id ē ler est 7 pro le
ge seruat.

Regia. hac le
ge cautū fuit vt po
testas legis faciē
de trāsiret dō popu
lo ad principē. vt
hic. 7. ff. de orig. iu.
l. ij. s. d. inde cū eēt
7. s. noui iūne. et
faciā d. ff. d. pū.
pri. l. i. vbi sunt ea
dē verba. 7 hac le
gē regiā non hāle
m. nā facta fuit
sup regi. i. impio
transfereudo.

Populus ei. scz
picipi q ad hōno
rem. 7 in eum quo ad onus.

Imperium. i. trāsferēdo dō populo ad picipē. nā fuit
facta super regio. id est imperio transferendo.

Concessit. i. transtulit. sic vt ipse populus ā modo nō hēat
sibi s ius. sic. l. de re. iu. enu. l. ij. s. h. 7. de l. 7 sen. con. l.
fi. **S**ed aliq dicit q 7 adhuc populus pōt facere legē. 7 qd
dō solū picipē s pōsse. vep ē sol. i. null. ali. sol. s. rich.
o. **P**er epistolaz. vt. j. de his q sunt sui vel alie. iuris. s.
dnoz. 7. ff. de consti. prin. l. i. **A**ccur.

Decreuit. vt. l. e. si imperialis.

Edicto. vt. l. e. l. ij. 7. de scdis nup. l. l. hacedictali.

Legē generale quā potes cognoscere qttuor modis.
vt. l. de legi. 7 con. l. leges vel speciale vt sequit.

Desunt. s. que constituit imperator

Personales dūmō iuris corpore nō sunt clausē. alis
oēs sunt generales. vt. l. de no. l. pū. l. vnica. in. s. fi.

Ob meritū. qz multū fūerat picipi. 7 iō aliquā pe
nā quā debebat ille pri ppter delictū qd forte fecerat ei re
x. **A**licui penam merenti. misit.

Irogauit. s. nō merēti l merēti. s. maiorē qz esset di
gn. vt pena ei. met. sit mltroz. vt. ff. de penis. aut scā. s. fi.

Sine exemplo. i. vt aliq caperent exemplum
a. **S**ubuenit. vt clericis in quib. multa sunt spālia. vt
i. aut. vt clerici. apud ppios epi. 7. l. de epi. 7 cle. cū chis. 7
l. oēs q 7 curie 7 alijs. vt. l. de leg. qd. l. ij. s. nūqd itelli
git sine exēplo subuenire si cui simpliciter rescribat. **R**n
sic. dūmodo non sit ibi aliquod signum ex his qttuor q
dicunt. l. de leg. 7 cō. l. ij.

Nō trās gredit. ff. q quisq iuris. l. i. s. s. distigue. an
ad fin postulatōz sit pcellum. q casu trās gredit vt ibi alis

nō. vt hic. vt. ff. q quisq iuris. l. ij. s. sic soluit aliud 3. l.
de fruc. 7 li. ex. l. h. l. ad vtrūqz dō qd ad aliud extēdit s nō
est dicere vt ali. hēat pūilegiū. vel meli. hēgrediat per
sonā nō ē tñ generale ius. nec vt ali. s. aduersarius proz
sus cū sit contingēs occasione controuersie.

Cenēt. i. ligāt

Pretor qz edi
cta. q scripta erāt
in alio ptoz. vt.
ff. d. iuris. om. iu
di. l. siqz id qd in
pūmo m.

Modicaz

sed magnam

Mod q. i. iō qz.

Magistrat.

l. i. ptoz. vt. ff.

d. iuris. 7 iu. l. ius

alt. ptoz. 7. l. scz

l. de edict. vt. ff.

d. iuris. l. ij. s. eo

dē tempore

Proponebant

causis. vt de mori

b. 7 morbos 7 vi

triosis alalib. vt

ff. d. edil. edic. l. i.

Honorarij. q

lit. rñ. qz ediles e

rāt ex ptoz. vt

j. d. di. l. i. s. ptoz

as. 7. ff. d. x. ob. l.

v. s. ptoz.

Responsa snie.

snia ē firma 7 idu

bitata rñsio. s. iō.

Opiniones.

opinio est cuius dui

obtinēt iuris auctatē. **H**oc
ēt ius honorariū solem. appel
lare. qz qz honores gerūt id est
magistrat. s. auctatē huic iuri
dederunt. **P**roponebāt et
ed. les curules edictuz de qui
busdam causis. quod edictuz
iuris honorarij. s. portio est. **R**
Responsa prudentū sunt snie
7 opinioniones. eoz. quibz per
missum erat iura condere. **N**
Nā antiquitus cōstitutū erat
vt esset q iura publice. interp
tarētur. quibz a cesare. ius re
spondendi datum est. qui iu
risconsulti appellabantur. qz
omnium sententie 7 opinio
nes eam auctoritatē tenebāt
vt iudici. recedere a responso
eorum non liceret. vt est con
stitutum. **E**x non scripto
ius venit quod vsus approba
uit. **N**ā diuturni. mores cō
sensu. vtentiū comprobati. le

bitatione responsio. fm iohann.

Publice. i. quarum interpretatio fībat publica au
toritate cōcessa a principe. vt vulpia. papiñ. 7 similes q
fecerunt leges. ff. de origi. iur. l. ij. s. post originem. 7. s. iu
ris ciuilis scientiam.

Cesare augusto. vt. s. i. rñ. **A**ccursus.

Vt iudici. scilicet nulli.

Constitutum. i. sicut ipsi constituerunt.

Ex non scripto ius venit. de iure scripto vidimus q
in sex partes diuiditur. sequitur de non scripto. vt. s. e.
s. constat.

Diuturni. sed qnto tpe vsus facit mores vel pūctur
dinē. **R**n. x. an. vt. ff. qui 7a qui. ma. l. i. cum fideicō. s. ari
sto. licet fm quosdam exigitur tempus cuius non extat
memoria. ar. ff. de aqua plu. ar. l. i. in fi. 7. ff. de aqua coti.
7 est. l. ij. s. ductus. 7. l. q. sit lon. consuet. l. consuetudi
nes. 7. l. de sacrosanct. ec. l. fi. **I**tem que dicitur longa.
pater in rubrica. l. eo. 7. ff. eo. longa autē. x. an. dicitur
vt. j. de vsuca. s. i. sequitur q. x. an. sit robusta. **S**ed nun
quid semel sufficit. vt. j. x. annos. **R**n. non. immo debet
ad min. bis fm eum iudicare. vt. l. d. epis. au. l. ij. in fi.
vel quere moniam. vel libellum positum contra consue
tudinē talem spernere. vt. ff. de leg. 7 sena. con. l. cum
de consuetudine. **N**unqd ergo iudicatur exēplis. **R**n.
non vt. l. de sen. l. nemo iuder. 7 fa. ff. d. offi. pū. sed l. s
sed ex consuetudine que approbatur exēplis. 7 sic con
ceditur aliquid per obliquum quod directo non conce
ditur. sic 7. ff. que res pig. ob. pos. l. aristo. in fi. sic econtra
perō ex promissione que promissio pbat ex lōgo vsu.
vt. ff. de vsu. cum de in rem vsu.

De iure personarum

Consensu. al. n. pōt esse consuetudo. cū dicat q̄si cōis
consuetudo error consuetudinē impedit. vt. ff. de leg. 7 se. cō.
a **I**mitat. i. tñ valz vbi lex scripta nō est. q̄ nō rōe.
q̄tū vbi lex scripta ē. Et nō tres hōtutes consuetudis imi-
tandi legē vt hic. interpretādi legē vbi lex ē dubia. vt. ff.
e. si. de interpretatō
ne. in fi. **I**te cor-
rigēdi. vt. ff. d. le.
et se. cō. l. de q̄b. i.
fi. 7. e. s. ea vero.
q̄d distingue. aut
est gnālis consuetu-
do p totū mōm.
7 tunc vincit legē
vbiq̄. vt. ff. e. de
q̄b. s. fi. Aut spe-
cial. 7 tunc vincit
legē i eo loco vbi
est. vt. ff. cōia pre-
dior. l. venditor.
s. si cōstar. dūmō
post legē fuerit in-
ducta. al. vincit
a lege supuenien-
te. vt. ff. de sepul-
cro. l. iij. s. diuus
In alio aut loco
consuetudo special
nō vincit legē. vt
l. e. l. consuetudis.
7 b. fm. Jo. 7. Py. l. 3. alij aliter distinxerunt.

Et idcirco. hic. s. cōis ē ad duo. s. dicta supra ad scri-
ptū 7 non scriptū. iō bñ est hic. s. **C**us civile large
accipe. vt no. in. s. stat. **O**ri. i. lex. r. q̄. ta. q̄ fuit
origo totū iuris 7 principii. **I**nstitut. i. ordinamē-
tis. nā roman. p̄p̄s. r. viros p̄ isto iure misit q̄. r. tabu.
eburneas retulerunt. tā de iure scripto atheniensium. q̄
n scripto lacedemonior. s. q̄ postea aliqd dēerat q̄demē-
dationē desiderabat. data fuit p̄tās p̄ vñ annū his de-
cem viris. vt ius 7 leges corrigerēt. addendo 7 detraxen-
do. 7 si op̄ esset interpretarent 7 vt ea facerent. q̄duas ta-
bulas addiderūt. 7 sic lex. xij. ta. ex accrescenti dicta ē. vt
ff. de orig. i. l. ij. s. i. **S**ed nālia hic. s. pō. intelligi
de iure nāli p̄meuo q̄ mouent oia alia ad aliqd facien-
dū. vt nōu. s. e. r. s. i. in p̄n. sed q̄d dicēse inmutabile. est
p̄ id q̄d de fuitute dī q̄ est ius nāle. 7 tñ p̄ualer. vt. s. e.
s. ius at. sed dic nō derogat ob b. l. nō seruet in alio casu
nā nilp̄lom in equū 7 bonū est. **E**t eodē mō rñdeo ad il-
lud q̄d dī. j. de capi. di. s. q̄ autē. q̄d est p̄. vt ibi nō tollit
cognatio s̄ ius succedendi. **I**te eodē mō vrbus rñdeo
ad illd q̄d de vsu. dī. j. de vsuca. in prin. q̄d constat ē
ius nāle. vt. ff. de cōdi. inde. l. nā natura. vñ dic q̄ iste. s. lo-
quit̄ de iuregentiū. q̄d p̄ ex illa l̄ra. q̄d apud oēs gētes. s.
e. s. q̄d hō nālis. **G**. Constituit. i. de consuetudie sp̄ali.
vñ lege municipalis scripta. **L**acito. s. dīa consuetu-
dine. vt. ff. de le. 7 se. con. l. de quib. in fi.

Del alia. i. dīo statuto. 7 sic reddunt singula singul
k. **O**mne. Quid sit ius. 7 q̄l̄r diuidat dīrit. nūc differe-
riam inter ipsa iura ponit. **D**el ad p̄sonas. de hoc
dī. j. in toto primo libro vsq̄ ad ti. de rez diuisione.
m. **A**d res. de b. dīcef. j. l. ij. 7. iij. vsq̄ ad ti. de obli.
n. **A**d actiones. de his dīcef. j. de actionibus.
o. **P**ersona. nam hō est res dignissima creaturatur. vt
ff. de edil. ed. l. i. iustissime. vñ **Q**uid. **P**rona q̄ cum spec-
tant aialia cetera terram. **D**s hōi sublimē dedit celūq̄
videre. **I**ussit 7 erectos ad sidera tollere vultus. **E**t in
virgilio. **C**elestisq̄ origo illi est.

Ignorē. 7 sic statim ponit de iure p̄sonaz. **E**t nō.
hic q̄ digniora preponenda sunt. sic. j. de lo. pos. s. alia de

ro. 7 hoc facimus multas formationes titulorum.

De iure p̄sonaz. Rubrica.

Divina. i. prima. quia 7 alie sequunt. vt. j. d. his
qui sunt sui vel alie. iur. in prin. et. j. de tutel. in
prin. **D**el dic summa. i. maxima. q̄ partim est
d iur naturali. vt
libertas 7 partim
de iuregentiū. vt
seruitus. quorū
vtrūq̄ scz ius na-
turale 7 gentium
antiquius est iur
civili. vt. j. de rerū
diui. s. singulorū
Del dic summa
id ē breuis. sic. j. d.
obli. s. i.

Sepe mutari solēt: vel ta-
citob̄ consensu ppli vñ alia post:
ea lege lata. **D**e aut ius q̄
vtrūq̄ vñ ad p̄sonas p̄tinz: vel
ad res: vñ ad actiōes. **E**t pri-
us d̄ p̄sonis videam. **N**ā pa-
rū ē ius noscere: si p̄sone q̄
cāstitutum ē ignorē. **De iure personarum**

Summa itaq̄ diuīsiō d̄
iur p̄sonaz hęc ē: q̄ oēs
hōies: aut liberi sunt:
aut serui. **E**t libertas quidez ex
qua ēt liberi vocant̄: ē natural
facultas ei? q̄d cuiq̄ facere li-
bet nisi q̄ vi aut iure p̄hibet.
Seruitus aut est constitutū

Poies. **S**ed
pone q̄ hic fuerint duo hōies. vñ liber. 7 alius seruus.
tunc hęc p̄positio est falsa. **D**ic q̄ pluralis oratio d̄uer-
tur in singularem 7 tunc est vā 7 non fallit. vt. ff. de edi-
7 demon. l. falsa. s. fi. 7. ff. de pen. l. xre. diuus. in fi. 7 d̄ ori.
i. i. l. ij. s. et actis. 7 de b. sig. non est. econtra singulaz p̄
plurali. vt eo. ti. l. in summa. ff. de testa. tu. si quesita. s. i.
Et dīc hic quēstiones p̄stas. ff. e. l. iij.
Aut serui. **S**ed quid de statu libero. vñ liber. vt si ex no-
ra. causa agatur. l. fi. **S**ed contra est. vt. ff. de sta. lib. l. sta-
tu liber. **I**tem quid de ascriptio vel censito. videtur q̄
serui sint. vt. l. de agri. et censu. l. fi. l. i. et. l. in qui. ca.
co. cen. l. fi. **S**ed contra est fm. **J**o. licet alij aliter distins-
xerunt cum possunt fieri clerici 7 contra d̄ minorum vo-
luntatem. quod non est in vere seruis. vt. l. de epis. 7 de
ri. iulemus. s. seruos. 7 in aut. de sanctis. epis. s. ascripti-
tios. coll. ix. **I**tem in dubio p̄ libertate iudicandum est
vt. ff. de reg. aur. l. libertas. 7 q̄d in d̄trariis legib. contine-
tur. loquitur quo ad seruitia quibus est ascriptus. qua-
potuerunt facere testamentum 7 ferre testimonium. et
alios actus civiles exercere. **N**ec alienari possunt sine so-
lo. vt. l. de agri. 7 cen. l. quēmadmodum. l. i. **I**tem q̄d
de monacho vel regulari canonico. rñ liberi sunt. 7 iō pos-
sunt reddere testimonium. q̄d dic vt diximus in aut. de
mona. s. cogitandum. coll. l. ij. q̄ ad actus quosdam fin-
gant̄ mortui. vt in aut. de mona. s. illud. 7. s. si quis aut
coll. i. 7 in aut. de nup. s. sed occasione. coll. iij.

Libertas. hęc diffinitio tribus modis potest legi **P**ri-
mo fm. **J**r. vt diffiniat libertas eo iure q̄ inuenta est. id
est naturali. 7 sic etiam serui fm hoc sunt liberi. nam 7 ip-
si possunt facere q̄d volunt nisi q̄d vi. id est de facto. vel
iure. scz quolibet p̄hibeantur. 7 hęc verba ex qua liberi 7
possunt esse de diffinitione. nam 7 ipsi liberi vocant̄ fm
idem ius. vt. j. de libe. s. i. **A**lij dicunt diffiniri libertatē li-
beri. nō libertatem fui. q̄ ex prima vocant̄. s. hodie liberi
nō ex secunda. s. quam habent serui. **E**st ḡ libertas alia i
seruo. alia in libero. 7 fm eos verbū vi exponit vt prius.
Sed nec prima nec scōa placet q̄ fui sint hodie aliq̄ nū
liberi. cū iusgentiū in b̄derogant iur nāli. vt. j. s. fuit
et ex pone vi. i. iuregentium q̄d quadā necessitate iduxit

De iure personarum

t Er his. hucusq; dixit qualiter ptingat ingenuitas.
nunc qualiter perseueret.

De libertinis

a Liberā matrem, fac ad b. l. si man. ita fu. ali. vt ma. l. si. si iurta. **b** **O**edio tpe. ff. de acqui. re. to. adeo. s. cunq. spectanda. **c** **O**fficit. nisi post manumissionē talē qnquēnio steterit. vt. ff. si inge. esse di. l. q. sed illd hō dic correctū ē. vt hic. r. l. vbi cā stat. l. si.

d **I**n fuitute. i. in statu seruli.

e **M**anumissū s. de facto. Accur.

f **N**atalib. i. in genuitati q. pbat p natales. Erant aut natales scrip

turē cū annis dñi r. preconisate q. di

cebant lucum eē natū et ingenuu

r. deinceps sicerat nisi tunc p tradice

ref. Dñr in legen

dis sanctorū itū laf nariuitas san

cti nicolai qñ mo

rit. qñ tunc nasca

tur nūq. moritu

rus. r. scribunt ge

sta in vita sancti

nicolai Et scriptu

ra illa dñ natalis

eius. r. qd fecerit i

vita intitulat tal

sancti. vt dic qna

tae appellat pzi

ma natiuitas qē

de iure naturali. r

oēm hōiem dic es

se libez. vñ dñ ser

uus ite restituit

natalib. i. illibez

tati quam hz dñ

renāli. ff. de nata

rest. l. q. r. ff. d sta

tu hō. l. ipatores.

g **O**fficere. nisi

vendiderit se. vt. s. ti. i. s. pen. tunc enī nō redit in statu

primū. vt. ff. de sta. hō. hō libez. que est ptra. Accursius.

h **D**e libertinis. Rubrica.

Ibertini sunt q. ex iusta. i. s. a. sic ecōtra. vt. j. t. i.

s. sel. v. iusta. q. adeo iuste seruierunt dñō vt me

ruerunt manumitti. Del dic iusta. quia est de iu

fit. deinde ancilla facta peperit

libez aut fuū pariat. r. marcel

lus pbat libez nasci. **B**ussi

cit enim ei qui in vtero ē: libe

ram matre vt medio tpe ha

buisse: qd r. v. est. **C**um at

ingenuus aliquis natus sit: nō

officit ei in d fuitute fuisse: et

postea manumissum eē. **B**e

pissime enī pstitutuz est nata

libez: non officere s manumis

sionem.

De libertinis

Libertini sunt qui ex

iusta seruitute māu

missi sunt. **M**anu

missio autez est datio liberta

tis. nam qd iū aliquis in fui

tute est: manui et m potestati

suppositus est r. manumissus

liberatur dñi potestate. **Q**ue

res a iuregentiū originem as

sumpsit. vtputa cū iure natu

rali oēs hōies liberi nascerent:

nec esset nota manumissio cū

seruit' esset icognita: s. postq

iuregentium fuit' ingenuita

tez inuasit: secutū est bñficiuz

manumissionis. **C**um vno

cōi nomine omnes homines

res. g. septem qd falsum est qz qd primo erat pputat i

sequentem numer. Accursius.

q **S**acris. s. sub aspectu ppli r. antistitis. r. interueniē

te qualicunq. scriptura vice actor. vt. l. de his qui in ec.

manu. l. i. r. q.

appellarent: iuregentium tria

genera esse hōim ceperūt. libe

ri: r. his ptrariū fui: et tertiu

genus libertini: qui desiderāt

esse serui. **M**ultis autē mo

dis manumissio procedit. aut

ex sacris r. cōstitutionibz in sa

cro sanctis ecclesijs: aut vindi

cta: aut inter amicos r. aut p

epiaz: aut per testamentum:

aut alia qualibet vltima vo

lūtate manumittunt. **S**ed

r. alijs modis libertas suo cō

petere potest: qui r. tam ex ves

teribus: qz ex nostris p pñi

bus introducti sunt. **S**erui

vero a dominis sepe māumit

ti solent adeo vt vel in transi

tub manumittant: veluti cum

pretor: aut pteses: aut procon

sul in balneum vel in tlexa

trum eant. **L**ibertinoz autē

stat' tripartitus antea fuerat

Mā q manumittebantur mō

maiozē et iustam libertatē cō

sequebant: r. fiebant ciues ro

mani. mō minozē r. et latini ex

lege iunia nothana fiebat: mō

inferiozē: r. fiebant ex lege elia

scencia deditiozū numero

r **V**idicta. i. cā

cognita coram p

toze. que iō dicit

dari vindicta. qz

vinder quidez ser

uus in vice illozū

primo sic fuit ma

numiss' ff. d. ori

gi. iuris. l. i. r. q. s.

initium. vel vt q

dā dicit fm **B**oe

tiuz. vindicta eā

aga ptozis q ter

percutiebat māu

missus. r. dicebat

pretor ter aio te li

berum. ar. l. si ad

uersus liber. l. q.

Si. i. i. ff. de au. r. arg. le. l. qui laudem. fm Jo.
 b. **Dedititioz.** idē vocabat̃ dedititij r erāt iducti hac. l. eliascētia q̃ r mlt̃a alia idurit. r erāt hī toto tpe vite sue serui. r tūc hēbāt liberi cū moriebāt qd̃ pderat eis. qz lo na vt peculū a dño occupabāt. s; in latis alif hēbat. vt colligit hic. r ex eo q̃ min⁹ hēbāt dedititij q̃ latini. vt j. e. d. suc. li. s. fi.
 i. **Pietas.** i. nos q̃ sum⁹ p̃q̃.
 k. **Constitio.** vt l. de dedit. li. tol. r l. de lari. li. tol. l. i.
 l. **Competebat.** scz manumissis. fm b. nō r̃tia tpa in pri mo r vltio. s. de in ceps idē iuris ē. s; i medio b. ius p̃si simū fuit inductū vt. j. e. d. suc. li. s. vl m. l. b. n. ex q̃ p̃tingit multiplex effect⁹ in p̃mis cir ca obseq̃ales op̃e ras q̃ sunt in faciē do. vt i assurgēdo r seruicēdo siue in nō faciēdo vt d̃ n̄ vocādo i ius. q̃ ip sa nā p̃ono debēt etiā s̃n̄ impositōe r si vocauerit i ius p̃onū sine venia punif. in. l. aureis ff. d. i ius vo. l. p. r vl. q̃ aurei accipiū tur q̃libet p̃ono so lido. vt. j. de p. te. li. s. f. r ex his iuri b⁹ sumif. ar. q̃ au re⁹ p̃ solido accipi tur i iure n̄o. ex q̃ p̃eodē delicto tales s̃n̄e p̃mulgant̃ r edē intelligunt̃ eē dānde filio emācipato. vt. l. d. in ius vo. l. venia. r. ff. de p̃di. inde. si nō sortē. s. libertus. itē reuocant̃ in seruitutē p̃pter offensam. vt. l. de li. r eo. li. l. si manumissus. r alia multa. s; hodie h̄c oīa tollunt̃ p̃ter ea q̃ ipa nā velentur vt in auct. vt liberti de cetero. s. l. col. vi. Tu dic vt no. i. d. l. si manumissus. q̃ est d̃
 n. **Et dedititios.** qd̃ dixerat in gñe nūc ponit p̃ spēs vl qd̃ p̃iunctim dixerat nūc diuidit.
 o. **Altricatōes.** q̃s nō hālem⁹. s; q̃re nō erāt serui sic illi q̃ penitus sunt serui cū toto tpe vite sue seruire cogē rent. fm Jo. q̃ erant liberi l; seruire cogērent. vt l. cōia de ma. l. i. s. sin aut̃ p̃prietarius
 p. **Latios r iunianos.** i. ex lege iunia nozbana iductos vt. s. e. s. libertinor
 q. **Dēs.** sic p̃strue. r oēs libertos tonauim⁹. i. honoraui mus citate roma. i. plena lib̃tate. vt. s. e. s. libertinor.
 r. **Discrie.** i. dña habita nec erat nec manumissus vt etiā infans possit manumitti imo etiā in ventre cū q̃tū ad b̃ hābeat p̃ nato. vt. ff. de sta. l. q̃ m vtero. nec dñi manu mittentē dñi tñ hābeat. vt. an. vt. j. tit. i. s. eadē. nec in mō manumittendi. s. in testō seu inter viuos quoquo mo do. vt. s. e. s. multis
 s. **Ad dicit.** i. a nobis eis q̃s hābuius. s. e. s. mulq̃ aūc

r sunt additi nouē. **Primus** si dñs egrotantē seruū suū deiecit. **Secūds** si ancillā v̄diderit ne p̃stituat̃ r p̃stituta fuerit. vel si venditor sibi retinuerit manus iniectōz r eā ad ipm̄ reuertentē p̃stituit postea. **Tertius** si serui pilea ti defuncti fun⁹ p̃cēserūt. **Quartus** si etiā erp̃sit eū vel le eē latinū. **Quis** tus si sub dōtione relicta lib̃tate h̄e res an̄ p̃ditōz ma numissit. **Querr** si in iudicio lib̃rali a dño supat⁹ fue rit r p̃cū p̃ dño so lutum fuerit r ipe postea recepit. **Se primus** si ancillā suā maritauerit a licui libero. **P̃tra** uus si corā acq̃ fili um noīauerit ser uū suū. **Donus** si iusta seruitutē r̄ diderit. r p̃bantur hī mōi. l. de la. li. tol. l. vna. s. s; sci mus. vsq̃ in fi. l. t. **Sola.** s. lib̃tas plena.
 v. **In p̃nti.** l. in p̃suetudine.

De his q̃ manumittere nō p̃st

Non tñ cuiq̃ volenti manumittere l; nā is q̃ in fraudez creditor manumittit nihil agit qz lex eliascētia b̄ impedit lib̃tatem. **Licet** aut̃ dño qui soluendo non est: in testamento seruū suū cum lib̃tate heredem instituere vt liber fiat: heresq̃ ei solus r necessarius: si ei nemo ali us ex eo testamento heres ex titerit. aut quia nemo heres scriptus sit. aut quia is qui scriptus est qualibet ex causa heres non extiterit. **Adq̃** ea dem b̄ lege eliascētia p̃roui sum est: r recte. valde enim perspicuum erat: vt egen tes r homines quibus alius heres extiturus non esset: vel

Non tñ. cuiq̃. q̃. uis. s. ti tu. i. s. mulq̃. r. s. h. dicit̃ sit quēlibet manu mittere posse. tam r̄. sic. j. de ex l̄re. li. le. in p̃nc. nā tunc eēt liber r heres
 y. **Fraudē.** h̄c ex p̃one. j. s. in frau

dem.
 36. **Manumittit.** s. inter viuos vel in vltima voluntate. s. non instituendo. vt. j. p̃ri. s. r. ff. qui r a quibus. l. si mortis.
 a. **Agit.** s. vt noceat creditorib⁹. vt. ff. qui r a q̃. l. si mor ris. sibi tñ nocet si velit reuocare. vt. l. d. ser. pig. da. ma. l. si creditoribus
 b. **Eliascētia.** filis ē rō. qz lex vult. j. d. vsuca. s. furtiue.
 c. **Licet.** i. licitū ē.
 d. **Seruū.** s. vnū r nō plēs. ff. de h̄re. insti. q̃ soluendo. r etiā in fraudē creditor. vt. l. de neces. ser. l. i. in p̃nci. nisi sp̃aliter pignori datus fuerit. vt. ff. de h̄re. insti. pignori. q̃ nō p̃t fieri necessarius nisi dñs creditori satisfaciāt. vt dicta. l. pignori.
 e. **Solus.** r in casu etiā cū alio. vt. ff. de h̄. insti. l. si is. r l. ei q̃ soluendo.
 f. **Necessarius.** qz siue velit siue nolit cogit̃ eē h̄res. j. d. h̄. q̃li. r dif. s. i.
 g. **Extiterit.** quo vltimo casu seruus substitutus ē h̄ res.
 h. **Eadem lege.** s. q̃ p̃hibuit eadē. r ex iusta cā p̃cedit. vt hic r. j. e. s. eadem.
 i. **Et recte.** s. ē p̃uifum
 k. **Et gētes.** nō q̃ p̃dest paup̃tas qz fauet paup̃tati. sic. ff. / de transac.

cū hi. s. si in annos. 2. l. de epi. 2. de. si q̄s ad redinādū. s. 2.
pe. 2. ff. de of. p. illicitas. s. si. ar. 3. ff. de exclu. tu. 2. cur. l. spa-
tonē. s. si. 2. in auct. de testi. s. i. 2. illd paup vbiq̄s latet. l. 3. eō
dicat cātabat vacu⁹ corā latrone viatoe

a Dei. p. saltem

b Haberet. sic. ff.

de interrog. act. l. 2.

qz in pñ. sic. j. d. v.

pos. s. p. q̄s aut.

t Aut bñ faci-

ente. i. nō satisfaciē-

te creditorib⁹.

d Eo seruo. nūc

liberto facto

e Seruiq̄ndā. s. 3.

mō ē liber

f Iniuria. q̄ ad

famā q̄ ē p⁹ mor-

tē q̄nq̄ dānat. vt. ff.

de ac. l. ex iudicioz

g Idēq̄ libtate

nō q̄ dicat instituo-

te sine libertate qz

tūc nō ēēt heres. vt

stati dicit i. h. l. 3. s.

h p̄termisit datōz

libertatē. vt in fi. s.

i Constat. vt. l.

d ne. ser. l. x. in fi. l.

quidā in pñ.

k Scriptura. sic ex

datōe tutele. vt. j.

q̄ da. ru. pos. in pñ.

l Institōis. ar.

q̄ aliq̄ p̄cesso illd

p̄cedit sine q̄ illd

ēē nō p̄t. vt. ff. d. iu.

om. iu. l. 3. Accur.

m Cū n. h. ē noua

rō de q̄ p̄diri mō.

h. l. x. ipa antiq̄ fu-

it. vt. ff. de h. re. in

fi. s. i. q̄ est 3.

n In fraudes.

fic. ff. e. ri. s. qui 2 a qui. ma. l. i. nō fi. l. in fraudē.

o Soluēdo. cū 2 sciāt se hēre creditores. vt. j. q̄ in frau.

cre. l. oēs. s. lucius.

p Non ē. 2 nūc: in prius soluendo

q Prenaluisse. nā q̄dā dicebāt q̄ sufficiebat sol⁹ euen-

tus. aliq̄ dicebāt q̄ exigebat vtrūq̄. s. fraud 2 eueni. 2 ista

snia pualuit. tñ ex p̄dictis videbat sufficere euentum so-

lum tñ 2c.

q Impediri. hic diligenter attēde q̄ si directa def lib-

tas nō solū inf viuos s. etiā in vltia volūrate duo sunt

necessaria. s. p̄siliū s. ē fraud 2 eueni. vt. hic. 2. ff. e. s. i. frau-

dē. 2. l. e. l. i. in fideicōmissaria suffic eueni. vt. l. q̄ ma-

nu. nō pos. l. f. Errō ē. qz facili⁹ libtas de facto data ab he-

rede reuocat q̄ a defuncto c⁹ videbat dispositio. l. vt. ff. d.

fideicō. liber. l. iij. s. si in fraudē. Alia rō norat. l. e. l. in

fraudē. in alijs aut alienatōib⁹ q̄ in fraudē creditorū fu-

unt. dic. vt. j. de act. s. item si quis.

r Sepe. rñ. tacite obiectōi quō p̄t eē anim⁹ bon⁹ cū ipa

veritate fraudet eos. Rñ. sepe. n. 2c. Szar. 2. l. de rescin.

ven. l. quisquis. Accur.

s Cū vtroq̄. fraud. s. 2 eueni. interuenit vt subq̄cit. 2

facit ad b. ff. q̄ 2 a q̄. ma. l. i. si in fraudē.

t Consilio. Idē quē teneri de p̄silio. s. 3. ff. m. a. l. ij. s. fi.

h. l. x. fuit fraud. 2 iō fuit tale p̄siliū obligatorium. quia

fraudulentum.

v Eadē. s. de q̄ ē habita mentio. vt. s. e. in pñ.

x Minori. suffic q̄ si nō sit minor. xx. an. etiā si nō sit maior
vt qz tetigit vltimū diē. xx. an. vt. ff. d. manu. l. i. h. cur in
testō fauore sui. vt. ff. d. testa. q̄etate.

de facultatib⁹ suis amplius q̄
in his ē sperant hoies. Itaqz
tūc intelligimus impediri libta-
tē cū vtroqz mō fraudantur
creditores. i. 2 consilio manu-
mittentis. 2 ipsa re: eo q̄ bona
non sunt suffectura creditorib⁹
bus. Eadem⁹ lege etia scētia
domino minorē. xx. annis nō
aliter manumittere permitti-
tur: q̄ si vindicta apud conci-
lium iusta causa manumissio-
nis approbata fuerit manu-
missio. Iuste⁹ autem manu-
missionis cause lx sunt. veluti
si quis patrem aut matrem:
filiū filiamue aut fratres sorō
resue naturales: aut pedago-
gum: aut nutricē aut educa-
tores aut alumnū alumnāue
aut collactaneum manumit-
tat aut seruū pcuratoris ha-
bendi gratia. aut ancillam ma-
trimoniū habendi causa: dum
tamen intra sex menses i pro-
rem ducatur: nisi iusta causa
impediat: 2 seruus qui manu-
mittitur pcuratoris habendi
gratia: si minor. xvij. ānis ma-
numittat. Semel autē causa

y Vindicta. hic
erpone. vt. s. ti. i. s.
muld.

z Conciliū. i. apd
locū illū vbi habe-
tur sup b p̄siliū. i.
deliberatio. 2 sic po-
nit id qd sit p eo
vbi sit. vt. ff. de iu-
sti. 2 iu. l. vlt. s. fi.
Vel dic apd eos
q̄ p̄sunt p̄silio. vt
sunt oēs hñtes oz
dinariā iurisditōz
etiā mimi mgras
tis. cū b sit de ro-
lūaria iurisditōe
vt. ff. de of. pcon. 2
le. l. ij. 2 in auct. de
defens. ci. s. nulla.
coll. ij.

a Iuste autē cāe
facit. ff. d. manu. l.
si minor. cū. l. se.

b Patrem. Sz
qualiter p̄t filius
habere seruū. s. pa-
trem vel econtra:
vel frat frēs suū si
ue sororē. rñ. bene.
vt qz instituit dñs
filiū serui sui hēre

tem vel filiū ancille vel eō. 2 sic de alijs. q̄ casu sit institu-
tus hēres liber 2 dñs o hñ bonoz qz dñs fuerat testator.
vt. s. e. s. i. 2. ff. de acq. pos. cū hēredes. Id p̄t eē vt si habeat
qz filiū ex ancilla sua nā est seruus 2 filius. vt. l. cōia. de
le. d. ma. l. fi. 2 eō si seruus habeat filiū ex dñā. nā filius ē.
2 lib. 2 2 dñs cū ventrem sequat quo ad statū. vt. l. d. rei
ven. l. parū. l. 3. possit ipē 2 dñā accusari. vt. l. de mu. que
ser. p. l. i. 2. j. de h. re. in fi. s. i

c Nāles 2 legitimos vel nāles tantū

d Pedagogū. s. qui ab initio instruit pueros. a pedos
qd ē puer 2 gos qd est ducere q̄si ductor sine gubernā-
tor puerorū.

e Alumnū. quē vel quam alumnus aluit vt differat
a supiori.

f Collactaneum. q̄ simul mecū lactauit quē frēm bonū.
appellant.

g Ducatur. p̄silio sup b sacramento. vt. ff. de ma. vin.
h collactaneus. in fi.

i Causa iusta. vt infirmitatis que tribuit dilationem
vt. ff. si quis caurio. l. ij. s. ij. 2 iij. 2. ff. de re iudica. l. quesi-
tum. vel alia qualibet iusta. vt. ff. ex quibus cau. ma. l. 3. l.

i Decem 2 septem an.

Sz quomō minor. xxv. an. p̄t eē pcurator. vt. l. de pcur.
exigendi. Et. ff. de pcuratori. si minor. Rñ. hoc ad nego

i. in fi.

tia fuit. non aut in iudicio esse pot. sic alia ē differētia in
ter hos pcuratores. vt. ff. man. si pcuratorē. §. i. Zicuri. fi.
l2. Sel. approbata. f. manumissiois. et apud p. aliū. Zic.
l. Siue falsa. q. d. si dicitur filiū h. n. sit. vel p. r. z. vel fili. 3. l. 3.
h. c. ita n. sint fin. quosdā. qd. reprobo. cū id qd. falsum sit
nihil sit nec p. ster.

cām. vt. ff. de p. si.
paul. 2. l. si ex fal
lis istru. p. totū. et
ff. de ex. rei. i. l. q.
agnit. vñ. dic. h. a.
id ē iusta falsa. id
ē iniusta. vt. q. 2. di.
xi. eni sociū meū fu
isse in armis. vt. in
scholis. qd. induce
bā. p. iusta cā. et fu
it talis cā. vt. filius
approbata. l. 3. non
debuerit approba
ri. sic. ff. de le. i. si fi
lius. ff. de iust. §. si. et
de iust. §. si. et ff. d.
in integr. resti. l.
oēs. sic. et iusta p.
h. a. vt. §. ti. i. i. p. r.
m. Retracte. et
nihil facile imutā
dū ē ex solēibus
vt. ff. de in integr.
resti. diuus. §. 3.
ff. de ex. rei. l. sed re
probari. i. rñ. §. 3.
hoc fauore libera
tis. illd. fauore sa
nitatis.

n. Cū aut p.stitu
tus. nā cū dicit sine
cā nō posse manu
mitteri. ergo ecōtra
cūcā valet manu
missio. sic. ff. de e.
den. si quis ex. §. p.
tor. et §. p. h. l. et ff.
de pact. iuris gentiū. §. p. re. et §. to. l. malo.
o. Testamentū. si ē masculus. femina vero in. rñ. vt. ff.
de testa. qua. etate. et ff. de liber. l. aurelio. §. g. ai. u.
p. Sed cū libertas. vsq. nūc allegādo inuit. q. eodē tpe
possit manumittere q. testari. nūc ē d. uas rōnes cōfide
rans. Et q. inestimabilis ē libertas. n. si vendat quis se
p. ci. u. ad venditorē n. trās. it. imo penes ēptorē eundēq.
dñm remanet. vñ ē inestimabilis. vt. h. c. et ff. de reg. iur.
libertas et ff. de ra. ex. l. i. §. si. Et q. antiquitas aliter statue
bat cū ē deserniendū. vt. l. de testa. l. testamēta. q. re. vñ
allegat dñm. soluit mediā eligēs viā. sic. j. de re. diu. §. cū
er aliena. l. 3. sit arg. §. ff. de nego. gest. nescimus. in fi. et ff.
de in rem. vt. si p. patre. §. idemq.

q. Mediā. nō mediā viā. sic. ff. si ps. h. c. p. eta. l. ātiq. ac.
r. Impleuerit. l. 3. hodie ex q. testari pñt. et lib. r. ates reli
quere pñt. vt. in auct. vt. spō. lat. col. ix. §. i. qd. et audiosi in
vltia volūrate velit q. libertatē relinqre. qd. p. r. ex. verbo
relinqre. qd. in dicta auct. positiū est. qd. ad morientis tātū
spectat. vt. ff. de ra. ex. h. l. i. §. si. §. 3. qd. si iterviuos velit q. s.
manumittere. hñ. n. pñt. nisi habeat. r. an. l. nisi cā. cogni
ta. cū nec liber iste nec auct. loquat. nisi in vltima volūta
te. vñ seruaf. tenor eiūsdē legis eliascentie. cū non sit cor
rectus. vt. l. de ap. l. precipimus. in fi.

s. Antiquitas. vt. ff. de postu. l. i. §. initium.

t. Postulare. i. desider. ū amici sui vel clientuli sui corā

iudicibus exponere. vt. ff. de postu. l. i. §. i. nō aut p. se pote
ri. ēē in iure. vt. l. de auct. p. stan. l. claz. et rō est. q. qñ p. r.
alio accedit sibi impute. qui tali cōmittit cām suā. vt.
ff. de man. l. cum mandato

v. Peruenire. interrogatue legas. rñ. deas n. est rō qre
fit diuersum. est q.
videm ius statuē
dū vt. ff. d. r. ob.
l. a. titio. in fi. nam
vbi est eadem rō
idem ius statuen
tum est vt. ff. ad.
lac. l. illud. et l. ad.
ad. l. falci. l. vlt.

am eligentes non aliter mino
ri. r. annis libertatem in testa
mento dare seruo suo conce
dimus nisi. xvij. annum im
pleuerit. et. xvij. annum attri
gerit. Cum enī antiquitas
huiusmodi etati et pro alijs po
stulare concesserit. cur nō etiā
sui iudicij stabilitas ita eos ad
iuuare credat. vt et ad liberta
tes dandas seruis suis possint
peruenire.

De lege fusia canina tollenda

l. Ege fusia canina cer
tus mod. et p.stitutus
erat in suis testō ma
numittēdis. quā qñ liberta
tes impediētē. et quodāmo
do inuidā tollendā esse cēsui
mus. cum satis fuerat inhu
manum viuos quidem licen
tiam habere. totam suam fa
miliam libertati donare. nisi
alia causa impediāt libertatē
morientibus. autē adimere
huiusmodi licentiam.

De his qui sui vel alieni iuris sunt

de dona. §. siue falsa. nec libertatē patiebatur eis dari. vnde
merito canina dicitur vt sit cōsequens nomē rei. vt. j. de to. §.
est et aliud.

a. Impediētē. i. impedimentū afferentē.

b. Inuidā. nota §. inuidos. sic. l. de cadu. tol. in prin.

c. Familiam. i. oēs seruos qui familia dicuntur. vt. ff.
de ver. sig. p. nuncia. io. §. i.

d. Causa. vt. fraus vel etas manumittentis. vt. §. e. ti. i.
prin. et §. eadem.

e. Morientibus. Sed quō pñt aliquid adimi cū nihil
habeat. nam mors omnia abstulit. vt. in auct. de nup. §. de
inceps. col. iij. hñ. dic. morientibus. i. ad mortem tendē
tibus. quia laborabat in extremis vel quasi. vel etiā erat
sanus. sed timore mortis hoc faciebat. vt. ff. de to. causa
mor. l. iij. et l. iij. et v. et vi.

f. Adimere. nota. h. c. ar. q. ea q. fiāt intervuios trahūt
ad volūrates vltimas. sic. et ff. de pac. l. pacū.

g. De his qui sui vel alieni iuris sunt. Rubrica.

h. Increstringitur primum membrum primedi.
uisionis posite supra de iure personarum vt nō
comprehendat quosdam liberos homines. i. fili
os. Item statim dicit cum alieno iuri. ampliāt scdm
membrum dicte diuisionis vt comprehendat etiam qñ
dam liberos. §. si filios. cum ergo fiat additō et retractō
dicte diuisionis. nam est de iure ciuili per diuisionem. vt. ff. de

De lege fusia

l. Ege fusia
canina. cer
tus vt. vlt.
tra duos vel tres
forte n. posset ma
numittere in vlti
ma voluntate. vt
j. e. in fi.

y. Odius. id ē
numerus.

z. Quam. i. legē
fusiam caninam
forte a quodā q.
canis nominaba
tur inductam vt
in publi. dicitur et
j. de act. §. alie. nā
canis seruabat na
turam qui stat in
palea qui nec sibi
potest habere pa
leam nec alij per
mitit accipere. sic
nec sibi poterat te
nere seruos quia
moriebatur. vt. j.

De his q̄ su. vel ali. iu. sūt

insti. i. iure. l. ius aut ciuile. at supior de iure psonaz fuit
fm ius nāle i gen. i. ibi dixim. i. iō imutabile ē. vt. s. de
iure natu. gen. i. ciuili. s. penl.

s s Equit. alia diuisio q̄ est d iure ciuili cū in ea ius/
gentiū distinguat. vt. ff. de iusti. i. iure. ius ciuile.

supior at quā ha/
buit. s. d iure p/
so. i. rñ. ē de iure gē/
tū. cū nō sit serui/
tus iure nāli cog/
nita. vt. s. de liber.
s. i. Accursius.

a Juris. qdam
neuro iure tenen/
tur. vt filij qz pa/
tres sunt capti ab
hostibz vt. j. q mo.
ius pa. po. sol. s. si
ab hostibz. nam i
alie qdaz sunt in
pendenti. vt. ff. de
usufruc. s. i. et in
autē. de nō alie. s.
hic at. coll. q. et b
fm quosdā Nos
s. nā sui iuris sūt.
cū enī p̄ sit seru/
hostiū i in eoz po/
testate. vt. s. de iu/
re pso. s. sui. g ali/
um habere n̄ pnt
i prāte. vt. ff. de ac/
quir. re. to. hō lib.
s. qdqd. ff. de acq.

pol. l. cū heredes. circa mediū. i. ff. ad. l. iul. de adul. l. sic e/
ueniet. i. p̄terea eoz rō vltima est absurda q̄ dicit q̄ hec
diuisio recipiat mediū. vt. l. de sen. pas. l. fi. circa prin.

b Prāte. b̄bū qnqz mōis accipit. vt. ff. d. s. fi. l. prās
c Sil. nam vt dicit aristo. d̄rioz eadem est disciplina.

vt hic. i. j. de tutel. l. rñ. i. ff. e. l. i. Et est hic at. q̄ p̄noticiāz
vni⁹ immediatoz puenit ad alterius noticiā. et faciūt ad
hūc s. ff. de p̄ci. l. pomponius. s. p̄. i. ff. e. l. i. i. ff. de p̄to. sti/
pu. l. i. s. stipulationū istaz. j. de tutel. s. circa prin.

d Gentii. i. de iure gentiū introducta. vt. s. de iure per/
so. s. seru. e Aniaduertere. i. in aio p̄tere i cogita/
re. vt dicit carlo.

f Este improprie ponit p̄ fuisse. vt
statim colligit. i. ff. e. l. i. i. et eadē p̄tis in filiū. vt colligi/
tur fm vnā lram. ff. de libe. i. posthu. l. in suis. i. j. de nora
s. fi. i. l. de pa. po. l. fi.

g Quodcūqz. i. iuste fm quos/
dā. vt. ff. de acq. pos. q̄ seru. in fine. Sz certe b̄ esse nō pōt.

nā si acquirit. g dno. qz sibi nō vt. j. per q̄s pso. no. acq. s.
item seru. i. ff. de acq. h̄ere. placet. q̄re dic q̄ sp̄ dno que/
rit. et si qd p̄tolū vlt̄ merū fu⁹ acquirit. vt. ff. p̄ emptore

l. iij. s. cellus. i. s. pap. i. s. si seru. Sed b̄ solo inspecto an
querat̄ puta si seru⁹ stipulet̄ opas a liberto. vt. ff. de stipu/
la. ser. l. antepenul. vlt̄ si aliud factū sit in stipulatiōe. vt

j. de stipu. ser. s. sed cū factū. nisi in casibz. qd̄ dic vt. j. de
stipu. ser. sed cū. nec ob. dicta l. q̄ seru. qz nō querit dno

vt sibi remaneat. nā tenet reddere. Sz nūqd libertas da/
ta a dno vlt̄ a lege qd̄ sit interdū. vt. l. de ser. q̄ p̄ premio

liber. ac. p̄ totū. i. in aut. de mona. s. q̄. colla. i. dno querit.
rñ. nō nā b̄ querat̄ seruo libero. tñ non pōt dari libertas.

vt. ff. de fideicō. liber. gnāl. s. si hōi. tñ eo ipso momento
sic fit liber vt dñm nō habeat. i. sic lxxo p̄positio ē de pun/
cto sic i als. vt hic vadit romā. i. hic facit muz. nō est tñ

ex̄ enī unisse vlt̄ op⁹ fecisse b̄ fir in vltimo momēto p̄fici/
endi. Similis qo fit. ff. q̄ me. cā. l. extat.

s Equit. de iure psonariū
alia diuisio. Nā qdaz p/
sone sui iur. sūt. qdaz alieno
iuri subiecte sūt. Rursus eaz
q̄ alieno iuri sūt subiecte. alie
sūt in prāte p̄tentū: alie i prā/
te dñoz. Videam⁹ itaqz de
hic q̄ alieno iuri subiecte sunt
Nā si cognouerim⁹ q̄ iste pso/
ne sunt. fil. i. intelligem⁹ q̄ sui
iuris sunt. ac prius inspiciam⁹
de his que in prāte dñoz sunt
In potestate itaqz dominorū
sunt serui: que quidē potestas
iurifgentium⁹ est. Nam apd
omnes peque gētes animad/
uertere possumus: dominis
in seruos vite necisqz potesta/
tem esse f. i. quodcūqz sp̄ ser/
uum acquirit: id i domino ac/
quiri⁹. Sed hoc tempore
nullis hominibus qui sub im

i Id dno. vlt̄ q̄ dno vt fructuario i. b. fi. pos. quib⁹ q̄
rit ex duabz causis. vt. j. p̄ quas pso. no. acq. s. de his.

k Acquiri. no. hic duos effectus dñice potestatis. et est
ternus vt non torqueat in dñm nisi in casibz. vt. l. de q̄/
stionibz. l. i. i. l. seruos. l. Sz i b̄ s. i. licitum ē legibz.

qz si seru⁹ sciat in
fidias dno para/
ri. i. ipse auxiliuz
non tulerit. suppli/
cium debet presta/
re qd̄ morte inter/
pretatur. sed i si
accusauerit enī cri/
minalis excepto
crimine maiesta/
tis. vt si dñm vi/
derit pichantem
i eum nō adiuue/
rit. vlt̄ si imiscue/
rit se vtroz sue vlt̄
alijs mo.

perio nō sunt: liceat sine cā le/
gibz cognita in suos suos su/
pra modū seuire. Nā ex nra cō/
stitutione dñi p̄i antonij q̄
sine cā seruū suū occiderit:
non minus puniri iubet: q̄ si
alienū seruū occiderit. Sz
etiam maior asperitas domi/
noz eiusdem principis p̄stitu/
tione cohercet. Nam antoni/
nus p̄sultus a quibusdam p̄/
fidibz prouinciarū de his suis
qui ad edē sacram vlt̄ ad statu/
am principis p̄fugunt: prece/
pit vt si intollerabil⁹ videatur
seuitia dominorū: cogant⁹ ser/
uos suos bonis conditionibz
vendere: vt p̄cium dñis da/
ret: i. recte expedit enī reipu/
blice ne sua re qz male vtaf.
Cuius rescripti ad helianum
marcianū emissi verba sūt lxx

m Cognita. vt
qz cū vroz iuene/
rit vlt̄ fili⁹ delicto.
q̄ casu ē occidere
b̄. vt. ff. de h. ob. q̄
seruum. i. ff. de le.
i. quid g. s. lxxes.
i. ff. ad. l. iul. de ad/
ul. maito. s. i. si at

als deliquit vel dno non oledierit legitime eum corrige/
re potest. non tñ vltra modum boni viri arbitrio p̄rehē/
sum. vt. l. de emen. ser. l. i. Sed nunquid sine causa vlt̄

rare potest. rñ. sic. modice fm Jo. vt. l. de emen. ser. l. i.
b̄. Pla. dixerit q̄ non aliter tenet vendere vlt̄ dare. vt. ff.

ad. l. cor. de sicca. vt hic sequit. i. ff. e. rñ. l. i.
n Constitutione. cuius verba sunt. j. e. s. fi.

o Seruum alienum. sed certe qui seruū alienum oc/
cidit lege acquilia tenet. vt. ff. ad. l. acquil. l. i. in prin. i. j.

ad. l. acquil. in prin. que actio hic habere locum non pōt
cum non domino. immo p̄tra dominum dare. qd̄ esse

non debet. vt. ff. ad. l. acquil. Item mela. s. legis. Sed dic
q̄ hoc est q̄tum ad criminalem penam. l. cornel. de sicca.

vt. j. de pu. iu. s. item lex. que pena tam in seruis q̄ in libe/
ris locum habet. vt. ff. ad. l. cor. de sicca. l. i. s. i. interdū ē

ciuiliter tenet si alterius interest vt creditoris. vt. ff. de pi/
gno. seruū quem q̄s. vlt̄ fructuariū. vt. ff. ad. l. acquil. s. i.

si p̄prietatis. i. ff. de tolo. sed i eleganter. Accursius.
p Sed i maior. i. magna. vel maior q̄ equum sit.

q Consultus. i. interrogatus. sic. ff. de pac. f. itē qz. s. fi.
vñ illud. Consulto te querēs. tñ p̄sulo consilium dans.

r Eadem sacram. ad que loca olim i hodie confugiunt.
circa quod distingue vt diximus in autē de man. p̄n. s.

neqz autem coll. iij.
s Logan. no. hic q̄ aliquis cogitur vendere rem suāz
bonis scilicet vt p̄cium habeat i ad dominum primūz

non reuertat. vt. j. p̄ori. s. et. s. fi. in fi.
t Bonis p̄ditionibz ne sūt pena anterior afficiant. vt
ne exponat vlt̄ destituant in eodē. vt. j. p̄. s. i. s. fi.

v Recte expedit. i. p̄cepit. Accursius.
x Vtaf. qz interest p̄ncipis locupletes sub se h̄re subie/
ctos. vt i aut. vt iudi. sine q̄q̄ supra. s. cogitatio. col. q̄. qd̄

nō p̄ingeret si cui libero suos suos liceret occidē. Et nō.

De patria potestate.

quillo idē interest pūati pncipaliter ⁊ reipu. iustest scda
rio. vt. s. dirimus d iust. ⁊ iu. i. h. ar. d. ff. so. ma. etia. s. l. ⁊
l. si pstante. s. si maritus. Accur.

a **P**arcianū. pcosulē. etice als euetice vrbis. vt. ff. e. l.
b **D**noz. hincinde allegat. ⁊ duas p dñis. **¶** s. si dñs.
rōes vel dca pōt.

c **I**llibatā. i. nō
diminutā

d **I**nterest. i. eis
pderit vt seruos n
pdāt. ⁊ sic denegat
s. a nobis. vel dici
terest. i. ad eos pri
ner ne denegat. s. a
se dñis. cum forte
vroz vel filij l alij
dñi familiares in
ferāt s. sed prima
verior.

e **I**niuriā. quas
patiunt iurenālī i
specto nō iure ciui
li. vt. j. de iniur. s.
seruus

f **D**enegat. sic. ff.
de of. psec. v. l. i. s.
q aut.

h **I**nfami. i. in
famata seu mag
na iniuria.

i **F**raudē. vel ei
tentē. qz dñō non
obedit. vel callide
dices se nō eē istū
q fugit

**De patria pote
state.**

k **P**atē. s. verbū mulj mōis sumit. vt. s. tit.
i pri. dirimus. s. i.

l **I**ustus. q sunt iuste dñ. j. ti. pri.

m **N**uptie. ⁊ dicit a nubēdo. i. velādo. qz vela
te incedere debent vt ait **I**sidō. s. mñionū dñ iō qz muli
er nubūt vt mñ fiat. ⁊ hec duo noia l diuersis rōibz idem
signāt. **I**tē pūgiū ⁊ onubiū ⁊ pfortiū. vt. ff. de ritu nup.
in eo iure. s. b caput. l. s. vltimū qñz inf seruus accipit.
vt. l. d. ser. fug. l. h. inf q s pñe dñ pñe mñ. vt. l. de in
n. dñiūcio. aīoz nō corpōz tāū **I**cest. nup. cū ācillis
vt. ff. de re. iu. l. nuptias. ⁊ illa pñiūcio aīoz significat vñ
onē q pñitit inter deū ⁊ iustā aīaz. vñ apls. q ad pñer deo
vñ spūs ē cū eo. reliquū. s. dñiūcio corpōz designat pñoz
imitatē q pñitit in carne inf xpm ⁊ scāz ecclāz. i. hñanū ge
nus. vñ euāgelista. pñū caro scm ē ⁊ hñabit in nobis

n **I**ndiuiduā. q ad affectōz. sic. s. de iusti. ⁊ iu. in pñ. ac
tu. n. plerūqz fit sepātio iure tā veteri qz nouo pñittēte
vt. l. de repu. pñsensu. ⁊ i auc. d nup. s. si q. col. iij. ⁊ i auc.
vt li. ma. ⁊ auie. s. qz do. coll. viij. **S**z nūqd hāc affectōz
hñ aliqz ad pñubina. **Q**ñz certe sic ⁊ ideo adūcias huic
dñiūctioni diuini ⁊ humani iure cōicatio. vt. ff. de ritu
nup. l. i. Diuini quia eiusdem secte debent esse vt non sit
vnus xpianus ⁊ alter iudeus. l. de iudeis ne qz. **H**uma
ni quia forz viri sequit vroz. vt. ff. ad munici. l. si. q. **S**z
secus ē in pñubina vel quelibet minus legitima vroz.
vt. ff. ad munici. l. si de iure. s. si. l. pñubinatus iure pñit
tente sit. ff. de pñubi. l. in pñubinatu. in si. neqz valet oppo
sitiō de matre ad filium. quia ibi non ē talis pñuetudo
qualis ad vrozem. vt. j. ti. i. s. g. ⁊ i auc. quō opoz. epi. s.
i. col. i. ⁊ s. qñta ibi. sed aut sole tē. **A**ccur.

p **I**us autem. qd pñitit in septem. **P**rimo qz necessi

De nuptijs.

VIII

tate famis vendere pñt vel obligare. vt. l. de pa. qui si. di.
l. iij. **S**ecūdo quia ab eo in ius vocare non pñt. vt. l. d in
ius vo. l. si. **T**ertio quia nec cum eis agendo iudiciū ha
bere possumus. vt. ff. de iude. l. si is. **Q**uarto quia p eum
acquirimus. vt. j. p quas pño. no. acqui. s. i. **Q**uinto. qz

stis l nuptijs procreauimus.

Nuptie autem siue ma
trimonium est viri ⁊ mulieris
coniunctio. indiuiduam o cō
suetudinē vite cōtinēs. **I**us
aut potestatis quod in liberos
habemus. pñium est ciuium
romanor. **N**ulli autem alij
sunt hoies qui talem in libe
ros habeant pñatem: qualem
nos habem. **Q**ui igitur ex
te ⁊ vroz tua nascit. in tua
potestate est. **I**tem qui ex fi
lio tuo ⁊ vroz eius nascitur.
id est nepos tuus ⁊ neptis: eē
in tua sunt potestate: ⁊ prone
pos ⁊ pñeptis: ⁊ deinceps cete
ri. **Q**ui tamen ex filia tua na
scunt. in potestate tua non e
runt: sed in patris eoz.

De nuptijs.

Ustas at nuptias i
ter se ciues ro. pñūt
qui fm pñcepta le

dicis de hile. erbi. l. iij. s. b autē. ⁊ pñiudiciali actione in rez
agam. vt. j. de ac. s. pñiudiciales. non interdictio nisi i ca
su. vt si volo eum adire hñeditatem in qua factus est hñ
res. vt. ff. de acqui. hñe. si quis milij. s. iustum. ⁊ de libe. ex
bi. si eum seruū in secūdo eadem auxilia locū habent.
⁊ plura. s. rei vendicatio de iure romanorū. vt. ff. de rei
ven. l. i. s. i. in tertio locum habet interdictum. de libe. hñ.
erbi. **I**tem actio in rem de iure quintuz. vt. ff. de rei ven.
l. i. s. i. ⁊ de libe. erbi. l. i. i. rñ.

q **R**omanor. i. omnium qui sunt de romano imperio
alie vero gentes quedam vt seruos tement filios. vt scla
ui. alie vt pñsus absolutos vt francigene. ideo caute dic
j. talem qualem.

r **E**x vroz. aliud si ex pñubina. vt. j. ti. i. s. si. vel incesto
coitu nat. vt in auc. q. mo. na. ef. le. col. iij. s. si.

s **I**n tua. si tamen tu sis tui iuris nō als. vt. ff. ad. l. iu
liā. de adul. si eueniet

t **N**on erunt. quia qui nascunt fami. sequunt. vt. j. d
le. ag. tu. s. i. ⁊ in hoc sequit pñditionem patris. vt. ff. d sta
tu hñ. cū legitime.

De nuptijs Rubrica

Ustas. ciues. i. liberi homines. vt. s. d. liberi. s.
i si. serui ergo non faciunt matrimonium sed
contubernium vt hic. ⁊ l. de incest. nup. cum
ancillis. ⁊ in auc. de nup. s. si do ab initio. col.
iij. sed aliud est iure canonum quod pñalet. vt in auc. d
ecclē. ti. s. i. col. ix. vbi dñ q canones sunt seruandi p legi
bus. **A**ccur.

v **P**recepta. que sunt. j. e. ti. p totum vt colligimus in
magna glo. j. e. s. sunt alie. **A**ccur.

a **P**ulchres. i. maiores. xij. an. vt. j. q. mo. tu. si. in pñc.
bb

in iudicio pñ alituz
sine licētia nostra
esse nō pñt. vt. l. de
bo. que lib. l. si. s. i.
Sexto quia eo in
iuro suatona ad
uenticia admini
stramus. vt. j. per
quas pño. no. ac. s.
i. **Q**uidam tamē
dixerunt q alimē
ta ad inuicem hoc
iure pñstant. quod
falsum est cum in
emancipatis s sit
vt. ff. de libe. agnos.
l. si quis a liberis.
in pñ. **I**tem ciuili
obligatio inf nos
eē non pñt. vt. j. de
inuri. stip. s. item
inutilis est. **E**t oc
tauius vt possit pñ
tere filiam in me
am potestatem.
Circa quod distig
nequod ait a nul
lo detine. aut ab
aliquo. si ab aliq
volens aut inuiri
Primo casu petā
eum pñficiū ius

b Potētes. i. maiores. xij. an. vt. j. q. mo. tu. fi. i. m. s. in
spōsalib. vñ. an. sufficiūt. vt. ff. d. spō. l. i. spōsalib. s. nñ
qd hodie. xv. an. sunt necarj ad mñionū vt i auct. d. tē. nō
so. pec. s. gñalit. col. vij. hñ. lex illa p̄suetudinē ⁊ frequen
tiā hñm ponit. Itē qd si aliq̄s añ istud tps fit inuēt⁹ suf
ficiens ad mñio
nium. vt q̄ nule
re possit. vt. ff. qñ
dies leg. ce. l. pe. q.
si felice diploma
te vsus. vt. ff. d. x.
ob. l. p̄inu⁹. s. cur
ita. sed dīco. imo
l. iul. de adulterio
⁊ stupro p̄missio po
terit puniri. vt. ff.
de adul. inter libe
ros. l. i. m. ⁊ est p̄ b.
ff. de p̄cubi. l. i. s. fi.
si aut de facto irra
dictū tps vxorem
q̄s accepit. tñcerit
vxor cū ad etatē p̄
dictā puenierit. ff.
de ritu nup. l. mñio
em. Ac.

r Parentu. s. q̄
sunt iuris sui. cur
cūq̄ etatē sint. sic
ma. fa. s. filij ⁊ filie
fa. q̄ sunt in prāte
cūq̄ etatē sint. ff.
de his qui sunt sui
iuris. l. nā cuium
o In prāte. qd
ḡ de emancipat. vt
idem. vt. l. e. l. vi
tue. s. illd p̄ filiū ē
nō p̄ceptū. q̄ aut
possit fili⁹ emanci
par⁹. d. ff. de p̄. ta.
l. iij. s. si emancipa
tus. ⁊. ff. d. ri. nup.
l. fili⁹ emanci. Acc.
e Et ciuil. qz est
in prāte de iure ci
uili romanoz. vt
d. ti. i. s. ius.

f Et nā. qz p̄ vt
ff. d. iusti. ⁊ iu. l. ij.

g Debeat. als n̄
valet. vt. ff. de sta. l. p̄. l. paul⁹. i. m. vt aut p̄sentire nisi p̄di
cat exp̄te. vt. ff. de spon. l. in sponsalib. in fi.

h Nñ quesitū. qz patris p̄sentus erigit.

i Possit. cū p̄ n̄ possit p̄sentire. vt. ff. de iu. co. l. ij. s. furi
k Sup̄ filio. nā de filia facile p̄cessum fuit. qz solus.
forte calidior sanguis ē in ea. vt in auct. de non eli. s. cum
igif. col. i. vel verius p̄pter fragilitatē sexus. ar. j. q. alie. li.
in pñ. s. p̄ma non placet.

l Decisio. i. inia vel lex. vt. l. e. si furiosi.

m Qua. decisione.

n Furiosi. idē ⁊ si captus fuerit ⁊ abfuit p̄ p̄ triennij
vel si nescit an viuat vel n̄. vt. ff. e. l. si nepos. s. f. ⁊. l. si ita.

o Scdm datum. s. cum auctoritate curatoris patris
⁊ tē p̄m q̄ritatē patrimonij patris data. vt. l. e. l. si furi
osum fi. sed iure canonum sufficit p̄sentus eoz de quoz
matrimonio agif. s. illud forte in alijs non in filijs. in
telligit. vel credo qz hoc corrigif. qz honesta res est p̄tere

matrimonium. sicut ⁊ intrare monasteriū. vt in auct. de
san. epi. s. nñc aut. coll. xi.

p Ergo. qz fm p̄cepta legū sūt mñionia ḡ rē.

q Non oēs. s. mulieres.

r Quarundam. s. muliez.

ra sunt. vt quamuis p̄ adopti
onem parentum: liberos n̄ue
loco sibi esse ceperint: non pos
sunt inter se matrimonio iun
gi. intantum vt etiam dissolu
ta adoptione idem iuris ma
nebat. Itaqz eam que tibi
per adoptionem filia vel nep
tis esse cepit: uō poteris vx
orem ducere: q̄uis eam emā
cipaueris. Inter eas quo
q̄ personas que ex transuerso
gradu cognationis iniungūf.
est quedam similis observa
tio sed non tanta. Sane
enim inter fratrem sororeue
nuptie prohibite sunt: siue ab
eodem patre: eademqz matre
nati fuerint: siue ex altero eo
rum. Sed si qua per adop
tionem soror esse tibi cepit:
q̄diu q̄ quidem constat adop
tio: sane inter te ⁊ eam nup
tie consistere non possunt.

Cum vero per emancipa
tionez adoptio sit dissoluta:
poteris eam vxorem ducere.

Sed ⁊ si tu emancipa
tus fueris: nihil est impedi
mento nuptijs: ⁊ ideo con
stat si quis generum adopta
re velit: debere eum anteab fili
am suam emancipare: ⁊ si q̄s
velit nuruz d̄ adoptare: debere
eum anteab filium suum emā
cipare. Fratris vero vel so

s Inter eas ad
infinitū. adeo vt si
adā hodie vineret
nō posset h̄re vxorē
fm Jo. vt. ff. de
ritu nup. l. nuptie
t Idē iuris. vt n̄
possint coniungi.

v Inter. s. non
tāta. s. vsqz ad gra
dum septimū fm
canones. vt. xxxv.
q. iij. c. p̄geniem. ⁊
c. de p̄anguinita
te. ⁊. c. in copulato
ne. ⁊. c. nulli. s. fm
l. vlt. ad quartuz.
vt. j. eo. s. fratris
idem hodie iure ca
nonico. vt extra d̄
consang. ⁊ affin. c.
vl. sed tamen ali
ter accipitur gra
dus fm canones.
q̄ fm nos. vt di
ces. j. de gradibus.
x Quādiu. sic ff.
de x. ob. si stipul. i
fi. si. ff. de libe. ⁊ po
sthu. si q̄s posthu.
in fi.

y Dissoluta. qz
ipa est emancipa
ta vt differat a se
quenti casu.

z Benez. i. mari
tū filie.

a Eum. scilicet
patrem.

b Ante. i. p̄mo.

c Filiam. hoc id
quia emancipato
ne facta desinit ef
se agnata patri. ex
go p̄ patrem non
p̄t fieri agnata ta

li adoptiuo. vt. ff. de adop. l. qui in adoptione. hodie vero
non desinit. vt. j. de leg. ag. succ. s. fi. ⁊ ita hoc consilium ho
die non valet.

d Nurum. id est vxorem filij. vt probatur. j. e. s. affini
tatis.

e Eum. s. patrem.

g Antea. i. p̄mo.

h Fratris. cuius. sed opponitur filiam aui vel auienō
possum ducere tamen neptem possum que est mihi con
iobrina. vt. j. e. s. duorum. hñ. hanc regulaz stricte intel
ligi in eo casu in quo loquimur. ⁊ in omni simili. scz quan
to ego ⁊ illa cuius filiam ducere non possum sumus in
gradu secundo ad stipitem. ⁊ in potestate eiusdem. ⁊ sic
cuius. s. fratris vel sororis mee filiā rē. ⁊ b in nālib. lec
in adoptiuis. vt. j. pri. s.

i Et. sic p̄stue. nō videris impediri du. vt. fi. e.

k Ciuili iure. de nāli p̄stat. de ciuili sic p̄bo. illa filia soror

ris adoptiuus nō ē in patrē mris. vt. j. de herē. qua. 7. diff. §. qua de cā. g. nō transit in patrē illi? qui adoptat mris licet mater trāseat. qz illi tranſeūt cū alijs qui sūt in potestate. vt. j. ti. i. §. illd. 7. ff. d. adop. si pater. ar. ipa mater adoptata ē mibi cōiūcta p agnationē p patrē in cuius patrē est. ff. de ad

opt. l. qui adopt. l. Duoz. hoc §. l. vt hic. 7. l. e. cele brādis. secus iure canonum. vel dic hūc. §. loqui d. ad optiuus. ser. in naturalibus.

m Itē amita. que ē soror patris n. Adoptiuā ab auo paterno.

o Itē matertera. ram. no. caute. qz nō repetit adoptiuā matertera. 7c

qz matertera vel auunculus non fit adoptione. vt hic 7. s. e. §. ei. 7. ff. e. si qua. §. si qua. §. si alias. l. adoptio

Sed cōtra videt ff. de ri. nup. l. per adoptionem. §. si

Rñ. illud intelligitur qñ adopto in nepotē quasi ex filia natuz vel in p

nepotē ex nepote nato ex filia. qd possū sicut si nullum habere filius

vt. j. ti. i. §. licz. tūc enī soror 7 frater

eius loco cuius filij facta ē adoptō ē matertera 7 auunculus. alij mibi filij sunt. vt patet 7 sic non imitatur natura.

quia aliter nepos ex filia naturali 7 legitima nō est in potestate. hic autem cum suis concor. loquit quā

do aliquam adopto in filiam. hec quidem non erit matertera filijs natis ex alia mea filia naturali 7 legitima.

Sed que est ratio diuersitatis. Rñ. quia altero casu scilicet quando adopto in nepotem ex filia est cōmodū ma

tertere 7 auunculo. quia maiores quidem parentes im

perant minoribz. quod secus est i aduerso casu. 7 ex hac pendet alia. vt naturales 7 legitimi sint adoptiuo sub

iecti. 7 ē ridiculū econtrario casu esset equum.

p Et matertera magnā. magna matertera soror auiē

maternē est. amita magna soror aui paterni est. vt. j. de gra. affi. §. iij. 7. iij. Sed quid de fratre aui materni. Rñ.

est patruus magnus. vt. l. de successorio edicto. l. i. licz Pla. contra. vt ibi no. Sed cum sint in quarto casu qua

re prohibent. vt. s. e. §. fratris. Rñ. qz he persone sunt de supioribz trāsuersalibz que habent loco parentū. vt in

hoc §. 7 qz ipa ē i primo gradu stipitis. vt no. s. e. §. s. nec nepotē. 7 sic nota caute. qz ordo transuersaliū subdiui

dit in tres ptes. supra. infra. 7 ex latere. vt. j. de gra. §. ij. 7 iij. 7. v. 7. vi. 7 maior ē abstinentia versus supiores.

vt hic 7 inferiores. vt. s. e. §. fratris. qz transuersaliū. vt p Affinitatis. ē aut affinitas s. e. §. duoz. Accur.

regularitas psonarū ex nuptijs cōiunctarū omni carēs parentela sanguinis. vt. ff. de gradi. nō facile. §. affines.

7. §. sciēd ē Jō dicit ex nuptijs qz sine nuptijs Jhi nō pōt si scdm canones etiā sine nuptijs. Sed cū vxor videat affinis viro. quare permittit matrimonio. vt. i. Rñ. nō est affinis sed causa affinitatis.

r Quarundam. mulierum.

ta ē filio tuo: alia rōne vxorē eam ducere nō possis quia ea dem duobus nupta ēe nō pōt

Itē si adhuc priuigna tua est: id ē si mater ei? tibi nupta est

iō eā vxorē ducere nō poteris qz duas vxores eodē tpe ha

bere nō licet. Socru quoqz 7 nouerca prohibitiū ē vxorē

ducere: qz matris loco sūt qd 7 ipsum dissoluta demū affi

nitatē pcedit. alioqñ si adhuc nouerca ē. id ē si adhuc patri

tuo nupta ē cōmuni iure ipe di? tibi nubere: qz eadē duobz

nupta ēe nō pōt. Itē si adhuc socr? ē. i. si adhuc filia ei? tibi

nupta ē: nō impediunt tibi nuptie. qz duas vxores habere

non potes. Marit? tamē fili? ex alia vxore: 7 vxoris fili? ex alio marito? vel contra

matrimonium recte strahūt licet habeant? fratrē sororem

ue ex matrimonio postea? cō tracto natos. Et si qua vx

or tua post diuortium ex alio

s Priuignā. hec nomina exponuntur statim pri. in ver. qz ita. 7c.

f Qdō sunt. fa. ad hoc. ff. sol. ma. quia.

t Accipi debet. scz hec prohibitio v

Maritus est. q cōtineant? appellatione istarū. dic

vt. ff. e. l. adoptiu? §. videamus.

x Nupta est ar. sumitur hicet ex

proxi. rñ. qz si quis habet generale au

rilium nō pōt pe tere spēale. vt. ff. de mino. l. in cau

se. 7 de ver. ob. do li. 7 ff. de eden. l. q

dam sunt.

y Alia rōne. nō solum supradicta

3 Licet. imo et i citur infamis. vt

l. ad. l. iul. de adul. leum qui.

a Socrus. que sunt he persone. dic vt. ff. e. ti. d. ritu nup. l. adoptiuus. §. nunc videamus.

b Prohibitum. iure affinitatis. 7 ad hoc refert? illud quod. 7 quod ipsum. 7c.

c Affinitate. hec littera sibi cōtraria videtur. nā dissoluta est affinitas. nō ergo debēt nuptie rōne affinitatis

separari vel impediri. sed dic dissoluta. 7c. id ē dissoluta matrimonio propter quod cōtingit affinitas. s. ipa

affinitas non est dissoluta.

d Nouerca sic dicta. quasi no cēs arcus. vt quia non est archa sine fructu. 7 fa. ff. de inoffi. test. l. iij. in fi. 7 l. iij

e Nō potes. als nō possis: scz eodē tpe subaudi. vt. s. f Mariti. licet inter se frater 7 soror proximo. §.

prohibeantur. vt. s. e. §. inter eas quoqz 7c.

g Dele contra. i. econtrario.

h Habeat. illi minores. i Ex mrimonio. maior.

k Postea scz post natiuitatē istorum. 7 sic aduerbiū post determinat dictionem contracto. Del dic qz deter

minet verbum habeant. 7 dic contracto scz prius. nam qui ex matrimonio scz maiorum nascuntur fratres sūt

ex parte matris illi qui natus ē vel nata prius ex femina. idem dicas econtra qz erit frater vel soror ex parte patris illi qui fuerat ex illo patre natus. 7 tamē isti nul

lo iure sibi inuicem iunguntur. Viro enim cognati vxoris iunguntur. et non alijs cognatis viri. Idem econtra qz nati viri vxori iunguntur. non autem alijs cognatis vxoris. vnde reprobat? quorūdā opinio qui

dixerunt q nullus de ardoreducit aliū. nā in ea cōtinē-
tur cognati viri et uxoris. et tñ iungunt vt hic dicit. nec i-
ter se ante matrimoniū inter duos cognatos viri et ux-
oris cōtractus succedūt. vt. l. cōia. de suc. amite. nec pos-
sūt nisi sicut facit vir uxori deficiente oī parē tela et ex-
cluso fisco. vt. l. vnde vir et uxor. l.

i. et in auten. ibi si
gnata. Accursius
l. Et si qua uxor
nō ē priuigna. qz
illa ē priuigna mea
q̄ et mea uxor ē est
nata anteq̄ esset
uxor. et femine il-
le est priuignus qui
ex marito natus fu-
it anteq̄ suus esset
maritus. vt. s. e. s.
affinitatis. et. s. so-
crui. s. hēc postea
fuit nata. tñ dicit
iul. abstinendum
rōne honestatis
vt subiicit. et. ff. e.
l. si q. s. si uxor. et. l.
si uxor. et. l. semper
et ad hoc inducit
duo argu. nā. rē.
a. **Uxor ē.** s. si sit
sponsa tñ nō ē nu-
rus anteq̄ fiat ux-
or. et cōtra. licet sit
sponsa patris. qz
uxor nō ē patris
adhuc. ideo nō ē filij nouerca. vt hic. et. ff. e. de ritu nup.
si qua. s. i. et tamen licet nulla sit affinitas ē abstinendum
b. Rectius. a simili cōcludit in casu vt subiicit.
proposito primo in hoc. s. Accur.

c. Facturos. scilicet scimus.

d. Illud seruiles. i. dum durat serui. rē.

e. Cognationes. i. cōsanguinitates que sunt inter ser-
uos et impediūt nuptias inter eos. Item affinitates vt
hic. et. ff. e. adoptionis. s. seruiles. Sed quōd hoc cum nulla
cognatio sit inter eos. vt. j. de cap. di. s. q̄ autē. Sed illud
in iure succedendi et in tutela vel hereditate dicitur. hoc
autē a iure sanguinis qd nullo iure civili tolli pōt. vt hic
et. ff. de reg. iur. l. iura sanguinis. et p cōsequēs ē i phibiti-
one matrimoniū. Sed nō ē alia rōne inter eos matri-
moniū impedit. qz sunt serui. vt. s. e. s. i. i. rñ. et. l. de in-
cest. nup. cū ancillis. Rñ. durante seruitute hic sunt duo
ipedita et eis manumissis durat hoc vñ vt sequitur

f. Manumissi fuerūt. vel abo. et tñ vñ ē ipeditū
sanguinis vel vñ tñ. et tunc sunt duo q̄ ipediūt vt mo-
g. Sunt et alie enumerari. pñt autem do diximus.
enumerari. xiiij. modi cū his quos scz hoc ti. habemus.
Primus ē rōne seruitutis. vt. s. e. i. rñ. et. l. deince. nup.
l. cū ancillis. Secundus ē rōne etatis vt mares minores
xiiij. an. femine minores. xij. vt. s. e. i. rñ. Tercio rōne san-
guinis qd in tria diuidit. ascēdentes. descēdentes. et colla-
terales. vt. s. e. s. g. et. s. inter eas. et. s. fratris. et. s. eius. et. s.
duor. Quarto rōne adoptionis. vt. s. e. s. ergor. s. inter
eas. in fi. vtriusq. Quinto rōne affinitatis pñtis pre-
terite et future. vt. s. e. s. affinitatis. et. s. socer. et. s. si uxor.
Sexto rōne mīmonij. nā si habet vnā nō dī hē alterā
eodē tpe. alē ē infamis. vt. s. e. s. socrui. in fi. et. s. affinita-
tis in fi. et. l. ad. l. iul. de adul. et. Septimo p sena. con.
qd verat fieri matrimoniū inter tu. et tu. et filios eorum

ad quandā pupillā vel adultā suā vel patris. vt. l. de i-
terdic. in a. inter tu. l. i. Octauo p. l. pap. et iul. scz inter se
natores et eorū liberos et libertas. vel alias vilis cōditi-
onis feminas. vt. ff. de ritu. nup. l. pap. et. l. de nup. l. si li-
bertā. qd capitulū hodie correctū ē. vt in auc. vt li. de ce-

s. si quis aut. col.
vi. Bonus ē vt in
ter pñdem et sibi
subiectā rōne ius-
risdictionis. vt. l. de
nup. et si cōtra.
et. l. si quacūq. p.
po. l. i. Decim⁹ est
p cōstitutionē pñ-
cipis. vt cū ea quā
quis de sacro fontē
teleuauit. vt. l. de
nup. si quis alius.
in fi. Idē seruaf
ipsa cōmatre. licet
nostro iure cautū
nō reperiat. Vñ
decim⁹ ē rōne ho-
nestatis. vt. s. e. s.
si uxor. et. ff. e. l. si q̄
est et duodecim⁹
rōne ordinis an-
neri vti cū clericis
in sacris ordinibz
cōstitutis. vt in auc.
quōd opoz. epif. s.
nec aut. et in auc.
de san. epi. s. si q̄s.
Est et tertius decia-
mus vt in mona-

testate pñtis nō sunt. sed tales
sunt quātū ad patriā ptātez
pertinet. q̄les sūt hi quos ma-
ter vulgo cōcepit. nā nec m̄ hi
patrē habere intelligunt. cū
et his pater incertus ē. Cū
solēt filij spurij appellari. vñ a
greco voce spādon. i. vulgo
cōcepti. vel q̄ si fine pñe filij.
sequitur ergo vt dissoluto ta-
li coitu nec dotis exactioni lo-
cus sit. Qui autē prohibitas
nuptias pñunt et alias penas
patiūtur que sacris cōstitutio-
nibz cōtinentur. Aliquando
autem euenit. vt liberi qui sta-
tim vt nati sunt in potestate
parentum nō fiant. postea au-
tem redigantur in potestate
patris. qualis estis qui dum
naturalis fuerat. postea cu-
rie datus ptāti patris subij-

ctis. cōuersis. monialibz. licet nō sint in sacris ordinibz
cōstituti. vt in auc. de mona. s. antepe. col. i. et in auc. de
nup. s. p occasione. col. v. Est et decimus quart⁹ in mulie-
re rapta q̄ proprio nubetraptori. qd phibet. vt in auc. de
rap. mul. que pro. ra. nu. s. i. col. ix.

h. Diximus. vt. s. e. per totū. et etiā adiecimus i pñi. s.
i. Itaq. bene infer. vt. s. ti. i. in principio.

k. Ad patriam potestatem. propter hunc casum pos-
nit de nuptijs post titulum de patria potestate.

l. Vulgo. s. qui patrē demonstrare nō possunt. vel illiciti
rñ. vt. ff. de sta. ho. vulgo.

m. Nec hi. s. vulgo concepti vel dic hi de quibz loquit
s. illicite cōceptis.

n. Incertus ē. cui pater ē pñs pater ē sibi null⁹. et oīs
cui pater ē pñs nō habet ille patrē. et scdm hoc dic his
scz vulgo cōceptis. vel dic is scz incestuosus. et tunc tu dic
iuris fictione est incertus. Accur.

o. A greca spādon. spādo grece dicitur latie sine pñe filij
p. Quasi sine iure civili inspecto.

q. Sequitur. bene infer. cū enī sine matrimonio esse
nō potest. scz dos. et vbi nō est dos. actio dotis nō est. vt
l. de dona. ante nup. l. si. ibi sicut enim. rē.

r. Ex actioni. s. per actionem ex stipulatu que datur ex
dote. vt. j. de act. s. fuerat. Sed quid si per conditionem
sine causa vel ob causam quasi ob causam datus fuerit
nec causa fuerit secuta. Rñ. p. sic siue ignorans siue sci-
ens dederit. vt. ff. de condi. sine causa. l. si. scdm Jo. da-
tur conditio ignoranter non scienter danti. vt. l. de con-
di. ob cau. l. i. et. ff. de condi. ob cau. l. i. s. fi. et. l. q̄. nec ime-
rito. cum turpiter danti nulla sit repetitio. vt. ff. de con-
di. ob tur. cau. l. si ob turpem. Accursius.

s. Qui autē phibitas. p aliquē d. xiiij. mōis l3. It. has pe-
nas iposuit tñ eis q̄ incestas nuptias faciūt vt nefarias

nō alī inutiles. vt in auct. de incest. nup. §. i. coll. ij.
 t. continent. vt ē amilio bonoz et infamie. l. d. icel. nup.
 l. q. §. 2. l. si qd icesti. hodie xō et p̄ficatio bonoz et exiliū et
 cinguli siue dignitatē depositio et p̄leratio si vlt ē iponit.
 v. Aliqñ parētū. b. mira. vt in auct. d. icel. nup. §. i. col. ij.
 bile p̄ duo pbat
 exempla.

r. Nālis. f. tñ.

y. Curie. cum. n.
 vultaliq̄s nālē fi
 liū tñ q̄ i p̄tate pa
 tris nō ē. vt hic et
 s. t. i. i. p̄n. facere i
 p̄tate def in serui
 cio ipatoris l. p̄fi
 dis puicie. nā in
 p̄tate loco meriti
 p̄is efficit legitimi
 m^o loco meriti fi
 liū vt hic et i auct. q.
 mo. na. ef. sui. §. si
 qd igitur. col. vij.

z. Nec si. nūcpo

nitur ali d̄ exēplū
 a. Indictū. nā
 aliā vroz nō ha
 buit tpe p̄cubiat^r
 als. d. vt. l. de con
 cu. l. i.

b. l. d̄tōe. vt. l.
 d. na. l. i. l. cū qd.

c. Infris. l. nū
 qd sine infris est
 m̄tioniū tale. Di
 cit qdā q non. vt
 pla. et ala. qñ deco
 rati maris digni
 tatibz faciūt m̄ti
 moniū vt i auct. vt
 li. ma. et auie. §. qz

xō legē dūdū. col. vij. meli^o auct. q. mo. na. ef. le. §. hoc g
 casta. col. vi. S. dic q m̄tioniū nudo sensu p̄fici sine
 scriptura. vt i auct. d. nup. §. nuptias. et ff. de re. iu. l. nupri
 as. S. filij p̄mogeniti n̄ sunt legitimi si totalia infra non
 sunt facta vt hic. et fac ad b. l. de nat. l. i. l. cū qd. et l. nupri
 as. et l. impator. et l. si. et in auct. de here. q ab intesta. de se. §.
 i. et in auct. d. si. auct. instru. natis. col. iij. et in auct. d. incest.
 nup. §. si. colla. ij. et de trien. et semis. §. si.

d. Constitutio. l. de na. l. i. l. nuper. sed si non fecerit fi
 bi vrozem adhuc huiusmodi naturales sunt alēdi a pa
 tre. Item succedunt ex testamento in toto si pater vult
 legitimis non existentibus vel parentibus iam defun
 ctis alias liberi in vnā vnciam tantum permittūt na
 turales succedere superiores quando ipi tantum super
 sunt non impediunt eos nisi in sua legitima que supe
 rioribus delentur. ab intestato vero duas habēt vncias
 paterne substantie. cum matre eorum viriliter diuiden
 das quando non sunt ascendentes nec descendentes a
 lunt et ipi patrem. et hoc in licite natis. sed si illicite nati
 sunt. non immo omni beneficio sunt exclusi. vt in auct.
 qui. mo. na. ef. sui. §. discretis vsq̄ in fi. constōnis. col. vij
 e. On solū. et nāles subau. et legitimi. qre distigue

n. qz filioz alij sunt nāles et legitimi vt ex legitimo
 m̄tioniū nati vt hic et s. d. pa. po. i. p̄n. Alij nā
 lestm̄ vt nati ex p̄cubia. vt s. t. i. §. si. Alij legi
 timi tñ vt adoptōi de q̄b b. tit. loq̄t. Alij nec nāles nec
 legitimi vt p̄sumptōe vt incestuosi. l. als illicite nati vt i
 auct. q. mo. na. ef. sui. §. si. col. vij. Alij sunt q̄ p̄ n̄ fuerunt

legitimi. s. nūc sunt. i. efficiunt^r duobz mōis. vt in auct. q.
 f. Adoptatū. si i p̄tate mo. na. ef. sui. §. i. et s. t. i. in fi.
 nra sunt. et si iure veteri. vt hic et ff. e. l. i. §. hodie disting/
 g. Adoptio. ē at adoptio s. pla. ut vt. §. e. §. hodie.
 et Jo. legalis actio ad solaciū eoz q̄ liberos nō hnt pene

adoptamus eos: easue qui q̄
 ue in potestate parētum sunt.
 siue primum gradum liberoz
 obtinent. qualis est filius fi
 lia: siue inferiorem^l qualis est
 nepos neptis: pronepos pro
 neptis. Sed^m hodie ex no
 stra constitutione cum filius
 familias a patre naturali^l ex
 tranee persone in adoptione
 datur: iura potestatis natu
 ralis patris minime dissoluū
 tur: nec quicquam ad patrem
 adoptiuum transit: nec in po
 testate eius est: licet ab inte
 stato iura successionis ei a no
 bis tributa^o sint. Si^r vero
 pater naturalis^o non extra
 neo: sed auo filij sui materno
 vel si ipse pater naturalis fue
 rit emancipatus^r etiam auo
 vel proauo simili modo^o pa
 terno vel materno filium suū
 dederit in adoptōnem: in hoc
 casu quia concurrunt^r in vnā
 personam et naturalia et adop

k. Errogatio. qz adoptator interrogat an velit eū quē
 adoptat sibi iustū filiū eē. et adoptat^r an id fieri patiat^r.
 vt. ff. e. l. ij. vñ x̄sus. Errogo q̄ suus ē s. h. me^o eē necesse
 p̄arris adopto suū s. patris p̄manet idem

l. Inferiorē. i. sequentē.

m. S. hodie d̄tōe. vt. l. d. adop. cū in adoptiuis. Ac.

n. Nāli et legitimo

o. Tributa. i. in p̄dicta d̄tōe. et fac ad hūc. §. j. de here. q̄
 ab intest. §. aliquē als. §. inuenimus. et j. de ex̄p̄e. li. §. cir
 ca adoptiuos. et j. de inof. testa. §. ij.

p. Nālis et legitimis.

q. Si vero p̄. materno. in c^o p̄tate pus nō erat. s. mō
 efficit^r vt subicit. vt. s. de pa. po. in fi.

r. Emācipat^r. als cū eēt i p̄tate aui quō adoptaret euz
 quē h. certe nō p̄t p̄l^o eē q̄s fili^o l. nepos. vt hic et ff. e. si p̄
 §. q̄ duos. et intellige emācipatōis tpe filii nō eē d̄ceptū
 q̄ nūc dat i adoptōez als in p̄tate aui remāsisset. vt. j. ti.
 i. §. si.

s. Sili mō. i. silez facias distinctōs. nā m̄mo. pauo idi
 sticte. p̄mo xō p̄m q̄ mō distirit in auo dat i adoptōez
 t. Occurrūt. s. si ego adoptē filiū fr̄is mei. nūq̄d p̄tati
 mee subijci. Rñ p̄m Jo. q̄ nō et qd hic d̄r nālia expone. i
 naturalia. qz ab eo auo d̄p̄it natiuitatē et originē qd nō
 est in filio fratris mei. Accur.

a. Jura. vñ p̄ferēdus ē ei in quē vna tāti d̄currit. et sic
 duē rōes p̄ualēt vni. vt in auct. de p̄sang. et vte. fra. §. i. col.
 vi. et l. d̄edi. di. adri. tol. l. fi. nisi vna sit melior dualy vt
 colligit. ff. de inof. testa. nā et si. et ff. vñ liberi. l. scripto.

b Cum autem rescriptum. ut quod sui iuris est. ut. s. e. in pñ.
c Cognita. quod autem in cācognitione vertuntur p ordine sc̄p
ta sunt. ff. e. l. si pater. §. in arrogatoibz. r. l. se. vsqz ad. §. si.
r qdā etiā hic dicunt in psona in pluribz qz ibi dicunt.
d An honesta. i. nō eo pposito ut ei res deuoret. ut. ff. e.
l. ne ei. §. eoz.

e Ut caueat. i.
ut cautōem pmit
tat cum fideiussio
ne tamen. ut. ff. e.
nec ei. §. si. r. l. de
fig. lancimus.
f Personae. qui
seruus publicus d̄r
ut. l. e. l. ij. als. n.
seru⁹ purus tabell
lio eē nō p̄t. ut. l.
de tabell. gñaliter.
li. x. sed certe ideo
sic d̄r quia publi
ce seruit.

g Restitutorz als
venturi. i. iure suc
cessionis ex testō
ab intesta. vel tit.
vl⁹ i. vel singulari ut
legatarijs oibz. n.
p̄suli⁹ hac cautōe
pupillo decedente
in pupillari etate
als si postea pupil
laris substitutio e
uanescit ut hic. r.
ff. e. nō aliter. r. l.
his x. b. r. j. de pu.
sub. §. i. S. nonne
sine hac cautōe fa
cta admittunt⁹ su
p̄dicte persone ex
testō. Rñ. nō. cū
testm̄ sit ruptum
ca. di. s. arrogatōe.

ut. j. q. mo. testa. infir. §. non tamen. Item nūqd legitimi
mi sine hac cautione admitterent. Rñ. nō. qz pater arro
gator omnia iura peculij occuparet. ut. ff. de castren. pec.
l. i. Hec tamen cautio omissa p facta habetur. ut. ff. e. l.
his verbis in fi. ut r alias. l. de rei vxo. ac. l. vna. §. i. Sed
quare legitimi non stipulantur etiam vltra pupillares
etatem cum r postea sunt admittendi ad successiones si
adoptio facta uon esset. Rñ. illud est de fortuna r aduē
ticiū erat. vnde non fuit considerandum. ut. ff. qui r
a quibz. l. iulia. potuisset. n. post pubertatem testm̄ fecisse
ut. s. qui. ex cau. §. cum ergo.

h Item cā. veluti si ita heres instituit iste adoptat⁹ si
emancipatus fuerit. r tunc quartam pdit quā deleret
habere de bonis arrogantis. ut. j. pri. rñ. r. ff. e. si quis in
fraudem patris. l. si. fm quosdam. Vel dic qz tunc non
perdit quartam. ut. j. pri. rñ. pbatur quod cum isto con
tinuatur r quod dicta lege continetur intelligitur quan
to erat iusta causa contra filium. ut quia puocabat pa
trem ad iram r in tantum vt etiam exheredatari potue
rit r beneficium collatum vel pferendum reuocari. ut
l. de reuo. to. l. si. r in auc. ut libe. de ce. §. illud. x. quibz eti
am col. vi. r fm b̄ intellige pr. rñ. quod sequit⁹.

i S. r si exheredauerit vel pterijt. ut. ff. e. si arrogator.
k Iubetur. nō non cauet se sic relictum. tunc. n. non
valeret. ut. l. de inui. shipu. l. ex eo. r. l. de inof. test. si qñ
i. n. sed ei iubet p. l. ut sic faciat.

l Bonoz. quid ergo si alios filios sex vel plures hale
at nunquid hic plusqz alij habet. Rñ. sic fm Bul. quasi
debeat imputari ei quare arrogauerit. Vel dic vt puto
quartam sue partis per condi. ex. l. diuipij petir ut hic r
ff. si arrogator. r. ff. de inof. testa. pap. §. si quis alias. si

sine iusta causa eum emanci
pauerit : iubetur * quarram
partem ei bonorum¹ suorum
relinquere: videlicet p̄ter bo
na que ad patrem adoptiuuz
transiit: r q̄zum cōmoduz^m
ei postea acquisiuit. Oino
remⁿ natu: maiorem non pos
se adoptare placet. Adoptio
enim naturam imitatur^o: et
pro^p monstro est: vt maior⁹
sit filius qz pater. Debet
itaqz is qui sibi filium per ad
optionem vel arrogationem
facit: plena pueritate: id est.
xviij. annis⁹ p̄cedere. Li
cet⁹ autem r in⁹ locum nepo
tis r p̄nepotis: vel nepris vel
p̄neptis: vel deinceps adopta
re: quamuis filium quis non
habeat. Et tam filium alienū
quis in locum nepotis adop
tare potest: qz nepotem in lo
co filij. Sed si quis nepo
tis loco adoptet: vel quasi ex
eo filio quem habet iam adop
tatum: vel quasi ex illo quem
naturalem in sua p̄tate habet

quis impuleres d̄
his: hoc ad instar
naturalium r legi
timorum. ut. ff. de
inof. testa. pap. §.
qm̄. r. l. de inof. te
sta. cum queritur.
r. l. parētibz. ab
surdum est. n. h̄ic
legittimum plus
iuris habere qz na
turalem r legitti
mum ut. s. e. §. sed
hodie in fi.

m Commoduz
repete. r p̄terea bo
na scz aduenticia
commodum quo
rum filius arroga
tus post arrogatō
nez acquisiuit pa
tri scz vsum fruct.
nam r hic acquisi
ta restituit. nō di
co vsum fructum
ipm̄ quez debet lu
crari pater. ut. l.
de bo. que h̄ic. cum
oportet. §. non au
tem. ad instar ma
riti in rebus tota
lib⁹. ut. ff. fa. herc.
l. si filia. §. i. r sic B
verbum p̄ter non
excludit vt hic r. ff.
de pig. ac. l. i. in fi. r
ff. de p̄cu. sed l. x. §.

pe. r facit. ff. de vul. sub. sed si plures. §. in arrogato
n Oinozem natu. i. natiuitate. sic. ff. de mino. l. i. §. i.
o Imitatur plerunqz. quandoqz tamen non. ut. j. e. §.
sed r illud r. §. in plurimis
p Pro monstro est. i. nō fm nāz sed p̄ nāz. ut r als. ff.
de sta. lx. non sunt liberi

q Maior. scz tpe nō psona
r Annis. i. tot annos debet habere plus adoptans qz
adoptatus qui faciunt vnam plenam pubertatem tan
ti typis. Sed nunquid qui plures adoptat debet pluribz
vicibus p̄cedere in tanto tempore. Rñ. nō. vt puto cū
fm naturam etiam in vno āno ex diuersis feminis vel
etiam vna possit habere filios plures. r in hoc adoptio
imitatur naturam ut hic. Et nō pluribz modis dici ple
nam pubertatem. nam interdum. xiiij. anni ut. j. q. mo.
tu. si. §. i. r. s. ti. ij. i. rñ. als. xv. an. vt in auc. de tem. nō so.
pe. sup̄tore. §. generaliter. col. vñ. als. xvij. an. vt. s. qui.
ma. ac. nō pos. §. si. r. ff. de postu. l. i. §. pueritia. infdñ. xvij
an. ut hic r. ff. de alimē. r. ci. le. l. mela.

s Licet qz nō habeat. vel b̄ vxorē nō habeat qz casu tñ
est p̄ nām ut. ff. e. l. qui vxorem.

t In loco. Item nepotem ex vno quasi ex altero natū
ut. fr. e. si pater. §. qz duos. nō autem loco fratris. ut. l. d̄
h̄re. in fi. nec apud.

v Cōsentire S. videt qz sic. nā ledit⁹ filius in duobz: i
hereditate sūi i. vñ qd filij suū p̄ponebat ex voto irās

Quibus mo. ius pa. xi

mittere. vt. ff. vnde lib. l. scripto here. qd nō fa. vt. j. de he. re. que ab intest. de. s. ar. l. i. qz in prāte illi trāsit quare in patris sui naturalis prātem nō redit vel recidit iure isto veteri. vt. s. e. i. m. Et ad primū rñdeo. qz alio modo pōt euitare instituendo eū. Ad scdm dico qz nō pōt esti mari patria prās vt. ff. de le. i. filius/ fa. s. scdm vulga/ rē. sed hodie vter/ qz timor cessat. nā qz succedet in sua prāte recidet. vt. l. de adop. cū in adoptiuo. r. s. e. s. sed hodie.

r Cōsentire. qd nō ē i alqis cognatis qui possēt sperare successionez. vt. ff. e. l. cū adop. r. i. si quidem filius cōsentiat bñ ē r recidat nepos adoptiuus in potestate suā scz filij mortuo patre. vt. ff. e. l. si quis nepotem. si aut nō cōsentiat filius. tūc agnascit. i. appropinquat. seu agnatus fit ei. id ē auo. hic nepos r iur' efficit heres. etiā filio inuito nec recidit in prātem ei' siue dica s eū succedere vt filij. licz nō sit filij. siue vt nepotē quasi ex altero filio p're mortuo natū quo cāu equaliter cū patruo admittit vt. j. de here. ab intest. s. cū aut. Alij dicūt hoc totū eo inuito. id est filio inuito. r agnascitur. i. iuxta eū quasi nascitur quo ad successionem qd satis in idē redit. Alij hoc totū eo inuito. i. auo inuito qui voluntate filij proposuerat adoptare. nūc autē contra suū propositum facit. r sic dicūt inuitus rōne ppositi primi. r scdm istos hic nepos inuito auo et filio adoptatus nō succedit vna cū filio. sed demum eo mortuo. prima verior ē. Sed quare hic filius ipeditet matri moniū sui filij etiā auo volente r nō ipedit hūc civilem actū. vt. ff. de ritu. nup. l. oratione. s. i. Bñ. qz m'imoniu est vīculū magis indiuiduū. vt. s. de pa. po. i. respon. **y** In plurimis. qñqz enī d. vt. j. de here. ab intest. s. min' scdm Azo. Itē in eo qd adoptiu' p' nō tenet eū instituere. vt. j. de here. ab intest. s. aliquā. r. s. ea differentia.

a Extraneū. vt sic trāseat in suā prātem. vt. s. e. s. sed **b** Viriūsqz. vna ē quaz hodie vocatur hodie. arrogatio alia adoptio. vt. s. e. s. in prin. **c** Nō pnt castrati. qui oēs eunuchi vocant. s. ab hoc genere detrahūt castratos. qz generare non possunt. id ē caste sic natos. vt nunqz potuerūt generare.

d Spadones. quibz genitalia abscisa sunt cultello vt spata possunt adoptare. r ratio. qz fort' ipedimentū ē nature qz accidentis. vt hic. r. ff. de postu. r libe. l. sed et questū. s. i. r. j. Et nota qz vulgariter p'miscue appellat

e Feminē nō pnt. sed ipsi arrogari pnt. vt. ff. e. nāscie

in eo casu r filius p'sentire de bet ne ei inuito suus heres agnascat. Sed ex p'rio: si auus ex filio nepotē det. i. adoptio nē nō ē necesse filij cōsentire. In plurimis autē causis assimilat is qui adoptat: vel arrogatus est ei qui ex legitimo m'imonio nat' ē. r iō si quis p imperatorē vel apud preto rē vel p'fidem puincie non extraneū adoptauerit. pōt eūdem in adoptione alij dare. Sed r illud vtriusqz adoptiois cōe est: qz hi qui generare nō pnt: quales sunt spadones: adoptare pnt castrati enī nō possunt. Feminē quoqz adoptare nō pnt: quia nec naturales liberos in sua prāte habēt sed ex indulgentia principū ad solatiū libero rū amissorū adoptare possūt

Illud p'priū ē adoptionis illius que p sacru oraculū fit: qz is qui liberos in prāte habet si se ad arrogandū dederit: nō solū ipē in prāte arro

f Habent. nota femias nō habere filios in prāte. r facit ad hoc. ff. de suis r le. nulla. r. j. de here. qua. r dif. s. extranei. r. ff. de cōtra. ta. l. illud. s. ad testamēta. Accur.

g Sxer indulgentia de nouo pcedēda. vt. l. e. l. mulierē **h** Amisior. in acie principis. vt hic innuit. r. j. de ex

gatoris subijct: s. etiā liberi eius in eiusdē sūt prāte tāqz nepotes. Sic etiā diuus! augustinus non antea tiberiū adoptauit. qz is germanicum adoptauit. vt. prin' adoptio ne facta incipiat germanic' augusti nepos esse. Apud cathonē bñ scriptū refert antiquitas serui si a dño adoptati sint. ex hoc ipso posse liberari. Unde r nos eruditi i nostra cōstitutione etiā eū seruū quē dñs actis interuenientibz filij suū noiauerit. libez eē cōstituimus licet hoc ius filij accipied ei nō sufficit.

Quibus modis ius patrie potestatis soluitur Rubrica

v Ideamus nūc quibz modis hi qui alieno iuri sunt subditi. eo iure liberantur r quidē quē admodum liberantur serui a potestate. Ex his intelligere possumus que de se ruis manu mittēdis supius expo

tu. tu. s. sed r si in bello. ff. de inoffi. testa. l. si suspecto s. fi. Sed nūquid r tunc habebit in prāte. videt qz sic. cū beneficia sint extendenda. vt in aut. consti. que de dig. s. pe. r. ff. de cōsti. prin. l. si. sed tñ cōtradico ad istar scz naturalū. nā naturā imitat ad optio. vt. s. e. mīo rez. r facit ad hoc l. e. mulierum **i** Illud propriū oraculū. id est p principē vt de eo qui sui iur. ē. et ideo transi etas hodie in prāte arrogationis. vt. s. e. in prin. ideo sic dictum. qz oramus siue deprecamur eum. vt in talibus prester auctoritatem.

k Liberi. omēs nati r nascituri et etiā reuerfi ab hostibus. vt. ff. eo. si paterfa. in prin. r ff. d. opi. l. l. opere

l Diuus. hic impator volebat adoptare quendā nomine germanicū. r hic germanicus noluit cōsentire. vñ non poterat procedere adoptio. vt. j. ti. i. s. sed si pater. r ff. e. l. j. in prin. Vnde augustus callide suafit cuidā nomine tiberio. vt illū germanicum adoptaret. qd fecit. r hunc tiberium postea arrogauit principes. quare r p consequens habuit germanicum loco nepotis.

m Quā is tiberius.

n Ut protinus. i. statim.

o Facta a principe.

p Adoptari. scz a domino. ab extraneo autem nō potest etiam libertus. vt. ff. e. si pater. in fi.

q Cōstitutōe. vt. l. d. lati. li. tol. l. vna. s. fili quoz modo. Accur.

r Alctis. i. corā iudice dicēdo hec verba. veni huc filij. scdm azo. vel vt puto coram iudice agebatur vt filij fieret adoptiuus. r inde fuit facta scriptura non tamē res peruenit ad perfectionem. vt differt a proxi. casu supiori. aliud si extra iudiciū talia fierent vel agerentur. vt l. de li. cau. l. pe. r sic collige ex hoc r supiori versu. qz id quod ago non valet vt ago. valet tamen vt valere pōt sic. l. de la. li. tol. l. vna. s. simili quoz modo. argu. contra. ff. de iure codicil. l. i.

Quibus modis ius patrie potestatis soluit.

v Ideam. r quidē. q. d. qd fit circa seruos d abso lutōe prātis eoz dixim'. s. d. lib. s. i. r. s. multis

a Potestate sunt subaudi dominica.
b Si parentis. stricte accipe p his qui sūt supiores ex linea masculina. nā femine nō habēt in ptāte filios. vt s. n. i. s. femine. generalius accipit. s. n. i. s. i.
c Eo scilicet parente. Accursius.
d Distinctiones
scz q dixi morte supioris inferio res effici sui iuris
e Patre. scz fa. subaudi sup quē nullus est ratōne potestatis.
f Omnimodo. id est generaliter.
g Sed ita. sunt sui iuris.
h Itaqz eorum scz nepotum.
i In ptāte nō erit. nā si erit tunc postea nō redijt qz ē arrogat. non recideret fili i potestate ei. vt. ff. de adop. si p filium t ē rō vtrū no.
k Is scz filius predictus.
l Mortu. ē. scz filius predictus.
m Sui iuris. nī si casu vt qn p dignitatē filius sui iuris fact. fuisset vt in auct. cōst. que de dig. s. istud col. vi.
n Cum aut. dictū ē supra qualiter soluit pal. po. mōde tenaturali. nunc ponit quando morte ciuili.
o Deportat. hic no. qz hec sentētia deportationis vt valeat. i. statū t ciuitatē pdat. nō pōt dari nisi a quattuor iudicibz. scz ab impatore. vel ab eo qui ei vice iudicat. t a p. p. t pfecto vt. vt. ff. de penis. l. i. s. i. t de le. i. l. i. s. a pfectis. t. ff. de inter. t rele. l. inter penas. s. i. Idē creto in senatoribz qui parē sententiā. i. parē habēt effectū principi. t el maiore qz pdicti. vt. ff. aq. ap. non l. i. s. i. si aut alius iuder talē sententiā t nō valet nec man dat executioni nisi princeps approbet eā vel insulā siue locū assignet. vt. ff. de le. i. l. i. s. i. t s. deportatos. t. ff. de iniust. rup. t r. te. l. si quis. s. eius. Que aut sunt delicta p quibz in insulā deuant deportari. dicem. j. t. pu. iudi. p totū n. s. z relegare pōt qlibet q hz mēz iperū. vt. ff. de inter. t rele. l. relegatorum. i. rñ. Et nota q primo de media. secundo de maxima. tertio de relegatione dicit. Prima t vltima tollunt paternam potestatem. sed relegatio nō sic. cum ibi status non est mutatio. necca. di.
p Eo. id est per istam deportationem in insulam.
q Si mortuo. nota de portatū mortuum. scz ciuilitate sic. ff. de cōtra ta. l. i. s. filii. t. ff. p socio. l. vep. s. societas.
r Pari. hic notari bī eadē vel filis rō idē ius cōstituat. sic. ff. de ver. ob. l. a titio in fi. t. j. qd cū eo qui in ali. po. s. iustas. t. ff. de edendo. l. quedā. s. nū mularios. t. ff. ad. l. acq. l. illud. ar. contra. ff. de col. bo. l. si qd in fi. i. rñ.
s Principis. als principali. Sed nūquid per aliū poterit restitui. Bñ. non. nisi forte p senatore. qui pōt restituere statum. vt. ff. de postu. l. i. s. de qua. t. s. an autem.
s Statim. scz quantum ad honores vel ordines t similia. vt. l. de sen. pal. l. i. ergo t patriā potestates. et hoc vult hic dicere. Sed dicit. l. de sen. pal. l. insulā. t. l. i.

pater. Sol. hic spēaliter ad oia fuit restituit. scdm. d. t sic facis punctum ibi per omnia. hanc reprobo. quia semper intelligitur ad omnia restitui nisi contradixerit expressim. nam verbū restitutio generale ē. vt. ff. de v. fur. videamus. s. t in fauiana. Alij hoc intelligūt ad patre;

do ex numero ciuū romano rū tollit. peride ac si eo mortuo desinant liberi in potestate eius eē. Pari. rōne. t si is qui in ptāte parentis sit. in insulā deportat. fuerit. desinit eē in ptāte parentis. sed si ex indulgentia principis restituti fuerint p via pristini statū recipiunt. Relegati autē patres i insulā i ptāte liberos retinēt cōtrario liberi relegati in ptāte parētū remanent. Pene aut seru. effectus filios i ptāte habere desinit. seru. aut pene efficiunt. qui in metallū dānant. t qui bestijs subiiciūt. Filius familias si militauerit. l. si senator. l. consul fact. fuerit. māet i ptāte p. is. militia enī l. consul. dignitas d patris potestate filiū non li

reuerentē tñ rel ferendū cui debet restitui in potestate. sed filio restituito nō sic. qz sic noceret ei restitutio. ar. l. de le. t con. qd fauore. s. hāc opinionē reprobo nā libertus t p. rarius t restitutus in libertatem redit. vt. ff. de i. u. p. siue patroni. dic. g interesse vtrū p. ceps dicat hec verba. restitutio te. et tunc ad oia restitutus videatur vt hic. an hec. indulgeo tibi. quo casu de pena tantum remittenda cogitasse videat. vt in contrarijs arg. l. de sen. pal. l. generalis. t. l. tutor. als cū indulgentia. vt l. generali. abo. l. fi.

t Relegati. retinēt. nota differentiā inter hunc relegatum t deportatum quo ad familiam. vt hic t. s. proxi. s. Item hic bona tenet. ille non. vt. ff. de inter. t relega. l. i. Item hic ciuitatem retinet ille non. vt. ff. de inter. t rele. l. relegatorum. s. sententiam. t. s. ad tempus. Item qz hic ad tempus vel in perpetuum ille autem tantum in perpetuum deportatur. vt. ff. de inter. t rele. l. relegari. t. l. relegatorum. s. hec differentia. sed in libertate nō est differentia. nam vterqz liber remanet. vt. ff. de bo. dam. l. sed si. Sed bñitos nostris temporis quibus cōparam. Bñ. si propter maleficium. vt etiā cum ciuitate t bona sua publicentur vel de iure vel de consuetudine ciuitatus tunc deportato cōparabo. alias relegato. vt ar. ff. de bo. dam. l. i. non autem dico q possit deportari a preside d iure. vt. s. s. proximo diximus. nec relegari a defensore ciuitatis. cum sit de imperio mero. vt in auct. de defen. ciui. s. nulla. in fi. s. Accur.

v Pene. id est supplicij. supplicium enim suus dominus est nō fiscus. vnde ei nīhil querit. vt. ff. de his q pro non scrip. ha. l. i. sed nouo iure nemo ingenuus fit seruus ex supplicio. vt in auten. de nup. s. q aut. t. s. quia vero. colla. iij.

x In metallis. id est in opere metalli ad fodiendum metallum. vel etiam deportandum. t vterque ne fugerent ligabantur. t pondere quodam opprimebantur vt ferro. vel alio modo. Alij vero erant qui dicebant dam nati in opere metalli. t hi non tanto pondere opprimebantur. t qui hinc fugiebant in metallum ponebantur. Alij vero erat q in ministeriū vel in seruitiū metalloz ponebant. t hoc si perpetuo fieret erat seru. als cōtra. vt ff. de penis. l. aut dam. s. inter eos. t. s. quisquis. t. s. in ministerium. Sed quid si provincia non habeat metalla aliqua vel ferri vel similis conditionis Respon. in

Quimo. ius patro. XII

vicinā puiciā mittebat. vt. ff. de pe. l. aur. d. s. ē pēa me-
talli. Alij sunt in op' p'blitū p'petuo d'atū vel ad tps q' sūt
fites relegat. vt. ff. de pe. q. d. s. h' mōi pene h'odie nō sunt
y Quilestis. deducēdis forte vel etiā vt d'ne in vsu
deret cū eis vel alia l'italia faceret. de hac pena dic vt. ff.
de penis. l. qui vlti
mo. nota.

3 Filius. mili-
tauerit. i. miles fa-
ctus fuerit. ad qd
milita sunt necaria
vt in auc. d. man.
pn. s. fi. col. iij. dixi-
m'. vel dic milita-
uerit. i. in exercitio
militie fuerit.

2 Ad liberat. s.
iure isto. nā nulla
dignitas p'ter pa-
triciatū releuat fi-
liū a p'ate p'ns vt
subijcit. sed h'odie
xij. s. i. dignitates
q' liberāt aliquē cu-
rialē a curiali p'di-
tione. vt. l. d. cur.
l. fi. li. x. et ille p're-
dē liberāt a patria
p'ate. vt in auc. cō-
sti. q. de dig. s. i. r. s.
g'nat. col. vi. Vñ
cū ibi sit p'sul cor-
rigit. qd hic de eo
dē.

a L'ostoe. vt. l.
de p'sul. l. fi. li. xij.

b Patriciatu.
erat. n. patriti' q' si
p'ncipis p'r. vñ Sa-
lusti'. P'p'ies con-
scripti. nā scripta
erāt eoz noia i ali-
q' loco vel in cozo-
na capiti eoz vel a-
lias.

c Illico. s. spā-
le i patricio et p'su-
le. h'odie etiā vt sola collone vel datōe codicilloz et digni-
tatē scripte. vel p' aliqd p'uilegiū fiat sui iur' etiā sine ad-
ministratōe. In alijs. x. tunc tēnū cū cepit administrare.
vt in auc. p'sti. q. de dig. s. i. col. vi. q. d. l. de epis. et cler. auc.
s. dignitas. vt. l. de cur. l. fi. Itē in tertio casu cū ordinat
eps qui est etiā vltra sup'dictos casus. vt in auc. p'sti. q.
de dig. s. palam. col. vi.

d Libertas. i. dignitas.

e Quis. n. q. d. li quilibet pater etiam vilissimus filiū
suum emancipat qñ vult. vt. j. e. s. admonendi. et s. p're-
rea. quare h'oc imperator non potuit facere vt hic in cas-
su electi patritij. q. d. cum ipse pater patritij possit eman-
cipare et ad hoc p'pellit cū alapis et vberibus vt in auc. p'sti.
que de dig. i. rñ. quare et ipse impator rē.

f Elegit. quod raro fit. vt. l. de consu. l. fi. li. xij. fm. d.

g Si ab hostibus. hostes sunt quibus populus roma-
nus bellū indixit. l'ipi p'plo romano. vt. ff. de cap. e. postli.
reuer. l. hostes

h Tamen pendet. hic colligunt quidam quoddam ho-
minum genus esse in pendenti vt diximus. s. de his qui
unt sui vel alie. iur. s. i. s. certe qd hic dicit pendet. vñ ē

propter iuris fictionem. nam q' ad veritatem sui iuris ē fi-
lius. vt. ff. de test. lege cor. in fi. et ff. de libe. et posthu. l. pe. et
l. de sen. pal. l. fi. s. ibi est qd marie rē. vt. ff. ad mace. l. i.
s. i. nā p'r seruus ē hostiū. vt. s. de iure p'so. s. serui. g' alius
in p'ate habere nō p't. vt. ff. ad. l. iul. de adul. l. sic eueniet

Dic ergo q' nulla
p'terita vel p'resen-
tia pendet inspe-
cto statu p'resenti
sed futuro. vt. j. de
ver. ob. s. conditio-
nes.

i Postliminiū.
est aut postlimini-
um ius amisse rei
recuperande ab ex-
traneo moribus et
legibus constitu-
tum. vt colligitur
ff. de cap. et postli. l.
postliminium.

k Idcirco. quia
reueri omnia ius-
ta recuperant.

l Captus et re-
uersus. vt. ff. de ca-
pti. retro.

m Si vero victi.
j. fines n'ros. nec p'l-
tra deductos et ita
impropria reuersus
dē postli. vel dic ca-
ptus fuerit vltra
fines. et tūc dē etiā
redisse a n'is ad li-
mina redeat. quia
sic recuperat statu
licet improprie. et
facit ad hunc. s. ff.
de cap. in bello. s. i.
Item ad idem. ff.
de vi et vi ar. l. qui
possessionem.

n Preterea. nō
solū sup'dicti mo-
dis s. p'terea rē.

o Quocq' liberi.

generale nomen est ad omnes inferiores. vt. j. tit. ij. s. fi.
p Procedebat. i. ita tēnū ad effectū p'ducebat.

q Per imaginarias. i. ficticias. sic et ff. de reg. iur. l. ima-
ginaria. nam pater vendebat filiū p' vno numero for-
te et emptor eum manumittebat. vt hic et ff. de cap. l. libe-
ros. s. i. et l. e. l. fi. i. rñ. et facit ad h. j. de testa. s. i. et p'pter b
dicebat filius capite minui. s. cū h'odie talia non fiāt vt
sequit. nunquid dē capite minui. Bñ. sic qz statū mutat
ad minus. vt. s. de ca. di. i. rñ. et s. minima.

r Rescripto. et b mō etiā sine venditione fiebat. vt pui-
to. vt. l. de eman. l. l. fi. Accur.

s Et fictio. al's functio. i. vsu al's fictio. al's factio
s Explosa. i. expulsa. sic. j. de fideicomis. l. xredi. s. sed
quia stipulationis.

t Recta via vel indirecta. non curo. vel dic id est recto
iure.

v Del m'gratus. qñlibet etiā si nō hñt mez impiū vel
mixtum. vt in auc. de defen. ci. s. nulla. et etiā ex ordinaris
vt duo bonō. corā iudice mutinē. vt. ff. de ma. vin. l. et iā

x Intrēt. si iudex s. fi. et l. de iudi. l. v. al's pe.
est in tomo idemq' vbiq' sit dummō non in loco

turpi. vt. ff. de iusti. i. i. l. pe. ff. de ar. l. si cū dies. §. p.
a Sua manu. i. d. cape enī p manu r relaxare enī p bba
ad idonea. l. d. manu. i. p. tate. nā qñz r n capta manu.
b Et tūc. i. extūc. nā emācipat. vt. l. d. emāci. l. i. l. pe.
pus occuparet p oia iure peculq. vt. j. q. n ē p mī. fa. tes
§. i. r ē si. ff. d. d. i. r
dele. l. iij. i. f. r. ff. si
cer. pe. l. lecta. ff. de
vul. sub. in pupil
lari. §. i
c Exedcō. s. pos
to. ff. si q s a pa. fu.
ma. l. i. i. h. i. rñ.
d In bonis. acq
rēdis l. acqñt l. a
pfe sibi nē collat.
e Emācipat. i. p. o
prie n. ponit. vt. ff.
qñ ac. de pec. ē an.
l. i. §. alienatio.
f Prono. pñon
āt succedit libto i
toto ab itestato fi
līs nō extādo. ex
testō l. tñ a pte lo
noz libti. liberz ex
itētibz in nīp l. z
oli eē alit. vt. j. de
succ. li. §. i. r. q. r. §.
§. nra. licet i hīc i
pfe. §. b. f. i. tūdo i
terdū fallit. nā in
terdū l. z totū p vt
fi fili? turpē pfo
nā iituit. vt. ff. si
a pa. q s fue. ma. l.
pñon? i pñ. in fdi
nīp l. ex succēdōe
l. alio mō i ser ca
fibz. vt qñ pñi e
mācipatōis acce
pit p a filio. Jē qñ fili? ē miles r bz castrensia. vt. ff. si a
pa. q s fue. ma. l. i. §. si parēs. r. §. ē r ali? r. ff. d. te. mili. si a
milite. §. f. r. l. se. itē filīs alijs pñis l. z heredibz n daf. vt. ff.
si a pa. q s fue. ma. l. i. §. f. sec? ē i filijs pñoni. Jē qñ emā
cipauit coact? vt. ff. si a pa. q s fue. ma. l. f. Jē caluifiana n
ita pñ i vt pñono daf. vt. ff. si q s a pa. fu. ma. l. i. §. si parēs
r. l. nō vīq. itē nec opas a filio vt a libto pñon? bz. vt. ff. si
a pa. fu. ma. l. pe. l. z p dīcta spālia i pñono xā nō sint vt
colligif ex gñali capite illi? tñ. si q s a pa. l. i. i. rñ. r. q. r. in
spālibz casibz q in illo ti. ponunt vt dcm ē. §. fm b sp vñ
pñ amittere cū sp pñm emācipatōis hāeat hodie. vt. j.
p q s pfo. no. act. §. b. q. z. r. l. de lo. quel. cū oz. §. pe. l. z dic
illud legale nō pñetōale pñm eē r iō lictū nec punien
dū. vt. l. de admi. tu. l. sancimus. r. l. ad. l. iul. de adul. l.
g Ex manūmissione. i. ex emācipatōe. gratas
h Nāscit. pcor. huc xlv. j. d. le. pa. tu. r. j. de fidu. tu.
i Admonēdi. libz eē nisi in casibz. vt. j. e. i. fi. in pñ.
dicm? r fac ad hūc. §. ff. de adop. l. libertini.
k Dēbit. vt. s. de pa. p. §. qui igit
l Emācipare. i. emancipare.
m Vel omnes. repete libz esse.
n Sz r b inf pñōes. vt. l. de adop. cū in adoptiuis. r
s. de adop. §. l. hodie. r. §. si xlv
o Patre pñte. nisi sit infamis. vt. l. de emancip. liber.
l. pe. Accur.
p Contradicente. Nō patientiam pñsui compari.

fic qui tacet affirmat. sic. ff. de pig. l. si fideiussor. §. pater.
r. ff. solu. ma. l. i. §. si. ar. §. ff. de adop. l. i. §. i. r de pcura. fir
lissa. §. i.

q Transfit. ergo non tollitur pa. po. sed transfertur. Ad
quid ergo hic casus hoc ti. ponitur. Rñ. quia r si non tolli

eo qui adoptatur r non cōtra
dicentē: nec non eo qui adop
tat: soluit quidem ius ptātis
pñis naturalis. transfit autem
in hñmōi parentem adoptiuū
in cuius persona adoptionez
esse plenissimam antea dixi
mus. Illud autē scire opor
tet q si nurus tua ex filio tuo
pcepit r filium postea emanci
paueris: xl in adoptionem d
deris pregnante nuru tua ni
hilominus quod ex ea nascit:
in ptāte tua nascit. Qd
si post emancipatōem vel ad
optionē conceptus fuerit pa
tris sui emancipati vel au ad
optiui potestati subijctur.
Et quidem neq naturales
liberi neq adoptiui pene vñ
lo modo possunt cogere pa
rentes de potestate sua eos di
mittere. **De tutelis Rubrica**

Rāseamus nūcad a
liā diuisionē pfoāz:
Nā ex his pñonis q
in ptāte non b sunt

tur incommuta
biliter. tollit tam
quo ad pñm. idē
dico in eo qui iu
dicat in potestate
mea non esse. nā
non efficit sui iu
ris cum sententia
non faciat ius. im
mo remanet i po
testate. l. z quo ad
me p emancipa
to l. abraf. vt. ff. de
condi. inde. l. iul. i
pñ. r. l. vl.

r Diximus. vt
s. ti. i. in pñ. §. si ve
ro.

s Illud. hic. §.
tradit duo precep
ta. vt. s. de adop.
§. sed hodie.

t Ex filio. s. natu
rali r legitimo. se
cus in legitimo
tantum vt in ad
optiui. nam tunc
filio emancipato
etiam nepos ex eo
emancipatus vi
detur fm quosdā
vt. ff. de cap. di. l. li
bertos. §. emanci
pato. r. ff. de adop.
l. sed etiam nepos
vel melius dic in
eo idem quod in

naturali. vt in fi. huius ti. r. ff. de adop. l. liberum. r. ff. de
cap. r postli. reuer. l. si me.

v Nāscitur. secus in ancilla pñante manumissa vel
alienata. vt. s. de inge. §. sufficit. r. ff. de acqui. re. to. l. fi. r
l. de pba. l. matrem.

x Et quod. hic est secundum preceptum. r repetes sci
re oportet.

y Nāles. subaudi. r legitimi. nam nāles tm nō sunt
in ptāte. vt. s. de nup. §. fi.

z Bene vñlo. hic nō talē regulā q nlls fili? pñ pñellere
patre vt emācipet enī qd fallit in quoz casibz. r ideo dic
pene. vt si pñ agnouerit legatū sibi relictū hac pñeplatōe
vt liberos emāciparet. nā tūc pñellit ex ordinē emanci
pare. vt. ff. d. d. i. r. d. mō. l. si cui. Jē si tūc adoptauit p
uignū suū pñellit emācipare eū eo pulere facto si pbaue
rit sibi nō expedire eē in ptāte. vt. ff. de adop. l. nūq. r. l.
se. idē in qlibet adoptiui. vt. ff. de minor. l. iij. §. si q s mi
noz. itē si filie peccādi necessitatē iponat. vt. l. d. epi. au.
l. si lenones. item si filium male r d pietatem affecerit.
vt. ff. si quis a pa. l. fi. item econtra filius non pñ compel
li vt emancipetur. vt in au. qui. mo. na. ef. sui. §. genera
liter. col. vij.

De Tutelis. Rubrica.

Rāseamus. aliam. nam diximus duas. vt. s
e. de iure. pfo. in pñ. r. s. de his qui sunt sui vel
alie. i. in pñ.

4

b Nō sūt. q̄ ergo i tutela vt cura sūt sui iuris sūt. ff. si
liussa. ergo nō pōt h̄re tu. vel cu. vt p̄ic r. l. de cu. su. l. si
in prin. S; 2. l. 8

De his. Sal
is autē dicit. j. de
cu.

f Tutela sunt. d
alijs dicet. j. d cu.
g Est aut tutela

ut serui⁹ nomē est
iuriscōsulti .7. fac.
ad hūc. §. ff. e. l. i.

h. Prās. i. violē
ta ptās. nā dā tu
tor inuitus cū enī
nā fā...

nō sit mun⁹ publi
cū. vt. j. de excu. tu
to. 7 cu. in prin. g

inuitus dat. vt. g.
ff. de tuto. 7 cu. da.
hic ē alia ptās q̄p

comodil vt. j. p qu
alie. iuris sunt. §. ij.
lata culpa. vt. l. ar
c. culpat. §. l. ar

a curatore q volen
 s. si pupill^o. l. dic. vi
 i. Libero. nā nisi
 cū si formā fignē s

et si leuius sit no
et si dubius ē pōt
l. ei q. ē tñ casus vb
ab l. si impuberi.

ab. l. si impubet. l. si
si res aliena. §. si se
tra. ff. e. ti. l. mulier
cū libertas fideicō

tu libertas fidelis
da. poterit seru⁹ co
tunc dat etiam seruo
alio libertas relicta

Ad tuendū. p2
mouet na na alle

mouet pa. po. que
 prout vult vel fibi
 in Propter etat
 furiosus et inēte car

non possunt. vt. j. t
n Jure ciuili. no
fere cōtract? sint

o Data. scz a leg
testatore dicif. vt. j

quedam vel in tutela sunt vñ
in curatiōe: quedā neutro iu
re tenētur. Videam⁹ ergo de
his q̄ i tutela vñ curatiōe sunt
ita enī intelligimus ceteras
p̄sonas q̄ neutro iure tenētur
ac prius despiciamus de his
q̄ i tutela sunt. Est⁹ autē tute
la vt seru⁹ diffiniuit: ius atq;
ptas⁹ i capite libero ad tuē
dū eū q̄ propter etatē se de
fendere nequit: iure ciuili da
ta ac pmissa. Tutores autē
sunt q̄ eā vim ac ptatē habēt.
ex qua re ipi nomē acceperūt
Itaq; appellantur tutores q̄
si tutores atq; defensores si
cut editui alias edititij dicun
tur qui edes tuētur. Permis
sum ē itaq; parentib⁹ liberis
ipuberibus quos in ptate
habēt testō tutores dare. et
hoc in filios filiasue p̄cedit
oīno. Nepotib⁹ tamen nepti

r Er quare. i. vi. 7 potestate.
f Defensores. 7 scdm hoc etiā curatores sūt tutores.
scdm Jo. 7 plerūq sic appellant vt. ff. de le. iij. cū filio. §

i. r. fide mino. l. i.
§. ij.

busq; ita demū parētes pñt
testō tutores dare: si p^o mortē
eorū in ptāte pñs sui nō sunt
recasuri. Itaq; si fili^o tuus
mortis tue tpe in ptāte tua
sit nepotes ex eo nō pñt testō
tuo tutores^o hñe quāuis i po
testate tua fuerint scz qz mor/
tuo te in ptāte pñs sui recasu
ri sunt. Cum autem in cōs/
plurib^o alijs casibus posthu/
mi pzo iam natis habentur ⁊
in hac causa placuit: non mi/
nus posthumus q̄ iam natis
testamento tutores dari pos/
se: si modo in ea causa sint. vt
si viuīs parentibus nasceren/
tur sui: ⁊ in potestate eorum
fierent. Sed^o ⁊ si eman/
cipato filio tutor a patre da/
tus fuerit testamento: confir/
mandus est ex sententia pze/
fidis omnimodo. id est sine i/
quisitione^b.

t Qui edes. vt
ē pfect⁹ vigiliū. ⁊ q̄
cū eo de nocte va
dūt. vt. ff. de offi.
p. vi. l. iij. §. sciendū

u. | Permissus ē
itaq. qz qdā gene
raliter vidim⁹ de

tutelis. 7 oīs tute
la ē vel testamen
taria l' datua vel

legiſia itaq; prius
de teſtamentaria
vtpote de dignio

re videam⁹ i hoc
ti. 7 se. De legitimis
ma aut dicer. j. de

legitri. ag. tu. viqz
ad tit. de atit. tu.
de datus dices. j.

de attil. tu. p totu
x Impuberib
etiā inuitis. vt. ff.
si quis fratre h

8 tuto, muto, hoc
etiā ptoxi ⁊ pfidi
licet. vt. ff. de tu. et
m. de ob. h. i. l. na.

cu. da. ab hil. l. nec
mandante. §. fi.
y In ptate. na
furelibus et iſa

turalibus etiam da
de 2 fir. tu. l. fi.
vt. ff. de test. tu. l. iij
in iij. n. d. r.

b Itaq; filii⁹. licet miles sit testator. vt. ff. de testa.
c Qua sit. nuncq; exiuit filii. alioquin nō tu. l. ij. Ac.
reidit vt ff. ad op. l. finat⁹ l. filii⁹ ad op. l. dirig.

teclunt, vi. n. o. auo p. i. n. pater. i. n. fili. i. de hoc diti. s.
 d. Tutoros fia uisue micipat' e' uel mori. ti. i. s. i.
 tu'. tunc nepotes ex eo sunt sui iuris mortuo auo. vr. s.
 ti. i. n. fi. vnde ex testā qui nōt habere mortuo xnt h' iur'.

e. In cōplurib⁹. vt quotiēs de cōmodo eoz querit. vt. ff. de
 ver. sig. qd̄ dicim⁹. ¶ si de incōmodo maritae. vt. ff. de
 ver. sig. qd̄ dicim⁹.

vel nūq. qd. vltm. tñt. et mōdō mātis. vt. n. o. ita.
f. Fierēt. vt. qz. et. vroz. nascitū' erat. bō. l. iperatoz
vel nū. aliud. si. ex. cōcubina. nisi. in. his. q. sibi. dñm. ite.
ret. vt. f. de. cōfir. tu. l. f. tales. enī. nō. nascerent. ī. nāre.

ergo valebat datio p se cũ nō eēt in ptāte. vt. s. e. §. per
missum. Sed nūquid hic tutor affirmat? nō testamēta

rius qđ si eēt pferreſ legiūmo. vt. j. ti. ſ. i. prin. an. datiu⁹
qđ pōt admiri. ⁊ fa. p. B. ff. de ver. fig. l. lege. ⁊ in auē. de
defen. ci. §. ſi de cetero. co. l. iij. ⁊ ita legim⁹ ⁊ itoz huic n

feret. vt. j. de attr. iij. in pn. r i o s o l a u i t. p. i. s i n e i n q u i r i
one. n o q u e l l e t e u p f i r m a r i s i a l i u s e e r l e g i t i m u s. s e d
q z n o q u e r i t a n s i c l o c u p l e s v e l n o. s e d a r. g r a. f. d e c u.

Inquisitione. .i. quia nō satisfat scz rem pu. sal. fo.
Frē locuples sit lñ ð hoc enī nō qñt. ut. ff. de 2fir. tu. l. i.

Sed aliud in matre dante tutorē filio. ibi enī rñ nō fa-
tis de f. rñ r cū inquisitione datur. ut dicta. l. dicitur. r. q̃
de confir. ty. l. 1. Sed q̃re diuersuz in matre dāte tutorē

CONCLUSIONS

Qui in test. da. tu. pos.

filio. Rñ. in memoriā pcedēis ptātis. vt. ff. de questio. l. vnus. §. seruus. 2. ff. de cur. l. fi. 2. fa. ad hoc. j. de satisda. tu. 2. cu. in prin. 2. ff. de libe. ag. l. i. §. iul. 2. l. de epi. au. l. de creationib⁹. Sed ar. ptra. ff. in litē iurā. l. videamus.

Qui in testamento tutores dari possunt.

b d Ari autē paterfa milias idē nisi sit mutus vel surdus quia tutor 2 loqz audire debz. vt. ff. de tutel. l. i. §. pe. 2. §. fi.

c Filiusfamili. as. cum en im tu tela sit ius publi. cū. vt. j. de ex. cu. tu. in prin. non cu ras ius pa. po. vt. ff. ad tre. nā qd. i. rñ. 2. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. filiū. q. casu pater de peculio tenetur. nisi agno scat. tunc eniz scz qñ agnouit insoli dū vt. ff. de tutel. l. si fili⁹. 2. ff. de ad mi. tu. l. luci. titi⁹.

d Testō. intelli. gas sed a pside tu tor dari nō potest seruus. vt. l. qui da. tu. pos. l. i. fili e Et si nelibera te. nō expō hoc q sine libertate. det si omisit liber tatis dationē. vt s. qui manu. nō pos. §. licet. in fi. 2. l. de neces. scr. l. qdaz §. illo.

f Directā. imo videt q fideicō missariā. vt. l. de fidei cō. li. 2. si nō ascripta. cōtra. Sed certe hic testō hoc fit. ibi alia voluntate. puta codicil. vel pēplam. Del dic q ibi alienū credebatur. hic suū sciebat. Itē alia rōne non videt valere dario. qz ille solus datur tutor q testamēti bz fa. ctione. vt. ff. de testa. tu. l. testamēto. alias incipit si qdē Rñ. illud intellige in passiuā significatione. in qua etiā seruus dicit habere testamenti factionem. vt. j. de here. quali. 2. dif. §. testamenti.

g Datus sit scz proprius seruus. licet hoc nō sit veri. file. vt. l. de rescin. ven. l. si quis. Sed forte ex causa he reditaria nouiter habebat. vt. ff. de reg. iuris. l. qui in al terius. 2. j. de vfuca. §. quod autem.

h Dicendum ē. s. vt neqz liber. neqz tutor sit. idē mul tomagis in alieno. vt. ff. de fideicō. lib. l. generaliter. §. si quis tutorem. 2. ff. e. si quis tutorem.

i Seruus inutiliter. scz vt statim sit. sed cuz libererit dat. qz directo nō erit liber. sed p fideicō. vt. ff. de testa. tu. l. si hereditas. §. fi. 2. l. de fideicō. l. 2. si nō ascripta k Eo modo. nā nō erit tutor. inutilis eni dicit stipula tio propter inutilē adiectionē. vt. ff. de stipul. ser. l. sed si sibi. vel aliter inutiliter. qz pro nō adiecta habet. 2. erit tutor. ac si nō eēt adiecta. vt 2 alias. j. de here. insti. §. in possibilis. Del dic tertio scdm. P. nō erit tutor nūc. sed conditione extante. hoc nō placet. qz sic nō ē. t dñia iter suū 2 alienū. sz prima verior ē. vt. ff. de reg. iuris. l. actus.

Qui in testamento dari tu tores possunt Rubrica.

d Ari aut tutor pōt te stamēto non solū pa terfamili. sz 2 etiā filiū. fami. Sed 2 seruus proprius testō cum libertate recte tutor dari pōt. Sed sciendū ē eū et si ne libertate tutorē datū taci te libertatē directā accepisse videri. 2 p hoc recte tutorē eē plane si p errorē quasi liber tutor datus sit. aliud dicendū est. Seruus autē alien⁹ pu re inutiliter testō datur tutor sed ita cū liber erit vtuliter da tur. proprius aut seru⁹ inutili ter eo modo datur tutor. Furiosus. vt minor. xxy. an. tutor testō datus. tutor tunc erit eū cōpos mentis aut ma ior. xxy. an. fuerit factus. Ad certū tēpus vel ex certo tpe: vel sub cōditiōe. vel ante he redis institutionē. posse dari tutorē nō dubitā. Certe

De legi. agna. tute.

l Datur. scz cum liber erit.

m Furiosus cōpos. siue hoc dictū fuerit a testatore. siue nō. vt. ff. e. si hereditas. §. cū furiosus. 2. facit ad hoc ff. de iudi. cum furiosus. i. rñ.

n Ad certū tempus vsqz ad pasca.

aut rei vl cause tutor dari nō pōt: quia psonē non cause vl rei tutor dat. Si qz filiab⁹ suis vel filijs tutores dederit et postume l postumo dedisse videt. quia filij vel filie appel latione 2 posthum⁹ 2 posthu inā continent. Qd si nepo tes sint an appellatione filioz 2 ipsis tutores dati sint. dicē dū est vt 2 ipsis quoqz dati vi deant si modo liberos dixerit Ceterū si filios dixerit: non cōtinebunt. aliter eni filij. ali ter nepotes appellantur. Plane si posthumis dederit tam filij posthumi: qz ceteri liberi continentur.

De legitima agnatorum tutela Rubrica.

Uibus aut testamē to tutor dat non sit: his ex lege. xij. ta. agna ti sunt tutores qui vocantur legitimi. Sunt autē agnati

2. l. de ali. psti. l. fi. ad hoc eni principaliter dat scdnda rio aut rebz dat vt. j. de eru. tu. §. datus. sed in curatore ecōtra. nā principaliter rebz scdndario psonē dat. vt. l. d u Si qz posthumus. §. filio. nup. l. in copulandis x Quia filij. hec dictio filij cōphendit posthumum 2 posthumā cū masculinū possit cōcipe femininū. sz hec dictio filienō cōphendit vtrūqz. 2 sic nec posthumū cū femininū nō concipiat masculinum. vt. ff. de le. i. si ita ascrip. 2. l. dele. iij. qui duos. 2. l. seruus legatis. Itē nō. appellatione natoz eni etiā nō nati cōtinent. cū de eozum cōmodo tractet. vt. ff. de sta. ho. q in vtero. 2. s. ti. i. §. cū aut. 2. fa. ff. de testa. tu. l. si qz ita. §. i. 2. l. si qz filiabz. 2. l. y Si filios. scz dixerit. qz si.

3 Continebuntur. scz nepotes. a Appellant. ab omnibz in vsu vel psetudine. sz fin verā significationē verbi. qz filij dicit a filios qdē amor etiā nepos dicit filij 2 etiā quilibz quē aliqz diligit pa terna dilectiōe. vt. ff. de ver. sig. l. liberoz. §. sed 2 papi b Quā ceteri. etiā nati fm nian⁹. qz videt ptra. quosdā qd falsum ē. vt. ff. de ver. sig. nomē. Dic ergo ce teri scz ex filijs nascituri q filij sui posthumi sunt. per. l. vell. vt. ff. de iniust. ru. test. l. postumoz. 2. j. de ex here. li. §. posthumi. 2. ff. de li. 2. posthu. l. gallus. i. rñ.

De legitima agnatozū tutela Rubrica.

c q Uibus scilicet pupillis d xij. tab. quos ipsa lex vocat verbis 2 snia. 2 si ge rāt eozū piculo agif. vt. ff. e. l. legitimos. alias aut qñqz ex sententia legis dant nō ex verbis. vt. j. ti. ij. 2. iij.

o Ex certo. i. a paschate in antea vt. ff. de ac. 2 ob. l. obligationū. §. i. p Del ante he redis. cōtra videt batur. j. dele. §. he redis.

q Tutorē a testa tore. non a iudice vt. ff. de reg. iur. l. actus.

r Certe aut rei. scz rei affrice vl si riace vtuliter dat vt. ff. e. l. in testō.

s Cause. s. certe. vt ad reiven. sed videt ptra. l. de in lit. da. tu. l. ad litē. sed ibi tutor p curatore ponit Itē videt contra ff. de tutel. l. si tñ alias si testō. Sed ibi vniuersitati re rñ dat nō rei certe. t Personē. s. pu pilli principaliter vt eni instuat bo nis moribz. 2 etiā salaria pset ma gistris eius. vt. ff. de admi. tu. cum plures. §. in pnis

e Agnati sūt. si sint maiores. xv. an. vt. j. d. fidu. tu. i. f. r. miores. lxx. an. excusant. vt. j. d. excu. tu. s. itē maiores. f. Cognati. nomē g. cognatōis gñale ē. agnatōis nomē spāle. nā oīs agnat⁹ ē cognat⁹. s. nō puernt vt hic. r. j. de g. Ex eodē. filio frīs. leg. ag. suc. i. rñ. r. ff. e. l. sunt aut.

h Patru⁹. repe-

te si fuerit nat⁹ eo. dē pfe cū pfe tuo. alioqn ē cognat⁹. vt. l. d. le. h. r. e. l. f. s. h. nec. r. s. cñat⁹ i. Agnati. enā si mascul⁹ infueiat vtputa si sint duo frēs vterini. fili⁹ v m⁹ frīs sui pfrīs nō erit agnat⁹ s. cog⁹ nat⁹. i. pfecto femi neo seru. ppter qd ad inuicē sunt cog⁹ nat⁹ fm Jo.

k Itaq. amite. s. ipa amita ē tibi agnata. qz p pfer tū tibi pūngit.

l Iure. s. cognationis.

m Familia. i. agnatōis s. r. als mul tas hēat significa rōes hēc dictio fa mil. vt. ff. d. s. fig. l. pñciatio. s. fa. milie. r. fa. l. d. s. signi. l. fi. r. s. d. pa. po. s. fi.

n Qd añr. significat⁹. s. rñ.

o Si oio. vel aliud pgar qd tñdē valeat qd dirim⁹ j. de hēre. ab ite. i. rñ. r. fa. ff. q. dñu. p. m. no. l. i. s. r. qdem p s. agnatōis qdē ius. nō diligēt hñc. s. ē. r. ius ag⁹ natōis r. ius cognatōis siue cognat⁹. agnati. n. hñt ius progatiuū ad cognatos. s. vt pferant i hereditatib⁹ mor tuor. vt. j. de leg. ag. suc. i. rñ. Itē pferūt in tutel agnator pūuloz. vt. s. e. rit. i. rñ. Hīs āt deficiētib⁹ in hereditatib⁹ r. tutel cognati suo iure admittunt. inf qd ēt agnati vō canē. qdē hñt eē in iure agnator vō tēfietūt hñc iura ag natōz vt p ca. di. vt. j. de hēre. ab ite. s. admonēd i. illud āt ius progatiuū qd hñt agnati. qz vltra iura cōia hñt p q vō oio mōis. i. p oēs ca. di. l. r. ab. facile p dunt vt p maria r. vel p mediā de qlo duab⁹ nō ē dubiū. cū r iura cognatōis p dēt. vt. j. r. i. s. q. āt. itē p mimā tollit ius agnatōis vt hic dē. r. ff. de ca. di. tutelas nisi i duob⁹ casib⁹ tñ vt inf frēs hñt emācipet. vt. l. de leg. tu. legiti mos. s. h. vñ loc⁹ ē iudicio tute. qz finita ē ca. di. inf frēs. hñt alter emācipet. vt. l. de leg. tu. l. iij. Itē inf pfrē r. filiū vt. j. de leg. ag. suc. s. f. r. pfrē pfrē duos casus q d mima ca. di. excipiūt. dñc hic plex⁹. at iura cognatōis nō pmutat oio mōis. qz nō tollunt mima ca. di. r. est rō vt subicit. r. Itā p qz agnatio nomē iuris. s. ciuil⁹ ē. i. a lege. rñ. ta. bu. ē lducta hēc pōritas agnator. s. ius cognatōis ē nāle nomē. nā rōe sanguis b nomen ipōitū ē vñ r. vñ ius ci uile p r p aliud facile tolli vt hic. r. ff. d. reg. iur. l. nīpīl est s. Itālia. i. iura cognatōis sic dicta. qz ea qd psequit p natiuitatem. vt. s. de adop. s. sed hodie in fi. s. non sic de facili tollunt.

c Vtrq. i. certe nō tollunt cū sint immutabilia hēc iu ra. vt. s. de iure na. s. sed nālia. Item necea q naturalem equitatē hñt. vt. ff. de ca. di. eas. r. l. legatum. Item nota

quia r. cognatio est ciuiliis tñ vt p adoptionem. vt. ff. de adop. l. qui in adop. itē nālis tñ vt ad filios nāles tñ. itē nālis r. ciuiliis vt ad eos qui legitimi sunt. r. de hac q legitimi sunt intelligit hic. vt. ff. de gra. nō facile. s. i. Itē nō qz r. ciuili iure hēc. s. tutela r. hereditas tñ mōis de

ferunt. vt ex hñs r. snia legis. rñ. ta. vt in agnat. Item ex snia tñ. vt. j. de leg. pa. tu. r. j. de fi. du. tu. itē ex alijs legib⁹ veterib⁹ vel nouis. vt. ff. de ca. di. l. tutelas. quaz quidam mediam vocant. nunquid ergo hēc omnia fa cile p dunt p om nem ca. di. hñ. sic in duob⁹ pñis tñ. non in tercio vt hic r. in. l. tute las. Item quero an futuras tutelas acquirendas r. hē reditates tñ tollat an enām pteri tas adimat. Rñ. d. futuras tñ. vt. ff. vñ liberi. l. fi. quid enim poterit diui nare lē r. tēfēs hē reditatē vel tute lā de futura ca. di. vt. l. de test. l. iulz

git. cū is qui datus ē tutor vi no testatore decesserit. S. p agnatōis qdē ius oib⁹ mōis capi. di. plerumqz perimitur. Nam agnatio iuris ciuiliis est nomen. Cognationis vō ius nō omnib⁹ modis cōmutat. qz ciuiliis rō ciuilia quidem iu ra corrumpere pōt naturalia s. vero non vt qz.

De capitis diminutione.

e St⁹ aut ca. di. prio ris stat⁹ pmutatio. Itaq. tribo mōis ac cidit. Nam aut maxi ma est capitis diminutio : aut minor : quam quidaz mediā r. vocant aut minima. Maxi ma capitis diminutio est : cū aliquis simul r. ciuitatem : r. li bertatē amittit. quod accidit in hīs qui serui pene efficiunt

mus in fi. certe nullo mō. vt. ff. m. l. fideiussoz. i. rñ. Itō die vero istam dñam agnationis querere nō oportet. cū agnati antecognatos nihil habeant. vt in auc. de hēre. q ab intest. de. s. ab hīs. col. ix. Item nota qz hñ pñctia iura cognationis tollant maxia r. media ca. di. ipa p sanguis cas tñ nō tollit. vt. ff. de re. iur. l. iura sanguinis. Accur.

De capitis diminutione. Rubrica

e St aut status. hic stat⁹ pñst in tribo. in liber tate ciuitate r. familia. cū. n. pñm. i. libtatē qz pñt p hñs r. duo vltia pñt. r. nūc magnā ca. di. patit. cū vero scdm pñt r. p hñs pñt r. vltimū sed nō pñm. r. tñc dē media ca. di. Itē vero vltimū pñt nō p dunt duo pñm. r. tñc minimam ca. di. patiet vt. j. s. i. q. r. iij. r. ff. e. l. fi. sed De. dixit statū hñs. i. pñtior nem in qua plurimū quis pñt.

r Cōmutatio. non g accipit hic ad literam vt dicatur ca. di. qñ caput abscindit sed qñ status mutat. vt caput status dicat. vt. ff. ad tercul. l. i. s. capitis. Sed videt hēc diffinitio non conuerticum suo diffinito. nā morte pa tris filius mutat statū. quia fit sui iuris. vt. s. q. mo. ius pa. po. sol. s. i. non tamen dē ca. minui. vt. ff. ad mace. si fi lius. s. fi. Sed dic subaudiri hic facto hominis interue niente vt emancipatōe vel de portatione pñs vel fili mō vel etiā qñ facto. qd dico ppter filios arrogari. qz vna cū pñt mutat statū. vt. ff. e. l. liberos. r. s. d. adop. s. pe. ar. j. i auc. pñt. q de dig. s. palā vbi nō ab hñe s. a lege quis est fici sui iuris ac moriente patre non interuenit factum hominis. imo magis dei. Quid si interficiat pater. Rñ. idēz qz mors sp dei dispositione aduenit.

y Mediam. sic. ff. de au. r. ar. le. qui lancem. r. s. de liber cinis. l. liberrinoz.

z Maxia atrocitate. ē āt atroc r. dura b snia hñ iuste fe r af. vt. s. q. mo. ius r. s. pene āt. s. hñe pñt b pēas nō

ingenu' sit seru' vt i auc. de nup. §. si ho. col. iij. 2. §. q. at
a liber' §. i. 2. denat' vt subicit. 2. q. dic. ingrat' als e in/
grati. i. ingratitudis q. reuocatio fit p ac. ingrat' vt dicit
q. dā. vt. l. 2. lib. 2. eo. l. i. h. als p. xel p. vile rei ven. fin
alios ad instar conatōis cā mort' q. reuocat. vt. ff. d. to.

cā mor. si mortis
cātes. cū. l. se. l. q. d.
veri' e actio e ei or
dinaria p quā off
ficiū iudicis iplo/
rat. vt. l. 2. de li. 2. eo
rū li. l. ij. 2. fit hēre
uocatio p p. oēs of
fensam etiā leuez.
l. 2. li. 2. eo. l. i. ij.
nō autes fit ppter
omissionem oble
quū. vt. l. 2. de li. cā.
solo. nisi in cāu vt
cū denegat alimē/
ta. vt. ff. d. lib. ag. l.
alimēta. §. impa/
toris. nā tūc occi
dere vellet. vt. ff.
ff. de lib. ag. necare
2. b. nisi remiserit
ius psonat'. tunc
enī ex his solū re/
uocat causis ex q/
bus 2. conatū. vt i
auc. vt. l. 2. de. §. il/
lud. col. vi. 2. hēre
ra sunt cū q. ex vo/
lūtate p. p. maū/
mittit. vt. l. 2. li.
2. eo. l. i. ij. sed dē
q. nō reuocare vt

l. 2. de lib. 2. eo. l. i. l. i. §. q. d. si manus in psonū eiecit. Rñ.
dānat in metallū. si ho puicia dixerit mitti in exilium
vt. ff. de iurepa. l. i. q. cāe sunt iurate. vt. l. 2. de reuo. to. l. vi.
b. Passi sunt. hic mltā sunt necaria vt. s. d. iu. p. lo. §. p
c. Interdict'. hāc pēnā in vsu nō hēm'. §. ei' loco succi
cedit deportatio. ff. ad. l. iul. repe. l. ij. §. i. instar excoicatoz
hēbāt q. b. talia denegāt. §. vt hī cēt fieri seruū hīc de
neget. vt. ff. d. va. cog. l. cognitioni si fi. §. b. p. dīf libras. vt
ibi dē vt nō possit facere testm cui sic ē indictū. vt. ff. de
iniust. rup. test. si q. filio. §. eius. nō q. fuerit vere seruus
d. In insulā. sec' si i metallū. vt. s. q. mo. ius pa. po. sol.
§. pene. in casu tñ etiā libertatē p. dīf dānat' in insulā. vt
l. 2. vt nemo p. i. l. ij. §. cum aut.

e Subiecti eē. vt in arrogatis

f Vel §. als ē in lsa si fili' a pfe emācipat' fuerit ē capi
te minur'. 2. fm hē expositio h' xbi vel §. als ho b. totuz
deest. 2. tūc idē subintelligo. Aliq. dicit qñ sui iuris nō ē
trāsserat i ptatē alteri' puta aui matni l' ēt pñi. vt. s. de
adop. §. s. hodie. q. casus ē puerus illi qñ q. sui iuris ē in
arrogatōz dat. §. q. re filius. dē cū emācipat capite mi
nui. Rñ. p. f. imagiariā vendit dōz q. hebat. vt. s. q. mo. ius
pa. sol. §. p. terea. i. pñ. §. cū hodie n. fiat h. venditio. vt in
e. §. p. tinea. vt q. hodie n. minuat capite. §. certe illa sola n
erat rō imo 2. alia q. mutat familiā. vt. ff. e. liberos. i. pñ.

g Seru' non minuit. i. eius status nō mutat cū pmo
nullum habuerit statum vt hic. 2. ff. e. l. liberos. in fi. 2. l.
se. Sed contra est. l. 2. de bonis p. scrip. l. i. §. dīc q. ibi cri/
mine capitali seruus accusat. i. tali q. esset als in liberto
capitale. Itē quid si qñz habuit caput. q. fuit liber 2
nunc seruus est 2. manumittat. Rñ. idem quia presens
tempus p. sidero.

h Quib' aut. dixi aliquē aliq. de trib' mōis capite mi
nui. vt. s. e. in pñ. Autem p. sed.

i Constat. vt. ff. de sena. l. ij. 2. hoc si fuerit restitutus p
pter turpitudinem non potest iudicare vel testimonius
dicere. vt. ff. ad. l. iul. repe. l. eadem. §. i. 2. ff. de sena. l. ij.

k Quod autem
dictum est. s. titu.
p. i. §. fi.

l Cognationis.
id est ius succedē/
di 2. ad tutelaz vo/
candi perit. sed ip
sa consanguinitas
non perit. vt. ff. de
reg. iur. l. iura san/
guinis cum sit de
iure naturali. vt. §.
de iure na. §. penl.
cōtra. 2. s. d. nup.
illud. Sed quali/
ter cognatis defer
tur immo agnat'.
vt. s. tit. i. in pñci.
Rñ. post agnatos.
vt. i. de hēre. ab in/
testa. §. admonen/
di.

ll Cognatio. id
est ius cognatōis
a pretore introdu/
ctuz. ex quo ad vo/
noz p. s. vocantur
vnde cognati.

m S. si manus
missus. aliud fire
stitutus fm Joā.
vt. ff. ad. tercul. l. i.

§. qui mortis causa. 2. l. de senten. pas. l. i. contra. 2. ff. de
contra tabul. l. i. §. i. q. Item contra est in eo q. hic dicit
colli in cognationis per maximam capitis diminutio
nem. ff. de rebus du. si cognatis. sed aliud in legato in q
vertitur ius naturale vt. ff. e. l. legatum. vel ibi loquitur
de cognatione iuris ciuilis que per adoptionem consti/
tuitur. vt. ff. de adop. l. qui in adop. hīc vero de naturali
cognatione. vt. ff. de gra. cognat. non facile. §. i. 2. sic ibi de
minima capitis diminutione loquitur. Item contra
§. de serui. cognat. in fi. i. Rñ. Solut. hīc loquitur in rebus
que primo fuerunt liberi 2. postea serui. quod eorum de/
licto contingit vnde non debent habere commodum. vt
ff. solu. matrimo. si ab hostibus. §. i. 2. ff. de mino. l. papi/
nianus. §. exuli. ibi indignum 2. licet ibidem illa ratio
corrigatur. id est non semper fuerunt serui. vel illa noua
corrigit istam. nam ex greca constitutione illa est extra/
cta. vt ibi dicit.

n S. 2. si in insulā. hīc ponit exemplū de media. sed sup
posuit exemplū de maxima.

o Cognatio. i. ius cognatōis. vt. s. p. §. diximus.

p Quasi. p. tinea. vt. s. tit. i. i. rñ.

q Gradu. facit ad hunc. §. ff. de lega. ij. l. si plures. 2. j. d.
leg. agno. succ. §. si plures. 2. ff. de sepul. viola. l. ij. §. si ad
plures. hodie vero hīc §. corrigitur quia equaliter taz ad
agnatos q. cognatos deferitur tutela sicut hereditas. vt
in auc. de hēre. ab intest. §. ex his. coll. ix. Accur.

r Si plures. als isti duo versiculi desunt. si plures sunt
qui vnum gradum obinent. ideoq. pariter ad tutelam
vocantur. sed ego habeo. Accur.

De legitima patro/
noz tutela. Rubrica.

De legitimi. patro. tute.

De fiducia. tutela. xv

t e read ē. scz per interpretationē nō ex verbis ei⁹
vt subijcit. r. ff. de le. tu. l. tutela. i. respon.

u Libertorum. scz impuberum.

x Ad patronos. quocūq; modo manumittentes nisi
libertas def a lege. vt. ff. de le. tu. l. tutela. vlp ad. §. fi.

y Que r ipa. q.
d. non solū alie q
dam legitime sūt
sed r ista.

z Legitima. scz
ex mente. l. non ex
verbis. nō tñ sanis
dant nisi eoz pso
ne sint vulgares
aut minus hone
ste. vt aut modus
tutele. vt qz ma
gnū patrimonū
vtqz sit magna tu
tela nimis. aut qz
suspecta persona
aut qz non diligit
pupillū. aut quia
psoa non hone
sta. aut cā admit
tat. i. recipiat sag
da. vt. ff. e. l. legiti
mos. §. i. r. q. licet
aliq legitimū indi
stincte satisfient.
vt. j. de satisfda. tu.
§. i.

a Interpretatōz.
scz iuriscōultozū

b Lex. scz. r. q. ta
bulat. vt. j. de suc.
le. ag. i. r. n.

c Veteres. i. sa
pientes.

d Legem. scz ea
dem. r. q. tabu.

e Vocat. scz lex
r. q. tabu. vt. j. de leg. ag. suc. §. i.

f Iussit. vt. s. de leg. ag. tu. §. i. i. Rñ. r. sic notabis hic. q
vbi ē eadem eqtas idē ius dñz statui. sic. ff. ad. l. acquit. l.
illud. r. ff. de fur. l. i. §. i.

g Plerūq; quare hoc dicit statim subijcit. r. fa. ad hāc
regulā. ff. de reg. iu. l. scdm naturā. r. j. de pñ. emp. §. cū
aut. r. l. de fur. l. i. §. h. cū i scda. r. l. de cad. tol. l. i. §. p se
cūdo. als i p nō scripto. r. ff. de pi. r. cō. rei ven. l. id quod

h Tutor. r. ita apud aliū ē hereditas. r. apd aliū ē tute
la. l. agnatū vel cognatū. vt hic. r. ff. de leg. tu. l. i. §. i. Itē
minoz. xv. au. manumittēs succedet i hereditate vt pa
tronus. nō tñ erit tutor. vt. j. de fidu. tu. in fi. r. l. de leg.

De legitima parētū tutela. Ru. tu. l. vi. §. fi. Ac.

e xemplo recepta. f. p interpretationē iuriscōultozū.
vt. s. cū definebat eē agnat⁹ nisi cōtracta fidu
cia emācipet. qd hodie semp psumit. vt. j. de le.
ag. suc. §. si vnde hodie est semper legitimus.

i Tutor erit. scz qui emācipauit si ipē maior ē. xv. an.
vt. j. ti. i. in fi. r. facit ad hoc. s. ti. i. quibus mo. ius. pa. po.
sol. §. r. pterea si impubes. r. j. ti. i. i. respon. Accur.

De fiduciaria tutela. Rubrica.

k e St r alia tutela. id est alio nomine vocata

l Appellatur. de qua dicitur. j. in. §. quo defuncto.

m Impuberes. nā si puberes nō erit eoz curatoz legi
timus. vt. ff. de excu. tu. amicissimos. §. lucius. ar. cōtra.

n auc. vt l. i. qui ob. per. §. i. col. vi. Jo.

n Manumiserit. i. emācipauerit. vt. ff. qñ ac. de pecu.
est an. l. i. §. i. r. fa. s. ti. i. r. ff. e. tutela. §. fi. r. l. sequenti.

o Quo scz patrefa. qui erat tutor filiozū r nepotum

p Si liberi qui remāserunt in prāte pñs. idē puto et
si filij fuerūt emācipati. si autē tā ipuberes qz puberes

remanserūt in po
testate ipo iure re
cidunt in prātem
sui patris illi qui
filij sunt. sed frēs
recidūt in tutelaz
fiduciariā semper
vt. s. qui. mo. ius
pa. po. sol. §. i. r. s
de tutel. §. pmissū
q Filioz suoz.
f. nepotū defuncti
r Sorozis h cet
te frater videt eē
legitimus. vt. l.
de except. l. aduer
sus. que ē §. h cet
te qui fiduciarius
est legitim⁹ ē p in
terpretationē. licet
aliud nomē habe
at scz fiduciarius.
r illū respectū ha
buit ibi. vt legiti
mus fiduciarum
appellaret.

e xemplo pñozūz rece
pta ē alia tutela: qz r ipa
legitima vocat. Nā si quis fi
liū aut filiā nepotē aut neptē
ex filio: r deiceps impuberes
emancipauerit: legitim⁹ eozū
tutor erit.

De fiduciaria tutela

e St r alia tutela q fi
ducia appellat: nāz
si pñ filium vel filiā ne
potē vel neptē vl deiceps im
puberes^m manumiseritⁿ legi
timā eoz tutelā nāscitur.

Quo^o defuncto si liberi^o vi
rilis sexus eius existāt fiducia
rij tutores filioz^o suoz vl fra
tris vl sorozis^o vl ceteroz effi
ciunt. At qui^o patrono legiti
mo tutore mortuo liberi quo
qz eius legitimi sunt tutores.

Quoniā fili^o quidē defuncti
si nō eēt a viuo patre emanci
patus: post obitū eius sui iu
ris efficere: nec in fratru po
testatē recideret^o idqz nec^o i tu
telā. Libert^o aut si seruus mā
fisset vtqz eodē iure apd libe

ter fratres qui nō dicunt^o recidete in prātem fratru suo
rñ. sed filij. i. nepotes erāt recasuri in prāte gñ tutelam
legitimā. sed rñdeo nō recidūt filij iure hereditario i po
testatē sed iure paternitatis r filiatiōis. at seru^o si non
esset manumissus iure hereditario erat futurus seruus
apud filios dñi. r nisi eēt heredes nō eēt dñi. sed filius
r si non sit heres patris. tñ filij in prāte habet. vt. s. qui
mo. ius. pa. po. sol. §. i. Erat r alia rō iure veteri. qz eman
cipatione tollebat ius agnationis minima ca. di. etiaz
inter patrē r filium. nisi eēt emancipatus contracta fi
ducia nedū iter fratres. vt. l. de leg. tu. l. iij. r. s. de le. ag.
tu. §. fi. sed hodie corrigitur. vt dicta. l. l. r. j. de leg. agn.
suc. §. fi. Vnde dicunt quidam vt l. 30. hodie fiduciariā
esse legitimam ex verbis r sententia. l. xij. tabu. ex q hec
secunda ratio cessat. Sed potest dici contra. quia rema
net prima. Accur.

s Alqui pro cer
te. alias atquin. r
tunc dic at p sed.
r quin p certe. r ē
oppositio qre filij
proz sunt legiti
mi. vt. s. de le. pa.
tu. i. rñ. r isti filij
nō sic ad qd rñdz
qm fili^o. r. s. h bec
rō nō tener nisi in

ter fratres qui nō dicunt^o recidete in prātem fratru suo
rñ. sed filij. i. nepotes erāt recasuri in prāte gñ tutelam
legitimā. sed rñdeo nō recidūt filij iure hereditario i po
testatē sed iure paternitatis r filiatiōis. at seru^o si non
esset manumissus iure hereditario erat futurus seruus
apud filios dñi. r nisi eēt heredes nō eēt dñi. sed filius
r si non sit heres patris. tñ filij in prāte habet. vt. s. qui
mo. ius. pa. po. sol. §. i. Erat r alia rō iure veteri. qz eman
cipatione tollebat ius agnationis minima ca. di. etiaz
inter patrē r filium. nisi eēt emancipatus contracta fi
ducia nedū iter fratres. vt. l. de leg. tu. l. iij. r. s. de le. ag.
tu. §. fi. sed hodie corrigitur. vt dicta. l. l. r. j. de leg. agn.
suc. §. fi. Vnde dicunt quidam vt l. 30. hodie fiduciariā
esse legitimam ex verbis r sententia. l. xij. tabu. ex q hec
secunda ratio cessat. Sed potest dici contra. quia rema
net prima. Accur.

t Recideret. dicunt quidam. qz si non esset emanci
patus non erat futurus in potestate patris. r sicut erat
patris. r ideo emancipatus non ita erit apud fratrem.
sicut erat apud patrem. primo in simili tutela: Johan
nes.

v Nec in tutelam. id est legitimam sed fiduciariam.
libertus enim est in potestate filij patroni iure heredi
tario. filius in potestate patris. iure patro. po. Accur si
us florentinus.

a Si pfecte. i. xv. an. nā qñes sit mētio d etate pfecta

De attiliano. tutore.

vel de maiore an. de. xrv. intelligitur. vt. l. de his q̄ ve.
eta. impe. l. fi. r. ff. de le. iij. cum filio. §. filio.

b Cōstitutio. vt. l. de legi. tute. l. fi.

c Precepit. l. vt sit pfecte etatis r̄ rō. vt. j. de ex cu. tu

d De attiliano tutore. i. de eo to. §. minores. xx. an.

tutore qui dabat
per legē factaz ab
attilio vt in teru

erponit.
e s Cui nul

lus. scz ex
testō. nā quādiu

testamētaria tute
la supel. nō ē lo

cus aliq. Itē nec
legitima. nā nec

datiua. tūc locus
h̄z. vt. l. q̄ da tu.

pos. l. si sororis

f Et maiore. i.
duobz. erat enim

tres. vt arg. l. de
offi. p. l. q̄. r. ff. de

ori. iur. l. q̄. §. iisdē
temporibz.

g Die certo. vt
a pascia in antea

sis tutor.

h Poterat. r̄ ho

die dat vt. ff. d te.
tu. l. si q̄s sub p̄di.

i Itē nemo. nā
r̄ si vnus de pluri

bz heredibz adie

rit valet tutela vt
ff. de testa. tut. l. si

nemo. Idē in. l. i.

bertate testō reli

cta. vt. ff. de testa.
manu. l. testō.

k Erat. als erri

terat. l. q̄d si nul

lus fuit institut

cū pupillo sed tū

pupillus ē heres.

pōr dici q̄ auctoritate iudicis adeat. vt. l. de iur. deli.

l. si infanti. r̄ ex tunc valebit tutela. r̄ incipit tutor admi

l. Desinebat. i. ille qui sic erat datus in

subsidii. Desinebat cū testamētarius venit vt subicit.

m Cōditio. hic tutor tacite vsqz ad diē vel cōditionē

existentē datus expresse nō potest. vt. ff. de reg. iur. l. act

n Ab hostibz petebat. nec erat loc^o legitime. vt. ff. de

o Qui desinit. i. iste talis qui leg. tu. l. i. §. si apud

erat datus in subsidium.

p Post liminū. quo iure etiā oīa alia recipiat. vt. s. q̄.

mo. ius pa. po. sol §. si ab hostibz nec de administrat^o iuri

tenet hic reuersus. vt ar. ff. si q̄s cautio. l. iij. §. Itē si q̄s

q legibus. scz attilia r̄ iulia r̄ titia. vt. s. e. ti. in prin.

r Postea q̄. nūc recitat nouū ius. nā quattuor sunt iu

ra que hoc titulo notari possunt.

s Primum. alias q̄ primum

t Ex inquisitione. scz inquirēdo facultates eoz. an sint

pares oneri adiuncto. vt. j. de ex cu. tu. §. h̄ propter. Itē

bona cōuersatio requirit. vt r̄ als i patre arrogato. vt

ff. de adop. l. nec ei. §. eoz. r̄ s. de adop. §. cuz autem. Alc.

v Nam supra. bene dico q̄ desierūt per has leges tu

tores r̄ ari postea q̄ consules dederūt ex inquisitione. r̄ bo

um fuit propter duas rō nes quas ponit. nā pro qz. r̄ c

ros dñi p^o mortē eius futur^o
eēt. Ita tñ hī ad tutelā vocā/
tur: si perfecte^o sint etatis: qd
nra cōstitutio^o in oib^o tutelis
r̄ curationibus obseruari ge/
neraliter precepit^o.

**De attilano tutore v^o de eo
q̄ ex lege iulia v^o titia dabat.**

I cui nullus oīno tu
tor dat^o fuerat: ei da/
bat qdē in vrbe roma
na a ptoze urbano et^o maiore
pte tribunoz plebis tutor ex
lege attilia. In puincijs ve
ro a p̄sidibus puinciaruz r̄ le/
ge iulia r̄ titia. Sz si testō
tutor sub cōditioe aut die^o cer
to datus fuerat: q̄diu cōditio
aut dies p̄debat: ex eisdē legi
bus tutor dari poterat^o itē
si pure datus fuerat: q̄diu ex
testō nemo heres existat: tam
diu ex eisdē legibus tutor pe/
tēdus erat^o qui desinebat eē
tutor si cōditio^o existeret: aut
dies veniret: aut heres existe
ret. Ab^o hostibus quoqz tuto
re capto ex his legibus tutor
petebatur qui^o desinebat eē

r Fore. hanc cautionē prestant tu. r̄ cu. vt. ff. rem pu.
sal. fo. l. non quasi. §. i. r̄ l. sed r̄ si ad speciem.

y De cōpellendis. i. captis pignozibz. vt. j. de satisfda.

z Sed hoc iure vtimur. hic ē tertii ius tu. §. pe.

qd erat tēpore Justiniani. r̄ hodie ē quartū additū. qd

est. j. proximo. §.

a Prefectus ad
p̄fectū cognitio

nes crimiales ad

ptores ciuilia ne

gocia veniebāt vt

patet. ff. de offi. p.

vt. per totū ti. r̄ ff.

de offi. pre. p. per

totū ti. sed tutelā

dabit vterqz vt b

b Jurisdictioz.

prefecti vrbis est

iurisdictio vsqz ad

c. miliaria. sed pre

toris rome tñ. vt

ff. de offi. p. vt. l. i.

§. cū vrbē. r̄ i sum.

Aljo. de offi. p. ro.

dabunt ergo eū r̄

ei qui ē de sua iur

isdictione. vt sta

ti i p̄fide notabis

c Crearet. scz eū

qui ē de sua iuris

dictione dabit. vt

ff. de tu. r̄ cu. da. l.

ius dandi. si vero

ibi nō inueniebāt

idonei. etiā i alio

loco q̄ret r̄ p̄fidi

nūciabit. vt. ff. e. l.

diuus. itē ei q̄ sit

de sua iurisdictio

nevel ratione ori

ginis. vel ratione

possessionis. v^o ra

tione domicilij vt

ff. e. l. i. §. vlti. r̄ l.

diuus. si autē in

altero horz trium locorū nō inuenitur. sed in quarto lo

co reducendus ē ad alterū locū de his tribz. r̄ ibi tutelaz

accipiat. vt. l. qui pe. tu. vel cu. l. i.

d Iussu ergo delegat. Sed contra. ff. de tu. et cu. da.

nec mandante. sed ibi mandatum est quod non impoz

tat necessitatem. hic iussus qui ipoztat. vt. ff. quod ius

su. l. i. §. i. r̄ ff. man. l. i. vel ibi erant magne facultates pu

pilli hic parue. Sed certe r̄ si sint parue. adhuc videtur

idem. nam datio tutele est mixti imperij. vt. ff. de tute

lis mutus. §. tutoris datio. vbi dicitur q̄ tutoris datio

illi soli competit cui nominatim hoc dedit. vel lex. vel

senatuscon. vel princeps. ergo non potest delegari. vt. ff.

de offi. eius cui inan. est iur. l. i. i. Rñ. Sed dic q̄ non po

test delegari non habenti iurisdictionem. sed habenti

fic. vt. ff. e. l. ius dandi. vt hic dicitur. Sed que sunt ma

gne facultates. Rñ. quinquaginta aurei. vt. l. de defen

ciui. l. i. vel. decem aureorum. vt in auten. de appell. §. ij.

vel. ccc. aureorum. vt in auten. de defen. ciui. §. r̄ iudica

re. coll. iij. vel ferius vsqz ad quingentos solidos si sint

parue. si vltra sint magne. vt infra proximo. §. Accursi

us florentinus.

e Nos autē. per cōstitutionē quā non habemus.

f Iussione. i. delegacione siue p̄cepto. nā i b̄ differt a

mādato. qz mādatū ē voluntatē s; iussus necessitatis.
vt. ff. qd iussu. l. i. §. ij. r. ff. mā. l. i.

g Solidos. i. aureos vt. j. de pe. te. li. §. si qzū. lxx. r. duo
faciūt librā auri. vt. l. §. suscep. r. ar. qñes l. vna
i Delalias. B qñ extra ciuitatē vt i municipi a. simul.
pio. nam mgtat
municipal' dabit.

Accur.

k Alexandrine.
B qñ tutor dat i ci
uitate alexandria

l Periculo. f. ra
bellionū r alioz.

nō vero ipoz ma
ioz iudiciū q. hñt
ptatē dādi tm. vt

j. de satis. tuto. vel
cu. §. pe. r. §. si qui
sūt p accur.

m Qui eā. f. fa
tisdatōem.

n Impuberes.
hic. ē general' ad
oēs ti. pcedentes

ti. de tutelis.

o Iuri. i. eqtati
p Berunt alse

gerūt. i. gesserūt
q Pubertatē. f.

r āte si finita tute
la fuerit pū. vt. ff.

de tu. r. ra. dis. l. ni
si finita. alias nisi

fit finita tutela n
nascit actio tutē

le s; alie actōes nate sūt. f. si n'ercent vt. ff. de tutel. r. ra.

dis. l. si tutor. §. si. r. l. sed nō dant

r Iudicio. i. actione tutelē. q. dat in simpli. r. ppter to
lū r culpā latā. r. lenē. Est r alia actio q tutor tenet. f. de

rōibz distrahēdis. sic em nomiat. vt. ff. de d. act. tutel. l. ij.

r dat in dupli r ppter toli tm r in duplo p tnef rei p se

curio. pōz tm i tutorē r i pterdes. posterior i tutorē tm

vt. ff. de tu. r. ra. dis. l. i. §. pe. r. l. ij. Itē vna intērata alte
ra negat. l. p. fit in ea. r. cōtra. secus i act. tutelē. r. fur

ti. ff. de tu. r. ra. dis. l. i. §. in tutela.

De auctoritate tutorum

a Auctoritas. vt. l. de pben. r. comit. sti. l. neq

s Necessaria. in duobz casibz obligat pupill' sine tu
toris auctoritate vt. ff. de acti. r. obli. furiosus. vbi. f. ex re

t Promittat. qz tūc ē venisimile q male actio venit

agar. r. facit ad b. j. qbz ali. l. vñ nō. §. nūc admonēdi. r. §.

h cōtrario. r. j. de inuti. sti. §. pupill'. r. ff. d. acq. re. to. pu

pillus. r. ff. de pactis. §. ius. Itē de muliere sup tore pa

ciscere. vt. ff. de pac. totali. l. de die. Itē in alimētario trā

figere. vt. l. de trāfac. l. cū. h. i. §. qd g. Itē fac. l. de cōtra.

v Deditōibz. si tm pupill' petat rē ex r comit. sti.

venditōe. l. neq repellit exceptōe doli mali. nisi pūi da

re velit. vt. ff. de reuendi. l. si id qd. §. vl. in fi.

x Depositi. pupillus tm toli capax tenet depositi si qd
toli cōmisit vt locupletior factus. vt. ff. de positi. l. i. §. in

y Obligat. r. sic nota. q cōtract' claudicat qñ pupillū

valeāt. d' fēlores ciuitatū vna^b

cū eiusdē ciuitatis religiosissim

mo atitute vt alias i publicas

psonas. id ē mgtat' vt iuridi

cū alexandrie ciuitat' tutores

vt curatores creare. legitima

cautela scōm eiusdem pstoīs

normā pstanda videlzeoz pi

culo. l. q eā accipiūt Impu

beres. aut i tutela eē naturali

iuri cōueniēs ē. vt is q pfecte

etatis nō sit. alteri' tutela rega

tur. Cū g pupilloz pupillari

qz tutores negotia gerūt. p'

pubertatē tutele iudicio' ra

tōem reddent.

De auctoritate tutorū Ru.

a Auctoritas aut tuto

ris i qbusdā causis

necessaria pupillis ē.

in qbusdā nō ē necessaria. vt ec

ce si qd dari sibi stipulent. nō ē

si iureciui. vt. ff. de h're. pe. l. i. §. i. ij. r. hereditas ē succes

sio in vniuersū ius qd habuit defunct' tpe mortis sue

deducto ere alieno. vt. ff. de ver. sig. l. nihil.

a Bonoz possessionē ex te tamēto. vt f in tabulas. vt

ab intestato. vt vnde liberi r similes. q sunt omnes d iu

re ptozio. vt. j. de

bono. pos. §. quos

aut. r ē bonoz pol

sessio ius psequē

di retinendiq pa

trimonij qd cuius

qz fuerit cum is

morit. vt. ff. d bo.

pos. l. ij. §. bonozū

hoc tm in bonozū

posess. fallit. in ca

su cū pupillus nō

h; tu. tunc em pre

tor auctoritatē tu

toris p supplere.

vt. l. q admit. ad

bo. pos. l. bonozū.

Itē in hereditatē

vt. l. de in. reli. si i

fanti. in fi.

b Ex fidei cōmis

so. vtp se. con. tre.

vt. j. de fidei. cō. he

re. §. l. qz. Idē di

co et si bona velit

recipe causa suan

darū libertatū cū

r ibi possit timere

dānū. quia est suc

cessio in vniuersū

iis. vt. j. p quas p. no. acquirif. §. fi.

c Tutoris. i. adinistratoz is cui adinistratio sit cō

cessa in testamento. alioquin non valet. nam r si ab eo q

tutelam nō gerit sciens aliū gerere emā dñs nō efficiat

vt. ff. e. l. iij. Itē nunqd curatoz is sufficit auctoritas ad

adeundam hereditatem vt bonoz poss. delatā pupillo.

Rñ. nō vt. ff. de ap. cū i vna. §. tutor vsq in fi. legis.

d Lucrosa fit. i. licet appareat lucrosa. ne occasione lu

crose adeat dānosam. Lucrosa. qz adeundo oneratur le

gatis r fidei cōmissis r alijs oneribz. r ita obligatur. l. si

pōt obligari sine tutoris auctoritate. vt. s. e. in pñ. Del

si obijciat. cessatē causa. r. hoc raro accidit q hereditas

nō sit onerosa. r ad ea q frequētius accidūt adaptantur

iura. vt. ff. de le. r se. con. nam ad ea.

e Neq vllum. est alia ratio etiā si sit lucrosa. qz litibz

r sumptibz veraret. vt. ff. de mino. l. minoribz. xrv. an. et

his eisdem et rōibz nec in iudicijs ciuilibz vt criminali

bus pōt esse sine tutoris auctoritate. vt. l. si aduersus rē

iudi. l. r cū minores. r. l. de auct. p. claz. nisi in quatuoz

casibz vt in possessione momētaria. vt. l. si p vñ vt a

lio mō. l. i. r. l. q legit. p momētaria. Itē in violato tho

ro minor sine curatore accusat. vt. ff. de adul. si inartus

§. lex. §. hoc in adulto. Itē si veniā etatis impetret. vt

l. de his q v. e. im. l. i. r. ij. Itē in interdico de li. ho. exhi.

vt. ff. de li. ho. exhi. q r lex. §. l. si mulier.

f Dabeant. qz forte subest es alienū latens

g Tutor. auctor fieri. i. pbare r laudare quod fit p pupil

lum. vt. ff. e. l. etiam.

a Festinauerit. als fili' n pōt adire hereditatē si n vol

ūtate patris. vt. l. de bo. q li. l. i. §. pe. nō em compellit.

pino qz est iniquū. scōo qz tenet pupillo dānū resarti

re tutor. vt. ff. e. si tutor.

b Post tempus scz modicum. als valet auctoritas. vt

Quib' mois tutela finit

ff. de acqui. heredi. si quis mihi. §. in sum. que est contra
et est ratio. quia videtur inesse que in continenti sunt vt. ff. si.
cer. pe. l. lecta

c Per epistolam. nota caute. et redde singula singulis
nam dixerat duo. scz statim. ad quod refertur post tem
pus et. Item i ip
so negocio preses
ad quod refertur
hoc per epistolam
que inter absentes
mittitur vt. j. de ob.
ex consensu. §. fi.
Idez et si alio mo
inutiliter auctori
setur. vt. ff. e. l. i. §.
fi. et l. vl. scz si inui
tus detinetur.

d Si autem iu
diciu scz reuen.
vel alterius perso
nalis vel real act.
preter actiorem tu
tele vel neg. gest. q
contra tutores erit
danda. que durat
te officio non dat
vt. ff. de tu. et ra. di.
nisi. §. fi. et l. si cum
adhuc. et idem i v
tuli generali nego
ges. que datur co.
tra curatore adul
tis. vt. ff. de admi.
tu. l. cum curatore.
et l. de admi. tu. l.
ij. et l. rationes. Scz
certe nec alie vide
tur interim posse i
tendi. vt. ff. de tu. et
ra. dist. l. sed non
dantur. sed illud in
telligit vt ipsemet
erereat non dan
tur. sed per cura
tozem sic vt hic dicit. Item nūquid hec correcte sunt hodie
p autem. vt in autē. vt hi qui ob. per. re. mi. §. i. col. vi. cu
nullus creditor vel debitor possit esse tutor vel curator.
Rñ. sic nisi in tutore testamentario in quo potest adhuc
hodie hic. §. loqui. cum fides talis tutoris ab ipso testato
re sit coprobata. vt. j. de sanisda. tu. vel cu. §. i. et l. de epali
au. de creatiōibus. vel idem in eo qd in alijs. vt in p̄dicta
autem. diximus. sed magis credo dñum vt dixi in autē.
vt hi qui ob. per. re. §. i. Item et circa reales actōes hūc. §.
hodie facimus loqui cū in eis n̄ sit obligatō. vñ cessat ac
tio. vt. j. de act. §. i.

e In rem sua. et pupilli que sua dicit cū bñ administrat vt
ff. de fur. l. interdū. §. qui tutelam
f Actor. facit ad hoc. ff. de v. si. l. qd dicitur. et l. ne quis
ius in sua cā. l. vna. et l. de testi. l. oibus. et ff. e. l. v. i. rñso.
ar. §. l. de fideicō. li. l. si ibi nuder et. ne seq̄ref incōueniēs
vt in eodē negocio eēt actor et re. nā olim in tali cāu da
batur tutor p̄torius qd hodie nō est vt hic dicit
g Sed curator. l. de in litem dā. cu. l. i.

h Et eo pacto. scz iudicio
i Quibus modis tutela finiat. Rubrica
Dic vidēdū ē quib' modis tutela finiat. Nouē modos
ponit. p̄tate. arrogatōe. et p̄tute. p̄ditōne. morte. ca
pitis diminutōe. si ad certū tps datus sit. et sit finituz tē

fieri si hoc pupillo pdesse exi
stimauerit. a post vero temp
vel per nuncium aut epistolā
interposita auctoritas nichil
agit Si autem inter tuto
rem pupillū iudiciū agēdū
sit. quia ipse tutor in rem su
am actor esse non potest non
p̄torius tutor vt olim con
stituitur. sed curator in locū
eius datur. quo curatore inter
ueniente iudiciū peragitur
et eo peracto curator esse desi
nit

Quibus modis tutela finitur

p Pupilli et pupille qz
cū puberes eē cepit
a tutela liberantur
Pubertatē at vete
res quidē nō solū ex annis. scz
etiā ex habitu corporis in ma
sculis extimari volebant

Nostra autē maiestas dig
num esse castitate nostroz tē
porum bñ putauit. qd in femi
nis etiā antiquis impudicuz
esse visum est. id est inspectio
nem habitudinis corporis. l. b
etiā ex habitu in masculos

pus. suspitione. excusatione

k Pupilli. Pupilli sunt qui de p̄tate patris ipu
beres ererit vel morte vel emācipatiōe vt. ff.
de v. si. si pupillos. i. Rñ. licet in p̄prie dicatur
aliqñ pupillus qui est in p̄tate. vt. ff. de v. ob.

l. si. §. si pupillus.

a Habitu id est
aspectiōe vtz h̄ret
barbā vñā vel al
teram. vt. j. innu
it. et fa. ff. de mino.
l. minor. rrv. a. vt
adito p̄fide ex al
pectu corporis et. et
no. p. opt. d. qui
fm consciētiaz di
cebat iudicē dele
re iudicare. et fa. ff.
de fer. l. ij. in fi. et ff.
fiñ. regl. l. si in ru
ptione. §. fi.
b Docetiam. f.
q sit iudicandum
impudicum
c Conscione. vt
l. quando tu. vel
cu. esse desi. l. fi.
d Credatur. fac
ad hoc. s. de nup. i.
responso
e Item finitur
impuberes. i. i pu
pillāi etate adhuc
existentes vt hic.
et ff. de adop. nec
ei. §. eorum. et hoc
cum p̄sensu oīm
tutor. vt. l. d au
cro. p̄stan. l. fi.
f Item si f̄diga
tur ex ingratitudi
ne si sit tōli capax
non autem ex ven
ditōe vt. j. p. qz p.

no. ac. §. p. qz si nisi sit maior. rrv. an. p̄t p̄ venditiōes fieri
fu. vt. s. de iur. p̄lo. §. p. l. dōra est. l. de inof. tel. l. si qz. §.
fi. sed ibi de eo dicit qui tōli capax non est

g Si si v̄sqz ad certā. i. specificatā vt qñ tici? erit cōsul.
h Testamento. no. qd dixit in testō. nā a lege vel a iu
dice nō sic. vt. ff. de reg. iur. l. actus.

i Morte naturali. nā de ciuili iā dixit. s. pr. l. vbi dixit
de depoztato et suo fco p ingratitudinē qz mors omia sol
uit nedū tutelā. vt in autē. de nup. §. deinceps

k Sed et capitis libertas. et tūc maxima

l Ciuitas. et tūc media. vt. s. de ca. di. §. maria. et §. mior
m Ois tutela. i. testamētaria vel datiuā. cū ea que sūt
iuris natural tollant. vt. s. de ca. di. §. q aut

n Si se in adoptōe h̄ emācipatōe filij l̄tima tutela nō
finit. qz filiū fca. l̄tim? tutor eē si p̄t. cū. l. p̄t eū p̄cedat. vt
s. de ca. di. §. fi. nisi in cāu vt cū manūmittit filij m̄fniū
relatū sibi vt. s. de legi. pa. tu. §. si forte. et tūc defert cū sui
iuris erit. vt. ff. fam. l. per. si maritus.

o Legitima. sed quare hic l̄tima tūc perit. Rñ. quia agna
tio perit mima capis diminutōe vt. s. de legi. ag. tu. §. fi.
et legitima inter agnatos tūc consistit. vt. s. de legi. ag. tu.
i. Respon.

p Cetera. f. testamētaria et datiuā. fm. d. j.

q l̄z mima. vt qz def in arrogatōz vt. s. e. §. i.

a Ad certū. idē si ad certū tps scz ad cōditōz. vt. s. e. s. s. z si. q. cōditio ad esse ad non esse se hēre pōt. vt. j. de v. obli. s. cōditōes.

b Definūt. excusāt in ppetuū. vt qz mutus. qd dic. vt ff. de mino. l. verū. s. ex facto. nā si ad tps. nō desinūt esse tutores. vt. j. de excusa. tu. z cu. s. itē q. reipublice.

c Suspecti. inferius. vt. j. de suspe. tu. per totū. z. j. de excu. tu. s. cura Et nota q. eisdē modis finitur cura si q. s. habeāt pupilli curatores. z eodē tpe vt. l. q. n. tu. l. cu. esse de. l. i. adul. torū vero curatores tūc finiant cū virilē vigorē ppleuerit mior. s. xrv. an. vt. ff. de mino. l. h. in. fi. z. j. titu. p. mo. i. r. n. nisi ad certā causā v. l. spe. ciē fuerit dati. nā z tunc finito negotio finit officium vt. s. ti. i. s. fi. Itē curatores aliorū. vt. j. t. i. s. furiosi z s. alior. z. s. sed et mente captis. tūc desinūt q. n. sanam mētē p. d. i. c. t. e. p. l. o. n. e. s. c. i. p. i. u. t. vt. ff. de cu. fu. l. i. s. i. z. s. fi.

De curatoribus

d Asculi.

xrv. an. nisi impetrā a pncipe veniam etatis masculi in. xx. annis. femine in. xv. q. vt. l. de his q. de. e. imp. l. i. z. j.

e Dāt aut a magistratibz. i. a ptoze pside. p. consule pfecto egipti. vt. de tu. z cu. l. i. Itē a pfecto vrbis z a tē. ciuita. v. l. iuridico alexandrine. vt. s. de attili. tu. s. pe. als. fi. z in auten. de tē. ciui. s. nulla. col. iij. z. s. de offi. pfe. vz. l. i. s. solēt. f. Sy datus. de facto.

g Pretoris. in vrbe. h Presidis in puincia.

i Itē accipiūt. secus in tutore. vt. ff. d. tu. z cu. da. l. nec non. z de tutel. l. ij. vt dixim. s. de tutel. s. e. autē. Itē v. detur p. tra. ff. de mino. l. i. in. fi. sed qd ibi dicit nō cōmit. ti eis adultis res suas. bñ gerētibz. añ. xrv. an. verū ē vt sint rata q. sūt p eos cōmittunt in vt hic. sed restituunt vt ibi z. j. de act. s. si q. s. agens.

k In litē. tūc em cogit. s. pupillus in litē nō cogit. vt ff. de tutel. l. q. h. s. si pupillus. qd expone vt ibi.

l Curator. q. si dicat nō dubites de s. licet aliud sit in tutore. vt. s. qui tu. da. poss. s. certe.

m Furiosi nota hos duos accipe curatorem a lege. a. l. ij. omnes sunt datui. vt caure hic collr. z. j. pxi. s. z. l. d. epa. audi. l. de creatōibz. accur.

n S. solent. scz. agnatis deficiētibz v. l. nō habilibz p. sti. tutis. vt. l. de cu. fu. l. i. s. si. autem.

o Inquisitōe. z hoc ratōe furoris v. l. demētie. nisi iste p. sone sint minores. xrv. an. z tunc cōne etatis tu. v. l. cu. accipiūt vt. ff. de tutel. q. h. s. q. aut. Item nisi sint in potestate. vt. l. de cu. fu. l. i. s. i.

p Dandi sunt. scilicet. ab his quos modo in superiori s. diximus.

q Interdū idoneus. v. l. ratōne paupertatis. v. l. q. nō est industrius vt de et. fidelis tamē est z diligens. als repelleret p. sus. vt. j. de suspe. tuto. s. pe. z. fi. z. l. de su. spe. tu. l. pietatis. bñ dico cu. z. n. tu. quia. z. c.

litē curat. z em z ad certā causam dari potest. Furiosi m quoq. z p. d. i. g. i. z maiores. xrv an. sint. tñ in curatōe sūt agnatorum ex lege. xij. ta. s. z solent rome prefecti vrbis v. l. ptozes z in puincijs p. s. ides ex inquitōne eis dare curatores.

Sed z mente captis et surdis z mutis. z qui ppetuo morbo laborant. quia rebz suis supel. se nō pnt. curatores dād. sūt

Interdū aut z pupilli curatores accipiunt v. l. puta si legitimus tutor nō sit idoneus quoniam habēt tutorem tutor dari nō pōt Item si testamento datus tutor. v. l. a pretore aut a pside idoneus nō sit ad administrationem non tamen fraudulēter negotia administret. solz ei curator adiungi. Item loco tutorum qui nō in perpetuum. s. ad tēpus a tutela excusantur. solent curatores dari.

r Dari nō potest. fallit hēc regula in casibz. vi. vt si de tutor loco tutoris surdi v. l. muti vel furiosi. vt. ff. de tutel. l. pe. Itē z si habet tutorem ratōne rerū v. l. p. u. i. n. t. i. e. potest habere alium ratōne rerū quas habz in alia. vt. ff. de excu. tu. l. p. p. t. e. r. l. tē. als. l. h. s. fi. z. l. in quibz ca. tu. ha. da. cu. l. h. Item z mater anteq. n. u. b. at tutrix existēs alium petit tutorem dari. vt in auten. de nup. s. si ve ro tutelam. sed ratio est. quia abire nunc sperat. vt. l. cōia. de le. l. fi. s. ij. Item z quādo ad tempus ē relegatus vel excusatus v. l. remotus. nā in terim tutor dāt. vt. l. in quibz ca.

tu. ha. l. pe. Item si quis tutor sit apud hostes. nō vt feruus sed vt legatus v. l. transfuga. alius datur. vt. ff. de tu. l. si quis tutor. Item si reipublice causa absit potest ali. dari. vt. ff. de tutel. l. questu. z. ff. de suspec. tu. l. iij. s. si q. s. abfuturus. sed fin p. in his omnibz casibz tutor p cura. tore accipitur. z hēc regula nō fallit. sed cū littera in omnibz supdictis legibz de tutore faciat mentionē ab ea nō discedamus. vt. ff. de le. iij. nō aliter. z. ff. de erer. l. i. s. i. g. i. f. S. que est ratio cū vbiq. dari possit curator habenti curatorem v. l. tutore. sed non tutor potest dari habenti tutorem. An q. tutor q. prius dabatur habebat plenam potestatem. j. t. i. s. datus. z. s. de tutel. s. i. z ita q. alii fecit in eadem plenitudine admittere nō potest. s. non sic in curatore q. rebus datur vt. l. de nup. l. incupulans. v. l. de tutor auctorizatur hereditatem adeundo. qd in curatore pupilli non est. vt. ff. de ap. l. cum in vna. s. tutor. S. nonne tota die inuenimus vnum pupillum plures habere tutores. vt. l. de admini. tuto. l. ij. An. illud. est quā. dos simul dantur. nam quedam sunt simul bene que nō valent si fiant separatim. vt duorum reorum obligatio vt. j. de duobz reis l. i. s. i. accur.

s Item si testamento. posuit exēplū de legitimo. nūc de danuo z testamentario minus idoneo.

t ydoneus. id est sufficiens.

v Itē ad tps excusant. nā aliq. q. n. q. in ppetuū q. n. q. ad tps v. l. p. multa exēpla. j. de excu. tu. z cu. s. i. z. q. i. p. r. Curatores. l. et tutores. vt. s. p. x. s. di. n. l. put. totū iudici videbit. vt. l. i. q. l. o. ca. tu. ha. l. i. z. ij. S. qd si tutor

pupillo n̄ sit an dari possit cura. rñ. sic vt at a dñio sensu
sumit. vt. ff. de tu. r. cu. da. ab. l. curator. qd̄ est validū. vt
ff. de of. eius cui mā. est iur. l. i. §. i.

a Qd̄ si aduersa. i. infirmitate q̄ valitudi r̄ saltari dñia ē
b Accitate. vt qz lōgo tpe abfutur⁹ est vel sua maiora

negocia h̄s p̄rac
tāe. vel alias s̄tes
ncitates vt. ff. de
p̄cu. l. fili⁹ fa. §. fi. r̄
lie. r. l. post litem.
r. l. se. viqz ad. l. q̄
oia. r̄ nisi h̄mōi ne
cessitas sit non p̄r
fm̄ quosdā. vt. l.
qui dari tu. vel cu.
l. curatorē. r. l. cu
rator. imo certē et
si quecūqz alia sit
iusta quoquo mō
vt. ff. de admi. tut.
decreto. r̄ h̄c eadē
sunt in curatōe. vt
l. de ap. si actor
c Absit. si enim
p̄ns sit r̄ h̄s itellec
tum ē. p̄curatorē
cū auctoritate tu
toris facere p̄r. vt
l. de p̄cura. l. neqz
absit. idē i lex mē
sibus

d Delit. s. p̄tor
vel p̄les vt seq̄tur
et qd̄ hic dñ actor
als adiutor dñ. vt
ff. de tutel. l. solet.
als curator. vt. ff.
de tu. r. cu. da. ab
his. l. in oēm. als
p̄curator. vt. l. de
p̄cu. l. neqz. r̄ nota hic varia noia eoz. q̄ alioz scā agunt
vt actor vt hic dñ est. Itē tutor qui dat pupill. s. de tu
te. §. est autem. Item curator qui dat adu. vel furiosis
vel s̄tibz vt. s. e. in prin. r. §. furiosi. r. §. sed r̄ mēte cap
tis. Itē. p̄curator qui aliena negocia cū mandato. vt. ff.
de p̄cu. l. i. Item negocior̄ gestor qui sine mādato gerit
vt. §. de obli. ex quasi dñ. §. i. Itē yconom⁹ cui res ecclesi
ca gubernāda mādāt ab ep̄o cū p̄sensu frat̄z vt. l. de sa
san. l. iulenus. r. l. de epi. r̄ cle. l. omēs. §. hoc p̄culdubio
Et nihilomin⁹ dñ p̄pocnsarius vt in auct. quō op. ep̄. §.
finaliter. r. §. neqz autē. r. §. si vero vt p̄stim. Itē indic⁹ q̄
sic grece dñ latine singulor̄ cām dicēs vt. ff. de mu. r̄ ho. l.
muner. §. defensores. qñqz tñ actor r̄ indicus p̄ eodem.
ponunt vt. ff. de iur. qz vniuer. l. a. §. q̄b. r. §. pen. r. l.
item eoz. §. actori. fa. ad hoc. l. de auctoritate tu. vel cu. p
torum. vel etiā dic q̄ differunt vt r̄ ibi no. sc̄z in dicta. l.
q̄ cuius. vni. r̄

e n Desatisfatōe tutor̄ vel curator̄. Rub
e n Et tamen. diximus dandos tutores r̄ curato
res r̄ōe etatis ne tamē r̄

f Consumantur. in totum

g Diminuantur. p parte.

h Pretor. sic r̄ p̄. vt. r̄ p̄les puincie vt. s. ti. i. §. ij.

i Satisfat. repu. sal. fo. vt dixim⁹. s. de tute. §. i. vel cū
fideiussoze vt. ff. rempu. sal. fo. nō quasi. in prin. r. ff. de p
to. st. l. p̄torie. r. ff. qui satisfda. co. l. i.

k Perpetui. i. generale. sic. l. de edē. l. edita. als p̄ tēpe
ponit vt. ff. p̄ socio. l. i. r̄. §. ob. §. at si quis

l Approbata. idem in curatorib⁹ in testamēto dat. l. z

Qd̄ si tutor aduersa vali
tudine vel alia necessitate im
pedi. quo minus negocia pu
illi administrare possit. r̄ pupil
lus vel absit vel ifans sit quē
velit auctorē p̄culo ipius tu
toris p̄tor. vel q̄ puincie p̄erit
decreto p̄stituer.

**De satisfatione tutorum.
vel curatorum Rubrica**

Et tñ pupilloz pu
pillarum. r̄ eozū
qui queue in cura
tōe sunt negocia a

curatorib⁹ tutorib⁹ confu
mātur vel diminuant⁹: curet
p̄tor vt tutores et curatores
eo nomine satisfident: Sed b̄
non est generale perpetuum

Nam tutores testamento
dari satisfdare non coguntur.
quia fides eorum r̄ diligentia
ab ipso testatore p̄bata est

Item ex inquisitōe tuto
res vel curatores dari satisfda
tione nō onerant⁹ qz idonei e

curatores non dñt in testamēto regl̄. tñ si dati fuerint
p̄firmant deceto p̄toris vel p̄fidis vt. s. ti. pr. §. ij. r̄ tūc
liberant⁹ satisfdādo vt tutores vt hic r̄ ff. de p̄firma. tu. l.
si filio. r. l. in p̄firmādo. r. l. se. r. l. vtilitatē. secus in dato
a m̄te vt. ff. de p̄firmā. tu. l. i. ad finem legis. al. l. e. ti. l. i.

Sed quare secus.
rñ. qz firmū est cō
filiūm p̄ris r̄ non
m̄ris. vt ar. j. qui.
ali. h̄. in fi. l. rñ. r̄. j
d̄ m̄it. §. i. r̄ qd̄ di
cit in testamento
idem r̄ in tūcōib⁹
r̄ in codicillis dat
dicam vt. ff. de tes.
tu. l. iij. als. l. iij. et
facit ad hoc. l. de e
pi. audi. de creatio
nibus

Item ex inq̄
sitione. id est dati
a iudice cum inq̄
sitione vt. s. de at
ril. tu. §. i. sed b̄ iur
dicitur

n Idonei id est
presumptōne iur
contra quam nō
admittitur p̄ba
tio in contrarium
sed si contra appa
ret. tenebitur ille
qui dedit. vt. j. e. §.
sciendum. sed hoc
fallit i curatōe fu
riosi qui satisfda
si nō h̄eat idoneā
substantiam. licet
sit cū inquisitōe
datus. vt. l. de cu.

fu. l. fi. r. §. si quidem. r. §. si vero non talis. Item debent
iurare isti omnes bene agere. id est non pretermittere v
utilia r̄ non facere inutilia. vt in autēti. vt hi qui ob
res. per. m. §. fi. colla. vi. Si ergo non testamentarij nec
dati satisfdant. qui erunt illi qui satisfdāt. Rñ. legiti
mi nisi in casu sc̄z patronus p̄ liberto vt. ff. de tute. l. legiti
§. i. Item datui quando non fiunt cum inquisitōne vt
l. de aucto. p̄estan. l. fi. r̄ nisi satisfident nō adimistrāt.
vt. l. de tuto. vel cura. qui satis non de. l. i. r̄ fi. et fm̄ hoc
sunt quattuor genera tutorum. s. testamētarij. Item le
gitimi. Item datui cum inquisitōe. Itē datui sine in
quisitōe vt dictum est

o Sed si ex testamēto. duo ponit r̄ vnum tñ nunc p̄
sequit. s. de testamētario. sed in fi. §. dicit de alio. item h̄c
eadem in curatoribus pluribus locum habent. vt. ff. de
admi tuto. l. iij. §. q̄ in tutoribus. item quid i legitimis
Respon. idem cum sit eadem ratō. ne veterius negocia p̄
plures exerceantur. vt. ff. de admi. tuto. l. si plures. §. appa
ret igitur

p Itaqz vel satisfdare. sic. j. de inuti. sti. §. alteri. in fi.
q Abscriptum. s. in testamento. vel aliter apparet eius
voluntas euidenter. quia dixit in satisfatōne quis pre
ferri debet

r Maior. dñmō oēs velint p̄ vñū administrare. als em̄
non p̄pellerent. s̄z oēs gerere p̄nt si velint. vt. ff. de admi.
tu. si plures. §. fi. r. l. vel in p̄tes. r̄ no. h̄icar. q̄ stat maior
pte. sic. ff. de pac. l. iurigen. §. vl. r. l. maiorem. r. l. p̄ceden
te. §. fi. r. ff. de testi. l. iij. §. ij. als numerus testium r̄. Sic

contra. ff. de ferrii. ruf. p. l. fundu. z. ff. coia. p. l. fi.
 s. Ut. edicto. q. si nō fuerit ascriptu. quē maior p. ele
 gerit illegere de let.
 t. Ut edicto p. totis. s. q. nō habemus. accur.
 v. Partes suas. i. se z. officiales suos. z. milites iusticie

Sz cur. n. comittit
 fortune. ut als. l. coia. de le. l. fi. i. rñ.
 z. j. de le. s. adopto
 nis. Rñ nō ita al
 terius factu. s. pu
 pilli possunt fortue
 comittere ut suū
 p. p. i. z. p. cor. huic
 ff. de le. i. l. p. i. s. fi.
 z. ff. d. v. l. i. l. fi. cu
 ius. s. s. si interdu
 os. Ar. p. in. e. t. q.
 ties duob. i. rñ.

r. Idē z. in plu
 rib. idē z. p. oia. ut
 s. nisi q. hic a te
 statore nō potuit
 scribi quis gereret
 cū nūq. dierit d
 tutela. nā nō dare
 tur ex inquisitione
 si essent testamen
 tarj. ut. s. de atn. l.
 tu. i. rñ.

y. Sciendū ceteri
 rñ. ut furiosis z.
 mente capris. ut. s. ti. i. s. furiosis. z. s. sed z. mēte capris
 z. Accipiūt. inferiores. ut magistratus. q. d. dic. ut dixi
 mus. j. e. s. neq. aut.

a. Subsidiaria. s. z. tutele vtilis p. tra. eū qui male dede
 rit tutore. v. vtilis neg. gest. q. n. malū curatore. nā eadem
 vtilis in magistratū dat. que in administratore directa
 dat. z. v. l. re. veniūt ut in p. ma. ut. ff. de magistra. con. l. fi.
 z. l. e. l. pe. Subsidiaria at. dicit. penalis aptitudine. ut
 lacq. actio d. penalis aptitudine. ut. j. ad. l. acq. s. is aut
 nā nec illa semp. penalis ē. nec p. x. semp. in subsidii dat.
 q. q. n. ag. ag. anteq. cōueniant omnes tutores. ut coll.
 g. i. ex his q. dicunt in hac glosa circa finē. Quare ad hōz
 et uidentia. distingue. aut fiat vnus tu. v. l. cu. aut plures.
 p. mo casu cōuenit p. v. l. tu. v. l. cu. et postea magistrat.
 ut hic. si v. o. plures tūc aut oēs gesserūt tutelā aut curā
 aut nullus. aut alter tñ p. mo casu oēs cōueniunt ante
 magistratū. ut. ff. de admi. tu. lucius. s. pe. z. de mgra. cō.
 l. duo. in scdo idē. ut. ff. de admi. tu. si plures. i. tertio sub
 distingue. aut fuit diuisa tutele administratio p. iudicē
 v. l. testatore. aut n. p. mo casu p. sua gestōe q. libet tene. et
 nō p. alterius z. postea mgra. in subsidii. ut. ff. de ad
 mi. tu. lucius. s. pe. z. l. de diui. tu. l. q. Sz tñ in q. tuor. ca
 sū vnus p. alterius p. te tene. tñ post mgra. l. si tuto
 rē ut suspectū remouēdū n. remouit v. l. tarde remouit l.
 remouēdo iura pupilli. p. didit. v. l. nō exegit satisfactōem
 rē pu. sal. fo. cū videret eū n. soluēdo. ut in di. l. q. de diui.
 tu. l. q. z. ff. d. admi. tu. lucius. s. pe. In scdo casu cōuenit
 p. mo gerēs. scdo magistrat. tertio n. gerēs. nisi in dictis
 q. tuor. casib. vbi cōuenit etiā q. nō gessit an mgra. ut.
 l. de diui. tu. l. q. z. ff. de admi. tu. l. etiā. z. l. emilius. in fi.
 z. l. tutores tres.

b. Itē eis. s. pupillis. z. similib.

c. Idonee. aduerbiū ē z. facit ad ff. de magistra. con.
 l. i. s. sciendū z. s. exigere.

d. Que q. dē. s. tutele actio subsidiaria v. l. neg. gest. ut di
 e. Respōsis. ut. ff. de mgra. cō. l. i. s. sciē. xum. Accur.

dñ ē. z. l. q. ad heredem.

f. Excoitōib. ut. l. de mgra. cō. l. q. z. i. alijs grecis p. stōi
 bo. s. aliter heres tenet. q. de dolo z. lata culpa tñ. aliter
 defictus q. etiā de leui culpa tenet. ff. de mgra. cō. l. nō si
 militer. Accur.

curatores pignozib. captis co
 herceant. Neq. aut pfect.
 vrbis neq. p. toz neq. p. ses pro
 uincie neq. quisq. alius cui tu
 tores dandi ius ē. hac actione
 tenebit. s. hi tātūmō qui satisf
 datōem exigere solent.

De excusationibus tutorum et curatorum.

Excusant. aut tutores l.
 e. curatores varijs ex cau
 sis. p. l. rñ. q. p. p. ter libe
 ros. siue in ptate sua sint. siue
 emancipati. Si em tres libe
 ros supstitutes rōe. q. s. hēat. v. l.
 i. italia. iij. v. l. i. p. uicij. v. a. tu
 tela v. l. cura p. t. excusari. exēplo
 ceteroz muerū. Itā z. tutelā
 z. curā placuit publicūmun.

g. Quib. p. stōi
 bo. s. grecis.

h. Lantant. s. rē
 pu. sal. fore.

i. Q. o. p. ceatū.
 fa. ad hoc. ff. de ad
 mi. tu. l. i. i. rñ. z. ff.
 de dā. infec. l. iij.
 s. iij. z. ff. de l. agn.
 si q. s. ali. s. si q. s. ex
 his. z. l. d. s. l. pec.
 tu. l. iij. z. ff. de v. e.
 inspic. l. i. s. si q. d. g.
 Accur.

k. Neq. vrbis. s.
 romane p. excellē
 tiā. ut. s. d. iij. na.
 s. s. q. tiens. Item
 facit ad hunc. s. ff.
 de mgra. cō. l. i. Sz
 cōtra est. ff. de ad
 mi. tu. l. emilius.
 Sz distingue tria
 genera iudiciū. q.
 dā possūt dare tu
 tore. et nō engere
 satisfactōem. de q. v. hic

loquit. Alij z. dare z. erigere de quib. ibi dicit. Alij erige
 re z. n. dare. ut tabelliones z. alijs miles iusticie cui talia
 comittant z. isti tenent in subsidii. ut. s. de atn. tu. s. pe.
 z. l. de mgra. cō. l. fi. Itē extimatores patrimonij pupil
 loz p. p. t. q. n. p. uā extimatōem viliores si de iussiores ac
 cepti sunt. ut. ff. de magi. cō. l. i. s. diuus q. erat dādi p. rei
 q. l. itate. ut. ff. de in ius vo. l. i. z. q. satisfactō. co. fi. s. o. s. i.
 l. Solent. als. debet. s. isti nō debent nec solent. ut dixi
 mus. Accur.

in De excusatōib. tu. z. cu. Itā dicit quod. s. q. v. mō.
 tute. fi. s. fi. promissit.

o. e. Excusant. liberos su. p. stites z. columes. ut. ff. de va
 ca. mu. l. q.

o. Emancipati. nisi pater filio emancipato curator pē
 ratur. tunc enim non excusantur a cura emancipati. ut.
 ff. de amicissimos. s. fi. v. l. d. q. licet faciat contra stimu
 los naturales. tñ p. bñ ut ibi inuuitur.

p. Rome hoc ē in ciuitate romana. z. vsq. ad cētesimū
 miliarii. ut. ff. de offi. p. v. l. i. als. iij. s. cū vrbem.

q. In prouincijs quinq. Sed nunquid ille prouintie
 que als. habent ius ciui. italie z. hoc habebunt. Rñ. non.
 quia illud propter tributa conceditur eis. ut. ff. de censu.
 l. i. z. l. fi.

t. O. uerū. i. onerū ciuiliū. ut decurionatus. sec. si pa
 trimonij sitonus. ut. ff. de va. mu. l. sextū. s. numer. z. s. q.
 p. rimonioz. z. l. his onerib. i. rñ z. l. q. mi. nō pos. l. i. l. r.
 Itē sec. in onerib. ut. ff. de va. mu. l. iij. z. l. in honozib.
 Itē sec. in onerib. q. honoz. inheret. ut. l. va. mu. l. sextū
 s. numerus.

a. O. vnus publicū auctoritate. nā datur iniuris. ut.
 l. de cur. l. nullus. l. i. r. z. fa. ff. de x. fig. l. si pupillus. s. mu
 nus. Sz cōtra. ff. de athlete. s. tutela. Sz nō ē publicū mu
 nus ut ibi d. vtilitate. s. auctoritate sicut hic d. s. vtili
 tate publicū ē secundario. q. expedit rei publice z. c. ut. s. d.
 his q. sūt sui v. l. ali. iuris. s. fi. Itē s. ff. de padonē. s. q. ac
 cepit. z. l. nō tātū. s. n. oia. Sz ibi generaliter remissio ē
 cc 3

publicorum munerum habuit. tñ ex generali remissione pñe-
tur tutela vel cura fauore pupilloz et adultoz sic et alio de
gnali dicto quedā excipiunt vt. ff. de le. iij. l. vroz. §. fel-
cissimi. mo. et ff. de pec. pom. i. rñ. et ff. de li. le. l. aurelio. §. gai-
b. Ad pñt. et hoc dico ad excusatoz s3 bñ acqñebāt ei

s. patri adoptio vt
hic et ff. de va. mu.
l. sexti. §. adopti-
ui. marie hodie cū
nihil ad pñm ad-
optiuū trāseat vt
s. de adop. §. s3 h
die. ac.

c Naturali. licz
adoptiuo n pñt
vt. s. pñ. i. rñ. so. et
fm b pñctua ibi.
dani. Del dic dari
in adoptōe nafali
patri. i. auo vel p-
auo.

d Profunt. s. ar-
rogati cū trāseat i
familiā ei? vt. s. d
adopt. §. s3 hodie. i
fi. §. et. §. se. et fm b
fiet metō illius no
in iuris pñctabiz
ibi naturali patri
accur.

e Item nepotes
patis apparet qd eo
mortuo tñ pñt.
eo aut viuo n pro-
sunt vt hic cū dic
m loci patz et l.
de his qui nūero.

h. l. iij. l. r. s3 nū
quid oēs loco vni? pputant. Rñ. qdam q non. Sed cō-
tra dicūt leges expñse. nā loco vni? nūerant quortunqz
sunt. vt in greca lege. ff. e. l. ij. §. quortunqz. nā et in successi-
one loco vni? pputant vt. §. de hre. q ab intest. §. cū filius
f. Ad pñt. q n sunt in pñte sua. vt. s. de pa. po. §. fi.
Dec rō nō est bona vt. s. e. in prin. dicit em de emācipato.
vñ dicas nō pñt auo materno qz aliq pñt. vt. l. de
mili. test. l. v. et fi.

g Superstites. i. viui.

h Defuncti. idē et in nā h3 pceptz quo ad hñc casū
nō sunt p nā. vt. ff. e. l. ij. §. qui aut in ventre.

i Qui in acie. s. principis vt. s. de adop. §. feminam.

k Per glam. no. mortuū vinere p glam. vt. ff. ad l. acq-
li. l. qua actōe. §. si quis in colluctatōe. et cōtra qz fingit
mortuū qui viuit p vitupiliū vt de portati. vt. ff. de d. ta. l. i.
§. i. et. §. pe. in fi. et ff. de dona. iter vi. et vt. l. cū b. §. si tonator
als. §. si fuus. vbi fu? viuit. et p mortuo reputat qd ius
ciuile. ff. de re. iur. qd attinet. et l. fuitute

l Et in semestribz. i. in sex mētibz qbz dabāt opaz stu-
dio. nam alijs sex mētibz dabāt opam impatores bello
et studio. vt. ff. de ori. in. l. ij. §. ex his. in prin. vltime carthe
Del dic q nouē erāt libri in illis sex mētribz ppositi qd
in idem recidit

m Administrat. qui d2 pcurator fisci. et fa. ad hunc. §. s.
de cura. §. item in locum

n Item q absunt vel abfuturi sunt. vt. ff. de pec. l. filio
familias. §. i.

o Excusant. hoc primū. Rñ. loquit qñ eo exñte in absē-
ia reipu. cā fuit dat? tutor vel curator. q cā ppetuo ex-
ul. at si p. et an. militauerat et ppleuerat milite spaciuz

esse Sz adoptiuu liberi nō
pñt in adoptōz aut dati na-
turali patri pñt. Item
nepotes ex filio pñt vt in lo-
cū pñs succedāt ex filia nepo-
tes nō pñt. Filij at supsti-
tes rātū ad tutelā vel cure mu-
neris excusatoz pñt. defun-
cti aut non pñt. Sed si
in bello amissi sunt quesitum
est an pñt. et constat eos so-
los prodesse qui in acie amit-
tuntur. Item qui pro re
publica ceciderunt in perpetu-
um p glam. viuere intelligū-
tur. Et diuus marcus in se-
mestribz rescripsit eum qui
res fisci administrauerit a tute-
la vel cura qd diu administrat
excusari posse. Item. ij. q rei-
publice causa absunt a tutela
et cura excusantur et si fuerit
tutores vel curatores dati. si
reipublice causa abesse ceperit

et nō i gminiose submissus est. als qui. i. qñquēniū miss-
est. puta qz infirm? nullā h3 excusatoz qui post. v. annos
h3 annū qui post octo ānos h3 biennū. qui post. xij. h3 tri-
ennū. qui post. xvi. h3 quadriennū. qui post. xx. excusatoz nō
ppetuā h3 vt dñm ē. et ff. e. sed et si milites. §. i. et ij. et ij. et
iij. et v. et §. quāqz
vltz ad. §. qd ex.

a tutela et cura excusantur q-
tinus reipublice causa absunt
et interea curator loco eoz
datur. qui si reuerfi fuerint. re-
cipiunt onus tutelae. nam nec
anni habent vacatōem. vt pa-
pinianus responsorū libro qñ
to scripsit. Nam hoc spaciuz
habent ad nouas tutelas vo-
cati. et qui potestatem aliquā
habent se excusare possunt. vt
diuus marcus rescripsit. sed
susceptam tutelā telerere nō
pñt. Item ppter litem quaz
cum pupillo vel adulto tutor
vel curator habet excusari ne-
mo pōt. nisi forte de omnibus
bonis vel de hereditate contro-
uersia fiat. Item tria onera
tutela non affectate vel cure
prestant vacationem quādiu
administratur vt tñ plurium
pupilloz tutela vel cura eo-
rundē bonoz veluti fratrum

in necessarios
p Excusant. si b
postulauerit et pri-
us alii actoz vel
curatoz petierint
als nō. vt. l. si tu-
tor reipub. cā. l. i. et
ff. de admin. tu. tu-
tores. §. qui se

q Brates. vt qā
sit pfect? vigillum
vel annone. vt. ff.
e. l. administrates. et
filijs q pñtes vo-
cant. vt. l. de mō
mulc. l. eos. sec? si
sit circa latus pñ-
cipis. ceptā enī n
ppleuit vt. ff. e. l. i.
iurispitos. accur.
r Sed acceptas.
vt. s. pr. §

s Item ppter litē
nisi forte imo et si
ne forte vel et si d
maiori pte bonoz
pupilli sit cā vt. ff.
e. l. p litē. i. rñ. so. et
facit. l. e. si vt alle-
gat. et s. de au. tu. §.
h. et l. qui da. tu. l.

creditoris. sed hodie nō pñt creditor vel debitor ēē tutor. vt
in aute. vt hi qui ob. per. §. i. col. i.

s Hereditate. l. iij. pupillo a patre delata vel a quocū-
qz non curo ppter magnitudinem enim litis ponit d her-
editate.

t Item tria onera. nota dicit onera. quattuor ei possz
habere tutelas que sibi excusatōem non darent. si sint le-
ues vel leuissime vt hic. Item nota qd tria onera. tres
enim possz habere et tñ p vna pputant. puta fratru vt
sequit. non enim numerus pupilloz plures tutelas fac-
sed patrimonioz separatio vt. ff. e. l. i. §. i. s. Item qd di-
cit non affectate. nōnam si redisset operam et n affectatiz
eas habere. ar. ff. si quis cau. l. ij. §. si. non pdeset. quia n
viderentur onerose vt et alias qui data opa reipu. cā. ab-
est. vt. ff. ex qui. cau. ma. l. et qui data. et fa. ff. si quis caut. l.
ij. §. si tñ. et ff. ad l. corneli. de fal. l. vroz. §. i. Item hoc tria
onera in tomo vna esse iussit. vt si pater vel filius gēat
oēs excusent sed n pputant nec ad aliū tutorē teneātur
vt. ff. e. l. diximus. §. h. et ff. de ritu nup. si quis tutor. Item
onerarius hoc noie n pputat. vt. ff. e. l. spadonē. §. si ciui-
tatis. et l. si quis tutor. acc.

v Imparem. i. si non h3m in bonis qñt et pupill? cui
datur tutor. vt hic et ff. e. l. paupertas. als aut d2 pauper
qui non habet quinquaginta aureos in bonis vt. ff. de ac-
culā. nōnulli. Del dic veri? enī ēē hic paupem et impatēz
oneri q sic laboribus est implicat? ppter paupertatē ut tute-
le supellie nō possit cum forte in agro tota die ēē optear.
nec em placet prima expositio cum hoc mun? magis ob-
sequio pñone qz in aliqua erogatōe pñstiat. vñ pauptraa
tal n nocz diu mō possit supēē tutelē vt. ff. d mu. et l. p. cu. et

reprobati. s. amplius. Item plures qui vocati in naturalibus
statu erulatiōis hēre vt. ff. e. s. reprobati. s. i.
a Intra tpa. t. tūmō in initio omēs pposuerit fm quos
nam alia n. p. vt. ff. e. scire optet. s. scire at. vel qd. verius
est fm io. dic qd illd qd ibi dicit qd filis est ei qd se n. ex cusa
uit. s. qd oēs prius
nō pposuit. verū ē
quo ad n. noia. os
qz optet qd adhuc
pponar si n. est la
psum tps vt hic
ff. e. ppter litem. s.
i. r. ff. de errep. nei
mo. r. ff. de rāfac.
hi. s. si pterd. s. ff.
de inof. test. s. ma.
Sed ibi ab initio
duas pronere nō
poruit. qz sibi esset
Prius

Epaeque sunt
ista tpa hēs. j. pri.
s.
c Quia autem ap-
pellant. Sed s. ff. de
ap. cū in vna. s. tu
tor. Sed ibi ap-
pellari fuit ab ipse
tentia lata s. ercu
satōem s. ab ipsa
datiōe appellari n.
p. vt hic r. ff. ouā
to ap. fit. l. i. s. si qd
tutor. sed in alijs munerib. s. qz a datiōe appellat vt. l.
de ap. l. hi. q. r. l. de rē. r. l. i. r. l. de cur. l. i. l. i. r.

d Intra quinquaginta dies. ita tū qd infra. iij. menses
Prineant isti quinquaginta dies l. cognouerit se forte da
tum circa finē. iij. mēsi. vt. ff. e. qnquaginta. ar. e. qd ē.
ff. ad. l. iul. de adul. l. mariti. s. p. r. b. fm quosdā. Del dic
q. hi quattuor mēses currūt a die dātiōis sicut in qnq.
ginta. r. hoc qd tūmad cursum cāe. sed in initū est vlt. ad. l.
dies. r. sic pax vlt. mēses duos p. hēc cā durare post qn
quaginta dies. r. sic intelligit p. dicit. l. quinquaginta. Et
quod ibi dicit in fi. a die nōmīnādis intra subaudi. r. co
gnitōia al. s. ho regl. trienio durāt lites. vt. l. de iudi. p.
perandum. in prin.

e Cognouerit. sed nūquid in dubio psumat eum scire
vel ignorare sp. Rñ. vt qd sp. scire psumat ēter die noia
tionis saltē errit qn ad eum noticia venire potuit nisi p
let se igrasse vt. l. de peri. tu. si tutor. Sed tū p. dico. s. vt
psumat semper eum igrasse nisi plet eius scia. vt. ff. de ad
mi. tu. hic autem. r. l. qui mili. n. p. sup. suis. li. r. r. r. ff.
de pba. r. r. ff. de ob. p. l. si tutor. qz ibi publice erat no
tum. vñ nec iste tutor potuit igrare vt. ff. de iu. r. fa. igran
tia. regula. vel qd dicit ibi id qd hqdū pbatōis offidit. scz
eo qd n. plet s. vel alr vt ibi soler dicit r.
f Excusare. s. dādo in initū excusatōi vt mō diximus. et
f. digēdo eam in scriptis p. l. l. l. l. vt. ff. e. scire optet. n. tū
solutis l. l. l. l. hic sufficit nisi r. plet excusatōz que ibi cō
tinetur vt. ff. e. l. excusari.

g Dari fuerint. siue a testatore siue a lege siue a iudice
j. ti. i. s. q.
h Lapidē. i. miliarū. lapidib. em signabant miliaria
i Diam. miliarū. vt p. vnoquoq. die. xx. miliaria cōpu
tent vt. ff. si qd cautōibus. l. i. accur.
k Diez. s. dāri terminus infra quē se excusent. Del
dic excusare se dñt
l Qd tū repete. dñt se excusare in: ra illos. xxx. r. ies

ginta dies continuos ex quo
cognouerit se esse tutores vt
curatores datos se excusare s.
tent cuiuscunq. generis sint:
id est qualitercunq. dati s. fue
rint tutores. si intra centesi
mum lapidem sunt ab eo lo
co vbi tutores dati sunt. si ve
ro vltra centesimum lapidem
habitant dīnumeratiōe facta
xx. miliarium diurnorum r. am
plius. xxx. dierum quod tamē
vt dicebat scevola sic debet cō
putari. m. ue minus sint q. qn
quaginta dies. Datus autem
tem tutor ad vniuersum pa
trimonium datus esse credit

Qui tutelam alicuius ges
sit inuitus curator eius de se
ri nō p. pellitur. in tantum vt

m Computari. caueas ne fallaris in hac pputatiōe. si enī
p. c. tum miliaria al. est vel min. tū h. dies quinquaginta
si aut al. est vltra ēt p. vñ miliarium h. p. quibuslibz. xx.
miliarib. vnam diē. r. sic p. cētū miliarib. h. v. dies. cū
qnquies. xx. faciāt cētū. Itē forte p. vñ diē qz vltra est

p miliarū vnum
vel pax plus. Itē
xxx. dies h. et sic
h. xxxvi. dies. r. i
ta est in teteriōi p.
ditione qui remo
tior est. s. tamē vt
subicit ita est faci
enda computatō.
ne sint minus q.
qnquaginta dies.
r. sic apparet q. ni
si p. rvi. dietas vt
plus sit. r. sic vltra
centesimū milia
riū n. p. dest adiec
tio. xxx. dierū. vt
hic. r. ff. eodē scire
s. aliud aut
n Datus. patri
monium facit. ff.
e. ppter litem. s. fi.
Sed contra. s. qui
da. tu. p. s. cte. fol
uevt ibi
o Qui tutelam
compellitur qua
si sufficiat ei tāti

licet paterfamilias: qui testas
mento tutorem dederit ad
iecerit se eundem curatorem
dare. tamen inuitum eum cu
ram suscipere non cogenduz
diuus seuerus r. antonius re
scripserunt Item rescripse
runt maritum vxori sue cura
torem datum excusare se pos
se licet se immisceat Si qd
autem falsis allegationibus
excusatōnem tutele meruerit
non est liberatus onere tute
le.

De suspectis tutorib.

Credū est suspecti
crimi ex lege. r. i. ta
bulay descendere. Datum
est autem ius remouendi tu

seruisse vt. l. de ne. ge. tutor.

p Nō cogendum. fa. ad hoc. l. e. ti. curator. Sed sē ad
hunc. s. l. e. libertos. s. fi. Sed spāle est in liberto. vt non
excusetur licet tutor fuerit. accur.

q Item maritum. idem de sponso vt. ff. e. l. i. s. fi.

r Siue curatorē. sed pcurator p. rē. vt. l. de p. cu. l. ma
ritus. ideo at n. ponit hic tutorē qz aliqua vxor nō est pu
pilla. vt. s. de nup. in prin.

s Excusare. im. p. p. ponit. nā r. si veller n. admitteret.
vt. l. qui da. tu. p. l. maritus. r. est rō. qz ppter affectum
oia sibi remittit. Et hēc omia sunt vera nisi datus sit cu
rator postq. fuit sponsus vel marit. s. ho prius fuit tutor
vel curator n. posset postea ēē marit. vt. l. de interdi. ma.
p. to. ti. Itē hic maritus q. post mīnīmū fuit datus cu
rator. ignorās forte alius d. p. tere substitui. vt. l. e. am
plissimi. r. l. licet

t Immisceat. sed si alius. l. de p. dicitis qui excusatōem
habent se immiscuit non posset se excusare vt. l. si ex fal.
alle. l. q.

v Si quis fals. vbi vitas fuit mutata. nā falsus nichil
aliud est q. imutatio vitas. vt in aut. de fi. i. l. in p. l. i. vi.
x Onere. imo ex tpe donatōis tenet. vt. l. si ex fal. all.
l. i. m. fi. r. fa. ad hūc. s. ff. de re iud. diuus. r. de except. q. ag
nid. r. l. si ex fal. p. to. ti. Quid est si est iniusta excusatio
l. nō falsa vel gōsa Rñderi p. ad idem vt n. teneat i mi
noris p. iudiciū vt. l. si ex fal. alle. l. v. l. s. a. s. inia gōsa te
neat. vt. ff. ad tre. fuo iuito. s. cū p. tor.

De suspecti tutoribus.

y Credū est suspecti. i. h. criminis accusatio. s. de
suspecto. vel simplicius crimen suspecti. ad est
suspitionis.

z Ex lege. ex quo est lēimū crimē nūquid inscribet q. ac
cusabit Rñ. p. r. dicit q. sic vt. ff. de p. iua. de l. i. fi. r. de mu.
r. h. rescripto. s. si qd. Alii s. vt. ff. e. l. i. q. s. p. Sed illd po.
test intelligi qn sine accusatore res p. cedit. aliud est si cū

accusatore ut dicitur ē. s. Sz q̄ erit hic pena talionis cū ac-
cusator nō sit tutor ut remoneat. Rñ. infamia. vt. j. e. s.
suspectus. Vt q̄ q̄nq̄ erat puniēd' vltia remotionē. vt
j. e. s. sed si q̄s p̄tens.

a Rome. sic in autē. de defen. ciui. s. n̄ h̄ntē. coll. i. q̄

b Pretori. et illi

cui a p̄tore mada-
ta ē iurisdicō. vt
ff. e. l. i. s. q̄. Sz di-
cit quidā quātrū
ad cognoscē. non
quātrū ad imōrōz
et dicit tū esse spe-
cialē in legato a p̄
consule. vt ip̄e pos-
sit remouere. non
sic legato a p̄fide
sed cognoscere tā-
tum potest.

c Presidibz. sub
b vocabulo p̄tine-
tur p̄consul. vt. ff.
de of. p̄. l. i.

d Et legato. i. s.
legato a p̄consule.
sed hic nō h̄z ordi-
nariā iurisdicōez
g remouere nō p̄t
vt. ff. ad turpill. l. i.
s. suspecti q̄ ē con-
tra. Sz dicit q̄dā
nomen p̄fidis ibi
generale esse. vt. j.
de le. vt sic omne
delegatū p̄phēdat
vt. ff. de offi. p̄. l. i. sed verus ē in hoc legato duo eē spe-
cialia. vnū. est vt de hoc crimine possit cognoscere et diffi-
nire. vt. hic. r. ff. e. l. i. s. i. r. s. cui aut. r. ff. de of. ei' cui man.
est iurisdicō. l. cognitio. Itē r. aliud vt de omni crimine co-
gnoscat. h̄z nō p̄nūciat. vt. ff. de of. p̄con. solēt. restat ergo
vt p̄ aliū delegatū b̄ fieri nō possit. nisi p̄ illū r. p̄toris. vt
e ostendimus. vt. s. p̄. r. r. ff. de suspect. s. p̄. i. dixi.
tu. l. i. s. ostendimus.

f Tutores. i. oīs generis tutores. siue sint testamēta-
rj. siue datui. siue legitimī. nō aut oēs. i. boni et mali. qz
boni etiā si pauperes sint. nō remouent. vt. j. e. s. vl. po-
nit ergo genera singulorū tutorū. r. nō singula sub generi
b̄ posita seu singula generū. sic r. al. s. q̄. mo. tu. h. s. sed r.
capi. r. j. de fideiuf. in p̄n. r. ff. de pecul. q̄z tuberōis. s. pecu-
lini. r. ff. de iusti. r. iust. l. i. s. ius naturale. Sz nūquid eadē
seruant in quolibz alio curatore puto furiosi vel p̄digi.
Rñ. sic. vt. ff. e. l. i. q̄. s. nō mī. r. s. sed r. quis.

g Alterius. puta datui.
h Dicitur. i. vt possit accusari et remoueri. Sz certe im-
mo videt debere curator adiūgi tā p̄ono q̄z cūlibz legi-
timo. n̄ at remoueri. vt. ff. e. l. i. si tutor. que ē h̄uic. Rñ. il-
lud ē cōsiliū nō p̄ceptū. sic r. al. l. de nup. l. vidue
i Parandum. Sz qualiter p̄cet cū cōdemnatus ob-
tolū statim sit infamis. vt. j. eodē. s. suspectus autē. Rñ
qz tā nō exprimit in sententia. vt. ff. e. l. i. in p̄n. i. rñ.
k Consequēs. publicā ideo dicit q̄si. qz nō cūlibz indi-
slicte de ea accusare. p̄mittit vt statim p̄bat. publicā at
qz quasi populica. i. cūlibz de populo competens. vt. j.
de publi. iudi. s. i.

l Procedunt. etiā publice. r. fa. ad hoc. l. e. pietatis. s.
fi. r. ff. e. l. i. si. r. ff. e. l. i. s. consequēs. r. ff. de pecul. fenis. Sz
ō ff. de reg. iur. l. i. cū suis cōcor. So. hoc ē sp̄ale. Item in
eo qz dicit matrē admitti ē. p̄. ff. de iur. iur. videamus

s. sed nec. s. certe si iuraret in litē p̄ filio pl' mī cōmittit
qz quasi esset iudex. q̄ si filij nomine accusaret. cū magis
sit iudicis arbitrio vtrū sit suspectus iudicandus vlt nō
s. nō sic factū est in arbitrio iudicis maxime iure nouo
scdm qz nō refrenat sc̄t in quosdā postq̄ est p̄stitutum vt

h p̄cedūt. i. vtputa mē nutrit
quocqz et auia p̄nt p̄t et soror.
Sz r. si q̄ alia mulier fuerit cu-
ius p̄tor p̄p̄sā pietatē itelle-
xerit n̄ serus recedā egredi-
entis. h̄ pietate p̄ductā nō cō-
tinere o iuriā pupilloz admi-
tit eā ad accusatōez Impu-
beres n̄ p̄nt tutores suos su-
spectos postulare. puberes at
curatores suos ex p̄filio neces-
sarioz suspectos p̄nt arguere.
r ita diu' seuer' r. antonin' re-
scripserūt Suspect' at ē q̄
nō ex fide tutelā gerit h̄z solue-
do sit vt iulian' q̄q̄ scripsit
Sed anteq̄z incipiat tutelā ge-
rere tutor posse eum quasi su-
spectū remoueri. idē iulian'
scripsit. r. scdm eum p̄stitutū
est Suspectus autē remo-
tus siquidem remotus ob do-

ibi nō possunt accusari suspecti ex h̄bis le. xij. ta. s. ex se-
tentia sic vt hic dicit. vt dic qz anteq̄z gerat. ex toto tāti
accusat suspect'. vt. l. e. l. i. q̄. p. culpa n̄. r. q̄ dicit i di.
l. h̄. hoc verū est quando ob ignauiam fecerunt. i. admi-
nistrauerūt. postq̄z vero ceperit gerere r. p̄pter tolli r. p̄
culpā p̄t accusari suspectus. vt. j. p̄. s.

v Suspectus. ob tolli exp̄ssum in sententia puta sic
remoueo te qz in tolo tali fuisti.

x Famosus. excepto patrono. vt. e. e. s. ostendimus in
fi. s. r. ff. e. l. i. s. ostendimus. Sed quid si remouetur sim-
pliciter non exp̄ssō dolo vt culpa. Videtur qz semper
remaneat integre fame. vt. ff. e. l. i. q̄. in fi. r. l. h̄. s. qd ergo
potest tamen distingui vtrum accusatus fuerit ob do-
lum an ob culpam aut ob vtrūqz. in p̄mo sit famosus
in secundo non eque intertio intelligitur semper ob cul-
pam. nisi in contrarium probetur. pene enim non sunt
augende sed demoliente. vt. ff. de p̄cis. l. pe. r. ff. de excep.
rei. in d. l. i. si. ex test. r. ff. de li. r. postu. l. cum quidā. r. ff. e. l.
i. q̄. i. q̄. r. i. q̄. Rñ.

y Ob culpam. scilicet leuē vlt leuissimam. sec' si p̄
pter latam. quia tunc videtur infamis. vt. ff. e. l. i. impu-
beribz. s. si. fraud. r. ratio quia tolo comparatur. vt. ff. si
messor. falli n̄ mo. dixerit. l. i. s. h̄c actio. r. ff. de p̄car. l. i. q̄.
s. eam quocqz. ff. de positi. l. qd nerua nisi in duobz casibz.
p̄m' in criminibz publicis. vt. ff. ad. l. cor. de sicca. l. in le-
ge. Sed in sacramēti delatōe in litē. vt. ff. de in litē iur.
l. in actōibz. s. s. iudex in fi. h̄is em casibz lata culpa tolo
nō p̄pat. vt dic fm azo. r. delata ē intelligi. vt sic in p̄di-
tōe p̄lone tolo n̄ p̄patur vt dictū ē. sic in p̄ditōe fame n̄
fiat in famia nec obstat dicta. l. ff. e. impuberibz quia de
tolo intelligitur. vt. j. statim dicam in glo. j. r. non simi-
liter in fi.

a Nō eq̄. i. n̄ simi' sit famol' dānat' ob culpā leuē sic

in autē. de iudi. s.
oportet. coll. vi. vt
h̄ postea taxet. ra-
ro vlt partū minuit
de eo qd iurauit.
m Perpensam
i. magnā.
n Egre dientis.
qd fecit calphur-
nia. vt. ff. d̄ postu.
l. i. s. seruum.
o Continē. sub
audi posse.
p Eā. l. feminā.
q Impuberes.
necessarioz. l. p̄. de
renti. r. facit. ff. de
in litē iur. l. videā-
mus. s. adolescēs.
r Suspect'. sic. j.
e. s. nouissime.
s Ex fide. l. bōa
t Remoueri. qz
forte in alijs tute-
lis male sit versa-
t'. vt. ff. e. l. i. q̄. s. si
aut r. dic remoue-
ri sed nō accusari.
vt. ff. e. l. i. h̄. in fi. q̄
huic ē contra. vel

ille q̄ remouet ob tolli. fit tñ infamis de scō. sic 7 als qui f
 fit famosus de scō solo vt in p̄ditōib⁹ 7 turpi cā de scēde
 tibus vt. ff. de ac. 7 ob. l. cessat. Itē iterdicti ex famosa fili
 cā remiētib⁹ vt. ff. de vi. 7 vi. ar. l. neq; vñ vi. S; vt q̄ ē ex
 culpa leui q̄s fit infamis vt. ff. de his q̄ no. infa. l. luterōz.
 §. notat. que ē hui⁹
 ic 3 in eo qd̄ dicit
 ibi ignorātiā iur⁹
 nō excusare ab ifa
 mia. S; certe pōt
 dici q̄ iuris igran
 tia fit lata culpa.
 qd̄ sic p̄bo. qz oēs
 dñt scire iura exce
 pris paucis. l. mu
 lierib⁹ minoribus
 7 militibus. vt. ff.
 de iuris. 7 fa. igno.
 l. regula. 7 l. d. le.
 7 cō. l. leges. 7 l. d.
 iu. 7 fa. igno. l. con
 stōes. §. si q̄s igrat
 est i culpa lata. cū
 culpa lata sit id igr
 rare qd̄ oēs scñt.
 vt. ff. de h. fi. l. late
 culpe. n̄ est ḡmirū
 si est infamis. vt
 ff. e. l. impulerib⁹.
 §. si. vel verius fm
 E; 30. lata culpa n̄
 infamat p̄ sniam
 dānatū. l. 3 ipo scō
 sic. si est tale factū
 vt in de. l. l. luterōz
 §. notat. 7 sic sunt
 tres cāus vbi lata
 culpa n̄ p̄p̄tolo
 vnus hic. duo i gl.
 supiori. l. leuem 7
 cetera

b Si q̄s ariter/
 dicat. ar. vt tunc p̄larus accusat q̄ n̄ deat administrare ec
 clesiastica bona. 7 facit ad hoc. l. de sen. pal. l. fi. 7 ff. e. ipu
 berib⁹. l. e. l. eñ quē vt suspēc. 7 ff. de sol. q̄ si forte. §. 1.
 c Quo ad. id est tunc
 d Sed si suscepta. id est incepta
 e Decefferit. accusatōne pendente.
 f Extinguit. qz non nisi ab ea imoueat intēdit. sed ex
 quo mortu⁹ est vere remor⁹ est. 7 qd̄ hic d̄r si tutela mor
 te tutoris finiat idē est si quocūq; alio mō finita tutela
 sit vt. ff. e. l. pe. §. pe.
 g Si q̄s tutō. vt i possessiō. l. 3 7 multa idici pōt vt. ff.
 de arbi. l. n̄ distinguē. §. si arbi. 7 fac. ff. e. ipulētib⁹. §. si.
 h Decernantur. per iudicem
 i Eius. als est tutoris in tertu. als n̄ est l. 3 tñ subaudi⁹
 vt. ff. e. l. impulerib⁹. l. 3 alij dicit eius. l. pupilli vt ita ad
 ministratō tutori auferatur
 k Sittat. cā custodie n̄ vt ex eis alaf l. 3 vt cautū sit pu
 pillo si male gessit tutō. l. 3 d̄ suo vt. ff. vbi pu. edu. l. fi. i fi.
 l Si quis p̄ns. l. tutor.
 m Dece ni. puta si negat alim̄ta posse decerni. i. dari. 7
 qd̄ sequit si hoc p̄ mēdaciū 7c fit de rñsione
 n Mēdaciū. qd̄ si n̄ dicat p̄ mēdaciū immo vep̄ dicat
 nunqd̄ de suo ale tenet. Rñ. n̄. vt. ff. vbi pue. edu. l. iij. §. fi.
 o Remittēdū. l. 3 si remouēdū vt. ff. e. l. tutor. §. tutor
 p Placuit. hoc iō qz maior pena imponet q̄ remorō vt
 ff. de of. p. v. l. a. §. item solent

lum famosus est si ob⁹ culpā
 non eque. S; quis autē
 suspectus postulat quoad
 cognitio eius finiatur. inter/
 dicitur ei administratio vt pa
 piniano visum est. l. 3 si suspec
 ti cognitio suscepta fuerit. po
 steaq; tutor vel curator deesse
 rit exinguitur suspecti cogni
 tio. Si quis tutor copiaz
 sui non faciat vt alimenta pu
 pillo decernantur. canetur in
 epistola diuorum seueri et an
 tonini vt in possessionem bo
 norum ei⁹ pupillus mitrat⁹ 7
 que mora deteriora fusa sunt
 dato curatore distrahi iubent
 ergo vt suspect⁹ remoueri po
 terit qui non prestat alimēta.
 Sed si quis presens negat p
 pter inopiam alimenta posse
 decerni. si hoc p̄ mendaciū
 dicat remittēdū eum esse ad
 prefectū vrbis puniendū pla
 cuit sicut i lle t̄mittit⁹ qui da
 ta pecunia ministerium tute
 le acquisiuerit vel redemerit
 Libertus quoq; si fraudu

q Remittit. l. puniēdū ex ordinē vt. ff. de tute. l. in eos.
 nō hic ar. 3 eos doctores q̄ pecunia data sibi acq̄rit scola
 res vt. ff. de of. p. v. l. i. §. itē solēt. 7 in autē. vt ea que dñt
 insinuata. §. i. col. v.

r Remittunt. ob h̄t vt mgratus accusari p̄t. vt. l. de
 liberi. et eoz libe.
 l. l. i. 7 fa. l. e. l. i.
 7. ij. al. ff. e. l. libi.
 s Nouissime. i.
 in vltia p̄tē h̄ ti.
 sic. ff. de insti. l. no
 uissime. nā 7 ibi i
 vltia p̄tē tractat⁹
 sui vulpius po
 nit nouissime
 t Crassadi. id ē
 aiandi ad vel in qn
 dum sic. ff. de pen.
 l. capitaliū. §. cras
 satores. inde cras
 soris. i. nitor ad
 malum.
 v Prestat. fa. ff.
 e. l. suspect⁹. 7 l. q̄a
 satisfatō. 7 facit i
 ar. ad qōnē talem
 si emi libz 7 anq̄
 soluā p̄uicōpiā
 alienū vel vicōliū
 q̄ nō teneat solue
 re p̄cū. qz expedit
 pōt nō soluere q̄
 cautōem de reddē
 to in cām euicōis
 vel vicij recipe q̄
 bus p̄sonat. ff. de
 p̄p̄ensa. l. ij. al. ij.
 p̄terea ler dicit
 q̄ n̄ d̄z quis se cō
 mittere fragilita
 ti cautionis. ff. ad
 tre. l. cogi. §. idē q̄
 rit. 7 l. qui ca. inter. re. l. fi. 7 l. vt vnicūq; liceat. l. ij. al. i
 x Suspectū. nā tutorē suspectū n̄ facultates parue sed
 fraudulentā vel callidā p̄uersatō in reb⁹ pupillarib⁹ cō
 mēdat. i. pbat. l. xres vero solis facultatib⁹ p̄uis suspect⁹
 habet creditoribus vt hic. 7 ff. de p̄uui. credi. l. si creditori
 res.
 y Remouēdus nō est. imo vt q̄ sic vt. l. de tu. 7 cu. qui
 la. nō da. l. ij. que est hui⁹ 3. So. ibi nō repellit p̄pter pau
 pertatem. sed qz nō satisfatō. hic aut satisfedit. p̄st tñ
 ille se excusare qd̄ dicit vt dñi. s. ti. l. 3 7 p̄pter paupertates
 Est tñ hunc curator adiūgēd⁹ vt. s. de cur. §. iterdū. 7 l. e.
 l. pietat. 7 l. de pi. tu. l. i.

Incipit liber Secundus de rerum diuisione

Uptiore libro d̄
 iure p̄sonarū expo
 suim⁹ mō vide
 a mus de rebus q̄
 l in nostro patri
 monio vel extra patrimoniū

rit. 7 l. qui ca. inter. re. l. fi. 7 l. vt vnicūq; liceat. l. ij. al. i
 x Suspectū. nā tutorē suspectū n̄ facultates parue sed
 fraudulentā vel callidā p̄uersatō in reb⁹ pupillarib⁹ cō
 mēdat. i. pbat. l. xres vero solis facultatib⁹ p̄uis suspect⁹
 habet creditoribus vt hic. 7 ff. de p̄uui. credi. l. si creditori
 res.
 y Remouēdus nō est. imo vt q̄ sic vt. l. de tu. 7 cu. qui
 la. nō da. l. ij. que est hui⁹ 3. So. ibi nō repellit p̄pter pau
 pertatem. sed qz nō satisfatō. hic aut satisfedit. p̄st tñ
 ille se excusare qd̄ dicit vt dñi. s. ti. l. 3 7 p̄pter paupertates
 Est tñ hunc curator adiūgēd⁹ vt. s. de cur. §. iterdū. 7 l. e.
 l. pietat. 7 l. de pi. tu. l. i.

Uptiore libro de iure p̄sonarum. ab illo tñ. de
 iu. p̄lo. vsq; ad hunc
 o 30. sicut p̄misimus. s. de iure na. §. fi.
 a Patrimomo. scilicet aptitudine. apte ei sunt eē i p̄ri

monio. ut res p. relicto habita.

c Del terra. s. ap. iudine. q. nō sunt apte ut sint in patrimonio ut sunt res sacre vel religiose. ut. j. e. s. nullus. Interdū tñ dicitur sunt in patrimonio. ut. si ab hostibz capte sint. ut. ff. de reli. l. cū loca.

d Habent. talis diuisione hic sumit. Rerū. n. alie sunt in patrimonio. alie extra q. videtur sufficiens. nā alie sunt nec in patrimonio. alie extra. ut. seruitutes. ut. ff. de usufr. l. e. l. i. contra. s. rñ. quod dicitur hic pueris loquitur simpliciter. nā quedā p. tōcēdis pueris dicitur. q. alia nō dicerentur ut. ff. de act. et ob. l. obligationū in fi. qd nō ē verisimile q. p. p. p. ueros male loquat. vñ non placet. Aliq. dicitur hic de corporalibz rebus tantū loqui qd ē falsū. qd colligitur ex cōtinuatōe huius ti. ad quattuor sequētes. Nos dicimus seruitutes esse in bonis. cū earz nomine agam. et excipiamus. ut. ff. de acqui. rer. to. rem. l. l. statuas q. at in di. l. dicit eas nō esse in bonis vñ extra. dicit ideo. q. p. se nō censentur. ut est possessio tigni i. tomo positi. q. n. intelligit tignū dñi dñat dñs p. se. ut. ff. de usufr. l. cū q.

e Quedā. hic fit alia diuisione. f Communia sunt. nō tñ agitur cōi. di. scdm. Pla. g Omnia. s. vñ nō p. prietate. ut. d. j. e. s. et quidē h Quedā publica. i. quasi populi. s. oīm p. p. l. o. ut. s. ti. i. s. cōsequēs. et. j. e. s. flumina. alia dicit publicū quod ē huius p. l. i. vñ illius tñ. ut cāpus martius. ut. l. de sac. lan. ec. l. h. et hic dñ magis vniuersitatis. i Vniuersitatis. j. e. s. vniuersitatis. k Nullus. ut. j. e. s. nullus l Que et varijs. s. q. sūt singulor. nec. n. ad supiora rem. Et subiectis. j. e. s. singulor. vsq. ad fi. ti. ferf. n Et quidā naturali iure. i. iuregen. qd ē naturali rōe inductū. ut. ff. de iust. et i. oēs. s. qd vero. de quo hic loq. ut. j. e. s. singulor. et in fi. huius. s. nā iure naturali p. me. uo etiā alia essent cōia. n. tñ agitur cōi. di. fm. Pla. nisi post q. fctā fuerint occupatū. Et q. dicit oīm. s. vñ nō p. prietate. ut. p. diri.

o Profluens. i. de celo cadens. p Et mare. sic. ff. de iniur. l. iniuriat. s. si q. s. phibeat. q Erphoc. i. p. cōsequēs. cū sit accessio maris. ar. j. e. s. si tñ. S. j. d. ff. ne qd in lo. pu. litora. vbi d. litora esse p. l. i. romani. S. illud ē vñ q. ad iurisdictionem. vere tñ sūt cōi. mumia. ut hic sic. l. de qdri. p. l. bñ a. zenone. sec. in ripa fluminis q. nō ē publica. s. flumē sit publicū. ut. j. e. s. riparū. ibi. s. p. prietas et p. t. esset. q. inundatio fluminis raro venit. et iō esse p. t. utilitas in p. prietate ripe. at mare asidue inūdat. vñ p. puula momēta eēt utilitas. n. g. p. prietas q. rñ. ut. l. de bo. q. li. l. h. s. fi. r Villis. ab alio ibi positis. h. duas significatōes. d. em. casa vñ insula qdā in q. n. hitat. s. vñ recia ponunt vñ p. t. aqua ibi cōfugit. vñ fructus reponunt. ut hic. et

ff. usufr. arboribz in pñ. si vero ibi hitaret. cēt p. diū ut banū. ut. j. de serui. ius. p. Itē d. villa. cōgregatō hoium. s. Et monumētis. Quid sit monumētū habet. ff. de religiois. l. q. s. monumētū. ac. s. Edificijs. s. alijs. t Iuregentiū. i. cōia de iure gentiū. sic et mare imo eoz

q. ibi edificauerūt ut. ff. de l. intantū.

qtenus hibern. fluctus maris excurret. Ripar. q. q. vñ public. et portus iurige. tñ ē sicut ipi. flumini. Ita q. naues ad eas ripas applicare funes arboribz ibi natis re. ligare. on. aliq. in his t. pone re cuilibz liberū ē. sicut p. ipm flumē nauigare. S. p. prietas earz illoz ē. quoz p. dijs adhe. ret. b. qua d. causa arbores quoq. in eisdē nate eoz dē sunt.

Litor. quoq. vñ public. i. iurige. tñ ē sicut et ipius mar. et ob id q. huiuslibz libez ē casa ibi ponere i. q. se recipiat. sicut p. recia siccate. et ex mari deducere. p. prietates autē eo

v Sicut mare. hic cōtinua qd est. s. statū ē aut. et.

x Flumina at oia s. p. prietas. ut pad. et tñ qdā. n. s. h. puata ut fossata i. agris posita q. qñ. q. currit. qñq. nō ut. ff. de flu. et ne qd in flumi. l. i. et. ff. de. nemo. in fi. ac.

y Omnia. nec q. fuit pmo longo tpe piscat. alii su. puenientē repelle. re p. t. ut. ff. de usufr. ca. l. fin. nisi forte. xxx. an. ut. ff. de di. uer. et tēpo. p. scri. p. ti. si q. s. vel fm. Jo. intelligo hāc leges si quisq. qñ

rat in possessiōe piscandi.

z Comuni. i. in cōi omniū p. t. nō autē commune im. mo publicū.

a Est aut litor. ut. ff. de ver. sig. l. litor.

b Hibernus. i. h. emalis. q. d. quārticūq. mare aliquo tpe plus extrēdit in hieme vñ estare tñ ē lit. et. accur.

c Excurrit. hic cōtinua qd ē. j. e. s. litor.

d Ripar. i. fluminis.

e Bētiū. d. iuregentiū vñ. i. oibz gētibz publice patēt

f Earum. i. nparum.

g Illoz. i. hominū quoz. et.

h Adherēt. S. qd si via publica est in modio inter flu. mē et agrū hū. idē qd hic. ut. ff. de acq. re. to. l. martius

i In eisdē. s. z ripis.

k Eoz dē. S. qd si piscator vult ligare dñs vult icide re videt dñs p. ferēdus. ut. s. de his. q. sunt sui vñ alie. iur. in fi. ibi nec cuiq. et. et. l. de iudeis. nemo et. ff. so. ma. et. s. licet. Sed contra credo ut. ff. de usu et ha. l. l. fi. et de usu fru. si cui. s. Itē nerua ē accur.

l Litor. s. maris. ut sequit.

m Publicus. s. e. s. et ibi. et per hoc et. d. So. dicit Pla. omnia communia esse publica. et contra. s. rōe quoz dā vñ. ut ecce tam mare q. flumina et litora et ripe in usu omniū animātū sunt et in bibendo. et in abluendo et cō. morādo et similia q. erigit natura. s. ius piscādi qd i. his est solū p. prietas hoibz. et recia siccādi. et qdā similia. Por. tñ dicit eē publicos n. cōes. S. Jo. dicit nulla cōia esse publica l. s. ea. n. tñ sūt cōia. q. cū sūt in usu oīm ani. mātū occupātū pcedunt. ut lapilli et gēme et litorā ma. ris. ut. j. e. s. itē lapilli. et ff. de. itē. lapilli. s. publica nō solū nō pcedunt occupātū. imo interdicta. pponunt. ne quid in eis fiat. ut. ff. ne qd in lo. pu. et flu. et de alijs ti. Prete. rea quō p. t. eē qd ait. P. cū in diuisione. s. posita velut due spēs opposite ponūt. cōia et publica. ut. s. e. in pñ. et qd di. it public. s. i. cōis. vñ public. qd ad vñ. cōe qd ad p. prietate

c Iuregentiū. i. de iuregentiū.

n Satis. s. p. Sic retia. i. sterō. p. l. x. i. ordo cōi.

o

uerfus vt. ff. e. ripaz q. l. x. l. i. l. i. t. o. z. accut.
a Nullius. s. l. i. o. i. s. singularis. oim aut sunt. 7 sic differt
ab illo. s. nullius infra statum posito.
b Vniuersitas. que et publice qnq. dñr. i. vniuers pph
vt. l. de sa. fa. ec. l. h. in prin. Sialiter accipit. s. e. s. flua.
nam loquitur ibi de
illo qd e publicus
oim pporum.
c In ciuitatib
7 ciuitatū sunt. ac
cur.
d Theatra. a the
orādo. i. inspicien
do vt in arena ve
ronensi
e Stadia. stadi
um est octaua ps
miliarij quas per
culus currebat vt
no anhelitu vt les
gitur in hystorij
f Similia q. i. i. u.
ad delectatōem po
puli vt late vieter
picture i palacio.
g Et siqua. alias
si queneccellitatis
causa facta. vt cu
ria cōis palacium
naugituz. 7 sūt su
pradicta vniuerfi
tatis dominio 7 v
sum sed pla. dixit v
sum tñ eē vniuer
sitatis. Alia sunt
que dñio 7 fructu
effecta sūt vniuer
sitatis non vsu vt
fundi ciuitatis et
setui. vt. ff. de i. ius
vocā. sed si hac. s.
qui manumittit.
7 de d. si. l. i. n. pu
blicam. 7 de cōtra.
emp. l. sed cell. s.
i. accut.
h Nullius. sunt
aut res. s. homis vel hoim. nec potest esse sed sunt in hoīs
de censura siue dispositōe. 7 sic nō obstat qd posset dici
de cōibus 7 publicis rebus vniuersitatū que vident nū
lius esse. qz eē pñt 7 sunt hoim. licet non hoim singulari
ris. Item d. j. e. s. fere. So. vt ibi.
i Pontifices. i. papas 7 epos. Sed nūquid impator de
dicare pōt. vt q sic vt. ff. e. l. sacra. s. i. vbi dedicat. i. pñtē
dedicādi dat. nam olim impatotes erāt sacerdotes. vt i
canonib⁹ d. z. vel dic dedicatū. i. epō pmittēdo sine req
sūtōe vel pcedit. s. requisitus
k Edes sacre. hic loc⁹ d. z. sacer vt hic 7 scīs vt. l. de sa.
san. ec. l. i. Itē religiosus vt in autē. vt religiosetomus
l Et donaria. i. thuribula 7 cruces 7 calices
m Que etiā. s. donaria. non autem referas ad edes sa
cras. nā hīle nullo modo pñt alienari. vt in autē. de ali. et
emphi. s. 7 qz cognouimus. col. ij
n Constatōem. vt. l. de sa. san. ec. l. sancimus
o Excepta. nā hoim aie qbuslibet reb⁹ pponēdesūt. vt
l. de sa. san. ec. l. sancim⁹. in fi. Itē ppter debitu qd hēt
eccia vt in autē. de ali. 7 emphi. s. 7 hicēt sup his. coll. ij.
Itē ppter alimēta paupm vt. xij. q. ij. c. aux. h. ecclesia

p Proprium. i. non sacrum
q Remanet. de finit tñ eē sacer si ab hostib⁹ capiat vt. j.
de inuti. stipu. s. i. 7. ff. de religi. cū loca. s. s. sacramētarius
Itē loc⁹ eē religiosus de finit qñ ea remouent que tales
eē reddebāt vt. ff. e. sacra. s. illd. 7 d. religi. l. anpen. l. i. h. ac.

cum purum inuito socio ifery
re non licet. In commune
vero sepulcrum etiam inuitis
ceteris licet inferre Item
si alienus usufructus est. pro
prietarium placet nisi consen
tiente usufructuario locuz re
ligiosum non facere In ali
enum locum consentiente do
mino licet inferre. et licet po
stea ratum non habuerit ate
q. illatus est mortuus. tamē
sine consensu eius locus reli
gius sit. Sancte res q.
q. veluti muri 7 porte ciuitat
quodammodo diuini iuris sūt
et ideo nullius in bonis sunt.

Idem autem muros san
ctos dicimus. quia pena capi
tis constituta sit in eos qui ali
quid in muros sanctos deli
querunt. ideo et legum eas
partes quibus penam consti
tuimus aduersus eos qui p
tra legem fecerint sanctiōes
vocalimus Singulorum
autem hominum multis mo
dis res sunt. Quarundam
enim rerum dominium nan
ciscimur iure naturali: quod
sicut diximus appellatur ius
gentium. quarundaz vero iu

r Religiosus. v.
nusquisq. aliud i
sacro vt. s. eo. s. la
cre.

s Oportet. s. to
tum vel saltem ca
put c. imagine co
gnoscamur. vt. ff.
d. religi. l. cum i. di
uerf. Quid si pna
liter caput est i. di
uerfis locis. Rñ. il
lū eē religiosus v
bi est maior p. vt
ar. j. de vul. sub. s.
sed si ex disparib⁹
si aut equalit neu
ter fm Jo.

t In coe. ho ini
tis. hoc fauore reli
giōis iā facta. als
p. vt. s. pri. s. et. ff.
cōi. di. l. i. abinul

v Inferre nō h
extraneos. nā ipe
foci⁹ recte ibi sepe
liri potest etiā sine
sensu ceterorum
marime cū nē a
lius loc⁹ in quo se
peliret vt. ff. de fili.
7 sump. fu. l. si plu
res

x Itē usufru
ct⁹. i. loci puri. ar.
l. ff. de usu et habi.
l. h.

y Proprietariū
nisi cōlennat frus
truat⁹ vel nisi te
statorem qui vsu
fructuz legauit de

lit sepelire vt. ff. de religi. l. ij. s. si usufru.
z Consentiēte. Quid si primo pñt post penituit an
te illatōem. Rñ. suffiat semel voluisse vt. ff. de aqua plu.
ar. l. in diē. 2. s. pr. s.

a Sancte quoq. muri. scz ciuitatis romane quid de ci
uitate alia vel caltro. Rñ. nec ibi quicq. facere licet sine
auctoritate pñdis. vt. ff. e. sacra. s. muros. vel forte vni
uersitati licet non pauato. vt. l. de operibus. publi. om
nes.

b Scōs. i. firmos. a sancio. cis. nō calce nec lapidib⁹. s.
l. firmati vt sequit

c Deliquerunt. s. trāscēdēdo vel rūpendo. sicut fecit re
mus frater romuli vt hic 7. ff. e. l. h. vñ lucan⁹ Frañno p
mi maduere sanguine muri.

d Constituimus. vt. l. de le. 7 cō. l. non dubium

e Sāctiones. in stricta significatōe. qñq. ponitur lar
gius p qualibet impiali vt. l. de no. l. fa. ibi colligētes
vero rē. qñq. largissime p collectōe ton⁹ iuris ciuiliis vt
in plx. ff. in prin.

f Singulorum. dixim⁹ sed vbi Rñ. s. d. iure na. s. i. ibi
qd vñ nāli. l. s. diu. na. s. sed nāli. vel meli⁹. s. eo. s.

et quidem.

g Iure vt vsucapiōe. arrogatōe. successiōe. de portatōe monacharōe. de quibz incipiet dicere. j. de vsuca.

h Detustiore. sic. ff. de iure iinu. l. l. semp.

i Natura. i. deus.

k Prodit. i. statū

cū preauit deus

gentes statim fu

it ius gen.

l Fereqz a rem

stioni incipiēdum

est g. rē.

m Celo. i. aere.

n Simul atqz. i

statim p. rē. Sed

nūqd sacre res cō

cedunt occupati vt

s. e. s. nullius. An

res dicit in nulli

bonis lex vltiēte

modis. Natura

vt hic. facto. vt. j. e

s. pe. Jte rpe. vt.

ff. de acqui. re. to. l

nūqz. s. thesaurus

7 in his tribz locū

h3 hec regula. no.

qz in thesauro de e

quitate dimidiū

dñi soli restituit.

vt. j. e. thesauros.

Jte cēlura. vt. s. e

s. nullius. Jte ca

siu. vt in heredita

te iacete. qz vicem

dñi representat vt. j

de stipu. ser. in pn.

Jte culpa homis

vt si ēt seruū egro

tātē. vt. l. de lari.

lib. tol. l. i. s. sancti

mus ēt in s. Jte

iur naturalis pñi

tutōe. vt liber hō.

vt. ff. de obli. in

ter stipul. s. sacra.

o Nec interest.

qad acqrendū to

miniū.

p Plane venan

di. aliō si cā reqrē

di fugitiuū meū. vt. l. de ser. fugi. l. q. vlt glādis colligēde

cā. vt. ff. de glā. le. l. i. vlt vt recipiā pecuniā quā ibi abscon

di. vt. ff. ad exi. thesaurus vlt si vindemiā quā emi tollere

me venditor. pñibeat. vt. ff. de ac. ep. qz pendentem

q Ingrediat. Quid si post pñibitōem quis cepit.

An nō facit suū. vt. l. de reuēn. si fundū. l. l. certū. 7 fa. j.

e. s. plane. cōtrariū notat glo. ff. de ser. rus. p. l. diuus. et b

est verius. accur.

r Quicqd libertatē. i. laxitatē. vt statū sequit. vt. ff. de

acqui. re. to. naturale. l. l. pomp. accur.

s Naturalē. difficilis. i. impossibilis. sic. ff. p. so. l. de il

lo. Contra. ff. de his qz deiece. vlt effude. l. q.

t Persecutio. sic. ff. de acq. pos. l. iij. s. nerua. accur.

v Illud sic. ff. de acq. re. to. naturale. s. illud

x Lapi. pñiderata natura hoīs 7 aialis. nō diuina possū

bilitate. s3 nec omnino facultatē cōsidero.

y Possit sic. ff. de ac. re. to. naturale. s. illud.

re sciūli. Cōmodius est itaqz a vetustiore iure incipere. palā est aut vetustius esse ius naturale qd cum ipso genere humano rerum natura pdidit. Ciuilia aut iura ceperunt esse cū ciuitates cōdi 7 magistratū creari 7 leges scribi ceperunt.

Fere igitur bestie volucres pisces. 7 omnia animalia que in mari. celo in terra nascuntur simul atqz ab aliquo ca pta fuerint. iure gētiū statim illius esse incipiunt. Quod em ante in nullius bonis est. id naturali rōe occupanti concedit. Nec interest feras bestias 7 volucres vtrū suo fundo qz capiat. an alieno. Plane qui alienū fundū ingredi tur venandi aut aucupadi gratia pta dñi si id pviderit pñibi ne ingrediatur. Quicquid at eoz ceperis eousqz tuum esse intelligitur donec tua custodia coherceat. Cū vero tuā euaserit custodiam. 7 i naturalem libertatē se receperit. tuum esse definit. 7 rursus occupantis fit. Naturale aut libertatem recipe intelligitur cū vlt oculos tuos effugerit. Ita sit in conspectu tuo. vt difficilis sit eius persecutio. Illud quesitū est. an si fera bestia. ita vulnerata sit ut capi

3 Sz posteriorem. sic. ff. e. in laqueū.

a Ziccidere. licet em pñet vñū. i. em vulneratū nō tñ se quitur vt capi possit. vt. l. de pb. l. neqz naturales.

b Lapias. nota qz ibi inspicitur quod euenire pñt sic. ff. loc. si. qz tomū. s. idē. querit si sumptus. vt. ff. ad. tre. lu

cus. s. pe. et ad. l. fal. l. inquātitate. s. magna. 7 ff. ex qz

bo causa ma. sed 7 si p. s. si ferie et. ff. de ser. rus. p. qui

sella. s. q. et de dā. infec. qui bona. s. inter ar. tñ. ff. de

pecul. l. leo tempo re. i. tñ.

c Apium. pcor. ff. de ac. re. to. l. naturale. s. apū.

d Fera. i. nō mā sueta.

e Alueo. vas est vbi apes manent qñqz pro loco vbi flumen currit ponit. vt. j. e. s. ifula.

f Incluserit. qd bul. facere voluit in his similibus

dicens. magis tñ meo scandalū qz futurum iudiciū.

vt no. ff. de acqui. rez. tomū. l. in laqueum.

g Dominus erit. nec furti tene tur. vt. ff. de fur. si apes.

h Integra. id ē anteqz intret.

i Preuideris. Quid si fuerit ingressus. an poterit retinere eum vt det quod acceperit cū. homo quilibet pos

fit prohibere ne quis intret fundum suum. An. cum to minus factus sit per occupationem nō video quare de

finat esse dominus. argu. huius. s. qui tantum preuide ti consult.

k Examen. id est vniuersitas apium. a l3 pro probatō ne capit. al3 pro iudicio. vt. l. de aduo. diuer. iu. l. ne

minem. 7 forte seruatur aliud de consuetudine in hoc. s. 7 in superioribz duobus.

l Pauonum fera. id est non pñsus domestica. vel mā sueta. Accur.

m Nec ad rem. i. non obstat. his que diximus.

n Quorum. scilicet apium.

o Cernos. quorum. i. ceruorum in genere.
p Ipsos. i. singulorum in specie.
q Talis regula. hic no. tria genera animalium mansueta. vt galline in quibus huius loci hec regula vt vbi cumque sunt domini esse intelligunt. vt. j. pr. §. Item fera p. sul. et in his huius loci alia regula quod occupanti proceduntur vt. s. e. §. fere. et. §. illud. et. §. apud. et. §. examē. Item ferra non nascitur huius accidetale mansueta. et in his obiter hec p. regula. et fac ad hoc. ff. e. natura lem p. to tuius ad §. si.
a Desierint. non exteriora indicat animi secreta iteriora. et fa. ff. de edil. edi. l. si tuius. §. ij
b Ballinaz. scilicet oim vt statim inuit vel dic singulorum in specie.
c Feras. vt fasilanos
d Anseres. i. domestic
e Balline. i. domestic
f Turbati. vt p. vulpe p. milu. n.
g Lucradi. i. vt hec penas l. oua. als ei non imitatur furtum nisi lucradi alius iterueniat vt ff. de fur. l. i. §. si. huius nuquid col? firin vno ouo. Rn. sic. huius de tolo non agit in remiori duobus aut reis. vt. ff. de tolo. si oleum. §. si. et. l. se. Si quare non agit de tolo cum agat furti vt hic. Rn. furtum fit plerumque. et ideo frequenter puniendum. fm io. vt. ff. de pen. aut fca. §. si. et no. ex hoc §. q. quelibet actio est p. vno numero dat. vt. ff. de da. in se. si proprietari. in fi. i. r. n. ff. de iug. cu. emā. l. i. §. illud. sed fallit in casibus. ecce enim modo tibi fuit et tu et alius. non reperis a me expensas modicas vt. ff. p. mo. in reb. §. p. n. et. ff. de impē. in re. to. fac. l. et an oia. et excepta actio de toli vt dcm est. Item ercipe quod est. ff. de da. i. se. ex dani. in p. i. huius Item ab hostibus. vt quibus p. l. romanus l. l. accur. lum indicit vel ipi p. l. romano. vt. ff. de cap. hostes. et ff. de h. si. hostes. et l. quos non hostes
i Si euaserit. et alo et corpe vt. ff. de cap. l. nihil. in prin.
k Recipiunt. iure possidimur. vt. s. q. mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostibus
l Item lapilli. i. p. ciofi. et q. fit iter eos lapillos et gemas differetia. et margaritas dic vt. ff. de aur. et ar. le. l. i. et. l. si non sunt. §. si.
m Inueniunt. que tuius non sunt alicuius als vt. j. e. §. si.
n Naturali. i. genui. vt. s. e. §. singulorum.
o Inuentionis. ita tuius si occupat siue apprehendat. non als. fm azo. nam in superiori. §. et i. alijs p. cedentibus de his q.

Ceruos quod quidam ita mansuetos habent vt in silua ire et redire soleant: quorum et ipsorum fera esse naturam neo negat. In his aut animalibus que ex consuetudine abire et redire solent talis regula comproba est vt eousque tua esse intelligantur: donec animum reuertedi habeant. nam si reuertedi animi desierit habere. et tua esse desinunt et sunt occupantium. Reuertedi aut animi videntur desinere habere tunc. cum reuertendi consuetudinem deseruerit
Gallarum quoque et anserum non est fera natura. ideoque ex eo possumus intelligere quod alie sunt gallie quas feras vocamus. Item alij sunt anseres quos feros vocamus. Ideoque si anseres tui aut galline tue aliquo modo turbati turbateque euolauerint: licet conspectum tuum effugerint: quocumque tamen loco sint: tui tueue esse intelliguntur. et quod lucrandi animo ea animalia detineri. furtum committere intelligitur. Item ea que ab hostibus capimus iure gentium statim nostra sunt: adeo quod ex

occupatoribus querunt tractat quod idem persequitur hic vicinas scripture inuit. vt. ff. de testa. l. heredes. §. si et si nota. et. ff. de lei. si finis plurium. §. si. et aduerbiu similitudinis quod est in p. i. §. apte. dat intelligere aliud esse in thesauro et tractatus est valde ab his separat vt. j. e. §. thesauros. et ideo primu videntur

vt et liberi homines in seruitutem nostram deducant. qui tamen si euaserint a nostra potestate et ad suos reuersi fuerint. prius non statim recipiunt. Item lapilli et gemme et cetera que in litore inueniunt iure naturali statim inuentoris sunt
Item ea que ex animalibus domino tuo subiecta nata sunt eosdem iure tibi acquiruntur Preterea quod per alluiones agro tuo flumen adiecit iure gentium tibi acquiritur Et autem alluio incrementum iates. per alluionem aut id videtur adijci quod ita paulatim adijcitur: vt intelligi non possit quantum quoquo momento temporis adijciatur Quod si vis fluminis de tuo predio aliquam partem fructi tui extraxerit. et vicio predio appulerit palam est eam tuam permanere. Plane si longiori tempore fundo vicini tui deserit arboresque quas secum traxerit in eum fundum radices egerint ex eo tempe videntur vicini fundo acquisite esse Insula que in mari nata est: quod raro accidit occupatis fit. nullius enim esse creditur. At

et inuenienti et non occupanti queritur.
p Item ea. nunc mutat stilum et materiam. et dicitur huius quod acquiruntur per accessione discretam. et in sequen. §. preterea dicitur de accessione cōcreta.

q Et animalibus. ferarum minimi generis siue rationabilibus. vt ex acill. vt. s. de iur. rep. §. sui. siue irrationabilibus. vt ff. de re iur. l. si fructus. §. idem. et. l. de re iur. §. idem scribit.

r Dominio tuo. qui vt si bona fide possides animal irrationale. vt. ff. de acq. re. to. l. bonefi. §. si. non ita irrationale. vt. j. e. §. i. per eundem. et est ratio vt ibi. accur.

s Eodem. i. gentium
t Adiecit. ponens iurta tuum predium.

v Incrementum i. augmentum

x Intelligere. licet tota die ibi figas intum. et huius propter imbecillitates naturalis visus qui tam subtilis prope tere non potest in curbita pater. que

cito crescit. tamen precipi non potest quantum crescit quoquo momento temporis. sed in quodam genere agros cessat ius alluionis. vt in agris militibus assignatis a principe. qui limitati dantur. vt. ff. e. l. in agris. que sit ratio diuersitatis dicit vt. e. l. in fi.

y Applicauerit. vel appulerit. i. apposuerit vt subijcitur. puta crusta terre forte vineate et inarborate.

z Longiori. i. longo. scilicet tanto vt faciant radices vt sequitur. vel et ipsa terra apposita vnitatem alteri terre fecerit cui apponitur vt. ff. de dam. in se. l. hoc amplius. §. ita temuz. Sed quo scit quoniam hec vnitio vel immixtio erit facta. Rn. p. rusticos qui talia sciunt. vt in auc. de non alii. aut p. mu. §. quod aut dictum est. coll. ij.

a Acquisitio. vtilis in re iure. prior domino datur fm. d. j. vt. ff. de re iur. si frumentum. §. de arvore. sed non §. si in factum ad extirpationem damni. vt. ff. de re iur. l. in re. §. item. sed re iure. non datur. vt. ff. de dam. in se. hoc amplius §. alphenus

b Insula. dicitur locus vndique circumdatus aqua vt hic. et. ff. e. l. adeo. §. insula. et l. insula. als quibus p. to mo in mari posita que in salo. i. in salso posita est. fm ysi d. Item quoniam p. qui let tomo. vt. ff. de eo quod ceto lo. da. l. ij. §. si quis insulam.

Itē nota diligēter. vt. tñ. vñq. ad. §. alia sane. rē.

c Credit. antea. d In flumie. i. in medio flumis.
e Qd frequēter. s. opponit. nā ad ea q frequētius acci-
dit pot' iura adaptat. vt. ff. de le. 7 se. cō. nā ad ea Rñ q
illd verbū potius solutōez inducit. nā bñ inferi potius
q ad alia.

f Media prem

scz. qd potēt sci-
ri accepta corda et
pūcto posito i me-
dio inter vtrunq.
agri. 7 tūc si est et
vna pte tñ aliq ce-
dat. als fm q pñ
ctū extēdit. vt col-
le. ff. e. inter eos et
l. se. ex his pz q p
diuiso possident i
sulā. 7 hñt dñum
circūdantes flumē
vt. ff. e. p regione.
g Latitudinis.
eristentis ab vna
pte cū plures sint
ex vna pte 7 vñ?
fundus latior ē q
fundus alterius 7
in hoc tñ fronte
agri pñdero. vt. ff.
e. l. insula. in pñ.
h Partis. i. supe-
riori.

i Infra. id ē i in-
feriore pte

k Vñtū. i. i flu-
mie coadunatū et
hic sit pūctum vl'
dicuntū agri rē.
7 tūc puncta ibi. i.
fra eodē. rē.

l Alueus. a quo
sic vltimo recessit
flumem.

m Incipit. quantū ad strictā rōez. nā de equitate vir
obtinēt. i. nō obtinet. vt. ff. e. l. adeo. §. insula in fi. Et nō.
hic q flumina vicē iudicium tenēt. 7 dant 7 auferunt o-
minia vt hic 7. ff. e. §. §. alluuiō.

n Alia sane specie. i. faciē fundi. S. ptra. ff. de flu. 7 ne
qd in flu. pu. §. si. fossā in fi. §. So. ibi totū occupauit. hic
ptem vl' hīc eodē impetu recessit q vettit. ibi nō. sed diu
cooptum tenuit.

o Vanere. fuit et go dñs ē tñc tps qñ aqua inunda-
bat. S. §. ff. q. mo. vñusu. amitt. l. si ager. So. ibi ipsope
dicit amitti. l. quātū ad comodū fruendi. vl' dic inūda-
uit ppter ipetū aquarū vt ibi faceret alueū. vt pbat p-
dicto ti. l. qd tñ. §. ager. 7 hec vera sunt qñ ad pñietatē
s. possessio indubitātē tpe inūdatōis amittit. vt. ff. de
acqui. pos. l. iij. §. labeo. 7 l. q vñuersas. la. ij. 7 l. pompo. i.
rñ. tñ aqua recedēte ē possessio restituēda ē. vt. ff. de tri.
actuq. pri. l. i. §. s. 7 fi qd.

p Quam facta. facta aut intelligitur etiā cepta l. non p-
fecta. ratio hui' ē qz q in ope in sunt inesse vident. ff. si.
cer. pe. in. l. lecta. 7 ff. de auro 7 ar. l. et si nō fuit. §. quid et
go. accur.

q Ab aliquo scilicet. bona fide. vt. ff. ad exhi. de eo. §.
si quis ex viuis et suo nomine. vt. ff. de acquiren. re. do-
mi. adeo. §. cum quis in prin. et. l. quicquid. Item 7 ter-
tium scilicet q non possit redire ad priorem materiā

scdm Jo. vt. in. fi. huius. §. Quid si duo specificauerit
vñus bona fide alius mala fide. Rñ communis est dñi
et specificantis bona fide. non autem mala fide. vt. ff.
qñ ad li. pda. non l. si duo. Al. Eodē modo quero 7 sol-
uo ea que sequuntur. Quid si ex diuersoz materijs spe-

ciem fecit. 7 vna
habuit bonā fidē
7 in alia malā.

Itē quid si in ma-
teria vñius pñtia
bonam prim ma-
lam fidē habuerit
Itē quid si prim
suo nomine prim
nomine dñi speci-
ficatis.

r Naturali. i. iust
gētum.

s Fecerit. i. dete-
rent. q ad spicas.
vt. ff. e. l. adeo. §. cū
qd in fi. sic. s. de li-
berti. §. i.

t Vñtū. i. ne-
ctar siue stalladiā
v Colliriū. i. vñ-
gentū ad oculos

x Et post sabi-
noz. i. sabini 7 su-
orum fautor q vi-
xerunt speciem ce-
dere domino ma-
terie. sed pcul' cū
fuit sequacibz ecō-
tra. scz vt specificā-
ti tantum cedat.
vt. ff. e. l. adeo. §. cū
quis.

di spēm pmutat. 7 ob id si re-
cesserit aq palā ē eū fundū ei'
manere cuius 7 fuit Cū
ex aliena materia spēs aliq scā
sit ab aliquo qñ solet. qd eoz
naturalit' rōe dñs sit vtrū is
q fecerit. an potius ille q ma-
terie dñs fuerit. vt ecce. si qd
ex alienis viuis aut oliuis aut
spicis vinū aut oleum aut fru-
mētū fecerit aut ex alieno au-
ro l' argēto vl' ere vas aliq fe-
cerit. vl' ex alieno vino vl' mel-
le miscuerit mulsū. Et ex me-
dicamētis alienis ēplastrū aut
colliriū cōposuerit vl' ex aliēa
lana vestimētū fecerit. l' aliēis
tabulis nauē vl' armariū l' sub-
sellū fabricauerit. 7 p' mltā
sabianoz et pculianoz abi-
guitatē placuit media pñtia ex
istimatiū. si ea spēs ad rudem
matiaz ēduci possit eū videri
dñz ēē q matie dñs fuerit. si nō
possit ēduci. eū potius itelligi
dñm q fecerit vt ecce vas pñ-
tū pñt ad rudē massā et l' argē-
ti l' auri reduci. vinū at 7 oleū
aut frumētū ad vñas l' oliuas

y Placuit. scilicet nobis

z Media. que nec vñi in totum nec alteri concordat
vel discordat. sed distinguit vt sequitur. et nota mediū
seruandum. sic. s. qui manu. non pos. §. pe. at. contra. ff.
de neg. gest. l. nescimus.

2 Fecerit. sed et alia duo interueniunt que in pñ. hu-
ius. §. diximus.

2 Et spicas 7 ita appet q frumentum cedit specificā-
ti. Sed contra. ff. e. l. adeo. §. cum quis in fi. §. Sol. hec po-
fuit gratia exempli pro pueris scdm. P. Quedam enim
gratia docendi dicuntur que als non dicerentur. vt. ff.
de act. 7 obli. l. obligationū substantia. §. fi. Vel dic fm
Aljo. illam per istam corrigit. Item dic secundū. Aljo. ad
hec omnia exempla in quibus iam dicitur speciem speci-
ficanti cedere. est contra regulā que dicit. quod ex re mea
est vel nascitur. meum est. vt. ff. ad exhi. de eo. §. si quis in
fi. 7 de reuen. solū. §. meū. So. illa regula locum habet
in quinq. casibus. scilicet vbi domin' specificauit. Itē
vbi alius eius mandato. Item vbi sine mandato. sed
raturum habet. Item vbi alius mala fide et suo nomine
Item si bona fide. sed res potest ad priorem materiā re-
duci. qz null' ē hic. Itē si hec pñtia sūt q specificati cedat.
Cōtra ē regula q dicit. neminē cū alteri iactura fieri lo-

cupletiorē. vt. ff. de condi. insti. nam nafa. Bñ. l. 3. fiat. sua
spēs quo ad dñm. tñ actōe in factū tenet ad estiatōez. vt
ff. de reuē. l. in rē. §. itē si q̄cūq. 7. ff. de dona. inter viri 7
a Et aliena. i. materia vt. l. si mlier. §. i. 7. l. scilz.
b Et alieno. s. lana
c Aliēa. hic inci
pirdicere de acces
sione que sit hūa
na nafa opante.

d Dñm. sed si
possit reduci ad p
orem materias fit
cōis hīa rōe ma
teriaz. et nō cedit
specificati. vt. ff. e.
l. q̄cūq. §. si. in fi. 7
dē forte erit et qñ
mala fide fecit licet
reduci non possit.
vt. ff. ad ex pben. l.
de eo. §. si quis

e Si tñ purpu
ram. vt manicam
vel gironē. si autē
ipius fili puta i te
la. tñ calia rōne est
dñs fact⁹ purpu
re. i. iure specifica
tionis vt. s. pri. §.
7 pcedēti. hic at. §.
aliquid vult adij
cere supradict⁹ scz
de acq̄s itōe iure ac
cessiōis. ne ḡ nihil
oper⁹ adiūgit hoc
quod nūc dixi. vt
ff. de le. i. si quādo.
in prin.

f Precōsior. nō.
p̄ciosius accedere
viliori. sic. ff. de cō
tralx. emp̄. si in
emptōe. Lōtra. ff.
de ed. edic. l. iustis
fume. sed b̄ spēale
in homine. Sed 3
j. de fideiuss. §. fide
iussores. Solu. vt
ibi. Item loquit⁹
hic. §. qñ dicta purpura ḡa ordinādi vestimēti fuit ap
posita. sin autē cōtra vt vestimēti fūiret purpure vt for
te eam p̄uaret. tñ cedit vestimēti purpure vt in duab⁹
legib⁹ p̄rys vt. ff. de vsuca. l. rex mixtura. §. quid ḡ. 7. ff. de
au. 7 argē. le. l. 7 si non sint. §. puemamus. si aut neutruz
cā alterius apponat. tñ neutz alteri cedit. 7 vtrūq. possi
det. vt. ff. de vsuca. l. rex mixtura. §. quid ergo.

g Surripuit. si subripuit. al's utis actōib⁹ famos⁹ n̄ te
b Et p̄ditōem. i. furtiua vel sine cā. vt. ff. de con. nēf.
di. sine cā. p. torum.

i Siue ipe. s. fur. nam forte erat sartoz
k Exctice. q̄tū ad dñm qd̄ p̄didit dñs ei⁹. 7 iō q̄tū ad
eum extinctū est q̄diu est itexta 7 purpura extincta. nec
p̄r v̄dicari s̄ agi p̄t ad ex p̄. p̄terhibeat 7 p⁹ v̄dicet. vt
ff. ad ex. l. gēma. 7. ff. de reuē. l. in rē actio

l Possessorib⁹. veluti a p̄donib⁹ 7 a malefidei poss. vt
iste fuit vt hic. 7 j. de acq̄. §. sic itaq. 7. ff. de vsufu. quē ad
modū ca. l. si. in fi.

m Si duoz. acquiris dñm n̄ solū specificatōe vt. s. e. §.
vel spicas reuerti non potest:
aut nec mulsum quidez ad vi
num et mel resolui potest.

Quod si partim ex sua ma
teria partem ex aliena specie
aliquam fecerit quis veluti ex
suo vino 7 alieno melle mul
sum miscuerit. aut ex suis et
alienis medicamentis empla
strum aut collirium composu
erit aut ex aliēa et sua lana ve
stimentum fecerit: dubitan
dum non est hoc casu eum es
se dominum qui fecerit: cum
non solum operam suaz dede
rit. sed p̄tē ejusdē materie p̄e
stitit Si tñ alienā purpu
ram vestimēto suo quis inte
ruit: l. 3 p̄ciosior sit purpura:
tamē accessionis vice cedit ve
stimento. 7 qui dñs fuit pur
pure aduersus eum qui furti
puit h̄z furti actōne 7 b̄ condi
ctionem siue ipse fur sit q̄ ve
stimentum fecit siue ali⁹. naz
extincte res licz vendicari nō
possint. condici tamē a furib⁹
7 a quibsdam alijs possessori
bus p̄nt Si duoz. ma
terie ex voluntate dñoz cōfu
se sint totū id corp⁹ qd̄ ex cō
fusione fit: vtriusq. cōe est ve
luti si q̄ vina sua confuderint
aut massas argenti vel auri 7

flauerint. Sed si diuerse ma
terie sint. et ob id propria spe
cies facta sit. forte ex vino et
melle mulsum aut ex auro et
argento electrum: idem iu
ris est. nam 7 hoc casu cōmūez
esse speciē non dubitat. Qd̄ si
fortuito casu et non volūate
dñozum confuse fuerint l di
uerse materie vel que eiusde
generis sunt: idem iuris esse
placuit Quod si frumen
tum ticij frumento tuo mix
tum fuerit. siquidez fuerit ex
voluntate nostra cōe est. quia
singula eorum corpa. id ē sin
gula grana que cuiusq. p̄pria
fuerint. ex consensu nostro cō
municata sunt. Quod si casu
id mixtum fuerit vel ticius id
miscuerit sine tua voluntate
non videtur commune esse.
quia singula corpora i sua sub
stantia durant. Sed nec ma
gis istis casibus commune sit
frumentum q̄ grex intelligi
cōis si pecora ticij tuis pecori
bus mixta fuerit. Sed si ab
alterutro vestrum totum id
frumentum retineat: in rem
quidē actio p̄ modo frumen
ti cuiusq. p̄petit. arbitrio aut
iudicis continetur vt ipse esti
met quale cuiusq. frumētū

et tuo. sua est iure
specificatōis non
cōis vt. s. e. §. cum
ex aliena. 7. ff. de rei
uen. l. si frumētus
§. i.
o Confuse. i. sit
fuse
p Electz. genus
est vas vel species
metalli. 7 ad hoc ē
ff. de auro et argē.
le. l. pediculif. §. ne
racius.

q Idē iuris. vt
sit cōe vt subicit
r Placuit. scz vt
sit cōe nisi separā
possit. veluti ex ere
meo vel plumbo.
vel argēto tuo spe
cies facta sit. qui
bus casibus sepa
ri potest 7 quilibet
vendicatum vt
ff. de reuē. si frum
tus. §. sed si plum
bum. 7. ff. de acq̄.
re. to. l. laicus. et. l.
stagna. §. si.

s Quod si fru
mentum. dixim⁹
quando confūdū
tur ita vt separari
non possint. nunc
videndum est qñ
to singula corpa
in sua substantia
durant. quo casu
dicatur immisce
ri.

t Communica
ta. et ideo locū ha
bet communi di
uidun. actio. vt. ff. de reuendica. l. si frumentum. secūdo
responso
v Substāt 7 durant. sed nunquid idē si de nostra vol
luntate fuissent immixta. videtur enim q̄ sic. nostra ei
contemplatio vel voluntas non potest mutare substan
tiam granorū quū semp discretā 7 diuisa sint a se iūces
quod videtē contra. §. pcedētem. sed rñ. non ē mirum
alias em̄ simile repim⁹. nōne tps p̄tinuū est sui natura
cum tps sit mēsurā motus p̄imi mobilis qui mot⁹ est
vniformis 7 cōtinuus vt dicit Aresto. in. viij. phis. 7. 7. 1.
men p̄tes in ipa p̄tēlatōe distinguim⁹ 7 assignamus.
dicētes q̄ quoddā p̄ns quoddā p̄teritum quoddā futu
rum. sic in granis frumēti. q̄ h̄eoz corpa sunt discreta
in suistermis cōia ea possum⁹ facere. ita q̄ aliqua nō sit
p̄ricula in tuo grano quā tu n̄ cōices mihi nulla i meo
quā ego n̄ cōicē. qd̄ n̄ eēt deficiēte n̄a volūate. sicut nec
mihi tpe distincto generatē 7 diuersitates n̄a signifi
catōe vel respectu deficiēte.

x Dixit. qd̄ sit p̄errore q̄ cāu dñm n̄ trāsīt. vt. ff. de
cum ex aliēa. 7. §. q̄ si. §. accessiōe. vt. s. e. §. si tamen. §. 3. et
p̄fusione vt hic. Item in mixtōe vt. j. pr. §. quod si fru
mentum
n Dñoz. bñ dicit dñoz volūate. nā si vnus dominus
fecit inde speciem. id est mulsum vel vas ex argēto meo
et tuo. sua est iure
specificatōis non
cōis vt. s. e. §. cum
ex aliena. 7. ff. de rei
uen. l. si frumētus
§. i.
o Confuse. i. sit
fuse
p Electz. genus
est vas vel species
metalli. 7 ad hoc ē
ff. de auro et argē.
le. l. pediculif. §. ne
racius.

q Idē iuris. vt
sit cōe vt subicit
r Placuit. scz vt
sit cōe nisi separā
possit. veluti ex ere
meo vel plumbo.
vel argēto tuo spe
cies facta sit. qui
bus casibus sepa
ri potest 7 quilibet
vendicatum vt
ff. de reuē. si frum
tus. §. sed si plum
bum. 7. ff. de acq̄.
re. to. l. laicus. et. l.
stagna. §. si.

s Quod si fru
mentum. dixim⁹
quando confūdū
tur ita vt separari
non possint. nunc
videndum est qñ
to singula corpa
in sua substantia
durant. quo casu
dicatur immisce
ri.

t Communica
ta. et ideo locū ha
bet communi di
uidun. actio. vt. ff. de reuendica. l. si frumentum. secūdo
responso
v Substāt 7 durant. sed nunquid idē si de nostra vol
luntate fuissent immixta. videtur enim q̄ sic. nostra ei
contemplatio vel voluntas non potest mutare substan
tiam granorū quū semp discretā 7 diuisa sint a se iūces
quod videtē contra. §. pcedētem. sed rñ. non ē mirum
alias em̄ simile repim⁹. nōne tps p̄tinuū est sui natura
cum tps sit mēsurā motus p̄imi mobilis qui mot⁹ est
vniformis 7 cōtinuus vt dicit Aresto. in. viij. phis. 7. 7. 1.
men p̄tes in ipa p̄tēlatōe distinguim⁹ 7 assignamus.
dicētes q̄ quoddā p̄ns quoddā p̄teritum quoddā futu
rum. sic in granis frumēti. q̄ h̄eoz corpa sunt discreta
in suistermis cōia ea possum⁹ facere. ita q̄ aliqua nō sit
p̄ricula in tuo grano quā tu n̄ cōices mihi nulla i meo
quā ego n̄ cōicē. qd̄ n̄ eēt deficiēte n̄a volūate. sicut nec
mihi tpe distincto generatē 7 diuersitates n̄a signifi
catōe vel respectu deficiēte.

x Dixit. qd̄ sit p̄errore q̄ cāu dñm n̄ trāsīt. vt. ff. de
cum ex aliēa. 7. §. q̄ si. §. accessiōe. vt. s. e. §. si tamen. §. 3. et
p̄fusione vt hic. Item in mixtōe vt. j. pr. §. quod si fru
mentum
n Dñoz. bñ dicit dñoz volūate. nā si vnus dominus
fecit inde speciem. id est mulsum vel vas ex argēto meo
et tuo. sua est iure
specificatōis non
cōis vt. s. e. §. cum
ex aliena. 7. ff. de rei
uen. l. si frumētus
§. i.
o Confuse. i. sit
fuse
p Electz. genus
est vas vel species
metalli. 7 ad hoc ē
ff. de auro et argē.
le. l. pediculif. §. ne
racius.

q Idē iuris. vt
sit cōe vt subicit
r Placuit. scz vt
sit cōe nisi separā
possit. veluti ex ere
meo vel plumbo.
vel argēto tuo spe
cies facta sit. qui
bus casibus sepa
ri potest 7 quilibet
vendicatum vt
ff. de reuē. si frum
tus. §. sed si plum
bum. 7. ff. de acq̄.
re. to. l. laicus. et. l.
stagna. §. si.

s Quod si fru
mentum. dixim⁹
quando confūdū
tur ita vt separari
non possint. nunc
videndum est qñ
to singula corpa
in sua substantia
durant. quo casu
dicatur immisce
ri.

t Communica
ta. et ideo locū ha
bet communi di
uidun. actio. vt. ff. de reuendica. l. si frumentum. secūdo
responso
v Substāt 7 durant. sed nunquid idē si de nostra vol
luntate fuissent immixta. videtur enim q̄ sic. nostra ei
contemplatio vel voluntas non potest mutare substan
tiam granorū quū semp discretā 7 diuisa sint a se iūces
quod videtē contra. §. pcedētem. sed rñ. non ē mirum
alias em̄ simile repim⁹. nōne tps p̄tinuū est sui natura
cum tps sit mēsurā motus p̄imi mobilis qui mot⁹ est
vniformis 7 cōtinuus vt dicit Aresto. in. viij. phis. 7. 7. 1.
men p̄tes in ipa p̄tēlatōe distinguim⁹ 7 assignamus.
dicētes q̄ quoddā p̄ns quoddā p̄teritum quoddā futu
rum. sic in granis frumēti. q̄ h̄eoz corpa sunt discreta
in suistermis cōia ea possum⁹ facere. ita q̄ aliqua nō sit
p̄ricula in tuo grano quā tu n̄ cōices mihi nulla i meo
quā ego n̄ cōicē. qd̄ n̄ eēt deficiēte n̄a volūate. sicut nec
mihi tpe distincto generatē 7 diuersitates n̄a signifi
catōe vel respectu deficiēte.

x Dixit. qd̄ sit p̄errore q̄ cāu dñm n̄ trāsīt. vt. ff. de
cum ex aliēa. 7. §. q̄ si. §. accessiōe. vt. s. e. §. si tamen. §. 3. et
p̄fusione vt hic. Item in mixtōe vt. j. pr. §. quod si fru
mentum
n Dñoz. bñ dicit dñoz volūate. nā si vnus dominus
fecit inde speciem. id est mulsum vel vas ex argēto meo
et tuo. sua est iure
specificatōis non
cōis vt. s. e. §. cum
ex aliena. 7. ff. de rei
uen. l. si frumētus
§. i.
o Confuse. i. sit
fuse
p Electz. genus
est vas vel species
metalli. 7 ad hoc ē
ff. de auro et argē.
le. l. pediculif. §. ne
racius.

q Idē iuris. vt
sit cōe vt subicit
r Placuit. scz vt
sit cōe nisi separā
possit. veluti ex ere
meo vel plumbo.
vel argēto tuo spe
cies facta sit. qui
bus casibus sepa
ri potest 7 quilibet
vendicatum vt
ff. de reuē. si frum
tus. §. sed si plum
bum. 7. ff. de acq̄.
re. to. l. laicus. et. l.
stagna. §. si.

s Quod si fru
mentum. dixim⁹
quando confūdū
tur ita vt separari
non possint. nunc
videndum est qñ
to singula corpa
in sua substantia
durant. quo casu
dicatur immisce
ri.

t Communica
ta. et ideo locū ha
bet communi di
uidun. actio. vt. ff. de reuendica. l. si frumentum. secūdo
responso
v Substāt 7 durant. sed nunquid idē si de nostra vol
luntate fuissent immixta. videtur enim q̄ sic. nostra ei
contemplatio vel voluntas non potest mutare substan
tiam granorū quū semp discretā 7 diuisa sint a se iūces
quod videtē contra. §. pcedētem. sed rñ. non ē mirum
alias em̄ simile repim⁹. nōne tps p̄tinuū est sui natura
cum tps sit mēsurā motus p̄imi mobilis qui mot⁹ est
vniformis 7 cōtinuus vt dicit Aresto. in. viij. phis. 7. 7. 1.
men p̄tes in ipa p̄tēlatōe distinguim⁹ 7 assignamus.
dicētes q̄ quoddā p̄ns quoddā p̄teritum quoddā futu
rum. sic in granis frumēti. q̄ h̄eoz corpa sunt discreta
in suistermis cōia ea possum⁹ facere. ita q̄ aliqua nō sit
p̄ricula in tuo grano quā tu n̄ cōices mihi nulla i meo
quā ego n̄ cōicē. qd̄ n̄ eēt deficiēte n̄a volūate. sicut nec
mihi tpe distincto generatē 7 diuersitates n̄a signifi
catōe vel respectu deficiēte.

cum ex aliēa. 7. §. q̄ si. §. accessiōe. vt. s. e. §. si tamen. §. 3. et
p̄fusione vt hic. Item in mixtōe vt. j. pr. §. quod si fru
mentum
n Dñoz. bñ dicit dñoz volūate. nā si vnus dominus
fecit inde speciem. id est mulsum vel vas ex argēto meo
et tuo. sua est iure
specificatōis non
cōis vt. s. e. §. cum
ex aliena. 7. ff. de rei
uen. l. si frumētus
§. i.
o Confuse. i. sit
fuse
p Electz. genus
est vas vel species
metalli. 7 ad hoc ē
ff. de auro et argē.
le. l. pediculif. §. ne
racius.

q Idē iuris. vt
sit cōe vt subicit
r Placuit. scz vt
sit cōe nisi separā
possit. veluti ex ere
meo vel plumbo.
vel argēto tuo spe
cies facta sit. qui
bus casibus sepa
ri potest 7 quilibet
vendicatum vt
ff. de reuē. si frum
tus. §. sed si plum
bum. 7. ff. de acq̄.
re. to. l. laicus. et. l.
stagna. §. si.

s Quod si fru
mentum. dixim⁹
quando confūdū
tur ita vt separari
non possint. nunc
videndum est qñ
to singula corpa
in sua substantia
durant. quo casu
dicatur immisce
ri.

t Communica
ta. et ideo locū ha
bet communi di
uidun. actio. vt. ff. de reuendica. l. si frumentum. secūdo
responso
v Substāt 7 durant. sed nunquid idē si de nostra vol
luntate fuissent immixta. videtur enim q̄ sic. nostra ei
contemplatio vel voluntas non potest mutare substan
tiam granorū quū semp discretā 7 diuisa sint a se iūces
quod videtē contra. §. pcedētem. sed rñ. non ē mirum
alias em̄ simile repim⁹. nōne tps p̄tinuū est sui natura
cum tps sit mēsurā motus p̄imi mobilis qui mot⁹ est
vniformis 7 cōtinuus vt dicit Aresto. in. viij. phis. 7. 7. 1.
men p̄tes in ipa p̄tēlatōe distinguim⁹ 7 assignamus.
dicētes q̄ quoddā p̄ns quoddā p̄teritum quoddā futu
rum. sic in granis frumēti. q̄ h̄eoz corpa sunt discreta
in suistermis cōia ea possum⁹ facere. ita q̄ aliqua nō sit
p̄ricula in tuo grano quā tu n̄ cōices mihi nulla i meo
quā ego n̄ cōicē. qd̄ n̄ eēt deficiēte n̄a volūate. sicut nec
mihi tpe distincto generatē 7 diuersitates n̄a signifi
catōe vel respectu deficiēte.

x Dixit. qd̄ sit p̄errore q̄ cāu dñm n̄ trāsīt. vt. ff. de
cum ex aliēa. 7. §. q̄ si. §. accessiōe. vt. s. e. §. si tamen. §. 3. et
p̄fusione vt hic. Item in mixtōe vt. j. pr. §. quod si fru
mentum
n Dñoz. bñ dicit dñoz volūate. nā si vnus dominus
fecit inde speciem. id est mulsum vel vas ex argēto meo
et tuo. sua est iure
specificatōis non
cōis vt. s. e. §. cum
ex aliena. 7. ff. de rei
uen. l. si frumētus
§. i.
o Confuse. i. sit
fuse
p Electz. genus
est vas vel species
metalli. 7 ad hoc ē
ff. de auro et argē.
le. l. pediculif. §. ne
racius.

q Idē iuris. vt
sit cōe vt subicit
r Placuit. scz vt
sit cōe nisi separā
possit. veluti ex ere
meo vel plumbo.
vel argēto tuo spe
cies facta sit. qui
bus casibus sepa
ri potest 7 quilibet
vendicatum vt
ff. de reuē. si frum
tus. §. sed si plum
bum. 7. ff. de acq̄.
re. to. l. laicus. et. l.
stagna. §. si.

s Quod si fru
mentum. dixim⁹
quando confūdū
tur ita vt separari
non possint. nunc
videndum est qñ
to singula corpa
in sua substantia
durant. quo casu
dicatur immisce
ri.

t Communica
ta. et ideo locū ha
bet communi di
uidun. actio. vt. ff. de reuendica. l. si frumentum. secūdo
responso
v Substāt 7 durant. sed nunquid idē si de nostra vol
luntate fuissent immixta. videtur enim q̄ sic. nostra ei
contemplatio vel voluntas non potest mutare substan
tiam granorū quū semp discretā 7 diuisa sint a se iūces
quod videtē contra. §. pcedētem. sed rñ. non ē mirum
alias em̄ simile repim⁹. nōne tps p̄tinuū est sui natura
cum tps sit mēsurā motus p̄imi mobilis qui mot⁹ est
vniformis 7 cōtinuus vt dicit Aresto. in. viij. phis. 7. 7. 1.
men p̄tes in ipa p̄tēlatōe distinguim⁹ 7 assignamus.
dicētes q̄ quoddā p̄ns quoddā p̄teritum quoddā futu
rum. sic in granis frumēti. q̄ h̄eoz corpa sunt discreta
in suistermis cōia ea possum⁹ facere. ita q̄ aliqua nō sit
p̄ricula in tuo grano quā tu n̄ cōices mihi nulla i meo
quā ego n̄ cōicē. qd̄ n̄ eēt deficiēte n̄a volūate. sicut nec
mihi tpe distincto generatē 7 diuersitates n̄a signifi
catōe vel respectu deficiēte.

x Dixit. qd̄ sit p̄errore q̄ cāu dñm n̄ trāsīt. vt. ff. de
cum ex aliēa. 7. §. q̄ si. §. accessiōe. vt. s. e. §. si tamen. §. 3. et
p̄fusione vt hic. Item in mixtōe vt. j. pr. §. quod si fru
mentum
n Dñoz. bñ dicit dñoz volūate. nā si vnus dominus
fecit inde speciem. id est mulsum vel vas ex argēto meo
et tuo. sua est iure
specificatōis non
cōis vt. s. e. §. cum
ex aliena. 7. ff. de rei
uen. l. si frumētus
§. i.
o Confuse. i. sit
fuse
p Electz. genus
est vas vel species
metalli. 7 ad hoc ē
ff. de auro et argē.
le. l. pediculif. §. ne
racius.

q Idē iuris. vt
sit cōe vt subicit
r Placuit. scz vt
sit cōe nisi separā
possit. veluti ex ere
meo vel plumbo.
vel argēto tuo spe
cies facta sit. qui
bus casibus sepa
ri potest 7 quilibet
vendicatum vt
ff. de reuē. si frum
tus. §. sed si plum
bum. 7. ff. de acq̄.
re. to. l. laicus. et. l.
stagna. §. si.

s Quod si fru
mentum. dixim⁹
quando confūdū
tur ita vt separari
non possint. nunc
videndum est qñ
to singula corpa
in sua substantia
durant. quo casu
dicatur immisce
ri.

t Communica
ta. et ideo locū ha
bet communi di
uidun. actio. vt. ff. de reuendica. l. si frumentum. secūdo
responso
v Substāt 7 durant. sed nunquid idē si de nostra vol
luntate fuissent immixta. videtur enim q̄ sic. nostra ei
contemplatio vel voluntas non potest mutare substan
tiam granorū quū semp discretā 7 diuisa sint a se iūces
quod videtē contra. §. pcedētem. sed rñ. non ē mirum
alias em̄ simile repim⁹. nōne tps p̄tinuū est sui natura
cum tps sit mēsurā motus p̄imi mobilis qui mot⁹ est
vniformis 7 cōtinuus vt dicit Aresto. in. viij. phis. 7. 7. 1.
men p̄tes in ipa p̄tēlatōe distinguim⁹ 7 assignamus.
dicētes q̄ quoddā p̄ns quoddā p̄teritum quoddā futu
rum. sic in granis frumēti. q̄ h̄eoz corpa sunt discreta
in suistermis cōia ea possum⁹ facere. ita q̄ aliqua nō sit
p̄ricula in tuo grano quā tu n̄ cōices mihi nulla i meo
quā ego n̄ cōicē. qd̄ n̄ eēt deficiēte n̄a volūate. sicut nec
mihi tpe distincto generatē 7 diuersitates n̄a signifi
catōe vel respectu deficiēte.

x Dixit. qd̄ sit p̄errore q̄ cāu dñm n̄ trāsīt. vt. ff. de
cum ex aliēa. 7. §. q̄ si. §. accessiōe. vt. s. e. §. si tamen. §. 3. et
p̄fusione vt hic. Item in mixtōe vt. j. pr. §. quod si fru
mentum
n Dñoz. bñ dicit dñoz volūate. nā si vnus dominus
fecit inde speciem. id est mulsum vel vas ex argēto meo
et tuo. sua est iure
specificatōis non
cōis vt. s. e. §. cum
ex aliena. 7. ff. de rei
uen. l. si frumētus
§. i.
o Confuse. i. sit
fuse
p Electz. genus
est vas vel species
metalli. 7 ad hoc ē
ff. de auro et argē.
le. l. pediculif. §. ne
racius.

q Idē iuris. vt
sit cōe vt subicit
r Placuit. scz vt
sit cōe nisi separā
possit. veluti ex ere
meo vel plumbo.
vel argēto tuo spe
cies facta sit. qui
bus casibus sepa
ri potest 7 quilibet
vendicatum vt
ff. de reuē. si frum
tus. §. sed si plum
bum. 7. ff. de acq̄.
re. to. l. laicus. et. l.
stagna. §. si.

s Quod si fru
mentum. dixim⁹
quando confūdū
tur ita vt separari
non possint. nunc
videndum est qñ
to singula corpa
in sua substantia
durant. quo casu
dicatur immisce
ri.

t Communica
ta. et ideo locū ha
bet communi di
uidun. actio. vt. ff. de reuendica. l. si frumentum. secūdo
responso
v Substāt 7 durant. sed nunquid idē si de nostra vol
luntate fuissent immixta. videtur enim q̄ sic. nostra ei
contemplatio vel voluntas non potest mutare substan
tiam granorū quū semp discretā 7 diuisa sint a se iūces
quod videtē contra. §. pcedētem. sed rñ. non ē mirum
alias em̄ simile repim⁹. nōne tps p̄tinuū est sui natura
cum tps sit mēsurā motus p̄imi mobilis qui mot⁹ est
vniformis 7 cōtinuus vt dicit Aresto. in. viij. phis. 7. 7. 1.
men p̄tes in ipa p̄tēlatōe distinguim⁹ 7 assignamus.
dicētes q̄ quoddā p̄ns quoddā p̄teritum quoddā futu
rum. sic in granis frumēti. q̄ h̄eoz corpa sunt discreta
in suistermis cōia ea possum⁹ facere. ita q̄ aliqua nō sit
p̄ricula in tuo grano quā tu n̄ cōices mihi nulla i meo
quā ego n̄ cōicē. qd̄ n̄ eēt deficiēte n̄a volūate. sicut nec
mihi tpe distincto generatē 7 diuersitates n̄a signifi
catōe vel respectu deficiēte.

x Dixit. qd̄ sit p̄errore q̄ cāu dñm n̄ trāsīt. vt. ff. de
cum ex aliēa. 7. §. q̄ si. §. accessiōe. vt. s. e. §. si tamen. §. 3. et
p̄fusione vt hic. Item in mixtōe vt. j. pr. §. quod si fru
mentum
n Dñoz. bñ dicit dñoz volūate. nā si vnus dominus
fecit inde speciem. id est mulsum vel vas ex argēto meo
et tuo. sua est iure
specificatōis non
cōis vt. s. e. §. cum
ex aliena. 7. ff. de rei
uen. l. si frumētus
§. i.
o Confuse. i. sit
fuse
p Electz. genus
est vas vel species
metalli. 7 ad hoc ē
ff. de auro et argē.
le. l. pediculif. §. ne
racius.

q Idē iuris. vt
sit cōe vt subicit
r Placuit. scz vt
sit cōe nisi separā
possit. veluti ex ere
meo vel plumbo.
vel argēto tuo spe
cies facta sit. qui
bus casibus sepa
ri potest 7 quilibet
vendicatum vt
ff. de reuē. si frum
tus. §. sed si plum
bum. 7. ff. de acq̄.
re. to. l. laicus. et. l.
stagna. §. si.

s Quod si fru
mentum. dixim⁹
quando confūdū
tur ita vt separari
non possint. nunc
videndum est qñ
to singula corpa
in sua substantia
durant. quo casu
dicatur immisce
ri.

t Communica
ta. et ideo locū ha
bet communi di
uidun. actio. vt. ff. de reuendica. l. si frumentum. secūdo
responso
v Substāt 7 durant. sed nunquid idē si de nostra vol
luntate fuissent immixta. videtur enim q̄ sic. nostra ei
contemplatio vel voluntas non potest mutare substan
tiam granorū quū semp discretā 7 diuisa sint a se iūces
quod videtē contra. §. pcedētem. sed rñ. non ē mirum
alias em̄ simile repim⁹. nōne tps p̄tinuū est sui natura
cum tps sit mēsurā motus p̄imi mobilis qui mot⁹ est
vniformis 7 cōtinuus vt dicit Aresto. in. viij. phis. 7. 7. 1.
men p̄tes in ipa p̄tēlatōe distinguim⁹ 7 assignamus.
dicētes q̄ quoddā p̄ns quoddā p̄teritum quoddā futu
rum. sic in granis frumēti. q̄ h̄eoz corpa sunt discreta
in suistermis cōia ea possum⁹ facere. ita q̄ aliqua nō sit
p̄ricula in tuo grano quā tu n̄ cōices mihi nulla i meo
quā ego n̄ cōicē. qd̄ n̄ eēt deficiēte n̄a volūate. sicut nec
mihi tpe distincto generatē 7 diuersitates n̄a signifi
catōe vel respectu deficiēte.

x Dixit. qd̄ sit p̄errore q̄ cāu dñm n̄ trāsīt. vt. ff. de
cum ex aliēa. 7. §. q̄ si. §. accessiōe. vt. s. e. §. si tamen. §. 3. et
p̄fusione vt hic. Item in mixtōe vt. j. pr. §. quod si fru
mentum
n Dñoz. bñ dicit dñoz volūate. nā si vnus dominus
fecit inde speciem. id est mulsum vel vas ex argēto meo
et tuo. sua est iure
specificatōis non
cōis vt. s. e. §. cum
ex aliena. 7. ff. de rei
uen. l. si frumētus
§. i.
o Confuse. i. sit
fuse
p Electz. genus
est vas vel species
metalli. 7 ad hoc ē
ff. de auro et argē.
le. l. pediculif. §. ne
racius.

q Idē iuris. vt
sit cōe vt subicit
r Placuit. scz vt
sit cōe nisi separā
possit. veluti ex ere
meo vel plumbo.
vel argēto tuo spe
cies facta sit. qui
bus casibus sepa
ri potest 7 quilibet
vendicatum vt
ff. de reuē. si frum
tus. §. sed si plum
bum. 7. ff. de acq̄.
re. to. l. laicus. et. l.
stagna. §. si.

s Quod si fru
mentum. dixim⁹
quando confūdū
tur ita vt separari
non possint. nunc
videndum est qñ
to singula corpa
in sua substantia
durant. quo casu
dicatur immisce
ri.

t Communica
ta. et ideo locū ha
bet communi di
uidun. actio. vt. ff. de reuendica. l. si frumentum. secūdo
responso
v Substāt 7 durant. sed nunquid

De rerū diuisiōe xxiii

l. si pcurator. l. ut meli⁹ pascat. 7 fa. j. e. ad. l. acq. i. p. n. vbi
dic gregati pascit. S. j. ff. de sol. si alieni. fo. ibi spale est
in pecunia numerata. vtribi d. 2. vt. ff. si. cer. pe. singlaria.

y Pro modo. i. mensura.

z Arbitrio. i. q. cui libet tñ frumētū rēstituā qdū fuit
sui qñ n̄ apparet
qd fuerit suū. 7 b

ppret ipollibile di
cretōs. vt. ff. d. vlu
fru. l. vlu fructu. s.
si i vmarq. si aut
apperz qd cui⁹ q
fuerit. b iuder ex
timet. vt subūcit
fz d. bonē 7 scōs b
diat. qle. i. qd. 7 hic
cui libz sua grana
rēstituāt. l. d. pr.
rñ. arbitrio 7 c. eē
de eo d. q. ē istud. f.
qñ nō apparet qd
sui fuerit 7 b inu
at xbu qle. n. n. di
at qd f. qle. vt in
q. l. itate offm. xtra
tur 7 quātitate n̄
corpore cū illd sit
ipollibile discerne
re. 7 sic pbabit q
dic sui iuste me
li⁹. Et no. triplices
eē dñam iter hūc
s. 7 supiores. spēs
eni dicūt miseri

vt hic mā pfundit. s. f. p. d. Item hic remanet in cadē
substantia. ibi nō. Itē confusa sunt cōmunia etiaz sine
dominoz voluntate. vt p. xori. s. hic nō.

a Frumentū. nondū bona fide psumptū. tūc enī i fa
ctu actio daret. vt. ff. ad. l. acq. q. occidit. s. si quis alienuz
b Cum in suo. suuz est et si alius habet ibi vinu
vsumfru. vt. j. de hē. isti. s. i. vbi p. p. i. seru⁹ dicitur in q
pprietatem nudam habet testator.

c Edificauerit. s. bona fide. alias n̄. imo tignū suū ven
dicaret. vt. ff. de reuē. l. i. rē. s. tignū. ar. a dñio lenfu. vt ex
ea exceptiōe q. ibi ponit. 7 iurabit in litē vt ibi nota.

d Inedificat. i. i pa tra pfigit. quid g dō tomo n̄ affixa
solo. hñ. n̄ cedit solo. vt. ff. e. l. si tici. 7 facit ad hāc regu
lā. l. de edi. p. l. i. idē i sat 7 plantat qd hic in edificat
d. 2. vt. j. e. s. si tici. 7. s. q. rōe. vñ x. s. i. s. Quicqd plātāt se
rit i n̄ edificat. d. solo cedit radices si tñ egit. Sed cō
tra hāc regulā ē. ff. de rēp. di. l. in tñ. So. illud spale est

e Nec definit. s. ex cā edificatōis. s. alia cā pōt definē
vt. ff. de vlu. l. rēp. mirtura. s. l. alio q. huic regle signat d

f Sed tātis p. i. interim.

g Ad exhibēdū. s. vt extimat nisi mala fide fecerit vt. ff.
d. reuē. l. i. rē. s. tignū. 7. ff. de tigno iuncto. l. si. s. tūc n̄ eri
mat s. i litē iurat. vt. ff. de sol. q. res. s. si. q. arbitrarie sūt
iste act. vt. ff. de i litē iurā. l. in actōib. 7. j. de act. s. p. terea
h Xij. tabulaz. l. ex qdā fuit de qua dic vt. s. de iure na. s.
7 non ineleganter

i De tigno. qua actō tenet 7 q. iunctū hz hz n̄ iniūre
rit. 7 q. iniūre it hz n̄ possideat. sed altero soluēte alter li
berat. vt. ff. de elec. 7 effu. si v. o. s. positi. 7 de flu. l. i. si. et
qd vi aut clā. l. cōpetit. s. si. S. qd si velit magis rē redde
re 7 eximere. q. duplū p̄stare. rñ. n̄ audit. q. ppter publi
cā vtilitatē b fuit statutū. vt. j. e. qd iō rē. 7. ff. de op. no.
nun. l. p. toz. 7. ff. de le. l. cetera. s. si duobus. Itē nunqd
hac actio cōpetit etiaz d. ei qui bona fide iniunxit. rñ. sic

vt hic. hz contra dixerint quidā. S. j. male fidei iungen
tem alia pter hāc auxilia cōpetit vt reuē. itē ad exhi. itē
furti. itē furtiua cōdi. itē hāc actio de tigno iuncto. vt. j.
de actō. s. sic itaq. 7. ff. de tigno iuncto. l. i. si. 7. l. si.

k Appellatōe. facit ad b. ff. de ver. sig. l. tigni. 7. ff. ad exi.
l. gēma. s. tigni. 7.
ff. e. adeo. s. cū in

agere de ea re Et ex^o diufo. si
qs in alieno solo ex sua mate
ria domuz edificauerit. illi⁹ sit
dom⁹ cui⁹ solū est. Sed b cāu
materie dñs pprietatem eius
amittit. qz voluntate ei⁹ intelli
git eē alienata. vtiqz si n̄ igno
rabat se in alieno solo editica
re. 7 iō licz dirupta sit domus
materiam tamen vendicare
non⁹ potest Certe illud cō
stat. si in possessione constitut
to edificatore. soli dominus
petat domum suam esse. nec
soluat precium materie. et
mercedes fabrozum. posse eū
constat per⁹ exceptionem do
li mali repelli. vtiqz si bone⁹
fidei possessor fuerit qui edi
ficauit. Nam scientia alienū
solum esse potest obijci culpa

l. gēma. s. tigni. 7.
ff. e. adeo. s. cū in
suo. Itē qd in to
mbo d. idē dic in
cāpis vt subūc q
iō rē. ad b. ff. de x.
si. l. vrbana p̄dia
qdā tñ d. Itē idē
in vinea vt. ff. de
tigno iuncto. l. i.
l. d. 3. vt cemē
ta 7 lapides
m d. olecur⁹ hic
est d. ff. de tigno in
iuncto. l. si. alias in
si. s. ibi n̄ cum efie
ctu fuit consecut⁹
duplū qz h̄ exegit
nō tñ p̄cepit ad
huc duplū. vt ar.
ff. de elec. 7 effu. l.
perceptum.

n Vendicat. nul
la t̄pis p̄scriptiōe
obitāte i reuē.
vt. ff. de reuē. l. in
rē. s. si. qz nec p̄i⁹
agere potuit. vt. l.
de an. ex. l. i. s. si. a.

liud ergo si mala fide iniunxit. quia tunc age⁹ potuit vñ
xxr. an. repellitur a reuendi. vt. l. ff. de rescip. xxr. an. sic

o Ex diuerso intelligit. sic. l. de edi. p. l. si is d. quem
p Non potest. quia alienata est nō pōt vendicari. S.
contra. l. de reuē. l. i. q. in si. sed ibi ex aliena mā 7 in alie
no edificauit. hic de sua in alieno. quare dic. aut de mea
materiam 7 in meo edificio 7 tunc planum est. aut de alie
no in meo vt. s. p. xori. s. aut de mea in alieno. vt hic. aut
de aliena in alieno. vt in dicta. l. contraria continetur

q Certe fabrozum. i. magistrorum de legamine my
rozum. sic. ff. de eo quod cer. lo. l. i. iulius.

r Per exceptionē. q. locum hz vbiqz equū sit excep.
locū habere siue alia cōpetat. siue non vt. ff. de excep. to.
l. i. s. generaliter. 7 ar. j. e. s. littere.

s Bone fidei. s. ab initio. 7 ex post facto cū edificauit
nam si anteqz edificet sit bone fidei. 7 cum edificat male
fi. sit. eligitur quedam media via. ita vt nec male fidei
pumat. neqz vt bone fidei expensas conseruet. quia p
mittitur abzasio. vt. ff. de reuē. l. iulius. s. si i aliena. que
est huic contraria. 7 facit ad hoc. ff. de minor. l. intra. s.
vendētibz.

t Edificauit. cum de nouo edificat. vt plene hāc sci
antur. dic cum impendo in rem alienam. aut suo. aut
in eo nomine. Primo casu loquitur. t. ille de neg. ge. et
ff. e. 7. l. e. si meo. tunc aut fructuū gā. 7 tñ ex fructibz
deducitur. 7 alias nullus fructus intelligit. vt. ff. so. ma.
l. fructus. 7. ff. famit. l. x. fundus. aut qui causa rei seruā
de et tunc aut de nouo faciendo. aut non. primo casu si
bona fi. habet exceptionem non actionem fm d. oā. vt
s. p. xori. s. 7. ff. de condi. inde. si in area. 7. ff. de excep. to.
paulus. sed d. etiam actionem. dabat. 7 est pro eo. ff.
de p. l. xre. l. l. xreditas. s. i. sed ibi ipso gestu negotiū fuit

hereditarium qđ necesse habuit facere vnde habuit act.
vt. ff. si pars lxx. pe. l. fi. 7. l. de reu. l. q. et l. comuz. Sz
Jo. ptra vt dictum est. 7 facit et p eo. ff. de reu. l. sumptus.
7. ff. de act. empt. idemq. 7. ff. d. per. lxx. l. plane. si ve
ro mala fide. tunc nec excipiendo nec agendo pseruo. vt
hic. nam neminē
mili volui obli
gare. vt. ff. cōi. di.
in l. iudiciuz. fm
Jo. sed. Sz. etiaz
hō dabat neg gest.
act. vt. ff. de negli.
gest. si pupilli. §. si
7 si q. sed ibi no
mine alieno gere
bat. Item 7 p eo
l. de reu. l. q. sz
ibi loquitur quādo
er aliena mā et in
alieno ipendi vt
ibi plene nō si ve
ro i reficiēdo. aut
lona fide. 7 tūc ne
cessarias 7 viles
percoli excep. vo
luntarias p abra
sionē suam. nisi
dñs vellet tñ da
re qtu3 possit ha
bere hīs ablatis 7
corasīs. vt. ff. de
reu. l. in fūdo.
si hō mala fide i
pendat necessari
asp offm iudic.
cum tñ possideo.
viles p abra sio
nez pseruo. volū
tarias nullo mō.
vt. l. de reu. l. co
mum hinc est q
dixit bul. hic q ex
pensas repetā qñ
q. per a. i. p actio
nem. vt. ff. de neg.
gest. l. si pupilli. §.
sed 7 si quis. Itē

7 per e. i. per exceptionem. vt hic. Item 7 per o. id est per
officium iud. vt per. l. ff. de reu. l. l. comum et mod. o. di
rimus. 7 lxx in reu. locum habent. in peti. vero hēre
ditatis lo. si. poss. seruat omnes. at ma. si. pos. necessaria
7 viles per officium iud. al3 per exceptionem tōli reeri
stente meliori in qua facte sunt. voluntarias vero abra
dit. vt. ff. de peti. lxx. plane.

a Si ticius commutat sed videt non cōmutari cum
primo domino vili reu. de tur. vt. ff. de reu. l. si fru
mentum. §. de arboze que est contra. So. licet tibi dicat
varqs et vana damus non tamē nos damus vel dam
de extimatione sed non de planta vt diximus. s. e. §. pla
ne si longiore tempore.

b Radices. omnes vt differat a sequenti.

c Dicim. imo vñ ei in cui? fundo originez durit. vt
ff. ar. tu. ce. si plures. §. si. so. hic corrigit illam. vel dic ibi
poterat viuere arboz ex fundo primo. hic non. vel efficit
tici3 pro parte. sz vt hic. non in totum vt ibi.

d Ratio. facit. ff. e. l. adeo in fi. 7. l. fi. 7. l. qua ratione.

e Qua ratione solo cedunt. vt. s. p. or. §.

i Diximus. s. e. §. certe. sed qđ si aliquis ex semie meo

in alieno fundo seminavit. contra quem agam. Rñ. cō
tra seminantem. non qz possidet nec tōlo fecit quomi
nus possideret. Item nec ptra possidentē. qz eius facto
nil actum est. sed tñ dic eum teneri ad instar. tigni inuū
cti q tenet. etiam si positum ab alio habeat vel teneat vt

dixim. s. e. §. cū i
suo p. l. ff. de elec.
restitu. si vero. §. po
situm. 7 eadez qđ
fit in plantatis. 7
eodem mō solui
tur cum sit ratio
similis. vt. ff. mā.
lucius in fi. i. rñ.
s. Consequit. id
est plantant l. se
minavit.

h De cartis vt
de bombace que d
pisis veniunt.

i Membranis. q
de membrīs aia
lium eripiunt

l2 Si solo. vt. s.
e. §. in suo.

l Carmen. mel
trice.

m Hystoria. ve
teris 7 noui testa
menti. idē dicam
in fabula vel ro
mātia vt qñlibet li
bro prosaico.

n Dicoz. ad de
um vel ad pplm
vel ad principem
o Corporis. id
est libri.

p Non tici. s. f.
scriptor bone fi.

q Petas. dicit
cta in rem.

r Si bona. si ar
mala laborem to
nasse vt. vt. s. e.
§. certe h nuncqđ
act. scriptor habz

reddito libro Rñ sic si bonam fidez habuit act. dico sci
licet in factum. vt. ff. de reu. l. in rem. §. Item si qui
cunq. si malam habuit non habet excep. quia nec excep
tionem habet vt hic sed cum hodie preciosior sit scriptu
ra q carta nunquid mutat hic. Respondent quidam vt
Alzo q sic. nos q nō. ar. l. de testa. sancimus 7. l. d. ap.
precipimus in fine.

s Si quis pinxerit. si uelo. si. siue ma. si. fm. P. nos cō
tra qz bona fide. vt. j. e. §. ibi vtiq. rē.

t Tabulam. quid si in marmore Rñ. contra seruat
forte. ar. tamen ptra. j. de testa. §. penul.

v Ceder. ff. de reu. l. in rem. §. sed id quod in carta
contra so. hic corrigit illam. vel distingue an preciosior
sit illa scriptura q tabula. fm. P. qui ait locum habere
quod hic dicitur. si pictus est homo non vsus bono co
lore non atramento.

x Appellis. propria nomina pictorum.

y Eam petat. i. directa reu. vt. ff. de rerum to. l. qua
ratione. §. sed non vt littere. fm. Alzo.

z Vt vilius actio. in rem non directa. quia desit tōmi
nus esse. 7 sic est mirabile q non dñs a dño vendicat. sic

Pringit alio i publico. i. qbusdā casib⁹ vt no. j. de act. §. alie.
a Imposuerit. hic mirabile ptingit qz p ditione possideat ē
terior qz petet. alio. vt. j. de iterdic. §. comodū. sic. 7 al
ff. de nora. si qz a mlt. 7. ff. si ex nora. cā. a. l. i. si. 7. l. q. 7. ff.
de peti. hre. cū idē. §. ad b. hñ. qz i cā norali eē poterit qz

scōo agens n pba
bit. Itē i peti. hñ.
si bona iura hñt i
vincēdo. hñ eadē
hñt i defendēdo.
7 sic n est eoz p d
tōterior. Itē cū
hic hñt act. p d
si n possideat. mlt
tomag⁹ exceptōz
7z hñe soluto p d
vt. ff. de superficie/
b. l. i. §. qd aūt. 7.
ff. d. reg. iur. cū da
m⁹ 7z nunqd dñō
quodā tabule idē
pcedit si possideat
si pñ picture sol
uat. hñ. qz sic. cū
sibi act. ref. ego 7
vt sit dñā i dñm
7 pictorē. Itē qz
pferf. si ambo 7 ex
traneū possidentē
agāt. hñ. is q dñe
ctā hñt. i. pictor
fm io. 7z nunqd si
tabula fuēit abra
sa remanet picto
ris. hñ. sic. vt. ff. d
reiuē. i rem. §. 7 qd
fel. hñ realid i pi
cturis qz i scriptu

ris. hñ. qz pictura p dñior ē qz scriptura. fm io.

b Surripuit. añqz pingeret. aliud post picturā.

c Tabulaz. 7 subaudi. nā 7 pictori 7 extraneū furē da
tur fm 7z. i meli⁹ vt mlti vt. hic loq⁹ qñ fuit surrepta
añqz eēt picta. hñ ē dñm tabule sibi surripientē possit
dari pictori furti actio facto furto tabula iā picta. vt. j.
de ob. que ex delic. nas. §. aliquando.

d Si qz bona fide. q mīro exigif. s. vt credat sibi dāte
hñe ius distrahendi. vt. ff. de vlu. qz sit. §. si. nec obstat qd
ē. ff. de acq. re. to. l. i. bonefidei. §. in pñm. qz ibi opponē
to loquit n pñedo.

e Iusta. cū multe sunt cause siue tituli acq⁹edi. vt. i. ff.
coll. i. varijs titul sub titul de vluca. vsqz ad ti. de re iud.
idez tñ 7 si titulū n hñt. vt. ar. ff. si. regn. l. iij. §. sed añ.

f Nāli. i. iuregentiū. de q loq⁹ picti. cui nālis rō ista ē.

g Fruct⁹. s. industriales. aliud i nālib⁹. vt. ff. de vlu. l.
fructus. nec obstat. ff. de acq. re. to. l. i. bo. si. i pñ. qd eni ibi
dic oēs. exponit siue facto possessoris siue alteri⁹ pcepti
industriales tñ. vt. ff. de vlu. q sit. §. pterea. 7z nālib⁹ fru
ctib⁹ pñpē. an teneat possessor hñ. n tenet possessor rei
uen. qz n possidet. nec tolo desit possidere hñ. sine cā te
net in pñt locupletior ē. ar. ff. si cer. pe. si 7 me.

h Pro culta. vt segetes. i. Et cura. vt lac pil⁹ 7 lana

k Ad pñt nec ad pñt. vt. j. d. offi. iudi. §. si vero. 7. ff. si.
regn. l. iij. §. si añ. sit. n. extant. nō reiuē. qz pñpiē sit. hñ
officio iudi. tēf addere. vt. l. de re iud. certū. §. bona fide.

l Non idem. vt faciat fructus suos.

m Logit. distigue tñ qz si hñt. male si. pos. de pñpē
p dñ. sine cā de extantib⁹ reiuē. de pñpiēns ppter ti. excu
lat. vt. l. de re iud. si fundū. nisi i. iij. casib⁹. qñ emit ab

eo quē scit vendere in fraudē creditor. vel qñ vendit q
metu cōpulsus ē. 7 cū emit 7 iterdictū. deinde corrumpi
fructus patiat. vt. ff. que in frau. cre. l. ait pñt. §. p hanc
7. ff. qz metus cā hñ pñt. 7. l. de ag. 7 cē. quē ad modum
idē i qro. vt. l. de fide instru. 7 iure pñste. si. l. i. si n hñt.

possiderit. non idem cōcessum
est. itaqz cum fundo et iaz fru
ctus licet consumpti sint. co
gitur^m restituere.

Itē ve
ro ad quem vsufructus fun
di pertinet non aliter fructuū
dominus efficitur qz si ipe eos
perceperit. 7 ideo licz maturis
fructibus nondum tamen p
ceptis^o decesserit. ad heredes
eius non pertinent. sed domi
nos proprietatis acquiruntur

Eadem fere et de colono dñr

In pecudum fructu et iaz
fetus est sicuti lac pilus^o 7 la
na. itaqz agni edi 7 vituli et
equuli 7 succuli^o. statim natu
rali^o iure domini fructuarij
sunt. Partus^o vero ancille
in fructu nō est. itaqz ad dñm
pñtatis pñt. absurdum^o
enī videbatur hominē in fru
ctu eē cū oēs fructus rez hñt
gñt homi cōpauerit. Sed

l. fructus.

p Domino sed p quam act. hñ. p reiuē. cū dñs sit vel
cum dicit ex hac lege

q De colono. q nūmis colit. nā oēs fructus fac suos
vt vsufru. sed differūt qz colonus talis facit fruct⁹ suos
vt a solo discerpi sunt vt. ff. de furti. l. si. apes. §. si. secus
de vsufru. vt hic dñ. vel dicas de pñarijs. vt. ff. loca. 7 cō.
cū in plures. §. mellez. fm 7z. Itē dicit fere ppter aliud
qz colonus transmittit ad heredē. vt. j. loca. §. si. sed fru
tuarius non vt hic.

In pecudum. fetus. q. d. ita fetus sicut 7c.

r Pilus. lous vel etiam caprarum ad borram sella
rum.

s Et succuli. i. parui sues.

s Naturali. i. gentium de quo loquitur. §. eo. §. singu
lorum.

t Partus. pertinet quantum ad plenā proprietatem
nisi etiam 7 in partu sit vsufruct. legatus. vt. ff. fetus.

v Absurdum est. sic. ff. de vsufru. in pecudum.

x In fructu. s. vt ipse sit fructus. sed tamen in eo re
linquitur.

y Natura. i. deus sic. §. de iure. na. in pñm. Unde dicit
apud Qui. Pronaqz cum spectant animalia cetera ter
ram. Os homini sublime dedit celumqz videre. Iussit
7 erectos ad sidera tollere vultus. sic. ff. de edil. e. l. iustis.
sime. 7. ff. de tur. qui vas. §. ex furtis. 7. ff. de pe. hñe. l. ancil
larum.

z Si si greg⁹. grex ē numer⁹. 7. ouis l. v. porcorū sit 7 con

sistentiū. vt. ff. d. abigeis. l. oues. et fa. ff. de usufructu. l. a. ff. de fetu. aliunde enī nō sub. rez. mixtura. §. tertiū mitit. fm̄ quosdā. vlt. forte submitteret et aliunde. ar. ff. de usufructu. quid ergo. §. sed qd dicitur in fi.

b Submittere. que submittio nō fit si i singulis capi-
tib⁹ sit usufruc.
vt. ff. e. qd g. §. sed
quod dicit.

c Thesaurus. ē
āt thesaur⁹ pecu-
nia ab ignotis do-
minis vetustiori
tpe abscondita. vt
l. d. thesauris. l. i.
li. rj. in pn. vel de
posito pecunie cu-
ius memoria nō
extat. vt. ff. de ac-
quir. re. to. l. nūq̄
§. thesauros. qnq̄
improprie dī. vt
ff. de acquir. pos. l.
pegre. in pn. r. ff.
ad exhi. l. thesaur⁹
d In suo iure
directo vel utili.
vt feudatari⁹ vel
emphiteotecari⁹
vel filis leg. Pla.
aliud dixerit i his
Quid si mercēna-
rius dū laborat i
alieno l. creditor
in pignore inuēit
thesaur⁹. Rñ. di-
midū ei⁹ est i cu-
ius fundo inueni-
unt. r ita dimidi-
um sibi acquirūt
ff. de acquir. reru.
to. l. i. si quis. §. qd
si creditoz.

e Loco. al. solo.

f Religioso. vt. ff. de iure fisci. l. iij. §. penl. d. So. hoc corri-
git fm̄. d. vel hic fm̄ naturalē rōnem vt patet ex lra. ibi
fm̄ ciuile rōnez q̄ preualet. sic in vsuca. ptingit fm̄ Jo.
g Fortuito casu. r est casus inopinatus rei Accur.
euentus ex diuersis causis pueniens ob aliud r aliud
h Nō data opa. al. totū reddit dño. in suo incepq̄
loco tñ pōt opam dare nō tñ magica arte. al. ē et fisci
vt. l. de thesauris. l. vnica. i Dño. sed per quam act.
Rñ. per reuen. cum dñs sit. vel condi. ex hac l.

k In cesaris locū. s. p̄rimoniam.

l In publico. id est publice deputato.

m Fiscali. non tamen publice deputato.

n Fiscali. sed si fisci partem supresserit altero tantum
reddidit. ff. de iur. fisci. l. iij. §. fi.

o Del ciuitatis. que loco priuatoru sunt. vt. ff. d. d.
fig. si eum qui nec.

p Per traditionē quoq̄ n̄ solū inuentōne. vt. s. §. pr.

q Naturali. id est gentium. vt. j. §. pri.

r Acquirant. cā precedente vera vel putatiua. al. nō.
vt. ff. e. l. nūq̄ r. j. hoc. §. ibi. sed siquidem.

s Nihil. imo deo fuisse. sed hypoblice loquit. sic. ff. de
pactis. l. i. in pn. r. ff. de act. emp. l. ex empto in pn. et. l.
de transact. non minorē. t Voluntatē. dū tñ legiti-
mā nācū bonis interdictū ē. nō alienat. vt. ff. de cu. fu. l.
v Quiscūq̄. i. siue mobilis siue soli. i. in prin.

si gregis usufructū q̄s hē at:
in locū de mortuoz a aliuz ca-
pitiū ex fetu fructuarii sumit
tere debz vt r iuliano visum
est. r in vineaz de mortuaz vlt
artoz locū al. debz substitue-
re. recte enī colere debet r q̄si
boni p̄familias vti debz. The-
sauros q̄s quis in loco suo
inuenit: dū adrian⁹ natu-
ralē equitatē secutus: ei cess-
sit qui eos inuenit. Idēq̄
statuit si quis i sacro aut reli-
gioso loco fortuito casu inue-
nerit. At si quis in alieno lo-
co nō data ad b opa s. fortui-
to casu inuenit. dimidium
dño soli cessit r dimidiū in-
uentori. Et cōuenient si quis
in cesaris loco inuenit: dimi-
dium inuentoris r dimidiū
esse cesaris statuit. cui cōueni-
ens est: vt si quis in fiscali
loco vlt publico vlt ciuitat⁹ in-
uenit: dimidiū ipsi⁹ esse de-
bet: r dimidiū fisci vel ciuita-
tis. Per traditionē q̄z iu-
re naturali⁹ res nobis acqui-
runt. Nihil enim tam pue-

r Corpalis. incorpalis. n. tradi non pnt. vt. ff. de acq.
re. to. fu. §. incorpales.

y Ad dño. hoc qnq̄ fallit. r ei⁹ p̄trarium inuenit reru.
vt. j. q̄. ali. l. vel nō. sed hoc ē regulare. vt b r. ff. e. traditō.

z Alienatur. id est dominium transferē.

niens est naturali equitati: q̄
voluntatē dñi volētis re su-
am i aliū trāsferre ratā haberi
r iō cuiuscūq̄ generis sit cor-
palis res tradi possz: r a dño
traditā alienat. Itaq̄ stipen-
diaria q̄z tributaria p̄dia
eodmō alienant. Locat at sti-
pēdiaria r tributaria p̄dia q̄ i
prouincijs sunt. inter q̄ nec
nō r italica p̄dia ex nra p̄stitut-
tione nulla ē differentia s. b
si quidē ex cā donationis aut
dotis aut qualibet alia ex cau-
sa tradant: sine dubio trans-
ferunt. Cēditel⁹ res m
r tradite nō aliter emptori ac-
quirunt: q̄ si is venditori p̄ci-
um soluerit. vel alio mō ei sa-
tiffecerit. veluti ex p̄missione
aut pignore dato. qd quidē
cauetur ex lege. xij. tabularū
tñ recte dē iure gentiu: id ē
iure nāali id effici sed si is q̄
vendidit fidem emptoris se-
cutus fuerit dicendū est stati-
rem emptoris fieri. Nihil
āt interest: vtrū ipse domin⁹
tradat alicui rez: an volūtate

a Stipēdiaria
s. q̄ militib⁹ p̄ sti-
pendijs dant. vt
ff. de reuen. Itēz
si p̄leratum. §. i.
r de euc. l. lucius.
r de acqui. re. to. i
agris.

b Tributaria.
que tributa romē
reddunt.

c Alienant. per
traditionem.

d In p̄uincijs
q. d. italia p̄dia n̄
sunt in italia.

e Inter que. s. s.
prouincialia.

f Constitutōe.
vt. l. d. vsuc. trās
for. l. vnica.

g Differentia ē.
s. q̄tum ad tomi-
nū translationē
vt. l. de vsuc. trās
for. l. vnica. s. vni-
ca. sed q̄tū ad tri-
buta est differen-
tia. l. de epi. r cle.
de his.

h Sed siquidē
de nulla est diffe-
rentia. sed r si rē.

i Tradant. s. s.
stipēdiaria p̄dia
r tributa.

k Transferunt
s. prouincialia p̄

dia sicut italica. r est rez in oib⁹. nisi scriptura necēsa-
ria sit. fm̄ Jo. vt. l. de vsuca. transfor. l. vnica. §. q̄ si p̄e-
dia. Item sunt dā si accipiens inducat in vacuam pos.
fm̄ quosdam. vt. l. de p̄ba. cum res. Jo. d. vt. ff. de fudo
to. si fundum. r de acqui. re. to. homo liber. §. quicqd. sus-
ficit. enim induci in pos. l. non vacuam. Qd aut in. d. l.
de proba. vt demonstratiue q̄ si ceuenerit n̄ causatiue dē
l. Vendite vero. pro sed.

m Res. que loco pignoris a venditore teneri pnt. vt
ff. de actio. emp. iul. §. offerri.

n Pignore. qd sic intelligo si placeat venditori aliud
q̄ p̄cium accipere. al. non. vt. ff. si cer. pe. l. iij. §. i.

o Dato. poterit ergo vendicare venditor rem si n̄ fue-
rit de p̄cio satisfactum. vt. ff. de tribu. l. proci. §. s. si de-
di mercē. nisi emptor p̄cium tunc offerat. vt. ff. man.
diligeret. §. i. in fi. r. ff. de p̄ca. l. ea. que.

p Ex lege. xij. ta. que est ius ciuile. vt. ff. de iusti. et iure.
litus. §. exigitur non solum gentium.

q Iure naturali. sic dictum est quod ratione natura-
li fuit inductum. vt. s. de iure na. §. q̄ vero. r. §. q̄ natura-
lia.

r Vendidit. et tradidit.

s Emptoris. qd si dedit diē ad soluendū. Rñ. n̄ scā so-
lutōe p̄dica: fm̄ Jo. vt. l. d. pac. inf. emp. r vlt. l. p̄mis-
sorie. pōt tñ p̄tra dici. quia aliud ē simplr diē solōni sta-

tuere aliud pactū. l. cōmissorie ponere. Itē qd si simplr tradat. Rñ. vt seq fidē. nisi d plet vt qz forte dicebat ep toz pntē h're pecuniā. vt ar. ff. de pig. act. l. iij. 7 ar. d. ff. de tribu. pcuratoris. s. sed si dedi.

s Fieri. nisi i casib' vt. ff. de iure fisci. l. si pcurator. s. si.

7. ff. de reiudi. a di

uo. s. 7 si eptoz.

t Tribil. qd. n. qd.

p aliu facit ipesau

cere vt vt. ff. de vir

vi. ar. l. i. s. deieci'

se. 7. j. de iur. s. nō

solū. 7. ff. de iniur.

Itē apd. s. fecisse.

v Permissa. l. ab

ipō dñov' ab alio

dñi volūtate

x L. vera. sec' i ge

nerali pcur. qui n

h' libera. vt. ff. de

pcura. l. pcurator

an et. l. pcurator

totoz. s. d. disti

nit inter pcur. toto

rū bonoz vt ibi. 7

vnuerloz vt hic

y Interdū nuda

scia traditōne. sic

L. de pactis. l. tra

ditōib'. Item in

alijs casib' dñiuz

sine traditōne da

tur q pnt h'is legi

bis notari. vt. ff.

de acq. pos. l. i. s. si

iussu. 7. s. ideoqz

7. l. qd i eo. s. si ven

ditore. 7. l. quatu

dā. Itē. L. de acq.

pos. minus. 7. L. de

tona. l. i. 7. l. qd qz.

Itē si volens tibi

tradere dñiū noie

tuo me pstituiam

possidere vel conducas a te. vt. ff. de acq. pos. qd meo. 7 de

reiuu. quedam mulier

3 Tuā rē eē. si res pñs ē. vt. ff. de reiuu. ei. 7. l. lxx si. l' hic

in vera venditōe ibi in ficta. vt. ff. p emp. l. ij. Itē hoc est

rep si precii sit solutiū vel satisfactū. vt. s. e. s. vendite.

a Itē si qz. 7 casus vbi in possessione tradita acqñt

dominiū 7 alios hales notatos. ff. de reiuu. l. si ager.

b Positas id est repositas.

c Clauēs. aliter de p'suetudine datie in q cū aliqz vult

legare l' dare fundū ecclesie. sumit parū terre i pāniculo

7 ponit sup altarez ita transfert dñiū. vt extra. de p'sue.

ca. i. est tñ casus mirabilis in q sine oī volūtate trāstert

dominiū neqz ipō iure. vt. L. de tona. l. quisqz. L. de fa.

san. ec. vt interdum.

d Trāstert. pprietatē 7 possessionē. 7 qd dñi de pprie

tate rep ē si dñs ē tradēs als cām vsucapiēdi. si h'c hant

corā horeo. 7 hoc ppter pntē visionem rei. vt. ff. de p'hen.

emp. clauib'. 7 dāq. pos. l. i. s. si iussu. 7 sunt h'ci ar. vt si

vendā equū quē tradā p frenū l' capistrū vt dñiū trāseat

e Hoc. l. est quam. s. in aliquo calu. quia. s. semp in p'

sonam certam hic i incertam

f Incertam ar. contra. j. de l. s. tutor

g Villilia. sic dicta. qz i p'tm mittant siue p'ciū vt

eius ali' cui rei ei' possessio p' missa' sit. qua rōe si cui libera' vnūloz negocioz administra tio pmissa fuerit a dño isqz ex his negocijs rē vēdiderit 7 tra diderit facit eā accipiētis. Itē dñ' aut sine traditōe nudaxo lūtas dñi sufficit ad rē transfe rendā. veluti si rē quā tibi ali' qz cōmēdauit aut locauerit aut apud te depoluerit postea vēdiderit tibi aut donauerit aut dot' nomie dederit qzuis eñ ex ea cā tibi n tradiderit eā eo tñ ipō q patit' apud te rez eē. stat tibi acqñt' pprietatē. p inde ac si eo noie tradita tibi fuisset. Itē a si qz merces in horeo suo positas vēdiderit fil' atqz clauēs horei sui tradi derit emptori. transfert' pprie tatem mercii ad emptorem.

Hoc amplius 7 interdū in incertā psonā collata volū tas dñi. transfert pprietatem rei vt ecce ptores 7 consules qui missilia iactant in vulg' ignorant quid eorum quisqz accepturus sit. 7 tam quia vo lunt quod quisqz eorum acce

re. vt in coronatōe dñi pape vidi. vt. ff. p derelicto. l. si id qd. s. id qd. 7 i auc. de p'sulib' col. iij. s. h'c itaqz ibi argēti b' Mollet. vere l' legis itēptatōe. vt i auc. de nup. ho s. 7 multo potius 7. L. de infantibus. l. si. 7. L. de lati. lib. tol. l. i. s. sed scimus.

perit eius esse. statim eū dñm efficiūt. Quia rōe verius esse videt. vt si rem p derelicto a dño habitā occupauerit quis statim eum dñm effici. Pro derelicto aut habet qd dñs ea mente abiecerit vt id in nume ro rerum suarum esse nolit b ideoqz statim dñs eius rei eē desit. Alia * sane causa est earum reruz que in tempesta te maris leuande nauis cā ei' cūnt. Nec. n. dñozuz perma nent. qz palam est eas non eo animo ei'ci. q quis eas habe renon velit. sed q magis cum ipa naui maris piculum effu giat. qua de cā si quis eas flu ctibus expulsas vel etiā in ipō mari nactus lucrandi animo abstulerit furtum cōmittit. nec longe videntur discedē ab his que a reda currente n' intelligentibus dñis cadunt.

De rebus corporalibus 7 in corporalibus.

q Quedam p'terea res corpales sūt 7 qdā icorpales. Corpora les sunt q sui natura tāgi pos

naufragio. vt. ff. de in. ru. nau. l. i. in fi. 7. l. ij. 7. ij. 7. ff. pro derelic. l. i. 7. ij. 7. ij.

n Longe. nam in aliquo distat. quia hoc sciente illud ignorante dño fit. vt. ff. de acqui. pos. l. interdum.

o De reda. i. de curru ducto ab equis.

p Non intelligentibus. i. non videntibus.

De rebus corporalibus 7 incorporealibus.

q Queda p'terea. i. ppter p'dictā diuisionē. s. ti. i. in prin. est 7 alia qz quedā cōmunia. quedā publica. quedā vnuerfitatis. qdā nulli'. qdā corporales. 7 quedā incorporeales vt subijcit.

r Corporales. sic. ff. de re. di. l. i. s. quedam.

s Quedam incorporeales. quid de hac diuisione nos iuriconsult' egemus. Rñ. quia multa incorporealibus locum habent. que non seruantur in incorporealibus. in corporalia enim non traduntur. non vsucapiuntur regu lariter. vt. ff. de acquiren. rerum domi. l. seruus. s. incorpo rales. 7 de vsucapio. l. vsucapionem. non vendicantur vt ff. de reiuendi. l. vendicatio. ac non transferuntur penit' vt. ff. pro socio. l. ij. 7. ij. non possidentur. vt. ff. de acqui. pos. l. ij. in prin.

t Sui natura. nā secus si ppter difficultatem vt res in profundum maris vel celo affixa. Accur.

a Innumerales. i. nō abiles ad numerandū io.

i Desit. si abie' vel habere desit rē immobilē alioqn possessionē pdere pōt. nō dominiuz vt. ff. de acq. pos. si quis in. s. dñia. et. ff. pro derelicto. l. i. 7. ij.

k Alia causa. als sane. scilicet proij ciendi. 7 ideo aliō ius statuetur.

l Fluctibus. id est vndis

m Furtum. ff. de fur. l. fal. s. si ias ctum. contra. So. distingue animū proijciētis. quod pater vt si librum apertum proijciat fin io. vt ex hac. l. 7 illa colligitur. et ar. ff. d. dā. in fec. si finita. s. siquis me tu. Item quid dī stat hoc furtuz ab illo. ff. de incē. ru. nau. Rñ. hoc locū habet quando nō in ipso naufragio aliquid quis fu ratur. ibi in ipso

De ser. ru. pre. vr.

b Incorpales. q̄ in iure. i. sub h̄ pdicabili ius p̄tinen-
tur. in quaz diffinitionib⁹ ponit h̄c dictio ius in p̄di-
cato q̄lia sunt omnia iura. s. incorpalia. vt. ff. de rez. di. l.
c Hereditas. vt. ff. de h̄. fig. l. nihil. **i**. s. quedam.
d Ususfruct⁹. i. de vsu. an. prin.

e Obligatio-
nes. i. de ob. i. pn.
f Quoquomō
i. siueer p̄tractu l̄
q̄si. vt. maleficio.
vel quasi. vt. j. de
ob. s. fina.

g Nec ad rem.
H̄ndet tacite ob-
iectioni. q. d. quō
hereditas ē incor-
poral̄ cū in ea sint
res corpales.

h Et fundo. in
q̄ vsu. fruct. h̄m⁹.

i Plerūq̄. pp̄
fuiturē q̄ p̄ actio-
nem vel obligatio-
nem delect. vt. j. de
act. s. q̄. et propter
actionis cessionē
vt. ff. man. l. si p̄
curatorē. s. si. et de
reuē. l. si h̄ses. s.
vsq̄ adeo.

k Nam p̄ sed.
l Ius heredita-
tis. i. ipsa heredi-
tas. et sic intransi-
tiue h̄c tria legi-
m. Fruēdi. i. vsu
fruc.

n Obligatōis.
i. obligatio ipsa.
o Eodē nume-
ro. i. inter incorpo-
ralia.

p Eadem iura
id est seruitutes. **q** Vocant. de quib⁹. j. ti. pri. diciē
statim de quibusdā querit h̄ ad nos nō p̄tineant. vt de
aere. fumo. et de statu aialis. An. fin. p̄p̄os h̄c esse corpo-
ralia. Itē qd̄ de angel. bonis et mal. et aia h̄is. An. h̄c in-
corporalia esse.

r Rusticor. sic. et. ff. e. l. i.

s Iura. i. seruitutes. et nota h̄c tria genera serui-
tutū. quedā a p̄sona p̄sonae delect. de quib⁹. d̄. s. de iure
p̄sonaz quedā ab vna realiter rei. de quibus d̄. in h̄. ti.
quedā a re p̄sonae. vt vsu. fruct. et habitatio. vt. j. ti.
i. et. q̄. p̄t̄ et quartū dici. vta p̄sona rei delect. vt. ff. d̄. cō
di. et de ticio. s. ticio. et de ali. et ci. le. l. seruos.

s Ius eundi. solus. vt p̄ hoc discrepet a sequenti
t Ambulandi. s. cum alio.

v Iumentū. s. sepatum a sevel armenta sepaata a se.
sed sup̄ eq̄ ire p̄t̄ vt. ff. de fuitu. rus. pre. q̄ sella in pn. et l.
iter. q̄nq̄ iter nō est fuit⁹. vt si fructuario d̄. a d̄no alte-
rius p̄d̄. vt. ff. si seruitus ven. l. q̄. s. q̄. Tertio grosse d̄. q̄
libet via p̄ quam itur. **x** Iumentum. vt subdit⁹. vt
an se. et idē si in vehiclo. **y** Actū. h̄z p̄ p̄sequentiam.

z Iter h̄z q̄ ad p̄modū nō q̄ ad seruitutes. Sūt enim
due seruitutes diuerse. vt. ff. si serui. ven. loci. s. i. et. ff. de
adimē. le. l. i.

a Eodē. i. itinere p̄tento sub actu.

b Iura eundi. h̄c verba expone. vt. s. e. s. i.

sunt veluti fund⁹ h̄o vestis au-
rū argentū: et deniq̄ alie res
innumerabiles. Incorpales b̄
aut sunt q̄ tangi non p̄nt. q̄lia
sunt ea q̄ in iure p̄sistūt. sicut
hereditas. vsu. fruct⁹. et
obligationes q̄mō p̄tracte.
Nec ad rem p̄tinet: q̄ in here-
ditate res corpales cōtinent
nam et fruct⁹ qui ex fundo p̄-
cipiunt corpales sunt. et id qd̄
ex aliq̄ obligatione nob̄ delect
plerūq̄ corpale est. veluti fū-
dus h̄o pecunia. Nam et ipm
ius hereditat⁹ et ipm ius vtrē
di et fruendi et ipsum ius ob-
ligationis incorpale ē. Eodē
numero sunt iura p̄dior⁹
vrbanoz et rusticoz que etia
seruitutes vocantur.

**De seruitutib⁹ rusticor⁹
prediorum vrbanoz**
Rusticor⁹ p̄dior⁹ iu-
ra sunt h̄c: iter a-
ct⁹ via aqueduct⁹.
Iter ē ius eun-
di ambulandi h̄is non ē ius
mentū agendi vel vehiculū.
Act⁹ est ius eundi ambulā-

c Continet. sed que est differentia fin h̄c inter actus
et viam. An. q̄ h̄z viam potest trahere trahem et lapides et
rectam ferre hastā. q̄ non p̄mittunt h̄alenti actum. vt
ff. de seruini. rus. pre. l. q̄ sella. s. i. Itē certa via latitudo
est. viij. in directum. in angulis. xvi. nisi maior vel mi-

di h̄is agēdi iumentū et ve-
hiculū. Itaq̄ q̄ h̄z iter actū n̄
h̄z: q̄ qui h̄z actū iter h̄z. eo q̄
vtr̄ p̄t̄ ē fine iumeto. Quia b̄
ē ius eundi et agēdi et ābulandi
h̄is. nā iter et actū via i se cō-
tinet. Aqueduct⁹ ē ius aq̄du-
cedē p̄ fundum alienū. P̄re-
dior⁹ vrbanoz sunt fuitutes
q̄ edificijs inherēt. iō vrbāo-
rū dicte sunt: q̄m edificia oīa
vrbana p̄dia appellant et si i
villa edificata sunt. Itē p̄re-
dior⁹ vrbanoz fuitutes sunt
h̄. vt vicini⁹ onera vicini su-
stineat. vt in parietē eius lice-
at vicino tignuz immittere. vt
stillicidium vel flumen reci-
piat quis in edes suas: vel in
areā vt in cloacā vt non b̄ reci-
piat. et ne altius quis tollat
edes suas ne luminib⁹ vicini
sui officiat. Inter et rustico-
rū p̄diorū m seruitutes qui-
dam computari recte putant
aque haustū pecoris ad aquā
apulsū ius pascendi calcis
coquende arene fodiende.
Ideo autem h̄e seruitutes

non placuerit fa-
cere p̄stituentib⁹
qd̄ nō est in actu
vt. ff. d̄ fuitu. rus.
pre. l. vie. et. l. cer-
te. s. latitudo. et l.
via p̄stitui.

d Aque ducen-
te. siue inuente si
ue inueniēde. vt
ff. e. l. latio.

e Prediorū. in
villa non enim lo-
cus sed mā facit
vrbānum p̄diū.
qd̄ dic vt. ff. d̄. h̄.
fig. l. vrbana p̄re-
dia.

f Vicinus. i. to-
mus vicini.

g Stillicidium
qd̄ stillat. et inter-
dum directo ca-
dit interdum nō
propter ventum
forte. sed flumen
directo cadit. et
maxime p̄ tochi-
am. id est cānale.
vt. ff. de serui. vr.
pre. seruitutes. s.
stillicidium.

h Nō recipiat.
h̄c sc̄ non recipe-
re est ius non ser-
uitutis. imo poti-
us libertat⁹. et h̄c
negatiuam refe-

ras ad omnia exempla prime dicta. vel dic sicut recipe-
talia est seruitus. ita econtra si desinat recipere est mihi
quondam recipienti seruitus et onus et sicut in p̄scri-
benda seruitute indigebam aliquo facto. sic econtra in
p̄scribenda sua libertate indiget facto. sc̄ vt forāntia
obtureret vel similia faciat. que non sunt necessaria in p̄-
scriptione libertatis contra rusticam seruitutem. et ideo
tantum in affirmatiua lex dicit de eis. sc̄ ius eundi agē-
di. et vt. ff. de seruini. vr. p̄. l. p̄. et. s. e. circa prin.

i Tollat. qd̄ potest p̄desse mihi ad lumina resfulgen-
da. Unde dicitur in li. regum. resfulsit so. in clipeos au-
reos et resplenderunt montes ab eis. et. ff. e. si arbores. s.
interdum. vel dic q̄ tollat vt sit seruitus vt modo in a-
lijs dicimus.

k Inter rusticor⁹ haustum. s. ius hauriendi aquaz ne-
cessariā agro meo vt laborantib⁹ i eodē ex fonte vicini.
l Pecoris. s. p̄stituti ad stercozandum agrum meum.
et sic bibent vel pascunt in tuo vicino agro et sic sunt rea-
les seruitutes. Sed p̄tra. ff. de ali. et ci. le. l. mcla. s. si. An.
ibi p̄sonales dicuntur q̄ cum p̄sona durāt. et at. ff. de
serui. rus. p̄. pecoris. vel si habeam p̄dium cui expediāt
non erit seruitus. sed magis aliud ius. sc̄ p̄actionis vel
conventionis. vt. ff. de serui. vt pomum.

m Coquende. necessarie ad comundam i agro meo
faciendā. pp̄ fruct⁹ recipiēdos. idē de arena fodienda.

Nec q̄s. s. ut seruit⁹ sit obligatio tñ eē pōt. vt. ff. de em. fund. §. i. r. ff. fam. l. heredes. §. si p̄missor videret⁹ o. Si q̄s ius. i. aliquā seruitutē de superioribus.

Pactionibus. i. pactōalib⁹ stipulatōib⁹. s. i. s. expōitio ē. ff. de acq. pos. l. si rē. i. si. vel pactōib⁹. i. s. scrib⁹ alijs vt veditōr donatō

ne. r. qd subq̄cti pulatōib⁹. i. obli gatōib⁹ xpoz tñ. q. Edes suas. q̄b⁹ fuiturib⁹ si iposq̄ cuilibz vlt ad celū hēz ē edificare vt ff. qd vi aut clā. l. si. §. pe. r. de fuit. l. si.

Ducere. his de ficiētib⁹ cuilz res sua libera ē. r. pōt rit aliū phibet vo lentes igredi i suū agnū. vt. s. de reruz di. §. fere. r. §. pla ne. Accur

De usufructu Rubrica.

Usfuctus. i. ius fructus. sic. ff. eo. l. i. r. q̄.

Est ius. i. fuit⁹ r. p̄p̄t q̄ n loq̄t de ipis fructib⁹ fū di q̄ sunt corpales imo de iure vredi vt. s. de reb⁹ cor. r. in cor. §. i. sicq̄ p̄p̄t xbi. s. qd expono ius. i. fuit⁹. remor uet⁹ va sallus sup ficiat⁹ r. q̄als vti le tōminū hz **I**us est ēt psona le. qz cū psona ex tiguif⁹ vt. j. e. §. fūti tur. Itē ē forma quedā a p̄prietate separata. cū apud vnū possit eē p̄prietas. apud aliu usufruct. vt. ff. de acq. pos. l. p̄missor. ius aut qd dñs fūdi hz in fructib⁹ p̄cipiēdis ē cū cā. i. cū p̄prietate. vt. ff. de excep. rei iud. si cū argētū. §. p.

Alienis. nā sua res nemini fuiturē dñ. vt. ff. de serui. vt. p̄. l. in re cōi. r. ff. si vsum. pe. l. vti frui in p̄i. Itē qd subq̄ct rebz dic. i. quibz libet nisi vsum sumant. vt. j. e. §. constituitur. r. ff. si cer. pe. l. i. in fi.

Vendi. ad vñam creditoris q̄ vti nō dñ pignore. vt j. de obli. que ex deli. nas. §. furtum.

Fruendi ad vñam nudi vsum in quo tñ vti r. frui p̄ mittitur. vt. j. ti. i. in p̄in.

Salua rez substantia. i. prestita cautione l' satisfacti one de saluāda substantia. fm quosdā. r. sic dicit cautōez eē de substantia vsum. ar. p̄ eis. l. e. l. i. r. ff. de vsum. l. vxo ri. nos p̄dicimus ei. q̄ hē cautio nō ē de substantia vsum. nā sine ea vsum. ē. plus dico qz in casib⁹ nullo mō p̄sta tur. vt. ff. vt. l. vel fide. cō. no. ca. l. i. §. ad fisci. r. l. de lo. q̄ li. l. si. r. ff. vsum. quēadmodū cā. l. vsum. §. illud. r. §. pla ne. dic g salua rez substantia. i. ne pereat rez substantia. q. d. tādū durat vsum. p̄diū durat substantia. r. b statim p̄ bat est aut rē. r. sic verba sunt de diffinitione. s. si cautio a

Est aut. i. vsum. ius. i. seruit⁹ l' forma corpi inherens.

Quo. i. corpi p̄p̄to. vt tōmō destructa. l' fundo casu

p̄dior appellat. qm̄ sine p̄dijs p̄stitui nō p̄nt. Nemo eni ser uiturē pōt acq̄rere vrbani vel rustici p̄di. nisi qui hz p̄dium nec⁹ quisq̄ debere nisi q̄ p̄diūz habet. **S**i quis velit vicio aliquod ius cōstituere. pactio nibus atqz stipulatōibus id efficere debet. pōt aut in testō quis heredem suum damna. ne altius tollat edes⁹ suas. ne luminibus vicini edium offi ciant. vel vt patiat⁹ eum ti gnum in pietem mittere l' sil licidiūz hē. vel vt patiat⁹ eū per fundum ire. agere aquaue ex eo ducere⁹.

Usfuctus ē ius alienis⁹ vtedi⁹ frue di⁹ reb⁹ salua⁹ rerū substantia. Est autē ius in corpe q̄ sublatōr ipm⁹ tolli necesse ē. **U**sfuctus a p̄prietate separatōz recipit. id qz pluribus modis accidit. vt ecce si quis vsum fructum ali cui legauerit. nam heres nū dam hz p̄prietatē. legatarius vero vsum fructū. **E**t contra

mate p̄empto. vel iumento mortuo in quo vsum. habetur. vt. ff. pro socio. l. verum. §. penul.

Sim. s. ius vrendi fruendi.

Usfu. sed oppono ante separatōez non est vsum fructū. sed nec post separationem recipit separationem. **N**ā. vsum.

i. qui postea dicit⁹ vsum fructū.

Endā. sic. l. de mulie. q̄ seruis p̄p̄is. l. i. §. si quis sic. r. l. cōmunia. de ma. l. i.

Deducto. nota deducto. si enim vni simpliciter fū dum. aliq̄ vsum fructū. legauerit ambo p̄ currunt in vsum fru. vt. ff. de vsum fructu. ac. l. inde neraci⁹ §. non solum. r. de vsum fructu. e. rerum q̄ vsum consu. l. si tibi

Legare. Item alijs modis vt. ff. e. n. vsum fructu. plurib⁹ aut dat cum indu citur in possessio nem fructuarius r. p̄prietari⁹ p̄a titur eum vti frui vt. ff. e. l. iij. in p̄i.

Constituere. inter viuos.

Pactionibus vt. s. ti. i. diximus §. fi.

Nec tamen ab scedente. i. separato

exnte. r. erit pro questione illa. q̄ libet homo non poterit locare operas suas in perpetuum ne libertas sit inutilis qd **I**r. concessit. ar. ff. de condi. r. de. nicio. §. nicio. de li. l. x. ex l. i. l. i. sed io. contra cum possit per substitut. seruire vt **E**. de ep. r. cle. l. quisquis. r. l. ad similitudinem. cum hoc non agatur vt per se tantum operetur. vt. **E**. de cadu. tol. l. vna. §. vera. r. ff. de duobus reis. l. nemo est. vel etiam possit interesse prestare. vt. ff. de re iudi. si quis ab alio. §. fina. Accursius.

Letis modis. vt. j. e. §. finitur.

Constituuntur autem in fundo etiam sterili. vt. ff. e. statue. §. i.

Naturali quia non potest esse salua substantia. qd esse debet. vt. s. e. in p̄in.

Civili. qz transit in tōminū legatarij. vnde sibi ser uire non pōt. vt. ff. si vsum. pe. l. vti frui in p̄in.

Vestimenta. ff. e. l. sed r. quid. §. r. si vestimentorum p̄. So. ibi loq̄ uitur de quibusdam vestimentis q̄ perpe tuo durabant. hic de teinporibus.

Permutatione. nā que hodie est mea cras erit tua. sic distinguitur quo ad tōminū meum quod desinit. sic. s. de rerum diuisione. §. si tamen. Item si cū alia mi sceatur extinguitur. vt. ff. de sol. si alieni.

Sed utilitatis cā senatus. cui⁹ nomen nō habet miā

Satisfat. sed nonne hec satisfactio vltilla q satisfactio legatarij vltusufructuarij se vltusu arbitrio boni viri pot remitti a testatore. **R**ñ. non vt. ff. vt in pos. le. si pecunie. et. de vltusu. l. i. et. l. vt le. no. ca. l. p. si. Illa at satisfactio quaz pstat heres de legato soluendo bn pot remitti vt. ff. vt le. no. ca. l. i. et. l. si. et est ratio. quia hec satisfactio pteplatone pte redit interponit. illa autem de legato prestando gratia testatoris vt sua voluntas adimpleat. vt. l. vt le. no. ca. l. i. non e g miz si illud quod sua gratia introductum est. testator potest remittere. aliud autem non vt. l. de pac. si qs in cōscribendo. et ff. de pac. l. pactu. et op. l. i. cerdo. nez. et ad. l. fal. qd de bonis. s. fi. **C**apite. his. n. duobus modis tantum amittit vltusufruct. vt. ff. de vltusufruct. eaz reru que vltu consu. l. i. tit. et l. quoniam. **S**atisfactio. a legatario. **E**stimate. scz eo tpe qñ dantur legatario. sic. ff. de vltusufruct. eaz reru q vltu consu. l. si tibi. **P**oterat. s. cñ substantia in his nō soluetur. et totum minus mutet. vt. s. dictum est. **C**autioem. et pte nam satisfactio debet. vt. l. d. h. sig. l. lancim. et. ff. de vltusufruct. e. reru que vltu consu. l. tribus. in fi. que cautio loco pteietatis erit apud heredem. **F**init autem. vltusufructuarij. s. naturali. sed. s. ff. d. no uac. si vltusufruct. s. o. non cōtradicit. ibi enim anteqz esset fructuarius delegauit vnde ex eius psona cur delegauit finitur. qz in eius psona incipit. si autem postea delegasset ex mea persona finiretur. vt. ff. de pte. et con. reu. l. ne. cessario. s. fi. **C**apitis. s. de capi. di. s. i. et. i. et. iij. **M**axima. q mortis ciuiles sunt. vt. ff. p. so. v. s. s. so. cietas. nō at minima ca. di. vt. i. de acq. p. arto. in pn. **P**er modū. s. vt bon. paterfa. vlt melius. p modum et tps. i. p moderatum tps. s. r. an. inter pntes. r. inter absentes. vt. l. de vltusufruct. corruptionem. sed relictus ciuitati durat. c. an. vt. ff. e. an vltusufruct. actio dō ppetens p vltusufruct. nō ipso iure tollit. cum tps nō sit mod. tollit de ob. s. pcept. dōz dicto tpe tollit l. in alijs modis qz fruendi ipso iure et actio tollit. vt. ff. de act. et obli. obli. gationū fere. s. placet. **A**ccur. **C**onstitutio. l. de vltusufruct. corruptionem. **T**res finit. cedendo. j. ti. i. in fi. pmi casus. s. s. o. hic dicit de iure vtendi qd cedi non pot. imo tunc ad pteietatem redit. vt. hic et. ff. de iure to. si vltusufruct. ibi de ipsa fru

triu pceptione. ar. ff. de pi. et cō. reu. l. ne. cessario. s. fi. **A**cquisierit. s. finitur vltusufruct. **Q**ue res. id est talis acquisitio. **C**onsumpte fuerint. s. in totum. vt. ff. e. si cū. **N**ec aree. sic. ff. qui mo. vltusufructa iure repenti. et l. p. ar. s. ff. de pig. act. l. tomo.

motu vlt suo vicio corruerint extingui vltusufructū necesse est. et nec aree quidem vltusufructū debent. **C**ū aut finitur totus vltusufructus reuertit scz ad pteietatē: et ex eo tpe nō de pteietatis dñs incipit pteietatem in re habere potestatem.

De usu et habitatione

Istis istis modis quibus vltusufructus constituitur. et nudus vltusufructus constitui solz. **I**stis istis modis finit quibus vltusufructus definit. **M**in. at scz iuris e in vltu qz in vltusufructu. **N**ā is qui finitur dñ hz vltusufructu: nihil vltu hē intelligit qz vt oleribus pomis floribus fenos stramentis lignis ad vltusufructu quidam vltuatur. **I**n eodē qz fundo hacten. licz ei morari vt neqz domino fundi molestus sit: neqz his per quos opera rustica fiunt i pedimento sit. nec vlli alijs ius quod habz aut locare aut vendere aut gratis concedere potest cum is qui vltusufructu habet potest hēc omnia

Cum tot. nō ra tot. si. n. p pte nō edit ad pteietatem vt. ff. q. mo. vltusufruct. a. l. excep. ta. **I**tē si sūt duo vltusufructuarij. vno pteiente alteri accrescit. vt. ff. de vltusufruct. acres. l. i. s. penult.

De usu et habitatione.

Istis istis modis finitur. s. in testam. to et inter viuos. vt. s. t. i. s. i. m. **S**ol. nisi qz vltu p pte pteietatis nō pot. vt. ff. e. l. vltusufruct. p. s. aliud in vltusufructu. vt. ff. d. vltusufruct. l. vltusufruct. ab initio. et e. rō. qz dñdu. qz dñ est in alijs finitibus. vt. ff. ad. l. fal. l. i. s. si vltusufruct. nec obstat si duo bus vltusufructu constituitur qz cursu par res fiunt. qz occasione magis rō ne dñgit. vt. ff. d. riu. l. l. alio. **I**n i. dñ. qz

s. t. i. s. finit habuimus. **O**mnis iuris. sed in casibus equales sunt fructuarius et vltusufructarius. vt in vltu pecunie. vt. ff. de vltusufruct. e. res. rum. l. hec senatus. s. i. **I**tem de fundo de quo tantum se num tollitur qz tum soli sibi sufficit vt. ff. e. fundi. **I**tem si in silua remota ex qua vltu ligna vendere potuit. vt. ff. e. diuus. **P**eno. id est de herba. **Q**uotidianum. qd si hodie vltu qz mihi sufficit pteietatē. et cras ab alio in alio fundo pteietatē. **R**ñ. loc. erit electioni. vel gratificationi in toto vltu pte. ar. j. de. l. s. si generaliter. et. ff. de religi. l. fina. **S**tra. nunquid in vino vel frumento et oleo. **R**ñ. qdam nullo modo. aliq contra. quorum est verior sententia. vt. ff. e. plenum. s. pteietatē. **I**tem quis colit agz. **R**ñ. pteietatarius si vult. alz vltusufructarius. vt. ff. e. si tom. vltusufruct. et. ff. de vltusufruct. l. hactenus. **I**mpedimēto. alz. i. si alia de cā inueniat dñm et ei familiam poterit phibere. vt. ff. e. l. si habitatio. s. fi. **Q**u. q. d. nisi in pteietario. **C**um. id est qz. **D**ec oia. s. ti. i. finit. extra. s. o. vt. ibi. sic. ff. loca. l. loca. re. s. o. ibi in pteietatibus finit. loquitur hic psonalibus

Item is, ut ipse, ff. e. l. q. s. i. 5. So. ibi ponit solū p solū mō vt. ff. de vul. substi. l. qui liberis. in prin.

Cū marito, presenti et futuro vt. ff. e. l. ceter. s. mulie ri. et generaliter omnes recipiet quos et masculus, dūm dō honeste. vt. ff. e. l. non solum. et l. non aliter.

Item, ipse tñ. nō at. locat epōr. si tñ aliqd adducat faci endū in eo poterit vti opa vsuarij f ui. Item ipse eidem seruo sua opa po terit locare. acqrit aut ex re n̄ ex opa vsuarij vt. ff. e. pie nū. s. si. et l. se.

Et in iumento fa. ff. e. plenū. s. s. si bonū. s. equicū

Si si. neq. lacte nisi modico. vt. ff. e. plenū. s. sed si pe coris. alijs nullo mō fm p. io. tra dicit enī oibz his ad suū vsu et suo rū possēvri. vt i fū do. s. dirimus.

In fructu. sic sō re. di. s. i. pecū d e

Si cui habita tio siue dicat ha bitatio siue vsuf. habitatiois idē ē vt. ff. e. cū antiq. tas f. Aliq. s. inter vi uos. pactōibz et sti pulatōibz. sic. s. d serui. s. si. et de vsu fru. s. i.

Vsus. qz locat vt. ff. e. cū antiq. tas s. vsuarij nō vt. s. e. circa prin. Accu. i. Neq. vsuf. qz hic nō finitur nisi morte. vt. ff. e. si hī tatio circa prin. s. vsuf. mltz modis vt. s. d vsuf. s. finit.

Decisione vt. ff. e. cū antiq. tas hic excusat se qre d hē. et ob. n̄ dicat cū vī hic dicē debē. vt. s. de reu. cor. s. i.

Proponemus. s. j. de hē. insti. vsq. ad ti. j. de ob. et erin de vsq. ad ti. de act. Accursius.

Exposuim⁹. hēc p̄tinuatio refert. s. d re. di. s. singloz n̄ Et pro id est.

De vsuca. s. mobiliū. vt p̄z. j. e. i. p̄z. et l. quibus ca. lon. tem. p̄scrip. l. q. sed in. ff. e. vsuca. large sumitur p totum ti. maxime in. l. quare.

Preciui. l. l. rj. ta. vel romanozū p̄cellen tiam. vt. s. de iure na. s. sed ius. et cetera.

Qui bona qd presumit si a dño credat se emere vt. ff. de p̄en. emp. l. qui a quolibet. l. p̄ putat vendentē hē ius vendendi vt. ff. de p̄. sig. l. bone fidei emptor. que bona si des p̄sumitur sp̄ vt. ff. de p̄ba. xxi. inspicunt aut in vē ditione duo tpa. s. tps p̄ctus et tpus traditionis in alijs aut contractibus tps traditionis sufficit nec nocet po

sterior scientia. secus in pet. hēre. vt. ff. pro soluto. l. pen. et pro empto. l. ij. et l. de vsuca. transfor. s. sed tantum o to. et ff. de p̄. hēre. sed et si. s. q si ab initio

Non erat. si. n. erat dominus. et accipiens fit domin⁹ per traditionem. unde non vsuc. vt. ff. e. sequit. s. lana. et

de cap. l. in bello. s. si quis seruū. et s. de rerum di. s. p̄ traditionem

Alia cum sint multe cause iuste sine ti. vt. ff. de pu. li. s. sed cur. vsq. ad. l. eum qui.

In italico. i. i talia. non ergo ē in prouinciali. vt ff. de vsuca. trans for. l. vna.

Per rerum to minia. hēc est ratio quare vsuca. fit in ducta. et alia. s. vt aliquis sit litium finis. vt. ff. p suo l. fina.

Et cū hoc pla citum erat. i. cum istud placebat.

Putantibus. id ē iure consultis

Acquirendas vel amittendas.

Prefata tpa. scilicet annivel bi ennij.

Resedit. s. in animo

Maturus id ē mature.

Defraudent qd iura nolūt. vt ff. de vsuf. corrupti onē. et de p̄sci. xxx an. l. fi.

Certo loco. i. solo italico. vt oī vt. s. e.

Cōstōe. ff. de vsu ca. transfor. l. i.

ficiat. De hēditatibus autem et obligationibus suis locis p ponemus. **E**xposuimus summatim quibus modis iu regentium res nobis acqui tur modo videamus quibus modis legitimo et ciuili iure acquiruntur.

De vsu capionibus et longi temporis p̄scriptionibus.

Item ciuili p̄stitutū fuerat. vt q bona si de ab eo q dñs nō erat cūz crediderit

eū dñs eē rē emerit. l. ex dona tōe aliaue ius iusta cā acceperit. is eā rē si mobilis erat āno vbiq. vno. si immobilis bien nio tantū in italico solo vsu capiebat. ne rerū dominia in incerto eēnt. **E**t cū hoc placitum erat putantibus et antiquioribus dominis sufficere ad acquirendas res suas p̄fata tempora nobis melioz finia resedit. bne dñi maturi suis rebus defraudentur neq. certo loco. hōc beneficium concludatur. et ideo constitutoz sup hoc pmulgauimus q cautum est vt res quidem mobiles per triennij vsuca piantur. immobiles vero per longi tps possessionem id est inter p̄ntes decenio. inter ab sentes. xx. annis vsucapiunt

Qua scilicet constitutione.

Quidē mobiles et se mouentes vt. ff. de p̄. sig. moueri tium.

Per triennium. que tempora tam p̄scrip. q vsuca. continua sunt. vt. ff. e. nunc. s. i. et in vsuca. sufficit ten gisse vltimum diem. in p̄scriptione vero queritur de momento ad momentum. vt. ff. e. l. in vsuca. et ff. de act. et obli. l. in omnibus. et est ratio quia vsuca. fauorabilis est. p̄scriptio vero odiosa. vt. ff. de edic. di. adti. tol. l. fi. in fi. et ff. de liber. et postu. l. cum quidam.

Id est. quandoq. longum tempus aliter ponitur. vt. ff. de dam. infect. si finita. s. non autem. **I**tem aliud in personalibus act. vt. ff. qui. non ob. lon. tem. p̄e. neq. et de consti. pec. l. q.

P̄ntes. s. i. eadē puincia regētes. s. abntes in alia. vt ff. de p̄leri. lō. et l. fi. **I**n vsucapiat p̄prie p mobili

accipit. improprie p immobilib⁹ q̄tum ad hunc ti. sic
ff. de offi. pcon. l. ij.

a Non solum. ex differentia enim locorū rē. vt. l. de
temp. inter. re. superuaciam.

b Dominiū rē. ex hac lra voluit dicē. d. q̄ p̄scrip.

x. vel. x. an. tomi
niū querat. p eo
est. ff. e. l. cum qui
in fi. i. rē. d. p̄tra
dicat. ar. ff. de iure
iurā. si duo. §. i. et
l. d. p̄scrip. xxx.
an. si quis emp. i
p̄n. rē. ar. p̄ro. b.
ff. de pig. act. l. i. §.
cum p̄dium. et
l. de pig. l. vsuca
pio. rē. qd̄ hic dicit
in his modis re
feras fm. b. ad
vsuca. t̄m p̄ quaz
fm oēs tominiū
queritur vt. l. de
pac. l. traditioni
bus vel qd̄ dicit
miniū ponit p̄
p̄rie q̄tuz ad vsu
ca. improprie re
ro q̄tum ad p̄e
scripti. hoc est pro
effectu tominiū. s.
vt possidentes ha
beamus exceptio
nem. non posside
tes habeam⁹ act.
vt. ff. de acquir. re.
to. rem in bonis.
r. l. de p̄scrip. xxx.
an. si quis mpe. i
p̄rin. rē. est rō qua
re vsuca. magis
tominiū querat

qz mobiliū rē. vlt⁹ est possessio. vt. ff. de acqui. pos. si rem
c Iusta cā. vel quasi vt dicem⁹. j. e. §. erroz.

d Sed nullo. tpe etiam. lx. annorū. vt. l. de p̄scrip.
lon. tem. que pro lib. to. l. fi.

e Sacram. nisi desinant esse sacre vel religiose. qd̄ fie
ri potest. vt. ff. de reli. cum loca.

f Vel seruū fugitiuum q̄ facit furtūz sui ipsius. vt. l.
de seruīs fugitiuis. l. i. sed nunq̄d. xxx. an. fugitiū⁹ vsuca
p̄tur. Rñ. non cum possessio retineatur. vt. ff. de acquir.
pos. l. i. §. p̄ seruū. r. l. rem q̄. in fi. §. non currit vsucapio
possidenti. vt. l. de p̄scrip. xxx. an. l. male. nisi extūc qñ
ab alio incipiet possideri vlt⁹ steterit diu. qz extunc definit
possideri. vt. ff. de acq. pos. l. iij. §. si fu⁹. r. l. p̄ eū §. p̄ seruū

g Furtiuere. vi expulsiua n̄ p̄pulsiua. vt. l. q̄ metus
causa. l. si. vi vlt⁹ metu. h Nec si p̄dicto. s. triennij. vt
r. vel. x. an. l. j. xxx. vel. xl. an. p̄nt. vt. l. de p̄scrip. xxx. vt
xl. an. omnes. r. l. fienti. r. de an. ex. l. i. §. ad hoc.

i Possunt. nisi purgato vicio. vt. j. e. §. aliquando.

k Furtiuaz. similis ratio qz lex vult. vt. s. q̄ manu. nō
pos. in p̄rin. Vnde illud. sic volo siciuero sit pro ratione
voluntas. est ralia ratio quia res viciose sunt vt. j. e. §.
nouissime. l. Di possessaz. scilicet si expulsi et posses
dit nec sufficit expulsi. vt. ff. e. sequit. §. si tamen vi.

m Quod autem pertinet. s. tantum.

n Nam his. s. possessoribus violētiis r furiofis.

o Alia ratione. nota qz p̄ualet generalis ratio spe

r his modis nō⁹ solū in italia
sed et in oi terra q̄ nō impio
gubernat dñiuz⁹ rē iusta cā
possessiois p̄cedente acquirat
Sed aliqñ et si marie q̄s bo
na fide rē possederit: nō tñ il
li vsucapio vllō tpe p̄cedit:
veluti si quis libez boiem vel
rem sacra⁹ vlt⁹ religiosaz vlt⁹ ser
uū fugitiuū possideat. Fur
tiuē⁹ qz res r q̄ vi possesse sūt
nec⁹ si p̄dicto longo tpe bona
fide possesse fuerint: vsucapi
p̄nt. Nam furtiuarū⁹ rē lex
rñ. tabularūz r lex atilia inhi
bent vsucapionē. vlt⁹ rem pos
sessaz lex iuliaz plaucia dōm
at dictū est furtiuarū⁹ r vi pos
sessaz rē vsucapionē p̄ leges
phitā esse non eo p̄tinet vt
nec ipse fur qui rē p̄ vim pos
sident vsucapere possit. Nam⁹
his alia⁹ rōne vsucapio nō cō
perit. qz. s. mala fide possidet.
Sed⁹ nec vllus alius q̄uis
ab eis bona fide emerit vel ex
alia cā accepit vsucapiē di ius
h3. Vñ⁹ r in reb⁹ mobilib⁹ nō

ciali sic. s. de nup. §. affinitatis. r. §. socrum. ar. contra. ff.
eden. quedam.

p Sed nec vllus. l. q̄ me. ca. l. fi. vi. vel me. p̄tra. So.
hic de impulsua ibi p̄pulsiua. q̄ voluntatem licet. coact
tam habet in se. vt. ff. q̄ me. ca. si mulier. §. p̄.

facile p̄cedit: vt bone fidei pos
sessorib⁹ vsucapio competat⁹
Nā qui sciens alienaz rē ven
diderit vel ex alia cā tradide
rit: furtū ei⁹ p̄mittit. Sed
tñ id aliqñ aliter se h3⁹ Nāz si⁹
heres rē defuncto cōmodataz
aut locatā aut apud eū depōsi
tā existimās hereditariā eē bo
na fide accipienti⁹ v̄diderit:
aut donauerit aut dot⁹ noie
v̄derit: qñ is q̄ accepit vsuca
pere possit dubiū nō ē Quip
pe cū res ea in furti viciūz nō
cecidit cum vtiqz heres qui
bona fide tāqz suam alienauit
rit furtum nō p̄mittit. Itēz⁹
si ille ad quem ancille vlt⁹ fru
ctus p̄tinet p̄tū suū eē credēs
vendiderit aut donauerit fur
tū nō p̄mittit. furtū⁹ enī sine
affectu furādi non⁹ cōmittit⁹.

Alijs⁹ qz modis accidere
pōt vt q̄s sine vicio furti rēz
alienā ad aliqūē transferat et
efficiat: vt a possessore vsuca
piat. Qd̄⁹ aut ad eas res q̄
solo continentur expedit: aus

q Vnde r in re
bus. quia in reb⁹
mobilib⁹ alienis
fit furtum cōtra
ctādo. vt. j. de ob.
que ex dñc. nal. §.
i. r ex eo fit furtū
ua r sic nō vsuca.
vt. s. p̄ro. vnde
sequitur. q̄ in re.
mo. rē.

r Competat. s.
videt⁹ q̄ culpa au
ctoris non p̄mit
tetur. i. nō sequat
tur. accipientem.
vt. ff. d. diuer. r tē
p̄. p̄re. l. an viciū
et. ff. de excep. to. l.
apud. §. si cum les
gitima Rñ. si vici
um est rei p̄mitta
tur vlt⁹ p̄sone
p̄mittatur in vni
uersum succeden
tem. vt. l. de acq.
pos. l. fi. si in rē sin
gulares succedat.
non p̄mittat. vt.
ff. de exceptio. to.
l. apud. §. d. aucto
ris. r. l. de peri. et
con. reuēn. l. tollū
nisi quando vtef
accessione tempo
ris ei⁹. vt. ff. de ac
quir. pos. l. pom. §.

fi. sed hodie viciū persone nocet singulari successori p
aut. male fidei.

s Si heres. sic. ff. e. p̄test. r. l. sequente.

t Accipienti. an ipse heres vsuca. ti. pro herede. Rñ. nō
vt. ff. de diuer. r tem. p̄re. l. cum heres aliq̄ p̄tra. si vellet ex
sua persona continuare pos. vt. l. de p̄re. lon. tem. l. i. qd̄
falsum est. quando ergo locum habet vsuca. pro herede.
cum nec in suis heredibus locum habeat. vt. ff. pro her.
l. ij. §. filium. et. l. pro herede. l. nihil. Rñ. quando defun
ctus retinebit aliqz rem credens suam vel nō vsucapie
bat. quia deficiebat ti. et heres est extraneus.

v Dotis pro filia. vel alia. namet hic iustus est titul⁹
vt. ff. pro tote. l. i.

x Item non committit. et ita vsucapitur. sed nonne
fuit in iure erratum. vt. s. de rerum di. in pecudib⁹. ergo
vsuca. nō p̄cedit. vt. ff. e. nūqz i p̄rin. r. l. si fur. §. i. Rñ.
hic errauit tradens. ibi accipiens ex illis. l. colligitur. vel
non prodest vt ibi. sed non nocet vt hic.

y Furtum enim. sed probō q̄ sine affectu furtum nō
committitur. nam in interdicto vnde vi incidit sine af
fectu quod simile est furto. ergo r furtum fit sine affe
ctu. vt. l. vnde vi. querebatur. ibi r generali. et ibi i cum
talis rē. Rñ. in interdicto est affectus. licet non p̄tra per
sonam certam. sed hic suam esse credebat.

z Non p̄mittitur. sic. j. de ob. que ex dñc. nal. §. placuit.

De vsuc. et lō. tē. xxix

¶ Alij. vt si iusto errore credā me heredē cū n̄ sim. vt. ff. e. pōt. Itē mibi legatū cū sit ademptū. vt. j. de act. §. si q̄s agēs sic. ff. p. legato. l. iij. i. fi. 7 al' vbi cū q̄s putat rē suā 3 Quod autē ad eas res. hucusq̄ de vsu rez mobilium dictum est. nunc pcedit ius immobilium

a Vacātis. locuf interdū plen' vt q̄ possidet interdū semiplen'. vt ille in q̄ aliq̄s ē cā legator' rei fuā de cā vt. ff. de acq. pos. l. i. iij. §. si. 7 de act. ep. l. ij. §. i. interdū va cu'. 7 b rñb' mo/ dis. vt hic sic. ff. de acq. pos. l. si id qd b Prop' abntiā sed bñ falsū q̄ ppter abntiā amittat' possessio. vt. ff. de acq. pos. clam. §. q̄ ad nūdas. 3 rñ. hoc ppter esse/ ctū absentie dicit' scz obliuionez. vt qz lōgo tpe abfuit psumit q̄ p de relicto hñt. tpus enī inducit obliuionē. et obliuione amittitur. vt. ff. de dā. in se. l. si finita

§. nō aut. qd tps erit in iudiciis arbitrio vt. ff. de iure dli. l. i. §. si. 7. l. se. dñmō lōgū sit 7 obliuionē inducat 7 aīn re tñedi hñe desinat. vt. ff. e. l. furtū. §. i. 7. ff. de acq. pos. q̄ ad c Aut negligētiā tāta vt respuat rei pos. qd tā modū cile fit. vt. ff. de acq. pos. si quis vi. §. i. 7. §. dñia.

d Successore. idē 7 si cū lūcessore dñmō nō fuerit ap pñensa. vt. ff. de acq. pos. cū heredes.

e Longa. i. x. vel. xx. an. i. §. hic. §. duab' rōib' ē. hodie cor rectus. nā psumit hodie talis possessio violēta. vt. l. vñ vi. 7 querebat' g nō hz locū hz pscriptio. vt. §. §. furtiue. Itē alia. rōe. qz bona fides desiderat' ab vtraqz pte al. xxx an. tñ pscriptio currit. vt in auct. vt spon. lat. §. rursus.

f Accepit. vere nō furtiue.

g Abolita. i. pēpta. inde abolitio. i. accusatōis pēptio h Locut. i. parne fundi. sed fundus totus dicitur. vt ff. de ver. sig. l. locus.

i Furtū 7 ē fide. vt. ff. e. l. q̄ritur. Sed §. ff. de fur. si quis vroz. §. si sulfurarie. 7. l. si certe. So. ibi nō loci s3 terre q̄ eximebat' furtū fiebat. 7 qd subijcat. 7 eoz rē. sic pstrue 7 pspi. prin. cō. ne cui eoz q̄ so. res lon. rē. 7 sunt lx pici/ pales pñi. vt. l. de pscript. lon. tem. p totū n.

k Aliqñ vsucapi. duab' rōibus stare nō pōt qd hic b3 Prima qz definitē vitiosa. vñ n̄ erit mirabile qd vñ vel le inducere p id qd ē. §. e. §. furtiue. Rñ dic furtiua vel vi possella. i. quodā. Scda qz dñs n̄ vsucapit cū sua sit. nec ali' ab eo accipies. cū trāseat dñm. vt. ff. e. sequit' §. lana 3 rñ. vsucapi pōt. i. vsucapibilis ē vt si ab aliq̄ nō dño alienat' nō cōmittēte furtū eius vsucapiat emptor.

l Dñi. vel q̄si vt tutoris l' creditoris si alienā rē dñtor obligauit. vt. ff. e. sequit' §. si pupilli. 7 p soluto. l. si. aliud si suā. vt. ff. e. sequit' §. si rem. Accursius.

m Reuerfa vel quasi. vt. ff. de fur. q̄uis. 7 ita q̄ nō possit ab eo auelli. vt. ff. e. sequitur. §. extunc.

n Res fisci. i. impetij.

o Nō pōt trienio mobil' vel. x. vel. xx. an. imobil' idē

in pñomali principis. vt. l. ne rei dñice l' tēp. l. i. idē in re eccliaistica. vt. l. de sa. san. ec. l. si. p̄scribunt tñ dicte res spacio. lx. an. excepta re. mobili eccliaistica nō sacra q̄ triennio vsucapit. vt. l. de pscript. xxx. an. oēs 7 i auct. de ec. ti. §. p tpalibus col. ix. 7. n. hz cōstitutio innouat pñi.

vsucapio Res' fisci n̄i vsu/ capi nō pōt. Sed papinianus scripsit bonis' vacātib' fisco n̄ dñi denūciatis'. bona fide ēpto rē traditā' sibi rē ex his bonis vsucapere' posse. 7 ita diuus pius 7 diuus seuerus 7 anto/ ninus rescripserunt. Nouis sime' sciendum est. rem ta/ lem esse debere vt in se non ha beat vitium' vt a bone fidei emptore vsucapi possit vel qui ex alia iusta causa possidet.

Error' autem false cause vsucapionem non parit. velu ti si quis cum non emerit e/ misse se existimans possideat vel cum ei donatum non fue/ rit quasi ex donatione posside/ at. Diutina' possessio que p

col. viij. Itē exce/ pris publicis q̄ in vsu publico repu tata sunt. vt. ff. de via pub. l. viā. Itē res' pupilli nō vsu capie'. vt. ff. de acq. rez do. l. v. §. si. nec itereft. Itē res filij a pte aliēata nisi xxx. an. a tpe q̄ est sui iur'. vt. l. de an nali. ex. l. i. in fi. 7 i an. d. nup. §. si vo expectet. Itē res data pñdi 3. l. iul. repe. vt. ff. ad. l. iij. repe. qui contra. l. itē fund' total' vt ff. de fundo. to. si fundum.

p Bonis. f. alie' moriet' sine pñde cui succedit fisco non idē in ciuita/ te. vt. l. de lo. va. l. i. 7. l. vacācia li. r. q̄ Denūciatis.

ab aliquo cum varie sint cause ex quib' ad fisci denūcia tio fieri solet. vt. ff. de iure. fil. l. i. in princi.

r Traditam. i. ab eo qui acceperat pos. hōrum bonoz s vsucapere. scz triennio. vel. x. vel. xx. an. cum habeat ri. si aut. ri. non habet 7 vult ex tempore dilatois sibi cō putare tps habet. iij. an. vt. ff. de iure fil. l. i. §. diuus. 7 de diuer. 7. tē. p. l. inter. §. i. sed si ex tempore ex quo cepit ad fiscum peruenire. xx. an. habet. vt. ff. de iure fil. l. i. §. p scriptio. 7 hz vera sunt siue in re singulari siue in vni/ uersitate. 7 sic loquitur. ff. de peti. l. x. l. si putator. §. si q̄s a fisco.

s Nouissime. i. in vltimis vt breuiter dicam. sic. §. de susce. tu. §. nouissime.

t Vitium. vel quasi. vt. §. pri. §. sed aliquando. sunt autē vitia. vt qz furtiua vel vi possella. vt. §. e. §. furtiue. nunquid precaria possessio est vitiosa. Rñ. nō ar. ff. cōi di. l. cōia. §. interp. nunquid est litigiosa. Rñ. nō. vt. l. d. p̄scnp. lon. tem. l. i. Nunquid clandestina. Rñ. non dicit' res clandestina aliqua. l. sed possessio. quidam tamen dicunt omnia supradicta esse vitia rerum vt ar. ff. de ac q̄. pos. pomp. §. cum quis.

v Error' de errore facti loquit'. idēz magis in errore iu ris vt. ff. e. l. nunq̄. sed hic error' facti quandoqz prodest vt. ff. pro emp. q̄ vulgo. 7. ff. pro legato. l. pro lega. 7. ff. pro soluto. l. iij. 7. ff. pro suo hominem. in quibus casib' bus dicunt quidam locum habere n. pro suo 7 tantum in his 7 in alijs qui a. l. specialiter inueniuntur vt. ff. de iure to. l. proculus fm l. 3o. nos idēz fm io. in omnib' 7 de his' gratia' exempli posuit. l. 7. ti. emp. vel simili vsu/ capietur. non p suo tantum vt tñ in emptione iustiorē errorē erigamus. vt. ff. pro emp. l. ij. 7. iij. in prin. Itē qd si non errat sed scit. Rñ. non potest sibi causam posselli onis mutare. vt. ff. de acqui. pos. l. iij. §. illud. 7. ff. e. non solum. 7. §. q̄ vulgo. Accur.

a Diutina. i. x. an. i. pñ. es. l. xx. i. abñtes. l. trienij. vt. ff.

qui et a quibus. sed cum fidei. §. aristo. et s. e. in prin. huius
ti. et l. e. l. diuina.

b Et heredi. heres iure civili lo. poss. iure pretorio. vt. §.
de lo. posses. §. qd autem. Accur.

c Continuat. nisi ipsi heredi tradita sit pos. vt. ff. e.
eius als heres.

d Sciat. ff. d ac
quit. rerum. qd
situm. ij. rñ. con/
tra. So. ibi heres
sciebat rem esse
qui causam a te/
statore habet. vt
legatarij qd nos
at hicalteri? scie/
bat quod non no
cet ad vsucapio.

e Nostra consti/
tutio. vt. l. d vsu
ca. transfor. l. i.

f Similiter. no
solum in pscip.

g Inter vendi/
tores quosq tem/
pora. scz. vt conti/
nuent sed in hoc
differt. qz in t. sin
gulari vtriusq scz
emptorem et ven
ditorem bonaz fi/
dem habere opor/
tet. vt. ff. p emp.
l. ij. §. si eam rem.
als contra. secus
in vniuersali. t. vt
hic. et est ratio. qz
si heres non adit
hereditas comple
ret. vt. ff. e. nunq
§. vacuus. et quia
est eadem persoa
vt in auten. de iur.

reiu. a mo. pre. et concor. cum hoc. §. ff. pro emp. l. ij. §. em
ptori. et §. si defunctus. et fit hec coniunctio ad lucrum et
ad damnum. vt. ff. quemadmodum seruit amittit. l. si alia
§. tempus.

h Edicto. i. precepto generali. als pretorum dicunt
edicta. vt q metus. vt ff. q me. ca. vt. l. si mulier. et files.

i A fisco. vta procuratore imperialium rerum. naz de
patrimonialibus dicitur. §. e. in fi. Accur.

k Emit. §. a fisco vendente vt suam. a quo edicto res
minorum excipiuntur. vt. l. si aduer. fiscum. l. si. si aut
vt alienam. vt qz cessatum est in solutione tributorum
tria exigunt. vt q sit debitum et q cessatum. vt. l. si ad/
uer. fiscum. l. si. et l. si ppter pu. pen. l. si. et ij. Rñ. forte bi/
ennio. vt. ff. loca et con. l. quero. §. inter. Item tertio q
res subpastes. i. pcomises. vt. l. si ppter. pu. pen. l. si.

l Memorie. vt. l. de quadri. prescrip. omnes.

m Bene prosperit. corrigendo edictum diui.

n Statim. vt. ff. de pet. here. nec vllam. §. item si qd. §. So. ibi in vniuersitate. hic in re singulari loquit. alij di
cunt q hic corrigit et eod mō. s. pmo et non scdo. Rñ. ad
l. de here. ven. l. i. Itē ibi erant res fisci.

o Quadriennium. nisi sit minor rei repu. cā absens.
vt. l. de testi. mil. l. ij.

desse ceperat defuncto et heres/
di et bonorum possessori conti/
nuatur. licz ipse heres sciat
predium alienum. Quod si
ille initium iustum non ha/
buit. heredit. possessori l.igno/
ranti possessio nō prodest. qd
nostra constitutio similiter
et in vsucapionibus obserua/
ri constituit vt tempora con/
tinuentur Inter vendito
rem quosq et emptorem con/
iungi tempora diuus seuer. et
antonin. rescripserunt. Edi
cto diui marci cauetur eum
qui a fisco rez alienam emit
si post venditionem quiquen
nium preterierit. posse domi
num rei exceptione repellere

Constitutio autē bone me
morie zenonis prosperit be/
ne his qui a fisco per vendi/
tionem aut donationem vel
alium titulum accipiunt ali/
quid. vt ipsi statim quidem
securi fiant et victores extant
siue experiantur siue cōueniā/
tur Aduersus autem sacra
tissimum erarium vsq ad q/
triennium liceat his inten/
dere. qui pro dominio vel hy

p Actiones. sed que. Rñ. condi. et hac lege fm Jo. §.
D. in rem dabat hic non domino contra dominum.
q Nostra constitutio. l. de quadri. pre. bene a zenone.
r A nostra. i. priuata nostra subitan tia. sed. s. de fisca
li dixit. vt. l. de quadri. pre. bene a zenone.

poteca earum reruz que alie/
nate sunt. putauerint sibi qd
dam ppetere actiones. No
stra autem diuina constitu/
tio quam nuper promulgavi
mus etiam de his que a no/
stra venerabilis auguste do/
mo aliquid acceperint. hec sta
tuit que in fiscalibus aliena/
tionibus prefate zenoniane
constitutionis continentur.

De donatione causa mortis

St et aliud genus
e acquisitionis doa/
tio Donationū
autem duo sūt ge
nera. mortis cā. et nō mortis
cā. Mortis cā donatio est. q
propt mortis sit suspensionem
cū quis ita donat. vt si quid
humanit. ei ptigisset. haberet
is qui accepit. Sin autē sup/
uixisset. is qui donauit accipe
ret. vel si eū donationis peni
tuisset. aut prior decesserit is
cui donatū sit. De mortis
cā donatōes ad exēpluz lega/
torū redacte sunt p oia. Nam
cum prudētibz ambigū fue
rat vtrū donatiōis ban legati
instar eā obtinere oportet. et

De donatione
cā mortis. Rub.

e St at
acqsi/
tōis. §.
de iure

ci. nam p stipula
tionez tm ptrahe/
bant. §. donatō q.
§. stipulatō est de
iure ci. §. hodienu
to fit pacto. vt. l.
e. si qd. §. si. et §. de
act. §. de cōstituta
vel dic eam esse
iure ci. approbatō
ne nō inuentiōe.
§. iure gen. vt. s. d
re p di. §. per tradi
tionem. vt dic sui
origo fuit de iure
gen. vno mō. §. p
traditionē. acp.
ea de iure ci. fuit
ille mod. appro/
bat. et alius adin
uent. §. p stipu.
tertio p iustitia/
num additus est
tertius puta nu/
dum pactum.

f Et non mort
sed large hec duo
membra accipiū
tur. et in textu nil
deest et ppe ponit
tur genera. nam
mlte species sub
qualibet pinent
et hoc approbo. vel

accipe stricte p duab. speciebz tm donationū. §. simpli/
cis inter viuos et simplicis cā mortis et addo als dona/
tiones. vt legatum. vt. §. de le. in prin. Itē donationes
propter nup. vt. §. e. §. et aliud. Itē et qd est. §. si.
t Mortis. §. instantis vel futuri. vt. ff. e. l. ij. et ij. et
v. et vi. si quidem vbiq mors timenda est cū ei dies in/
certus sit. vt. ff. e. senatus. §. mortis. et de condi. et de. l. i.
v Si quid humanitus. id est si moriatur. vt. ff. de. §.
fig. in vulgari. §. si. et debet hoc exprimi als non est mort
causa donatio. vt. ff. e. scia. §. si.

x Supuixisset. id est dualuisset. et ita trib. modis re/
uocat. vt hic subiicit. et ff. si cer. pe. non omnes.

y Penituisse. quia voluntas est ambulatoria. vt. ff.
de adimē. le. l. ij. in fi. et quia donatio est ob causam. scili
cet si moriar. et sic possum penitere. vt. ff. e. senatus. §. i. in
fi. et ff. de condi. causa da. l. ij. §. q.

z Ad exemplum legator. qdum ad vim et potestates
quia sicut legata morte pfirmant. ita donationes causa
mortis vt reuocari non possint. Accur.

a Per oia. subaudi fere. vt statī dicz. nā i mltis differe
b Donationis. scz simplicis et inter viuos als nulla
esset l. mōi distinctō. cū omne legatū sit donatio. vt pa/
tet ex diffinitione eius vt. ff. de le. ij. l. legatum.

d Dabatur. s. donatio cā mortis. nā cū donatō inter vi-
uos hēat insignia vt sit liberalitas cū legatō vt morte cō-
firmetur. vt. l. de rebus falcidia. vt. l. ad. l. fal. l. si.
e Retrahebant subaudi et alij et aliud
f Fere. legat. fere qz in qbusdā discrepat a legat. ecce

si. n. donas i ānos
singulos donatio
vna est. sed legata
plurav. ff. d. o. a.
cā mor. senatus. s.
fi. Itē legatus ab
herede sp. traditur
donatio l. ab b. vel
alio. vt. p. ex diffi-
nitōe. j. de le. i. p. r.
Itē in donatione
obligat. conans. i.
legato n. Itē si re-
stamētū accuso p
to legatū nō dona-
tōz. si tū accuso vt
falsus. vt. ff. d. his
qui. vt. indig. p. le-
gatū. s. qui mortū
Itē alij distinguit
in legat. scōz quos
daz. vt. ff. de dona-
cā mō. si cui. mort
et de le. i. vt. heredi-
bus. Itē si iusta.
donat. s. n. legatō
ff. e. tā his. r. j. q. n.
est p. mis. fa. rel. in
p. r. Item i legatō
ria tpa p. siderat.
vt. sit capar legata
ri. vt. j. de her. q. r.
dis. s. in extraneis
in donat. nō vt. ff.
de dona. ca. mor. l. i.
mortis. Itē qz p
legato dat. iterdu
cū qzle. nō p. to-
natōe qd dic vt in
sum. l. qz leg. l. i.

g Conditō. s. corā quinqz testibz scriptura interueniēte
vel non. vt. l. e. l. fina.

h Et i summa. i. vt breuē de hac dona. expediam. vt. ff. e.
i Delit. i. vellet. l. i.

i Habere. s. si supuierit. vt. ff. e. senatuscon. s. i.

k Sic et apud. i. sicut et recitat poeta homerus qd tixle-
mach. dictis verbis expressis donauit.

l Alie. nunc psequitur aliud genus.

m Donatōes. dictū est de donatione cā mor. nūc de to-
natione simplici. id est inter viuos dicit

n Temē. id est temē. qz qnqz reuocant. vt. j. e. s. sciendū

o Volūtate. et nudo pacto. vt. l. e. si qz ar. s. fi.

p Manifestauerit. s. p. vbi futuri tps. vt. dabo l. do-
nabo ad instar fti. vt. ff. de ver. o. l. v. s. stipulatio. vt. pntis
tps. vt. to l. dono cū nudo pacto fiat. et pactū et fiat pter
ba pntis tps. vt. l. e. si qz ar. fi. r. ff. de pac. tale. Accursius

q Venditōis. ex hoc verbo dicebat. D. veditōz pntis
teneri ad re tradendā. sic ff. de ver. ob. vbi aut nō apparet
in. fi. io. s. s. vt. interesse dādo libere. vt. ff. de act. emp. l.
i. et sititudo qd hic fit ē in hoc vt sicut necessitas imponit
venditori ad aliqd. sic et donanti. s. a principio nulli co-
gebat alz tenebat. vt. l. de acti. r. o. sicut. Sed nunquid
donator de euctione tenetur. An. si incepit a traditione.

non. vt. ff. e. l. aristo. in fi. si a pactōe. sic vt. l. de iur. to. l. i.
r Constitutio. vt. l. de dona. l. si quis ar. s. fi.
s Et si tradantur. i. si tradere noluit donator.
t Necessitas. p. cond. ex. l. que stricti iur. est. l. e. eū q
r. l. e. si quis ar. s. fi. Accursius.

constitutio nra eā quantitatē
vsqz ad quigētos solidos ami-
plauit. quā stare et sine ifinu-
atōe statuit. Et quasdā dona-
tōes inuenit q penit. ifinuati-
onē fieri minime desiderant
sed et in se plenissimam habēt
firmitatez. Aliter. i. in super
multa ad vberiozem eritū do-
nationum inuenim. que oīa
ex nris constitutōibus quas
sup his exposuimus. colligen-
da sunt. Sciendū est tū q
si plenissime sint donaciones
si tū ingrati existant homines
in quos beneficium collatum
est donatoribus per nostrā cō-
stitutōz licentiam pstatuimus
certis ex causis eas reuocare
ne illi qui suas res in alios cō-
tulerint. ab his quandā patiā
tur iniuriam vt iacturā scōm
enumeratos in nra constitu-
tōne modos Est et aliud ge-
nus inter viuos donationis
qd et veteribus quidem prui-
dentibus penitus erat inco-
gnitum. postea autē a iuniori-
bus diuis principibus introdu-
ctū est. qd ante nuptias voca-

vt spon. lar. colla. ix. in prin. Idez in remissione vsurari
futuri temporis. vt. ff. e. modestinus.

a Minime. s. quingentozū solidoz sumā excedat.

b Aliter. alz alia veluti ne plures donaciones diuer-
sis temporibus facte coarctentur. vt. l. e. l. sancimus
s. si quis autem. Item vt hi qui pecuniam recipiunt in
redemptionem captiuozum iurent se ibi bona fide ex-
pendere. Item vt sacramento domini domus questio
diminatur. vt. l. e. l. pe. in fi.

c Sciendū per nostram constitutionem. vt. l. de iur.
do. l. fi. Accursius.

d Ex causis quinqz. s. vt si atroces iniurias in eum ef-
fundat. vel impias manus inferat. vel graue damnum
in bonis. vel vite periculum intulit. vel si legi dictam do-
nando non peruenit. vt. l. de reuo. do. l. fi. sed donatio
liberto facta solo obsequio non prestito reuocatur. aliō
in libertate vt. l. de reuo. do. l. i. et de li. ca. l. solo et est hic
ar. pro domino vt his causis possit reuocare feudus. sic
in autem. vt. libe. de ce. s. hac autem. et de ag. li. l. alimenta.
e Est et aliud introductum. vt. l. de dona. ante nup.
per totum ti.

f Dabatur. et hodie habet si fiat donatio pri. nā et p. ea
fieri potest. vt. j. e. s. si pater. Accursius florentinus.

v Dispositor. i.
eor qui an nos su-
erit et nra et pma
vt. l. e. l. sancimus
in fi.

x Conditō. vt. l. e.
l. pe. in fi.

y Insinuatiōe. i.
scriptura facta in
pntia publicaz p-
sonaz. et actis vbi
superfluum est te-
stes adhiberi cum
publica monumē-
ta sufficiant. vt. l.
e. l. data. r. l. in do-
nationibus.

z Inuenit. s. no-
stra constitutio vt
si conetur in redē-
ptionem captiuo-
rum. vel a magis
militum conetur
militibus. vel i re-
fectiōe domus co-
netur alicui. vt. l.
e. l. pe. idem et si to-
netur impator. vel ei
donetur. vt. in auē
de non ali. s. si mi-
n. col. q. r. i. auē. vt
fi. h. at. py. s. fi. col.
v. Idez in dona. p-
pter. nup. vt. i. auē

a Insecuti. de iure et de facto. b Quid. s. mrimoniū
c Sed p. sic. j. quib' nō est pmiss. fa. test. s. certus.
d Qui augeri. i. cum best.
e Tale. puta quia augeatur dos etiam ante se.
f Permisit. s. diu. iustin. vt. l. de dona. an nup. l. p.
g Et psequētia.
a. s. puenētia. sic
l. de epi. et cle. l. de
crem. et de offi.
p. vt. l. i. in fi. et de
defen. ci. l. defenfo
res. ar. p. tra. l. de
psti. p. c. l. q. s. p.
et ff. de adimen. le.
l. i. q. s. p. d. i. o.
h Constitutum.
l. de dona. an nu
prias. l. fi.
i Exequē. si de
nouo fiat donatō
vel dos post patri
monium. vt. ver.
augeat est equali
tas. vt. l. de dona.
ante nup. l. fi. s. si
igit' tōte. si an ma
trimoniū poterat
esse et inequalitas
vt. l. de pact. cō. l.
ex morte. sed ho
die est eq̄litas an
et post in pstituen
do et in pactis lu
croz vt q̄tūz dat
vxozi in totum tā
tum vt in dona
tione p. nup. ma
rit'. et sicut h̄c h̄t
dñs totis. sic illa
donationis ppter
nup. vsum fructū
tñ habeat marit'
ne accidat matri
monij oneribus
totum non fuisse.
nam eq̄litas sug
gerit q' dos debeat
eē ibi vbi sūt one
ra mrimoniū. vt.
ff. de iure to. l. tog
fruct'. et l. plerūqz
s. serui. cū tantundē reddat vxozi. et qua donatione cō
siliū mulieri so. ma. si res totales nō existant. et qz non
potuit alienare maritus ē ea p̄sentiente. vt. j. ti. pri. in
pn. l. s. als iure h̄ypothecē possit renunciare. vt. l. ad vel.
l. et. l. i. iulē. et in auten. siue a me. et sicut dos vxozi. sic
et talis donatio iure reddat viro so. ma. cū sit eq̄litas. vt
in auten. de eq̄li. to. s. i. col. vj. est et sponsalicia largitas
qñ sponsus sponse p verba de futuro vel contra donat
pure. nō in respectū totis. q̄ sūt cōd. matrimonij habz
vt. l. de dona. an nup. l. cum vetez. et l. si a sponso.
k Sed ē tracto. hodie hoc corrigitur in auten. de q̄li.
l Exemplo. sic. l. de proba. l. exēplo. to. col. vj.
m Nostram pstitutiones. l. de seruo cōi ma. l. i. s. ne
autem. et s. sin autem socios.
n Cuius fauore. s. libertatis.
o Communes. s. vt libertates. per. l. fal. non minuan
tur. Item vbi non valet testamentum. libertates non

bat. et tacitā in se pditionē ha
bebat vt tūcratū esset: cū ma
trimoniū fuerat insecutum.
Ideoqz ante nuptias appella
bat qd' an mrimoniū efficiet
bat. et nūqz post nuptias cele
bratas tal' donatio pcedebat.
S' p̄m' quidē diu' iusti
nus p̄ nē cum augeri dotes
et post nuptias fuerat permis
sum: si quid tale ēuenerit et
an nuptias augeri donatiōez
et pstante mrimonio sua psti
tutione pmissit sed tñ nomē
inconueniens remanebat cū
an nuptias quidē vocabatur
post nuptias aut tale accipie
bat incrementū. Sed nos
plenissimo fini tradere san
ctiones cupientes ei psequē
tia noia rebz esse studētes: cō
stituim' vt tales donatiōes
nō augeant tñ: sed et pstate
matrimonio initūz accipiāt:
et nō an nuptias sed ppter nu
prias vocent: et dotibz in hoc
exequantur: vt quemadmo
dum dotes et constante ma
trimonio non solum augen
tur sed etiam fiunt: ita et iste
donationes que propter nu
prias introduce sunt: nō so
lum antecedant matrimoni
um: sed et eo et ptracto augeā
tur et constituentur. Erat
olim et alius mod' civilis ac

reuocantur. vt. ff. de inoffi. te. pap. s. sed an et libertates.
et. s. fi. Item et ff. de fideicō. l. i. generaliter. s. si quis suo
p diffiniuimus. l. de communi ser. ma. l. i. s. ne autē
et. s. sin autem socius
q Accipiente. vel eo deposito. vt. l. de cōmuni ser. ma.

quisitionis p ius accrescendi
qd' est tale. Si cōmunez ser
uum hñs aliquis cū ticio so
lus libertatem ei imposuerit
vel vindicta vel testamento.
eo casu ps eius amittebatur:
et socio accrescebat Sed cum
pessimum fuerat exemplo et
libertate seruū defraudari:
et ex ea humanioribz quidem
dominis damnu inferri: leue
rioribz at dñis lucz accrescere
hoc quasi inuidie plenuz pio
remedio p nostram cōstitu
tionē mederi necessarium du
xim' et inuenimus viam per
quam et manumissoz socius
eius et qui libertatem accepit
nostro beneficio fruantur li
bertate cum effectu pcedēte:
cuius fauore et antiquos le
gislatōres multa et contra cō
munes regulas statuisse ma
nifestum est: et eo qui eam li
bertatem imposuit: sue libe
ralitatis stabilitate gauden
te et socio indemni conserua
to preciumqz serui fm partes
domini quod nos diffiniui
mus accipiente.

Quibus alienare licet vel nō

Accidit aliquā: vt qui
a dñs rei sit: alienare
non possit. et s. qui
dñs rei non sit. alie
nande rei potestatem habeat

l. i. s. ne autem. et
s. sin autem soci
Et nota qz pelli
tur vendere. qd' ē
speciale p regulaz
vt. l. de p̄ralen.
emp. inuitum. et
l. de iur. deli. l. nec
emere. qd' plene
nota. in auten. de
fideiuf. s. penulti.
r Quib' aliena
re licet vel non lz
subaudi. licet nō
sint domini. vt in
littera declaratur

s Accidit
a aliquā
do. sic
p̄tinua
supra dictum est
quomodo q̄s effi
citur dominus iur
re gentium vel ci
uili. h̄c tractare i
tendit. de quada
specialitate q̄ con
tingit contra eos
qui dominia rerū
acquirūt. genera
le enim est vt qui
dominus est pōt
alienare et q̄ dñs
non est alienare
nō possit. h̄c et in
specialibz casibz
contingit p̄rium.
s Contra tota
le. scz inextimati
vt. l. de rei vro.
act. l. i. s. et cū lex
als si extimatus
esset posset aliena
ri. nisi extimatio
fiat vt sciat quan
tum valz. vt. l. de

iure to. quorians et. l. si inter virum. et de fundo to. l. i.
t Predium. dic totale vel quasi. vt. ff. de fundo to. l. i.
iij. et. iij. quid si res mobilis ē. An. potest alienari si ma
ritus est soluendo vt. l. de ser. pi. da. ma. l. i.
v Inuita. ergo ea volente poterat vt inuit quod cor
rigitur statim.
x Prohibetur. nisi prouocetur ad diuisionem fundi
totalis. vt. l. de fun. to. l. fi. Itē nisi ex necessitate. vt. l.
de li. cā. l. i. Itē nisi cum vniuersitate. vt. ff. de fun. to. l. i.
Item nisi vertatur ad vtilitatem mulieris. vt. ff. de iure
to. l. fi. Accursius.

y Alienare. hoc large accipias siue dominiū mutetur si
ue ius aliq̄ constituatur. vt. l. de rebus ali. vel non ali. l.
fi. et in auten. de non ali. s. alienationis. et. ff. de fundo to.
l. iulian. Accur.

z Ipsi. s. de iurgen. vt p traditōz. et civili. s. approbatio

ne scdm io. Alij dicunt de iure ci. s. fictione nō de iure gē. vt
 L. de iure to. in rebus. sed qđ ibi dicitur nā li vrozē tomi
 nā esse. verū est primeuo iure qđ dicitur quicquid calcauerit pes
 tuus rē. nō nāli. i. iure gē. s. rerū tomina dicitur qđ ad spē rē
 tū ex eis sustinetur sicut filij dicunt dñi rez pñaz. vt. j. de
 her. q. r. dif. s. sui. r.
 L. de iur. l. quis r.
 L. re. a. no. l. i. vel
 dñi ē i spectro eri
 tu sic fili? dñs
 vt. ff. dñi. r. postu. l.
 in suis

a Corrigētes. in
 duob? caplis r in
 alijs non

b Deduxim? vt
 L. de rei vro. act. s.
 r cū lex

c Lex. s. iulia.
 d Italice. i. in ita
 licijs phibebat ali

enā dñz erat pñ
 mū ei? vñū

e Inuita. sed ea
 volere pcedebat
 hoc erat scđz vñū

f Volēte. filiter
 phibebat

g Vtriqz. s. vitio
 h In fideā. qđ si
 fiat. Rñ. vendicat

maritus dñtante
 mñmonio dñm

sui veniēs cū fue
 rit dñ legē. vt. L. de

ag. r cē. quēadmo
 dū r reuē. l. do

te. s. dñsoluto eo.
 mulier repetit. vt

L. de iur. to. l. in re
 b. idē i plato ec

clie alienāre rē ec
 clie. qz pōtēā repe

tere platura durā
 te. vt extra de reb? ec. n. alie. s. si qz presbyterozū.

i Neqz speciale. vt suo fauori non possit renūciare qz
 ē reipu. interest. vt. ff. so. ma. l. i. sic. ff. de pac. to. l. de die.

k In pñitiem. i. destructionem.
 l Quertat. filia sūt vbi ē dñs n aliēat. vt. ff. ad. l. iul.

ma. l. i. r. L. de her. r ma. l. manichros. s. pe. r. L. de predi.
 curiali. l. i. fi. l. i. r. j. e. s. nūc admonendi

m Contra. id est contrario.
 n Alienare. idē i iudice. vt. ff. de acq. si ex nor. ca. aga. l.

q. r. j. de of. iudi. i. fi. idē i flumie. vt. ff. de acq. re. to. g. s. al
 lunio. Idē in ipatoze r augusto. vt. s. de vsuc. s. pe. Idē

in plat ec. riaz. vt i auc. s. ius porrectū. idē i tutorib? q
 dñoz locū obtinēt. vt. ff. de fur. interdū. s. q tutelā. Idē

in pcuratoze q hz liberā administratōz. vt. s. de rez di. s. ni
 hil aut. Idē in seruis hñtib? liberā peculij administratōz.

vt. ff. de pig. act. si puenient. s. fi. r. l. se.
 o Non soluantur. s. tempore constituto.

p Impedirentur. nisi esset pactio de pignore vēdēdo.
 q Lemere. i. nimis cito. vt. s. de vsuca. in prin.

r Constitutione. L. de iure to. impe. l. fi. s. i. r. q.
 s Lerr? vt si actū sit de vēdēdo iusta puentōe vēdere

possit. s. si nihil fuit dicitur de b. nūciabit sel. r tñc elapso
 biennio vendet. vt. L. de iure to. imp. l. fi. s. i. r. q. si aut di
 citū fuit vt nō vendat ter nunciabit. r tñc vendet. vt. ff.

nā totalē pñitiū? marit? iuita?
 muliere p legē iuliā phibetur?
 alienare qñis ipi? lit dotis cā
 ei datū. Qđ nos legē iuliam
 corrigētes in meliere statū de
 duxim? b. Cū eni lex iulia i so
 lis tñmō reb? locum hēbat q
 italice fuerāt r alienatōes in
 phibebat q inuita? muliere fie
 bāt. hypothecas aut earz rez ēt
 volēte vtriqz earz remediūz
 posuimus vt et in eas res que
 in puinciali solo posite sunt. i
 terdicta? fiat alienatio vl obli
 gatio. vt neutru eoz neqz cō
 sentientib? mulierib? pcedat
 ne serus muliebris fragilitas
 in pñitiem substantie earuz
 pueratur. Cōm aut credi
 tor pignus ex pactione qñis
 eius ea res non sit. alienare
 potest. sed hoc forsitan iō vide
 tur fieri q volūtate debitoris
 intelligitur pignus alienari.
 quia ab initio ptractus pact?
 est vt liceret creditori pignus
 vendere si pecunia non solua
 tur. sed ne creditores ius suū
 prosequi impedirentur neqz
 debitores temere suaz reruz

de pig. act. si conuenerit

t Lenore. i. constitutionis

v Illam. neqz rōe pprietatis neqz rōe possessionis q
 animo retinetur. licet corporealem sine tutore pdere pot
 sit. vt. ff. de acq. rez to. l. pupillus. r de acq. pos. l. possellioz

dominiū amittere videantur
 nra pñtōe? pñtū ē. r certus
 modus impositus est. p quez
 pignoz distractio possit pcede
 re. cuius tenore vtriqz pti cre
 ditorz r debitorz satis habun
 de pñsum est. Nūc aut ad
 monendi sumus. neqz pupil
 lum neqz pupillā vllā rē sine
 tutoris auctoritate alienare
 posse. Ideoqz si mutua ppe
 cuniam sine tutoris auctozita
 te alicui dederit. non contra
 hit obligationez. qz pecuniā
 nō facit accipientis. ideoqz vē
 dicari nūmī possunt vbi extāt
 Sz si nūmī quos mutuo mī
 nor dederit. ab eo qui accepit
 bona fide psumptib? sunt con
 dicit possunt. si mala fide ad ex
 hibendum de his agi potest.
 At ex contrario omēs res pu
 pillo et pupille sine tutoris
 auctoritate recte dari possūt
 Ideoqz si debitor pupillo sol
 uat. necessaria est debetori tu
 toris auctoritas. Alioquin si
 non soluitur cum auctoritate
 tutoris. non liberabit. Sed
 hoc etiam euidentissima ra

Quid in adulto.

Rñ. si si hz curato
 rē. pōt alienare q
 seruādo seruari n
 pñt. si hz curatozē
 filis est pñdigo. vt
 L. de in inte. resti.
 mi. l. si curator.

x Posse. s. de auc
 tu. i. pñ. r de sol. l.
 q si forte. in fi. r. l.
 pupillo. r. ff. si cer.
 pe. l. si oēs. s. fi.

y Dederit. i. tra
 diderit cū dare sit
 accipiet facere vt.
 j. de act. s. sic itaqz
 si poneses pprie n
 hñet locū qđ seqē
 ideoqz vendicare.

z Obligatōz. scz
 pñalē ex mutuo

y Pecuniā. bona
 est rō. vt. j. q. mo.

re d. ob. in pñ. r. ff
 si c. pe. l. appellata

z Fac. qđ ē neces
 se qz dñ mutui. qz

de meo fit tuū. vt
 ff. si cer. pe. l. q.

a Bona fide cre
 dēs eñ maiorē m.
 vt. ff. p emp. l. q. s.
 si a pupillo ē ex
 rans in inre. hñ
 ar. cōtra. vt. ff. p

ep. l. q. s. si a pupillo

b Consumpti. quod sit extendendo vel cum alijs im
 miscendo. vt. s. de usufructu. s. constituitur. r. ff. de sol.
 si aliem.

c Condici. scilicet conditione certi ex mutuo recon
 ciliato per consumptionem. vt. ff. si cer. pe. si a furioso. r
 l. se. Item stipulatione reconciliatur vt. L. si cer. pe. l. qz
 uis. Item vsucap. vt. ff. de iure to. proculus. r nota. j. qui
 bus mo. re contrahi. ob. in prin. Accur.

d Ad exhibendum. quia tenetur qui tolo fecit quo mi
 nus possit exhibere. vt. L. ad exhibi. l. ad exhibi. r sic iuratur
 in litem ex eo q interest pupilli citius pecuniam reddi
 tam esse. vt. ff. de in litem iuran. l. in act. r. l. minimus.
 Accursius

e Recte. vt res fiat accipientis. non vt debitor liberet;
 r hoc sequitur

f Dari ex quacumqz causa.

g Liberabitur. scilicet debitor pupilli. Sed contra. ff. d
 solu. si stipulatus fuero. Rñ. ibi pupillus erat adiectus
 nec quicqz sibi debebatur. cum ad solutionem tantum
 ponatur. vt infra. eo. ti. de solu. q si stipulatus et. l. qui
 res. s. ac tibi.

h Constitutio de vt. l. de admi. tu. l. sancimus accur.
a Debitor. ex mutuo. vt. l. si cā. nō ex pensione l. redi-
 ditu. vt. l. de admi. tu. sancim. r. l. p. stitutiōe.
b Snia. s. interlocutoria quā pceptū vulgariter ap-
 pellamus. vt. si dicat decerno vel p. capio tibi soluere vel
 deponere. vt. ff. de
 minor. l. ait p. tor.
 s. quid tamen.
c Sine omi. vel
 spozulaz vel pre-
 cioz tale. s. h. num.
 qd. de debitor. pro
 sua patre soluet.
 Rñ. non vt. l. de
 fruct. r. l. ex. l. fi. et
 fa. sic. l. de p. au.
 l. tam de mē. s. fi.
 r. in auten. de san.
 epi. s. spozularū.
d Permittat.
 nota q. tutor r. iu-
 dex necessarij sūt
 fm. p. Sed scōz
 nos sol. iudex suf-
 fic. vt. ff. de mi-
 nor. l. ait p. tor. s.
 qd. tñ er. l. q. si mi-
 nor. in fi.
e Securitas vt
 nec restitutio de
 secus i. p. dio alie-
 nato cum t. creto
 qz emptio ex vo-
 luntate. solutō de
 necessitate fit. vt.
 ff. de minor. ait p.
 tor. s. qd. tñ r. l. q.
 si minor. i. fi. r. l.
 de p. di. mi. si qd. e.
f Si aut solutō
 vt soli pupillo l.
 adulto curatores
 hñt sine eo. rñ ipso iure nō liberaf. vt. j. ibi. nil. p. de-
g Locupletioz. qd. est r. si nō est fact. paupe. rñ rē.
 rior. vt. ff. de solu. in pupillo.
h Petat r. sic de p. da sollicitus. vñ non audif. vt. l.
i Nilil. appet. g. q. ipso iure nō p. emp. l. eum q.
 est liberaf. h. at aucte tutor. ipso iure liberaf. sed tunc
 restitueret minor. p. dita pecunia. vt. l. si aduers. sol. l. i.
l Danabit. l. ipso minore petere. vt. alio suo noie. nō
 extraneo. vt. ff. de solu. l. filius.
l Soluerit. circa hanc mām. distingue cū debitor pu-
 pillo soluit aut psequit plenā. aut pleniorē. aut plenissi-
 mā securitatē. si soluat pupillo sine tutor. aucte r. pupil-
 lus hēat saluā pecuniā vt. ex ea locupletioz ē. liberaf. nō
 ipso iure. sed p. exceptōez nisi est adultus sine curatore
 vt. hic. r. ff. de solu. l. in pupillo. si at soluat tutore aucto-
 re. ipso iure liberaf. pōt tñ in integz restitui si nō habeat
 rē saluā. vt. l. si aduersus sol. l. i. m. m. iij. casib. vt. l.
 de admi. tu. sancim. r. l. p. stōez. qd. n. legiū me factū ē ex
 euetu retractari nō debz. vt. l. ad se. cō. ite. l. l. sancim.
 plenissima ē si iudex interueniat cū tu. vt. sine eo. vt. hic
 r. ff. de minor. ait p. tor. s. qd. tñ r. de hac mām ibi plene nō.
m Ex diuerso. nō pñt. distingue aut id qd. erat soluē.
 dñ nō poterat alienari sine decreto. q. casu decretū in pō-
 nendū ē in soluēdo vt. ff. de reb. cre. s. si pupillus. als nō
 tenet. r. p. vendicari qd. solutū ē. nisi psumpserit credi-
 tor. vt. hic. r. ff. si cer. pe. nō oēs. s. si. aut poterat. q. casu

solus sufficit tu. vel cu. vel adultus nō hñs cur. nec resti-
 tuunt cū nō sint decepti. si sine tutore soluerit nō liberaf.
 tur. nec dominū transit nisi p. psumptōez. vt. hic. r. ff. si
 cer. pe. nō oēs. s. si. r. hoc qñ debiti erat ciuile r. naturale.
 Si at naturale tñ. p. restitutionē poterit repetere si legi-

time soluit. als
 suo iure p. dīz. vt
 ff. de p. di. inde. in
 terdu. Per qz
 personas nob. ac-
 quirunt. Rñ.
 n. Est mod. in
 reb. sunt certi de-
 nigr. fines. qz vl-
 tra citroz nequit
 p. sistere rectū. Na
 licz multz modis
 res nobis acq. rat
 vt. in. illo singlo
 rum de retum. di.
 vsq. nūc traditū
 est. tñ certi sūt ho-
 mines per qz acq.
 riunt. et sunt. vi. l.
 p. nos p. filios per
 seruos nostros p.
 alienos in quib.
 vsumfruc. hēm.
 per alios qz bona
 fide possidem. p.
 liberz hominē que
 bona fide posside-
 mus. septim. scz
 ille in q. nūc vsus
 habemus. ē octa-
 uus qñqz vt. liber
 homo. i. p. curatoz
 de quib. h. i. di-
 cit. differt autem
 a quodaz alio. vt
 j. p. quas p. no. ac-
 qui. qz ibi de ob.

Der quas personas nobis
 acquiritur

a Equirit nobis nō
 solum per nosmet
 ipsos sed etiam p.
 eos quos in pote-
 state habetis. Item p. eos
 suos i. quib. vsumfruc. hē-
 betis. Itē p. boies liberos r. p.
 seruos alienos qz bona fide
 possidetis. de quib. singul. di-
 ligenti. dispiciem. Igit.
 liberi vñ vtriusqz sexus quos
 in potestate habetis. olim q.
 de m. quicquid ad eos perue-
 nerat exceptis videlicz castre-
 sib. peculijs hoc parentib.
 suis acquirebant sine vlla di-
 stinctione. et hoc ita paren-
 tum fiebat. vt etiam eis licē-
 tia esset qd. p. vnū vel vnā ac-
 quisitum est. alij filio extra-
 neo donare vel vendere vel q.
 cūqz modo voluerant appli-

acquirit hic de reb. tractatur

a Equirit. nō solu. habetis. vt. j. e. s. i. r. s. itē nob.
 o Itē vsumfruc. j. e. s. d. his. qd. si nudū vsu. Rñ.
 ex re nā acq. rit nō at ex opa. vt. ff. de vsu. r. ha.
 p. f. uñ. r. j. p. q. p. n. ob. ac. s. p. eum quoqz.
p Bona fide. vt. j. e. s. id placz q. bona fides i. possidente
 nō possessio requirit. vt. ff. de acqui. poss. cum heredes. s. fi. et
 ff. de f. i. ser. l. si seruus ex test. r. de acqui. re. to. homo liber
 in prin. erigitur et bona fides in principio possessionis.
 r. continua in libero homine quo ad aliquid acquirendū
 per eum. non in vsu. qz non vsumfructus. vt. ff. de acqui.
 re. to. l. qui bona fide. s. i. et. l. de p. scrip. lon. tē. q. p. h. l.
 sola. sed in seruo sufficit. et quo ad vsu. r. qd. ad fruct. in
 initio bonam fidem habere. vt. ff. de vsuca. qui scit. s. vl.
 et. l. de vsuca. transfor. l. vna. s. hoc tñ modo.
q Igit. qz de singulis dicere vult. de filijs vt. de dignio
 nb. pmo dicit. fa. et gl. ff. de edendo. l. l. argēta. in. s. edi.
r Olim. antiquitatis p. mitus ignoretur. vt. j. ti. p. tor. in p. r.
 nam id quod tollitur vel reformatur non delet esse i. co-
 gnitum. vt. l. de cadu. tol. l. i. in fi.
s Castre. s. b. idē i. qñ castre. et iure re. vt. ff. de col. lo. l.
 i. s. nec castre. nō solu. nouo iure. vt. l. de bo. q. li. cū opoz-
 tet. s. excepti et. s. obseruando. est aut castre. qd. fili. fa.
 a quolibet i. castris acq. rit nō acq. situr. al. vt. ff. de cas. pec.
 l. si. forte. et. l. castre. qñ castre. est qd. m. g. r. liberalium

arruū clerici ⁊ aduocati de publico acquirunt. vt. l. de in
offi. re. l. fi. ⁊. l. de. epi. ⁊. de. sacroscē. ⁊. l. cū lege.
t Distinctōe. aduenticij. vñ pfecticij pperatis l' vsufr.
v Alij. s. fi. qd gr. ius esse videf. vt. l. de bo. q. li. cum
oportet. s. i.

a Lōstōe. vt. l.
de bo. q. li. cū opo
tet. accur.

b Ex re. largepo
ne. i. ppter rem vt
fructus ex rebz pa
tris vñ occasione
patris quocunq
mō qñtra. vt. ff. de
cen. rui. nau. l. i. s.
q. ⁊. ff. de vsu. l. fi.
deicō. s. cū pollidi
us. ⁊. de vul. sub. s.
⁊ si plures. s. in ar
rogato. ⁊. d. castrē.
pec. si forte. et. l. si
castrēse. nisi et ali
unde filius sit ha
biturus p se. vt. ff.
de iure to. l. v. s. si
pater sic ponit et
re. ff. de acq. he. ad
itio. in fi. ar. cōtra
ff. de pecu. eo tpe.
in fi. ar. si l' contra
ff. de act. ep. iul. s.
si qd suo.

c Inuidia. ē. s.
filio qui acqñuit.
d Reuerti. q. d.
nulla.

e Vsumfruct.
quē hz in aduenti
cijs nisi remiserit
vt. l. de bo. q. li. cū

oportet. s. si autem res. vel nisi ab aliquo sibi de aliqd
vñ relinquat hoc pacto vt ad patrē nō pteat vsufruc.
vt in auten. vt li. ma. ⁊. a in pzi. coll. viij. vñ nisi succedat
filius vna cū pte in hereditate fratris vñ sororis. vt i au
ten. de her. q. ab in tes. de. s. si vero coll. ix. vñ nisi seru⁹ to
nerur filiofa. eo pacto vt manumittat stat. vt. l. de bo.
q. li. l. vl. ad fi. vñ nisi qñ pater noluit cōsentire filio aditū
ti hereditatem aliquā. vt. l. de bo. q. li. l. fi. in. fi. s. i. ⁊. q. vñ
nisi parente minus legitime diuertete vna filijs applicē
tur. vt in auten. vt nulli. in. s. qz vero quedā coll. ix. Itē
quando pater contraxit incestas nup. vt in auten. de in
ces. nup. s. i. coll. iij.

f Prospera quid dicemus in dubio. vñ puenit. Rñ
dēt quidā ex bonis pñs psumit habuisse. sic si vxor hz
psumit ex bonis mariti. vt. l. de tona. inter vi. ⁊. vro. l.
et ⁊. ff. de tona. inter vi. ⁊. vro. l. quintus. Nos s. ⁊. distin
gue. an filius sit diligens vñ diues ⁊ pñ inops. vñ ptra. vt
ex bonis diligens al. diuitis qñtū fingam⁹. vt. l. ar.
tu. si defunct⁹. ⁊. ff. de her. vñ. vñ ditor ex hereditate. ibi p
ciū. n. hōis ⁊. c. ⁊. ff. ad. l. fal. si hñs institut⁹ in pñ.

g Procedat. colligepeculiū. aliud castrēse. aliud qñ ca
strēse. aliud rusticanū siue paganū. qd diuidit in pfectis
tū ⁊ aduentitiū. vt. l. de moiff. tel. fi. in pñ. i quibz om
nibz dicit hac lege qd iur. sit. ⁊. l. de bo. q. li. l. cū opz.

h Hoc qñ. vt pñtibz honozē seruem⁹. ⁊ filijs pcam⁹

i Dispositiōe. l. de bo. q. li. cū oportet. s. cū aut.

k Specie. i. casu. l. vbi. i. in quo

m Per acquisitiōē. i. patrē. n acquirant qñtū ad pñteta

care. Qd nobis inhūanū vi
sū ē ⁊ generali pñtōe ⁊ emissa. ⁊
si liberis pepcim⁹ et pñtibz ho
nozē debitu referuauimus
Sicutū eteni a nobis est. vt si
qd bre pñs ei filio obuēniat. l. s.
fin atiquā obseruatōem totū
parēti acqñat. q em inuidia ē.
vt qd ex pñs occasione pfectū
ē. l. ad eū reuerti⁹ Qd at ex
alia cā sibi filiū familias acqñ
uit. hui⁹ vsufructū pñ quidē
acqñret. dñiū aut apud eū re
maneat. ne qd ei suis laboribz
vñ pñpera fortuna accesserit.
l. i aliu pueniēs luctuosū ei. p
cedat⁹ Hoc quoq a nobis
dispositū ē et in ea spē vbi
parēs emācipādo liberū ex re
bus q acqñsitōem effugiūt. si
bi tertiā pte retinere si volue
rat licetiā ex anterioribz cōstō
nibz habebat. qñ p pñcio quo
dāmō emācipatōis. Et inhu
manū qdē accidebat. vt filius
re⁹ suaz ex hac emācipatōe to

tē. sed scdm q tpa locū hēat qd hic dicit scdm antiqua n
qz sola castrensia ⁊ qñ nō acquirebant de quibz nihil de
tinebat pater. vt. l. de bo. q. li. cum oportet. s. i. scdm mo
terna vero nō. qz nō erat adhuc statutū in aduēricijs. vt
nō acquirant patri. tpe hui⁹ legis atque q recitat hic.

Rñ. nñ. iura b suc
cellue considera
ri antiquissimū q
sola castrēsia vñ qñ
nō acquirunt. vt.
s. s. i. antiquū. vel
tpe constantim q
res mateme et ex
materna linea de
late vt nō acqñan
tur pñi statuti est
vt. l. de bo. ma. l. i
⁊. q. ⁊. i. i. tēnū qd
hic recitat⁹ vt pal
emancipando si
liū de hñs mater
nis tertiā teneat
p pñcio. quartū q
cauet vt oia aduē
ticia acqñant filijs
qñtū ad pñteta.
patri qñtū ad vsu
fruct. et quo corri
git illud quod ius
re antiquo cautū
erat. vt hic ⁊. s. d.
i. ⁊. l. de bo. q. li. cū
oportet.

minio p pte tertia defraudef.
⁊ qd honozis ei ex emācipatō
ne additū ē. q sui iuris effect⁹
ē l' p rerū diminutōem decre
scat⁹. Ideoq statui⁹. vt pa
rens p tertia pte dñij quā re
tinere poterat. dimidiā p non
dñij re⁹ s. vsufruct⁹ retineat.
Ita eteni res intacte apud
filiū remanebūt. ⁊ pñ amplio
ri sūma fruct⁹ p tertia dimi
dia potiturus Itē vobis ac
quiri⁹ qd serui vestri ex tradi
tōe nasciscūt siue quidē stipu
lent⁹ ex donatōne vñ legato si
ue ex qualibet alia causa acq
runt l' em vobis ⁊ ignoratibz
⁊ inuitis obuēniat. Itē em
seruus qui in potestate alteri
us est. nihil suum habere po
test. Sed si seruus heres in
stitutus sit. nō alis nisi vestro
iussu hereditatem adire pōt.
Et si vobis iubentibus adie
rit vobis hereditas acquiri
ritur. perinde ac si vos ipsi l' x

per totū. ⁊. l. de cadu. tot. s. p scdo.

p Dimidiā. quā sp retinet nisi expñse remittat. vt. l.
de bo. q. li. cū oportet.

q Pro tertia. i. loco. tērie quā habebat olim in bonis
maternis rōe pñtatis hñ hodie dimidiā vsufr. i om
nibz aduenticijs. vt. l. de bo. q. li. cū oportet. accur.

r Itē stipulēt. ⁊ ita obligatōnem dño querit. vt. j. p
quas pso. no. acqui. circa pñ.

s Ex qñlibz. vt p occupatōem vñ specificatōez vñ inuen
tōez. vt. s. de rerū. di. s. fere. ⁊. s. cū qñ. ⁊. s. thesaurus

s Inuitis. sic. ff. de acq. re. to. et inuitis sic. ⁊. ff. d. ob.
fui verante. ar. s. ff. de tona. hoc iure. s. nō potest.

t Sui. s. ad suā vtilitatē. s. ad dñi vtilitatē pñ. vt. j. de
stipu. ser. s. cū factū. q ē i mo et ad suā vtilitatē qñq vt
si dñs seruo legatū relinquat. vt. l. de necessar. qñ ser. qui
dā. s. illo. Rñ. illd de eqtate n rōe dñz qz salumēt. a erat reli
ctū. vt. l. de le. fui. ⁊. ff. de alim. ⁊. ci. leg. l. fuos. alia aut n
teneat. heres nisi velit.

v Si heres. no. in hereditate aditūda seruo tria esse ne
cessaria iussus vt hic ⁊ q precedat. vt. ff. de acq. her. si qñ
mibi. s. iussu. ⁊. fui voluntas. vt. l. de he. insti. cū pponat.
⁊ in trebell. resti. seruo faciēda solius dñi sufficit volun
tas. Et in bo. pos. suo delata fui pñtetur dñm velle si
ue an siue p oportz. vt. ff. ad trebell. suo inuito. ⁊. rem ra.
ba. l. pe. in legato n ē op⁹ iussu cū emolumentū tñ con
tineat. vt. ff. man. si. hereditatem. ⁊. Adierit. i. fuus
y Perinde. qñq n pñde vt si filio meo substitua eos
qñ mibi heredes fecerū. nā vocant⁹. ex subli. i. utōne q p se
ee

Rñ. nñ. iura b suc
cellue considera
ri antiquissimū q
sola castrēsia vñ qñ
nō acquirunt. vt.
s. s. i. antiquū. vel
tpe constantim q
res mateme et ex
materna linea de
late vt nō acqñan
tur pñi statuti est
vt. l. de bo. ma. l. i
⁊. q. ⁊. i. i. tēnū qd
hic recitat⁹ vt pal
emancipando si
liū de hñs mater
nis tertiā teneat
p pñcio. quartū q
cauet vt oia aduē
ticia acqñant filijs
qñtū ad pñteta.
patri qñtū ad vsu
fruct. et quo corri
git illud quod ius
re antiquo cautū
erat. vt hic ⁊. s. d.
i. ⁊. l. de bo. q. li. cū
oportet.
n Lōstōbo. s. cō
stantini añ iustū
manū vt recitat.
l. de bo. q. li. cum
oportz. s. pñ.
o Decretat. ar.
ptra. s. d. le. pa. tu.

nō q̄ p̄ suos heredes sunt. vt. ff. d. vul. 7 pu. sub. q̄ libis. §. lxxvba. Itē alibi vt. ff. de le. i. cū filio. §. ipi xpo. 7. §. ideo. a. Acq̄rit. siue fu' tū velit. siue dñs tū. vt. ff. de donat. ca. mox. l. si. 7 d. adimē. le. l. fuo
b. Nō solū adepti. s. iuste fm quosdā. vel alr qd dicitur dirim'. s. de his q̄ sunt sui vel ali. iiii.

§. i. Videm. etiaz igrantes. vt. ff. de acquir. pos. l. iij. §. saluus

d. Vsufructus in reb' peculiaribus stat. nā in dñcis postq̄ dñs scit. vt. ff. p. soluto. l. ij. et de vsuca. l. labeo e. Possessio. i. p̄ scripto que ē effectus lōge possessio. nis vt. ff. de vsu. l. iij.

f. De his tantū modo. vt. ff. d. tota. ca. mox. l. vt. et de adimē. le. l. fuo

g. Vsumfructū de eo in quo vsus tñmō hēmus dic q̄ ex opib' tñ nō acq̄rit. qz ope sui in fructu sunt. vt. ff. de vsu 7 ha. p. l. xij.

h. Ex te. expone. vt. s. e. §. i.

i. Proprietatis. nisi p̄emplatōne fructuarij sit institutus. vel aliō sibi datū fuerit. q̄ cau ex re et'. s. fructuarij sic sibi questū eē vt. ff. de vsu fru. le. l. 3. 7 qd. n̄ tñ fructuāq̄ iuss' sufficit ad adēdā lē reditatz. vt. ff. de acquirē. l. herē. l. aditō. §. preterea

k. Ne quid. id est aliquid

l. Idē placet. s. quo ad acq̄sitōem vt statim sequit. nāz in alio differt. vt. j. e. §. l. bone si.

m. Is liber. hic dic qd dicitur. s. e. in prin.

n. Cās. veluti si fuerit heres institut' vel legatū fuerit ei aliquid vel donatū

o. Si liber est. p̄ter possessionē q̄ sibi q̄ri n̄ p̄t. cū ipse ab alio possideat. vt. ff. ad. l. au. de adul. sic euemet. Itē p̄ter vsucapionē que sibi n̄ querit sine possessionē. vt. ff. de acq̄. re. to. l. hō lib. §. qd. qd. 7 de vsuca. l. sine. l. 3. in lēditate p̄ libez hōiem mibi querēda sex sunt nccāria. quoz si qd de fuerit n̄ querit. s. vt mei p̄replatōe instituat. Itē vt sci at p̄ditōem suā instituit. Itē q̄ iussu meo adeat. Itē q̄ volēs adeat. Itē q̄ velit mibi q̄rere. Itē q̄ bona fide possideat. l. n̄ dico optet vt sciat p̄ditōz suā. vñ ignar' siue cōditōis nll'i acq̄rit. sibi em̄ n̄ vt. ff. de acq̄. l. xre. q̄ putat. §. q̄ bona fide. 7. l. vi. §. i. 7 qz se obligare n̄ voluit. Itē possessor n̄ si n̄ interuenit iussus vt. ff. de acq̄. l. xre. si q̄s mibi lō.

§. iussum. Idē 7 si interuenit. vt. ff. de acq̄. l. xre. l. vi. §. cel. sus. 7. §. i. nā 7 suili nccitate credit hoc fecisse. vt. ff. de ne. ge. l. ar. q̄. §. si libero. quare n̄ p̄t acq̄rere. vt. ff. de lere. insti. hōmo liber. in p̄ri. Si sciēs p̄ditōz suā volēs q̄rere mibi q̄rit sibi. l. 3. restituit mibi possessori p̄ p̄ditōz sine cā. c. itui

quia eo modo dominus fit ex omnib' per eum causis si bi arquirere potest. fructuari' vero vsucapere non potest p̄mum quia non possidet. l. 3. h̄ ius vtendi fruendi. deinde qz scit seruum alienum esse.

Non solum autē p̄prietas per eos suos in quib' vsu fructum habetis vel quos bona fide possidetis aut per liberaz personam que bōa fide vobis seruit vobis acquiritur. sed etiam possessio. Loquimur autem in vtriusqz persona fm distinctiōem quam proxime exposuimus. id est si quam possessionem ex re vestra vel ex suis operibus adepti fuerint

Ex his itaqz causis appareret per liberos homines quos neqz vestro iuri subiectos habetis. neqz bona fide possidetis. Item per alienos seruos in quibus neqz vsu fructus habetis neqz iustam possessionem nulla ex causa vobis acq̄ri posse. Et hoc est quod dicit p̄ extraneam personam nihil acquiri posse. excepto eo quod per liberam personam acquiratur veluti per procuratores. Et placet non solum scientibus: sed 7 ignorantibus vobis

tu fuit institutus aut n̄ volēs q̄rere possessori c' intui tu fuit institutus iussu ei' adeundo querit l. 3. sine eius p̄replatōe nihil fit. vt. ff. de acq̄. re. to. l. lib. hō. i. p̄ri. Itē p̄rdici q̄ igratus querit sibi. vt. ff. de acqui. l. x. l. qui in aliena. i. fi. 7. §. cū aut p. Dñs fit. sic. l. de pacis traditōibus

q. Quia scit. vñ nō vsucapit cum malā fidem hēat. vt. s. de vsucap. in prin. accur. r. Dñs. sic. ff. d. acqui. pos. l. i. §. per eū. sic. ff. qui satis. da. co. l. sciendum §. ij.

s. Nō possidetis scz ciuit' l. 3. nā fāte vt. ff. de acqui. pos. l. naturalr. vñ vtrilemterdcm vñ vi sibi dat. vt. ff. d. vi 7 vi. ar. l. iij. §. vii. de vi

s. In vtriusqz. no. de trib' vtriusqz dic. vel melius dic. vtriusqz fructuarij 7 l. v. pos.

t. Proxime vt. s. e. §. d. his. 7. j. §. idē placet

v. Ex his apparz

scz argumēto a cōtrario sensu sumpto. nam si tantū per dictos homines acquiritur. ergo non per alios. vt. ff. de offi. eius cui manda. l. i. in principio. et supra de tutel. in principio.

x. Acquiri. fallit in tu. 7 cu. 7 fil'ibus p̄sonis. vt dicem' j. de inuti. ff. §. si quis alij.

y. Possessionē. l. de acqui. pos. l. i. 7. ff. de acq̄. pos. possessio qz. §. 7 si possessio

z. Constitutionem. que est. l. de per quas perso. nota. acq̄. qui. l. i.

a. Per hanc. ita q̄ et p̄curatorem. nāqz sola possessio cum res inaiata sit mibi non querit. nam 7 p̄ traditōes res mibi querit 7 possessio. sed illa eadem 7 p̄ me acq̄rit. vt. s. de rerum di. per traditōem. 7. s. e. in prin. Alij dicūt vt l. 30. per solam possessionem queri dominium. vt hic 7. l. e. l. i. sed ibi non dicit simpliciter excepta possessio. ne. sed dicit excepta causa possessionis. id est dominio. quod est causa possessionis secunda post vsuca. vt. ff. de vsuca. l. iij

De testamentis XXXIII

a Prescriptio des. nobis sciētibz vt. L. de acqren. pos. l. i.
b Pactenus. admonuisse. s. de renū. di. §. singulor.
c Acquirant. p. nos et alios. vt in ti. isto.
d Legator. Rn. tacite obiectōi q̄ fieri posset de singula
ribo acquisitōibz legatorum.
e Referem. vt
j. de. le. p. totū. 2. j.
de singulis re. p. fi.
deicō. re. p. totum
f Si sui heredes
i. de iure civili. vt
j. de here. insti. v. q̄
ad ti. de bo. poss.
g Honor. scz de
iure pto. 2. j. de bo.
pos. p. totū ti.
h Arrogaueri
tis. j. de acqui. p. ar
ro. p. totū.
i Fuerint. j. de eo
cui li. cā adi. p. to.
k Extremēto
de quibus vsq̄ ad
tercium libru di
cetur.

De testamētis.

Et stamen
t tu appel
latur. Po
nit etymologia.
vt dicit lapis qua
si ledēs pedem. et
argumentū quasi
argute inuentum
sic et mutū qd ex
meo tuū fit. vt. ff.
ficer. pe. l. ij. §. ap
pellata et fm b co
dicillus p̄ dici te
stamentū. Diffini
tur aut sic. testam
tū ē voluntatis nre
iusta sūta de eo qd
quis p̄ mortē suā
fieri. voluit. vt. ff.
e. l. i. et addendū.
cū instōe heredis.
vt. j. de le. §. an he
redis. qz sine here
dis instōne nullū
dr testamentū. vt
ff. de iure. co. l. fi. et
j. de fideicō. h̄r di.
in p̄n.

l S3. vt. L. de ca
du. tol. §. et cū tri
plic. ar. §. j. e. ti. §.
in p̄nō scriptis.
m Quod kala
rhis. i. bonis in
icis vel bonis conuentibz. kalos em̄ bonum intep̄tatur.
comicie sunt conuentus. v̄l a calon quod ē voco. qz vo
catio psonaz fiebat. vnde kalende dicte sunt.
n Exturi. de tomibz.
o Prociūti. eo forte qz succincte fiebat. et in his duo
bus testamētis heres erat. vt. j. e. §. sed neq̄
p Accessit. similiter de iure civili. accur.

q Peres. p̄p̄iū nomē testamēti. accur.
r Venditōe. sic. s. q̄ modis ius pa. po. sol. §. p̄te rea.
s Et libripende. id est estimatore qui libripedebat. vt
estimabat familiā vno nūmo. deinde manumittebat eo
q̄ familiā cū oibz bonis.

p̄tes et libz scz quia per eman
cipationē id est imaginariam
quandam venditōnē agebat
quibz testibz et libripende ciui
bus romanis puberibz p̄sen
tibz et eo qui familie emptor
dicebat. Sz illa quidē p̄iora
duo genera testamētoz ex ve
teribz cp̄ibz in dissuetudinē
abierūt. Qd̄ vero p̄es et libz
hiebat lz diutius p̄māsit. attē
ptim et hoc in viue de h̄it.
Sz p̄dicta quidē noia testoz
ad ius ciule referebantur
Postea vero ex edicto pre
toris forma alia faciendorum
testamentorum introducta ē
iure enim honorariorū nul
la emancipatio desideraba
tur. sed septem testum signa
sufficiebant cum iure civili si
gna testum non erant neces
saria. Sed cum paulatim tā
ex vsu hominum q̄ ex consti
tutionum emendationibz ces
pit in vnā consonantiā ius
civile et pretorium iūgi. cōstitu
tum est vt vno eodemq̄ tem
pore quod ius ciule quodam
modo exigebat. septem testi
bus adhibitis et subscriptōe
testium quod ex constitutioni
bz inuentum est. et ex edicto
pretoris signacula testamētis
imponerentur vt hoc ius tri
pertitum esse videatur. vt tes
tes quidem et eorum p̄sen
tia vno contextu b testamen
ti celebrandi ḡta a iure civili d
scendant. Subscriptōes au
tē testatoris et testium ex sa
cratū constitutionum obser
uatione adhibeantur. Signa
cula autem et testium numer

t Romanis. id
est liberis homi
nibus. vt. de liber.
§. fi.

v Puberibz. s. q̄
bo mo. tu. fi. i. p̄n.

x Familie. id ē
hereditatis. vt. ff.
de ver. sig. p̄nunci
atio. §. familie.

y Emptor. qui
erat loco heredis.
vt. j. e. §. h̄neq̄.

z Libram. id est
adequatā. id ē esti
mata rē. et dicitur
libra h̄r ditaz qz si
cut libra diuidit
xj. vncias. ita et he
reditas. vt. j. de he
re. insti. §. p̄redi.
vnde dicitur adeq̄
quata libra. i. h̄r
ditas estimata.

a Partim. quia
numerus testium
remansit.

b Eld ius. scilicet
quia ius ciule in
uenit.

c Postea. scilicet
de media iur̄ pru
dentia.

d Honorario. s.
pretorio. vt. s. de
iure naturali. §. p̄
torum.

e Quodam mo
do. quia cōputa
to libripede et em
ptore. v̄q̄ erant.

f Et subscriptō
ne. vt subscribant
se testamēto affu
isse. et cuius sit. vt.
ff. e. l. pe.

g Constitutioni
bz. vt. L. de testa
hac cōsultrissima.

h Cōtextu. i. nullo actu interposito nisi necessario na
ture. vt. ff. e. heredes in fi. et L. e. cū antiquitas

i Testatoris. si potest. vt. L. e. iubemus.

k Testium. si non potest testator scribere. sed hodie in
distincie per alium scribere potest nomen heredis. vt
in auten. vt spon. lar. §. qz vero. coll. viij.

x Et turbati. nā oli heres duob' primis generibus te
 stamtor poterat eē testis. In tercio ho ille q erat loco h
 redis n poterat eē testis. ⁊ sicerat turbato iurii. ⁊ ad ei
 similitudinē verus heres hodie testis nō erit vt sequit

y Familieptor. Si ille q̄ ostinebat h̄des pes 7 libz
 3 heredi. q̄ erat 7 p̄mis duobz generibz testam̄toz.
 a Abuti. sic. l. de cadu. tol. §. i. 7 ff. si. fa. fur. se. di. l. fi. et
 s. qui in a. non poss. §. i.

b Legatarij. discrepant hi iure veteri a fideicōmissa
 r̄ij. vt. j. d. fideicō.
 heredi. §. p̄terea. §. hodie nō. vt. j. de
 le. §. si nō vsq. qui
 dā. §. hunc intelli
 gūt q̄ legatū fuit
 repetitū a succedē
 tibo ab intestato. vt
 tunc n̄ videat fer
 re testimoniū i te
 stō iur. qz iur. suc
 cessōz ē q̄ in quor
 ta p̄heredes insti
 turus est.

c Ad iuris. sed
 rei 7 sine onere. vt
 ff. mā. si h̄ditatē.
 d Conitōne. gre
 ca vt dicit illa q̄ ē
 ff. e. qui testō. i. p̄n.
 que e iulianiani p̄
 approbatōem. vt
 d. de veteri iure e.
 nu. l. i. §. merito. p̄
 ma venioz.

e Potestate. Jē
 tabellioni. vt. ff. e
 tomicius.

f Damus. l. de
 testi. oībo contra.
 So. hic agit de vi
 ribz testam̄ti in
 ter heredē 7 aliū a
 gentē cōtra testa
 mentū. als cōiun
 ctus cōiuncto nō
 feret 7 minus le
 gatarij aliq̄ 7 fm s̄
 falso hic sumitur
 ar. q̄ socius in cau
 sa locij admittit
 in testimoniū. vt

dic hoc speciale. vt constitutus p̄ cōiuncto admittat qual
 si in re sua fauore testamenti 7 vltime voluntatis q̄ d̄
 dominari si legitima est. vt. l. de le. cum questoz. in fi. et
 erit bonū ar. s. dictū. Sed contra ar. est. l. de testibz. qm̄
 in fi. sed r̄n. finis illius. l. nō refert ad totū quod erat di
 crum. distingue r̄n. an lucrum redeat ad eū sociū vt tūc
 non admittat. als sic. vt. ff. quādo ap. sit. l. i. §. ip̄propria.

g Nihil. in cartis. sic assignantē contra ar. s. de reri di
 §. littere.

h Et vnū. sic. ff. e. l. vnū. accur.

i Interdū. l. vt fiat pluribz codicibz.

k Imminet. sic in autē. de consang. 7 vte. fra. §. sic igiē
 coll. vi. Sed nunquid ex his exemplis pbat. Rn. non si
 ne autentico. vt in auten. vt spon. lar. §. 7 hoc insup. col.
 it. 7. l. de fi. instru. quicq̄. 7 ff. de bo. pos. fm ta. l. ij. §. si tā
 diu. fm hoc ambo sunt principalia.

l Si q̄s. septē testibz. q̄q̄ nullus vocatur. vt si miles
 moriatur in bello. vt nota. l. de mi. testa. l. milites. q̄q̄
 vnus. vt impator. vt. l. e. omniū. q̄q̄ duo inter filios.
 vt. l. e. hac cōsultissima. §. et imperfecto vt si in tētorio fa
 ciat testamentū miles. vt. ff. de mili. te. lucius q̄q̄ tres

vt quatuor vt pauciores. vt. l. e. si nō sp̄ali. q̄q̄ quicq̄
 vt in testō rustici. vt. l. e. l. fi. §. finautē. q̄q̄ septem. vt.
 generaliter. vt. hic. 7. l. e. hac cōsultissima. q̄q̄ viij. vt
 l. qui testa. fa. pos. hac cōsultissima.

m Adhibitis. i. rogatis. vt intersint. et sint attenti. vt.

ff. e. h̄des. §. pe. 7 i
 auten. de testibz. §.
 7 in fi. §. coll. viij.
 n Coram. s. pa
 lam nominando
 h̄des. vt. ff. e. l. p̄
 redes.

o Nuncupata.
 als notificata. in
 de dicis nuncupa
 tiui testam̄ti.

dicibz cōficere quis p̄t. fm ob
 tinentē tñ obseruatōem om
 nibz facis. qd̄ interdū etiam
 necessariū est. veluti si q̄s nau
 gaturus 7 secū ferre 7 domi re
 linquere iudicioz suoz conter
 statōem velit. vel p̄pter alias
 innumerabiles cās q̄ humanis
 necessitatibz imminet. S
 hec quidē q̄ de testam̄tis que
 in scriptis cōficiunt sufficiūt
 Si quis autē sine scriptis pos
 luerit ordinare testamentū iu
 re ciuili septem testibus adhi
 bitis et iua voluntate corā
 eis notificata sciat hoc perfe
 cissimum testamentum iu
 re ciuili firmūq̄ constitutū

De militari testamento.

Up̄dicta diligens
 s obseruatio in ordinā
 dis testamentis mili
 tibus propter nimiam impe
 ritiam constitutionibus p̄ci
 palibus remissa est. Nam q̄s
 uis neq̄ hi legitimū numeri
 testiū adhibuerit. neq̄ aliā te
 stam̄toz sollēnitatē obfuaue
 rint. recte nihilomin⁹ testam̄t
 videlicz cū in expeditōibz occu
 pati sūt qd̄ merito n̄ra p̄sō in
 troduxit. Quoquo. n. mō po

p De militari
 testam̄to. Ru.
 Est at miles q̄ius
 rauit a signis si res
 cedere. vt. ff. ex. q̄
 ca. ma. l. pe. 7 scri
 ptus ē in matricu
 la vbi et aliq̄ mili
 tes scripti sunt. vt
 ff. e. l. pe. p̄ totū ti.

Sunt 7 alia quinq̄ necessaria vt quis sit miles. vt diri
 mus. ff. quibus ex ca. ma. l. fi. 7 in auten. de man. p̄m. §.
 fi. col. iij. Itē miles d̄r a malo qd̄ sustinet p̄ alijs. vel a
 mille q̄z ex numero mille hoīm eligi. vt. ff. e. l. i. §. miles.

q Up̄dicta. que cōsistit in quatuor vbi ē in scri
 s p̄ns testam̄tū conditū vt in sola nuncupatōne
 heredis coram septem testibz. vt. s. ti. i. §. sed cū.
 7. §. fi. 7. ff. de here. insti. l. i. §. q̄ neq̄. Et dico q̄ sex sunt ne
 cessaria in milite. q̄ sit de genere militari. l. de nego. ges.
 l. nemini. 7. l. i. Item q̄ examineur. l. qui mili. nō. pos. l.
 i. Item q̄ p̄ster sacramentum q̄ mortem nō euitabit
 p̄ re publica. ff. de mi. l. pe. 7 de his qui no. in fa. l. ij. §. mi
 les. Item q̄ ense signatur. ff. de testa. mili. l. pe. Item q̄
 stigma idest nota publica brachijs inscribatur. l. de fa
 bri. l. iij. Item in numero alioz poni dicis 7 inscribi. ff. de
 min. l. ex eo tem. 7 talis habet priuilegia militibus con
 cessa. l. 30. d̄ignū vnicui p̄p̄io q̄uamq̄ h̄bitū p̄tēti 7 p̄p̄i q̄ d̄ignū p̄tēti miles q̄uē

r Imperitiā. l. de iur. 7 fac. ig. l. i.

s Sollēnitatē. s. certa sigilla 7 subscriptōes

t Introduxit. sed tūc temū cū i militia sunt h̄nt priu
 legiū. vt. l. e. l. pe. 7 hic subiicit. accur.

a Illis autem, p sed

b Adiuuant, et ita nota q cessante cā cessat effectus, et
hic sumi ar. sic. l. de epi. et cle. l. generalr. q cessante cā
co ab eccia cessat penda nafat. s. arg. 3. ff. de positi. l. i. §.
sexu. qz calphurnia dedit cām edicto. vñ cessante cā cel
sare d3 edictū. qd
est vep. s. hoc vltiz
gnāle est de cā im/
pulsua dcm. pri/
mū de finali sine q
res eē non potest.
c Et si filij. h. hi
als si phileantur
vt. j. ti. l. in prin. et
ff. de dona. ca. mō.
l. tam his

d Cōi. s. quo ad
solēnitatē. si q ad
hoc vdet querela
dei? testm sicut
alio veterano qui
sui iuris est. vt. l.
de inof. te. l. si. §. in
his. et ff. de inof. te.
l. pap. §. si qd i ma
licia. Itē hoc v/
rur qn est comi re
uersus. sic. s. p. x.
viximus. als sicut
miles al? vñ spe
ciali iure. sic et iste
ar. ff. e. ex militari
§. i. et l. testamenta
eor. §. si.

e Paganorum. a
pagos qd est villa
bz quasi diceret si
militum

f Plane. rescrip
sit. vt. ff. e. diu.

g Dis g. libus
saltes duob. vt. ff.
e. luci. et ff. de testi
bus. l. vbi. et qn
est in tētorio. si at
in pñctu belli nli
lo ē teste vocato
vt. l. e. milites. si
autē est comi iure
cōi vt. s. e. §. illis.

h Letex. fmōi
bus forte cā dñō
strādi vt magi vi
sciplo. vel ludi cā
vt. ff. de ac. et obli. l.
obligatōnū suba.
§. si. vel affectōnif
vt. ff. de codicil. l. fe

i Nec vllorū sic
j. ad. l. sal. circa pñ
cip. sic. l. de rescin. ven. l. ratas

k Quinimo. h3 priuilegiū circa solēnitatē qn immo et
circa subam testamenti vt qz alias testari non possz. hic
tñ possit. vt. ff. e. l. iij.

l Et mutus. siue natura siue casu. vt sit priuilegiuz ali
quod. vt. l. qui tes. fa. po. l. discretis. et b iure militari. vt
ff. e. iure militari. §. dñ est in milita

m Sed hacten. qdam dicūt hic n eē. §. et asserūt q om

luntas eius suprema. siue in
scriptura inueniatur siue sine
scriptura valet testamentum
ex voluntate eius Illis at
temporibus per que citra expe
ditionum necessitatem i alijs
locis vel suis edibus degunt:
minime aduendicandum tale
priuilegium adiuuatur. S3
testari qdem et si filijs. sint. p
pter militiam conceduntur.
iure tamen communi eadem
observatōe et in eoz testamen
tis adhibenda quam in testa
mentis paganorū pproxime ex
posuimus Plane qd testa
mentis militum diuus traia
nus statilio seuero ita rescrip
sit id priuilegiū qd militanti
bus datū est. vt quoquo mo
do facta ab his testamēta rata
sint sic itelligi d3 vt vtiqz pri
us constare debeat testamen
tum factū esse quod et sine scri
ptura a non militatibz quoqz
fieri potest. Itē ergo miles de
cuius bonis apud te querit. si
conuocatis ad hoc hominibz.
vt voluntatem suam testare
tur. ita locutus est vt declarat
quem vellet sibi heredem esse
et cui libertatem tribueret. po
test videri sine scripto b mo
do esse testatus. et volūtas ei
us rata habenda est. Cete
rum si vt plerunqz sermoni
bus fieri solet dixit alicui. ego
te heredem facio. vel bōa mea
tibi relinquo non oportet hoc
p testamēto seruari. nec vllorū
quibus id priuilegium datur
est eiusmodi exemplum non

ne priuilegiū qd h3 miles pdit cū redit d militria. s3 nos
dicimus. §. hic esse. et distinguimus inter priuilegiū qd
habet vt testes qui als testari non potest. vt fili? fa. et mu
tus. vt illud durer post reuersionē. vt. s. pr. §. et §. h3 testa
ri. et ff. e. nci. in pri. alia h3 priuilegia q h3 in testando fi
niant vt hic. et s. e
§. illis aut

admitti. Alioquin non diffi
culter post mortem alicui? mi
litis testes existerent qui affir
marent se audisse dicentē ali
quem se relinquere bona cui
visum sit. et per hoc iudiciu
ra subuerterentur. Quinim
mo et mutus et surdus mi
les testamētum potest facere.
Sed hacten? hoc illis a pri
cipalibus constitutionibz cō
ceditur. quatenus militat et
in castris degūt. Post mis
sionē vero veterani vel extra
castra si faciant adhuc militan
tes testamentū commūi om
nium ciuiū romanorū iure id
facere debēt. et quod in castris
fecerit testamētum non p
ni iure s3 quomodo voluerit
post missionem intra annum
tantū valebit Quid ergo
si intra annuz quis decesserit.
conditō autē heredi ascripta
post annum extiterit. an quasi
militis testamentū valeat. et
placet valere? quasi militis.

Sed et si quis ante militi
am non iure fecit testamentū
et miles factus et in expeditio
ne regens resignauit illud. et
quedam adiecit siue detraxit
vel alias manifesta est militis
voluntas hoc valere volen
tis. dicendum est valere testa
mentum quasi ex voluntate
militis noua. Deniqz et si
in arrogationem datus fue
rit miles vel filiū famillas e
mancipatus est testamentuz
eius quasi ex voluntate no
ua militis valet: nec videtur
capitis diminutione irritum

n Hoc ill. s. mi
liti b. vt reliq pri
uilegia. s. de nifero
testm hēant in tes
tādo. et sic in refer
tur ad pr. §.

o Post missio
nem honestam. s.
finitotēpore mili
tie vel causariam
si ante tempus ex
necessitate cessit
si aut ignominiosa
ē missio dñit sta
rim valere vt. ff. e.
testator eoz. et ff.
e. lex. ex test. sed si
miles de capitali
crimine damnatus
fuerit. si quidē de
puni vt homici
dio et simili nō po
terit amodo testa
ri. ff. de vete. suc. l.
i. in si. si at milita
ri. vt qui alieauit
arma vel filia que
numerant. vt. ff.
de re. mi. l. ij. et. iij.
et idem etiam dñi
de rup. non potest
testari. vt. ff. e. lex
militari. als pote
rit in castris b tā
tum si ei hoc i sen
tentia permissus
fuerit. als non vt
ff. de iniust. rup. te.
si quis ex heredo
et §. h3 et si quis ca
pire. et de leg. iij. si
quis miles. i. p. l.
p Valere. quia
conditō retrahit.
vt. ff. de pi. et cō. rei
ven. l. necessario. §.
i. et q po. in pig. ha.
l. vl. et fa. ff. e. quod
dicitur. et l. qd con
stitutum

q Resignauit. i.
figilla aperuit et remouit. vt. ff. eo. cum sumus. §. cum
quis

r Ediecit. vt. ff. de iure. co. l. conficiuntur. §. si miles
s Ex noua. no. qd ab initio n valet. ex postfacto tamē
conualescit.

t Deniqz. his de causis manentibus valet quod resi
gnauit postea. vel dñcitur nunc de nouo facere potest. sic
vetus non rescinditur et fm hoc dñc noua voluntate scz

Quibus nō est. xxxv.

facita aliud in pagano. vt. j. quibz mo. tes. infr. s. alios
v. Leges. scz digestoz. vt. ff. de col. bo. l. i. s. nec castrēse.
x. Constōes. vt. l. de assello. l. velut. z. l. de aduoca. di
uer. iudi. l. fori. alieplures.

y. Quibusdā. vt. cōsilio z pfectis legionū. z pfidibus
puinciariū qui sūt
filiū. vt. l. de in
offi. te. l. fi.

z. Constitutio. sic
l. de inoffi. te. l. fi.

a. Tantūmodo
scz castrēsi. et qsi
nam in aduēticio
non pōt. l. habeat
pprietatem. vt. l.
de bo. quel. l. fi. s.
filiū. s.

b. Cōmuni. nisi
fir miles in castrē
vt. s. e. in pn. Itē
tale testamētū nō
expugnā per que
relam inoffi. vt. l.
de inoffi. te. l. fi.

fieri Sciendum tñ est qd ad
exemplū castrēsis peculij tam
anteriores leges qz principa
les pōes quibusdā quasi ca
strensiā dederūt peculia. ex qz
quibusdā pmissum erat etia
am in potestate degetibz testa
ri qd nostra pōt latius exten
dēs pmissit oibz in his tantū
modo testari peculijz quidē
sed iuri cōiuni b cuius pōis
tenore pfecto licentia ē nūl
eoz que ad pfatū ius pertinet
ignorare.

Quibus non est permillum facere testamentum

On tñ omnibz lz fa
n cere testamētū. statim
em hi q aliēo iuri sub
iecti sunt testamenti ius faciē
di nō hñt. adeo quidē. vt quā
uis pntes eis pmiserunt. ni
hilomagiū iure testari possūt
exceptis his quos ātea enu
merauim z militibz pīpue q
in ptate parētū sunt. quibz de
eo qd in castris acquisierūt p
missū est ex pōibz principū
testamentū facere. qd quidē
ius ab initio tñ militatibz da
tū ē. tā ex auctoritate diui au
gusti qz nerue necnō optimi
impatoris traiani postea vero
subscriptōe diui adriani etiā
dimissis a milicia id est vetera
nis cōcessū est Itaqz siqui
dē fecerint de castrēsi peculio
testamētū ptinebit hoc ad eū
quē heredē relinquerūt Si
vero intestati decesserint nul

c. Quibz non ē
pmissū facere te
stamentum

d. On tñ vi
n debatur
quēlibet
uantē supradicta
posse testari sed
rium est in. xij. ca
sibz qui in ti. isto p parte dicunt. z hoc ē quod dicit non
tñ. z. nō. j. e. s. fi.

e. Statim. i. in pnis. vltatim. i. eoipō.

f. Permissū. s. cā mortis filius donare pt patre con
sentiente. vt. ff. de do. cā mor. l. tam his in fi. z rō diuersi
tatis. qz testamētū ex libero nō alieno arbitrio dī pce
dere. vt. ff. de lere. insti. illa institutio.

g. Nilominus. i. nō magis. z lz in se negatiuā sicut
nilominus affirmatiuā.

h. His. s. castrē. vlt qsi castrē. pec. hñtibz. vt. s. t. pr. s. i.

i. Constitutionibus. extrauagantibz.

k. Quod. quidē ius. s. posse testari in castrēsi.

l. Augusti quoz dicta nō habemus.

m. Subscriptōe. cuius verba nō habemus.

n. Veteranis. s. filiū. s. qz hic loquit

o. Ad parentes. nā liberi deuncti militis z frēs patrē
excluebāt. vt. l. communia de suc. l. fi. hodie soli liberi

militis. vt i autē.
de lere. q ab itelt. d.
s. si igit d functus
col. it.

p. Iure cōi non
hereditario. s. tā
qz occupanti pecu
liū pfecticium vlt
aduenticū. vt. ff.
de castrēsi pe. l. ij.
hodie videtur eti
am iure heredita
rio. vt in autē. de
here. que ab inte.
s. si igit defunctus
col. it.

q. Cōe. sic. s. per
quas p. no. ac. s. i.
t. Iure. scz. anti
quo. sic. s. p. quas
p. no. ac. s. i.

s. Peculia. s. ad
uennicia. z pfecti
cia. nā castrēsiā vlt
quasi etiā iure de
cti nō acquirebā
tur patri. vt. ff. de
col. bo. l. i. s. nec ca
strense.

s. Nostri. z ali
ene z nostre iunt.
vt. l. de bo. ma. z.
l. de bo. q li. p to
tum.

t. Inutile. quia
qd ab initio nō va
lēt tractu tps n
cōualefcit. ar. j. t. i.
circa pn. ar. cōtra.
l. de nup. z si ptra
So. ibi nō valuit
matrimoniu ex p
mo. s. ex nouo p
matrimoniu.

v. Decesserit. id
de suo testate si fi
deico. sit relictum
valet si durat ro
luntas. vt. ff. de le.
ij. l. i. s. i.

x. Impuberes.

h. ex q tetigerūt de ultimo die. xij. vlt. rj. anni. satis ē fa
uore testamēti. vt. ff. e. l. qua etate. idē in vlticup. vt. ff. de
vltica. l. in vlticup. oibz. secus in pscriptoibz odiosis. vt
ff. de act. z ob. l. in oibz. Itē sec vbi ē fauor ei q vult p
rogare vt in tractibz a mīore factis. vt. ff. de mīore. l. iij.
y. Iudiciū. i. discretō. vt. ff. de iud. cū ptoz. s. s. mīore
nō autē. qñqz ponit p snia vbi rei iudicate standū ē. vt.
l. de re iudi. l. i. qñqz p instantia cātriēnū. vt. l. d iudi.
p p rādū p totū. qñqz p actōe vt iud. fam. her. vlt cōi. di.
vt. j. de offi. iud. s. si fami. her. z. s. fi.

z. Furiosi. hac rōe id in mēte capto dico. vt. ar. ff. d. ver.

a. Testati. l. e. furiosi in pn.
ob. a ticio in fi.
ee 4

p Negociū. vt vñ. inchoatā. vt. ff. de vñ. iusto. §. cur.
vel possessionē quesitā. vt. ff. de acq. pos. si is q̄ aio. sic. ff. de
pecul. l. q̄ tu heronis. in prin.

a Prodigus. pdigus est qui neq̄ finē neq̄ modū hēt
in expens. vt. l. de cur. fur. l. i.

b Interdca. si

dicat a iudice pla

nū est. si at a lege.

vt qz in crimen. l.

iul. maie. comisit

multominus testa

tur. sed tūc prius

scm rumpit. vt. l.

ad. l. iul. maie. l. fi.

c Ratū. qd si fi

at interdctō. cū tñ

fi sit pdigus. Rñ

forte n̄ vs infdcm

ar. ff. de tu. cur. da.

ab his. l. seie. §. dri

um v̄ est euz sit

scā d̄ ius litigato

ris tñ n̄ d̄ ius leg

vt. ff. que sen. sine

ap. re. l. i. m prin. r

§. i. r. l. qñ puo. n̄

est ne. l. q̄.

d Sp. §. qñz pt.

fm diffc. seqntez

e Mutus. sic. §. de

muti. si. §. mutus

f Et eruditi. scz

in moribus.

g Amittunt. et

maxime impj ad

uocati.

h Cōfō. vt. l. q̄

te. fa. po. discretis.

i Lerq̄. vt mut

r̄ surdus casu. vel

mut̄ tñ siue nā si

ue casu. si scribere

nouit. sua manu

scribat testm̄. si at

p̄ aliū scribere ve

lit ipeet loca pñ

cipe. vt. ff. e. si mu

tus. Itē si surdus

tñ cāu ē vel et nā

testet si vult si potest loqui articulate. vt. l. e. discre. si

at nā est surdus r̄ mut̄. nō pōt nisi sit miles. vt. s. ti. i. §.

quinimmo.

k Si quis. sic. s. e. §. preterea. r̄ §. furiosi.

l Secus. naturalr̄ vel cāu r̄ orbat̄ vtroqz lumie. sec̄ si

vno tñ. vt. l. de excu. tu. l. frater

m Obfuoatōz. s. vt corā. vñ. testib̄ r̄ tabellione vel alio

locus eī si n̄ inueniat tabellio dilucidī volūtātē suaz de

claret. r̄ in lxxredatib̄ r̄ in legat̄ r̄ oia in scriptura refe

rantur. vt. l. e. hac p̄sultissima

n P̄is mei. sic. s. de dona. §. est r̄ aliud

o Hostes. s. vt captus. vel obses. vt. ff. e. obsides

p Valer. qz serui sunt vel quasi. vt. s. de iure pso. §. fui.

r̄ ff. de li. ho. exi. l. q̄.

q Postliminiū. qd fingit eū sp̄ i ciuitate fuisse. vt. s. q̄.

mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostib̄. n̄ at. l. cor. ita fingit̄. r̄ qd

de. l. de cap. l. i. r̄ l. captum. impprieponit̄. l. corne. p iure

postliminiū

r Fuerat. ante captiuitatem

recte gestum postea furor inf̄
ueniens perimit Item pro
digus cui bonoz suoz adm̄
nistratō interdicta est testam̄
tum facere non potest. sed id
quod an fecerit q̄ interdictio
bonoz suoz ei fiat. raturū ē

Item surdus r̄ mut̄ nō
semp̄ testamētum facere pnt
vriqz autē de eo surdo loqui
mur qui omnino nō exaudit.
non qui tarde exaudit. Itaz et
mutus is intelligitur qui elo
qui nihil potest. nō qui tarde
loquitur. Sepe enim etiā lit̄
terati r̄ eruditi homines var̄
rijs casibus r̄ audiendi et lo
quendi facultatem amittūt
Unde nostra constitutō etiā
his subuenit. vt certis casib̄
r̄ modis fm normam eī pos
sint testari. aliaqz facere q̄ eis
permissa sunt Sed si quis
post testamentum factum ad
uersa valitudine aut quolibet
alio casu mutus aut surdus es
se ceperit. raturū nichilomin̄
manet eius testamentum

Secus autem non pōt fa
cere testamētū nisi p obserua
tionem quaz lex diui iustini
p̄is n̄i introduxit. Et q̄ apud
hostes ē testm̄ qd ibi fecit nō

s Ex lege cornelia. que fingit eū priā hora captiuitatis
mortuū. r̄ sic libez. vt. ff. e. l. cor. ali d̄ eēt si n̄ l̄a eēt fictio.
vt suo pene fco. vt. j. q̄. mo. te. infir. §. n̄ tñ. Ultio no. rñ.
esse psonas que testari n̄ pnt. filī fa. vt. ff. e. si filī. Item
fuius. vt. s. e. in prin. Itē ipules. Itē furiosus. Itē men

te capt̄. Itē pdi
gus. Itē mutus.
Itē surdus. Itē
cec̄. vt. s. eo. §. pre
rea. r̄ §. itē furiosi
§. itē pdigus. §. itē
surdus. r̄ §. cecus
Itē dānatus ad
mortē naturalē
vel ciuilē. vt. ff. e. l
eius q̄. §. i. vñ si fi.
Itē obses. vt. ff. e.
obsides. Item de
crimine famosoda
nat̄. vt. ff. e. is cui
§. si. r̄ l. cū lege. itē
de statu suo dubi
tates. vt. ff. e. q̄ de
statu. r̄ l. q̄ in dñi.
itē mōachus. vt i
aut. de mo. §. id qz
col. i. §. ill d̄. sed ho
die fm qdā corri
git̄ vt in aut. d̄ s̄.
epi. §. si qua m̄lier
itē is cui interdici
onis a lege vt. l.
de lxx. r̄ ma. l. ma
nichos. r̄ ad l. iul.
maies. l. vl.

De exheredatione liberorum

On tñ vt oino va
leat testamētū sus
ficit lxx observatio
quam supra expo

suimus. sed q̄ filius in ptatē
habet curare debet vt eum lxx
redē instituat̄. vel exheredem
nominatiz faciat. alioqn si eū
filētio p̄terierit inutillr̄ testa
bitur. Adeo qdē vt si viu
patre filius mortuus sit. nē
heres ex eo testamēto existere
possit. quia. s. ab initio nō con
fiterit testamētū. Sed non
ita de filiab̄. r̄ alijs p virilem
serum tescēdentib̄ liberis v
triusqz sexus antiquitati fue
rat obseruatum. sed si nō fue
rant scripti heredes scripture
vel exheredati exheredateue te
stamentum quidem non ifir
mabantur. Ius autē accrescē
di eis ad certam portōnem p
stabat. Sed nec nominatiz eas
psonas exheredare parētib̄
necesse erat. sed licebat iter ce
teros hoc facere. Nominatiz

te capt̄. Itē pdi
gus. Itē mutus.
Itē surdus. Itē
cec̄. vt. s. eo. §. pre
rea. r̄ §. itē furiosi
§. itē pdigus. §. itē
surdus. r̄ §. cecus
Itē dānatus ad
mortē naturalē
vel ciuilē. vt. ff. e. l
eius q̄. §. i. vñ si fi.
Itē obses. vt. ff. e.
obsides. Item de
crimine famosoda
nat̄. vt. ff. e. is cui
§. si. r̄ l. cū lege. itē
de statu suo dubi
tates. vt. ff. e. q̄ de
statu. r̄ l. q̄ in dñi.
itē mōachus. vt i
aut. de mo. §. id qz
col. i. §. ill d̄. sed ho
die fm qdā corri
git̄ vt in aut. d̄ s̄.
epi. §. si qua m̄lier
itē is cui interdici
onis a lege vt. l.
de lxx. r̄ ma. l. ma
nichos. r̄ ad l. iul.
maies. l. vl.

De exheredatō neliberoz

On tñ
h̄ dicta
obfua
tio. s. d̄
test. orō. solennis
sit. nō tñ r̄. vel sic
s. de ea obfuatione
que est circa fides
r̄ p̄bationem satis
dcm̄ est. nūc de ea

que est circa pietatē dicēdū est. r̄ lxx ea obfuoatō q̄ circa fi
dem est sac̄ d̄ ligēs sit. n̄ tñ r̄

t Supra. s. in ti. de tes. orō.

v Filium etiam militem. vt. ff. de lib. r̄ postu. filius fa
milias.

r Ptatē. secus in emācipato iure ciuili. s̄ idē iure p̄to
rio. vt. j. e. §. emācipatos.

y Instituat. vel eis aliquid quoquo ti. relinq̄r. quartā
iure veteri. vt. l. de inof. te. l. cum querit̄. lxx die semis vel
triens. vt. l. de inof. testa. aut nouissima. Et hoc si fiat
codicilli. quia si testamentum fiat tunc necesse h̄bet iu
re institutōis aliquid relinqui. vt in autē. cū de ap. cog.
§. aliud. accursi.

z Preterit. s. nec istituēdo nec exheredatō vt. j. d̄ h̄.
que ab lxx. nec eadē. nec ip̄o iur̄ v̄z. vt. l. d̄ li. p. l. maxiz

a Adeo. s. inutillr̄ testabit̄

b Demo. ff. de iust. rup. te. filio. §. si. §. d̄. ibi filius vi
uit hic n̄. vel hic iure restricto ibi equo

c Nō p̄stiterit. ali d̄ si p̄stiterit h̄ postea rumpat̄. r̄ iteru

morit. vt in postumo. vt. ff. de iniusto rup. te. postumi in
pn. r. j. e. s. ponunt. ubi qd nec emiz. quia si ab initio rui
pignatote postui eo mortuo pualetat. ar. ff. de reg. iur.
l. qd ab initio.

d Synō ita. nota ex vna pte ponit filios tm̄. ex alia fi
lias rōis ex mai
sculis vl̄ feminis
descēdentes.

e Infirmabat.
j. e. j. sed femini.
So. v. tibi

f Portionem. s.
dimidia dūs qd
ab intestato habi
turi essent. vt. l. d.
li. p. marim. circa
mediū. vt ibi cū. n
cōtra ta. rē.

g Sed nec. hec ē
l. d. differētia in
ter p̄dictas perso
nas.

i Ceteros. s. hoc
modo. vnum de fi
liis meis ex h̄do
vl̄ vno iustituro p̄
sic dico reliqs ex
heredo. nā nī si di
ceret ceteros exhe
redo. licz dicat fili
um meū ex heredo
cū plures h̄eat. ne
mo exheredat? vi
detur. vt. ff. de li. et
postu. l. ij.

k Exter. itē alijs
modis vt oēs libe
ri sint exheredati.
r sic vnus tm̄ isti
tuat. vt. ff. de li. et
postu. n̄ciū in pn
Item si dixerit a
lia verba quecūq;
dūmodo certa. vt
ff. si cer. pe. l. certū.
r. ff. de iniust. rup.
test. postumum. s.

nominatim. r. ff. de li. r. pos. l. i. r. ij. Sed secus si dicat fi
liū meū instituo. ceteros liberos exheredo vl̄ seyum
extraneum instituo. liberos aut exheredo. r hic nō dicit
omnes vt non contradicat prin. glo. nā. dico exhereda
re filium inter ceteros quia m̄itio fit cū ceteris in remo
tioribz gradibz constitutis. vnde nō valet cū debeant ex
heredari nominatim vt hic dicit.

l Institui. ista instōe exp̄iti matrimonio nascituri r
ex futuro instituti vident. vt. ff. de li. r. postu. l. placet. r. l.
ideoq;. Quid in exheredatōe postumozū an oīs siue
hi qui sunt in vtereo tm̄. an alij qui sunt nascituri ex p̄
ti matrimonio l̄ futuro intelligunt exheredari. Rñ. nō
cū masculi debeāt nomiati exheredari. vt. j. e. s. masculos
m̄

n Inneo. l. qd sequit. quod r in filio rē.
o Omniū. s. postumoz ex se nasciturozū r ex filijs su
is l̄ in iam natis non si par conditio. vt. s. e. s. h̄ nō ita

p Masculini. s. siue ex masculo siue ex femina
q Agnatōe. i. natiuitate. sic. j. quibz mo. ref. in fir. s. i.
r Rumpit. si vero exheredat ex inofficioso agef. vt. j.
de inoffi. testa. s. postumi. hodie vero exheredari nō pos
sunt. vt. l. de inoffi. te. l. si quis. s. legis.

r Infirmat. hic adde qd est. ff. de test. mili. l. si filius
s Abortū. qd ē p nō nato. vt. ff. de ver. sig. l. q mortui.
r. l. de postu. l. i.

t De rsone. s. postume. nā iā natis feminis si erit neces
se legari. vt. l. de li. p. l. marimū in fi. r. s. e. s. n̄ ita.

morum aut loco sunt hi qui
in sui heredis locū succedēdo
q̄i agnascendo aut parētibz
sui heredes. vt ecce si q̄s filiū
suū r ex eo nepotē neptēue in
potestate h̄z. qz filius gradu p̄
cedit is solus iura sui h̄dis h̄z
q̄uis nepos quoq; r nept̄ ex
eo in eadē ptate sint. s̄ si fili
eius viuo eo moriat̄ aut q̄libz
alia rōe exeat de ptate eius. in
cipit nepos nept̄isue i locū ei
succedere. r eo mō iura suozū
heredū q̄i agnatōe nāciscunt̄.

Ne ḡ eo mō rūpat̄ eius te
stamentū sicut ipm̄ filiū vl̄ he
redē instituere vl̄ nominatim
exheredare d̄z testator ne non
iure faciat testamētū. ita r ne
potē neptēue ex filio necesse
ē ei vl̄ heredē instituere vl̄ ex
heredare. ne forte eo viuo d̄ fi
lius mortuo succedendo in lo
cū eius nepos nept̄isue quasi
agnatōe rumpat testamentū
Idq; lege iulia velleia proui
sum est in qua similis exhere
dationis modus ad similitu
dinem postumozum demon
stratur. Emancipatos libe
ros iure s̄ ciuili neq; h̄des in
stituet̄ neq; exheredare necesse

v Inter ceteros
hodie p̄ consōem
oīs nominatim.
vt. j. s. nostra. s̄ no
tissi mo iure non.
cū nō sint ingrati.
vt in autē. cum de
ap. co. s. aliud col.
viij.

r Postumozū.
sic. ff. de iniust. rup.
test. postumoz
y Loco. nō tam
veri postumi sunt
vt. j. e. s. hoc in fi.

z Heredis. j. de
here. q. r. dif. s. sui
a Agnascendo.
i. subtrus vl̄ postea
nascēdo sicut po
stumus verus. nō
em̄ nascitur cū na
tue sit. vt. s. de ad
op. s. i. l̄ dicagna
scendo. i. incipien
to eē agnati. q̄ ad
effectū succedēdi.

b Parētibz. s. ex
masculis. nā testa
mentū femine nō
rumpit. p. l. vell.
vt. ff. de li. r. postu.

l. gallus. s. nūc r̄tele. i. nā si ita verba sunt. sed per quere
lā irritat. vt. l. de inoffi. test. l. iij. r. j. e. s. mater

c Necesse. causatiue s̄z ne rumpatur testamentum vt
sequit non precise.

vt. l. de adop. l. petul. s. q̄ in filiū.

d Viuo. secus si post. vt. ff. de iniust. rup. te. si q̄s filio.
r in hoc differt a vero postumo. Itē differt ab ascendē
tibz. vt. ff. de inoffi. te. pater filiū.

e Idq; velleia. nomen est cuiusdam noue. l. s̄ ius gal
li acquilij antiquius est. r loquitur in vero postumo. vt
statim dicam. vt. ff. de li. r. postu. l. gallus. s. si q̄s filium.

f Similis. in veris postumis talis erat modus. vt si
memortuo nascetur mihi filius infra decem mēses. vt
vt. ff. de li. r. postu. gallus. i. rñ. r. s. i. ij. r. iij. sic ergo et
hic. r per. l. vell. si suus heres defierit suus esse se viuo. vt
ff. de libe. r. postu. gallus. s. v̄dendum. r in hoc h̄z locum
l. vell. sic etiam est paritas ab intestato. vt. j. de here. que
intesta. s. cū aut.

g Plure. sic. j. de here. q̄ ab intest. s. emancipati.

h Necesse est. nā nihilominus tenet testamētū. aliud
in eo q̄ ē in ptate. vt. s. e. in prin.

a Feminini, h in suis, esset dñā inter masculos et feias iureci, vt. s. e. s. i.
b Heredes, supple et qz desierit eē heredes sui, als nō eēt bonarō, cū filiū necē hñt pñs instituere, hñ sint pñs sui heredes ad filios, filiū at emācipat⁹ p ca. di. definit agna tus eē, et remanet cognat⁹ qui nō cogit a iure civili vt

i. de here. que ab in te. de. s. emācipati z. s. de leg. ag. tu. s. h. et ff. de bo. pos. s. cū patronus, s. i. c Exhereditati, s. rite, als at exhereda to dat⁹ ta. vt. ff. de bo. pos. s. ta. l. n. pu taut. in. s. n. quis Itē et institutis dat⁹ ta. si ali⁹ cō mittateis edictū vt. ff. de s. ta. l. iij. s. plane. et ff. de le. pi. penta bonorū pos. s. ta. l. i. duo d. lñr. quo ad adoptatiū pñz.

e Institutiendi, ab adoptiuo pñe. f Cuius qd salz ius civile q notat sui adoptiui ad he reditatez alio iure civili, s. per emāci patōem sublatū est qd eē pñt. s. de ag. le. tu. s. fi. g Attinet, q vo cat emancipatos vt. s. pr. s. et ratio qz desierit eē filiū, h naturales nō pñt desinere eē filiū per emācipatōem, vt i. de here. que ab in test. s. min⁹ autez.

h Exheredat⁹, ff. de s. ta. l. i. s. et sui iur⁹ i Pre. ff. de s. ta. emācipatus, s. pe. in fi.

k Sed hec, s. sup dicta a pñcipio ti. vsq ad. s. emācipa tos.

l Detestas, idē media iur⁹ prudētia vt statim sequitur in Introducebat, s. dñā sexus et gradus et modi ex hereditatis, vt. s. e. s. i. et s. postumi, et s. s. h. femini, n. aut dic de his que postea vsq in dñā dicta sūt a. s. illo emācipatos n. Constō, l. de li. pre. vel ex here. l. maximum o In hoc, als ei mltie dñe sunt vt. ff. de sta. l. i. multis p Interesse, in auc. q. mo. na. effi. sui, s. non autez q Quia, prima ratio r Officō, i. fili. officō, vna em indiget altera ad pcreati onem sololis, et hec est prima rō legis, xij. ta. s Antiqua, argumētat ex iure antiquo, sic, s. qui ma. pos. s. pe. et hec est scda rō

est, quia nō sunt sui heredes

Sed pñor oēs tā femini⁹ sexus q masculini si heredes nō instituant exheredari iubet virilis sexus noiatiim, femini vero iter ceteros, qd si neqz he redes instituant, neqz ita vt di ximus exheredati pmittit eis pñor s. tabulas testamēti bo nor possessionē. Adoptiui liberi qd diu sunt in pñte pñs adoptiui eiusdē iuris hñtur cuius sunt iustus nupti⁹ acq/ fici Itaqz heredes institu endi vel exheredadi sunt fm ea que de naturalibus exposui mus. Emancipati vero a pñe adoptiuo neqz iur⁹ civili neqz qd ad edictū pñoris attinet in ter liberos connumerant

Qua ratioe accidit vt ex di uerso quod ad naturales parē tem attinet qd diu quidez sint in adoptiua familia extraneo rum nūero habeatur, vt eos neqz heredes instituere neqz exheredare necesse sit, cum ve ro emācipati fuerint ab adop tiuo patre tūc incipiunt in ea causa esse in qua futuri essent si a naturali patre emācipati fuissent, s. h. c. quidem vetu stas introducebat. Nostra vero constitutio inter mascu los et feminas in hoc iure ni hil interesse existimās, quia vtraqz persona in hominum procreatōe similiter nature officio fungitur. Et lege anti qua. xij. tabularum omnes

t Vident, s. dñā filie bo. pos. s. ta. in totū licz nō possit dicere nllm vt et suus, vt. l. de li. p. l. marim. ibi. et si pñe ritus et est h. c. tertia rō
v Simplex, ad dñā antique pñs als distinctōis vt. s. e. s. i.

similiter ad successiones ab i testato vocabatur, quod et pñ tores postea secuti eē vident et iō simplex ac simile ius et in fili⁹ et in filiabus et in ceteris descēdētibus per virilē sex⁹ personis non solum iā natis: s. et postumis introduxit, vt omēs siue sui siue emācipati sint vel heredes instituatur vel nomiatiim exheredetur, et eun dem hñant effectum circa te stamēta parētum suorum in firmāda et hereditatē auferē dam, quē fili⁹ sui vel emācipa ti habent siue iam nati sint, si ue adhuc in ytero constituti postea nati sunt. Circa ad optiuos autē certam indurimus diuisionē, que in nostra constitutōe quā super adop tiuos tulimus continet

Sed si in expeditione oc cupatus miles testamētum faciat, et liberos iam natos vel postumos nominatiim nō ex heredauerit, sed silentio prete rierit, non ignorans an habe at liberos silērium eius per hereditatē nominatiim facta valere constitutōibus pñci pum cautum est. Mater vel auus maternus necesse nō ha bēt liberos suos aut heredes instituere aut exheredare, sed possunt eos omittere, nam si lentium matris aut aui maf ni et ceterorū p matrē ascēden tiū tātū facit qd tūm exhereda tio pñs, neqz enī matri fili⁹

r Per virilē, qd de descēdētib⁹ p fe mininū sex⁹, m. admitunt, s. cum diminutiōe tercie pñ, vt. i. de here. q ab intest. s. diui. et l. de col. bo. l. illaz. y Deant, q ad modū, diuerso tñ iure, nā su⁹ pñe ritus et dicit nullus et s. ta. hñ si n vult dicere nllm qñ pñ teritus est s. emā cipatus tñ hñ con tra ta. vt. l. de li. p. marim. s. sanc mus itaqz, et. et ff. de li. p. is q. Si au tem exheredentur hñt qrelam omēs vt. ff. de s. ta. l. n. pu taut. s. n. quis, et de inof. te. l. papi.

3 Postea, q ex heredari n pñt vt di ximus, s. e. s. postu mi.

a Constōne, l.

de adop. l. cum in adoptiuis, et recitat. s. de adop. s. sed ho die.

b Occupat⁹, qd si n est in expeditōe. Rñ. iure cōi obti net, vt. s. de te. mili. s. illis

c Igzās, si em igzat n vt testm. vt. l. de test. mi. l. sicut certi iuris, nisi fuerit ei⁹ animi, vt si filiū hñret eēt ex heres vt. ff. de te. mili. l. qui iure militatio.

d Facta, idqz querela inof. te. agit, sed hoc cū miles est paterfamilias, nam tunc non potest habere locū castren se pec. si em esset fili⁹, non hñret locum querela, vt. l. de inof. te. l. fi.

e Off. idē itelligo in silērio liborū ad mñā lineā, ff. de

De here. insti. xxxvii

inoffi. test. l. cū filium.

f De iure, quia non habet eos inpos. vt. j. de here. q. et dif. s. ceteri.

g Edicto. q. emancipati vocant. vt. s. e. s. emancipatos q. eos nō p. remanipare. vñ contra ta. locū nō hz. vt. hic r. ff. de contra ta. il lud. s. ad testamē.

ta.

h Eis. s. descēdēti b. p. lineā feminī nā. dat. tñ et alijs r. his marime. vt. l. de inoff. test. l. fi i Paulo. vt. j. de inoffi. test. p. totū

k De hereditib. institutis. i. q. pñt institui. vt. j. e. vsq. ad. s. si plures. r. g. fi. Itē et qualiter debeat institui. vt. j. e. s. si plures. vsq. ad. s. fi.

l Eredes in b. stituere. q. si dicatō

minos int' in bo. nis suis facere. nā heres. i. dñs. vt. j. de here. q. r. disse. s. i. Itē id dñi intus q. ita subintrat heres in dominiū re. rñ defuncti ac si e. adē eēt psona. vt. in autē. de iureiur. a mo. p. s. i. col. viij. et. ff. quib. ex ca. ma. l. cū miles. m. Permissum

la iure. n. p. opios. s. seruos.

o Alienos. sic. ff. e. nō minus.

p Constōe. vt. l. de neces. ser. hē. insti. l. cū. quidā.

q Eos. s. pprios seruos.

r Per innouatōem. q. diceret nō indurimus b. de no. uo. s. apud antiq. s. idē dixerat atilicū. vt. subijcit. S. cōtra. s. ex qui. ca. ma. pos. s. idē iuris ibi noua hñanitat. r. c. So. iste iustinianus nō inuenit. s. rōem reddit. cū nō ē rerē simile r. vt. ibi. vñ aliter atilicino placuit r. paulo. s. in legis necessitatē nō deduxerūt. sic. r. s. de testamētis. s. si neq. heres. Iustinianus vero in legis necessitatē in. dūrit. vt. et ipa cōstōeliber eē videat. Itē nūqd corrigiē qd als dñ. s. q. puere institut' r. sub pñtōe liber q. expe. rat' pñtōis euētus. vt. ff. e. l. seruos. s. i. r. l. q. tiēs. s. fi. r. l. q. filio. s. i. Rñ. n. q. istud locū hz qd hic dñ. qñ libertas nec data expresse. nec fuit retardata. at ibi fuit expresse retardata.

s Proprietatē. vt. iste liber r. heres necessarius sit. vt. s. e. i. rñ. s. iñ vsufructuarius pñde vt. e. ac si esset seru' ad huc. vt. f. commu. de ma. l. i. s. sin autē pprietarius.

t Constōe. s. greca quā nō habemus.

v Euius. s. pñtis hēc sunt r. ba q. sequunt.

x Obaculatū. i. accusatū. nā als ē in lra accusatū vbi d. vñ ad verbū sunt ista q. hic dicunt. vt. ff. e. his verbis s. interdū. similib. expositio dñ. in li. sapientie de ioseph. maculauerūt me impj. r. alibi in diuina scriptura mēda. ces ostendit q. maculauerūt eū. i. accusauerūt eū.

y Danumissum. s. videri vt postea subiicit. r. dic ma

numissū simpliciter nō institutū. ex b. infert qd sequit. q. nec cū instōe fieri solet liber vt subiicit. q. te sequit r. c. Postulata. i. accusata ex eodē adulterio cū suo pprio cōmisio p. q. graui' pñt vterq. vt. l. de mu. q. ser. p. se imil. l. i. m. pñ. Quid si cū extraneo cōmisit adulterium.

Rñ. nec tunc ma. numittit. vsq. ad. l. r. dies. vt. l. d. ad ul. l. iij. r. ff. de ad. ulteris si postula. uerit. s. iuber. Itē qd si adulteriu tal. le commisit nō in. accusatur adhuc. Rñ. bñ pñt manu. mittere. sed in cri. mine lese maiesta. tñ ē spāle. vt. post cōmissum tale cri. mē nō possit ma. numitte vt testari vt. l. ad. l. iul. ma. l. fi. r. ff. de dona. l. post cōtractū. r. l. donatōes. s. fi. a. Habeat. q. si valetet institutio valetet libras. vt. s. e. i. rñ. r. s. q. ma. n. pos. s. i. r. ita no. ar. q. vbi aliqd p. hibet fieri directo similit' r. p. obli. quū pñbet. sic. ff. de pñ. insti. q. sub cōditione. s. si q. s. Item ar. q. calla. to pñcipali calla. to quicqd sequit ex eo vt. ex his. vt. l.

seruus is intelligit in quo nu. dā pprietatē testator hz alio vsufructū hñte Est aut ca. sus i quo nec cū libertate vti. liter seruus a dñō heres insti. tuit. vt. pñtōe diuor. seueri. r. antonini cauef. cui' r. r. ba sūt hēc. s. uñ adulterio maculatū nō iure testamēto māumissū ante sentētiam ab ea muliere videri q. rea fuerit eiusdem cri. minis postulata r. rōis est. qua. re sequit. vt. in eandē a domi. na collata hēdis institutō nul. lius momēti habeatur. Alie. nus seruus etiā is intelligit i quo vsufructū testator hz

Seruus aut a domino suo heres institutus. siquidem in eadē causa manferit. sit ex te. stamēto liber heresq. necessa. rius. Si vero a viuo testatore manumissus fuerit. suo arbi. trio adire hereditatem potest quia nō fit heres necessarius. cum vtrūq. ex domini testa.

de legibus. r. con. l. non dubium.

b Testator. r. id nō pñt eū cū libertate instituere. vt. ff. e. si alienū in pñ. s. cōtradicit ad hñc. s. ff. de bo. au. iu. po. l. in venditōe. S. certe qd ad alia ē loco dñi nō quo ad b. vt possit fieri liber. s. cū als manumissus a fructuario sim. pliciter sine instōe ent tāq. liber quādiu duratur erat vsufruc. vt. l. cōmunia. de ma. l. i. s. sin autem fructuari. us. nunquid r. hic erit tanq. liber. licz vere liber non sit Rñ. non. quia ex morte testatoris pñtinus erat futu. rus quasi liber si valetet hoc quod ageretur. vt. j. de here. qua. r. ois. in prin. Item r. tunc erat vsufructus perden. dus. vt. s. de vsufru. s. finitur. vñde sic esset quasi liber to. nec duraret vsufru. quia nihil daret post mortem testā. tis nihil valet talis institutio vt sit liber sed suo domio hereditatem querit. vt. j. e. s. alienus. Sed qd si erat vsu. fruc. repetitus in persona pñmi heredis vel etiā vlti. rius quod potest. vt. ff. quemadmodum seruitus amit. l. repeti. in prin. Rñ. tunc erit quasi liber toto illo tpe vt in dicta. l. l. cōia de ma. l. i. s. sin autē fructuarius.

c Causa. id est seruus eiusdem domini. Jo. vt. ff. si ex. nor. cā aga. l. i. s. i.

d Liber. nisi aliq. lex ipediat libtatē. vt. ff. e. l. si n. ler. vñ pñtō. vt. ff. e. l. q. tiēs. s. fi. vñ q. ex. l. puenit ad libertatem vt. ff. e. l. testamēto. fin. Jo. Itē fit lib. a semetipso. nisi in. stitut' fuerit ita cū q. s. mibi heres erit s. i. lib. r. hñs esto. nā tūca coherede accepit totā libtatē. ff. de acq. hñ. re. l. ex pte. Itē r. ignorās fit hñs r. lib. vt. ff. cer. pe. l. en. q. e. Dñm. i. r. hñditatē r. libtatē. nā lib. fit r. hñs necessa.

rius hoc duo psequitur ex testō dñi. vt. j. de hē. q. 7. dñf. s. i.
a Qd si alieat. liber. directa ei libtas in suo alieo n̄ p̄t
hēre locū. sed instō p̄t hēre effectū vt hic. s. aliō i legatis
q̄ adimunt hōc ipso q̄ alienant fuit. vt. ff. d. adimē. l. e. l. ser
uocū libertate. 7. ē rō. q̄ in legato spectat dies q̄ cedit. nō
antē an sit manu
milis. vt. ff. quā
to di. l. e. ce. si post.
s. si cum. ac.
b Alienauit. s.
alicui hñi factōz
testamēti. vt. ff. e.
l. pūi meū. in fi. i.
in. et hoc n̄. redu
mat ab eodem te
statore q̄ en̄ institū
it. 7. postea en̄ alie
nauit. tūc en̄ reui
uiscit libtas. vt
ff. de manu. test. l.
vex. 7. ff. e. q̄ n̄. s. q̄
fi. 7. l. hñō lex. 7. l.
antepe.
c Alienus. q̄ sic
institui p̄t cum li
ber sit. p̄r. n̄. vt. ff.
de cōdi. insti. fuit
alienus. 7. l. quia
d. Iustupcedē
te acitōe. vt. ff. de
acq. hēre. s. si q̄s mi
hi bona. s. iustum.
et na dñō querit.
als si fū? nolit a
dire qd p̄t ee etiaz
dñō uolente nō q
rit. vt. l. e. l. cū p
ponas.
e Testatore. et
am post iulius ei?
anq̄ tñ adiret. vt
ff. de acq. hēre. anti
stius. s. i.
f Dñi. hoc est in hereditate. vt illi acquirat q̄ tpe adiri
onis est dñs. vel sibi si liber est tūc. s. in legato spectat dñs
es celiōis. vt si tpe mortis legatū sit me. s. alienē. tñ mihi
delet legatū. vt. ff. qñ di. l. e. ce. l. si post. s. q̄.
g Arbitrio. sic. s. e. s. si vero
h Seruus. mortē xba legis sunt oia. 7. fin hoc planuz
est. vel testatoris. q̄ si dicat instituo seruū heredē p̄ mō
tem dñi. 7. pbat hēc lectō scda. ff. e. q̄ filio. i. rñ. nec ob. q̄
videat in diē hēc instō. vt. j. e. s. hēres. q̄ icertus est dies.
mort. vt. ff. de p̄di. et de. l. i. vñ vj. 7. ff. e. l. in tps. in p̄mē.
i Factō. s. passiue n̄ actiue. vt. j. de hēre. quali. 7. dñf. s. te
stamēti. 7. iussio heredū spectat. si mō cū de fūcto fuit. licz
cū hēde instituto si sit teli factō. vt. ff. e. si fū? hereditari?
k Nōdū. bñ dico fūti hereditariū posse institui. q̄ n̄ est
nllius sed alie. s. hereditatē. que vice defuncti obtinet
l Defuncti. 7. ē forte rō. q̄ defuncti ē certū q̄ fuerit s. n̄
sic de hērede q̄ 7. si certū sit institutus poterit ee q̄ nō ade
at hereditatē. q̄ p̄t desistere multis de caus. vt. j. q̄. mod.
te. insti. s. posteriori. 7. fa. ad hūc. s. j. de stipu. ser. in p̄m. et
ff. de acqui. re. to. l. in eo. in fi. 7. l. se.
m Recte. cū p̄ nato sit hñdus quo ad p̄modū. vt. ff. d.
sta. l. p. l. qui in vtero. 7. ff. e. l. eius. s. i.
n Quibus. s. dominis
o Sub exneo. h̄ xba altero ex dñis sit institut? acq̄rit
cessis locū hēditas qd dic. vt. ff. p̄ locō. l. vex. s. si suo cōi

p Iussu. 7. dic q̄ sufficit vna aditō et vna iussio s. sine
plures dñi. vt. ff. de acq. hēre. l. fū? duoz. 7. l. in acq̄redis.
q Infinitū. qd q̄ si instituta oēs homines q̄cūq̄ sunt in
mō. vt nllm ee cū effectū hēre n̄ possit. puto tñ valē vt
hic. sed tñ n̄ poterit p̄firmari aditō p̄pter nimiam diffi

defuncti cum etiam eius qui
in vtero est seruus recte her
res instituitur. Seru? au
tem plurium cum quibul? te
stam. nti factō est ab extrāeo
institutus heres. vnicuiqz do
minorum cuius iussu? adierit
pro portōne domini acquirat
hereditatem Et vnum ho
minem et plures vtiqz in infi
nitum quot quis heredes ve
lit facere licet Hereditas
plerunqz diuiditur in. xij. vn
cias. que afflis appellatione
continentur: habent enim et
he partes p̄pria nomia ab vn
cia vsqz ad assem. vti puta hec
sestius. sextans. quadrans.
triens. quinquans. semis.
sestius. bes. dodrans. ter
tans. deunus. as. Non autē
vtiqz. xij. vncias esse oportet.
Nam tot vncie assem effici
ent quot testator voluerit. et
si vnum tantum quis ex se
mis. verbi gratia heredem
scripserit totus as in semisse
erit. Neqz enim idem in par

cultarē vel impos
sibilitatem

r Delit. cū sua
volūtas sit lex. vt
in auc. de nup̄. s.
disponat. coll. iij.
s Hereditas. ple
rūqz. id dic plerū
qz. q̄ q̄s in ples
vt. j. e. s. si ples. qñ
qz in pauciores di
uidit. vt. j. e. s. nō
autem

t Que. scz vncie
simul collecte
ti Appellatiōe.
id est significatiōe
v Partes. j. posite
in q̄ritate differē
tes. vel dic melius
he ptes. s. vncie. xij
ad ptes redacte. ē
em ad supiora fa
ciēda relatio.

x Sestius. alias
sestas. id ē. vncia
7. dimidia. vt. ff. de
inof. te. pap. s. qm̄
quarta. s. q̄re nō
posuit nomen qd
vnciā signat. in.
qz pla sunt nego
cia q̄s vocabulū vt
ff. de p̄s. s. l. nā na
tura. Et no. q̄ p̄ri
mū 7. scdm̄ terciū
7. quartū nom̄ in
terp̄tatiōes sumit

ex eo q̄ fm̄ quotā signat hereditatē portōem. sestius em̄
d̄r quali semi vncia 7. vncia. 7. est tertia lra eius. s. non. x.
sestas qz sextā p̄tē signat. 7. duas vncias. quadrans. qz q̄r
tā. 7. ita tres vncias signat. triēs qz tertiā p̄tē. 7. ita quatu
or vncias signat. sequētia xba noia et lymologiam p̄tēt
ex eo q̄ certū numex vnciaz signat. d̄rem quinquis nō
qz q̄ntā p̄tē h̄z. sed qz q̄nqz denotat vncias. semis qz sex
7. sic de singul p̄ ordinem. Itē no. q̄ n̄ omes vncie que si
gnant p̄ ita noia p̄tinent in asse l̄z b̄ innui videat. hic ē
p̄tinet as. lxxviij. vncias 7. dimidia. id ē. as ponit has p
tes. qz quilibet p̄t in asse p̄tēri. hac rōe 7. hō d̄rribil. et
actō. l. acqui. penat d̄r. vt. j. ad. l. acq. s. his xbis. Itē no.
ita tria noia. as. pondus. libra. idē signare. Itē q̄nqz as
ponit p̄ obolo. vñ illd̄. Nōne duo passeres asse veniūt.
vñ x. As obolus pondus as ē p̄tēllio tota. i. hereditas.
vt hic. s. 7. pondus large d̄r oē qd ē in itatera positum. s.
hic itricte accipit p̄ pondere. xij. vnciaz. vñ d̄spōdū q̄h
duplex pōdū. s. xiiij. vnciaz. vt. j. e. si ples. 7. fac ad hūc
s. ff. e. l. pūi meū. s. si.

y Sextans. i. due vncie

z Quadrans. i. tres vncie.

a Triens. i. quattuor vncie

b Quinquans. i. quinque

c Semis. i. sex vncie

d Septims. i. septem e Bes. i. octo

f Dodrans. nouem;
 g Dertās. i. decē. h Deuns. yndecim.
 i Ds. i. duodecim
 k Totus. nam in totū psumit instituisse defunctus cū
 aliū n̄ instituit. vt. hic. r. ff. e. l. mēdū. §. i. idē q̄s psumit
 in milite. vt. l. de
 testa. m. l. iij. §. g
 nisi. qd̄ hic sequit̄
 nō ad b̄ superi? p
 ximū r̄n. sed ad id
 qd̄ sequit̄ refer̄. f
 neq̄ em̄. r. §. si fe
 cit miles testamē
 tū in castris. p̄
 decedere intestat?
 in pagāicis. vt. l.
 de re. mili. l. i. acc.
 l Decedere. im
 mo videt̄. q̄ sic. vt
 ff. de inoffi. testa. l.
 nā r̄ si parentib.
 §. pe. q̄ e? §. hoc ē
 v̄z ab initio. h̄ ex
 post facto pōt. vt
 l. de inoffi. tes. l.
 cū duob.
 Et nota
 hic idē iuris nō ēē
 in pte q̄ ad partē
 qd̄ ē in toto q̄ ad
 totū. ff. fa. her. l. in
 hoc iudicio. ar. §.
 ff. de pac. l. iuregen
 tū. §. ad eo. r. §. se.
 r̄ facit ad hūc. §. ff
 de re. iur. l. in testa
 mentis.
 m Miles. nam
 miles b̄n pōt. p p
 te testatus decede
 re. p pte intestat?
 vt. l. de test. mili.
 l. ij.

n Quātasq̄
 id ē q̄tūq̄. r̄ facit
 ff. e. l. interdū. §. p̄ fa. r. l. se. v̄s ad. l. ex facto.
 o Distributio. i. assignatō p̄tū quā p̄tē velit testator
 quēlibet habere.
 p Ex eq̄s p̄tib. fa. ff. e. l. quonēs. §. heredes
 q Heres sit. eadē est ratio in dipondio. vt. ff. e. l. sabin?
 r. j. e. §. si p̄les. Itē ē b̄ m si testator nō ignorat. vt. ff. e.
 quo loco. §. i. que est contra.
 r Dimidiā. aliter em̄ si ex asse expleto scripsit. ex reliq̄
 pte heres esto. tūc em̄ cū nihil reliquū sit ex nulla pte he
 res instituit? ē. vt. ff. e. l. ut q̄ sabinus. §. §. si asse.
 s Vocant̄. falli q̄ erāt instituti in tota h̄reditate parti
 bus expressis.
 t Om̄s q̄ erant. v̄l erāt instituti sine p̄tib.
 v Nec iter est. b̄ refer̄ n̄ ad primū casū. §. ad supiorē
 l. q̄n ps vacat. idē tū in sc̄do. §. nō haberet locū rō q̄ red
 dī. ea em̄ r̄. v̄l dic q̄ ad primū. r̄ statim cū sic sit insti
 tutio. intelligit̄ ps vacare. r̄ fa. ad b̄. ff. e. l. q̄ loco. i. r̄n.
 x Videam? ff. e. l. interdū. §. p̄ fa. v̄s in fi. l.
 y Dipondio. dicit̄ autem dipondium p̄dus siue h̄
 reditas in. xxiij. v̄cias diuisa. sic em̄ pondus d̄ ea que
 in. xij. diuidit̄ r̄ tripondii que in. xxi. r̄ quadripondii
 quod. in. xlvij. r̄ sic de singulis.
 z Idēq̄ erit. i. qd̄ dixim? si q̄s expleto asse fuit istitu

tus heres indimidiā vocat̄ v̄l nō expleto asse in vacatē
 p̄tē vocat̄. vt. s. e. p̄tib. autē. r̄ r̄ascendente in vacatē
 v̄s ad dipondii. idē ē etiā si dipondii sit expleti. §. §.
 ff. e. l. itē sabin. in fi. l. vbi dicit̄ expleto dipondio. n̄ habere
 p̄tē vacatē v̄s ad tripondii. sed certe imo dicit̄ q̄ sic si

scripti sunt. r̄ cōstat vacatē p
 tem singulis tacite pro here
 ditaria parte accedere. et p̄n
 de haberi ac si ex tertijs partib
 bus scripti essent. Et ex diuer
 so si plures heredes scripti in
 portionibus sint. tacite singu
 lis decrescere. verbi gr̄a. vt si q̄
 tuor ex tertijs p̄tib heredes
 scripti sunt. p̄inde h̄eant ac si
 vnus quicq̄ ex quarta pte scri
 ptus h̄s fuisset. Et si plures
 v̄cie q̄. xij. distribute sunt. is
 q̄ sine pte institutus ē qd̄ di
 pondio r̄ deest h̄ebit. Idēq̄
 erit si dipondius explet? sit. q̄
 om̄s ptes ad assem postea re
 uocant̄ q̄uis sint pluriū v̄ci
 arū. Heres r̄ pure r̄ sub cōdi
 tione institui potest. ex cer
 to tempore aut ad certum tē
 pus non potest. veluti post
 quinquennium q̄ moriat̄ vel
 ex calendis illis vel v̄s ad
 calendas illas heres esto. di
 emq̄ adiectum haberi pro su
 peruacuo placet. r̄ perinde es
 se debet ac si pure heres insti
 tutus esset. Impossibilis b̄ cō
 ditio in institutōibus r̄ lega

re de asse vt hic. r. ff. e. l. ex v̄cijs.
 a Ex certo si in diē incertū q̄s pōt institui heres. puta
 cū ip̄e potuerit cape ex testamēto. v̄l cū ip̄e moriet̄. v̄l ti
 cius moriet̄. vt. ff. e. l. in tēpus. r. l. qui filio. i. i. n̄. r̄. §. de. li.
 r̄ postu. filio a p̄re. i. r̄n. r̄. §. e. l. extraneū. miles āt potest
 ē extraneū ex certo tpe. v̄l in certū tpe institui. vt. ff.
 de mi. te. l. miles. r̄ facit ad hūc. §. ff. e. l. hereditas. ar. r̄n ē §
 ff. de regulis iur. l. actus. §. ibi nō ē de hoc actu. l. factōnis
 testamēti. v̄n interpretandū ē vt magis valeat q̄ pereat.
 vt. ff. de reb. du. l. quonēs. accur.
 b Impossibilis. tribus modis potest dici cōditio im
 possibilis. l. de natura. vt si celū digito tetigeris h̄s esto
 vt. j. de iur. i. §. si impossibilis. Item de iure. vt si pa
 trem ab hostib. nō redimeris v̄l h̄ milis nam hoc facere
 nos non posse presumit ius. vt. ff. de condi. insti. l. condi
 tiones. r. l. filius. r̄ in his duob. habet locū iste. §. impos
 sibilis. Item de facto. vt si montē aureum dēdens h̄s
 esto. r̄ b̄ casu nō valz institutō v̄l libertas. cū nec anim?
 dandi fuerit iur. p̄sumptōne. vt. ff. de statu. li. l. cū here
 des. §. i. Item est quedam quarta impossibilis p̄p̄e p
 plenitate q̄ viciat. vt. ff. de cōdi. insti. si ticius. q̄ lex ē hūc
 §. §. certe hic de impossibilitate nature diē. vt. j. de iur. i. §.
 si impossibilis. §. certe idē videt̄ r̄ in p̄mis duob. q̄ viciet̄ in

recte illa l̄sa intel
 ligit̄. r̄ ita concor
 dat. Itē videt̄ cō
 tra. ff. e. l. ex v̄cijs
 vi. sed certe et illa
 concordantia si re
 cte ibi fiet compu
 tatio v̄ciarū. sed
 magis videt̄ p̄tra
 l. de. le. l. cū q̄stio
 vbi dicit̄ non fieri
 trāsitu ad dipon
 diū v̄l tripōdiū §
 tū videri adimū
 p̄mo quānū cōfer
 tur sc̄do. §. distin
 gue aut voluit te
 stator excedere as
 sem. v̄l dipondii
 qd̄ p̄t. vt. s. e. §. nō
 aut. r̄ ita hic intel
 ligit̄. aut noluit ex
 tunc habeat locū
 lex contraria. Itē
 r̄ tūc quādo dubi
 um ē si r̄ locū ha
 beat. l. cū. q̄o. q̄ est
 cōtra. Aliq̄ dicit̄
 h̄ac corrigi p̄ illā.
 r̄ Reuocant̄. he
 reditas em̄ nō iō
 augeat q̄ i p̄les di
 uidas v̄cias sicut
 r̄ libra h̄ p̄ solidū
 v̄l aliū numerum
 diuidat̄. r̄ iō quor
 tā pte q̄s debet ha
 bere in dipondio
 totā pte p̄tē habe

stitutio. vt. j. de le. s. si. qui est s. s. solue vt ibi. Itē fac. ff. de le. i. si muli. s. i. r. ff. de p. di. inst. l. i.
 a Scripta. sed cur sec. in d. c. ubi viciat p. tū ipso. bilitas. vt. j. de inuri. si. s. si impos. r. ff. de ac. r. ob. l. si solū
 B. h. hoc solū est fauor vltie voluntatis.

b Parēdū. si fir ptātua vt hic. si. c. tederis. vel mirta vt si iueris romas vt. ff. e. l. fu. s. p. pu to generalr. si aut calualis. r. tūc sus ficit primā eriste re. vt. ff. de cōdi. in si. l. si ples istōes. c. Separim. id ē sub dīstīctua cō di. idem in legato suat qd hic in in stōne d. sed si i di uerf pnb. testam ti inserat. nouissī me d. obtpari. s. i librate directa cui libet obtpari suffi cit vt. ff. de cōdi. et de. sub diuerf. i. si de cōmissaria no uissīme. vt. ff. d. cō di. r. de. p. fideicō mī. r. l. q. traditū fm Jo. r. facit ad hūc. s. ff. de x. ob. l. si ita qd stipulet. d. Filios. l. et su os suos vel quem cūq. aliū. vt. l. e. l. extraneum. e. Peregrinos puta qz visitauit lumia sancti iaco bi vel sancti petri aliud si eēt pegrinus. i. de portatus. tūc em institui n pōt. vt. l. e. l. i. que est hūc s. ff. e. l. sed si in p. dīctōe. s. solemus Itē sunt r. aliq. q. nō pnt institui heredes vel hēre p. modū ex testamēto quos notauit. j. de le. s. incert.

f De vulgari substōe. Supra dīcīm ē de instōib. primis vt. s. e. l. i. nūc de scōis que substōes dnr siue primo gra du vel alio hāt. vt. j. e. in prin. r. qz vulgaris est magis cō mune. qz r. a quolibet r. cui libet fieri p. r. ideo de ea vul gan p. mittit. accur.

g p Test at in testō. In alia aut volūtate q. i te stamēto vt in codicill vel aliqua alia n fit. s. l. i. mōi substō vt directo valeat. sicut nec instō fieri p. vt. j. de codicil. s. p. r. l. de codicil. l. i. hereditatem fit tū i codicill ex certa scia vt p fideicō. saltē directo sub stitutus p hēc vba admittat vt. ff. ad tre. l. l. c. uola. i. n. i. so nisi testator putaret se facere testm. r. facere codicillos n destinasset l. z posset. naz tūc substituit in his nec directo nec p fideicō. admittat licet posset. vt. l. de codicil. l. i. et fa. ff. e. l. p. t.

h Grad. ad similitudinē ei graduū sic dnr q faciunt sca las. r. sic d. gradus panguitāt vt. ff. de gradib. l. i. iure cō sul. s. gradus

i Inq. i. in quot k Substituere. s. pōt

l Nouissīmo. i. vltio. sic. s. de suspe. tu. s. nouissīme. sed nunq. i alio nisi in vltio fieri p. t. B. n. n. cū ei ipe fu. oio eē hēres p. pellat vt hic subijcit. r. j. d. hēre. q. r. vif. s. i. parz

tis vel fideicommissis r. liber tatibus p non scripta habet.

Si plures conditōes in institutionibus ascripte sunt siquidem coniunctiz. vt puta si illud et illud factum fuerit. omnibus parendum est. Si separatiz veluti si illud aut il lud factum erit cuilibet cōdi tioni obtemperare satis est

h i quos nūq. testator vi dit heredes institui possūt. ve luti si fratris filios. peregrinā tes. ignorans qui essent hēre des instituerit. ignorātia enīz testātis inutilem instōem nō facit

De vulgari substitutione.

Testat aut quis in testamēto suo plu res gradus facere

heredum. vt puta si ille hēres n erit ille hēres esto. r. deiceps inq. tū velit testator substitue re. potest r. nouissīmo loco in subsidium vel seruū neces

aliū q. eēt ei substituit n admitti vt. l. e. l. post aditaz. m Del p saltem n Substitui. l. pnt o Plurim. s. substitui pōt p Inuicē. sic. j. ti. i. s. sub q Sunt. s. pnt substitui. r Disparib. puta vnū in sex vncias aliū in q. tuor. ali

sarium heredem instituere pōt

Et plures in vnus locum pnt substitui vel vnus in plu riū vel singuli vel iuicem ipi qui heredes instituti sunt. Et si ex disparibus partibus he redes scriptos inuicem substi tuerit. r. nullā mētiōē in sub stitutōe habuerit pnt eas vi detur in substōne ptes dedisse quas in instōne expōit et ita diuus pius rescripsit. Sed si instituto heredi r. coheredi suo substituto dato ali. sub stitutus fuerit. diu. seuer. et antonius sine distinctōe re scripserunt ad vtrāq. partem substitutum admitti. Si ser uum alienum quis patrēfa. arbitratu heredem rescripse rit. r. si hēres non esset meuiū ei substituerit. isq. seruus ius subdomini adierit heredita tem meui substituit in ptes admittit. Illa enī vba si he res n erit i eo qdē quē alio iu ri subiectuz eēt testator scit sic

um in duas insti tutū ponas. naz si n adeat institut i vi. vncias q. tuor accrescūt hnti q. tuor. et due hēnti duas. vt hic. r. ff. e. l. si ex testō. et. l. si ples. r. l. e. l. i. s. Expōit. s. ff. ad tre. q. ti. l. nūq. sed hic cū n expōit p pria nōia ex eqi p tibus substitutoi dare iussit

t Instituto. ca. ē. n. r. r. lei. i. titu n sūt hēdes r. nci us seio substituit et seio sūt substi tut. meui. priori ci. scōo ser. repu diant. admittit at in pte vtriusq. hēredis vt. ff. e. l. si nci. et. l. cohe redi. in prin.

v Dedi. s. seio r Suo. l. ticio y Ali. s. meuius z Distictōe. l. or dis pupillaris vt vulgaris substōis q. si di. n. distiguit si fuerit pupi. vel vul. substō r. q. fue rit p. io scā vel in

stō vel substō. r. idē in vulgari. s. hāc repbat qdā. qz dlet ibi eē ordo vt primo principal. r. postea substō hāt. vt. ff. de vul. r. pu. sub. l. j. s. p. r. sed certe ille. s. prius. corrigi p seqntes. s. vlsq. in fi. dicte. l. sed ego hēre p. lo. qz non ē hēc l. l. itē intētō sed hē. qz sic fuit de facto q. non distire runt cum ab eis quereret. est tū distinguēdum a nob sic r. ala. ff. de in d. n. p. in fi. l. r. ff. de postula. l. impator. i. fi. Itē nō d. hic de pupillari sed de vulgari tū vt p. ex serie utuli. p. quod ēt repbat supior snia. s. qz in prin. glo. fuit d. n. fm quosdā n distinguē an fuerit pu. an. vul. substō distingue ergo vtrq. institutus adierit vel coheres vt alio vel nlls. si em vterq. adiuit. substituit repellit. si coheres tū. s. seius. idē. s. qz meui repellit. Itē si neuter h. locuz qd hic d. s. qz meui hēat totū. si at nci. tū. s. prim. hēas adeat. r. seius in pte repellit. s. meuius. Itē in pte repellit quā adiit ticius vt. l. e. l. post aditā. r. ff. de vul. sub. qui hēbat filium. i. r. n.

a Familias. i. libez hōiem

b Iussu. quē iussum nccario optet pcedere. vt. ff. d. acy qm. hēre. l. si q. s. muli. s. iussum.

c In pte. s. in quā. B. n. hereditas in duas ptes diuidi tur. r. itez vnus semis diuidit in duas ptes que sūt due q. rte totū. r. vnā hāz p. riculaz h. d. n. s. instituti. aliaz sub stitutus. vt. ff. de hēredi. l. si paterfa. i. prin. s. d. alio semis se qd ent. B. n. qdā q. substituit h. inspecta opione testā tis. l. q. credidit institutū libez fuisse. r. na per p. nā credidit

De pupil. substi XXXIX

substitutū dmitti si hereditatē sibi instituit nō acqui-
fieri. v. l. alij iuris iuri postea subi. c. for. et. m. n. i. i. i.
ius. s. ergo sub. qd. istoz. x. i. nō pūgit. d. h. e. substi.
tutus scdm. ommonē testatōis totā hereditate. sed qz nō
erat liber. vt. testator. credidit. de equitate datur. dñō. ip
suis quarra. heredi-
tatis. et facit. p. b.
illud generale. o.
pinione. p. sideran-
dā. r. ff. p. emp. l. ij.
s. si. q. s. a. pupillo.
r. ff. de acq. h. e. l. is
q. putat. alij. dicit
q. tñō. dat. p. s. dēa
ta. veritate. magis
quā. op. s. neq. r. e.
re. seruus. eius. to.
m. m. i. facit. erat. il-
le. q. instituit. fuit
q. d. verus. esse. vi.
de. veritate. magis
attenta. vnde. fa-
cit. r. illud. genera-
le. veritate. specta-
dā. vt. j. de. le. si. q. s.
rem.

o Verba. nunc
mutat. casum. nā
sup. dixit. q. aliud
arbitrat. testator.
aliud. erat. in. his
q. duob. r. i. s. q.
equunt. idē. ē. q. d.
arbitratur.

e Heres. scz. dñō

que. apponunt. in. substitutōib. vulgarib.
f. Scit. r. verū. scit. al. n. n. diceret. scire. nisi. sic. eēt. vt. ff.
de. aqua. plu. ar. l. ij. s. itē. labeo. ait.

g. Erit. s. liber. factus.

h. Alii. i. si. neq. sibi. si. liber. f. et. vt. dñō. suo. vt. pñi. vt.
etiam. futuro. quent. accur. substitutus.

i. Effecerit. nā. tūc. qñ. nō. ē. aliq. d. istoz. duoz. admittit.
k. Arbitrat. s. testator. subaudi. r. verū. arbitrat.

l. Subiectus. puta. qz. vēdidit. se. ad. pñi. pñcipādū. vt.
qz. dedit. se. in. arrogatōem. q. d. potest.

m. Acquisierit. suppl. in. littera. at. in. nostro. casu. pmo.
s. huius. s. aliud. ē. r. aliud. arbitrat. vñ. ibi. in. pñe. admitti-
tur. vt. ibi. dixim. r. h. e. oia. sic. distiguēdo. suauit. pñceps.
qñ. seruus. suus. fuit. institutus. r. alius. substituit. vt. hic.
dicit. r. ff. de. here. insti. l. r. ita. collige. ergo. talē. distinctōez.
qz. cū. herede. aliquē. instituo. r. si. heres. nō. erit. substituo.
aut. scio. liberū. aut. scio. fūi. r. tūc. seruaf. q. d. in. q. r. i. q. rñ.
huius. s. dicit. aut. puto. liberū. falso. cū. sit. seruus. r. tunc.
subdistinguo. aut. p. eū. volui. aut. nolui. aliū. fieri. herede.
qz. hoc. expñi. r. tūc. seruaf. mea. volūtas. vt. l. e. l. cū. ppo-
nas. q. ē. huius. cōtraria. aut. est. dubiū. volui. vt. nō. aliū. fi-
eri. herede. p. eū. r. tūc. seruaf. q. d. in. pñ. huius. s. d. si. autē.
puto. seruū. cū. sit. liber. hic. casus. indubitabilis. ē. s. q. erit.
liber. heres. i. Serui. i. instituti.

Depupillari substitutōe. Ru.

o. Iheris. no. ex. hac. littera. tria. esse. necessaria. vt.
l. pupillaris. substitutio. teneat. Prīmū. vt. sit. de. li-
beris. q. substituit. nā. extraneo. substitui. nō. pñ. vt. j. e. s.
extraneo. Scdm. q. sint. impuberes. nā. puberib. nō. pñt.
substitui. vt. j. e. s. masculo. Itē. tertio. q. habeat. in. pñe.
vt. in. hac. l. p. b. at. p. ordinē. Emāo. patris. aut. nō. pñ. sub-
stitui. vt. ff. e. l. ij. s. i. Itē. ē. necessariū. qñ. q. filij. sint. in-
stitui. vt. ex. pñe. dñi. al. s. nullū. esset. pñcipale. testamen-

tū. vt. s. de. ex. here. li. in. pñ. r. ff. e. l. i. in. fi. rñ. nec. pupillate.
v. l. erit. vt. j. e. s. liberis. r. h. e. oia. similiter. in. neporibus.
oib. seruaf. si. nō. sint. recasuri. in. sui. pñis. prātē. vt. ff. e. l.
ij. s. possum. al. cū. sint. recasuri. nō. valet. testamētū. cum.
in. eo. casu. sint. vt. eoz. testamēta. nō. valeāt. r. si. ipi. eēnt. ma-
iores.

lā. venerit. id. ē. ante. q. pubes.
factus. sit. tūc. seius. heres. esto.
q. casu. si. q. d. n. extiterit. heres.
fili. r. tūc. substituit. us. heres. sit.
pñi. heres. si. nō. extiterit. heres.
fili. r. an. pubertatē. dēcesserit.
ipi. filio. sit. heres. substituit.
Nā. morib. institutū. est. vt. cū.
ei. filij. etat. b. sint. in. q. ipi. sibi.
testm. facere. n. pñt. pñtes. fa-
ciāt. eis. Quā. rōe. excitati. et. i. q.
pñtōz. posuim. i. nō. codice. q.
pñspectum. ē. vt. si. qui. mēte. ca-
ptos. hēat. filios. l. nepotes. l. p.
nepotes. cuiuscūq. sex. l. grad.
liceat. eis. et. si. sint. puberes. ad.
exemplum. pupillaris. substi-
tutōis. certas. personas. sub-
stituire. Sinautem. resipue-
rint. eandem. substitutōnem.
in. mari. et. hoc. ad. exemplum.
pupillaris. substitutōis.

minus. pñi. vt. ff. e. pñsa. r. bona. pupilli. vñde. cūq. qñta.
sunt. vt. ff. e. l. s. si. pñs. s. ad. substitutos. nisi. in. duob. casu-
bus. vt. in. testō. militis. r. arrogatoris. vt. ff. e. l. si. pñs. s.
si. in. arrogato. r. s. ad. substitutos. in. fi.

a. Dñōib. al. s. maiorib. vt. l. de. impube. r. al. sub. l.

b. Etatis. vt. masculi. āte. xij. annū. femi. hñanitaris.
ne. aut. ante. duodecimū. annū. vt. ff. de. tes. l. q. etate. r. s.
qui. ma. non. pos. s. cū. ergo. c. Excitati. s. nos.

d. Constitutōem. l. de. impu. r. al. sub. l. hñanitaris.

e. Personas. s. filios. mēte. captos. si. hēat. al. s. tunc. frēs.

f. Resipuerint. s. cū. cōpotes. mētis. l. hñi. facti. fuerint.

g. Ad. exemplū. et. ita. h. e. vocat. exemplaris. substitutō.
vñ. vt. plene. de. his. habeas. noticiam. distigue. quinq. ge-
nera. substitutōnū. q. alia. ē. vulgaris. alia. pupillaris. alia.
exēplaris. alia. breuiloqua. alia. cōpēdiola. Prīma. s. vul-
garis. subdiuidit. q. alia. expñsa. vt. q. sit. abis. negatiuis.
vt. si. heres. nō. eris. ticius. ei. r. heres. vt. s. pñ. Alia. tacita.
q. sit. abis. affirmatiuis. vt. hic. vos. inuicē. substituo. vt.
ff. de. h. e. insti. cū. in. testamento. s. i. Itē. h. e. q. s. q. erit. mihi.
heres. sit. filio. meo. ipuberi. heres. vt. ff. e. l. q. liberis. s. h. e.
ab. b. vulgaris. adita. hñditate. expirat. vt. l. e. l. p. aditā.
Scda. autē. pupillaris. sit. subdiuiditur. q. alia. expñsa. q.
sit. verbis. affirmatiuis. vt. hic. si. heres. eris. et. morieris. in.
pupillari. etate. tici. sit. heres. vt. s. pñ. Alia. tacita. s. si. vul-
gariter. tñ. pupillo. substituat. q. casu. tacita. subintelligi-
tur. pupillaris. sic. r. sub. pupillari. tacita. vulgaris. intelli-
git. vt. ff. e. l. nā. b. iur. in. pñ. r. l. de. impu. r. al. sub. l. q. ius.
nā. h. e. aduēte. pubrate. expirat. vt. in. fi. hui. s. l. et. uia.
s. exēplari. sic. iō. d. q. ad. exēplū. pupillaris. ē. inducra. vt.
hic. d. in. multis. tñ. differit. q. h. e. et. in. maiorib. sit. s. il-
la. tñ. i. pñib. Itē. vñ. ad. certā. etatē. sit. pupillari. s. xij.
an. i. mas. l. xij. ā. i. femia. vt. j. e. s. mas. l. c. i. et. mñ. i. tñ.

iores

p. Supdirimus

s. vulgariter. s. r. i.

r. b. idē. hic. subijcit

q. Dñō. hic. cau.

te. no. q. pñmo. po.

nit. verba. instōis.

scdo. substitōis. vul-

garis. tertio. substi-

tutōis. pupillaris

r. Esto. h. e. insti-

tutō. tñ.

s. Fili. ecce. vul-

garis.

t. Heres. ecce. pu-

pillaris.

v. Pubes. bñ. fa-

cit. q. exponit. al. i.

terdū. p. xij. ānis.

interdū. p. xv. an.

ponit. h. e. orō. cū. i.

suā. tutelā. venit.

vt. ff. de. le. iij. l. cū.

filio.

r. Quo. casu. su-

pradicto.

y. Heres. r. soli.

pñs. habeat. bona.

fm. a. 30.

3. Filio. r. nihilo

certū non mai⁹. vt. ff. e. l. si ita q̄s substituēt. 2. l. in pupil
lar. at h̄c exēplariis in incertū. Itē in hac. s. exēplan cer
te p̄one substituunt. vt. l. e. l. h̄nāitat. in pupillari at
cūlibet p̄ōr substituui. Quarta at. i. h̄emloqua sit ita du
obus h̄eredib⁹ institut⁹. vos inuicē substituo. 2. si alio pu
pilli sunt. nā qua
tuor substitōes h̄is
vbi b̄reub⁹ p̄pre
h̄ndunt. et appel
lat lex h̄ac recipio
cam substitōs. vt. ff.
e. l. nā h̄oc iure. §. i.
Quira. s. p̄p̄dio
la sit h̄is x̄bis. ali
quo instituto q̄n
cūq̄ decesserit ti
cium substituo. et
si quidē hoc fiat a
milite 2. a pupillo
vel n̄ pupillo valē
iure directo q̄ncū
q̄ decedat institui⁹
vt. ff. de mili. testa.
militēs ita h̄re. §.
i. nisi m̄ sit in me
dio. quo cāu iur̄ si
deicōmissi v̄z si pu
les iā factus dece
dat institutus. vt
l. e. p̄cib⁹. si vero
pagan⁹ siue n̄ mi
les faciat eā. v̄z iu
re directo si mori
tur institutus i ea
etate pupillari. si
x̄o postea tūc aut
p̄ h̄c verba sit sub
stitutio illi. 2. tunc
trahit⁹ ad fideicō
missariāz. vt. ff. ad
trebe. sceuola. aut
p̄ h̄c. te instituo. 2.
si decesseris q̄ncūq̄ tibi illum facio h̄redem. 2. h̄c nō va
let. vt. ff. e. l. h̄is verbis
a Que. s. pupillaris
b Adoleuerit. itē finit⁹ al⁹ infirmat⁹ arrogatōe impule
ris. vt. ff. de adop. nec ei. Item si p̄ris n̄ fuit h̄reditat⁹ adi
ta. vt. ff. e. l. si pupillares. §. si fieri assē. Itē si nascit⁹ postu
mus testatori vt. ff. e. l. p̄ filiū. Itē p̄ scōm testm̄ qd̄ tam
valeat vt. ff. e. l. si q̄s eū. §. si. Itē si testm̄ paternū rumpā
tur p̄ querelā i totū aliō si p̄ p̄re. vt. ff. e. instōe. 2. de inof.
testa. l. p̄p̄. §. sed nec impuleris. sed p̄tra ta. b̄o. pos. mo
ta non facit pupillare substitutōz cessare. quia ibi nō lo
quitur de viribus testamēti. vt. ff. e. ex duob⁹. §. si. 2. ff. de
inof. te. filius. §. i.
c Igitur. p̄fati. vt. s. e. in p̄zin.
d Duo. nō q̄ duo d̄nr quo ad qd̄. q̄z duob⁹ sit. nam in
stitut⁹ h̄res duob⁹ p̄ri. s. 2. filio. Itē duaz h̄reditatum.
vnū x̄o q̄z ab vno sc̄m. 2. fa. ad l. ff. e. l. p̄ris 2. filij. 2. ff.
de p̄di. 2. de l. h̄c scriptura. 2. ff. de b̄o. pos. fm̄ tab. si ita scri
ptū. §. si. 2. l. vt bonoz.
e Si formidolosus. i. dolosus multiformis vel timid⁹
f Subijceret. q̄b⁹ infidūz eū subijceret substitutus vt
h̄erere i h̄reditatē vt fecit zacarellus
g Substōem. s. cum ipa instōne. nā h̄ic est ordo vt p̄ri
mo instō. sc̄do vulgaris substitutō. 2. r̄cio pupilla 3. fiat.
vt. s. e. ti in p̄zin.
h Vocatur. que est pupillaris

que postq̄ pupill⁹ adoleuerit
infirmat⁹ Igit⁹ 2. in pupilla
ri substitōe fm̄ p̄fati modū or
dinata duo⁹ quodāmodū sūt te
stamenta. alter patris alter fi
lij tāq̄ si ipe filius sibi h̄redē
instituisset. aut certe vnūz te
stamentum est duarum cārū
id est duarum h̄reditatūz.

Sinautem quis ita formi
dolosus sit vt timeret ne fili⁹
eius pupillus adhuc ex eo q̄
palam substitutū accepit post
obitum eius periculo insidia
rum subijceretur vulgarez q̄
dem substitutōnem palaz fa
cere 2. in primis testamenti p
tibus debet ordinare. illaz au
tem substitutōem per quaz et
si h̄res ei extiterit pupillus 2
intra pubertatē decesserit sub
stitutus vocatur⁹. separatim
in inferioribus partibus scri
bere debet. eamq̄ partēz pro
prio lino⁹ propriazq̄ cera consi
gnare et in priore parte testa
menti cauere ne inferiores ta
bule viuo filio 2. adhuc impu

scribere. vel etiā alia cartula. q̄z 2. hoc scri p̄ō. vt. ff. e.
l. patris 2. filij

k Lino. linū appellat ipam cordulaz que sit de lino. vt
vidimus fieri in lris d̄ni pape. in quib⁹ orq̄ulis testamē
ti apponebant⁹. v̄q̄. sigilla de era. ideo dicit p̄prio lino. q̄z

bere aperiantur Illud palā
est non ideo min⁹ valere sub
stitutōnem impuberis filij
in eisdem tabulis scripta sit.
quibus sibi quisq̄z h̄redēz in
stituisset q̄uis pupillo hoc pe
riculosum sit Non⁹ solum
autem h̄redibus institut⁹ im
puberibus liberis ita substitui
ere p̄ntes possunt. vt 2. si h̄
redes eis extiterint et atē pu
bertatem mortui fuerint. sit
eis h̄res is quem ipsi volue
rint sed etiam exheredatis. I
taq̄z eo casu si quid ex h̄reda
to pupillo ex hereditatibus le
gatisse aut donatōnibus pro
pinq̄oz atq̄z amicorum acq̄
situm fuerit id⁹ oē ad substi
tutum p̄tineat. Quēcūq̄z di
ximus de substitutōe impube
rum liberorum vel h̄redūz in
stitutoz vel exheredatorum⁹.
eadē et d̄ postumis itelligim⁹

Liberis autem suis testa
mentum nemo facere p̄t. nisi
2. sibi faciat⁹. nā pupillare te
stamētū p̄s. 2. seq̄la est patni

si alieno vendica
ret d̄ns. 2. ita ap̄ri
ret 2. filium legi
nllm̄ eēt. vel dic p̄
po. i. sepato ab a
ljs p̄rib⁹ testamē
ti. s. nonne magis
insidiabat⁹ substi
tutus cū tāā con
structōem. i. in or
dinatōem videat⁹
2. p̄pter se. Rn̄. hoc
ignorabat an p̄p̄
se an p̄pter aliū fa
cia fuerat il la odi
natio.

l Lauere. idē est
et si hoc non caue
at dum tñ separi
signet

m Sinus. qua
si diceret dirimus
q̄ sic caute fieri p̄r
sed si non ita fece
rit. nunquid val
ideo minus ac. vt
hic dicit.

n Tabulis. sc̄z a
p̄tis.

o Non soluz ex
heredatis. s. substi
tuere potest.

p Itaq̄z. eo cāu
q̄n ex h̄dato sub
stitut⁹.

q Fuerit. vt q̄a
gratiosus erit hic

pupillus. sic vt ei donare vel legaretur.

r Id omne. imo videt⁹ q̄ tñ in eis bonis valeat substi
tutio que a p̄re puenerit ad filiū ex h̄redatūz vt. ff. de mi
li. tes. l. miles. §. ex h̄redato. que est h̄uic f̄ria. So. ibi mi
les emācipato substituēbat qd̄ in alio. s. pagano n̄ tole
rat. vt. j. e. §. q̄p̄neo. 2. ideo cū vnū p̄ eo inducet⁹. s. q̄ pōt
substituere emācipato 2. aliud d̄ eū inducat⁹. s. q̄ n̄ potest
substituere emācipato nisi i h̄is bonis q̄ sibi dedit vt ar.
ff. de iure iu. eū qui. in p̄zin.

s Substitutū. qui substituit⁹ nll⁹ pōt grauari legato.
et in eā rē que pupillo fuit relicta. ut. l. de le. cū qdā. sed
ip̄e ex h̄redat⁹ sic in re sibi relicta. vt. ff. e. l. coheredi. §. cū
filio. in fi. §. Et nō. h̄uic. §. n̄ posse h̄uic p̄re locū nisi tal⁹ sit
impules qui possit eē ingratus. vt. primus pubertati. vt
no. s. q̄. mo. te. infir. §. itē si in fuitutē. al⁹ n̄ p̄t ex h̄redā i
vt. l. de inof. te. si q̄s in suo. §. legis

t Institutoz. vt. s. e. in p̄zin. v̄lq̄z ad. p̄r. §.

v Exheredatoz. vt. s. p̄r. §.

x Liberis. 2. sibi. hic nō. quia 2. si filiū ex h̄redat cui sub
stitut⁹ prius sibi deinde d̄bet facere filio testamentum. si
aut eū instituat tunc vel ante vel post valet institutō vel
substitutō vt. ff. e. l. q̄. §. prius. 2. §. sed et si quis. 2. §. sed 2
fi. 2. §. fi.

y Faciat. hoc fallit i milite q̄ p̄r subst⁹ tuē pupillo l̄ n̄ i
stituat sibi aliq̄ue h̄redē vt. ff. d̄ vul. sub. l. q̄. §. quisq̄z

z Pars. sic. ff. que ad. testa. ap̄iant⁹. l. p̄.

a Valeat. s. a principio. ut qz fili' fuit pterit' vt. ff. e. l. si qz eni i fi. l. l. als. s. nō v3 testm a pnci. cū multi sint mōi qz b3 testm nō v3. vt. ff. de inuul. rup. te. l. i. adē ēt si ex p' fco rūpaf i totū. s. testm p'is. Sec' si p pte tm. qz tūc substō remanet. vt. ff. e. in substōe. r. ff. de ioffi. te. l. pap. s. s3 nec

Itē hec sunt vera si iure ciuili expu gnet' testm. aliter aut si iure ptozio vt si p 3 ta. expu gnetur testm qz re manet substō. vt ff. e. l. ex duob3. in fi. r. l. se. q. huic. l. 3 ne sunt. sed certe aliud ē cū expu gnat' iure ciuili. vt hic. aliud e3 iure ptozio vt ibi. nā p toz nō pōt facere eē nec desinere he redem. vt. j. de bo. pos. s. quos autē. Itē no. hic q' de alienis re3 quis testat. vt p' de bo. nis filij sic r als. ff. de dona. inter viz r vt. cū hec. s. filijs r. ff. de inuul. rup. test. si qz filio. s. s3 r si quis fuitus. ē r ali' casus s3 quos dā. vt. l. de scōis nup. se. s. fi. s3 de iure cōi alt' ē. vt. ff. de testa. leius q. s. i. r de codicillis. l. p'ficiū. s. si post.

b Singulis. pōt eni eē qz quis habeat plures filios r omnes impuleres si cuilibet substituere vult poterit. si aut vltio loco mor ienti. r hoc pōt vt hic. r. ff. e. l. singulis. r b cāu vno mor iente defer' sua portio iure legitimo s3 per. l. xij. ta. ad fratres. vt hic r. j. de le. ag. suc. s. i. sed certe ex eo q' vltio morienti substituit. videt' eos inuicē substituissē vsqz ad vltimū. r ita iure substitutiōis magis qz legitimo in ter eos succedi videt'. vt. ff. de le. iij. l. titia seio. in fi. s. que ē 3ria huic sed certe ibi dixit plus s3 q' nō alienaret qd testator eis dimittebat. r ex hoc dicit' ibi iure substitōis succedere nō qz vltimo tm substituit. vt. ff. de le. iij. l. is q c. Nouissim' i. in vltio puta his verbis q' ex li' in fi. teris meis ipubes vltim' moriet' ei tñius heres esto

d Substituit. s. pupillariter. **e** Nominatim. sic. s. de her. li. s. nominatim. **f** Erit subaudi. s. i. heres filio meo. **g** Quib3. i. ge neralit3 p'bis. **h** Heredes. s. p'is. sic. ff. de ex. li. l. i. s. **i** Extiterūt sibi met heredes. nā sec' si aliq' noiatim. querāt v3 puta patri vel domino. nā tales. s3 dñs v3 p' qui sunt heredes p filij v3 seruū ex his p'bis gñalib3 nō admittūt ex substōe. idē dicas de herede heredis. vt. ff. e. cum filio. r. l. liberis. s. hec verba. r. l. se. **k** Pro q' putenī dilexit testator eos instituit equaliter v3 ineq'li ter. sic r in substōe psumit vt hic. r. ff. e. si p' r. s. e. s. si ex disparib3. **i** Vasculo. ad. r. iij. an. s3 cōpletos nā pupilli eē desinūt. vt. s. q. mo. te. in fi. i pñ. s3. j. hos ānos potest substitui. vt. ff. e. si ita quis. r. l. si plures.

m Substō. s3 directo. s. i. nā aliqua verba inueniāt s3

deicōmis. in testō iure fideicō. valebit. vt. l. de fideicō. l. n. l. cōmissū. qd s3 fecisse vt cū dicit si fili' si p' tuus me' qñcūqz decesserit substituo ei vitalē qz verbū sub stituo cū sit generale verbū r ad directā r ad fideicō. sub stōez possit trahi. r ad id restringet' qd ē rei apti'. i. ad fi

cefferit ali' ei sit heres s3 hoc solū permissū ē: vt eum per fi deicōmissū testator obliget' aliq' hereditatē ei' vel totā v3 p parte restituere. qd ius qua le sit suo loco trademus.

Quibus modis testamen tum infirmetur Rubrica

t Estamētū iure factū vsqz adeo valet donec rūpatur irritū fiat Rūpatur aut testm cū i eodē statu manēte testatore ipsius testi vis viciatur. Si qz autē post factū testm adoptauerit sibi filium per iperatore eum qui ē sui iuris: aut per ptozez fm nām pstōez eum qui in ptate p'is fuerat testm eius rūpatur q' si agnatōe sui here dis. Posteriore vero testō qd iure perfectū ē superius rū pitur. nec interest an extiterit aliquis heres ex posteriori te stamento an non. hoc enim

deicōmis. qz dire cte nō h3 locū qñ cūqz decedit. r p' bat hoc. l. d. i. pu. r aliqz sub. l. p'ci3 s. si vero instō. ff. de vul. sub. l. cohe redi. cū filie. r. ff. d le. r se. cō. l. i. ambi gua. forte idē si di cat vitalis heres esto. nā trahit' ad fideicō. qz de here ditate restituēda rogasse videt' vt. ff. ad tre. l. ex scō. i. rñ r. l. sceuola. Sed 3 ē vt no. s. i. distin ctione.

o Obliget. rogā do eum per fidei com. vt restituat. p Tradem'. vt j. de fideicom. ba letur per totum q Quib' modis testā infirmat'. vt qz nūc qual' cōfir met' testā. nūc q'li ter infirmat'. nā nil ē adeo firmus qd nō rūpaf' vt in auc. denupr. s. di strahit'. col. iij. ac.

t Estm adoptauerit. id ē arrogauerit. **s** l. cōstōes. puta au' ē q' adoptat. vt. l. de adop. l. cum in adoptiuis. s. de adop. s. sed hodie. **t** Rūpit. si aut pzi' eni inuissit. nō rūperet. lic3 postea arroget'. vt. ff. de li. r post. filio. s. fi. si aut fuit exheredar' fili' emācipat' r postea arrogat' tūc nō rūpit' aut extra neus qui postea arrogat' r tunc rūpatur. vt. ff. de contra tabu. l. nō putauit. s. si quis emācipat'. extraneū autē nepotē accipe qui nō ē su' heres cū ali' eni pcedat. alias frustra. r tunc exheredaret. vt. ff. de ver. ob. quidam cñs filium. r de li. r postu. l. si quis postum'. s. si filium **v** Agnatōe. i. sic natiuitate alicui' postumi. nā tunc certū ē rūpi. vt. ff. de inuul. rup. te. l. i. i. fi. r. l. iij. i pñ. r. l. ve rñ. r hoc in masculi testō. secus in testō femie. vt. ff. d li. r postu. l. gallus. s. nūc de lege velleia. in fi. s. Et ē rō. qz p'ntio matris habet' p ex hereditatione. vt. s. de ex he re. li. s. si quid. sed de inoffi. te. agit talis postum' vt. l. d. **p** Posteriore rūpit. hoc v3 scdm inoffi. testa. l. iij. quosdā qñ secūdū nō p'cordat cū primo. als durat pñū vt. l. de test. scim'. s3 certe hoc stare nō pōt. nā si valet se cūdū nō valet primū. cū idē nō possit duo testā facere. cū ex secūdo tm adeat' hereditas. ex o3ra in fia. nam va let prima non secūda ab eodem r sup eodē lata. vt. ff. d y Existere. no. nō cōsiderari qd ē s3 re iudi. l. iudet. qd ē potest vt hic. r. ff. de here. isti. l. pater filio. r. ff. d in iusto. rup. test. cum in secūdo. in pñ. r. s. in futur. sed 3. ff. de lib. r post. si filius in prima carta. Sol' ibi testamē tū secūdū non valuit etiam in prin. hic aut valet lic3

et eo nō adeat hereditas. Itē nō qd id qd valet p^r p^r p^r id qd min⁹ valet. sic. ff. de admi. le. l. legatū sub cō
di. §. i. ar. cōtra. ff. de res. ven. si id. qd i p^rin. r. §. si. dic
t. Institut⁹. heres in secūdo testō. r. iste vt ibi nota.
verius ē exēplū qñ valet scōm testm̄ r non extitit in eo
heres. r vide tria
exempla.

a Deceſſerit. q̄
renō transmittit
nec olim nec hō
die ad heredes vt
L. de cadu. tol. §. i
nouissimo.

b Sed si q̄s. iste
§. ē lex. ff. ad tre. r
incipit si q̄s p^rore.

c Priore. no. ar.
pro sententia ap
pellationū. vt ruz
ex ea vel ex prima
agat. Sed contra
ar. L. de do. inter
vi. r pro. l. ex ver
bis. r simile potest
notari in. l. penul.
eiusdem tituli.

d Rebus. qz to
tus habet licet ex
certa res sit institu
tus. r iō rūpit pri
mū testm̄. vt hic
ff. de here. insti. l. i.
§. si ex fundo

e Iustum⁹. hoc
titulo statim.

f Aliud. scz q̄ ex
p̄ſſe cōfirmari p^r
primū in secūdo
alia. vt patet i se.

g Impatores.
ecce verba dē cō
stitutionis.

h Capano. s. re
scripserūt. salutē.

i In eo. s. secun
do testamento.

k Rex scz certari
l Script⁹. scz in
scōdo testamento.

n Suppleta. scz
si res sibi date nō
faciant quartam.

o Expressum.
nā testator voluit
primum testamē
tum remanere. et
tñ nō potuit nisi
r iure fideicom. ex
tacita tñ volūta
te que ex testō p̄cipitur remanet primū. vt si sic dicam.
in secundo. ideo instituo talem. quia mortuus est quē
instituerā in primo. nam si errauit remanet primus he
res r legata ex vtroqz p̄stantur. s. a primo. vt. ff. de p̄re.
insti. l. si.

p Hoc modo. scz tribus modis. per arrogationem et
per agnationē. vt. s. e. §. i. Itē r per secūdi testamēti p̄po
sitionē. vt. s. e. §. posteriorē quoqz vsqz huc. Accursius.

q Diminutus sit. licet minima capitis diminutione

solū spectat an aliquo casu eri
stere⁹ potuerit. Itē si quis
noluerit heres ēē aut viuo te
statoze aut p^r mortē eius aī
quā hereditatez adierit decel
serit aut ante p̄ditionēz sub q̄
heres instituit⁹ ē decelſerit^a i
his casibz paterfamilias inte
stat⁹ mortē. Itā r prius testm̄
nō valet rupitū a posteriore r
posterius eq̄ nullas hz vires.
cū ex eo nemo heres extiterit
Sec^b si quis priore^c testō iure
p̄fecto posteri^d eq̄ iure fece
rit: etiā si ex certis rebz^e in eo
testō heredē instituerit superi
us testm̄ sublatū ēē diuus se
uerus r antoninus rescripse
rūt. cuius cōstōis inseri verba
iussimus^e in nō codice cum
aliud^f quoqz p̄terea i ea p̄stōe
exp̄ssum ē. Impatores^g quo
qz seuerus r antoninus coccel
lo capano^h rescripserūt. testa
mētū secūdo loco factū licet i
eo loco certaz rebzⁱ heres scri
ptus^j sit iure valere: p̄inde ac
si rex mētio facta nō ēēt. Sz
teneri heredē scriptū vt con
tētus rebz sibi datis aut sup
pleta^k quarta ex lege falcidia
hereditatē restituat his qui i
priore testō scripti fuerāt pro
pter inserta verba scōdo testō
quibz vt valeret prius testm̄
exp̄ssum^o ē dubitari nō opoz
tet: r ruptū quidē testamētū
hoc modo^p efficit Alio quō
qz mō testā iure scā infirmari
tur: veluti cū is qui fecerit te
stamētū capite diminutus^q
sit qd quibz modis accidit p̄

vt. j. e. §. nō tñ. in fi. r. ff. de codi. l. cōficiūt. §. si post testm̄
eius. §. s. de testa. mili. §. penul. Sed illud spēale ē i mili
te. Pōt r alius modus irritandi testm̄ adq̄. qz p̄ legem
qñqz cassat in duobus casibus. vt in auct. vt cū de appel.
co. §. si quis de p̄dictis. r. §. sed vnū ex p̄finitis. colla. viij.

r Retulim⁹. vt
s. de ca. di.

s Casu. s. cū q̄s
capite diminit.

t Dicuntur. scz
proprie.

u Causas. id est
differentias

r Alioquin. s. si
improprie dicere
velim r large.

y Singulis. i. §
proprie nomibz
r facit. ff. de sup. le
labeo. §. si.

z Irrita. vt per
ca. di. testatoris.

a Signata sunt
r postea testator

capite minutus ē

b Romanus vt
qñ maximam vel
mediam capi. di.
pallius fuerit.

c Potestatis vt
in minima.

d Fuit r aliq̄
iudicio volunta
tē primā retineat

vt. ff. de scōis ta
l. qui ex liberis. §.

testamento.

e Libertatem.
imo etiam facto

seruo testatore vt
quia capiatur ab

hostibus r ibi ser
uus moriatur. nā

tunc valet testa
mentum. vt. s. q̄

non est permi. fa.
te. §. si. que est con
traria. sed illud ē

propter fictionez
l. cor. vt ibi. r. ff. de
vul. sub. l. lex cor

nelia. Accursius.

mo libro retulimus^t. Hoc at
casu^u irrita fieri testā dicuntur^t
cū aliqñ r que rūpatur: irrita
fiūt r ea que statī ab initio nō
iure fiūt irrita sūt. Sz ea que
iure scā sunt r postea propter
capitis diminutionē irrita fi
unt possumus nihilominus
rupta dicere. Sz qz sane cō
modi^v erat singulas causas^y
singulis^z appellatiōibz distin
gui: iō quedā nō iure scā dictū
tur. quedā iure scā rūpi vel ir
rita^z fieri. nō tñ p̄ oia inutilia
sunt ea testā que ab initio iur
scā p̄pter capitis diminutiōz
irrita scā sūt. Itā si. vij. testm̄
signis signata^a sūt: potest scri
ptus heres fm̄ tabulas testi
bonoz possessionē agnoscere:
si modo defūct^c r cuius roma
nus^b r sue ptātis^d mortis tpe
fuerit^o. Itā si iō irritū factū
sit testamētū: qz ciuitatē vel
etiā libertatē^e testator amisit
aut qz in adoptionē se dederit
r mortis tpe i adoptiui p̄ris
ptāte sit nō pōt script^g heres
fm̄ tabulas^h bonoz possessio
nē petere. Ex eo aut solo nō
pōt infirmari testamētū: qz p^r
ea testator id nolueritⁱ valer
re vsqz adeo vt r si quis post
factum prius testamentum
posterius facere ceperit r aut
mortalitate p̄uentus. aut
quia eum eius rei penituit id
non perfecisset diuī pertina
tis oratione cautum est. ne ali
as tabule priores iure facte ir
rite fiant: nisi sequentes iure
ordinate r perfecte^q fuerint.

f Tabulas. Nota qd de iure ciuili non admittit^r cū sit
irritū testm̄ sed p̄torio q̄ inspecto n̄ potuit infirmari qd
erat factū. cū circa talia ius p̄torii nō habeat vi. vt. j. de
bo. pos. §. nos autem.

g Ex eo solo. bñ dicit solo. qz si p^r iterueniat. h nō sit
p̄fectū. scōm tñ qñqz rūpit primū vt i. fi. hui⁹. §. dicem⁹

h Noluerit. s. dicēdo s̄ xba nolo testm̄ qd feci valere

i Perfecit. imo qñqz r si sint ip̄fecte scōde rūpit p̄mo
actas. vt. L. de testa. sancimus. que est contra. sed ibi

De inoffi. testa. XLI

ram ex cursu decemq̄ q̄ inuitatiōe volūtatis illud enenit
nō solā mutatione. Itē p̄. ff. de testa. m. l. ei⁹ militis. s.
militia nullus. Sed ibi p̄mū erat minus solēne iure
cōi inspecto. vñ facile potuit rupi. Itē. p̄. ff. de inu. ru. te.
l. ij. Sed ibi scdm̄ h̄ nō sit p̄. ecn̄ iure cōi ē tñ p̄fectū ius

re militari. vñ rū
pit p̄mū. Itē p̄.
l. de testa. haccō
sul. s. si q̄s aut. sed
ibi in scdo fuerit
institutū q̄ alias
ab in testato suc
cessuri erāt. vñ fa
cile r̄p̄it p̄mū
testm̄ in q̄ extra
nei sunt instituti.
r̄ facti⁹ admittū
tur veniētes ab i
tel. vt ar. ff. d. vul.
r̄ pu. sub. l. si filiū
Itē p̄. l. de testis
l. nram. r̄ ad idē
p̄. ff. si ta. tes. nulle
er. l. i. s. si heres. s.
illis legib⁹ pl⁹ fe
cerat testator. vt
rūperet p̄mū. qz
incidit qd̄ mag⁹ ē
q̄ si aliud testm̄
facere voluiss̄. vt
ar. ff. de his que in
tel. de len. l. ij. Itē
p̄. ff. de ac. q̄r. here.
l. claudius. S; ibi
nō valet p̄mū.
nō qz ruptus sit a

nā ip̄fectū testamētū sine
dubio nullū ē. Eadē oīoe
exp̄ssit diu⁹ p̄tinat non admis
suz se hereditatē ei⁹ qui litis
cā p̄ncipē reliq̄rit heredem
neqz tabulas non legitime fa
ctas i quib⁹ ipse ob eā cām
heres institutus erat p̄batu
rū neqz enī ex nuda voce he
redis nomen admissuz neqz
ex vlla scriptura cui iuris au
ctoritas desit aliquid adep
tuz. Sed hoc diuī seuerus et
antonin⁹ sepiissime rescripse
rūt. licet enī inquit legib⁹
soluti simus: attamē legib⁹
vuiumus

De inofficioso testamento

Clia⁹ plerūqz parētes
q̄ sine cā liberos suos ex
heredat vel omittūt
inductū ē vt d̄ inofficio testō
agere possit liberi qui cōque

secūdo s; qz heres instituit i p̄mo n̄ adiuit ereo heredita
tem. vnde nō valet testm̄. qz heredē nō h̄z. vt. ff. de his q̄
in tel. de le. l. p̄orime. nec potuerit eā transmittēre suo
heredi ad eūdā. vt. l. de cad. tol. s. in nouissimo. Item
p̄. l. de his quibus vt indig. l. hereditas. sed ibi dicit ta
lia verba q̄ heres erat indign⁹ vel filia que plus faciūt
q̄ si simpliciter diceret nolle prius valere. vel si fin ce
pisset facere. r̄ iō ibi recedit a p̄mo. vel dic illud qd̄ hic
dicit eē vep̄ de iure directo vt nō n̄ rūpat p̄mū. sed tñ
aufert ei hereditas. vt indigno vt ibi. cū hoc cogitauerit
testator. vt ar. ff. de condi. insti. l. quidam in fi.
k Nullū ē. nota n̄b̄l eē qd̄ p̄fec nō sit. l. ad fill. l.
cū fill. in fi. Sed p̄. ff. quēadmodū tes. ap. l. ij. s. testō. sed
ibi abusive dicit aliqd̄ qd̄ nō erat p̄fectū. Itē p̄. l. de te
sta. l. hac cōsul. s. ex ip̄fecto. Sed illud sp̄ale ē fauore
liberorū vt ibi dicit. sicut r̄ aliud ē speciale in illis vt dis
ficili⁹ rūpat testator illd̄ i q̄ ipi instituti sūt. vt i auc. de
l. Reliquerit. s. in solēni testō qd̄ facit tes. imp. s. pe.
vt duriorē faciat aduersariū suis. aduersariū q̄ instō ē
odiosa r̄ inuidiosa. vt. ff. de here. insti. l. penul.
m Causā. s. litis. nā si legitimas nō probat. s. p̄nceps
multominus probabit non legitimas.
n Probatuz. i. cōmēdaraz. o Admissuz. i. nisi so
lenniter sit institutus nollēt etiā nomē heredis habere.
p Auctoritas. vt qz aliqd̄ desit p̄pter qd̄ testm̄ nō valz
cū multa sint i ei⁹ factōe necessaria. vt. s. d̄ testis. s. i. r̄ ij
q Rescrip. seruit. vt. l. de testis. l. ex ip̄fecto.
r Inquit impatores. s Soluti. vt ff. de le. r̄ se.
con. l. p̄nceps. r̄ facit. l. de iure fisci. l. fisci. s. fi.
t Diuim⁹. i. viuere volum⁹. vt hic. r̄ ff. de le. r̄ se. d̄ sul.
l. dig. r̄ fa. ff. de le. ij. qd̄ p̄n. r̄ l. se. r̄ ff. de le. ij. l. ip̄fecto.
r̄ ff. de inoff. tes. l. pap. s. si ip̄ator. u De inofficioso

testō. Quātr ipo iure testā infirmant. s. ti. i. dictū ē nūc
aut quātr officio iudicis. i. per finias iudicis itē tata q̄rela
x q Dia ex hercdat. h̄ refert ad eos qui ascēdūt p̄ li
neā masculinā r̄ femininā. s; seq̄ns clausula re
y D̄ omittūt. s. tñ ad femineā sp̄icit tñ seiati

runf⁹ aut iique se ex hereda
tos aut iique p̄teritos hoc
colore q̄si nō lane mentis fue
rint cū testamētū ordinaue
rūt. S; hoc dicit nō q̄si vere
furiosus sit: s; recte quidē fec
testamētū nō aut ex officio pi
etatis. nā si vere furiosus est
nullū testamētū ē. Itē aut li
beris tātū p̄missū ē testamen
tū parētū inofficiosuz accusa
re: vep̄ etiā liberorū parenti
bus Sororū aut r̄ frater tur
pibus p̄sonis scriptis heredi
bus ex sacris cōstōnibus p̄re
lati sunt. Itē ergo p̄ oēs he
redes agere p̄nt ultra fra
tres igit r̄ sorores cognati nul
lo modo aut agere possūt aut
agētes vincere. tā aut natu
rales p̄liberi q̄ secundum no
stre cōstōis diuisionem adop
tati ita demū de iofficioso te

lineā refert. nā il
laz p̄teritio p̄ cū
heredatione habe
tur. vt. s. de exher.
li. s. mater. si autē
aliq̄s de linea mā
sculina omittēt
filiū i p̄tate. nullū
ipso iure eēt testm̄
si emācipatū filiū
omittēt valeret
s; p̄ ta. rūp̄it. vt
s. de exher. li. in
p̄n. r̄ s. emancipa
tos. hodie etiam
emancipat⁹ p̄teri
tus p̄dicere nul
lū ipo iure vt. s. d̄
exher. l. s. noīati.
r̄ l. de li. p̄. marit
mum.

s D̄nt. s. ab adia
ta hereditate. i. q̄nt
quēniuz. vt. l. eo
scimus. s. fi. r̄ l. si
q̄s filiū in fi. r̄ ff. e
pap. in fi. r̄ l. i q̄
bus. c. in integ. re.
nō ē le. l. ij. p̄posi
ta quadā petitio
ne ad hoc vt testa

mētū rescindat que nō ē actio. p̄sus nec accusatio sed
mediū r̄ q̄nqz actio r̄ q̄nqz accusatio d̄z. s; proprie d̄z
a Qui. s. liberi querela. vt no. ff. e. postum⁹. s. si q̄s.
b Querūt. i. p̄querūt. c Exheredar⁹. a q̄libz linea.
d Pretent⁹. ab aliquo de linea feminina.
e Testm̄. vt. s. quib⁹ nō ē p̄. fa. te. s. item furiosi.
f Liberorū. s. ē p̄missū accusare filiū ti. q̄i sunt ab eis ex
heredati. r̄ h̄ accipe i filio pagano emācipato. als si eēt
miles n̄ subijcere querelē. vt. l. e. l. p̄. i. fi. itē si eēt i pos
testate testm̄ ipo iure n̄ valeret. vt. s. q̄. nō ē p̄miss. fa. tes.
g Soror. h accipe i p̄sā i p̄n. r̄ fa. ff. e. l. nā r̄ si pentib⁹
guieit r̄ v̄m̄is l̄ p̄sāguineis tñ. nā v̄i n̄ p̄nt vt. l. e. l. fr̄es
h Aut. duo dicit iste. s. p̄mū q̄ frater r̄ soror p̄nt agere
querela. scdm̄ q̄ vep̄ ē q̄i turpes p̄sone instituit heredes
i Turpib⁹. s. ifamib⁹ ipo iure vt p̄ finias etiā defacio
k Prelati sunt. i. admissi sūt. l Non q̄. hoc refert
ad p̄mū tñsū. m D̄nt. s. de iure. n Ultra hoc.
ad secūdū. o Agentes vincere. s. que de facto agen
tes nō vincerēt. meli⁹ q̄ facerēt sise sup̄rib⁹ inanib⁹ nō
verarēt. vt. ff. e. l. i. Sed p̄. ff. e. postum⁹. s. si q̄s ex h̄re. s;
ibi nō repellit agētē repellī tñ potuit. vt hic. S; an filij
frat̄ agāt. vt ex hac l̄ra eos excludi. s; cū hodie vocētur
ab intestato r̄ fr̄ib⁹ eq̄panf⁹ forte r̄ ipi querela dāt. vt
i auc. d̄ her. que ab ite. r̄ i auc. vt frat̄ filij. s. relicti col.
ij. q̄ ē i. l. d̄ le. her. auc. cessatē. r̄ ar. ff. d̄ iof. te. l. postum⁹
i p̄n. s; iudēt qd̄ q̄ n̄ admittit ad querelā. r̄ tñ vna cū
eo q̄ p̄ragere admittit ab intestato. vt. l. de ioffi. te. fr̄es.
r̄ l. cōia. d̄ suc. auc. itaqz. vt posset r̄nderi q̄ admittit iu
re diuerso. nā frater agit querela r̄ rūpit. r̄ fili⁹ aliterius
frat̄is cū sit ruptū testamētū admittit ab intestato.
p Naturales. s. r̄ legitimi. nā naturales tñ nō agunt
in bonis patris sed matris. vt. ff. e. si suspecta. s. i.

a Diuisione. vt ab auo paterno vel materno.
b Adoptati. i. arrogati q. hnt quartā ex dñōe diuī pñ
vt. ff. e. pap. §. si q. ipubes. Itē adoptati si auo paterno
dantur vt. l. de adop. cum in adoptiuis. s. de adop. §.
sed hodie. et hoc predictum.
c Veniūt. i. ve
nire pñt. vt iure le
gati vel donatio
nis. vt. j. e. §. pe. vt
q. eoz filij vel ser
ui sunt instituti.
vt. ff. e. nupil.
d Partē. s. quar
tam. si aut minus
tunc ad supplemē
tū agit vt. j. pri. §.
e Postumi. s. ex
heredati. nā si pre
teriti ipso iure tñ
piē testm. vt. s. de
exhe. li. §. postumi
sed hodie nō pōt
exheredari. vt. l.
e. si q. i suo. §. leg
f Testō. s. iure i
stitutōis. cū testm
facit. vt in auc. vt
cū de ap. cog. §. ali
ud. sed si aliā vo
luntatē facit suffi
cit quo relinquat
ti. vt in auc. de tri
en. et se. §. i.
g Constitutio vt
l. e. oimodo.
h Eis. s. ex here
datis vel pteritis
i Fuent adiectū
vt. l. eo sancim⁹.
in principio
k Si tutor testa
tor extraneū insti
tuit et filiū exhere
dauit et cundā pupillo exñti in tutela filij sui legatū reli
quit qd petijt fili⁹ noie pupilli sui. nō tñ iō repellitur a
querela suo noie. Sed §. ff. e. l. si. i. tñ. sed ibi certe aduoc
catus vel pcurator spōte faciebat. cū illa officia sint spō
tanea. vt. j. mā. §. in adatū. at hic etiā ex necessitate. quia
tutela ex necessitate suscipit. vt. ff. de tu. et cu. da. ab his.
l Nec non. et necessario gerit. vt. ff. de admi. tu. l. i. in prin.
m Nihilomin⁹. nā videbat paternū iudiciū approbat
se et sic nō posse postea querela agere. sed tñ nihilomin⁹
potest. vt hic dicit.
n Partis. i. ipsi⁹ tutoris. i. mo erat exheredatus.
o Sed si ecōtrario. hic testator illū suū pupillū exhe
redauit et tutori quē ipemet pater filio dabat legatum
dimisit. h. g. agat de inoffi. noie pupilli et succūbat. tñ ad
legatū admittit. et ita nō. ar. ex hoc q. supiori rñso q. q. s
agit aliqd interdū nō vt ipse. s. vt ali⁹. simile. ff. de adop.
si pñ. §. q. duos. et ff. e. si heres. §. si. et l. aduersus. §. i. et l. d
admi. tu. cū quedā. et ff. de cōpen. l. pe. l. de volo. l. i.
p Igit. forma ex eo qd hēs. s. e. §. h. ita. vbi dicit et
si min⁹ quarta h. nō agit qrela. s. ad plemētū. So. hic
loqitur ante iustitiam. vt. l. e. cū qrit. et ff. e. pap. §. qm
ante quartā. a. l. s. fm iustitiam rpa. p. l. l. e. oimodo.
illd qd ē hic pñt i ceptiue nō illatue. sic. ff. d. iust. et iu.
et ius ciuile. §. h. igit. l. lege illatue ex eo q. hēs. s. e. §. tā i fi.
p Legati. sed hodie iure institutionis si facit testamē

tum. vt in auc. cum de ap. co. §. aliud. si vero alia sit volū
tas sufficiat quoq. reliqui titulo vt in auc. d. trien. et se. §. i
q. Duos. s. data ea pñtione. vt b. donatio inter viuos
i qrtā pputet. vt. l. e. l. si qñ. et §. gñalt. et hoc subūcit.
r Constitutionib⁹. vt dotis cā et donatiōis ppter nupri

as. vt. l. de inoffi.
test. qm nouelle.
s Qd aut diti
mus. vt. s. pri. §.

atus ē ipse tutor qd sibi in te
stamēto eodē legatuz relictuz
ē nō amittit. Igit⁹ quartam
quis d. h. ē. vt de inofficioso
agere nō possit. siue iure here
ditario: siue iure legatū vt si
deicōmissi. vel si mortis cā ei
quarta donata fuerit vt inter
viuos. ut his tā tūmō casib⁹
quoz mētionē facit nra cōstō.
vel alijs modis qui i nris con
stitutionib⁹ cōtīnēt. Quod
aut de quarta dixim⁹ ita intel
gendum ē: vt siue vnus fue
rit siue plures quib⁹ agere de
inofficioso testō pmittit: vna
quarta eis dari possit: vt pro
rata distribuāt eis. id ē p viri
li portione⁹ quarta.

De heredum qualitate et differentia Rubrica.

Crederes autē aut ne
cessarij dicunt aut sui
et necessarij aut extra
ner. Necessarij heres est ser
uus heres institut⁹ Igit⁹ sic ap
pellat⁹: q. siue vel it siue nolit:
oimō p mortē testator pñt⁹

r Portiōe. vt. s.
quilibet habeat q
tā hui⁹ pris quas
habitu⁹ erat ab i
testato. vt. l. e. l.
parētib⁹. et l. cum
querit. hoc tñ est
hodie iure autēti
cor mutati. s. ad
trientē. vt de ter
tia si sunt quatu
or vt pautiores. si
vero plures sint si
lq exheredati. ha
bent dimidiā. vt
in auc. de trien. et
se. §. i. queē. l. e.
auc. nouissim⁹.
Et nota in fi. hui⁹
ri. q. quidā dicūt
hunc tñ. hodie nō
habere locū nisi i
ter fratres turpi
bus psonis here
dibus institutis.
et hec fuit sentētia
l. e. per auc. queē
l. de li. pteritis l
exheredatis autē.
non licet. et auc. ex

cā. Sed nos dicamus q. h. locum vt olim qd plene di
rimus in auc. vt cū de ap. co. §. aliud in fi. et dicta auc. ex
causa. nisi q. quedā capitula in dicta auc. circa querelas
sunt innouata. vt q. olim nō transmittēbas ad heredes
etiā suū nisi eēt pparata. vt. ff. e. postum⁹. §. si. et l. se. hō
die sic ad suū heredē. vt. l. e. sancimus in fi. Item olim
quarta dabatur. hodie triens vel semis. vt dictum est.
Item oliz filij se gratos esse probabant hodie heredes
probant ingratos. vt. l. e. oimodo. Item nota hunc ti
tulum loqui de gratis filijs. si enim essent ingrati. ml te
netur pater eis dimittere. vt in auc. de hered. et sal. §. ex
heredatos. et in auc. de inensif. co. in fi. §. si. et sunt cause
ingrati tudinis. rñq. quibus filij exheredantur. et septes
quibus pater a filijs. vt in auc. vt cum de ap. cog. §. cau
sas. et §. hoc diximus. Et tres quibus frater a fratre. vt i
auc. de nup. §. ingrati tudinem.

v De heredum qualitate et differentia. quia heredes
de quibus supra dictum est diuersi sunt. ideo de eorum
differentia et qualitate id est differenti qualitate v. dea
mus.

h Heredes autem necessarij. scilicet tantum.
x Extranei de his autem omnibus hic titulus
di cit per ordinem. vt infra proximo. §. sui. et
§. c. teri.

y Necessari⁹. ad b vt sit necessari⁹ ē necesse vt sit fu⁹ testatoris tpe testi. vt hic. 7. ff. si alienū. in prin. l. itē et tpe mortis. vt. s. de here. insti. §. seru⁹. Itē q nō sit alte r legat⁹. tūc enī legatario q̄reret hereditatē. 7 ipse ei⁹ eēt nū idē seruus sibi substitut⁹ esset heres 7 liber. vt. ff. de pu. sub. l. si. §. i.

a Proin⁹. i. sta tim. 7 siquidē pu re institut⁹ est a se ipso libertatē con secutus videt⁹. vt ff. de acq. r. here. ex pre. 7. ff. de here. l. si. si sub cōditōe. §. si. 7 etiā ignorās vt. ff. si cer. pe. eius q. 7. ff. de testamē tis qui iudicium.

b Et necessari⁹. nisi sit institutus sub hac cōditōe si vellet. que verba faciūt ei volūtā rū sed i extraneo nil operant⁹. vt. ff. de cōdi. insti. ver ba. 7. ff. de here. d. insti. cornelius

c Vnde. qz ne cessarius.

d Suspectas vt qz sciunt se non eē soluedo. 7 facit. s. quib⁹ ex cau. ma. nō pos. in pn. 7. s. de vul. sub. in pn.

e Fiat. s. ab hoc secūdo herede 7 li bero instituto.

f Heredis. i. ser ui instituti. 7 hoc ne defunctus iu ria afficiat⁹. vt. s. e quibus ex cau. ma. non pos. §. i. in fi.

g In cōmodo qz inuit⁹ hereditati astringitur.

h Prestatur. sic 7 als inuenit⁹ in multis locis. vt q in vno casu grauaf in alio delet releuari. vt. ff. de iureiu. l. i. Post mortē. s. ante aditā hereditatē eū q in prin. vt. l. ad fil. l. cū fil. Del certe hic proin⁹ videtur adita hereditas. 7 dicta. l. cū filiano. alio casu loquitur.

k Patroni. i. q̄ eēt patron⁹ si eēt liber i vita illius.

l Reseruent separationē impetrata. si bona patroni nō aringat. i. nō incepit administrare. vt. ff. de sepe ra. l. i. §. si. alias si incepit administrare non poterit postea impetrare separationē. nisi sit minor. vt. ff. de mi. air p. tor. s. nō solū. quo cau tū. s. cū est minor separationē im perrabit etiā si iā attrigerit hereditatē. nō aut vt ab he reditate se abstineat. vt. ff. de acq. here. necessari⁹. §. si.

m Non veneunt. id est non venduntur.

n Sui aut. in ptate. alias si sūt emancipati extranei sūt o Desierit. improprie ponit⁹ qz viuo vt. j. e. §. ceteri. patre nō fuit heres. s. dicit⁹ desinere q̄tū ad id qd futur⁹ erat. sic 7 als. vt. ff. de vusu. quēadmo ca. l. iij. §. desinere.

p Interceptus. scilicet filius.

q Ratione veluti emancipatione vel deportatiōe. vt s. qui. mo. ius pa. po. sol. §. p̄terea. 7. §. cum autem.

r Liberatus emancipatione.

liber 7b necessari⁹ heres sit vñc qui facultates suas suspectas hñt: solēt seruū suum primo aut scōo aut vltiori gradu heredē instituere: vt si credi torib⁹ satis nō fiat pot⁹ eius heredis bona q̄ ipius testa toris a creditorib⁹ possideant vel distrahan⁹ vlt inter eos di uidant⁹. Pro hoc tñ incōmo do⁹ illud ei cōmodū p̄staf⁹. vt ea q p⁹ mortē p̄oni⁹ sui si bi acq̄sierit: ipi reseruē. 7 qz uis bona defūcti n̄ sufficiant creditoribus iterū tñ ex ea cā res eius q̄s sibi acq̄sierit nō veniūt. Sui aut 7 necessari⁹ heredes sūt. veluti filius filia nepos neptis qz filio 7 dein ceps ceteri liberi qui in ptate morietis mō fuerit. Svt ne pos neptisue sui heredes sint nō sufficit eā eūue i ptate aui mortis tpe fuisse sed opus est vt pater ei⁹ viuo p̄e suo desi erit⁹ suus eē heres aut morte intercept⁹ aut q̄libz alia rōe liberatus a ptate p̄is. tñ. n. nepos neptisue i locū p̄is sui

s Succedit. ita vt etiā filius emancipatus repellatur 7 nepos qui remāsit in potestate ex eo vel alio filio na tus admittatur. 7 hoc iure ciuili qd nō cognouit eman cipatos qz erāt capite minuti. vt. j. de here. que ab intest. de. §. emancipati. de iure aut p̄torio soli filij emancipati admittuntur nō nepotes. vt dicto §. emancipati. sed per edictū de con iungēdis cū emā cipatis liberis ei⁹ admittit⁹ filij filius 7 nepos. vt. ff. de cōiungēdis cum eman. l. i. §. rñ. qd id est q̄ simul ne pos cū p̄e vlt fra tre patris admit titur locus hodie nō haberet cū sit sublata oīs diffe rentia que fiebat occasione em aci pationis vt i auc. de here. q̄ ab intest. de. §. i. col. i.

succedit⁹. S⁹ sui quidē here des iō appellant⁹: qz domestici heredes sunt 7 viuo quoqz p̄e quodā mō dñi existimāt⁹. Cū etiā si quis intestat⁹ mori atur prima cā ē in successione liberor⁹. Necessari⁹ vero iō dicūt⁹: qz oio siue velint siue nolint tā ab intestato q̄ exte stamēto: ex lege. xij. tabu. here des fiunt⁹ sed is p̄tor permit tit⁹ volētibus se abstinere ab hereditate: vt potius paren tis q̄ ipsoz bona filiter a cre ditoribus possideant⁹. Cete ri qui testatoris iuri subiecti nō sunt: extranei heredes ap latur. Itaqz liberi quoqz no stri qui in ptate nostra nō sūt heredes a nobis instituti ex tranei heredes nobis vidētur Quā d cā 7 qui heredes a ma tre istituūtur. eodez numero sūt. qz seie i ptate liberos nō habet. seruus quoqz heres a domino institutus pōt testm fcm ab eo manumissus eodē numero habetur In heredi bus autem extraneis illō ob

u Quia domes tici. nota filium domesticum patri. sunt 7 alij multi do mestici. vt. l. de his qui ad eccl. con. presenti. §. sane. x Extimantur. s. ex artificio iuris ciuilis quod fingit eandem personam partem 7 filium. vt. l. de impu. 7 al. sub. l. si. Item eandem vocē vtriusqz. j. de inuit. stipu. §. ei qui. Item 7 ideo videtur dominus. qz in illis bonis patris alitur sicut ipse pater 7 sicut vxor domina dotis scilicet dicitur 7 habere. pos. vt. l. de iure do. in rebus. 7 l. qui po. in pig. l. si. ita 7 possessionem viuo patre habe re videtur filius. vt. ff. pro herede. l. ii. in fi. Vñc ē q̄ so la administratio dicitur transire ad filium cum p̄ mo ritur. vt. ff. de li. 7 postu. l. in suis.

y Liberozum. vt. j. de here. que ab intest. §. i.

z Dicuntur. scilicet dicti filij.

a Fiunt. scilicet iure ciuili inspecto aliud de p̄torio. vt subiicit quod p̄ualet.

b Permittit. scilicet liberis in potestate positis non habeant necessitatem adire p̄tozem. sed sufficit si se non immisceant. vt. ff. de acq. here. ei qui se. 7. l. si vt se ab here. ab. l. i.

c Appellantur. sic. l. de rei vro. ac. §. extranei.

d Non habent. vt. s. de adop. §. femine.

e Dabatur. s. vt sit heres extraneus. nā nō sequit⁹. iste vtriusqz. s. libertatē 7 hereditatem ex dñi testō quod est ff. 3

necesse ut sit necessari⁹. vt. s. d. here. isti. §. si bo ariuo ac/
a Factio. actiue accipe. i. vt possit capere ex testō qđ
pōt quilibet exceptis qđbusdā quos no. j. ti. pr. §. legati.
b Eorum. nam seruo instituto domini persona inspi/
citur. vt. s. de here. insti. §. seruus.

c Id. §. qđ sit ca/
par.

d Duob⁹ tem/
poribus. alias tri/
bus sed tamē tria
subiungunt⁹ tpa. vt
subiicit.

e Mutatio. vt
qđ medio tpe effi/
ciat nō capax. tñ
his trib⁹ tēporib⁹
bene inuenitur ca/
par. vt hic. r. ff. de
here. insti. sed si in
cōditōe. §. solem⁹
r. l. si alienū. §. ier/
traneis. Sed §. ff.
de acq. here. si ser/
uus eius qđ. S. cer/
re qđ seruus i serui/
tutē non dicebat⁹
capax vt ibi ex per/
sona dñi pñcipa/
liter erat. nā dñs
erat nō capax. vñ
eo manumissio nō
nocet ei māumissio.
cū pñcipatur
nūc qđ tunc fue/
rat capax. Itē sūt
ar. §. ff. p. emp. l. ij
in pñ. r. in auct. vt
cum de ap. cog. §.
generaliter.

f Tempora. §. i
extraneo herede.
sed in suo r. neces/
sario erigit vnus
fm Jo. §. temp⁹
mortis. vt. s. e. sui
vel fm Jo. etiaz
tēpus testī inspi/
cit. tps autē adite

hereditatis non inspicitur. qđ statim sunt heredes pñe
mortuo scđ de iure civili. vt. ff. de suis r. le. in suis. In ne/
cessarijs autē tantū duo tēpora inspicunt⁹. §. testamen/
ti r. tempus mortis. vt. ff. de here. insti. si alienū. i. rñ. r. l.

g Testi. videntur. §. in actiua significatiōe seruū
h Acq̄rere. §. pōt i Factionē i passiua significatiōe
k Sibi si sunt sui iuris. l. Alij si sunt in aliena po/
testate vt hic r. ff. de testis. l. filius. r. fa. ff. d. flu. l. i. §. fi.
m Extraneis abstīnēdi. vt ē suus heres cui dāc absti/
nendi facultas per pretorem. vt. s. e. §. necessarij.

n Adeūda. nota hic quattuor pportionabilia. §. immi/
scere r. abstīnere qđ duo pñet ad suos heredes. Itē adi/
re r. repudiare. qđ duo pñet ad extraneos vt hic dñ sed
qñqđ su⁹ dñ adire r. repudiare. vt. l. de legi. l. pñ. defūc⁹.

o Deliberare. j. annū deliberationis pñto tpe r. idul/
to ab impiali culmine a nñis aut iudicib⁹. j. ix. mēses. r.
nō mñi sel peti pōt. vt. l. de iur. deli. sancim⁹. §. r. §. qđem
p Omib⁹. nisi sint vñ iure cōi. vt. ff. de mino. l. verū
§. itē nō restituit. Itē nisi iurauerit adultus super con/

seruatur: vt sit cū eis testī fa/
ctio⁹ siue heredes ipi istituā/
tur siue hi qui i pñate eoz⁹ b/
sūt. r. id⁹ duob⁹ tēpib⁹ ispi/
citur testī quidez facti tps vt
pñtiterit instō. mort⁹ vero tpe
testatoris ut effectuz habeat
hoc āplius r. cū adierit here/
ditatē eē dñ cū eo testī factio
siue pure siue sub cōditōe he/
res institutus sit. nā ius here/
dis eo marie tpe inspiciendū
est quo acquirit hereditatem.

Medio autē tpe inter scñ
testm⁹ r. mortez testatoris vel
cōditionē instōnis existentez:
mutatio iuris nō nocet here/
di. qđ vt dixim⁹ tria tpa inspi/
ci debēt. Testamēt⁹ autē fa/
ctionē nō solū is hñe videtur
qui testm⁹ facere pōt: sed etiaz
qui ex alieno testō vel ipe ca/
pere pōt vel alij acquirere⁹ l/
cet non pōt facere testm⁹: et iō
furiosus r. mutus r. posthu/
mus r. infans r. filius. r. seru⁹
alien⁹ testī factionē hñe dicū/
tur. licet enī testm⁹ facere non
pñt attamen ex testō vel sibi⁹
vel alij⁹ acquirere pñt. Extra/
neis⁹ autē heredib⁹ delibera/
di pñas ē: de adeūda⁹ heredi/
tate vñ nō adeūda. Sz siue is

tractu. vt in. l. frederici hac edictali. r. in auct. de pace te/
nenda. §. sacramenta.

q Succurrit. vt. ff. de mino. ai: pñor. §. si hereditatem.

r Sciēdū maior. §. cuidā p pñilegio veniā obtinēti.

s Brande. sic. ff. de cōdi. inde. l. ij. §. si quid. r. l. ij.

t Gordian⁹. sed
vbi sūt leges illo/
rum imperatorū.
Rñ. nō habemus.
sed habetur men/
tio eaz. l. de iure
deli. sancimus. in
principio.

v Prestitit. al⁹s
pñtauit. §. vt aliqđ
non grauetur pro/
pter improuisum
debitum vel enaz
pñsum si est nō
sufficiens heredi/
tas. vt. l. de iur. de/
li. sancimus. §. ex
omnibus. r. §. scō
inventario si res
pñtes sunt. j. tres
menses. si abfue/
runt inter annale
spaciū. vt. l. de iur.
re deli. sancim⁹. §.
si autē dubi⁹. r. §.
si autē in locis.

x Constōem. vt
l. de iure deli. l.
sancimus.

cui abstīnēdi pñas ē imiscuerit
se bonis hereditatis: siue ex/
trane⁹ cui de adeūda heredi/
tate deliberare⁹ lz adierit po/
stea relinquēde hereditatē fa/
cultatē non hñ nisi minor sit
xxv annis. Itā hui⁹ etatis ho/
minibus sicut in ceteris oib⁹ p/
causis deceptis ita r. si temere
dānosaz hereditatē suscepint
pñor succurrit⁹. Sciēdū est
tñ diuū adrianū ēt maiori
xxv. ānis veniā dedisse: cū post
aditā hereditatem grāde⁹ es
alienū qđ adite hereditatē tē/
pore latebat emerfisset. Sed
hoc qđ diu⁹ adrian⁹ cuidam
spāli bñficio pñstitit. diu⁹ autē
gordianus⁹ postea militibus
tantūmō hoc extēdit. sz nñā
beniuolētia cōe oib⁹ subiectis
impis nño hoc pñstitit⁹ bñfici/
um r. pñstōem⁹ nñam taz equis/
simā⁹ qđ nobile⁹ scripsit: cuius
tenorē si obseruauerint hoies
lz eis adire hereditatē r. in tñ
teneri iq̄ttū valere bōa heredi/
tatis cōtingit. vt ex hac causa
neqđ deliberationis auxilium
fiat eis necessarium nisi omis/
sa obseruatione nos: re consti/
tutionis⁹ r. deliberandum eri/
ssimauerint r. se veteri gra/

y Equissimam. quaurū ad tractatum.

z Mobilem quaurū ad sententiam.

a Cōstitutōis. qđ de pñpositiōe denti iuētarij loquitur
b Brauamini. §. qđ erit grauamē. Rñ. tenebat⁹ insoli/
dum omnib⁹ creditoribus r. legatarijs etiā si excedant
mensurā hereditatis. vt. l. de iure deli. l. fi. §. si vero p⁹
qđ. Si autem petijt tēpus ad deliberandū. r. fa. etiaz in/
uentariū creditorib⁹ quidem tenetur insolidum. sed de
legatis detrahīt falciā siue adierit hereditatem. j.
deliberationis tempus siue non recusauerit. sed si non
fecisset inuentarium omnibus insoliduz teneretur. vt
l. de iur. deli. l. fi. §. si autem hoc aliquis. r. §. si quis au/
tem.

c Item ad legitimam. §. iure civili. aliud iure pñorio:
tunc enī necesse habet coram pretore agnoscere. vt. l.
de iure deli. l. puberem. r. l. suum. r. l. qui admitt. ad
bo. pos. l. vlt.

d Iuda. o3 tñ qđ extrinsec⁹ declaref. si dñ g. p herede
velut heres gessit vt hic dicit tunc voluntatē illam de

clatur nisi ptestet se nisi ut herede faceret ut ff. d. acq. here. l. p. herede. i. p. n. l. gerit. S. id qd dicit hic nuda voluntate e. l. de iur. deli. potuit. s. certe e necessaria voluntas et actus si ab actu incipias. sic et alias. ff. de acq. pos. quemadmodum.

e Pro herede. i. factis ipsis gerent do pro herede.

f Obijisse. alias eni nisi hoc sciat non p iudicat sibi aditio. na no videtur adire. ut hic ff. de acq. here. d. si is ad querel. eius q duobus.

g Herede ee. etiam pure na si sub conditione no pot ante existentem conditionem adire. ut ff. de acq. here. is q heres. sunt et alia necessaria. s. ut sit liber et sui iuris q adit. alio no poterit nisi iussu pris. vel dñi decedente. ut ff. e. si qs milib. s. iussu. l. l. quoniam. Item oportet q sit copos mentis ut in fi. huius tit. Item q sit maior xiiij. an. alio no pot adire ut. l. de iur. deli. potuit et si infanti. item q sciat mortui ee testator. alio non pot adire. ut ff. d. acq. here. is qui heres s. si quis dubitet. l. l. qui hereditatem.

tem. l. l. neminem. l. l. q supstitis. Item certus de conditione testator esse debet. ff. de acq. here. l. heres. s. fi. l. l. se. l. b. Pro dño. vñ heres. i. dñs. ut ff. ad. l. acq. ite mela. s. l. acq. Item dicunt teutonici. heri. i. domini.

i Destinatione. dñmodo et hoc actu extrinseco declaratur. ar. tamē contra. ff. de pecul. le. l. non statim.

k Intelligit. non ergo temens vel furiosus

De legatis Rubrica.

m p Est hec. s. que diximus supra de testamentis ordi. l. l. ucy. s.

n Pars. s. que est circa legata et longa est. ut patet. ff. per multas rubricas.

o Propositam. s. per quas perso. no. ac. s. fi.

p Loquimur. i. locuti sumus. et sic tps. p tpe ponit. ut. l. de inf. si possidoni. l. loquimur. i. loq debem? si materia psequeremur. sic in auc. de p. lang. et affi. s. si igit coll. vi. q Figuris. i. p. rebz vel formis. que. iij. sunt. p successione cumle. p ptozia. p arrogatione. p adiectione pseruan. delibertatis ca. ut. s. per quas perso. no. ac. s. fi.

r Omnino. i. diligentissime. s. Testis. ut. s. de test. sta. et tribus sequentibus ti.

t Sequenti. qz nec debent nisi in testō relicta et p heredis institutione. sed hodie contra in vtroq. vi. de fid. i. co. here. s. p. terea. et. e. s. sed non vsq. et. s. ante. Accur.

u Legatū. ff. e. legatū. sed aliter diffinit. ut. ff. e. legatū x Quedā donatio. sunt eni tres donationes. ut. ff. e. l. i. et differt hec a donatione cā mortis. ut diximus. s. d. dona. s. i. in fi. s. Item a donatione iter viuos cū legatum reuocari possit vsq ad mortē. ut. ff. de admē. le. l. iij. in

fi. et l. iij. sed in donatione iter viuos nō ē ita ut. e. d. to na. s. et alie. Item differt ab hereditate. cū hoc singulare et sine onerē sit illud vero vniuersale et cū onerē. ut ff. man. si hereditatē. et. argu. ff. de edendo quedam. s. nil.

y Quedā vba. ut si dicat legatario vendica tibi et talē vel heredi vicario dāno te illum ere alieno liberare. ut. j. e. s. s. et tale. itē si sic dicat si nite illi hē tales rē. itē si dicat vni heredum. p. pito rē illā. i. ante p. capito. ut. ff. e. l. si in pluribus in secundā carta.

z Cōstōnibz. qz non habemus

a Sublata ē. s. dudum retro.

b Cōstō. l. cōmunia dele. l. i.

c Lugubrationē. i. vigilatione maxime nocturna. nā fin p. bos. luna dicitur hē radios

lugubres. s. sol claros. sic i auc. v. iudi. sine qd sup. i. p. n. d Validiores. iterdū ē volūtas validior scriptura. ut. ff. d. v. iudi. l. alij. et. ff. de suppel. le. l. l. l. et. fa. ad s. qd in textu d. s. q. volūtas sit validior scriptura. qd nō ē verū. ut. ff. dele. ij. cū p. s. cū inspecta. et dele. l. l. iij. fm Jo. et s. nisi sit ipso i. p. b. o. s. a. j. e. s. fi. ut i. epta. ut. ff. e. l. seruo. e Cupientes. quam vba solēnia.

alieno. s. fi.

f Legatis. i. oī genere legator

g Natura. quantum ad hoc ut debeantur. sunt tamē quedam fauorabiliora alijs. ut. j. de ob. que. ex quasi cōtractu. s. fi.

h Verbis. aptis tñ ad s. sic. ff. de p. c. d. a. i. in fi. et i Personales. s. ex testamento.

l. sequenti.

k Per rē. i. per rei vendi. nam recta via transit domini in legatarium rei legatē. ut. ff. de fur. l. a. tirio.

l Hypothecaria. s. i rebz alijs q fuerūt defuncti. Et no. q si legatū sit i specie et sic res testatoris ppetit ille tres actiōes si i genere ut seruū ppetit due in test. et hypo. s. in cāu tñ vna. actio. s. ex testō. et vna exceptio ppetit. ut si lego debitori liberationē. ut. ff. de libera. le. qd mibi. et ff. ut in pos. le. l. i. s. si debitori. si autē sit res aliena due tñ ppetat. s. psonalis et hy. ut. l. cōia dele. l. i. nō tñ oībz agit. i. acq. in rē et ex testō sed vna quā egerit. ut. ff. dele. ij. cū fili. s. varijs. sed si legatari? sit dñs qualr psonali ff 4

ager vt. j. de act. §. sic itaq. Rñ. rōne possessionis. vt. ff. de
a Perpensu. i. deliberatū condit. tri. l. ij.
b Ad eā. i. nō fuim? dēti. f. dicta cōstōe. imo r aliā fe/
cim? d istā r eādē materiā. vt. l. coia de l. ij. prima tñ
remouet dñam quattuor genēz legatorū. f. in quo erat

differentia inter se.
secundāpero remo
uet differentia in
ter legata r fidei.
c Strictē. i. stri/
cto iure sicut ex te
stamento tñ de l. a
tur. vt. j. d. fidei cō.
here. §. pterea.
d Magis. f. qd
legata vt ab inte/
stato etiā debeat
vt. j. de fidei cō. he
re. §. pterea. Del
dic ex voluntate
magis q̄ ex solen
nitatē testamenri
e Erequari. quā
tū ad suā r tra
ctatū. nō q̄tū ad
verbū. nā nō dicit
tur hodie legata
ria libertas. licet fi
deicō. appelletur.
Itē ppter legatū
nō cogit q̄s adire
sed p fidei cō. vni
uersalē sic. vt. j. ad
l. fal. §. ex diuerso.
r. ff. ad tre. q. pote
rat. r. j. de fidei cō.
her. §. si si recuset.
f Deest. in trib
eni deest. vt. j. e. §.
post mortē. r. j. de
fidei cō. here. §. p
terea. r. j. de singul
re. per fidei cō. re. i
principio.

g Amplius. f. vt necessitate qd nō erat i fidei cō. vt. j.
h Sed neq. cunabulis de fidei cō. here. in prin.
id est hoc volumine. v. s. e. in p̄mio circa medium.
i Perep̄cium. i. pulcrū videre v̄dicitur in salustio.
k Inter. i. a nōq. veniam? ad illā cōstōē vbi tractatue
l De legatis. vt hoc ti. r duobus se cōia eorum.
quentibus vt in fidei cō. here. r alio ibi p̄ox. mo ti.
ll Cognita. f. sepatim. m Eruditi. sic. s. de iusti. et
iure. §. his generaliter.
n Non solū. res r in his nil refert si scierit vel ignora
uent hoc defunct? vt. j. e. §. si q̄s rē suā. r. ff. de l. ij. l. vñ
ex familia. §. si quis rē suā. idē de re cōi legata f̄m Jo. vt
§. i. r. ij. sed certe ibi nō valet legatū nisi p̄o ea p̄e. p qua
o Aliena. etiā hostiū vt. ff. e. etiā ab oib? nō ē error.
§. etiā scōm Jo. item ab hostibus capta. vt. ff. e. seruus.
ab hosti. r. l. ad quod.
r Potest. sic. r. s. de iusti. r iu. §. his igitur.
p Redimere. spāle ppter p̄cep. testatoris. sic. ff. cōdi.
cōi diuidido. §. si. regulariter d. vt. l. de d̄p̄e. em. in iust.
r Redimere v̄llo mō. qz nō vult vendere. vel si pōt tñ
nīmū petir p̄cio. vt. ff. e. n̄ dubium. §. si. r de l. i. apud
iull. §. constat.
s Cōmerciū. i. nō potest super eā rē cōtractus haberi.
t Adipisci passiue accipe extinatio. si apud eos nullū

ē cōmerciū. vel etiā ē sed cū grandī difficultate nō valz
legatū. vt hic r. ff. e. l. apud iust. §. si. nisi testator voluerit
p̄riū manifeste. vt. ff. e. si q̄s inquilinos. nisi in alio casu
vt si liber homo leges qui fuerat redēptus ab hostibus.
quo casu a pignore eximif. vt. ff. e. senatus. §. si. si aut cō

merciū ē cōi. sed
nō ē ei sc̄a quo re
linquitur valet vt
ipsū def vel exti
natio. vt. ff. e. l.
mortuo bone. §.
labeo. ij. rñ. r sic in
telligit. ff. e. in. l. si
si res. si autē tñ ei
nō ē cui p̄stare d̄s
si ppter suū deli
ctū vel lecte diuer
sitatē. vt in iudeo
r mancipio xp̄ia
no. vt. l. ne iude?
ch̄risti. man. l. i. nō
valet nec estima
tio daf. vt. ff. de l.
ij. mortuo boue. §.
labeo. i. rñ. r d. d.
obli. multum iter
est. sed ppter stat?
cōditionē vel cor
poris vitii. vt qz
seruo malicia con
tracto leges stipē
diū cursoris si re
stator scit vitium
inesse datur existi
matio. al̄s nō. vt
ff. de l. ij. fidei cō.
§. si seruo alieno.
r. ff. e. l. filius. §.
si quid alicui.
v Basilicas. ba
silis grece latie to
mus regis dicitur

tionē eoz eruditi? subtiliori
baurib accipe. Nō solum
aut testatoris v̄l heredis res?
sed ēt aliena? legari pōt. ita
vt heres cogat redimere eā
r p̄stare. vt si eā non pōt redi
mere? estimationē eius dare

Sz si talis res sit cuius cō
merciū? n̄ ē nec adipisci? pōt:
nec estimatio ei? debet veluti
filiū marciānū i basilicas?
vel tēpla v̄l que publico vsui
destinata? sunt legauerit. nā
nullius momēti tale legatū ē
Qd aut diximus alienā rem
posse legari: ita intelligendū ē:
si defunctus sciebat alienā rez
eē nō ēt si ignorabat? forsitan
enī si scisset? alienā rē eē nō le
gasset. r ita diuus pius rescri
psit r verius? ē ipm qui agit
id ē legatariū p̄bare oportere
sciuisse alienā rē legasse defun
ctuz nō heredē probare opor
tere ignorasse alienam qz sem
per necessitas probandi imcū
bit illi qui agit. Sed et si
rem suam obligatam credito
ri aliquis legauerit: necesse ha
bet heres eam luere? r in hoc

1 Destinata via publica.

2 Ignorabat. q̄ ignorātia nocet nisi diu cte p̄sone sit
relictū. vt. l. e. cū alienā. r nisi cū relinquif libertas ser
uo alieno. vt. ff. de fidei cō. li. paul? R. qd si res legata fue
rit euicta. Rñ. si in sp̄e non teneri heres de euic. vt. ff. de
euic. l. heres. r. ff. de l. i. l. si a substituto. §. heres. sed si i ge
nere siue extra iudiciū siue in iudicio tradita fuerit lega
tario nō stipulanti de euic. agit ac si nihil sibi dātū esset.
si est extraneus scilicet iste legatarius. vt. ff. de l. i. l. si to
mus. §. i. r. l. non quecumq. r de l. ij. qui concubinam. §.
si heres. r. ff. de euic. si heres. si de coniunctis est legatari
us. vt si vni de fratribus est prelegatum nō agit nec cre
scat inuidia inter eos. vt. l. de bo. que lib. cum oportet.
r. ff. deleg. ij. cum pater. §. euic. sed si omnibus est prele
gatum omnes agunt siue distributio prelegatorum fit
per iudicem facta. siue per partes. Si autem a testato
re excipiendo seruant non agendo. vt. l. cōmunia v̄tri
usq. iudi. l. si fratres. r. ff. de l. ij. cum pater. §. euic.

3 Si scisset. in eo casu quo ignorauit.

33 Derius ē. vt. ff. de proba. veri? l. de rei ven. res. et
l. de eden. qui accusare volunt. l. de excep. si quidem. j.
de interdic. §. cōmōd. l. de act. r obli. l. negātes. r. l. de
probat. actor.

a Qui agit. n̄
si qui negat neget ius r nisi presumet ius p̄o actore.

tūc pbat re^o negās. vt. ff. d. pba. ex ea pte. r. ff. d. to. inter
b Si si luere. tribu cābo luit heres. si vi. r. vt. qntus.
sciebat testator re eē obligatā vt hic. Jf si i gbat s re
liq̄t p̄iūte p̄sone. vt. ff. d. fideicō. li. l. obligata. als ē. l. p
dia. l. si p rāto erat res obligata q̄tū v3 l. p maiori sum
ma. vt. ff. deleg. i. si
res obligata

c Eius scz rei
d Diuo. idē ē r
si p^o mortē. vt ar.
j. e. s. si cui

e Cōseq. nō cau
reponit p̄seq. nā p
cū p̄tē n̄ p̄t s3 rez
q̄ tātū ē in obliga
tōe s3 nos extiaō
tū dat p̄t defctm
rei. vt. ff. d. ob. si
serui. s. effect. S3
3 nos ē. ff. de le. iij.
si res m̄lpi. r̄n. ibi
p̄t defctū iuris
p̄tēdi r̄ p̄sumpra
volūtate defuncti
re legatā legatari^o
amissit. s3 hic si ex
volūtate defuncti
amissit emēdo. q̄
dā tū dicit estia.
tionez eē i obliga
tione. vt. ff. d. p̄di.
fur. i re furtiua. s.
s3 vtz i si. r nō q̄tu
or calius q̄bo pero
id qd h̄eo. Prim^o
ē vbi res m̄lpi da
ta p̄t auferri vt. ff.
d. so. si rē. r. l. q̄ res
i. r̄n. Jf si h̄eo ex
alia cā q̄ de lēā h̄te
vt qz nō videar h̄te cū p̄ciū absit vt hic. Jf si aliqd. iur^o
rei deest adhuc ē tradendū. vt. ff. de so. etiā. r. de ob. iul.
s. si. Jf si res deteriorē volo dāt ex cā stricti iure dāt de
tolo s3 habeat rem. vt. ff. d. to. r. elegant. s. nō solū. s3 i bo.
fi. agif ex p̄mo p̄ctu. vt. ff. d. mo. l. iij. als. iij. s. si res.
f Ex alia vt legatū. vt. ff. mā. si h̄reditatē n̄ dō p̄missi
one. vt. ff. d. ac. r. ob. l. ex p̄missione dōs.
g Ad p̄t. etiā si sua postea esse desinit. vt. ff. d. lega. ij. l.
menius. s. duobus.
h Traditū a iure. vt. ff. d. ac. r. ob. omnes. r. ff. e. l. si ser
uus le. s. s3ichum.
i Doies. ff. e. l. l. si seru^o. s. i. d. so. ibi p obliquū currūt n̄
directo vt hic. ar. ff. d. vul. sub. que liberis. s. si.
k Rem. i. speciem. aliud si q̄ritatem. vt. ff. de le. ij. ticio
seyo in p̄n.
l Ad posse. s3 cur sec^o q̄n emif. Rñ. qz nec re h̄te v̄t cū p̄
ciū ei absit r loco ei succedent. vt. ff. d. p̄e. si r rem. r
qd me. cā. videamus. r. l. si ipa.
m Rōe. s3 sup̄dicte regule. Accur.
n Testamētū. i. duoz hōim si. n. vni^o esset p̄mū p̄scōm
corrigif. vt. s. q. mo. te. infir. s. p̄steriore. Quid si i eodez
his legauit. Rñ. distigūe sp̄ez a q̄ritate. vt. ff. d. le. i. plāc
s. si eadē. vsq̄ ad illū. s. si p̄iunctū
o Ad p̄t. vt. ff. d. le. i. plane. s. s3 si duoz d̄ vt seq̄ ex eo
dem testō. so. illa intelligit p̄m h̄^o. s. distinctōz.
p Agere. ff. de le. i. h̄^o. s. i. d. Sol. ibi testatoris r h̄redis
testamētū ē eadem p̄sone. vt in auc. de iureiu. a mo. in p̄n.
col. v. vel ibi in. ij. legatō p̄modū rep̄tationis p̄mi lega

ti relictum videtur. vt. j. e. s. ex contrario. quia non vide
tur legari bis in duobus testamentis. r ideo nō habebit
nisi semel

q Ea. sic. ff. de le. iij. l. qd in rem. in p̄n.

r Ad. si aut nec fuit res. nec ē in rez nā necerit vt chi

agere nō^o p̄t qz h̄z eā ex cā lu
cratiua si estiatōz agere^o p̄t.
Ca^o qz res q̄ in rez natura nō
ē: si mō^o futura ē recte legat^o re
luti fructus qui in illo fundo
nati erūt aut qd ex illa ancilla
natum^o erit. S3 eadem res
duobus legata sit siue coniū
ctim^o siue disiunctim^o si ambo
pueniat ad legatū scindif^o in
ter eos legatum. Si alter de
ficiat: quia aut sp̄euerit lega
tum: aut^o viuo testatore^o de
cesserit: vel alio quoquo mō
defecerit totum ad collegata
rium pertinet. Coniūcti aut
legatur veluti si quis dicat ti
cio r seyo hominem stichum
do lego. Disiunctim^o ita si
quis dicat ticio stichum ho
minem do lego seyo stichum
do lego. Sed si exp̄resserit eū
dem hominem stichum: eque
disiunctum^o legatum intel
ligitur. Si cui fundus alie
nus legatus sit: r legatarius

mera. l. fuit s3 nō
ē vt hō mortu^o n̄
p̄t legari. vt. j. d. in
uti. si. i. p̄n. Si ar
ē dubiū an sit aut
nō sit in rez nā ca
uet heres de p̄ofe
quēdo r restituem
to. vt. ff. de le. i. ser
uo legato. s. si. idē
in seruo legato q̄
fugerat an testm.
aliud in eo q̄ fuge
rat p̄. s. testm q̄. s.
ē piculo legatarij.
vt. ff. e. l. l. tā seru^o
r. l. si seruus lega
tus. i. r̄n.

s Marū. r tunc
competit sibi ex ac
tio. vt. ff. d. ob. i
terdum. i. r̄n.

t Si eadem du
obus. Quid si di
cat illi aut illi le
go. Rñ. duo rei st̄
pulandi esse vidē
tur. vt. ff. e. ti. l. iij.
s. si ticio aut seyo.

v Coniunctim
scz p̄ coniunctionē
copulatiuā. vt. ff.
d. p̄. insti. si ita q̄s
r Disiunctim. i.
separatū. vt. j. p̄ri. s.

y Scindif. viriliter nisi sit duo p̄iuncti essent q̄ locum
vni^o obtinent vt. ff. d. h̄re. insti. ticius. r. l. interdū.

z Diuo. nā si testatore mortuo legatari^o decedat ad h̄
redē suū legatū trāsmittit. vt. ff. d. cadu. tol. s. cū igif.

a Testatore. p^o testm tū vt differat a sequenti

b Defecerit. scz legatarius vt p mortem cuiem. vel
dic legatum quod tribus casibus deficit r accrescit lega
tario p̄ter duos qui ponuntur hic. Primus si non ē col
legatarius in rerum natura tempore testamenti. vt. ff. d.
cadu. tol. s. i. in p̄n. Secundus si m̄lpi r posthumus q̄ ab
ozief postea. vt. ff. e. si duobus. s. f. Tertius si m̄lpi r h̄redi
suo legat. vt. ff. e. l. plane. s. si duobus. r sic sunt. v. casus eē
sunt tres casus q̄bo defic legatū s3 collegatario nō accre
scit. Primus si m̄lpi r seruo suo legat. vt. ff. e. l. plane. s.
si coniunctim. Secundus si m̄lpi r tibi res tua legatur.
vt. ff. l. huius. s. si ticio. Tertius si m̄lpi r nō capaci legat
vt. ff. de le. ij. l. si ticio

c Cōiunctim. scz re r obis vt. ff. de le. iij. l. re p̄iuncti.

d Disiuncti. scz obis tū. nā re sunt p̄iuncti

e Legato. s3 n̄ne dādo seio adimit ticio vt. ff. d. pu. sub.
si q̄sen r d ali. le. sic. Rñ. sic si pbat testatorē s3 adimē
ticio r dare seio voluisse nō als. vt. ff. e. si pluribus. s. i.

f Disiuncti. s3 tū re tū p̄iuncti sūt. vt. ff. d. le. iij. re p̄iūc
ti sūt r alij re r ob disiuncti vt si dicā lego ticio dimidiā
ui sempromio. lego dimidiā eiusdem serui vt. ff. eo. ti.
l. p̄culo. nec obstat in eodem titu. l. menio. in p̄n. quia
illa intelligitur q̄n vnā dimidiā vtriqz legauit. r in istis
nō h̄z locū accessio. i. ius accrescēdi. vt. d. l. p̄culo. sunt ē

re disuncti s; h; d; iuncti. vt si dico lego tibi et sempronio
pe q; p; t; o; i; b; sunt et aliere et h; b; i; s; i; u; c; t; i; . vt. s. p. r. et i; u; c; t; i; v; t; r; o; q; m; o; p; f; e; r; u; t; d; i; s; i; u; c; t; i; v; t; r; o; q; l' altero t; m; m; o; i; u; c; t; i; s; . i; u; c; t; i; h; o; v; n; o; m; o; t; m; s; e; l' a; d; m; i; t; t; u; t; . s; . r; e; t; m; . i; u; n; c; t; i; h; o; c; u; h; b; i; s; t; m; i; u; c; t; i; et d; i; s; i; u; c; t; i; r; e; et h; b; p; f; e; r; u; t; . vt. ff. de l; e; re. i; n; s; t; i; . l. si ita q; s; h; e; r; e; d; e; s; . et. ff. de l; e; . i; u; . l. r; e; i; u; c; t; i; . s; . p; r; . et. s; . f; i; .

a Emerit. s. lega
ta ius.

b Peruenit. s. mori et usufr. l. ca. di. l. si h; c; a; l; u; c; r; a; t; i; a; t; m; . vt. s. d; . v; s; u; f; r; . s; . f; i; n; i; t; . et sic factus e; causalis.

c Fundi. i. p; p; r; i; e; t; a; t; e; p; l; e; n; a; . de iudi. c; i; s; t; m; o; f; i; c; i; o; a; l; i; s; f; i; t; . vt. j. s; . s; e; q; u; i; t; .

d Petere. h; i; c; r; e; p; e; t; e; q; d; d; i; r; i; t; m; . s; . e; . s; . si res. q; d; d; i; r; i; t; f; u; n; d; u; p; e; t; i; et i; p; l; e; n; a; p; p; r; i; e; t; a; t; e; . S; . o; p; p; o; n; i; t; p; l; e; a; p; p; e; t; a; s; p; f; a; t; e; r; d; u; o; l; o; . s; . e; r; n; u; d; a; p; p; r; i; e; t; a; t; e; et v; s; u; f; r; . et i; a; h; p; t; e; . i; . v; s; u; f; r; . e; r; c; a; l; u; c; r; a; t; i; a; . q; u; o; d; g; p; e; t; i; t; f; u; n; d; u; i; p; l; e; a; p; p; e; t; a; t; e; . R; n; . v; s; u; f; r; . h; e; a; s; u; c; u; f; u; n; d; u; p; e; t; i; t; i; n; p; l; e; n; a; p; p; r; i; e; t; a; t; e; n; o; o; b; r; i; n; e; t; p; t; e; d; i; q; s; e; d; v; i; c; e; s; e; r; u; i; t; u; s; p; d; i; a; l; i; s; q; n; o; e; s; t; p; a; r; e; i; c; u; i; n; o; p; o; s; s; i; t; e; s; s; e; f; i; n; e; r; e; . et n; o; v; i; d; e; t; p; e; t; i; e; a; p; a; r; e; i; q; o; b; u; e; n; i; t; e; r; c; a; l; u; c; r; i; . s; . v; s; u; f; r; u; . et h; o; e; r; i; g; o; r; e; . s; e; d; d; e; c; q; r; a; t; e; v; t; s; u; b; i; c; i; t; .

e Peritio. s. tali. i. p; d; e; c; a; f; u; n; d; i; p; a; c; t; o; r; e; t; e; s; t; o; a; l; i; i; n; m; u; l; t; l; o; c; u; d; i; n; q; h; z; . vt. ff. d; . d; a; . i; n; f; e; c; . q; l; o; n; a; . et. s; . s; u; p; f; i; i; a; r; i; u; . et. ff. d; . l; o; . a; u; c; . i; u; . p; o; s; . i; n; v; e; n; d; i; t; o; e; . et. ff. f; a; m; . h; e; r; e; . et p; u; t; o; . s; . i; . et. ff. de v; s; u; f; r; u; . l. i; i; . et. v; .

f Seruitus. s. realis.

g Deducto. i. e; s; t; i; a; t; o; e; v; s; u; f; r; . q; u; e; . s; . v; s; u; f; r; . e; r; c; a; l; u; c; r; a; t; i; a; h; z; . et i; o; n; o; d; i; p; l; u; s; h; e; r; e; . vt. s. e; . s; . si res.

h Estimatio. s. p; p; r; i; e; t; a; t; i; s;

i Prestari. s. ab herede suo.

k Legatum. vt. ff. de l; i; b; e; . l; e; g; . l. i; . d; . S; o; . i; b; i; l; i; b; e; r; a; t; i; o; r; e; l; i; q; u; i; t; u; r; q; u; e; n; o; e; r; a; t; d; e; b; i; t; o; r; e; s; .

l Pot. sic. j. de act. s. sic itaq; . ff. de l; e; . i; u; . l. c; u; m; q; u; i; s; . i; . r; n; . et. ff. de e; x; c; e; p; . r; e; i; i; u; d; i; . l. et a; n; e; a; d; e; m; . s; . a; c; t; i; o; n; e; s; . et. ff. de a; c; q; . p; o; s; s; . l. i; i; . s; . e; x; p; l; u; r; i; b; u; s; .

m Alienauerit. ff. d; . r; e; . c; a; . l. i; . i; n; f; i; . d; . S; o; . f; i; n; l; e; r; . i; b; i; v; i; u; o; t; e; s; t; a; t; o; r; e; a; l; i; e; n; a; u; i; t; . h; i; c; p; o; s; t; e; a; v; e; l; h; i; c; p; u; p; f; u; i; t; . i; b; i; c; o; d; i; t; i; o; n; a; l; e; s; i; n; . J; o; . a; r; . f; i; . e; . c; e; t; e; r; a; . s; . i; .

n Quasi. i. credes aliena

o Opinionem. n; o; f; i; c; . ff. d; . m; a; . v; i; n; . s; i; p; f; . s; . q; u; e; s; . et. ff. d; . i; u; . et f; a; c; . i; g; . l. r; e; g; u; l; a; . s; . q; i; g; r; a; u; i; t; . A; r; g; . d; . ff. d; . a; c; q; . h; e; r; e; . i; s; q; p; u; t; a; t; . S; o; . i; b; i; d; e; r; e; q; d; i; s; t; i; t; i; n; a; n; i; m; o; .

p Erit. i. effectus. vt. ff. q; u; e; a; d; . r; e; . a; p; . l. n; e; g; a; r; e; . i; b; i; p; b; l; i; c; e; . n; . e; x; p; e; d; i; t; s; u; p; m; a; h; o; i; m; i; u; d; i; c; i; a; e; x; i; t; u; m; h; a; b; e; r; e; . i; . r; e; s; t; a; l; i; s; l; e; g; a; t; a; r; i; o; a; c; q; u; i; r; i; p; t; . A; c; c; u; r; .

q Si re alienauerit rededo. si tonado idisticte et adimere. nec distinguit an valeat tonatio l; n; o; e; i; a; s; i; r; e; u; o; c; e; s; . vt. ff. de a; d; i; . l. l; e; . l; c; u; s; e; r; u; o; . et. l; r; e; l; e; g; a; t; a; . et. l; l; e; g; a; t; u; s; s; u; b; d; i; t; o; e; . s; . j; . s; i; e; r; a; l; i; a; c; a; a; t; o; n; a; t; o; e; d; i; s; t; i; g; u; e; a; n; i; m; u; . vt. h; i; c; et i; n; d; u; b; i; o; p; b; a; t; h; e; r; e; s; m; u; t; a; t; a; v; o; l; u; n; t; a; t; e; . vt. ff. de l; e; g; . i; u; .

fideicom. s. si rem. et. ff. e; . l; . l; u; c; i; u; s; . s; . p; . et. ff. de p; b; a; . e; i; q; u; i; r; A; d; i; m; e; n; d; i; . q; z; a; n; i; m; u; s; e; r; h; o; c; p; b; a; t; u; r; . q; u; i; a; s; i; n; e; c; e; s; s; i; t; a; t; e; r; e; i; f; a; m; i; l; i; a; r; i; s; n; o; n; v; i; d; e; t; u; r; r; e; u; o; c; a; s; s; e; a; l; i; a; s; s; i; c; . q; u; e; d; i; s; t; i; n; c; t; i; o; i; n; t; o; n; a; t; i; o; n; e; n; o; n; c; a; d; i; t; . vt. ff. de a; d; i; . l; e; g; . l; . r; e; m; l; e; g; a; t; a; m; . et. n; o; . l; . e; . q; u; i; p; o; s; t; .

s Deteri. s. rem legatario. arg. s. e. s; . n; o; s; o; l; u; . v; b; i; a; b; i; t; i; o; f; u; i; t; a; l; i; e; n; a; t; a; t; A; d; q; . s; . i; u; r; e; c; e; l; u; d; e; . s; . i; m; p; a; t; o; r; e; s; v; D; i; g; n; o; r; i; d; e; d; i; t; q; d; s; i; r; e; o; b; l; i; g; a; t; a; s; c; r; e; d; i; t; o; r; i; d; e; b; i; t; o; r; l; e; g; a; u; e; r; i; t; . n; u; q; d; v; z; l; e; g; a; t; u; . R; n; . s; i; c; et n; i; h; i; l; o; m; i; n; . p; o; t; e; r; i; t; p; e; t; e; r; e; d; e; b; i; t; u; n; i; s; v; o; l; u; n; t; a; s; t; e; s; t; a; t; o; r; i; o; n; d; a; s; v; o; l; e; n; t; i; s; c; o; m; p; e; n; s; a; r; e; . vt. ff. de l; e; g; a; . q; . l; . c; r; e; d; i; t; o; r; e; m; .

r Videri. nisi sub dicta distincione. i. an habuit a nimum adimen di vel non. vel dic nullo modo vt b. et. l; . e; o; . q; u; i; p; o; s; t; . et. b; q; u; i; a; p; r; i; m; o; v; a; l; u; i; t; r; e; l; i; c; t; u; m; . a; l; i; s; d; . vt. l; . de t; o; n; a; t; . i; t; e; r; v; i; . et. v; r; o; . s; i; m; a; r; i; t; u; s; . et. ff. de t; o; n; a; .

inter viz et vt. cu; h; i; c; s; t; a; t; u; s; . s; . n; u; l; l; o; .

y Si vero. n; o; t; e; t; o; t; o; a; d; p; r; e; m; .

z Quis. s. testator. Accur.

a Legauerit. quod tribus modis fit. Primus peti no lo vel quod debet relinquere. vel act. remitto. et h; i; c; l; i; b; e; r; a; n; d; u; s; e; l; e; g; a; t; a; r; i; u; s; a; b; o; m; n; i; d; e; b; i; t; o; v; t; h; i; c; . et. ff. de l; i; . l; e; g; . l; . s; i; q; u; i; s; r; a; t; i; o; n; e; s; . et. l; . a; u; r; e; l; i; o; . i; . r; n; . S; e; c; u; n; d; u; s; e; r; o; n; e; s; r; e; d; d; e; r; e; n; o; l; o; . et h; i; c; a; b; o; m; n; i; l; i; b; e; r; a; t; n; i; s; i; a; b; e; o; q; u; o; d; p; e; n; e; s; e; u; s; f; i; t; et a; b; e; o; q; u; o; d; t; o; l; o; f; e; c; i; t; . vt. ff. de l; i; b; . l; e; . a; u; r; e; l; i; o; . s; . f; i; . T; e; r; t; i; u; s; s; i; d; a; m; n; a; u; i; t; h; e; r; e; d; e; s; n; e; e; x; e; r; c; e; a; t; a; c; t; i; o; n; e; s; q; u; o; c; a; s; u; s; i; f; i; l; o; n; a; m; c; a; u; s; a; m; h; a; b; e; t; t; e; s; t; a; t; o; r; l; i; n; e; e; u; e; n; t; u; s; et s; u; m; p; t; u; s; a; b; a; d; u; e; r; s; a; r; i; o; f; a; c; t; i; l; e; g; a; t; i; v; i; d; e; t; u; r; . vt. ff. de l; i; b; e; r; . l; e; . p; e; n; i; t; o; r; . s; i; m; a; l; a; m; c; a; u; s; a; m; n; i; h; i; l; v; i; d; e; t; u; r; l; e; g; a; r; e; . vt. i; n; . e; . l; . A; l; c; . b; Vtile. h; z; r; e; s; s; u; a; s; i; b; i; l; e; g; a; r; i; v; i; d; e; a; t; . vt. ff. de l; i; . l; e; . l. i; . i; . r; n; . et. b; v; z; n; i; s; i; t; e; s; t; a; t; o; r; e; v; i; u; o; e; r; a; c; t; i; o; f; i; a; t; . vt. j; . e; . t; . s; . t; a; z; a; u; t; . et. ff. e; . l; . f; i; d; e; i; c; o; m; i; s; s; a; . s; . s; i; r; e; m; .

c Heres. vel h; e; r; e; s; h; e; r; e; d; i; s; . vt. ff. de l; i; b; e; . l; e; . l. i; . i; . i; n; f; i; .

d Petere. cu; e; f; f; e; c; t; u; p; p; t; e; r; e; x; c; e; p; t; i; . vt. ff. de l; i; b; e; r; . l; e; . l. i; i; . s; . n; u; n; c; d; e; e; f; f; e; c; t; u; . A; c; c; u; r; .

e Heredis. sic est bonorum possessio et fideicommiss. vni uersale. j. de l; o; . p; o; s; s; . s; . q; u; o; s; a; u; t; e; m; . et de f; i; d; e; i; c; o; m; m; i; s; s; . l; e; r; e; . s; . r; e; s; t; i; t; u; t; a; .

f Liberet. per acceptilationem si solus est debitor si ha bet conreum socium idem. alias conreus siue socius pa cto est liberatus. vt. l; . de l; i; b; e; r; . l; e; g; a; . l. i; i; . s; . n; u; n; c; d; e; e; f; f; e; c; t; u; i; n; f; i; .

g Ips. vt. ff. d; . l; i; . l; e; . n; o; s; o; l; u; m; n; f; m; . s; . i; .

h Econtrario debitor. secus si alius quia interest cre ditoris plures reos habere. vt. ff. de l; i; b; e; . l; e; . s; i; q; u; i; s; d; e; s; c; e; n; d; e; n; s; . s; . f; i; .

i Suo. scilicet ciuilitate et naturaliter. et cum effectu pure alias valet. vt. ff. e; . l; . s; i; c; r; e; d; i; t; o; r; i; . et p; t; o; t; a; m; l; e; g; e; m; et l; . s; i; n; a; u; t; e; m; .

k Ampli⁹. s. nūqd hodie sp ē pl⁹ cū hēat statiz rei lega
to dñiū. r. hypothecariā aliaz rep defuncti. Rñ. nō. vt. ff. d
le. iij. l. iij. §. si rē. qz pl⁹ tm̄ qtuor mōis dē. vt. j. de act. §. pl⁹
l Et. s. creditori. iste at mod⁹ n̄ ē aliqz de his.
m Legauerit. s. debitor.

n Nihilomin⁹.

ff. d. le. ij. l. debitor.

m pñ. s. vbi ē iunl

So. b. corrigi⁹ vel
ibi dicit inutilis ē
cum r. aliam habe
at act. pñ tamen r.
ista agi vt hic.

o Constitit. i. va
luit.

p Quia. ratio il
lius false opinio
nis.

q Nō pñ. nō ar.

p vtraz parte ad

hanc regulā. vt. ff.

de ver. ob. cristimo

r. l. pluribus. §. s.

r. si placeat. r. d. hīc

que p non scrip.

ba. l. si metallū. §.

item si seruo. r. de

serui. l. p pte

r Sed si vxori.

plenius. s. in dno

to repñtationis.

cum legatū statiz

tos vero annua bi

na trina die olim

hodie post annuz

mobilia sed imo

bilis statim. l. de

rei pr. act. l. i. §. cū

autes. r. ff. de tote.

p. l. i. §. vñ ē. Itē

de tote dat actio i

qñtū maritus face

re pñ vel eius hres

vt. ff. sol. ma. etiaz

i. rñ. Ad legatū in solidum nisi in falcidia p. beneficiū in

uentarij. vt in auc. de hres. r. fal. §. si vero non fecerit. col.

i. Item si que pacta in pñdiciū mulieris facta sunt le

neficio legatū tolluntur. vt. ff. de to. p. l. i. i. rñ.

s Dote. i. illā dotē quā nō recepit legatarius.

t Instrumento totis. s. in quo confessus fuit se rece

pisse dotem quam non recepit. vt. ff. de to te. p. l. i. §. r. l. cū

scripñ. §. item qui.

v In prelegando. i. legando. abundat. n. p. vt. ff. de to

te. p. l. i. i. rñ.

x Si res. puta seruus stichus.

y Facto. i. moza quo casu de interitu tenetur. vt. ff. de

verbo. ob. seruū. i. iñ. r. de l. i. cum res. §. si. vel quia sine

causa occidit. vt. d. l. si seruū. aliud si cum causa. vt. ff.

de leg. i. quid ergo. §. si hres. tenet. n. de tolo r. lata culpa

r. leui. vt. ff. e. si ca res. §. si culpa.

z Perierit. vel non compareat quo casu caueat heres

de dando si ad eum redierit. r. suis sumptibus recupera

tur quando post mortem fugit. aks. i. si in vita sumpti

bus legatarij. vt. ff. de leg. i. cum res. §. item si res. de le. ij.

si quis seruū.

z Decedit. quia qui in specie tenetur eius interitu libe

iatur. vt hic r. ff. de x. ob. si ex legatū.

a Sine facto in hoc quoqz. s. seruo alieno potest admit

loco ē. s. r. pñt a debitorē dñei
ri vt liberet eū. Rñ. at qz vt
ad tps iubere ne heres petat
Ecōtrario⁹ b si debitor credito
ri suo qd dē legauerit inutile
ē legatū. si nihil pl⁹ ē in legato
qz in debito: qz nihil āplius⁹ p
legatū habet. Quod si in diē
vel sub pñtōe debitū ei⁹ pure
legauerit⁹ vñ ē legatū pñt
repñtationem. Quod si viuo
testatore dies venerit: vel pñt
tio extiterit pñt. scripsit v
tile esse nihilominus⁹ legatū:
qz semel constitit⁹ quod r. vñ
est. non. n. placuit sententia ex
timantiū extinctum esse lega
tum. quia⁹ in eam cām puenit
a qua incipere non⁹ pñt. S. r.
si vxori maritus totē⁹ legaue
rit valet legatū. quia plenius
est legatū qz de tote actio. S.
si quam non acceperit totē
legauerit diui seuerus r. An
thoninus rescripserunt: siqdē
simpliciter legauerit: inutile
esse legatum. Si vero certa pe
cunia vel certum corpus: aut
instrumenta⁹ totis in⁹ plegan
to demonstrata sunt valere le

ri culpa puta. non certificauit heres totum qui si scis
set se posse vendere non manumississet. sed forte cum vi
deret velle manumittere. vt. ff. e. l. cum res. §. si alienus.
r. §. penult. r. §. si. Item si fuit in moza emendi. vt. ff. de
verbo. ob. si seruū. §. si autem alienus. r. dic facto. i. cul

pa vel moza.

b Heredis. con

tra tele. pñ. l. nan

c

d Manumissus

Nam manumis

sus similis ē moz

tuo. vt. ff. de sol. si

mibi alienū.

gatum. Si⁹ res legata sine fa
cto⁹ heredis perierit legatario
decedit. Et si seruus alienus le
gatus non⁹ facto heredis⁹ ma
numissus⁹ fuerit: non tenet⁹
heres. Si vero heredis ser
uus legatus sit: r. ipse eū māu
misit: teneri ipsum Julianus
scpsit. nec⁹ interest si scierit he
res an ignorauerit a se legatū
ēē. Sed r. si alij donauerit⁹ ser
uum⁹ r. is cui donatus ē eum
manumiserit tenetur⁹ heres
quamuis ignorauerit⁹ a se le
gatum ēē. S. si quis ancillas
cum suis⁹ natis legauerit: eti
am si ancille mortue fuerint:
partus legato cedunt⁹. Idē⁹
est r. si ordinarij⁹ serui cum vi
carijs legati fuerint: licet moz
tui sint ordinarij tamen vica
rij legato cedunt. Sed si ser
uus fuerit cum peculio legat⁹
mortuo⁹ seruo vel manumis
so vel alienato r. peculij legatū
extinguit⁹. Idem est si fund⁹
instructus vel cum instrumē
to legatus fuerit. Nam fun
do alienato instrumenti lega
tum extinguitur. si grex lega

d Tenetur. s. ad
estimationem. vt
ff. e. l. si quis in qui
lino. §. i. r. ff. qui r
a quito. hres. sed
hic non dicit tene

te manumissionem. sed dic quo minus valeat legatum
s. quo ad estimationem

e Nec interest. cur secus vbi seruū indebitum sibi
solutum quis manumiserit. vt. ff. de pñ. indebi. in sum
ma. §. si seruū. que est contra Jo. Rñ. quia debuit scire
cum factum suū censetur. vt in auc. de iureiur. a mo.
i. rñ.

f Donauerit. s. heres.

g Seruū a testatore legatū. r. erat heredis.

h Tenet ad estimatōz. vt. s. pñ. diri.

i Ignorauerit. s. heres.

k Suis nat. aks suonato.

l Si qz cedūt. qz duo legata sunt sepata. vt. ff. d. pecu
le. l. iij. r. l. si ācillā. §. d. ff. de ven. ilpi. l. i. §. et b. vbi dē qz p
tus ē portio vis ex mris. Rñ. ibi loqñt⁹ donec in ventre est.

m Idē. sic ē. ff. de pec. leg. l. iij.

n Ordinarij. qz sunt bi. dic vt. i. qd cū eo. §. cū aut.

o Mortuo. s. viuo testatore. non si post. vt. ff. de pecu
le. tunc inutile.

p Extinguit. qz accessio ē. vt. ff. d. pec. le. l. i. r. ij. S. qñ n
ita i supiori cāu. Rñ. pñt⁹ hōis dignitatē. qz n̄ ita accedit
vt. ff. de edi. edi. iustitū. i. pñ. Itē qd si vicarij erāt tm̄ i
peculio r. legat⁹ ē cū peculio. Rñ. idē vt expmēre peculij
noceat. vt. ff. d. pñ. r. de. si in diē. in fi.

tus fuerit: et postea ad vnam
ouem puenierit: quod superfluit ven-
dicari potest. Grege autem lega-
to etiam oues eas que post testa-
mentum factum gregi admittuntur
legato cedere iulianus ait. est
autem gregis vnum corpus ex dis-
tinctis capitibus sicut edium vnum
corpus est ex cohererentibus lapidi-
bus. Edibus tenius lega-
tis columnas et maiora que
post testamentum factum ad-
iecta sunt legato dicimus ce-
dere. Si peculium lega-
tum fuerit sine dubio quic-
quid peculio accedit vel dis-
cedit viuo testatore legatarii
lucro vel damno est. Quod
si post mortem testatoris an-
te aditam hereditatem seruus
acquiescit iulianus ait: si qui-
dem ipsi manumisso pecu-
um legatum fuerit: omne quod
ante aditam hereditatem ac-
quisitum est legatario cede-
re debere: quia huiusmodi
legati dies ab adita heredita-
te cedit. Sed et si extraneo pe-

culium ° legatum fuerit non
cedere ea legato nisi ex rebus
peculiaribus auctum fuerit
peculium. Peculium autem
nisi legatum fuerit manumif
so non debetur quā uiuis si vi
uus manumiserit sufficit si
non adimatur: et ita diuus se/
uerus et Antoninus rescripse/
runt. Idem rescripserunt
peculio lega^o non videri id
relictum ut petitionem^t habe
at pecunie: quam in rationes
dominicas impenderit. Ii/
dem rescripserunt peculium^c
videri legatum cum rationi/
bus redditis liber esse iussus
est: et ex eo reliquas^t inferre °

Tam autem corporales
res legari possunt: quam in-
corporales: ⁊ ideo quod de-
functo debetur: potest alicui
legari: vt actiones suas he-
res legatario preestet ⁊ nisi ex-
egerit viuius testator pecuni-
am: nam hoc casu legatum ex-
tinguitur. Sed ⁊ tale lega-
tum valet dānas heres meus

p Quāuis. cur
tam varie. Rñ. qz
secundo cau. s. qñ
inter viuos opae
eius manumissoz
erat habitur^o vñ
querla tonatio p
sumit fm Jo. vt
ff. inan. si vero. §.
pap. xel fm De. p
pter pccupat oēs
mortis. quia psu
mit auferre si po
tuisset. vt in auc.
te trien. 7 se. §. illd
q. 5. ibi p tumultu
mortis angustat^r
rē. 2. ff. qui tes. fa.
pos. hac pultissi
ma. §. i.

q Legato. s. ser-
uo. ⁊ etiam liber-
tas fuit legata. ali-
ud si extraneo. vt
ff. de pecu. leg. l. vi.
§. fi. ⁊. l. si Stichus.

r Petitionem.

nisi testator fuerit huius consuetudinis vt redderet seruo
que sibi debebat. vt. ff. de pecu. lega. to minus Stichus. §. i.
in fi.

s Idem rescripserunt.cum rationibus. q. d. si seruo relinquo libertatem rationibꝫ ab eo redditis eoi ppo ꝛ ꝑ eccliam legare sibi videoꝝ. aliud econtra si libertatem re/ linquo ꝛ rationes reddere veto. quia non videtur lega/ tū peculiū. vt. ff. de le. si seruꝯ venitꝰ. rōnes āt reddē dꝛ qñ amoto tolo ꝛ fraude reddit. vt. ff. de fideicō. li. i. thays. §. fiducy.

t Reliq. al's reliq's i. aliq q'erāt edēda reddē cū iā q'dā
reddiderat vel etiā si nihil. vt. ff. d. 8. ob. l. ceteroz.

v Inferre, repete iustus ē.

x Incorpales. i. actões 7 seruitutes. vt. s. de rebz cor. 7 incor. 7. ff. de le. i. l. i. 7. l. cetera. in pn.

y Prestet. sine cessione m̄ vtiles h̄ legatarius. vt. l. e
lex legato

3 Exegerit. nā si exegerit sp i dubio psumo voluisse le
gatiū extingui. vt. ff. de adi. le. l. p. §. fi. 2 de li. le. nō solū. §. lite
ratio. nisi plet cōmū. vel qz debitor vltro obtulit eo nō pe
tente. vel qz exactā p legatario deposuit. vt. ff. de le. iij. l. fi
de cōmissa. §. si rem.

a Sytale alieno liberare nã vtilitatẽ hz.

b Signaliter res. vt equus

c Legatarij. a principio et ex p^o facto. fm ver. vt. ff. e. i. l.
si seruus.

legat. §. cū homo. Si rñ. a principio dabat electōs heredi si
et dñcia trāfferrebat in legatariū. ar. ff. de seru. si cui. 2.
l. d. so. l. i. Jo. distinguit aut ingñe gñalissimo vel subal
terno. vt suba vel corp⁹ vel aial q casu nō v3 cū festucam
vel muscā dādo libere. vel eo gñe qd dialerici spēs appel
lāt. vt hō 2 si. 2 tñc
subdistingue. aut
hēat in hereditate
seruos. 2 tñc lega
tari⁹ eligat dñm dñ
ñ meliorē vt hic 2
ff. eo. l. i. legatō. i.
rñ. 2. l. q. duos. 2 de
libe. le. l. ij. Aut nō
hēat. 2 tñc hērese/
ligit. vt. ff. d. triti.
vi. 2 oleo le. l. ij. i.
rñ. 2. l. ij. si aut te
stator ex certis reli
quit icertū. aut ip
se sensit de certis
p ex pñlo noie ei⁹.
2 tñc eligit hēres 2
ei⁹ volūtate in pñ/
taf. aut nō sensit
2 tñc legatari⁹ eli
git. vt. ff. e. l. i. si qd
a filio. §. si pñes. 2.
l. q. duos. in tomo
āt ingñe legata si
h3 testator tomos
vñas ex his eligit
hēres si h3 2 reli
quit. verisozñ ē le
gatū. vt. ff. eo. si to
m⁹. in fundo ingñe
legato dicñ vale
re legatū. cū vñi⁹
digni possit fieri
fund⁹. vt. ff. de iur.
to. cū post. §. gñe. 2
ff. e. l. i. l. qd in rep
§. q si quis.
d. Conditōs. §. si
eligeret. Accur.
e. Et iō. bona rō
vt. l. d. cadu. tol. §
fin āt aliquid.
f. Ex pñtōe. q est
l. cōia de le. l. i. in
pñ.

g. In nra pñtōe. §. pñdicta.
h. Lupiēte. et alio aliō subaudi nā vñtūatē h3. vt. l. e.
l. pñtōe. §. q. ff. de le. l. i. si. in pñ.
i. Beniulentiā. i. pñtōe. §. q. pñtū. nā de iure stricto
perire deberent. vt. ff. e. l. i. huius. §. si.
k. Et sorte. vel cum taxillis vel alio modo sic. ff. de iur.
dis in tribus. Sed quare iuder nō compellit eos ad cō/
sentiendum. vt. ff. e. l. i. huius in fi. Rñ. immo hoc mō com
pellit. vel ibi compellit in act. eligenda que daf a iure. b
autem non compellit in eo quod daf a testatore.
l. Sententia. vt tamen ceteris estimationem prester
suatum partium. vt. l. communia de leg. l. i. in pñ. Acc.
m. Legari. solum 2 contra idem solus legat. vt. ff. eo.
l. i. q.
n. Factio. in passiua significatione accipe vt. s. de hēre.
qua. 2 disse. §. testamenti. Sed qui sunt isti qui non ha
lent testamenti factionem. Rñ. incerta pñona. vt. j. pñi.

§. item peregrinus siue deportatus. vt. l. de hēre. insti. l. i.
Item in metallum dñatus. vt. ff. de his q p non scrip
ba. l. si metallū. Itē seru⁹ d adulterio cū dñā pñisso ac
cusat⁹. vt. s. de hēre. insti. §. ij. Itē collegiū nisi pñt licitū
vt. l. de hēre. insti. l. collegiū. Itē uestuosi. vt i auc. q. mo.
na. ef. sui. §. vl. Itē
heretici maior3 hē
res. vt. l. de hēre.
l. manichēos. Itē
apostate. vt. l. de
aposta. hi qui san
ctam. Item muli
er nūlens. §. annū
a tempore mortis
mariti. vt in auc.
de nup. §. i.
o. Incertis 2 o
concessum erat ho
die contra etiam
ante. l. grecam in
feriores in paupe
ribus. vt. l. d. epi.
2 de. l. id qd.
p. Nam nec mi
les. cuius. §. mili⁹
voluntas seruat
p lege al. vt. l. de
testa. mi. l. i.
q. Illud quoq.
designari in kalen
dis ianuarij sorti
ebatur. id est. inci
piebant honores
administrare 2 an
te per tres menses
designabatur. vt
ff. de condi. 2 demō
strat. l. publicus. 2
l. d. magistra. mi.
l. i.

neq3 fideicommissa olim relinq
pcessu erat. Nam nec miles q
de incerte pñone poterat reli
qre. vt diu⁹ adrian⁹ rescripsit.
Incerta aut pñona videbatur
quā incerta opinione testator
animo suo subñciebat. veluti
si quis ita dicat. quicūq3 filio
meo filiam suam in matrimo
nio dederit. i. collocauerit ei
hēres meus illum funduz da
to. Illud quoq3 quod his re
linquebatur qui post testamē
tum scriptum primi consules
designati erant eque incerte p
sone legari videbatur. 2 veni
q3 multe alie huiusmodi speci
es sunt. Libertas quoq3 incer
te pñone nō videbat posse da
ri. q3 placebat noiatim suos
liberari. tutor q3 incerte perso
ne dari nō pñt. Sub certa 2 o
demonstratione. id est. ex certis
personis incerte persone recte
legebatur. veluti ex cognatis
meis qui nunc sunt si qd vro
rē filiā meam duxerit ei hēres
meus illam rem dato. Incer
tis aut personis legata vel fi
deicommissa relicta 2 per erro
rem soluta repert non posse
sacris constitutionibus cau
tum erat. Posthumus quoq3
q3 alieno inutiliter antea lega
bat⁹. Est aut alienus posthu
mus qui natus inter suos

pitolium primo ascenderit vel simile fecerit. vt. s. pr. §.
incertis. vel Stichum liberum esse nolo cum habeat duos
Stichos. vt. ff. de ma. tel. cū ex plurib⁹
s. Sub certa. sic. ff. de lega. l. i. l. ij. §. hoc amplius. sic. ff. de
lega. l. i. si seruus legatus. §. huius. sic. ff. de rebo du. l. qui
dem. sic. ff. e. l. i. leg. §. i.
s. Incertis. repete qñ nāle debetū. vt. ff. de pñi. inde. iul. 2
l. frater a fratre. l. si dñs. in fi.
t. Legabat⁹. sed nec instituebat iure ciuili. vt. ff. de li. 2
posthu. l. gallus. §. ille casus.
v. Suos. §. quodā añ emancipatō3 vt sequit⁹.
x. Futurus. §. hēres.
y. Sed nec q. d. non solum in posthumus sed omnia su
pradicta ab illo. §. ince. rñs. co 2 recta sunt. vt ar. ff. e. l. ij. l.
hoc legatū. i. rñ. 2. l. ea rñ.
a. Conditō. quā nō habemus.
b. Quic. §. posthumus.

Libertas dari.
vt si dicat ita. illū
liber eē nolo q ca

c Tutor p niaz. f. supdictam pñem grecam. nec vete
teri iure. vt. ff. de testa. tu. tutor.

cc Incertus. vt si ita dicebat. illi tutorem to qui pñs
de tulcia venerit

d Posteritati. i. filijs.

e Poterat. i. de
iure prozio nō ci

uili. vt. j. d. bo. pos.

i. n. d. r. ff. de libe. r

posthu. gall. s. ille

ee Pro. i. roano

f Ad pñ. s. q̄ ē il

la q̄ vroz eē nō pñ

Bñ. multesunt il

le. vt. s. de nup. di

xim. s. si aduers.

de testa. l. iij.

ff Si q̄s. sic. l.

de testa. l. si quis in

nomine

g In noie. nom

egen. s. pñis hic

p spē sui vt alter

tus q̄ dē pñiū per

sone nomen. cog

nomē q̄si cōe cog

natōis nomen vt

afinell. pñomen

q̄d cā vñe pñis vt

si sint duo tulq̄ vñ

ni supaddat mar

cus vt dicat mar

c tulq̄. nā marc

ē pñomē. Agmē

ē q̄d ipñis ab eūē

tu vt african. q̄ vi

cit african. alama

nic. r. grotic. vt. s.

i rubrica pñ. l. i.

h Legatū. sic. ff.

si cer. pe. l. certū. l.

e. si fortidianum.

i Heredito. f. si

erret i eoz nomie

k Intelligat. f.

a testante. r. hoc in

pñis. i. appellatis

distigue s. Jo. an

paz erreret libzof

mēbzanos appellet. q̄ casu vñ maxie cū fuerit pñer

fic

appellare. vt. ff. de le. iij. libroz. s. q̄d in cassi. an multuz

erret r. tūc d. vt. ff. e. l. iij. r. de sup. le. l. labeo. i. medio. l.

l Infest. vñ liber hō sibi nomē mutare pñ. l. seru. nō

possit. vt. l. d. mu. no. l. i. r. ff. de fal. falsi.

m Vernā. s. nā ē seru. ex ācilla testatoris natus

n Si de suo ē pñ. idē r. si nō emit. vt. ar. ff. d. vñ cap. nō

nñq̄. s. si. se. us in venditōe. vt. ff. d. pñen. ep. si q̄s fundū

o Longe. ideo dicit magis. quia verba false demōstra

tionis sunt de substantia ipñis legatū vt cūz dico stichū

vernā to lego. sed verba false cause non ita. Item qz

cause legandi non coherent legato. vt. ff. de pñi. r. demō.

cum tale. s. falsa cā. Item qz hic dare pñsumitur. vt. ff. d.

pñi. inde. in sum. s. ei qz.

p Sed si pñditionaliter. nō pñditio p si apponit vt hic. r

ff. de pñi. inde. qui pñmit. r. p cum. vt. ff. de verbo. ob. quo

cum qz. s. non solum. nisi in casu. vt. ff. de tutel. l. muro. s.

sub pñi. modus p vt. vt. l. de his que sub mo. l. iij. causa

p quia vt hic. demonstratio fit ostendēdo aliquid quod

heres testatoris futurus non
est. Ideoqz ex emancipato fi
lio conceptus nepos extraneus
erat postumus auo. Sed nec
hmoī spēs penitus ē sine iusta
emancipatione relicta: cū in
nostro codice pñō posita est p
quā r huic pñi medemur non
solū in hereditatibz: sed etiā in
legatis r fideicommissis quod
evidenter ex ipsius lectōne cō
stitutionis clarescit. Tutor
autem nec per nostram consti
tutionē incertus dari debet:
quia certo iudicio debet p tu
tela quis sue posteritati caue
re. Posthumus aut alienus
heres instituit antea poterat
r nunc potest nisi in vt ero ei
sit q̄ iure nō vroz esse non
pōt. Si quis in nomine cog
nomine pñomine agnomi
ne legatarij testator errauerit
si de persona constat: nihilo
minus valet legatum. Idē
qz in hereditatibz seruatur r rec
te. Nomina enī signandorum
hominū gratia repta sunt. qui
si quolibet alio modo intelli
gantur nihil interest. Huic
proxima est illa iuris regula:
falsa demonstratione legatum
non perimi. veluti si quis ita
legauerit: stichū seruū meū

non est. vt. s. pñi. s. r. ff. e. si sit. s. i. circa hēc quatuor ficti
cas r primo. falsa causa non nocet vt hic. conditio nocet
si deficiat. vt hic. r. ff. si cer. pe. cum ad presens. r. l. itaqz.
modus idem quod conditio operatur excepto qd qd
datur sub modo etiam anteqz modus impleatur peti

vernā to lego: l. n. nō r nā s
emptus sit: si de seruo tñ cō
stat vtile ē legatū r pñuenient
si ita demōstrauerit: stichū ser
uū quē a seio emi: sitqz ab alio
emptus: vtile est legatum si
de seruo constat. Longe magis
legato falsa causa adiecta non
nocet: veluti cum quis ita di
xerit: Ticio quia me absente
negocia mea curauit stichum
to lego. vel ita: ticio quia pa
trocinio eius capitali crimine
liberatus sum stichum to le
go. licet enim neqz negocia tes
tatoris vnquam gesserit Ti
cius neqz patrocinio eius libe
ratus est: legatum tamen va
let. Sed si conditionalit
enumerata fuerit causa aliud
iure est veluti hoc modo ticio
si negocia mea curauerit: sum
dum to lego. An seruo he
redis recte legamus queritur
r constat pure inutiliter lega
ri nec quicquā proficere si vi
uo testatore de potestate eius
heredis erierit quia qd in uti
le fuerit legatum si statī post
factum testamentum decessis
set testator non debet hoc ideo
valere quia diutius testator
vixerit. Sub conditione
vero recte legatur seruo vt re

tur cautione tam
interposita de mo
to implēdo quod
non est in conditi
one. vt. ff. de pñi. r
demonstra. qui h
redi. s. si. r. de adu
men. le. liberto. s.
lucius. r. ff. eo. l. si
cui. In demonstra
tione distingue vt
ff. e. si sit. s. i. r. l. si
quecurqz
pp Fundum. f.
dominium qui sit
heres per seruū
quia adhuc nō est

q Inutiliter.
sic. l. d. necessarij
seruis heredi. insti
tu. quidam. s. illo
contra. sed ibi nō
imponitur recess
sitas dandi vel in
minimis loquit.
vt. ff. de alimen. r

ciba. leg. seruos. nam cū sit pñz a morte testatoris cedit
vt. l. de cadu. tol. s. cum igitur.
r Legari. propter confusionem hereditatis r legatarij
quia eadem persona sibipñi debere non pñt.
s Proficere. quia actus morientium non possunt esse
in suspensio. vt. l. communia pre. l. si. in fi. r pñter regu
lam catonis que sequit
t Ererit. seru. legatari. qz hēc regula est catoniana
v Valere. except qbusdā casibz vt cū res tua sit tibi le
gata r añ mortē testatoris alienata.
r Heredis nō sit. nā si ē adhuc seru. nō vñ legatū. alias
valet. sic. ff. ad. l. fal. l. si a seruo. Accur.
y Instituto seruo. i. dñio ex persona serui. vt. s. p qz p.
no. acqui. s. item serui. s. idem dominus erit heres. g nō
valet legatum. qz idem nō pñt eē heres r legatarius. vt. ff.
de leg. i. legatū est. s. i.
a Heres sit. i. dicere mortuo testatore statī pñ testm n
ideo statim dñs serui erit heres p seruū r legatari. p se.
r ita nō erit apud eū. i. eūde herede hereditas r legatu m

qđ erat supiori. §. immo ad h̄ vt sit heres p̄ seruū duo p̄
cedere oꝝ iussus dñi ⁊ obediētia serui ⁊ interi serui p̄ditō
poterit variari s; legatū tñ interi h̄bit dñā. sunt ḡ sepa
ta hereditas ⁊ legatū interi cū legatū apud dñm. heredi
tas apud nullū tñ nec seruū v̄l manumissus sibi v̄l iussu
alic⁹ dñi eā adeat.

b Intelligitur.
nā neo ē heres ad
huc cū dñi iussus
⁊ serui debeat seq̄
voluntas. vt. l. d.
heres. insti. cū ppo
nas. ⁊ l. hereditas
dies cedat. ea ad
dñā tamen lega
tum a morte testa
toris cedit. vt. l.
de cadu. tol. §. ino
uissimo. vñ apud
dominum erit les
gatum. sed heredi
tas apud nullum
que poterit eē. vel
apud hunc vel a
pud illum. si alie
nabit. §. seru⁹ p̄us
vt sequit̄.

c Ante. legabat̄
aliud in tutore et
am olim vt. s. qui
da. tu. pos. §. ad cer
tum.

d Fundamen
tum. cū sine illo
nullum dicat. vt.
ff. de iur. p̄di. l. fi. ⁊
j. ti. i. §. in p̄mis.
⁊ de his que in te
sta. telen. l. p̄. ibi
calpurnius.

e Eundem. s. to
minum qui sit he
res per seruū. qz
ad h̄uc non est.

f Ordinem. nō
ordinem scriptu
renon seruandus
sic. ff. de solu. nō. n.
contra. ff. de fidei
commis. li. l. gene
raliter. §. qđ ergo.
⁊ in auct. de hered. ⁊
fal. §. inordinati.

g Voluntatem
repetere vituperan
tū erat.

h Constitutio
nem. quam non
habemus fm̄ qđ
dam. vel dic veri⁹
qđ loquitur de ea
que est in. l. de testa. l. ambiguitates. ⁊ quod ibi dicit nō
ex mente. referas ad alia non ad hunc ordinem. Medi
as quia primum instituit heredem ⁊ postea legauit. ⁊ po
stea alijs heredem instituit ⁊ ita legat inter medias her
edum institutiones.

i Favorabilior. nisi in duob; casibus. vt. ff. de ma. tes.
vñ ex pluribus. ⁊ de le. l. si quis a fi. §. pen. ⁊ l. ferre. ⁊ ad

trebel. si patroni. §. sed si nō fructib; Accur.

k Correximus. vt. l. vt ac. ab heres. ⁊ p̄ heres. l. i. Alc.

l Legat. s. in stipulationib; idem. vt. d. l. l. vt act. ab
heres. ⁊ p̄ heres. i. caue tamen quia legatum incipit ab heres
de vel heredi dari quod p̄mo nullo modo fuit. sed stipu

latio fuit h̄fficat
vt. ff. de euc. qui a
pupillo. ⁊ l. si per i
pudentiam. §. nō
mix

m Inueniatur
vt. ff. e. l. i. ⁊ s. e. t. §
s; nō v̄l q̄
n̄ Adimebat. §. b
verba expositione
vt. j. ti. i.

o Aliqd. qđ fie
ri vult fm̄ Joā. §. b
adiecto. s. in penā
heredis se p̄mittere
re alias ē p̄ditio ⁊
valet. vt. ff. de his
qui p̄. noie. l. i. ⁊. q̄
instōe. qz p̄mo p̄
legare res ⁊ postea
heredem institue
re. Accur.

p Nō faciat. qđ
fieri nō vult.

q Collocauerit.
s. quod fieri nolo.
scz eam collocari.
r Non colloca
uerit. s. qđ fieri no
lo. s. eam colloca
ri.

s Alienauerit.
quod volo aliena
uerit. nam vt alie
nat volo.

t Per. id est. val
de

v Agnoscere. s.
posse. vt. s. q. mo.
testa. infr. §. fi.

x Observantur
vt. l. de testa. mi
li. l. i.

y Collocauerit.
scz quod fieri in
erat. Accur.

a Constituim⁹.
vt. l. de his q̄ p̄.
no. l. i.

b Impossibilia
ff. eo. si muli. §. i. §
so. ibi nō erat ipso
sibil. poterat. n. eē
qđ diu viueret. ⁊. j.
triduum p̄ id̄ fie

fuerit: do lego. Item pri
die q̄ heres aut legatar⁹ mo
rietur eodem simili modo ⁊
hec correximus k firmitatem:
huiusmodi legatis ad fidei cō
missorū similitudinem prestan
tes ne in hoc casu deterior cau
sa legatorum q̄ fideicommiss
orum inueniat m. Bene q̄q
nomine inutiliter legabatur:
⁊ adimebat n̄ vel transferebat.
Bene autem nomine legari
videf. qđ cohercendi heredis
causa relinquit: quo magis a
liquid⁹ faciat an non p̄ faciat
veluti si quis ita scripserit he
res meus si filiam suā in ma
trimonio cum ticio colloca
uerit n̄ vel ex diuerso si non
collocauerit dato decem aure
os seyo. aut si ita scripserit: he
res meus si seruū Stichum
alienauerit n̄ vel ex diuerso si n̄
alienauerit ticio. x. aureos da
to. ⁊ intantum hec regula ob
seruabat: vt p̄ quamplurib;
principalib; constitutionibus
significet: nec principem qui
tem agnoscere posse: quod ei
pene nomine legatum sit: nec
ex militis quidem testamēto
talia legata valebāt: q̄uis alie
militum voluntates his ordi
nandis testamentis valde ob
seruabantur x quā etiam nec
libertates pene nomine dari
posse placebat. eo āplius nec
heredem pene ad h̄ci posse sa
binus estimabat veluti si quis
ita dicat. Ticius heres esto: si
ticius filiam suā in matri
monio Seyo collocauerit.
seyus quoq; heres esto. Ai
bil enim intererat qua ratioe

ret quod volebat. Vel dic qđ ibi voluit testator heredem
constituere se soluturum si decederet. s. testator. j. tridui
qđ potuit nō aut soluere. Itē contra. s. d̄ her. insti. §. ipso
sibilis. So. qđā dicunt non valere sic testator voluit vt
hic. valet tamen pure vt ibi. Vel distingue fm̄ Jo. aut
apponit p̄ditio impossibilis heredi aut legatario. si heredi
nō valet legatū vt hic. si legatario v; vt ibi. ⁊ q̄re exem

De ademptiōe legatorū

pla. l. de his q̄ pe. no. l. impossibilia. de impossibili dic̄ p̄cipit
herede trāseri mōrē l. adiec̄ coherede l. ei alia penā ipo-
suit l. p̄cepit heredi l. legatario vt daret inq̄linos sine p̄-
d̄is alis penā ip̄sult. nā in p̄dict̄ r̄ filio remanet heres
r̄ legatari⁹ nec tenet ad impossibile l. p̄brosū nec ē ad pe-
nā ideo q̄ impos-
sibile vel p̄brosū
non impletur.

c Interdicta vt
inquinolos sine p̄-
d̄is. vt. ff. eo. si q̄s
inquinolos.

d Probrosa. vt
vestimenta in fu-
nus. vt. ff. e. l. l. ser-
uo alieno. s. si. reli-
quias in mari. vt
ff. de condi. insti. l.
pe. in p̄n.

e Secta. i. ego q̄
sequor iusticia; b̄
tpe non patior. sic
ff. de pact. l. si. in fi.

f De ademptiōe
ne legatorū. Quia
ambulatoria ē de
functi volūtas vsq̄
ad sup̄mum vt
te erium. vt. ff. de
adimē. le. l. iij. s. si.
r. l. se. ideo post da-
ta legata etiam de
eis adimēdis vide-
a mus. Accur.

g Demp-
tio. adi-
mant.
scz lega-

ta. Accur.

h Codicillis. scz
testō p̄firmat̄ fm̄
q̄dā nō alit̄. Sed
nos p̄. vt in auc̄. de
reli. fideicō. s. ma-
nifestū. coll. ix.

i Firma. vt si eo
dē testō fiat videt̄
nec datum. si alia
volūtatē v̄ datū
h̄ postea adēptus.
vt. ff. d̄ his q̄ in re.
de. l. i. r. ff. de. l. i. si
ita scriptū. Et vt
q̄ nulla talis vo-
lūtas valeat cum
videat̄ sibi repug-
nare. vt. ff. de reg.
iur. l. vbi repugnā-
tia. q̄ ē h̄ uic d̄ria
S̄z dic̄ q̄ ibi dic̄ de
repugnantia q̄ sit
p̄pter simplicitatē p̄loz. vt. ff. de p̄dit. insti. si ticius. r̄ h̄
locū p̄dicta regula q̄ nō apparet q̄ sit vltima q̄ cāu neu-
tra valet. si autem apparet vltima valet. vt. ff. eo. nihil p̄-
hibet.

k All̄s. s. vt adimo. vel peniteo ei⁹ qd̄ cedi vel filia. im-
mo etiā nuda volūtatē p̄sumpra. vt si inimic⁹ postea sit
tactus legatarij. vt. ff. de adimē. le. l. iij. in fi. r. l. iij.

ticius coherceat vtrum lega-
ti datione an coheredis adiec-
tione. Sed h̄mōi scrupulo
fitas nobis non placuit r̄ ge-
neraliter ea que relinquuntur:
licet pene nomine fuerint reli-
cta vel adempta vel in aliū trā-
sata nihil distare etiam a cete-
ris legatis constituimus. vel
in dando vel in adimendo vel
in transferendo: exceptis his
videlicet que impossibilia sunt
vel legibus interdicta. aut ali-
as probrosa huiusmodi enim
testatorum dispositioni vales-
re secta. meorum temporum
non patit̄.

De ademptione legatorum

Demptio ē legato-
rum siue ex eodez
testamento adimā-
tur legata siue codi-
cillis b̄ firma. est siue contra-
rijs verbis fiat ademptio ve-
luti si quis ita legauerit: do le-
go ita adimatur. non do. non
lego siue non contrarijs: sed
alijs. quibuscunq̄ verbis.

Transferri quoq̄ legatus
ab alio ad alium potest veluti
si quis ita dixerit: hominem
stichum quē ticio legavi. seio
do lego. siue in eodem testa-
mento siue in codicillis hoc fe-
cerit. quo casu simul r̄ ticio b̄
adimi videtur r̄ seio dari.

De lege falcidia Rubrica

Uper est vt de lege
falcidia dispiciam⁹
qua p̄ modus no-
uissime legatis im-
positus est. Cum enim. xij. ta-
bu. lege libera erat legandi po-

l Trāsseri. facit. ff. e. translatio.
m Et seyo. s. si seyo ē non capax nunquid ademptio
a primo facta valet. An. sic. vt. ff. de. l. plane. in p̄n.
n De lege falcidia. qualiter minuuntur legata adem-
ptione vel translatione dictum est. nunc qualiter. l. falcid-
ia minuuntur. r̄
ideo dicit̄ superest
r̄ cetera.

testas vt liceret vel totum pa-
trimonium legatis erogare:
quippe cum in ea lege cautum
eēt vt i⁹ legasset sue rei quisq̄
ita ius esto visum ē hanc legā-
di licentiam coartare: idq̄ ip-
soz. testator gratia p̄sum ē
ob id q̄ plerunq̄ intestati mo-
riebant̄ recusantibus scriptis
heredibus p̄ nullo aut miny-
mo lucro hereditates adire.
Et super hoc tam lex furia q̄
lex a cōmunia late sunt quarū
neutra sufficiens ad rei p̄sum-
mationem videbantur nouis-
sime. lata est lex falcidia: qua
cauetur ne plus legare liceat
q̄ dodrantem totorum bono-
rum. id est vt siue vnus heres
institutus sit siue plures apō-
eum eosue pars quarta rema-
neat. Et cum b̄ quesitum est
duobus heredibus institutis
veluti ticio r̄ seyo si ticij pars
aut tota exhausta sit legatis.
que nominatim ab eo data
sunt: aut supra modum one-
rata. a seyo vero aut nulla reli-
cta sint legata: aut quia partē
eius duntaxat in partē dimi-
diam minuunt. aut q̄ is q̄ re-
tā p̄tem totius hereditat̄ ha-
bet. aut amplius habet: ticio
nihil ex legatis que ab eo re-
licta sunt retinere liceret pla-
cuit vt quartam partem sue
pris saluam habeat r̄ placuit
posse quartam retinere. Et
enim in singulis heredibz ra-
tio legis falcidie ponenda est.

Quantitas autem patri-
monij ad quam ratio legis fal-
cidie redigitur mortis tempe-
spectat. Itaq̄ verbi gratia si

dia minuuntur. r̄
ideo dicit̄ superest
r̄ cetera.

o Vpeff
falcidia
ido sic
dca. qz

vt falc. senū sic lxx
lex legata resecat.
l. v. a falcidio au-
ctore dicta vt r̄ pu-
bliciana a publi-
cio dicta. vt. j. d̄ ac-
ti. s. alie.

p Qua. f. falcid-
dia.

q Del. petiam
t Vbi lxx sunt
pba. xij. ta.

s Sue rei. idem
in re sua tota quā
ipse legauit vel et
am alienauit. nāz
r̄ aliena res legari
potest vt hic. r̄ ff.
ad. l. fal. l. i. in p̄n. r̄
s. d̄ le. s. nō solum
t Ip̄oz testato-
rū. nō in h̄ testato-
ribz eā renunciare
nisi in casu. vt. ff. e
q̄ de bonis. s. si. r. l.
si debitor. ar. j. d̄.
de pac. l. p. ibi cū r̄
alia regula sit r̄:
sed hodie p̄ auc̄. s. j.
cū testator. que ē.
l. ad. l. fal. j.

v Adire. facit. j
ti. i. s. sed quia here-
des.

x Super hoc. id
est super coartati-
da legandi licen-
tia.

y Nouissime. i.
ultimo.

z Legare. vel et
am causa mortis
donare. nam r̄ ibi
locum habet falc.

Item r̄ in mortis causa capione. vt. l. e. l. penul. licet d̄
hac quidam contradicant. r̄ est p̄ eis arg. ff. e. l. acceptis
Item in fideicom. vt. l. e. l. ij. Item in donatione inter
vivos que morte confirmatur. non alias. vt. l. e. in do-
na. r̄ in his habet locū qd̄ hic de legatis d̄.
a Dodrantem. id est. nouem vncias totius heredita-
tis. sic enim dodrans dicitur. vt. s.

De fideicō. here. XLVIII

de her. insti. §. hereditas. si g fiat i dñi d' singulis pōt fieri
secutio. i. quarte ptes detractio 7 ipo iure pposita ēt reuē.
vt. ff. e. lineā in fi. i. rñ. 7. l. plaucius. 7. l. e. l. ij. iā g nō ē q
stio an heres possit retinere falcidiā in vna re. nā nō pōt
vt i dicta. l. plauci. sed aliud qñ quis legat pte bonoz. tē
eni succurrat heres.

di. siue rez ptes si
ue estimatōz dare
maluerit. vt. ff. de
le. i. nō apli. §. i.
b Et cū qñtū fac
ff. e. l. an singulis.

c Supra mod. i.
§. quartā.

d Inuunt. als
minuat 7 sic i ma
nēt ei tres vntie q
sunt qrtā ton?

e Qz his. §. se y^o.

f Quartā pte. i.
tres vntias.

g Ibi interrogat
tue lege. 7 postea
rñ. 7 placuit rē.

h Retinere. §. qrtā
p te sue p qñ

iur hereditario hz
nō aut datū cā ad
iplēdū p ditiōis si

bi ab aliq impu
tabit sibi i qrtam
nisi in statulibero

eēt datū 7 de pecu
nia hēditaria de q
ei tonare pmitit

vt. ff. e. l. id aut. 7 de
tona. cā mō. q sta
tuliber. Itē nec le

gati a coheredere
licet sibi imputet
vt. ff. e. l. qd aut. i.

rñ. 7. §. mācell^o ac.

i Quātitas. moz
tis. §. de le. §. si peculium. contra. So. ibi remanet seruus
quasi peculij tomimus.

l Legauerat. §. tres ptes hereditat. 7 qrtā finaret. ita
q hz locū fal. qz centū habebat in bonis vt. §. dictū est

l Ex diuerso. legata dicunt al. tenf. §. locū hz qñ res he
reditarie nō legate pterit. si aut legate pēat. distigue. aut
erant pondete numero vel mensura. 7 tūc idē ē qd hic dē
aut non 7 tunc aut incertū vtputa hxiem 7 tūc idē qd
hic. aut incertū ex certis. vt vnum de seruis suis. 7 tñ si
oēs pēant. legatarij dānnū est. vt. ff. e. l. in rōe. §. diligenf.

7. §. incerte. aut penitus certa. vt stichus. 7 tunc perit le
gatio. vt. §. de le. §. si res legata.

m Ea res. rñdet tacite obiectōi. q. d. nōne erit iniquū
compelli adire 7 non lucrari. 7 ita dānnū sentire.

n Pascisci. i. aliquid oportet eos dare heredi vt adeat
7 ita nota q nō p oia ēt hodie sunt exequata fideicom
missa legatis. nā fideicommissarius cōpellit heredē scri
ptū adire. 7 nihil ei dāt. vt. j. ti. i. §. si recuset. sed illud
est in generalib⁹ fideicōmissis. hic in specialibus.

o Cū alienū. ēt cū ipi heredi debebat tpe mortis hz cō
fusione sit factū indebitū. vt. ff. e. l. qui fundus. 7. l. e. irri
tū nisi expse phileat. vt. ff. eo si debitor creditorem.

p Funeris non monumenti. vt. ff. e. l. i. §. si.

q Seruorum. mos erat antiquus. vt qui seruos nō
habebat vnum vel plures emeret. qui honozis cā fund⁹

is q centū aureoz pñmoniū i
bonis hēat cētū avros legauē
rat⁹ nihil legatarijs pdesse si
añ aditā hereditatez p seruos
hereditarios aut ex pte ācilla
rū hereditariāz aut ex fetu pe
coz tñ accesserit hereditati vt
centū aureis legatoz noie ero
gatis heres quartā pte heredi
tat⁹ habitur⁹ sit. §. necesse est
vt nihilomin⁹ qrtā pte legat⁹
detrahat. Ex diuerso si. lxxv.
legauerat 7 añ aditā heredita
tē intm decreuerit bona. incen
dijs forte aut naufragijs aut
morte seruoꝝ. vt nō amplius
quā. lxxv. aureoz substantia v
ēt minus relinquat. solida le
gata denf. Nec ea^m res dāno
sa est heredi cui liberū ē nō adit⁹
hereditatez. q res efficit vt sit
necesse legatarijs ne destituto
testamēto nihil consequat⁹ cū
herede in portione pascisci⁹
Cū aut ratio falcidie legis po
nitur. ante deducitur es alie
num. Item funeris⁹ impen
sa 7 ptecia seruorum⁹ manu
missorum. tunc demum in re

testatoris piliari antecederent. quo facto statim intel
liguntur manumissi. 7 sic illorum manumissorum de
trahitur ptecius. 7 facit ad hāc positionē. l. de lat. li. tol.
§. §. 7 qui dñi. Vel dic q testa tor alicui. x. legauit vt alie
num seruum redimeret legatarius 7 manumitteret. de

liquo ita ratio⁹ habeatur. vt
ex eo quarta pars apō herede
maneant. res vero partes iter
legatorios distribuatur. pro⁹
rata scz portōne eius quod cui
cunqz eorum legatum fuerit.
Itemq⁹ si fingamus quadri
gentos aureos legatos esse. 7
patrimonij quantitatem ex q
legata erogari oportet qdrin
gentoz esse quarta pars si n
gulis legatarijs debet detrahi
q si trecentos quadraginta le
gatos fingamus octaua⁹ de
bet detrahi. q si quingentos⁹
legauerit. initio quinta de
quarta detrahi⁹ debet. Ante
enim detrahendum est. quod
extra bonorum quantitatem
est. deinde quod ex bonis apō
heredem remanere oportet.

De fideicom. hereditatibus

Tunc transeam⁹ 3
n ad fideicommissa
sed prius est vt de
hereditatibus fidei
commissarijs videamus.

Sciendum itaqz est omnia fi
deicōmissa primis temporib⁹

hoc enim legato nō
detrabitur falcid
dia nisi eo quod
superesset forte fa
cta emptione. vt.
ff. de fideicom. li.
l. decem. 7. ff. e. l. sed
7 si non seruus. si
autem vt suum 7
proprium legatari
us manumitte
ret. 7 tunc nullam
paritur falcidiaz
legatari⁹. 7 ita hec
precia deducunt⁹
vt falcidiam non
patiantur. vt. ff. e
si seruus 7. l. iul.
Accursius.
r Ratio habet⁹
scilicet estimatōe
rerum non ex affe
ctōe sed cōmuni
estimatione. vt. ff.
e. l. ptecia.

s Pro rata. vt
ita quartaz detra
hat heres. si nihil
ei dimiserat testa
tor vel si aliquid
erat residuum pe
nes eum adhuc dē
trahit. ad suppleti
onem vel quintā
vel ēt millesimā
vt. ff. e. l. qrtate. §.
fi. 7 facad b. l. e. l.
ij. 7. ff. e. l. plauti⁹.

t Itaqz si fingamus. retento casu q habebat in bonis
quadrigenta

v Octaua. scilicet quadringentorum que est quinq
ginta. 7 ita habebat heres prima. quinquaginta. 7 hic alia
quinquaginta detracta. 7 sic centum. 7 sic quartam

x Quingentos. retento casu q habebat in bonis qua
drigenta. 7 sic legauit vltra q haberet centum

y Detrahi. improprie ponitur detrahi quo ad id qd
excedit. 7 proprie quo ad quartam que est in bonis. 7 sic
semel positum verbum proprie 7 improprie ponitur vt
ff. de offi. procon. l. ij. Item nota q hec falcid. cessat in m
tis casibus quos dicas vt dirimus in auc. de here. 7 fal.
§. hinc nobis

z De fideicō. hereditatibus. Justinianus p tractatū
legatoz de le. fal. prius q de fideicō. tractauit. qz lex falcid
ia in legat⁹ pñ fuit inuenta q in fideicō. fin p. Vel sic
dictū est de le. sed qz de fideicō. iumus polliciti dicere. vt
§. de leg. §. sed ne in primis. 7 ideo de fideicom. tractem⁹
7 quia de fideicom. aliud generale. aliud speciale. gene
rale vero dignius. de generali primo videamus vt. j. e. i
prin. 7. j. ti. i. in prin.

3 Vnc transeamus. sciendū. quasi dicat tracta
turis nobis de fideicō. qz eoz apō antiq⁹ al
sepebat tractat⁹. ne qd antiq⁹ penit⁹ ignore
tur. qre dicam⁹ de fideicō. generalib⁹ 7 spali
b⁹

vt ar. s. de testa. in prin.

a. Quib' vt spuris. et in his nil innouat. nā nec hodie valet fideicommissum. vt. ff. de iur. fil. nō intelligit. §. i. et q. 7. iij. 2. l. de nāli. l. i. i. 2. ij. 2. l. ad. l. fal. l. et. fm ayo. sūt 2 alij q cape non poterāt nec pnt. vt. s. de le. §. legari dixi m. et in his oib' nil innouat. vt i

muliere q transit ad scda vota. j. tē pus luctus cui ab eūeo relinq non pōt vt. l. d. secū. nup. l. i. 2. de ince. nup. l. si qd iceli. b. Nullio. i. nul. la occasione.

c. Vinclo. i. ac. tione. sed p offm iudicis. vt. ff. de x. lig. pecunie ver bum. §. actionis. d. Personaruz. capaciū dūtarat. nō eaz q sunt nō capaces de quib' s. locut' ē. 2 dic p sonaz quarundā ee Interpone. re. s. vt fideicō. p. ite gñat' i oib' e Et ppare. id est ppo expedies f In assiduaz. id ē vt assidue de b ius reddat etiā ab alijs q a cōsu libus.

g. Jurisditiōez. i. vt q die ius de hoc redderet.

h. Eoz. fideicō. missarioz.

i. Crearet. vt. ff. de ori. iur. l. ij. §. p. deinde diuus. zic curfius.

k. In omis. scz qz ius fideicōmis sop exposituri sum. qm aut fideicō. vniuersalia 2 singu laria suā hnt nām cōiter. igit 2 de eo in omis notandū est. sic 2 dī 2 pnuat. s. de le. §. sed ne in primis.

l. Instituat. pōt ēt ab intestato. vt. j. e. §. p. terea. q ē d. m. Inutile. nota nō valere testamentū sine herede. sic. ff. de his q in tes. de. l. prime. 2. ff. de codicill. l. fi.

n. Cōditione. q 2 a q sunt implende dic vt. ff. e. facta. §. si sub pditione. o. Permanet. no. qd semel est sp erit. sic. ff. de miñ. l. et si sine. §. sed q pap. ff. de l. xre. insti. l. ei q soluēdo in fi. p. Aliqn. i. fm vñl ius. vt p tre tel. vt statim dices. nam omnia transiebant.

q. Aliqn. i. fm aliud ius nō erit loco heredis. s. legata rē. vt p pegasianuz. fm qd retinet in stitut' qrrā. vt. j. e. §. sed qz. 2. §. postq. r. Trebellio. 2 hinc dicum fuit trebell. se. cō. vt macedonianū a macedone. vt. ff. ad ma cedo. l. i. Accur. s. Consulib' s. existentibus.

t. Oēs. imo nō oēs ēt p trebel. vt. j. e. §. g. d. Sol. hie dicat oēs. nō in dicit tote. vt in totū. fm Jo. Del dic q qñ de toto erat rogatus. hēbat locū qd hie dī. si āt res tenta quarta est rogatus habet locum qd dī infra.

infirma est qz nemo inuit' co gebat pīare id de quo rogat' erat Quib' eni nō pōtāt hereditatē vl legata relinqre: si relinqbant fidei pmittebat eoz qui cape ex testamto pore rant: 2 iō fideicōmissa appella ta sunt: qz nullo vñdō iur' sed tñ pudore eoz qui rogo banē ptimebanē Postea di uis prim' august' sel iterūqz gēa psonaz mot' vl qz p ip' lalutē rogatus qd diceret aut ob insignē qzūdā pñdiā iussit pfulib' aucte suā interponere qd qz iustū videbat et' popu lare erat paulatim puerfuz ē in assiduā iurisdictionē tan tuzqz eoz fauor factus est: vt paulatim etiam pretor ppr' crearet' qui de fideicōmissis ius diceret quez fideicōmissa rium appellabant. In' pri mis igitur sciendū ē op' eē: vt aliquis recto iure testō fa cto lxxres instituat' eiusqz fi dei pmittat: vt eam lxxredita tē alijs restituat alioquin iu tile est testamentum in quo nemo lxxres instituit Cum igit alijs scripserit luti' tici' lxxres esto: pōt adijcere: rogo te luci tici vt cū primū poter

v. Ciuili. vel etiam pretoria dummodo tales sint p tozie q sunt transitorie vt sunt psecutorie vt. ff. de act. 2 ob. in lxxnerarijs. 2. ff. e. l. i. §. qñis. secus in penalibus vt. j. de act. §. penales.

x. Hereditatem. non facta cessione actionum. als. n. etiaz directas ha bet ex noie cedē.

hereditatē meā adire eā gayo seyo reddas 2 stituas. Pōt āt qsqz 2 d pte restituēda here dē rogare 2 libz ē vl pure vl sub pditione relinqre fideicō missū vl ex certo die. Restitu ta āt hereditate is qdē q resti tuit nihilominus lxxres pma net. Is nō qui recipit lxxre ditatē aliqn' lxxredis aliqn' le gatarij loco habebat. 2 in nero nis quid tpi b' trebellio' mari mo 2 anneō seneca pfulib' se natuscōsultū factum ē. Quo cautū est: vt si lxxreditas ex fi deicōmissi cā stituta sit: oēs actiones q iure ciuili' lxxredi 2 in heredē ppterent ei 2 in eū daren' cui ex fideicōmisso re stituta ē hereditas. Post qd senatus cōsultum pretor vti les actiones ei 2 in euz qui re cipit hereditatem: quasi here di et in heredem dare cepit.

Sed qz heredes scripti cū aut totā hereditatē: aut pene totam plerūqz restituere ro gabant adire hereditatez ob nullū vl minimū lucz recusa bant atqz ob id extingueban tur fideicommissa. Postea vero vespasiani augusti tem poribus pegaso et pufione.

y. Recusabant. sic. s. ti. i. in prin. 3. Consulib' s. existentibus.

a. Ex lege. i. dice re. sicut per. l. fal. defalcant' specia lia legata. vt. s. r. i. §. cum autem. 2 §. i. ita 2 generale fideicō. defalcant' per pegasianū se cō. vt hic. Et nota triplicem esse quartam vna di citur iure nature debita vt que de letur filijs 2 filia bus 2 inferiorib' et superioribus 2 quibusdam trās uersalibus vt. l. de inoffi. tes. cum queritur. et. l. pa rentibus. que est aucta in aut. d. tri en. et se. §. i. et hoc dicitur debitum bonorum subsidi um. vt. l. d. ioffi. te. si rotas. Alia que debetur iure institutionis. vt ex singularib' les gatis. 2 fideicom. vt. s. ti. i. alia que dicit' trebelliani ca. vt. j. e. §. sed qz licet fuerit per pe

gasianū inducta. vt hic. Item est quarta quedā vt que debetur ex constitutione diui pñ filio arrogato. vt. s. de adop. §. cum autem. Item est et alia. vt in auten. qui bus mo. na. effi. le. §. si quis igitur. col. vi. Accursius.

b. Permissa est. i. per se. cō. trebel. scilicet ab herede nō a legatario grauato aliq dare vl restituere. vt dicemus j. ti. i. §. i. ac.

c. Post quod sena. consultum. s. pegasianum.

d. Sustinebat. s. omnia accursius.

e. Partem. s. ododantem. Accursius

f. Solebat. s. iure vetustissimo fm pla. nam legatari us non sustinebat onera. et ideo hēc stipulatio interpo nebatur. sed cum hodie legata fideicommissis sint ade quata vt. s. de le. §. i. in fideicommissis diuidantur one ra inter heredem 2 fideicommissarium. vt. j. p. rori. §. ex go. et. §. sed quia stipulationes. patet q hēc legata vni uersalia seu particularia sine stipulatione debent tran sfire cum onere. 2 facit ad hunc. §. ff. de le. ij. si quis seruū §. fi. et. l. se. Accursius

g. Interponi. puta quando legabatur todrans.

h Commune sic. h hac stipulatione non interposita oia onera erant heredis rogati occasione quartæ quā retinebat. vt. j. eo. §. at si plus. Accursius.

i Ergo. quia tunc. demum locum habet. se. con. pegasianum. quando vel totum vel ultra dodrantem heres rogatus est restituere. ergo. 2c.

l2 Parte. §. e. §. restituta. contra. So. vt ibi

l Uniuersa onera. nisi stipulationem supradictam interposuisset. vt. §. e. §. postquam. et hic subiicit Accursius. florenti.

consulibus senatus censuit vt ei qui rogatus esset hereditatem restituere perinde liceret quartam partem retinere. si. cur et ex lege falcidia et ex legatis retinere conceditur.

Et singulis quoque rebus que per fideicommissum reliquuntur. eadem permissa retentio est. post quod senatusconsultum. ipse heres onera hereditaria sustinebat. Ille autem qui ex fideicommissum recipiebat partem hereditatis legatarii partiarum loco erat id est eius legatarii cui pars bonorum legabatur que species legati partitio vocabatur quia cum heres legatarius partiebatur hereditatem. unde que solebant stipulationes inter heredem et partiarum legatarium interponi et eedem interponebantur inter eum qui ex fideicommissum recepit hereditatem et heredem. id est vt lucrum et damnum hereditarium pro rata parte inter eos commune sit.

Ergo si quidem non plus quam dodrantem hereditatis scriptus heres rogatus sit restituere. tunc ex trebelliano senatusconsulto restituebatur hereditas et in utrunque actiones hereditarie pro rata parte dabatur. In heredem quidem iure civili in eum vero qui recipiebat hereditatem ex senatusconsulto trebelliano tanquam in heredem. At si plus quam dodrantem vel etiam totam hereditatem restituere rogatus sit locus erat pegasiano senatusconsulto.

p Cum casu. id est cum per trebellianum restituatur tota. Del dic per pegasianum. scilicet in casu proposito. vbi coacti adit si vero non coacti sed sponte secus. vt. §. e. §. si vero totam Accursius.

q Utroque. scilicet trebelliano. quia nil retinebat. et pegasiano.

no. quia cogebatur. et ita quod ad sententiam concurrunt. Quod ad verba enim non concurrunt cum alio casu vnum et alio aliud loquatur. Accursius florenti. Sed quia dixi interponi stipulationes ex se. co. pegasianum. et cetera. Acc.

consulto vt et heres qui semel adierit hereditatem si modo sua voluntate adierit siue retinuerit quartam partem siue retinere voluerit. ipse vniuersa onera hereditaria sustinebat. Sed quarta quidem retenta quasi partis pro parte stipulationes interponebantur tanquam inter partiarum legatarium et heredem. Si vero totam hereditatem restitueret. empte et vendite hereditatis stipulationes interponebantur. Sed si recuset scriptus heres adire hereditatem ob id quod dicat eam suspectam esse quasi damnosam cauetur pegasiano senatusconsulto vt desiderante eo cui restitui rogatus est. iussu pretoris adeat et restituat hereditatem. perindeque ei et in eum qui recipit hereditatem actiones dantur. ac si iuris est ex trebelliano senatusconsulto. quod casu nullis stipulationibus est opus. quia simul et huic qui restituit securitas datur et actiones hereditarie ei et in eum transferuntur qui recipit hereditatem utroque senatusconsulto in hac concurrente specie. Sed quia stipulationes ex senatusconsulto pegasiano descendentes. et ipsi antiquitati displicuerunt. et quibusdam casibus captiuas eas homo excelsi ingenij papinianus appellat. et nobis in legibus magis simplicitas quam difficultas placet ideo omnibus modis suggestis tam simili

m Si vero restitueret. si sponte. nam poterat quartam retinere per pegasianum. vt. §. e. §. post Accursius.

n Interponebantur facit. ff. de pecul. si creditor. et ff. man. heredem. §. si.

o Sed si damnosam licet causam non assignet quia varie sunt hominum voluntates. vt. ff. ad trebell. quia poterat

s Casibus. scilicet propter solennitatem verborum vt dicunt. Del tunc quando is cui restituta erat non erat soluendo. unde in unius erat stipulatio. Del veri? hos captiuos modos nescimus qui sint. Accursius

t Simplicitas. nota simplicitatem amicam legis facit. ff. de legat. ag. suc. §. nos vero. et ff. de tolo. l. i. in principio. Accursius.

v Suggestis. hic nota quod in sententia sunt allegatio

nes repetende.

x Qd postea quia prius fuit trebel. Accursius.

y Quartam. i. de bonis hereditatis. detracto tamē alie no ere. vt. l. eo. sed sine scriptura.

z Liceat etiam ptra voluntatem defuncti iure isto. i. institutionuz. vt.

l. ad. l. falci. si. vt.

allegat. hodie for.

te. i. p. in quoldaz

vt in aut de here.

z fal. si. si do expi.

se. Accursius.

a Solutum. p.

pter facti n. iuris

ignorantiam. vt.

l. ad. l. fal. error.

b Aditionib. i.

creditor nō lega

tori. p. in. b. vt. ff.

e. l. i. in. fi. z. l. apd

u. n. sed z legata

rui rñdet cu eis

fideicommissaria

portio non suffici

at. sic tñ vt totius

hereditatis quar

ta sibi referuerit

vt. ff. ad tre. l. i. §.

si is qui p. in. 30.

Sz. l. 30. §. l. ad

tre. l. y. hilla p. in

supradicta dñm

ctionez intelligit

Accur.

c Si vero resti

tueret. q. restitutio

fit re z. h. re vt

si patiat res here

ditarias a fideicō

mulario posside

ri vel totas vt ali

quas eaz hac mē

te vt restituat hē

reditas. h. b. autē

fic. restituo heredi

tatem tibi h. cor.

poraliter rez pos

sessionem nō tra

dam. et ex tñc res

fiunt fideicōmis

sarij in vtroq. ca

su. vt. ff. ad trebel.

facia. Sed nūqd

etiam an factam

restitutionez ē fi

deicommissarius

dñs. vt. l. cōia. d

le. l. i. §. sz. qz. Rñ.

nō qz an restōnez

ōmnia facit heres.

z etiam manumittit

seruum hereditarium.

qđ non face

ret si alius esset dñs.

vt. ff. ad tre. marcellus. §.

res. et. l. si

heres institutus. §.

si heres. nec obstat

dicta. l. cōia. de. q.

dicat dari reuen.

fideicō. generali. nam

est intelligendu

ex q. hereditas est

restituta. vel speciale

in rebus aliena

vt an restitutam

hereditatem def

litudinibz qđ differentiis vtri

usq. senatusconsulti placuit ex

ploso senatusconsulto pegasia

no quod. postea supuenit om

nez auctoritatez trebelliano se

na. consul. prestare vt ex eo fit

deicommissarie hereditates re

stituuntur siue habeat heres

ex voluntate testatoris quar

tam. siue plus siue minus si

ue nihil penitus vt tunc quā

do vel nihil vel minus quarta

apud eum remaneat liceat ei

vel quartam vel quod deest ex

nostra auctoritate retinere vl

repetere solutum. quasi ex tre

belliano sena. consul. pro rata

portione actionibus. tam in

heredem qđ in fideicommissa

rium competentibus. Si. vt.

ro totam hereditatez restitue

rit sponte omnes hereditarie

actiones fideicommissario et

aduersus eum competunt.

Sed etiaz id quod p̄cipu

um pegasian senatusconsulti.

fuerat. vt quando recusabat

heres scriptus sibi datam her

editatem adire necessitas ei

imponeretur totam heredita

tez volenti fideicommissario

restituere z omnes ad eum et

contra eum transire actiones

et hoc transponimus ad sena.

con. trebellianum: vt ex hoc so

lo necessitas heredi imponatur

si ipso nolente adire fideicom

missarius desiderat restitui si

bi hereditatem nullo nec dam

no nec commodo apud hēre

dem remanente. Nihil. au

tem interest vtrum aliquis ex

asse heres institutus aut totā

eo. l. si filius. §. si.

e Fuerat. vt. s. e. §. sed si recuset.

f Apud herede. cui etiaz cauebit fideicō. de prestando

eum indemnez futur. occasione hereditatis. vt. ff. ad tre.

cum hereditas. z enā pro futuris hē exceptionem. vt. ff.

ad tre. l. i. §. qđ.

Sed hē cautio d

qua hic dicitur q

liter fit. Rñ. p. offi

tiū iud. postulan

te eo cui ē restitu

enda hereditas. l.

quora pars. non

autem sic si singu

lare fideicō. fit re

licti. vt. ff. ad tre.

l. nam qđ. §. non

omnes. vel etiam

postulante procu

ratore eius cui sit

mādatū. nec ius

ficit cauere de ras

to. vt. ff. ad trebel.

quidam. §. l. 2. c.

cursius.

hereditatem aut p parte resti

tuere rogatur: an ex pte heres

institutus aut totam eam p̄e

aut p̄tem p̄tis restituere roga

tur. Nam. hoc casu eadem ob

seruari p̄cipimus que in to

tius hereditatis restitutione

diximus. Si. quis vna ali

qua re deducta siue percepta

que quartam continet: veluti

fundo vel alia re rogat. sit re

stituere hereditatez: simili mo

do ex trebelliano senatuscon

sulto restitutio fiat perinde ac

si quarta parte retenta roga

tus esset reliquam hereditate

restituere. Sed illud inter

est qđ altero casu. id est cum de

ducta siue percepta aliqua re

siue pecunia restituitur heredi

tas in solidum: ex eo senatus

consul. actiones transferunt. z

res que remanent apud herede

sine v̄llo onere hereditario a

pud eum manet quasi ex lega

to ei acquisita. altero vero ca

su. id est cum quarta parte re

tenta rogatur heres restituere

re hereditatem z restituit scin

duntur actiones. z pro dodrā

te quidez transferuntur ad fi

deicommissarium pro qđran

te remanent apud heredem:

quinetiam licet vna re aliqua

deducta aut percepta restituere

aliquis hereditatem roga

tus est in qua maxima pars

hereditatis contineatur: e

que in solidum transferuntur

actiones: et secum deliberare

debet is cui restituitur here

ditas an expediat sibi resti

tui. Eadem scilicet interue

g Nihil dixim

vt. s. e. §. sed quia

stipulationes. et

pror. §. Et no. qđ

iur. ē in toto quo

ad totum. idem ē

in parte quo ad partem. vt. ff. de acqui. hēre. si ser aus. et

ff. de usufr. qui scit in princ. ar. d. ff. de euict. ex mille.

h Si quis quartam vel etiaz minus quarta sed tamē

agitur ad supplementum. vel retinebit. vt. ff. eo. l. i. §. si p̄

res ex percepto. in. fi.

i Remanet. facit. l. de hēre. insti. quotiens.

k Actiones. sz. creditorum. non legatorum. quod dicit

vt. s. eo. §. sed quia in fi. Accursius.

¶ **P**reterea licet, id est quāvis. **E**cclusus.

in Rogare.in codicillis.Accursius.

n Restituar. iō pōt ab his fideicō. relinquere. qm̃ sua
sponte relinquere legitimam hereditatem ṽr non inhi
tuendo aliu ṽr. *l. de iure. co. l. conficiuntur. §. i. Accursi⁹*

o Valeant. sed
quo iure hoc est ve
rum. antiquo nō
vt. ff. de le. i. l. i. Jē
nouo non. vt. l.
cōmunia de le. l. i.
dic ergo antiquo
ri iure locum ha
bere quod hic dici
tur vel dic. q̄ dicta
l. de le. i. f̄z noua iu
ra loquitur. f̄m q̄
ēparata sunt le
gata fidei cōmissis
vt. s. de le. sed non
vsq̄. Accur.

p Cum restitue
at. etenim quan
tus oneratur et ho
norari potest. ut. j
ti. i. §. hoc solum.
Sed nunquid q̄
tas retinebit. Rñ.
j. ti. i. §. hoc solum.

niunt. et si duabus pluribus
ue deductis perceptisue reb⁹
restituere hereditatem roga
tus sit. **S**i si certa summa pe
cunie dducta perceptaue: que
quartam vel maximaz ptem
etiam hereditatis continet ro
gatus sit aliquis hereditatem
restituere idem iuris est

Que autem dixim? d̄ eo qui
ex asse institutus est ead̄ trans
ferimus ⁊ ad eum qui ex par
te heres scriptus est. Adre

terea^l. intestatus quoque mo-
riturus p^t rogat^m eū ad quē
bona suay^l legitimo iure vel
onerario pertinere intelligit
vt hereditatem suaz totaz p^{tē}
ue eius aut rez aliquā. veluti
fūdum hōinē pecuīā alicui re-
stituatⁿ cū alioquin legata ni-
si ex testamento non valeant^o
Cum^p quoq; cui aliquid resti-
tuitur. potest rogat^r vt rursuz
ali j totum aut partem vel eti-
am aliquid aliud restituat.

q Sed qz nomē
no. nomē p̄leqns
rei vt. s. de tona. s.
est aliud.

r Detrahit. hęc
iura sunt. s. eo. in
princi.

¶ **Ex facto, id est ex questione de facto Accursius.**

Constitutionem, vt, *l. de fideicō. l. fi.*

v Legittimus. nota testes quinq; in codicil. necessa-
rios esse. vt. l. de codicil. l. i. §. fi. §. fi. 3 de fideicom. l. fi. ibi.
sed sine. v. 7c

¶ Iurauerit. nā in omni casu erat olim iurandū. 2 in
oi capitulo. vt. l. de iur. calū. l. i. in prin. hodie sufficit sel
iurare vt in auct. de his qui ingre. ad ap. §. fi.

¶ Balere, sed nūquid hodie corrigitur hoc cū nulli des
feratur inuito, vt. *l. de iureiur. l. fi. 2. l. generaliter. §. fin*

ait. An. nō qz hoc
est posterior iusti-
niani. vt. l. de fi-
dei cō. l. fi. 7 ita est
iste special' casus
in quo quis com-
pellitur iurare.

3 coartari no. p
pter contumaciā
non iurantis euz
condemnari vt. E
de iure calūp. l. ij.
§. fi. Accursius.

tribunianus vir excelsus que
stor sacri palaci suggessit con
stitutionez fecimus. p quam
disposuim⁹ si testator fidei he
redis sui comisit. vt vel here
ditatez vel speciale fideicom
missum restitueret. ⁊ licet neq ex
scriptura neq ex quinq testi
um numero qui in fideicom
missis legitimis esse nosci
tur possit res manifestari. sed
si vel pauciores q̄ quibz vel ne
mo penitus testis interuene
rit. tūc siue pater heredis siue
alius quicunq sit qui fidem
heredis elegerit. ⁊ ab eo resti
tui aliquid voluerit si heres p
fidia tentus adimplere fidem
recusat negando rem ita esse
subsecutam. si fideicommissa
rius iusiurandum ei detule
rit cum prius ipe de calumnia
iurauerit. necesse eum hēre v
l iusiurandum subiere q̄ nihil
tale a testatore audiuit vel recy
santem ad fideicommissi l vni
uersitatis vel specialis solutō
nem coartari ne debeat vltia
voluntas testatoris fidei he
redis comissa. Eadē obserua
ri censuimus et si a legatario
vel fideicommissario aliquid
similiter relictum sit. Qd⁹ si

¶ Eadem, scilicet ut compellatur iurare vel soluere

3 Quod si. dixi quando contumax fuit non iurando
nunc quando iurauit ⁊ per sacramentum fuit confessus
vel etiam antequam iuret. sed prius negauerat relictum
ut in fi. huius ti. dicemus statim. Accursius

De sing. re. p fideicō. re.

a Subtilitatem que est vter quo est voluntas nō solennis. non valeant ea que facta sunt. vt. l. de fideicō. l. xitas. r. l. de testamentis. non dubium. s. illud. Accur.

b Soluere cogendus. sed quō coartat ex nō solenni voluntate. sic g solunt inutiliter relicta. sicut et vtilit. qd esse nō dby. vt. l. de fideicō. l. si veri

tas. q est d. So. q dam dicit q vbi solenniter testari voluit et nō fecit h locum lex dria at. si noluit testari solenniter habet ar locū qd hic dē vt ar. ff. de codicillis. l. i. s. p. falsa ē. qz r hic de testatore loquit. q solenniter facit. vt ibi. si testator si dei heres. Alij vt b. dicebāt esse distinguendum. an dicat heres nō est vtz tibi legatū ē in q casu cogit p bare esse vtz r lo lenne vt in drio. eo saluo vt si referatur sacm iuret vt. s. pxi. s. an. dicit non pōr pte re qz est min^o solēne in q casu cogit vt hic. l. 3 b non valet. qz fm b expediret ei negare. qd esse non debet. vt. ff. de tri. illud. s. p. dicit go fm Jo. an ab initio phteaf relicti. r tūc nō tene tur ex nō solenni voluntate. vt in. l. illa dria. aut nega

uit sed postea fuit p sacm vlt p probationes dicit. vel delato iuramento phteaf relictum. tunc iurare p. l. h. vt ita rōne sui mendatū teneat. vt hic r ar. in aut. de tri en. r se. s. studium. r. s. ad hoc.

c De singul^r rebus p fideicōmissūz relicti. De fideicō. generalibus. s. n. i. dixit. nunc de specialib⁹ dicit. Accur.

d Otest. singulares. non solum generalite. vt. s. ti. i. Accur.

e Del legatariū. f. rogare vt aliquid alicui restituat

f Non possit. antiq iure inspecto. sed nouo iure aliter est. nam pōt a quolibet q p modū quocūq mō hz legari r fideicōmitti. vt. l. cōi. de le. l. i. s. fi. r hoc itatim subicit

g Alterius refert tñ an leget rē efnei an heredis. pmo casu distinguif an sciuerit alienā vlt credidit suā. secūdo nō vt. s. de le. s. q at. r. ff. de le. q. l. vñ ex familia. s. si rem

h Ipsius. scilicet legatarij. Accur.

i Inutiliter. facit. ff. de le. i. plane. q. s. fi. r. l. videndū et. ff. de le. i. q. l. i. s. sciendū. r. l. i. q. s. iul. r. l. legatarius. Sz ptra in dicta. l. plane. s. si cui. sed ibi stetit p legatariū q minus meliorē accepit. vlt melior videt esse quez eligerit. l. 3 de re nozē elegerit. vt ar. j. de act. s. p. terea. Item ar.

is a q relictū dē postq negaue rat phteaf quidez aliquid a se relictum esse sed ad legis subtilitatem^a deccurrit. oīno solue reb⁹ cogendus est.

De singulis reb⁹ p fideicō. re.

Otest⁹ aut quis ēt sin

p gulares res p fideicōmissum relinquere. ve

luti fundum. hominez

vestez. argentum pecuniā nu

meratam vel etiam ipsum hē

redez rogare vt alicui restitu

at vel legatariū. qz a lega

tario legari non possit pōt

aut non solum p prias res te

stator p fideicommissum reli

quere. sed heredis aut legata

rii aut fideicommissarij aut cu

i iussit alteri⁹. Itaqz et lega

tarius r fideicommissarius non

soluz de ea re rogari potest vt

eam alicui restituat que ei reli

cta sit. sed etiaz de alia: siue ipsi

us⁹ siue aliena sit. Hoc soluz

non obseruandum est: ne pl⁹

quisqz roget alicui restituere

q ipse ex testō cepit. Nam qd

ampli⁹ est inutiliter relinquit

Cum aut aliena res p fideicō

missum relinquitur necesse ē

ei qui rogatus ē: aut ipsam re

tra. ff. de le. q. impator. s. i. ibi eniuero r. Sed qd hic dē intellige qñ in qritate legat alicui r in qritate ones rat. ibi autē qñ qritas dat r in specie grauat. q casu tm videt estimasse ipem suam legatarius accipiendo qritatē vt ex ead lege colligit. Item d. ff. ad. l. fal. sed r h nō

dimere r prestare: aut estimas tionē ei⁹ soluere. Libertas qz suo p fideicōmissū dari pōt: vt heres euz roget manumittere vlt legatarius vlt fideicōmissarius. Nec interest vtz de suo proprio suo testator rog an de eo qui ipsi⁹ heredis aut legatarij vlt etiam extranei sit Itaqz r alienus suus redimi et manumitti debet. q si dñs eum nō vendat: si m mō nihil ex iudicio eius qui relinquit libertatē recepit⁹: non statim extinguif fideicōmissaria libertas sed differt⁹ qz possit tpe p cedente vbicunq occasio fui redimendi fuerit prestari libertas. Qui autem ex fideicōmissi causa manumittitur nō testatoris fit libertus etiam si testatoris seruus sit sed eius qui manumittit⁹. At is qui directo testamento liber esse iubetur ipsius testatoris libertus fit qui etiam orcinus⁹ appellatur. nec alius vllus ex directo testamento libertatem habere potest quā qui vtroqz tempore testatoris fuerit: et quo faceret testamentum et quo moreret. Directa autem

fu⁹. in pñ. s. r ibi eodez mō. Bñ. qz qritas erat legatā. r on⁹ erat possitū in faciēdo. Sz cū qritas legat r in qritate grauat⁹ tur sicut hic loq⁹ tur nunqd quat⁹ tam iure. fal. pōt onerat⁹ retinere. siue sit legatarius siue fideicō. q sit grauat⁹. Quidaz dicit q sic. vt. ff. ad. l. fal. penales. s. fi. Nos d. vt in e. t. lex fal. ficer. s. nūq. r d vul. sub copredi. s. cum filie. Accursius.

k Cū aut. libertas. efnei hz cre viderit suū. vt. ff. de fideicō. l. i. paulus rñ. q. r. l. alie no. in pñ. sed in pecuniario legato distinguif siue rit vlt ignorauerit rem alienā. vt. s.

de le. s. q aut. r. s. non solum.

l Non vendat. vel etiam si vendat vltra iustum precium vendere vult. nam tunc perinde est ac si non vendat. vt. ff. de le. i. q. non dubium. s. fi. Accursius.

m Sed modo interpositio est.

n Nilil. si enim aliqd etiam modi cum relinquit alicui vt vendat r ille legatum accepit p pellit vendere. vt hic. r. l. de fideicō. l. xre. deleri. r. l. si rem tonataz. r. l. ad l. fal. si ea cuius seruū.

o Recepit. scilicet dominus istius.

p Differt. qd differt non aufert. sic. ff. de iur. cū furio sus ar. d. l. de inoffi. tes. sancim⁹. s. fi. r. ff. de vfufr. si vfufr. Itē nō q mspici⁹ qd euenire pōt sic. ff. de iurid. om. iud. si idem. s. fi. r. ff. de adimē. le. l. seruo.

q Manumittit. i. heredes vel legatarij vel fideicom.

r Orcinus. sic dicit⁹ ab orco. id est manumissus ab eo q tendit ad orcum id est infernum. vel ab orco quod ē rectum. vnde orcinus. id est directe manumissus. vlt ab orce quod est capio. nam r inde archyornis. quia multa capiunt in testamento in quo multa fiunt.

s Ex suo nō expectata manumissioe ab alio faciēda.

t Testam. nro vel etiā codicillis testamento pfirmatū
vt. ff. de ma. i. libertas. Accursius

v Competere. q. ppetit hereditate adita. ē ab vno ex plu
ribus heredib. i. ff. de ma. tes. l. testamentū. §. testamētū

x Verba maxie. iō b dicit qz quibuscunqz vobis relin
qui pnt. vt. s. de le.
in prin. siue dire
ctis siue pccatis
vt. l. cōia de le. oē
verbum. 7 facit. ff.
ad tre. l. sceuola
Accursius.

y De codicillis
Quia testamen
ta 7 eorū acciden
tia dicta sunt. nūc de
codicillis. id est d
puula vel de mini
ma scripta volun
tate. nā ideo codi
cilli dicuntur. qz in
beniori cartula l
codice qz testamē
tum fiebat. 7 solū
in eis quedā fidei
cōmissa relinque
bant. 7 tales sunt
ad testamentum
qualis est scapha
ad nauem. S; nū
quid fm hoc pnt
heri fm scriptura
Quidā dicit qz n
sed tñ dico ē sine
scriptura hodie fi
eri licz forte olim
in scriptis tñ fie
rent. vt. l. de lo. li.
l. si. in prin. Accu.

a Ante augusti tpa cō
stat codicilloz ius in
vlu n fuisse. l. 3. prin.
lucius lentulus ex cui⁹ psona
ēt fideicōmissa esse ceperūt co
dicillos introduxit. nā cū dece
deret in africa scripsit codicil
los testamēto pfirmatos. qui
bus ab augusto⁹ petijt p fidei
cōmissum vt facit aliqd. Et cū
diuus augustus volūtate ei⁹
impletset deinceps reliq eius
auctoritatē secuti fideicomis
sa pstabant. 7 filia lentuli lega
ta que iure non^e dēbat soluit
Dicitur autē augustus puo
casse sapientes viros inter qz
trebaciū quoqz cui⁹ tūc aucto
ritas maxima erat. 7 quesisse
an posset recipi l. nec abionās
a iuris ratōne codicilloz vltius
est. 7 trebaciū suafisse augulto
qz diceret vtilissimum 7 neces
sarium hoc ciuibz esse pper

3 Ante. con
firmatos
hicno. q
qtruo. modis co
dicilli conficiunt.
aut enim in futu
rum confirmanē.
veluti testamēto
prius facto i quo
dicunt est quicqd
dixero in codicill
valere volo. 7 postea codicilli facti sunt. aut in preteritū
veluti codicilli prius facti testamento facto postea con
firmati sunt. Et hi duo casus sūt. l. e. sine initio. Tertio
sunt cum testamento. veluti cum testator qui testamē
tum implere nequiuert. addidit vt vum codicilloz
haberet. vt. l. e. l. si. §. illud plane. ibi vñlle rē. Quarto li
ne testamento scilicet ab intestato. vt. ff. e. conficiuntur
7. j. e. §. non tantum. 7. l. e. non id circo. hic autē fuerūt
confirmati vel ante vel post.

a Augusto. cui aliquid relinquebatur

b Eius. i. augusti. Accursius.

c Non debebat. quia legata non debebantur nisi ex te
stamento iure antiq vt diximus. s. ti. ij. §. preterea.

d Non possit propter impotentiam facti vt quia nō
habet tot testes qui testamento conficiēdo sufficiebant
secus si propter impotentiam iuris. vt. ff. e. l. diuus. §. co
dicillos. que est contra. 7 probatur hē solutio. ff. e. con
ficiuntur. §. codicilli.

e Non tñ confirmantur. s. expressim. vel etiā si quoq
iudicio retineatur prima voluntas. vt. ff. e. an testamē
ti tabulas fm io. S; hodie p. nā siue an siue post fiant sp
vident pfirmati. vt hic dē stat. 7. ff. e. si quis tamē. §. si.
7. l. ab intestato. Accursius.

magnas 7 longas pegrinatio
nes que apud veteres fuissent
vbi si quis testamentū facere
non^o posset. tñ codicillos pos
set. Post q tpa cū labeo co
dicillos fecisset iam nemini du
bium erat quin codicilli iure
optimo admitterentur. Ad^e
solū aut testamento facto pōt
quis codicillos facere. sed in
testatus quis decedens fidei
cōmittere codicillis^e potest

Sed cū an testamentū factū
codicilli facti erant papinia
nus ait non aliter vires habe
re qz si speciali postea volunta
te firmentur. Sed diui fra
tres seuerus 7 antoninus re
scripserunt ex his codicillis q
testamentum precedunt pos
se fideicommissum peti si ap
pareat eum qui testamentū
fecit a voluntate quam in co
dicillis expresserat non recess
fisse. Codicillis autem lē
reditas neqz dari neqz adimi
potest. ne confundatur^e ius te
stamentorū 7 codicilloz 7
ideo exhereditatio scribi^o potest

Directo autē hereditas co
dicillis neqz dari neqz adimi
potest Nam per fideicommis
sum hereditas codicillis iure
relinquitur. nec cōditionē hē
di instituto codicillis adijcet^e

restituatur vt. ff. ad tre. l. sceuola. Accursius.

m Codicillos. plures pōt vt ē oēs valeāt nisi vñam
pneant voluntatē. vt. l. e. l. cū pponas. aliō i testamē
tis. vt. s. q. mo. res. in fir. §. posteriore. 7 facit. ff. e. diu⁹. §. i.
n Et nullam. s. de illis qtruo. que in testamento desi
derantur. vt. vñ. testium vel sigilloz. vel q sua manu
scribantur. vel q subscribantur testes. vt. s. de res. §. i. sed
quedam solemnitates hic desiderantur vt sint quinqz te
stes. vt diximus. s. ti. ij. §. si.

o De hereditatibus que ab intestato deferuntur. Hec
rubrica est generalis ad omnes sequentes ti. vñq ad ti
ruluin de lo. pos. vbi mirum tractabit ex testamento 7
ab intestato. sed tertius huius ti. loquitur. tantum de su
is heredibus. 7 ficalis. ff. si cer. pe. 7 de rebus cre. vbi tra
ctat de mutuo in specie tantum

a Testatus. fecit. vel quia non vult vel quia
non potest. vt pupillus furiosus licet hi im
proprie intestati dicūt esse. 7 si vellēt testari n

f Codicillis. neqz
dari directo sed p
fideicōmissum. si
ue ab eo quē pri⁹
fecerat hēdē siue
a legataris bñ p
relinq. vt. ff. e. l. i. §
si. 7. l. e. l. pccitatē
7. j. pri. §.

g Confundatur.
id ē ne iste due vo
luntates sic misceā
tur vt vna ab alte
ra discerni nō pos
sit. nā si idē signi
ficarent. qreduer
la noia darent vt
l. e. si idē. Accur.

h Scribi. s. vt de
iure valeant. Acc.
i Directo. relinq
tur. S; q act. hē
hereditas lē alia
in codicillis pete
ret. An. quidā pe
tit e. ex. l. vt. ff. de
pccat. l. l. i. vñ dic
vñli act. i. ex testa
mēto. cū ad istar
testamēti codicil
li sunt inuēti. vt.

ff. e. l. ij. §. i.
k Adijcere. cui cō
ditōni adiecte ne
cesse parere nō hē
7 in ei⁹ pccatōis d
fecit de adēprōne
hēditatē cogitasse
vt vt. ff. d. pccat. l. i.
l. pe. i. si. hē forte in
uanū cogitauit vt
ibi dixi. Accur.

l Directo. si tñ
substituerit vt ro
gasse p fideicō. vt

possunt. vt. ff. de suis. l. i. in princi.

b Aut non iure fecit. qz ca. in solennitate testium. vt non habuit testamenti facionem et fecit.

c Ruptu. arrogatione vlagnatione postumi. vt. s. qui tuo. tel. infr. i. ru. et no. q. no est p oia idem qn rumpitur ac si nullu factus

esset cu primocai su. l. q. rumpit legatum vt eccos dicit non valeat vt. l. d. codicillis l. i. secundo sic vt

s. de fideic. l. res s. p. etere. i. r. ff. de iure codicilloz. si qui in. in. fi. i. r. n. et m. l. ab intestato.

z. s. i. i. s. non tm d. Irntue. vt p. capi. di. testato

ris. vt. s. q. b. mo. te. infirmant. s. n. tñ. et facit. ff. d. s.

fig. intestatus e. Irntit. suntz aliq duo modi vt

p querelam vt p stabulas testō re ciso vt. s. d. colla. vt. l. l. i. r. s.

f Supra dicitur mus. s. d. p. r. e. q. et diti. s. i. u.

g Fuerint. Irnt aliud est nece. le vt nemo eos p. e cedat vt ibi. de or vt. s. de p. r. e. q. et diti. s. i. u.

h Irntio nato. a liud si ex hna. vt. s. de pa. po. s. fi.

i Pronatus. i. procul a menar qz in quarto gra du est muli q vocat abnepos. vt. j. de gradibus. s. iij. vt

dic ppositu poni p simplici. i. nati vel natam. et sic pōe pro nepore predicto. Delic melius loquitur de oib de scendenib vltiorib. et id dicit pnat qz vbi in msi nium succedit. vt in auf. de p. r. e. et fal. ab intel. s. i. et sic proprie pnat. id est proculnatus. Accursius.

k Nec interest. naturales. i. legitimi.

l Adoptiu. q ad hoc vt sui dicantur. nisi emancipati fuerint. tunc. n. interest cu naturales emancipati iure p torio succedut. adoptiu. n. vt. ff. e. l. i. s. suos. et j. e. s. mi.

m Quib. i. ius heredit. n. Curis. erat. n. curia si ue corp. in qlibet ciuitate q curia. indigebat officialib vt negocia exp. dirent. vt in auf. de defen. ci. s. nulla. in fi.

col. iij. vñ quicunq vellet naturalē suū filiū dare illi cu rie vt ipsemet filius post morē pñs se offerre non ertā rib legitimis. vt pñ testō illud dicat legitim. fiebat. vt in auf. q. b. mo. na. effi. s. q. d. bo. et s. si quis igitur sic fit remissio peccatorz his q vadunt vltra mare.

o Scdm diualium. i. pncipiū. i. theodosij et leonis. vt l. de na. li. si q. s. et l. qm. p Nec nō eos. s. necesse est connumerari inter suos. q dōstitiones. l. d. na. li. cu quis. et l. nup. et Sustulerit. i. habuerit. Accur.

s Instrumenta. in quib. pñneat matrimonij inter

neq substituere directo l pōt Codicillos. at et plures qz fa cere pōt et nullaz solennitatē ordinationis deliderant.

Explicit liber secundus
Incipit liber tertius

De hereditatibus que ab intestato deferuntur

¶ Estat. decedit q aut oīno testamē tu non fecit aut bñō iure fecit: aut id qd fecerat ruptu irritu re factū est: aut si ex eo nemo heres in stitutus ē. Intestat. op aut hereditates ex lege. rñ. tab. pri mu ad suos heredes ptinent.

Sui at heredes estimant vt sup dicitur: qui i ptate moriē tis fuerint. veluti fili. filiaue nepos neptisue. ex filio p nepos p neptisue. ex nepote ex filio b nato: p natus. p nataue. Nec intere vtz naturales sint libe ri: an adoptiu. Quib. mō

numera. necesse ē et eos. qui ex legitimis mīmonijs n sunt pgeni i curijs. tñ ciuitatū das ti fm pncipiū diualium pñō

num q sup his posite sunt te nozē heres suoz iura nāsciscūt Necnon eos qz nte amplere sunt pñōnes p quas iussim vt si quis mulierē in suo ptu bernio copulauerit: n ab initio affectione maritali eaz tñ cū q poterat hie pñgiū et ex ea libe ros sustulerit postea hō affec tione pcedente et nuptialia iu ra et instrumenta cum ea fece rit: et filios vel filias habuerit. non solum eos liberos q post dotem editi sunt iustos dici mus et in potestate esse patel sed et anteriores qui et his qui postea nati sunt occasionem le gittimi nois prestiterunt qd

obtinere censuim. et si nō p geniti fuerint p dotale instru mentū pñciū liberi vel et nati ab hac luce fuerunt subtracti Ita demū tñ nepos neptis ue: p nepos p neptisue suoz heredum numero sunt si pcedens psona desierit in potes tate parentis esse: siue morte id acciderit. siue alia rōne velu ti emancipatione. Nam si p id tps q quis moritur filius

ant vt. l. de na. li. nuper. et nota q si etiā legitimos ha

brant ex vroz quondam tñ hēc valent et siue ex libera si ue ex liberta siue ierna quas postea manumiserit et i vroz rem duxerit hēc se uant in auf. de incestu. nup. s. fi. et in auf. de mien. et se. s. fi. et in auf. de filijs ante co. instrumēta natis per to. ti.

v Ita desient. S. nunqd fili. pcedit nepotes ex altero filio vno gradu vt. j. de gra. cog. s. primo gradu. et s. q. et tñ nō excludit vt. j. e. s. cu fili. rñ. nō videtur pcedere cum sui patris locum obtineat vt in dicto. s. e.

v Emācipatione. vlt capitis diminutiōe maxima vel media. non aut capitiuitate. vt. s. qbus mo. iuspa. po. sol s. si ab hostibus. et ff. e. l. i. s. si filius.

x Nam si p id tps. dtra. j. eo. s. cum aures queritur in prin. so. vt. j. i. i. s. proximis. Accursius florentinus.

y Quis. veluti auus Accursius.

z Eius. scilicet au.

x Ex eo. scilicet auo.

y Personis. cu oēs liberi appellant licet post trinepotē improprie. vt. ff. de gradibus. l. iurisconsult. s. parentes. et ff. de s. fig. l. liberos. Accursius.

z Postumi. heredes. cum habent p natis quotiens de eoz pmodis queritur. vt. ff. de sta. h. q. in vte. o. et no.

riam et lertā esse tractū. et totē datā esse q instrumenta totalia vt nuptialia dicunt. et si his duob. s. scriptura et tote dicit. p. non valere mīmonijs qz lex plerunqz de his dicit tali casu. vt hic. et s. de nup. s. non als. vt. ff. d. reg. iur. nup. nos dicim. valere mīmonij. vt. l. d. nup.

si vicin. et in auf. d. nup. s. nuptias col. iij. sed nō fies

ri liberos legitimos. vt in auf. de tri. et se. s. fi. col. iij

f Prestiterunt. s. primi. naz et ob hoc retinent qdaz prius cōcubinas vt expiant an ex eis possint filios habere vt postea accipiant eas in vroz vel repel

lant. qd. s. vt repel

lant in vroz p

hibitum est vt in auf. q mo. na. eff.

leg. s. qm. col. vñ.

¶ Censuim. q. d. nō solum si na

scant postea et vi

uant cu primis si ue nō nascantur aliq. siue et si na

scant aliq et mort

ant vt. l. de na. li. nuper. et nota q si etiā legitimos ha

brant ex vroz quondam tñ hēc valent et siue ex libera si ue ex liberta siue ierna quas postea manumiserit et i vroz rem duxerit hēc se uant in auf. de incestu. nup. s. fi. et in auf. de mien. et se. s. fi. et in auf. de filijs ante co. instrumēta natis per to. ti.

v Ita desient. S. nunqd fili. pcedit nepotes ex altero filio vno gradu vt. j. de gra. cog. s. primo gradu. et s. q. et tñ nō excludit vt. j. e. s. cu fili. rñ. nō videtur pcedere cum sui patris locum obtineat vt in dicto. s. e.

v Emācipatione. vlt capitis diminutiōe maxima vel media. non aut capitiuitate. vt. s. qbus mo. iuspa. po. sol s. si ab hostibus. et ff. e. l. i. s. si filius.

x Nam si p id tps. dtra. j. eo. s. cum aures queritur in prin. so. vt. j. i. i. s. proximis. Accursius florentinus.

y Quis. veluti auus Accursius.

z Eius. scilicet au.

x Ex eo. scilicet auo.

y Personis. cu oēs liberi appellant licet post trinepotē improprie. vt. ff. de gradibus. l. iurisconsult. s. parentes. et ff. de s. fig. l. liberos. Accursius.

z Postumi. heredes. cum habent p natis quotiens de eoz pmodis queritur. vt. ff. de sta. h. q. in vte. o. et no.

si vicin. et in auf. d. nup. s. nuptias col. iij. sed nō fies

ri liberos legitimos. vt in auf. de tri. et se. s. fi. col. iij

f Prestiterunt. s. primi. naz et ob hoc retinent qdaz prius cōcubinas vt expiant an ex eis possint filios habere vt postea accipiant eas in vroz vel repel

lant. qd. s. vt repel

lant in vroz p

hibitum est vt in auf. q mo. na. eff.

leg. s. qm. col. vñ.

¶ Censuim. q. d. nō solum si na

scant postea et vi

uant cu primis si ue nō nascantur aliq. siue et si na

scant aliq et mort

ant vt. l. de na. li. nuper. et nota q si etiā legitimos ha

brant ex vroz quondam tñ hēc valent et siue ex libera si ue ex liberta siue ierna quas postea manumiserit et i vroz rem duxerit hēc se uant in auf. de incestu. nup. s. fi. et in auf. de mien. et se. s. fi. et in auf. de filijs ante co. instrumēta natis per to. ti.

v Ita desient. S. nunqd fili. pcedit nepotes ex altero filio vno gradu vt. j. de gra. cog. s. primo gradu. et s. q. et tñ nō excludit vt. j. e. s. cu fili. rñ. nō videtur pcedere cum sui patris locum obtineat vt in dicto. s. e.

v Emācipatione. vlt capitis diminutiōe maxima vel media. non aut capitiuitate. vt. s. qbus mo. iuspa. po. sol s. si ab hostibus. et ff. e. l. i. s. si filius.

x Nam si p id tps. dtra. j. eo. s. cum aures queritur in prin. so. vt. j. i. i. s. proximis. Accursius florentinus.

y Quis. veluti auus Accursius.

z Eius. scilicet au.

x Ex eo. scilicet auo.

y Personis. cu oēs liberi appellant licet post trinepotē improprie. vt. ff. de gradibus. l. iurisconsult. s. parentes. et ff. de s. fig. l. liberos. Accursius.

z Postumi. heredes. cum habent p natis quotiens de eoz pmodis queritur. vt. ff. de sta. h. q. in vte. o. et no.

Perduellionis. ideo dicit pduellionis. qz per duellū
 fiebat cerra^men si aliquis criminis huius reus dicebat
 qd aliquid in ipsum principem vel reipublicam fuisset
 mo^uit^us fm p. 7 po. est dici hoc defendi quia 7 fm iura

Interdum^f autem licet in
ptate parentis mortis tpe su
us lxxres non fuit. tñ suus^b lxx
res pnti efficit. xeluti si ab ho
stibus quis reuersus fuerit p^r
mortem patris sui. ius autem
postlimini^p hoc facit. Der
contrarium aut hoc euenit vt
licet quis in familia defuncti
sit mortis tpe tamen suus lxx
res non fiat. xeluti si post^r mor
tem suam pater iudicatus fu
erit perduellionis^b reus ac per
hoc memoriaⁱ eius dānata^m
fuerit. suum enim lxxedez ha
bere non pōt. cum fiscus ei suc

Item^o si ex duobus filiis nepotes neptelue existant. ex altero vnus forte aut duo. ex altero tres aut quattuor: ad vnum aut duos dimidia pars pertineat. ad tres vel q̄t tuor altera dimidia. Cū^r autem queritur. an qui suus heres existere potest. eo tem^pore querendum est. quo. cer tum^o est aliquem sine³ testa mēto decessisse. quod accidit³ testamento destituto. Hac ratione si filius exheredatus

l. Temozia, naz
ipēcū fir mortu?
nō pōt damnnari
nisi a deo. vt. ff. q
sue fin ap. re. l. p.
m. Dānata, hoc
scz mō pñuncio
imperium lucius
fecisset ideo bona
in fiscum inferri.
nam per hoc me
mozia damnnatur
7 infamia quadā
defunctus afficiē
vt. §. qui ma. non
pos. §. i. 7 et tpe cō
missi delicti aliēa
tiones ab eo facte
non valebunt. vt
l. ad le. iul. ma. l.
pe. in fi. 7 ff. de to.
l. tonationes. §. fi.

n Potest dici. s.
verius
o Desinere. scz
lata sententia. nā
non facit ipo iure
desinere heredem
suum esse tale de
dictum.

p Cum filius fi
lio, secus si ex filia

3 Sinetestamento. qđ contingit septem modis vt. s.
e. in prin. diximus. Accursius florentinus.

die. Item. *l. de adop. l. penul. §. si liquidē que est contra*
So. illam intellige. vt. j. e. §. admonendi.
q. Cum is. scz pater naturalis. Accursius.
r. Duobus eo. scz patre naturali.
s. Ab ipso. scz patre naturali.
t. Fuissent. vt. s. de exte. li. §. emancipatos.
v. Extraneorum. si autem morte patris adoptiui fac
ti essent sui iuris durat agnationis ius inter eos id ē in
ter adoptiuum ⁊ naturalem filiū adoptantis nō eman
cipati vt sibi succedant. vt. ff. de gra. cog. filium nālem.
⁊. ff. vnde cog. l. i. §. cognationis. ⁊ d. adop. l. ante. d. j.
Item ⁊ ipsi adoptiuo patri succedit vt. j. e. §. sed ea.

r Adoptiuus p^r emancipatus, nō prius, vt. s. e. §. nec i^o ē,
y eius, id est naturalis patris.

a Ad agnatos, nā si nō emancipat certū est q^d filij nō suc-
 cedūt naturali patri, et ita agnati succedūt, vt. s. p^ri. et ff.

vn li. l. i. Si autē emanciparet succederent filij, vt. s. p^ri. §. et
 sic in eius potesta-
 te esset ad quē lo-
 na naturalis p^ris
 pertinent quod ē
 absurdum et contra
 regulā iur. vt. l. i. c.

b Sinus ergo
 iuril. q^d naturales
 emancipati iure
 pretorio vocātur
 sed adoptiuū emā-
 cipati non, vt. s. p^ri.
 §. ergo.

c Naturales, i.
 legitimi.

d Emancipati,
 ab adoptiuo p^rfe.

e Adiuuantur,
 nisi sint de suis, q^d

auus adoptauit
 nepotem in filius
 et postea emanci-
 pavit, vt. ff. ad ter-
 cul. l. i. §. adopti-

f Ratio, i. eman-
 cipatio, que iure
 ciui. est, vt. ff. de re,
 iur. l. i. c.

g Non pōt, sic,
 s. de le. ag. tu. §. si.
 sic. ff. de re. iu. nihil
 tam.

b Emancipati,
 ab adoptiuo p^rfer-
 post mortem natu-
 ralem, vt. s. §. post
 mortem.

i Eile, nota q^d si emancipetur filij vel filia vel deinceps
 non sunt sui heredes, non tamen desinunt esse filij vel fi-
 lie

k Eadem, que obseruantur in lo. pos. vnde liberi, et in p^r-
 ta. lo. pos. seruantur.

l Instituti, his enim institutis non datur hęc lo. po.
 nam si preteritus rumpat testamentum, et huic scilicet
 instituto viam aperit, et hoc est quod dicitur, nisi preteri-
 tus committat edictum, vt. ff. de contra tabulas. l. i. §. si
 quis ex liberis, si autem preteritus nolit vti postq^{uam} sel-
 agnouit, institutus habet contra ta. iure fm ta. quod est
 mirabile, nec expectat preteritum, vt. ff. de contra ta. l. si
 post. §. si. et de le. i. non nunq^{uam}.

m Oportet, scilicet masculi nominatim, femine inter
 ceteros vt. s. de exhere li. §. i. Accursius.

n Exheredatis, cum ergo matris preteritio pro exhere-
 datione habeatur, vt. s. de exhere. li. §. vl. cessat ibi contra

ta. lo. pos. vt. ff. §. contra ta. illud. §. ad testam.

o In potestate, emancipatis committētib^{us} edictu^m
 non alio, fm mar. vt. ff. de contra ta. l. i. §. si quis ex li. §.
 Jo. contra, nam nullum dicere pōt, et contra ta. suo iurē
 habent, vt. ff. de li. p. si duo. et de li. p. maximum.

p Repellit, scilicet
 pretor repellit ni-
 si sint instituti, et
 eis committatur
 edictum, vt. ff. de
 ta. non putauit. §.
 in adoptione. et §.
 vt autem. Item
 contra, ff. de contra
 ta. l. i. §. si quis, fi-
 lio. So. vt. s. eo. §.
 at hi.

tona eius non admittit, quia
 desinunt in numero liberorum
 esse. Admonendi tamen
 sumus eos qui in adoptiua
 familia sunt quique post mor-
 tem naturalis parentis ab ad-
 optiuo patre emancipati fue-
 rint, intestato parente natu-
 rali mortuo, licet ea parte edi-
 cti qua liberi ad honorum pos-
 sessionem vocantur, non ad-
 mittantur, alia tamen parte
 vocari id est qua cognati desu-
 cti vocantur, ex qua parte ita
 admittuntur, si neq^{ue} sui here-
 des liberi, neq^{ue} emancipati ob-
 stent, neq^{ue} agnatus quidem
 ullus interueniat Ante enī
 pretor liberos vocat tam su-
 os heredes q^{uam} emancipatos,
 deinde legitimos heredes,
 deinde proximos cognatos.
 Sed et ea omnia quidem an-
 tiquitati placuerunt. Aliq^{uando}
 autem emendationem a nra
 constitutione acceperūt, quā
 super his personis composui-
 mus, que a patribus suis na-
 turalibus in adoptionem al-
 lijs datur. Inuenimus etenī
 nonnullos casus, in quibus
 filij et naturalium parentum
 successionem propter adopti-
 onem amittebant, et adop-
 tione facile per emancipatio-
 nem soluta, ad neutrius pa-

q Admonendi, licet hos duos qui sequuntur non ad-
 miserim de iure ciui. vt. s. e. §. at hi. m. et.

r Ad bonorum pos. s. vnde liberi.

s Emancipati, qui sunt sui per pretorem, vt. s. eodem
 §. emancipati

t Legitimos, i. agnatos, vt. j. n. i. i. rñ.

v Proximos, sic. ff. si ta. te. l. i. sic. ff. quis or. in lo. pos.
 seruetur. l. i.

x Sed omnia, que. s. eo. §. at hi. dicta sunt, si. s. in pro-
 ri. §.

y Aliquam, q. d. quedā correrimus quedā retinui^m

z Constitutione, vt. de adop. l. penul.

a Naturalibus, et legitimis.

b Nonnullos, i. aliquos, Accursius.

c Ad neutrius, vt. s. e. §. at hi.

d Vocabantur hoc idem videtur etiam contingere
 hodie in casu que habem^{us}, j. e. §. nra autē, de ado. l. pe-

§. sed hoc. Sed dic qd au' adoptans tenetur ei relinquere quartā v' filio arrogato. vt. j. e. §. nra. ibi quēadmoduz. e

Constitutionem. s. predictam.

f Permansisset numqd g non pmanfit. Rñ. imo permansit vt. s. de adop. §. sed hodie. sed b dixit referēdo se ad factuz. q. d. ac si de iure r d facto in eius familia p mansisset.

g Tantum mō Nunquid euz in ius vocabit sine venia. Item num quid alimenta tali filio dare tenet Rñ. nō per hanc lras. r. s. d. a dop. §. sed hodie. Pla. dixit ptra.

h b intestato s. simul cum alijs naturalib'. vt. l. de suis. r. le. si tes. non tamen succedat alijs p sanguineis sui patris ad optiui. vt. l. de adop. l. penul. §. si quidem. in fi. Accursius.

i Ab eo. s. adoptiui patre.

k Iure civili. qz si ei potestate sua

l Neqz ptozio. qz non est eman cipatus ab eo. vt s. de expe. lib. in prin. §. emancipatos. et. §. si.

m Inofficiosi s. de inoff. test. cōtra. §. tam autem So. alla intelligitur fin distinctōnem huius. §. vt ibi dicitur.

n Cōsulto. qd non habemus. s. dicebat qtres iu uenes arroganti deferēbāt vt vñ eligeret. quo casu magna eāt hēc solēntas. vñ ex cōstitutione diui p q quartaz ei dabat arrogatoz qd hodie non ē imo id

hēc casu vt rals. vt hic. et. l. de adop. l. penul. §. q autē.

o Ad eius. scz quarte.

p Nostra pstone. vt. l. de adop. l. penl. §. si vero. pater

q Parens. b in infinitum accipe. vt. ff. gra. l. iure con §. parentes.

r Seruiamus. vt siue loco filij habeam siue nepotis ad optetur ac si vere naturalis esset. s. filio precedente nepo tem. vt. l. de adop. l. penul. §. quod autem filio.

s Quemadmodum. q. d. sic transit. vt in hoc casu qui

tris successiones vocabantur. Hoc solito more corrigentes: pstitutionem scriptimus: per quam diffinimus quando parens naturalis filium suū adoptanduz aliq dederit: integra omnia iura ita seruari: atqz si in patris naturalis potestate permansisset: nec penitus ad optio fuerit subsecuta nisi in hoc tantummodo casu vt possit ab intestato ad patris ad optiui venire successionē. Testamento autem ab eo facto neqz iure civili. neqz ptozio ex hereditate eius aliquid persequi potest: neqz contra tabulas bonorum possessione agnita: neqz inofficiosi querela instituta: cum nec necessitas patri adoptiui imponatur: v' eum heredem instituere: v' ex hereditate eum facere: v' ptozte nullo naturali viculo copulatum: neqz si ex fabianiano senatusconsulto. ex tribus maribus fuerit adoptatus. Nam in huiusmodi casu neqz quarta ei seruatur: nec vlla actio ad eius persecutionem ei competit. In nostra autem constitutione exceptus est is: quē parens naturalis adoptandus suscepit. v' t' qz enī iure tam naturali qz legitimo i hac persona concurrente: pristina iura in tali adoptioe seruauimus: quemadmodum si paterfam. sese dederit ad arrogandum que specialiter r sigillatim ex prefate constitutionis tenore possūt colligi. Item vetustas ex masculis progeneri

sequitur.

Item vetustas. correximus ius antiquū circa lteros primi grad' nales siue adoptiuos. nūc circa vltiores.

v Solos. in hoc male.

x Anteponebat. in hoc bene.

tos plus diligens: solos nepotes vel neptes qui ex virili sexu descendunt: ad suozū vocabat successionem: et iuri agnatorū eos anteponebat. Neptes autem qui ex filiabus nati sunt: r pronepotes ex neptibus cognatorum loco numerans: post agnatorum lineam eos vocabat tam in aui qz pro aui materni qz in auiē vel pro auiē siue paterne siue. materne successionem. Diuibauit principes nō passi sunt talem contra naturam iniuriā: sine competenti emendatioe relinquere. Sed cum nepotis vel pronepotis nomen cōmune est vtriusqz: qui tam ex masculis qz ex feminis descendūt ideo eūdem gradū r ordinem successionis eis donauerunt. Sed vt aliquid amplius sit eis: qui non solum nature s. etiaz veteris iuris suffragijs muniantur r portionem nepotum et neptuz v' deinceps de quibus supradiximus paulo s minuendam esse existi mauerunt: vt minus tertia parte acciperent qz mater eorum vel auia fuerat acceptura vel pater eorum vel auus paternus siue maternus quando femina mortua sit de cuius hereditate agitur: hisqz licet soli sunt qui descendunt ex femineo sexu adeuntibus agnatos minime vocabant. Et quemadmodum lex. xij. tabularum: filio mortuo nepotes vel neptes vel pronepotes vel proneptes in locum

y Neptes vocabat. s. vetustas non civilis iure. auctoritas. vt. s. sed ptozio. vt. j. ti. i. §. sed qz. Acc.

z Paterni. scz moriente masculo de cuius bonis agitur. vt. j. §. ptozio. a Paterne. scz moriente femina. vt. j. pr. §. Accur.

b Diuibauit vt. l. de suis r legi. si defunctus et l. de col. l. illam.

c Donauerunt. scz pncipes. s. nō idem pmodū. vt sequitur.

d Suffragio. i. lege. r. j. tabularū

e Minuuntur no. duas rōes v' cerevna. vt. s. de adop. §. sed hodie in fi. §.

f Diximus. scz nullo modo nisi tertio ordine succederet. vt. s. pr. §.

g Paulo. nota parz de tertia pte totius rei dici. sic in auct. de exhi. r i. tro. reis. §. facim' b Estimaueit. scz principes.

i Mortua sit. nota duos casus si enim moriet femina nepotes vel neptes ex masculis vel feminis in nihilum olim nisi post agnatos. hodie cū diminutione succedunt tertię partis. si moriet masculus. nepotes ex filia tantuz vocentur cum diminutione tertię pte. vt hic dicit.

k xij. tabu. qd de diminutione hac tertię dī corrigitur p sequentē. §. fin. S. Sed nos fin. b. dicim' sequentes §. loq in quadā alia pte q debebat agnatis scz quartaz. nō aut de hac tertia. sed p auct. dicim' d hac tertia correctū.

scz vt eqli^o hodie veniat vt in aut. d. trien. 7 se. s. neq. illo
l Vocabat. s. s. eo. s. cum filius. Accursius.
m Sed constitutionem. qua non habemus vt sequit^r
n Constitutione. vt. l. de suis 7 le. l. fi.
o Transuerla linea. sic i aut. de no. ali. s. c. i. agi. circa fi.
p Descendunt.
 scilicet nepotibus
 vel pronepotibus
 ex filia
q Et tempora. vt
 in futuris casibus
 tantum valeant.
 vt. l. de suis. 7 le.
 l. vlti.
r Ita tñ hoc qd
 sequitur est refe
 rendu. s. ad. s. di
 ui. nō ad primus
s Statuit. vt. s.
 e. s. cum filius.
t Similiter ha
 leant. imo in capi
 ta videtur diuidi.
 vt. j. ti. i. s. hoc etiā
 addendum. in fi.
 s. sed ibi d. collate
 ralib⁹. hic de de. cē
 ventibus. loquit^r.
v Diminutione
 scilicet quarte que
 debebatur agnatif
 non tertieque de
 bebatur patruis.
 vt. s. pr. s. dixim⁹

De legitima
 agnatorum successio
 ne. Rubrica.

r Nemo
 et vnus.
 ff. de test.

tu. si nemo.

y Su⁹. s. ti. i. s. i.

z Pretor. s. ti. i.
 s. emancipati.

a Constōes. s. ti.
 i. s. quibus consue
 rarit. s. diui.

b Etat. dico 7
 amplectat. nā hēc
 duo necessaria sūt.

c Successionem defuncti.

d Quoquo modo scilicet. ci. vel pr. iure.

e Agnatorum. capite non minutum. vt. ff. e. capitis.

f Proximum id est qui proximior est defuncto. j. eo. s.

si plures. 7. s. prori. Accursius.

g Agnat. sic. ff. de legitima. tu. l. sunt autē.

h Libro. vt. s. de le. ag. tu. s. sunt autē.

i Cognatione. cognatio est genus. agnatio species. vñ

quisquis est agnatus est cognatus. sed nō conuertitur.

k Itaq. consanguinei quasi ex eodem sanguine nati.

ceteri agnati non dicuntur consanguinei. vt. ff. de suis 7

le. l. i. in prin.

l Item inu. cē

scilz filius fratris

patruo.

m Et etiam cō

sobini iproprie.

vt. j. de gra. cog. s.

liq.

n Di cōsanguini

nitatis. s. ad suos

fratres prius na

tos ad reliq. s. o

agnatos agnatio

nis tantu. ius ac

quiritur vt. s. pr.

dirimus 7 est herē

hēc si viuentē eo

id est de cuius hē

reditate agitur cō

cepti saltem erat.

vt. ff. de suis 7 leg.

hē. ticius. ff. vñ

cogna. l. i. s. si quis

primior. Accur.

o Non tñ. quā

uis agnati vocen

tur ad hereditatez

nō tamē tē. Dat.

l. s. rj. tā.

p Sed his 7 ois

bus his vt. j. e. s. si

plures. Accur.

q Certum. quod

est etiam. scilicet

facto testamento

quod emanauit.

quod dic. vt. j. pro

xi. s.

r Quoq. quasi

dicat. non solum

iure naturali con

stituitur agnatio

sed etiam civilitē

per adoptionem.

scilz quālibet iure

isto. vt. ff. de ado.

l. i. 7. s. de adop. in

princi. sed hodie p

eam tantum ex q

transit in potestā

tem arrogatoris

vt. s. ti. i. s. nostra autē.

sed tamen licet nō fiat agnat⁹

s. hodie quia non transit in potestāte extranei arrogan⁹.

succedit tñ ab intestato patri tñ non alijs patris agnat⁹

vt. l. de adop. l. penul. s. siquidem. Accur.

s Naturales. s. l. gntimos nō tamen emancipatos vt

ff. de gra. cogna. si filium. Accursius.

t Nemo suus⁹ hē

res vel eorum quos

inter suos hēredēs

prezoz vel constitu

tiones⁹ vocant extat⁹. et qui

successionem⁹ quoquomodo⁹

amplectitur. tunc ex leg. xij.

tabularum ad agnatum pro

ximum⁹ pertinet hēreditas.

Sunt autem agnati⁹ vt pzo

quoq. libro⁹ tradidimus. cō

gnati per virilis sexus perso

nas cognatione⁹ coniuncti q

si a parte cognati. Itaq. ex

eodem patre nati fratres ag

nati sibi sunt. qui 7 consangu

inei vocantur nec requiritur

an etiam eandem matrem ha

buerint. Item patruus

fratris filio. 7 inuicem is illi

agnatus est. eodem numero

sunt fratres patruales id est

qui ex duobus fratribus pro

creati sunt qui etiam⁹ conso

bini vocantur. qua ratione

etiam ad plures gradus cog

nationis peruenire poterim⁹

Hi⁹ etiam qui post mortem

patris nascuntur. iura consan

guinitatis nascuntur. Non⁹

tamen omnibus simul agna

tis dat lex hēreditatem. sed p

his qui tñc proximiori gradu

sunt cum certum⁹ esse ceperit

aliquem intestatum decessisse

per adoptionem quoq.

agnationis ius cōsistit. veluti

iter filios naturales⁹ 7 eos qz

vt. s. ti. i. s. nostra autē.

sed tamen licet nō fiat agnat⁹

s. hodie quia non transit in potestāte extranei arrogan⁹.

succedit tñ ab intestato patri tñ non alijs patris agnat⁹

vt. l. de adop. l. penul. s. siquidem. Accur.

s Naturales. s. l. gntimos nō tamen emancipatos vt

ff. de gra. cogna. si filium. Accursius.

t Nemo suus⁹ hē

res vel eorum quos

inter suos hēredēs

prezoz vel constitu

tiones⁹ vocant extat⁹. et qui

successionem⁹ quoquomodo⁹

amplectitur. tunc ex leg. xij.

tabularum ad agnatum pro

ximum⁹ pertinet hēreditas.

Sunt autem agnati⁹ vt pzo

quoq. libro⁹ tradidimus. cō

gnati per virilis sexus perso

nas cognatione⁹ coniuncti q

si a parte cognati. Itaq. ex

eodem patre nati fratres ag

nati sibi sunt. qui 7 consangu

inei vocantur nec requiritur

an etiam eandem matrem ha

buerint. Item patruus

fratris filio. 7 inuicem is illi

agnatus est. eodem numero

sunt fratres patruales id est

qui ex duobus fratribus pro

creati sunt qui etiam⁹ conso

bini vocantur. qua ratione

etiam ad plures gradus cog

nationis peruenire poterim⁹

Hi⁹ etiam qui post mortem

patris nascuntur. iura consan

guinitatis nascuntur. Non⁹

tamen omnibus simul agna

tis dat lex hēreditatem. sed p

his qui tñc proximiori gradu

sunt cum certum⁹ esse ceperit

aliquem intestatum decessisse

per adoptionem quoq.

agnationis ius cōsistit. veluti

iter filios naturales⁹ 7 eos qz

vt. s. ti. i. s. nostra autē.

sed tamen licet nō fiat agnat⁹

s. hodie quia non transit in potestāte extranei arrogan⁹.

succedit tñ ab intestato patri tñ non alijs patris agnat⁹

vt. l. de adop. l. penul. s. siquidem. Accur.

s Naturales. s. l. gntimos nō tamen emancipatos vt

ff. de gra. cogna. si filium. Accursius.

t Nemo suus⁹ hē

res vel eorum quos

inter suos hēredēs

prezoz vel constitu

tiones⁹ vocant extat⁹. et qui

successionem⁹ quoquomodo⁹

amplectitur. tunc ex leg. xij.

tabularum ad agnatum pro

ximum⁹ pertinet hēreditas.

Sunt autem agnati⁹ vt pzo

quoq. libro⁹ tradidimus. cō

gnati per virilis sexus perso

nas cognatione⁹ coniuncti q

si a parte cognati. Itaq. ex

eodem patre nati fratres ag

nati sibi sunt. qui 7 consangu

inei vocantur nec requiritur

an etiam eandem matrem ha

buerint. Item patruus

fratris filio. 7 inuicem is illi

agnatus est. eodem numero

sunt fratres patruales id est

qui ex duobus fratribus pro

creati sunt qui etiam⁹ conso

bini vocantur. qua ratione

etiam ad plures gradus cog

nationis peruenire poterim⁹

Hi⁹ etiam qui post mortem

patris nascuntur. iura consan

guinitatis nascuntur. Non⁹

tamen omnibus simul agna

tis dat lex hēreditatem. sed p

his qui tñc proximiori gradu

sunt cum certum⁹ esse ceperit

aliquem intestatum decessisse

per adoptionem quoq.

agnationis ius cōsistit. veluti

iter filios naturales⁹ 7 eos qz

vt. s. ti. i. s. nostra autē.

sed tamen licet nō fiat agnat⁹

s. hodie quia non transit in potestāte extranei arrogan⁹.

succedit tñ ab intestato patri tñ non alijs patris agnat⁹

vt. l. de adop. l. penul. s. siquidem. Accur.

s Naturales. s. l. gntimos nō tamen emancipatos vt

ff. de gra. cogna. si filium. Accursius.

t Nemo suus⁹ hē

res vel eorum quos

inter suos hēredēs

prezoz vel constitu

tiones⁹ vocant extat⁹. et qui

successionem⁹ quoquomodo⁹

amplectitur. tunc ex leg. xij.

tabularum ad agnatum pro

ximum⁹ pertinet hēreditas.

Sunt autem agnati⁹ vt pzo

quoq. libro⁹ tradidimus. cō

gnati per virilis sexus perso

nas cognatione⁹ coniuncti q

si a parte cognati. Itaq. ex

eodem patre nati fratres ag

nati sibi sunt. qui 7 consangu

inei vocantur nec requiritur

an etiam eandem matrem ha

buerint. Item patruus

fratris filio. 7 inuicem is illi

agnatus est. eodem numero

sunt fratres patruales id est

qui ex duobus fratribus pro

creati sunt qui etiam⁹ conso

bini vocantur. qua ratione

etiam ad plures gradus cog

nationis peruenire poterim⁹

Hi⁹ etiam qui post mortem

patris nascuntur. iura consan

guinitatis nascuntur. Non⁹

tamen omnibus simul agna

a Item si quis. non solum pater de quo dictum est.
b Duos esse. id est agnoscitur alijs agnatis adopta-
tis. et eis cognatus fit. ut ff. de adop. qui adop. Accur.
c Ceterum. id est certe. vel aliter. lex quidem. xij. ta. de
seruabat hereditatem agnatis proximis. sed media iuris
prudencia cum di-
stinctione. et ideo
dicit. ceterum. p
sed.
d Longissimo
id est decennio. ut
j. de succes. cog. s.
finali. Accursius
f Feminas. ag-
natas.
e Quod placet
bat. non caute po-
nit placebat et non
placet. ut j. s. nos
vero. Et hoc erat
per mediam iuris
prudenciam non
per l. xij. ta. neq.
per pretores. ut j.
e. s. et hoc quidem
et s. media Accur-
sius.
g Consanguini-
tatis. id est agna-
tionis.
h Earum. scz fe-
minarum.
i Tua. scz heredi-
tatis.
k Plerumq. b
propter consanguini-
tas sorores de q
bus modo dixit.
l Ad masculos
sic. s. ii. s. Item
retusitas. Accur.
m Sed qz eas.
f. agnatas. femi-
nas.

n Proximitas
ide cognationis
o Interueniat
nec aliquis suorum. v. s. ii. s. admonendi. in fi. s. Accur-
sius.
p Quidem. que sunt. s. in. s. ceterum. et s. sed quia di-
cta sunt.
q Sed simplicitatem. remota differentia agnatorum.
ut inter masculos et feminas. sic. s. de fideic. l. x. s. qz
r Junior. et sic nota qz lex. xij. ta. est vetustior qz me-

dia iuris prudentia et qz ius pretorum.
s Anterior. i. constitutione anteriori. j. scripta. que e.
l. de legitimis l. x. l. lege. xij. tabularum.
t Prefatam. s. dictam. s. e. s. ceterum. Accursius.
v Eas. agnatas feminas nisi sorores.

similitudinem suorum inuicem
ad successionem vocabat De
dia autem iuris prudentia q
erat quidem lege. xij. tabula-
rum iunior et imperiali autem
dispositione anteriori subtili-
tate quadam excogitata: pre-
fatam differentiam induce-
bat: et penitus eas a successio-
ne agnatorum repellat omni-
alia successione incognita: do-
nec pretores paulatim asperi-
tatem iuris civilis corrigenti-
tes siue quod deest adimplen-
tes humano proposito alius
ordinem suis edictis addide-
runt. et cognationis linea p-
ximitatis nomine introduc-
ta: per bonorum possessionem
eas adiuuabant: et polliceban-
tur his bonorum possessionem
que unde cognati appellatur
Nos vero legem. xij. tabula-
rum sequentes et eius vestigia
in hac parte conseruantes lauda-
mus quidem pretores sue hu-
manitatis: si tamen eos in plenum
huic cause mederi inuenimus
quod etenim uno eodemqz gra-
du naturali pcurrente et agna-
tionis titulis tam in masculis
qz in feminis equa lance psti-
tutis. masculis quidem dabatur
ad successionem venire om-
nium agnatorum: ex agnatis au-
tem mulieribus: nullis peni-
tus nisi soli sorori ad agnato-
rum successionem patebat adi-
tus Ideo nos in plenum om-
nia reducentes: et ad ius. xij.
tabula. eandem dispositionem
exequentes: nostra pstitutione
sanctimus: omnes legitimas
personas id est per virilem sex-

r Omni. nam
ordo cognatorum
non erat adhuc.
vel dic etiam defi-
cientibus agna-
tibus tamen non vo-
cabantur.
y Quilis. i. me-
die iuris prudentie
qz. s. civile dicit.
ut ff. de origi. iuris
l. ij. s. hanc disputa-
tio. Accursius
z Dis bonorum.
id est mulieribus
agnatis ultra so-
rores.
a Appellabant
sic dicta. quia per
eam cognati vo-
cantur.
b Nos vero. hic
Iulianus loqz
c Cause. id est
expulsioni agna-
torum.

d Quare etenim
beneficio forte p-
uidendum agnatis feminis. quare et enim et.
e Titulis. id est nominibus.
ee Constitutis. id est ordinatis.
f Dabatur. id est concedebatur.
g Aditus. certe non erat ratio iusta vel sufficiens licet
aliqua sit. ut. s. e. s. ceterum in fi.
h Nostra pstitio. ut. l. de legitimis l. x. l. lege. xij. ta.

f *Proculimus*, s. in greco, *Accursius*.

De sena.terculiano

a Cum satis.ratio prima.
b Apertum est.s.successorium editum de persona in personam.

c Marime.ratio secunda.
d Gradu agnatoz.Zacursius.

e Ad legitimā

est enim filius agnatus patri proxi-
m^o. vt. ff. d. suis
n. 7. e. filius quod
ius non tollit p
ca. di. sicut nec in-
ter fratres. vt hic
et. l. de le. tu. l. iij
qđ non erat rectū
vt. ff. de re. iur. l. e.
quum est. vt. s. d.
le. pa. tu. in fi. 7. j.
de cōtrahe. emp.
l. si post empriōez

f Successione s
i. succ. edictum.

g Parens. sec^o
econtra. vt. s. ti. i.
§. emancipati.

h Constitutio
ne. vt. l. d. eman.
li. l. fi.

i Fiducia. sic di-
cendo illi^o succe-
dendi bonis tuis
mihi reseruo. vel
etiam sic emanci-
pote cōtracta fi-
ducia. Zacursius
k Manumissus
ser. id est emanci-
passet. sic. ff. quā-
to de p. ac est an.
la. §. alienatio.
De senatuscōsul-
to terculiano Ru-
brica.

Ex p.
l pōebat
impro-
pe. nā

agnatos nullo mo-
do vocabat vt se-
quitur. Accur-
m Oasculoz.
vt. s. ti. i. in prin.
n Necessitudi-

nem. i. cognationem. nam dicunt^r cognati necessarij vt
ff. de iur. 7. iure. l. fi. o Filiū. qđ adinuicē sunt cognati.
vt. j. de suc. co. §. vulgo p Angusthe. nota ius dici an-
gustiosum vlt^o iniquum vt. j. de suc. li. in pncipi. 7. ff. de ci-
uilib^o iur. l. iij. in pn. q Postea. s. post legem. xij. ta. 7
p diuū claudium 7 p senatuscōsul. terculi. vt sequitur
r Amisforū. s. acie pncipis. vt ar. s. de excu. tu. in prin.
Del dic q generaliter statuit. vt. l. d. in off. re. liberi. pzia
verior est accursius florentinus. s Eoz. s. filioz
t Auie. etia; hodie auia succedit sicut mater. vt i. auf.
de hre. que ab intel. §. psequens. v Habēs. i. ites ha-
bens filios. nō autem in potestate. vt. s. de adop. §. femie
quos tres habere videtur etiam si tres geminos peperit
fm Jo. vt. ff. de. x. fig. l. cum enixa.

r Parentis. s. matris et ita nota de iure romanorum

erat qđ cognatis a pretore ap-
tū ē: h agnatis eē reclusū. ma-
xime cū in honore quidē tute-
lay 7 pmo gradu^o deficiēte: se-
quēs succedit: 7 qđ in honore
obtiebat: nō erat in lucro p-
missum. Ad legitimā aut suc-
cessionē nihilomin^o vocatur
ēt parens^s qui cōtracta fidu-
cia filiū vel filia: nepotē vel ne-
ptē: ac deinceps emancipat qđ
ex nra pōtione oīno induci ur
vt emancipationes liberozū sp
videāt qđ ptracta fiducia hie-
ri cū apud veteres non aliē h
obtinebat: nisi spālī cōtracta
fiducia parēs manumissij^s.

De senatus cōsulto terculiāo

Ex xij. tabularuz
l ita stricto iure vte-
bat^r 7 pponebat ma-
sculoz^m pgeniem
7 eos qui p feminini sexus ne-
cessitudine^m sibi iungunt ado-
expellebat: vt neq; quidē int^r
mrem 7 filium^o filiamue vl-
tro citroq; hereditatis capiēs
de ius daret: nisi q pretores
ex primitate cognatoz: eas p-
sonas ad successionem bono-
rum: possessione vñ cognati
accommodata vocabāt. Sz
h iuris angustie^p postea^q eme-
date sunt: 7 prim^o quidez di-
uus claudius: matri ad sola-
tium liberoz amissoz^r legitti-

vrozem alicuius esse in potestate parentis. non mariti
nisi qđ ad debitum carnis. aliud de iure longobardoz. vt
hic. 7. l. d. cōdi. infer. si vrozem. 7 in longobarda q̄liter
mulieri alienare pmissum sit. l. i. y Iussu. s. iure an-
tiqrum quelibz hereditas patri p filium querit. vt. ff.

mam eoz^s detulit hereditatē:
postea autē senatuscōsul. to
terculiano: qđ diui adriani tē-
poribz factū est: plenissime de
triste successionē matri nō ēt
auie^r deferenda cautuz est: vt
mē ingenua triuz liberoz ius
hñs^p libertina q̄ttuoz ad bo-
na filioz filiarumue admitta-
tur intestatoz mortuoz: lz in
potestate parentis^r est: vt scz
cū alieno iuri subiecta est: ius
sue eius adeat cuius iuri sub-
iecta est Preferunt^r autē
mri liberi dñcti^a qui sui sūt
qui queue suozū^p loco sunt si-
ue primi gradus siue vltorio-
ris^o sed et^e filie sue mortue
filius vel filia preponit^r ex cō-
stitutionibz mri defūcti^s id ē
auie sue: Sz^b vero vtriusq;
non etiam au^o et proau^o ma-
tri anteposit^r: scilicet cum in-
ter eos solos^s de hereditate
agitur. Frater autem con-
sanguineus tam filij q; filie
excluebat^r mrem. Soroz
autē psanguinea piter cū ma-
tre admittēbat^m. Sed^r si
fuerant frater 7 soroz psangui-
nei 7 mater liberis onerata sic
frater quidem matrem exclu-
debat. Cōmunis at erat he-
reditas ex equis ptribz fratri-
bus et sorozibus: Sed nos
constitutione quam in codi-
ce^a nostro nomine decorato

de acqui. hre. qđ in
aliena. sed hodie
sola pfecticia nō
aduenticia. s. exi-
git iussus vt. l. d.
bo. qđ li. l. fi. §. si nō
econtrario.

3 Preferuntur
liberi. etia; adop-
tui. 7 ita de mrim
si ipi succedere ve-
lint vt. ff. e. l. ij. §.
liberi. et. §. ita de
mrim.

a Defuncti. scz
filij de cuius hre-
ditate nūc agitur

b Suoz. quod
dic vt. s. de hre. ab
intel. §. i. 7. ij. 7. §.
emancipati. et. §.
diui.

c Primi grad^o
vt filij accursius.

d Vltorioz. vt
nepotes 7 similes

e Et filie. q. d. n
solum nepos ex fi-
lio masco exclu-
dit matrem defū-
cti sed et nepotes
ex filia.

f Preponitur. i.
preferitur.

g Defuncte. scz
filie.

h Pater. n. ado.
vt. ff. e. l. ij. §. sz ne
q; auus.

i Vtriusq;. s. fi-
lij 7 filie hoc ē ma-
ritus huius mu-
lier. volentis suc-
cedē filio suo mō-
tuo.

k solos. scz auum 7 matrem defuncti. si autem sit au^o
et pater 7 mater defuncti preferitur auus matri 7 etiam
patri. vt. ff. e. equissimum. §. i. et no. q hic fallit regula si
vinco vincentem. 7c. vt. ff. de di. et tem. pre. l. de access. nā
auus patri defuncti preferit. vt. ff. e. l. equissimum. §. i. et
pater matri. non autem auus preferitur matri quando
soli sunt. sic fallit in autem. de equali. to. §. is con sequēs.
Item in autē. quibns mo. nat. effi. sui. §. discretis Jre
ff. qui po. in pen. ha. l. claudius. sic. ff. de iniusto. iu. te. §.
penulti.

l Excluebat. sed male hodie. vt. j. e. §. sed cum.

m Admittēbat. et bene vt. j. e. §. sed cum.

n Sed si liberis. trib^o vlt^o q̄ttuoz. vt. s. e. §. postea autē

a Sed codice, scilicet quem non habemus, sed in p̄rio
L. remansit que est. L. de iure deli. l. ij. Accursius floren.
b Fortuitum, s. habere vel non habere tot filios cū ex
diuina gratia hoc descendat.

c Peccauit, nam si peccatum est, magis fuisset mariti
vt. L. de le. l. xij. l. xij.
ra. in. fi. l. rñ.

d Intercepti, i.
cui succedere vult
e Sed cū antea
cōstitutiones q̄s
non habemus fm
io. an.

f Personis, pa
truo et filio et nepo
ti patrui vt. L. e. l.
fi. in. fi. l. rñ.

g Faciebāt, id ē
nil dabant nisi p̄
dictis, ac. flo.

h Disum est, vt
L. e. l. fi.

i Personis etiā
patri defuncti, ni
si in usufruc. et to
ro quādo habebat
defunctum in po
testate alis inuēcē
to tantum, sed et
in hoc casu hodie
totum habet, vt.
L. e. l. fi. et de le. l. xij.
L. de emancipatis.
Iure vero autem,
descendentibus defer
tur equaliter pat
ris et matris vt
in auc. de le. l. ab i
re. §. consequens et
§. hoc quidē.

l Diminutōne
q̄ fiebat per agna
tos supradictos i
princi. istius, §.

m Quemadmodū, q. d. qui in vno honoretur i alio gra
uetur, sic. ff. de iureiuran. eum qui.

n Eam, scilicet matrem.

o Similr, scilicet cum matre.

p Sorores, hoc casu est hodie idē qd in sequenti, §. vt i
ait. de nup. §. penul. et §. quoniam col. iij.

q Si vero matre legitima, qz sunt ex utroqz parēte.

posuimus matri subuenien
dum esse existimauimus, re
spicientes ad naturam et puer
perium et periculum et sepe mor
tem ex hoc casu matribus illa
tam. Ideoqz impium esse
credimus casum fortuitum b
in eius admitti detrimentum
Si enim ingenua ter vel liber
ta quater non peperit, imme
rito defraudabatur a succes
sione suorum filiorum Quid
enim peccauit c si non plures
sed paucos peperit, et dedim
us legitimum plenum ma
tribus siue ingenuis siue liber
tinis et si non ter enixe fuerit
vel quater, sed eum tantum
vel eam qui queue morte in
terempti sunt, vt et sic vocē
tur in liberorum suorum legiti
mam successionem Sed cū
antea constitutiones iura le
gitima successionis perscrutan
tes, partim matrem adiuua
bant, partim eam pregraua
bant et non solum in solidum
eam vocabant, sed in quibus
dam casibus tertiam partem
ei abstrahentes certis legiti
mis dabant personis, in alijs
autem contrariuz faciebant
nobis autem visum b est re
cta et simplici via matrem om
nibus personis legitimis an
teponi et sine vlla diminutio
ne b filiorum suorum successi
onem accipere, excepta fratris
et sororis persona, siue consan
guinei sint siue sola cognatio
nis iura habentes, vt quem
admodum l eam m toti alijs or
dini legitimo preposuimus,
ita omnes fratres et sorores
siue legitimi sint siue non ad

q Cognationis, qz sunt tantū ex matre sorores.

r Prosperimus, in suc cessione.

s Consulere, s. in tutore petendo, Accursius florentin⁹

t Scituris, s. matribus negligentibus, als non p̄dūt,
vt. L. qui pe. tu. l. cum a matribus et maioribus, als filie

non perdunt, vt.
L. si aduersus de
lic. l. ij.

v Impulorum
alijs si puleres mo
riatur vt. L. e. ma
tres

x Quesitus, nisi
hec mater sit illu
stris, sic ecōtra ta
lis filius illustri
matri non succe
dit, vt. L. ad orfi.
si qua illustris ac.

cupiendas hereditates simili
ter vocemus. Ita tamen vt
si quidem sole sorores agna
te vel cognate et mater defun
cti vel defuncte supersint, di
midiam quidem mater, alte
ram vero dimidiam partem
omnes sorores habeant.

Si vero p matre superstitē et
fratre vel fratribus solis vel e
tiam cum sororibus siue legi
tima siue sola cognationis iu
ra habentibus intestatus qz
vel intestata moriatur, in capi
ta distribuatur hereditas eius
Sed quemadmodū nos ma
tribus prosperimus r, ita eas
oportet sue soli consulere s
scituris t eis, qz si tutores libe
ris nō petierint vel in locū re
moti vel excusati intra annum
petere neglexerunt, ab eorum
impuberum morientium suc
cessione merito repellentur.

Licet autem vulgo quesitus
sit filius filiaue, potest ad bona
eius mater ex tercul, senatus
con. admitti.

De senatuscōsul. orficiano

Et contrarium au
tem fit, vt liberi ad
bona matrū a testa
taruz admittant ex

senatuscō. orfi. qd orficio et ru
fo consulibus effectum est, qd
latum est diui marci tempori
bus et data est tam filio qz filie
legitima b hereditas etia si ali
eno iuri subiecti sunt, et prefe
runtur c consanguineis d et ag
natis defuncte matris. Sed
cum ex hoc senatusconsulto
nepotes ad auie successionem
legitime iure non vocaban
tur, postea hoc c constitutionibz

b Legitima, non quia l. xij. tabu. daret immo tene
gebatur, vt. §. ti. i. in p̄ci. sed senatusconsult. dat quod v
cem legis obtinet, vt. §. de except. §. hoc exempli.
Accursius.

c Et preferuntur, s. fili, Accursius.

d Consanguineis, id est cognatis.

e Constitutionibus, quas nō habemus, Accursius

b b

De senatuscō sulto orficiano.

y Er con
trariuz
id ē e
rio, nā

supra. ti. i. tracta
tum est q̄liter ma
ter filio succedit,
tunc dicit ecōtra
vnde versus, Suc
cedit matri filius
per orficianū. In
uidiam portans e
cōtra terculianuz
3 Liberi stricte po
nitur pro filiis tā
tum vt. j. e. §. i. als
contra, vt. ff. de b.
fig. liberorum.
a Patrum in
geniaruz vel liber
tarum, vt. ff. e. l. i.
i. rñ. imo et ancilla
rum dūmodo sit
sibi facta mora i
fideicō. libertate.
vt. L. e. l. fi.

De successione cog.

Nepotes, idem in alijs descendens ex hac linea. Sed qd si nepos iste fuit pceptus post mortem auctoris. An. vt. s. de here. que ab intestato. s. cum autem diximus.

Sciendum. diminutione. sed minima. nam p alias omne ius etiam cognationis tollitur. vt. s. de capitis di mi. s. quod autem.

Regulam. te noz cuius est hic. r. ff. de capi. di. tu. telas. i. rñ.

Sz ille sole. ff. unde li. l. fi. in fi. ne. cōtra. So. hic dicit sole vt exclu dat eas tm q ex se natu scō. deferunt nō pretorias suc cessiones. vt ibi.

Duodecim. sic. ff. e. l. j. s. capi q sic. ff. de suis et. le. l. capitis.

Deferuntur. quare magis. rñ. ta. data here. p di tur. per ca. di. mi nimā. q senatus cōsul. delata. An. q illa agnatis de ferrur q agnatio p ca. di. minimas tollit. ac senatus cōsul. filio q ma tri est cognatus. r cognatio nō tol litur p ca. di. mi. vt. s. de leg. ag. tu. s. fi.

Novissime. vulgo q non ha bent certum p fex vt. s. de nup. s. si aduersus multos magis in natura li tantum. vt. l. e. l. p.

Hereditatem. s. vna cum legitimis nisi erat mater illustris. tum enim cum legitimis ab intestato non ve niunt. secus in naturalibus ex licita consuetudine pro creatis. vt. l. e. l. p.

Admitti. nunqd hodie succedit vulgo quesit? videt q non. vt in auten. quibus mo. na. effi. sui. s. vlr. sed ta men distingue. aut est ex tali coitu qui possit damnari. vt incesti. adulteri. nefarii. r simili. quo casu non succe dit cum ob hoc ipsum damnandus est. vt in dicta autē. r. ff. so. ma. si ab hostibus aut non. r tunc succedit matri vt hic. non pñ cum sit incertus. nā r si hz certum pñem naturalem. non tñ succedit ei nisi in duobus vicjs ab i testato non extantibus legitimis. als in. nihilum. vt i autē. qui mo. na. effi. sui. s. discref.

Sz si ex plurib? iste. s. est cōis ad oēs titulos q s i b tertio libro habuim? non tñ ad hunc titulum. r te iure accrescendi inter legitimos tm tractat. vt hic. r. ff. e. l. i. s. si nemo. r. l. de caduc. toll. s. is ita. idēz ētest in his q de iure pretorio succedunt. v. ff. de lo. poss. l. iij. in fi. r. l. iij. q Alia causa. vt si defecerit conditio sub qua et. v. instituerant. vt. s. quibus mo. test. infir. s. posteriore.

Adierint. sic. ff. de le. q. cum pater. s. libertis. ibi ceteri prout rē.

pñcipalib? emendatus est: vt ad similitudinem filioz filiarūq nepotes f neptesq vocentur.

Sciendū at est hmoi suc cessiones q a terculiano r orfi ciano senatuscō. deferunt capi tis diminutione nō pimi pñt illā regulā. b q noue heredita tes legitime capitis diminutio ne nō peunt. sz ille sole q ex le ge. rñ. ra. deferunt. Nouissime sciendum est et illos libe ros qui vulgo quesiti sunt: ad mñtis hereditatem ex hoc sena tuscon. admitti. Sz si ex plurib? legitimis heredib? q dā omiserint hereditatem vel morte vt alia cā impediti fue rint quomin? adeant: reliqs qui adierint accrescit illorū portio. r licz an decesserint q adierint ad heredes tñ eoz p tinet.

De successione cognatorum

Est suos heredes eosq p qs inter suos heredes p tor? r pñones vocat: et post legitimis quozū nume ro sunt agnati: r b hi qs in lo

s Accrescit sed pro qua parte. An. prout erat institutus. vt. l. de cadu. toll. s. is ita. r. s. de vul. sub. s. i. Itē num quid est necesse iter adire. An. non nisi qñ ex alterius p sona puta serui fiat mihi augmentum. vt. ff. de acq. her. si solus in fi. i. rñ. r in fi. l.

co agnatoz tā supradicta sena tusconsulta q nra erexit pñti tutio pñmos cognatos pre tor vocat. q pte natural? agna tio spectat. Nā agnati capite diminuti: qui queue ex his p genitijsunt ex lege. rñ. tabu. inf legitimis non habent: sed a pretore tertio ordine vocant exceptis solis tantummodo fratre r sorore emancipatis: n etiam liberis eorum quos lex anastasia cum fratrib? inte gri iuris pñstitutis vocat qui dem ad legitimam fratris he reditatem siue sororis non e quis tamē partibus sed cum aliqua diminutione: quā fa cile est ipsius pñstitutionis ver bis colligere. Alijs vero agna tis inferioris gradus: licet ca pitis diminutiones passi non sunt: tñ antepont eos r pro culdubio cognatis. Eos et qui p feminini sexus psonas ex transuerso cognatione iun gunt: tertio gradu pñmitat noie pretor ad successione vo cat. Libert quoq qui in

Et licz anteq accresceret eis vel anteq isti qui re pudiauerunt nō autem anteq sui am partes adiret immo adiuuant vt sequit. als nō transmitterent o lim vel hodie. vt l. de ca. toll. l. i no uissimo. nisi in p sonis liberorū. vt l. d. his qui ante aper. ta. l. i.

Pertinet. scz augmentum sup dictum.

De successione cognatorum.

Est su os. vt s. de her. ab i.

Est. s. i. Pretor. s. de here. ab intest. s. emancipati. Constitutio nec vt. s. de here. ab intest. s. nec n et. s. diui.

- a Agnati vt. s. de leg. ag. su. in prin.
- b Et hi quos. s. qui sunt de numero legit.
- c Consulta. vt. s. pri. duobus ti.
- d Constitutio. vt. s. de leg. ag. suc. s. hoc etiam.
- e Proximos. scz quos nemo cognatus antecedit vel pcedit siue vnus sit siue plures. r inspicit quis pñmi or. scz eo tempore quo lo. poss. deferf. vt. ff. e. l. i. s. pñmi mus et. s. gradatim.
- f Cognatio. nunquid ergo inter seruos das her bonoz pos. An. etiam si fiat postea liber non das. vt. ff. e. l. i. s. per tinet. r. l. his qui. sed nunquid adoptiui. s. quia nō videt ibi naturalis causa. An. sic quia quibus agnascit. r cog nascitur. vt. ff. e. l. i. s. cognationem.
- g Nam quib? breuetel et esse.
- h Non habent. vt. s. ti. i. s. sciendum.
- i Tertio ordine. nam sunt quattuor ordines succedē di. vt. ff. si ta. te. nulle ex. l. i.
- k Exceptis. nam isti inter legitimis numerantur.
- l Quos. s. fratres emancipatos r sorores.
- m Anastasia na. quam non habem? sed de ea habetur mentio. l. de le. tu. l. iij. r de le. here. l. fi. s. i.
- n Integri. i. nō emancipati. o Diminutione. ter cie partis forte. p Antepont eos. s. fratres eman cipatos. q Cognatis. s. antponit r sic vocant cñ fra

De gradibus cog. LVII

tribus et agnatis et cognatis posterioribus preferuntur.

r Hos. et si solos agnatos capite minores. Accur.

a Gradus cognationis.

b Alteri. ut. s. de her. ab intesta. §. admonendi.

c Eodem gradu. s. tertio. puta cognationis

d Si aut. spes e.

nā cognatio gen?

est. Panguinitas

est illa q̄ in fr̄s

tm̄ e. ut. ff. de suis

et le. l. i. i. Rñ. et. s.

de le. ag. su. §. i.

e Sūt sibi sic. ff.

e. si spurius.

f Itaqz oibus. i

tra se. et cu matre.

ut. ff. vñd cog. hac

parte.

g Hoc loco. iste

§. cōmunis est ad

torū istū. et illū

§. de le. ag. suc. sic. §.

ti. i. §. fi.

h Legitimis. s.

agnatis.

i Proximitatis

idē cognationis

l2 Pretor. caute

tacer hic de iur ci.

nam cognati d iu

re. ci. n̄ vocantur.

l Ad sextū. imo

ut q̄ vñs ad quin

tum tm̄ vocentur

tam agnati q̄ co

gnati. ut. ff. de vete

ra. mi. suc. l. i. §. fi.

Szñ. illa ē in ca

strēribus loq̄. h̄c

in alijs. Del dicq̄

ibi ita erat de scō

quidā in q̄nto gra

du. et ita factū nar

rat.

m Ex septio sub

audi qui sunt.

n Nataue. sñū

qd sunt aliq̄ in. vñ

gradu. Rñ. multi

et aliq̄ eē possūt ut

collr. j. t. i. §. vi. §. 3

et quare magis h̄ vocantur q̄ aliq̄ in. vñ. gradu. Rñ. quia

h̄ respiciunt inferius lineam transuersalem. aliq̄ omnes

superius. ut ar. ff. vñd. li. l. scripto. in fi. sed nunquid cor

ngitur h̄die distinctio huius. §. per aut. de her. ab inte. §.

i. vbi nulla inter agnatos et cognatos differentia fit. P.

dirit omnes in infinitum succedere. et sic corrigi qd̄ hic

dicatur. nos omnes vsq̄ ad decimū gradū vocamus. nō

aut trahimus agnatos ad cognatos. cum extendere suc

cessionē veliam⁹. i. velimus. ut. j. de bo. pos. §. ad huc. ar.

§. g. de pac. l. lege. et in auc. de nup. §. deinceps.

De gradibus cognationis Rubrica.

o h De loco necessarii.

Sed quid ad nos de h̄

Rñ. ppter hereditates q̄ p gradus deferūt et tu

tela. et p̄f testiomia n̄ dicēda. ut. ff. e. l. iurcō.

p Gradus quid sit. dic. j. e. §. hactenus

q Edmonendi. sic. ff. e. l. i.

r Transuerso h̄c supflua videtur. ut. ff. eo. stigmata. §.

adoptiua familia sunt. ad na

turalium parētum hereditatē

hoc eodem gradu vocantur

Uulgo quesitos habere

nullos agnatos manifestum

est. cum agnatio a patre co

gnatio a matre est. h̄i autem

habere nullum patrem intel

liguntur. Eadem ratione nec

inter se quidam possunt vide

ri consanguinei esse. quia con

sanguinitatis ius species est

agnationis tantum ergo co

gnati sunt sibi sicut ex matre

cognati sunt. Itaqz omnibz

istis ex ea parte competit bono

rum possessio. qua proximitas

nomine cognati vocantur.

Hoc loco et illud necessario

admonendi sumus agnatōis

quidem iure admitti aliquē

ad hereditatē. et si decimo gra

du sit siue de lege. xij. tab. que

ramus siue de edicto quo pre

tor legitimis h̄ heredibus da

turum se bonorum pos. pollice

tur Proximitatis vero noie

his solis pretor promittit bo.

pos. qui vsq̄ ad sextum gra

dum cognationis sunt. et ex

gradu. vij. m̄ a sobrino sobrina

q̄ nato nataue⁹.

De gradibus cognationis

h De loco necessariuz
est exponere. quemad

So. ibi in directa linea tm̄ loquitur hic in indirecta.

s Si scō. sed quare nō a primo. Rñ. cum ego pri meo

sim in vno gradu. et ipe pater fratri meo in alio. sumus

ergo in duobus gradibus ego cum fratre facto ascensit

ad patrem quasi per quendam gradum ut. ff. e. l. iuriscō

ful. §. gradus. sed

nullus extrāfuer

so primor fratre

inuenit. ergo non

pōt inueniri p̄m⁹

gradus a latere ut

hic. et. ff. e. l. i. i. pri.

t Primo pater

et mater. si pater ē

mihi in prio ego

sibi in alio primo

ergo simul i duo

buz. Rñ. non leq̄

tur. nā si ei in pri

mo ita q̄ in eodē

et inter me et ip̄m

vnum tantuz gra

dum facimus ad

similitudinem te

nestre naz due co

lumne ex lateribz

vnam faciunt fe

nestram. tertia et

tiam adiecta fiet

alia fenestra. et ita

in gradu persona

adiecta etiaz vna

deinceps facit gra

dū ut. j. hactenus

v Fili⁹. qui h̄z

multi sunt. oēs pa

tri sunt in primo

in ter se aut i scō

ut. ff. e. l. iuriscō. §.

transseamus

x Extrāfuerfo

nūc de h̄ gradu i

pit cū nemo ex h̄

ordie prio gradu

inueniat ut. ff. e. l.

i. in principio.

y Tertio extrā

fuerfo. no. caute q̄

etiam illi qui sūt

extrāfuerfo diui

duntur in supio

rem et inferiore in lineam. et sic reperies in sequentibz gra

dibus et q̄bz in parentibus. ut. j. e. §. iij.

z Patrius. soror vñd versus. Sunt patrui patris fra

tres amiteqz sorores Frater auunculus est. soror est ma

tertera matris.

a Quarto abnepos. hoc inferius respicit.

b Patrius. hoc refert ad superiores lineā trāfuerfale.

c Item auunculus hoc autem constat q̄ qui est mei

patris patrui mihi erit magnus patrui. qui mee ma

tris auunculus. mihi erit magnus auunculus. sed quid

si erat patrius matris mee vel auunculus mei patris.

Rñ. Jo. omnem illum mihi esse patrui vel auuncu

lum magnum qui est meo patri vel matri simplex. ut.

ff. e. l. iuriscōsul. §. patrui. et. l. de succ. l. i. sed Respon.

contra.

d Filia. isti noiatui regūt supiores genitios ab illo h̄.

Itē fr̄s et sūt ite oēs in quito gradu lineae collateral

h h e

Two 2
Ludus filius
3 gradus
distant

respectu descendendum.

e Propior consobrinus. quasi dicat qui filius dicitur propior consobrinus et que filia dicitur propior consobrina. Accursius.

f Si sunt subaudi in quinto gradu linee collateralium ex parte ascendenti scilicet filius patris mei magni. et similia de quibus dicitur hic. et ff. e. l. i. si. et l. ij. s. Hactenus generata gradum. hoc est ut si una ab una. non si plures ab una. ut ff. e. iuriscō. s. transsumus et hoc est verum ex omni ordine graduum finis. Sed finis casus non. et latere trasuerio aliud est. nam que nos dicimus in secundo. ipsi dicunt in primo. et quem nos in quarto ipsi in secundo et sic de singulis. ut in decretis. xxxv. q. v. c. ij. si fuit eorum consideratio bona propter matrimonium nostra. etiam bona propter hereditates que per gradus deferuntur ut. ij. de honorum pos. s. quos autes et ff. e. l. iuriscō. in principio Accursius.

verso: fratris sororisque nepos nepotus: et conuenienter patruus magnus: amita magna. id est aui frater et soror. Item auunculus magnus et matertera magna. id est aue frater et soror consobrinus consobrina id est qui queue ex sororibus aut fratribus procreantur. sed qui dam recte consobrinus eos proprie dici putant. qui ex duobus sororibus progenerantur quasi consobrinus. eos vero qui ex duobus fratribus progenerantur proprie fratres patruales vocari. Si autem ex duobus fratribus filie nascuntur sorores patruales appellantur. At eos qui ex fratre et sorore progenerantur: amittinos proprie dici putant. Amite tue huius consobrinum te appellat: tu illos amittinos. Quinto supra attauus attauia. Infra autem nepos et neptis. Ex transuerso fratris sororisque pronepos proneptis et conuenienter pro patruus pro amita id est pro aui frater et soror. et pro auunculus et pro matertera id est pro aue frater et soror. Item fratris patruelis vel sororis patruelis consobrinus et consobrina: amittini et amittine filius filia propior consobrinus consobrina. hi sunt patruus magnus: et amite magne: auunculus magnus matertere magne filius filia. Sexto gradu supra tritauus tritauia. Infra: trinepos trineptis Extraneus: fratris sororisque abne-

h Adiciat. hic potest colligi definitio gradus ut dicatur. Gradus est numeratio singularum personarum cognatione vel affinitate commutarum quorundam gradu una persona distat ab altera optime indicans. dictus quasi lapideus gradus. ut ff. e. iuriscō. s. gradus.

i Quoto. scilicet octauo vel decimo Accursius.

k Appellationem. propter duas rationes. et quia ultra trineptem vel tritauum vocabula non inueniunt specialia. sed superiores et inferiores vocant. ut ff. e. l. si. s. parentes. et quia sunt plura negotia que vocabula. ut ff. de preceptis. vel. l. iij. sed usque ad quem numerabimus huius.

usque ad. vij. cognatorum. et usque ad. x. agnatorum ut ff. e. non facile. et s. ti. i. s. si. nisi ratione demonstrandi velle minus ulterius numerare. non utilitatis. licet decem hic aliter dicant.

l Odo. scilicet adiecta persona.

pos abneptisque. et conuenienter ab patruus ab amita: id est ab aui frater et soror ab auunculus ab matertera. id est ab aue frater et soror. Item sobrinus sobrinus neque. id est qui queue ex fratribus et sororibus patruelis vel consobrinis vel amittinis progenerantur. Item propatruus pro amite pro auunculus pro matertere sobrinus sobrinus neque eorumque qui queue ex fratribus vel sororibus patruelis vel consobrinis vel amittinis progenerantur: filius filia. Hactenus ostendisse sufficiat quemadmodum gradus cognationis numerentur. Namque ex his palam est intelligere quemadmodum queque ultiores gradus numerare debeamus. Quippe si persona queque persona gradum adiciat: ut longe facilius sit rursus de quo gradu quisque sit: que propria cognationis appellationem quemque denotare.

Agnationis quoque gradus eodem modo numerantur. Sed cum magis veritas oculata si de queque paucis animis hominum insignis: non necessarium duximus post narrationem graduum etiam eos presenti libro scribere: quatenus possint auribus et oculorum inspectione adolescentes perfectissimam graduum doctrinam adipisci.

De serui cognatione

i Illud certum est ad suiles cognationes illam partem edicti primo que proximitas proprie

m Sed cum paucis. unde orati. Segnius irritant aures emissa per aures. que sunt oculis subiecta fidelibus. n Etiam adipisci. unde quidam habent hic arborum.

De serui cognatione.

i Illud. aliter est hęc rubrica de serui cognatione. aliter non.

o Edicti sunt enim. iij. partes successio- nis ab intestato. ut ff. quis or. in lo. pos. l. i. Accursius.

p Proximitatis. id est cognationis ut sequitur. et ut ff. unde cog. l. i. s. pertinet. Accursius.

q Pertinere. sed nec aliam aliquam ut vel ipse succedat. vel ei succedat. ut ff. de communia de suc. si unus natus in tribus casibus. ut ff. ad fil. l. pen. et ff. de suis et leg. apud hostes. et ff. ad or. l. si. Accursius.

De serui agnati. LVIII

a Computabatur. h. videt mala ratio. cum magis iure pretorio quod naturalem causam intuebatur deberet computari. vt. s. de h. re. ab intesta. §. emancipati. q. ciui. li. Sed dic. etiam ad alia. vt ad tutelam et similia. nisi q. ad nup. vt. s. de nup. §. illud. et ff. de ritu nup. l. adoptiui. §. serui. Sed nū.

quid dñs ex sui p. sona succedit cognatis serui. Rñ. non vt hic dicit. **b** Tempora. loquitur iustinian. **c** Peruenientibus. scilicet parentibus.

d Ipsi scilz patres.

e In seruitute. id est tunc serui erant.

f Venerunt. scz parentes.

g Veniant. aliud si liber factus seruis iterum manumittatur. vt. ff. vnde cog. l. is qui contra. et s. de ca. di. §. quod autem quia est ibi quod sibi imputet. Sed nunquid etiā ille hodie succederet naturali causa inspecta. vt. l. §. si is et le. h. auc. successione. Rñ. non fm io. quia proz naturalem causā intuebatur. et tññ vocabat eū vt dicitur est. Itē dicitur l. de suis et le. l. ex libera. So. hic nouum ius. Vel ibi loquitur qñ necd facta erat matrimonii. Vbi q. ad honores loqñ. hic q. ad successiones.

h Alteri. id est parētes liberis et excludo patrem. et hoc fm omīs Itē liberti vnus alteri eidez fratri suo. et ita frater liberti refert patrem.

i Et hoc fm quosdam. vt hic. Sed io. cōtra. prefert cñ patronum fratri. vt. ff. de bo. li. l. liber. et ff. de suis. et le. l. p. intestato. et j. ti. i. §. si autem.

k Ex illa. scilicet supra dicta greca.

l Repetitis. hic. §. cōmunis est ad omnes ti. §. hoc tertio libro positos. et idem in sequenti proximo. §. sic et als. s. de suc. cog. §. vltimo. et ad oñi. §. fi.

m Tradidimus. a principio tertij libri

n Enumerauimus. vt curie datos et emancipatos vt

s. de h. re. ab intesta. §. i. et §. emancipati.

n Fuerint hoc subdiuiditur.

o Ex femino. qui tamen cum diminutione tertietis succedit huius. l. tempore. s. de h. re. ab intesta. §. diui. hodie sine diminutione. vt in auc. de tri. et fe. §. nec non

Repetitis itaqz omnibus que tradidimus apparet non semper eos qui patrem gradū cognationis obtinent pariter vocari. eoqz amplius nec euz quidē qui prior sit cognatus semper potiozem esse. Cum enim prima causa sit suorum heredum et eorum quos inter suos heredes enueneramus. apparet proneporem vel ad nepotem defuncti potiozem esse qz fratrem aut patrem matremqz defuncti.

Cum alioquin pater quidem et mater vt supra quoqz tradidimus primum gradum cognationis obtineant. frater vero secundum. pronepos autē tertio gradu sit cognationis et abnepos quarto. Nec interest an in potestate morientis fuerit an non. qui vel emancipatus vel ex emancipato aut ex femineo sexu propagatus est. Almotis quoqz suis heredibus et quos inter suos vocari heredes diximus agnatus qui integrum ius habet agnationis etiam si lōgissimo gradu sit. plerumqz potioz habetur qz proximior cognatus. Nam patru nepos vel pronepos auunculo vel matertere pfertur.

Totiens igitur diximus aut potiozem haberi euz qui proximiozem gradum cognationis obtinet. aut pariter vocari eos qui cognati sunt quotiens neqz suorum h. re. dum iure qui queue inter suos heredes sunt neqz agna

p Timons. cessantibus suis. fallit adhuc hec regula qui prior est in gradu et. vt. j. e. §. totiens. et.

q Integrum. i. capite minui. nō est. sic. s. de suc. co. i. Rñ. in fin. nā cecisset si eēt cap. minutus. qz ille successiones que veniunt ex. l. xij. ca. percunt per minimam capitie diminutionem. vt. s. ad oñi. §. sciendum.

r Plerumqz propter fratrem et sororem emancipatos. vt. j. e. ibi exceptis. Item propter quosdam cognatos qui vocantur vt agnati. vt. s. de le. ag. succe. §. hoc etiam. Item propter patrem qui filium emancipauit. vt. s. de leg. ag. suc. §. i.

s Nepotes qui est in quinto gradu agnationis

t Pronepos. q. est in sexto. agnationis.

v Auunculo qui sunt in tertio gradu cognationis

r Prefertur in successione eius q. tales habet agnatos.

y Totiens. nota regulam bonaz vt. l. cōmunia

de succes. l. auunculo. et l. vnde li. l. ij. Et ad eius euidetiam nota tres esse ordines succedendi. scilicet inferiores et superiores. et ex latere venientes. vt in autē. de h. re. ab intesta. in prin. Primo descendentes in infinitum vocantur. vt. s. de h. re. ab intesta. §. i. et in autē. de h. re. ab intesta. §. i. his cessantibus vocantur ascendentes. primo pater et mater. secundo auus et auia. et sic deinceps. sic tamen vt fratres ex vtroqz parente defuncto communici cum his superioribus vocentur licet quidam dicant cñ

patre et matre tantum eos vocari et alios inferiores per
fratres excludi. et pro nobis est autem. de iure ab intestato.
to. §. si vero cum ascendentibus. et ff. de suis et le. l. ij. §. de
reditas. superioribus cessantibus. primo frater ex utroque
parente. et soror et eorum filij. secundo ex altero tantum
et eorum filij. ter-
tio hęc regula ob-
tinet ut qui prior
est i gradu. et ut
hic. et in autem. de
here. ab inte. §. re-
liquum. et §. si ve-
ro neque fratres. et
in autem. ut fra. fi-
lij. §. i.
3 Tradidim. ut
s. priori. §. et b. e. §.
3 Exceptis. exci-
pit ab eo quod. s. di-
xerat. quod integre et
a Preferuntur
ut. s. de suc. cog. §.
moris.

tionis iure aliquis preferri de-
beat secundum ea que tradidimus
exceptis fratre et sorore emā-
cipatis qui ad successionem fra-
trum vel sororum vocantur. qui et
si capite diminuti sunt tamen
preferuntur ceteris ulterio-
ris gradus agnatis.

De successione libertorum

Incipit de libertorum
bonis videamus.
Olim itaque licebat
liberto patronum su-
um impune testamento pre-
terire. Nam ita demum lex. xij.
ta. ad hereditatem liberti voca-
bat patronum si intestatus mor-
tuus esset libertus. nullo suo he-
rede relicto. Itaque intestato
mortuo liberto si is suus here-
dem reliquisset: patrono nihilo-
min⁹ i bonis ei⁹ ius erat et si quod
de ex naturalibus suis liberis ali-
quod suum heredem reliquisset: nul-
la videbatur querela si vero adop-
tius filius fuisset apte: iniquum
erat nihil iure patrono suo sup-
eē. Quare cum postea per
edicto hęc iuris iniūctas emen-
data ē. siue. n. faciebat testamē-
tū libertus videbatur ita testa-
ri ut patrono parte dimidia bono-
rum suorum relinqueret si aut nihil
aut min⁹ partis dimidie reli-
quat: dabatur patrono contra ta. tes-
tamenti partis dimidie bonorum
possessio: siue intestatus morie-
batur. suo herede relicto filio
adoptiuo dabatur. eque patro-
no contra hūc suum heredem par-
tis dimidie bonorum possessio.

De successione libertorum.

- b n Vnc. quia hucusque de bonis ingenuorum dixit.
c Olim scilicet le. xij. ta. et hoc est primus ius
quatuor enim sunt. ut hic et. §. i. et. §. postea.
et. §. sed nostra.
d Impune. id est sine timore testi rumpendi.
e Ita demum. et non aliter.
f Heredem. naturale vel adoptiuum. ut. §. innuit.
g Ex naturalibus. ad differentiam adoptiuorum.
h Querela. i. non poterat patronus conqueri.
i Nihil. id est nullum secundum Jo. Accursius.
k Postea. secundum ius.

l Iuris. dic. ut. s. ad terculum in principio.
m Libertus. nullū filium hñs legitimū et naturalem
ut. §. priori. §. prodesse. Accursius.
n Dimidie. nisi in castis sint bona quę sita. ut. ff. de bo-
li. l. iij. §. patronus.

Prodesse autem liberto sole-
bant ad excludendum patronū
natales liberi si solū quę in po-
testate mortis tpe habebat. et etiā
emācipati et i adoptionē dati
si modo ex aliq parte scripti here-
des erāt aut pteriti contra ta. bo.
pos. ex edicto pretoris perierāt
Nam exheredati nullo modo
repellebantur patronū Post
ea vero lege papia adaucta
sunt iura patronorum qui locu-
pletiores libertos habebant.
cautus ē enim ut ex bonis ei⁹
qui sextertior. c. milium patri-
monium reliquerat: et pautio-
res quę tres liberos habebat. si
ue is testamento facto siue ite-
stus mortuus erat virilis po-
patrono debebatur. Itaque
cum unum quidem filium si-
liamue heredem reliquerat li-
bertus: pinde pars dimidia
debeatur patrono: ac si is si-
ne vllō filio filiaue intestatus
decessisset. cum duos duasue he-
redes reliquerat: tertia parte de-
beatur patrono. si tres reli-
quat repellebatur patronus. Sed
nostra constitutio quam per
natione greca lingua compen-
dioso tractatu habito compo-
suimus ita huius causam dif-
finiuit ut si quidem libertus vel
liberta maiores ceterarum sint
id est min⁹ centū aureis habe-
ant substantiam: sic. n. legis
papie summā interpretati su-
mus. ut per mille sextertijs un⁹
aure⁹ pputet nullū locū habe-
at patronus in eorum successione

o Dimidie bo-
nor. i. vñ legitimi.
ut. §. de bo. pos. §. cum
q. Accursius.
p Prodesse so-
lebat. si iure pre-
torio. nam de pri-
mo non erat du-
bium. ut. s. §. itaq
in testamento
q Patronū. scy
in totum.
r Naturales. et
legitimi. Accur-
s. Dati. si infir-
miterant. ut seq-
tur. als nec. §. ta.
da. eis. ut. ff. de §
ta. nō putavit. §.
in adoptione.
t Repellebant.
qz per mortuus ha-
lentur. ut. ff. de co-
ing. l. i. §. si si pa-
tronis. neca iure
civilis respiciunt.
ut in autem. de he-
re. et falc. §. ex he-
redatos.

Postea. terti- um ius.

- x Lautum. scilicet. l. papia. et male ut als. ut. L. de ca.
tol. in prin.
y Debeatur. ex. l. papia. Accursius.
z Sed nostra. quantum ius.
a Composuimus. et huius ut credo habetur mentio
in multis locis. ut. s. ti. i. de serui. cog. in principio. et. s. d.
leg. ag. suc. §. fi.
b Sic enim. interpositio est.
c Locum. et in hoc non corrigitur. ex papia. Et nota
quod prodest paupertas filio liberti. sic. et al. L. d. epi. et cle.
si quis. §. si autem.

De successione libe. LIX

d Fecerint, scilicet isti liberti minores centenarij.
e Releuauit, s. nostra pstitutio, s. vt in totus succedat
vt. s. e. in principio. Siccurhus florentinus.
a Possessores, i. filios emancipatos vt. s. de her. ab inte.
b Habeant, scilicet liberti. §. emancipari.

c Deduximus, qui tñ heredes isti
tuti si se abstine
rit l' m'itri heredi
tati in integritate
stituti fuerint, da
bit patrono ius
succedendi. vt. ff. de
bo. libe. 7. si ex. §. si
filius.

d Qmmb? sed
nunqd es morie
re filio qd est libertus
pponit pater pro
no. Rñ. sic. vt. s. t. i.
de sui. cog. l. si. i. rñ.

e Vocauimus, et an frs liberti,
qd dic vt. s. t. i. in
fi. i. rñ.

f Fecerint, etiaz
ad extraneos.

g Quos, quoz
p'terito p exhere
datōe habet. vt. s.
de exher. li. §. mater

h Paternus, si
possint, qz iusta cā
ingrati tudinis in
tercessit, que sunt

xij. vt i auc. vt cū
d ap. cog. §. causal
quo casu nullo iu
te agūt. vt in auc.
de iudicis co. §. fi.

Sz quid si filium
emancipatū pater
pretereat sine cā.
vnde d ta. hz non
aūt querelā p' ad
mitti patronus.

Sz hic large acci
pe de inoffi. vt etiam contineat per contra ta. sic. l. fa. hz
re. l. fili.

i Tunc constitutione, scilicet greca.

l Antea, sicut erat de iure preterito. vt. s. e. qua de cau
sa vt. ff. de bo. li. l. iij. §. fi.

l Consequantur, s. quocunq titulo relictū.

m Constōe, s. dicit de ex lege greca. vt. ff. d co. ex lege. l. i
n Repleatur, p'ter hoc ius succedendi est 7 aliud ius
patronatus, s. vt non vocetur ab eo in ius sine venia. vt

l. de in ius vo. l. ij. Itē vt alateū. vt. ff. de li. ag. si quis a
liberis, §. solent. Itē vt turpē actōz vel exceptōz deū si p
ponat. vt. ff. de excep. to. apud celliū. §. aduersus. 7. ff. d ob
sequijs. l. honore 7. l. parens. Itē vt possit eū in seruitu
tē reuocare. vñ auc. vt liberti de ce. §. i. col. vi. Item vbi

eum inuenerit faciat ei reuerentiam. vt. ff. de in ius vo.
generaliter. Et h' cū iura multis modis p' dūf. P'io si pa
tronus remiserit. vt in auc. vt libe. de ce. §. illud. Itē si cō
pulat libertū iurare accipiat uxorem. vel libertā ne nu
bat. vt. ff. de iur. pa. qui d. l. 7. l. adigere. Itē si denegat ei

alimenta. vt. ff. de bo. li. si patronus. Itē p'pter tertie p'p
cessionē vt hic. 7. ff. de bo. li. l. etia. §. toties. Itē si alterut

si tñ testamentum fecerit fin
aūt intestati decesserint nullo
liberorū relicto tunc patronat
ius qd erat ex lege. xij. ta. inte
grū patrono reseruauit. Cū
vero maiores cētenarij sint si
heredes vel bonorū possessores
liberos habeant siue vnū siue
plures cuiuscunq serus l' gra
tus. ad eos successiones pa
rentum deduximus p' p'omis
modis omnib? vna cū sua p
genie semotis. Si aūt sine li
beris decesserint siquidē inte
stati ad oēm hereditatem p'io
nos patronasqz vocauimus.
Si vero testamentum quidez
fecerint patronos autem aut
petronas preterierint cū nul
los liberos haberent vel habē
tes eos exheredauerint. l' ma
ter siue auus 6 matern 6 eos
preterierint. ita q non possint
argui inofficiosa eorum testa
menta. tunc l' ex nostra consti
tutione per bonorum possessio
nes contra ta. non dimidiam
vt antea. sed tertiam p'tez bo
norum liberti consequentur
vel quod deest eis ex nostra cō
stitutione m' repleatur n' si qñ
minus tertia parte bonorum

eorū relegatus fuerit l' de p'at' vt. ff. de iur. pa. siue. Itē si
natalibus restitutus est libertus. vt. ff. de bo. li. l. etiam. §.
l. Item si mercedem pro futuris operis ab inuito liber
to extorsit. vt. ff. de agn. li. l. si quis. Item si libertus dñi
inorem vindicauerit. vt. ff. de iu. pa. l. p. etiam si eū capi
te accusauerit. vt.

suorū libertus vel liberta eis
relinquerit ita sine onere 6 vt
nec liberis 6 liberti liberteue ex
ea pte legata l' fideicommissa p
stare 6 ad coleredes 6 eorū l' s
onus redundaret Multis
autez alijs casibus a nobis in
p'fata constitutione cōgregat
quos necessarios esse ad huius
modi dispositiones iuris pro
sp'rimus vt tam patroni pa
troneqz 6 qz liberi 6 eorum. nec
non qui ex trasuerso latere ve
niunt vsqz ad quintum gra
dum ad successionem libertorū
libertarumue vocentur
sicut ex ea constitutione intel
ligendum est. vt si eiusdez pa
troni vel patrone vel duorum
vel duarum pluriumue sint li
beri. qui proximior est ad li
berti vel liberte vocetur suc
cessionem. et in capita 3 et nō
in stirpes diuidatur successio

Eodem modor in his que
ex tranuerso latere veniunt
seruando. Bene enim
consonantia iura ingenuita
tis et libertinitatis in successi
onibus fecimus. Sed
hec de his libertinis hodie di
cenda sunt. qui in ciuitatem

te accusauerit. vt.
ff. de bo. li. qui cum
maior. l. Rñ. item
si non suis nūmīs
emptus ē l' a prin
cipe factōne testa
menti impetraue
rit. vt. ff. de bo. li. l.
etiam. §. ij.

o Onere, sic in
auc. de here. 7 fal. §.
finautem
p Liberis. qui
bus dantur alia
legata etiam rup
to testa. per cōtra.
ta. vt. ff. de li. p'ze. 7
tra ta. l. i.

q Present. sed
cum filij sint qua
re non excludunt
patronum vt. s. e.
§. cum vero maio
res. Rñ. hi filij e
rant ingrat. vt. s.

e. §. si vero. vel dic
qz hi liberierāt ne
potes qui 7 liberi
dicuntur. vt. ff. de
ver. sig. libe. 7 eos
precedit eorum pa
ter. 7 eis talia lega
ta dabantur vt. ff.

de libe. p'ze. l. i. §. ge
neraliter.

de libe. p'ze. l. i. §. ge
neraliter.

de libe. p'ze. l. i. §. ge
neraliter.

r Coleredes, s.
nūquid insoludiz

tenebuntur coleredes. Rñ. non. vt. ff. de le. iij. l. i. §. si. 7 d
vul. sub. 7 si contra. ta.

s Multis, s. casibus qui sequuntur statim.

t Patronesqz. vt. ff. de bo. li. l. patro.

v Liberi. vt. ff. de bo. li. si pater exher. 7. l. si ex pa. §. iul.

x Ad quintum gradū. nunquid filius trinepos ipi
p'oni vel ēt ipse trinepos admittit. Videtur q nō. quia
hic dicit vsqz ad quintum gradum. Si quis tamen ve
lit d'icere illud pro se induceret q oēs descendentes sui
partis loco succedunt. vt. s. de her. ab in. §. cum filius. 7 in
auten. de here. ab inte. §. i.

y Docentur p nostram constitutōz. hz oli p bo. pos. tan
qz ex familia vocarentur. vt. j. de bo. pos. §. v.

z Capita. cū eodē gradu p'pres inueniant. al' patru' ne
potē ex frē excludit. vt. ff. de bo. li. si libertas. §. si si libertus
a Veniūt. s. ipis p'omis. b Bene p'pter tria dicit
pene. 7 qz huculqz ad quū gradū succedūt vt hic d'z. al'
vsqz ad. 7. vel ad. vi. vt. s. de suc. cog. §. fi. Itē qz hic in capi
ta succedunt. vt hic d'z. al' si ita. vt. s. de her. ab in. §. qz pla
cuit. Itē qz vn' p'oni fili' excludit nepotes ex altero. qd
nō est ita in ingenuis licet mar. p'radixerit vt. ff. de bo. li. l. i

De bonorū possessione

libertus pretorio. §. si libertus. et de legi. tu. l. tutela. §. si duo

c Sed hoc quodam modo non enim est vere peculium cum sint liberi. ut. l. de inoffi. test. l. si. in fi. Accursius

d Peruenerint. id est qui facti sunt plene liberi.

e Postea vero. nominatim quid hoc sit. dic. ut. s. de ex. l. h. l. §. i.

f Eorum. id est manumissorum.

g Quibus. id est latinis.

romanam peruenerunt cum nec sunt alij liberti: simul et de viticijs et latinis sublati cum latinozū legitime successiones nulle penitus erant. quia licet ut liberi vitam suam peragebant: attamen ipso ultimo spiritu simul animam atque libertatem amittebant. et quasi seruoꝝ ita bona eozū iure quodammodo peculij ex lege iunia nobana manumissores detinebant. Postea vero senatusconsulto largiano cautum fuerat: ut liberi manumissoris non nominatim exheredati facti extraneis hereditatibus eozū in bonis latiorum preponerentur. quibus superuenit etiam diui traiani edictum: quod eundem hominem si inuito vel ignorante patrono ad civitatem romanam venire ex beneficio principis festinauit faciebat quidem viuum ciuem romanum: latinum vero morientem. Sed nostra constitutione propter huiusmodi conditionum vices et alias difficultates cum ipsis latinis etiam legem iuniam et senatusconsultum largianum et edictum diui traiani imperpetuum deleri censuimus: ut omnes liberti civitate romana fruantur: et mirabili modo quibusdam adiectionibus ipsas vias quae in latinitatem ducebant ad civitatem romanam capiendam transposuimus.

b Ad ciuitates.

scilicet ut ciuis romanus efficiatur ipse

transandos ius au

reorū anulorū. vel natales. quod inuito patrono non est faciendum. ut. ff. de natal. rel. l. ij. in fi. et l. p. et fi.

i Sed nostra constitutione. l. de lat. liber. tol. p. totius adiectionibus. l. x. vel. xi. casibus. l. de lat. liber. tol. p. totum.

De assignatione libertorum.

i Summa. senatum. cuius verba sunt hoc. ff. e. l. i.

m Pertineant. nulla facta. s. assignatione.

n Eius. s. proxi. o Filio. et postumo ut. ff. e. l. fi.

p Datur. liberos. nam in vno nos est necesse.

q Unde. id est an. Accursius.

r Euanescat. ff. e. l. vtrumque. §. So. fm pla. ibi valet assignatio facta emancipato. ut ibi. h. emancipatione b. p. dat si antea facta fuerit assignatio. ut hic. ar. ff. de arbitris non distinguem. §. p. promisso. Vel dic fm azo. q.

in l. praria non videtur fieri assignatio nem in emancipatum. h. an soli fieri in potestate possit. h. nec in dicta l. de arbitris dicit solui promissus sed dicit non per se h. finiam dicere.

Summa l. quod ad bona libertorum attinet admonendi sumus censuisse senatum ut quis ad omnes patroni libertos qui eiusdem gradus sunt equaliter bona libertorum pertineant tamen licere parenti vni ex liberis assignare libertum ut post mortem eius solus is patronus habeat. cui prius is assignatus est. et ceteri liberi qui ipsi quoque ad eadem bona nulla assignatione interueniente pariter admitterentur nihil iuris in his bonis habeant. h. ita de mum pristinum ius recipiunt si is cui assignatus est decesserit nullis liberis relictis. Nec tamen libertum: sed etiam libertam: et non tantum filio nepotique sed etiam filie neptique assignare permittitur. Dat tamen hec assignandi facultas ei qui duos pluresue liberos in potestate habebit: ut eis quos in potestate habet assignare libertum libertamue liceat. Vnde querere si eius cui assignauerit postea emancipauerit: an euanescat assignatio. Sed placuit euanescere: quod et iuliano et alijs plerisque visum est. Nec inter est an testis quos assignet: an sine testis h. et quibuscumque verbis proxiis h. permittitur facere ex ipso senatusconsulto quod claudiani temporibus factum est sub illo rufo et ostorio scapula consulibus.

Ubi bonorum possessionis introductus est a pretore gratia emendandi veteris

s Verbis et n. m. ut. ff. e. l. i. §. assignare. et pure vel sub conditione ut. ff. e. assignare.

De bonorum possessione.

s i De bonorum possessione. quae est ius persequendi retinendique matrimonium quod cuiusque cum is mortuus fuerit. ut. ff. e. l. ij. §. bonorum.

t Emendandi. i. supplendi. quia minus bene dicendo ad plenius dixerat ius civile non agnoscens emancipatos. ut. s. de l. ab intest. §. emancipati. sic. ff. ad l. ro. de iac. l. vlti. §. i. et fi. Del dicemendandi proprie ut in agnatis feminis ubi ius pretorium contra ius civile induit. ut. s. de leg. ag. success. §. sed quia et in postumo ut. §. s. proxi. Accursius.

De assignatōe libe. LX

v Emendauit expositione. vt. s.
 x Postumus. quis sit dic vt. s. de le. postumus.
 y Non poterat. vt. s. de le. s. postumus. s. So. vt ibi.
 z Honorario. ff. e. non ē. s. vbiqz. s. sed s spāliter et illa regula excipit p ipm ptoze q ad s derogat illi regule gene. ali. qz si ē du bñ qui generi per spēm deroget. vt. ff. de peti. l. sancto legum.
 3 Possessor fui.
 a Sed hīs. l. pos sumus.
 b Cōstitutione l. greca. vt. s. de le. s. postumus
 c Incognitus. sed cognitus. naz constitutōes sunt de iure ciuili. vt. ff. de iusti. i. i. s. ius autem ciuile.
 d Aliquādo ne gemendandi. vt. s. eo. i. hñ. r. dice/ mendandi. i. sup/ plendi.
 e Impugnādi. vt. s. p. i. r. n. d. i. c. i. corri gendi.
 f Iuris. l. ciuili.
 g Po. sessionez. no. tres vias pre/ toris.
 h Et remota. q re ergo facit ptoz hñ. vt. succe/ sori/ bus vias āplaret sic. ff. de le. q. cū fi/ līs. s. v. ar. s. d. ff. nau. cau. sta. l. idē. s. sed an sit. et s. sed si gratis.
 i Quos ad hēre ditare. id ē ad suc ce/ sionē vt em an/ cipatos ab inte/ stato r cognatos
 l Per se. cō. ter 7 orh.
 l Cōstituit. vt l. de suis. r. l. l. fi.
 m Quamplures. q ler. rñ. ta. vel q dixerat
 n Ne quis sic. ff. de interro. act. r quia.
 o Nam in angustissimis. nam sui heredes r agnati tā tum succedebant de iure ciuili ius integrum habentes. quia non sunt emancipati. de alijs enim non dicitur. vt s. de hēre. ab in. s. i. de le. ag. suc. in prin.
 p Sunt pteritis. siue emancipatis siue non vt. l. de li. pre. marimum circa principium.
 q Tabulas. sed quare datur suis contra ta. cū ipō iur nullum sit testm. vt. s. de ex. l. i. in prin. hñ. duas habet vias vnam de iure ciuili. p quā non pōt dici nullus. sed annullandum. tñ nec fieri nec desinere possit hēre de iure pro. vt. l. l. p. z. l. fi. r. s. e. s. quos autem. Item quare cō tra ta. dicitur ex testamēto. cū magis contra testamētū dici deberet cum rumpit testamentum. vt. l. de col. vt li beris. hñ. idē sic dicitur. quia sine testamento compete

re non potest. Item quare hoc premisit cum fin ta. di / gnior sit. hñ. quia tunc ista competit illa dari non pōt vt. ff. de contra. ta. l. illud. s. fi. r. de secundis ta. l. i. s. equi/ finum. i. hñ. Item nunquid hēc parenti datur ptra ta. filij emancipati. hñ. sic adinstar patroni vt. ff. si a pa. qz

cantur bo. possessores. Ad huc autem r alios q plures gradus ptoz fecit in bonoz possessionibus dandis. dū id agebat ne "quis sine successo re moriatur. Nam in augu stissimis finibus constitutum per le. rñ. tab. ius percipienda/ rum hereditatuz ptoz ex bo/ no r equo dilatauit Sunt autem bonoz possessiones ex testamento quidez lx. Ma/ ma que preteritis liberis debe at. vocatqz contra tabulas. Secunda quā omnibus iure scriptis heredibus ptoz polli cet. Ideoqz vocat secunduz ta. testamenti. Et cum d te stamentis prius locutus est. ad intestatos transitum fecit r primo loco suis heredibus r is qui ex edicto ptozis int suos cōnumerantur dat bo/ norum possessionem que voca tur vnde liberi Secundo legitimis heredibus. Ter/ tio decē personis. qz extraneo manumissozi preferebat. Sunt autē decem persone lx. pater. mater. auus. auia. tam paterni q materni. Item fi lius. filia. nepos. neptis. tam ex filio qz ex filia frater sorozue consanguinei vel vterini. Quarto cognatis proximis Quinto tanqz qui ex fami

ma. l. i. r ar. ff. d lo nis dā. l. fi. sic. ff. si ta. res. nul. extant l. i. r Scunduz ta. sic. ff. si ta. te. nulle ex. l. i. Item hoc qñ testamentum fa ctum est in scrip/ a. s. fin nuncupa/ tionē. vt. l. de fin ta. l. q.

s Fecit. sic. ff. si ta te. nulle. ex. l. i.

s Et primo lo/ co. scil cet itereas que ab intest. de/ feruntur. Et nota hunc ordinē qui sequitur in edicto fuisse. sed non in obseruando. vt. j. sequitur.

t Cōnumerat/ tur vt. s. de hēre. ab inte. s. emancipa/ ti

v Vnde liberi. quide i e contra filio emancipato mortuo. hñ. paf habet bo. pos. vñd parentes vel vñd liberi vtiliter cum equa ratione vo/ cent patrem ad hē reditatem filij. vt ff. de inoffi. testa. Nam et si. r. ff. vñ

de legitimi cum semper contracta fiducia eum emanci pet. vt. s. de le agno suc. s. fi. item nunquid filio in bonis matris datur hēc bo. pos. hñ. non. vt. l. de suis r le. hñ. l. fi. item nunquid in alijs vltioribus ex linea descendē tibus supradicta seruantur. scilicet vltra filios. hñ. sic. cum omnes inferiores dicantur liberi. vt. ff. de ver. signi. liberorum

x Secundo legitimis. id est agnatis r eis qui eorum loco sunt. vt. s. de le. agn. suc. s. i. r. s. hēc etiam. r. ff. vnde le. l. q. s. hēc autem. r. l. iñ.

y Tertio extraneo. id est ei qui emebat filium a patre r postea eum manumittebat. nam sic fiebat olim em/ cipatio. vt. s. quibus mo. ius pa. po. sol. s. preterea vel me lius. vt. j. e. s. que autem

z Quarto cognatis qui iure ciuili non vocantur. vt. vnde cog. l. i. rñ. r. s. de luc. ag. i. rñ.

3 Ex familia q dabat psona hēcto moriēte ite. seqno

dabat eadem liberto moriente cum testamento, fin quoque
dam. Del dic qd hęc familie. i. agnat transuersalibus pa
troni dat vsq ad quintum gradum. vt. ff. de p. sig. pñi
ciatio. §. familie. r. j. e. §. quicunq. r. s. de suc. li. §. multis se
quens patrono r descendenti et ascendenti vsq ad
v. graduz. prima
enim nō valz cuz
hic tractet tñ de
his q ab inte. dese
runt.

a Serto prño
qre primo agna
ti patroni vocan
tur. q ipsi pñi.
ññ. hic ordinē es
dicti fuit non q
liter succedi de fa
cto debeat. r hic er
ror in alijs casib
inuenit. Accurfi?

b Septimo. de
ficiente parē tela.
etiā hīco excluso
vt. l. vñ vir r vx
or. l. i.

c Sed eas. l. su
pradicas. r. l. v. pos.

d Incuriosum
id est sine cura

e Cōstitutioni
bus. q remansit
in greco.

f Necessarias.
id ē vtiles. sic. ff.
de offi. pre. l. i. i pñ
cipio.

g Quinto. l. cō
numerat honozū
po. ex testamēto r
ab intest.

h Manumisso
ri. expone. vt. s. §.
iij. Del dic qd ex
ne? manumissor
est ipse pñ qñ non
ex contracta fidu
cia emancipat. Sz
si querat qre sibi
ipsi preferat. ññ.
lane itelligas. vt
pater auum emā
cipantem nepotē
precedat. vt si ipe
pñ emancipauit i
ueniuntur tñ no
uem persone que eum precedunt.

i Cōstitutio. l. de emancipa. li. l. fi.

k Manumissoribus. id est emancipatoribus

l Fiducia. id est saluo iure succedendi.

m Manumissionem. id est emancipationem.

n Dedit. id est pcessit.

o Manumissio. id est emancipatio.

p Predicta. l. v. poss. vñ. r. persone.

q Cūq. Cōstitutionē de q habuim? mentionem. s. de
succes. li. §. sed nostra.

r Posuim? vt. s. de suc. li. §. multis.

s Sufficit eis. scz tam cognatis q agnatis patroni

t Aliam altiori. hinc trahit q digniores altiori loco se

tere de lent. r est altior q? primior dñs est. tñones sō po
steriori. vt. l. de tñon. l. fi. r. ff. de aq plu. ar. l. i. §. p. r. l. d
offi. rec. pro. l. potiores. v Decima. bñ dico serto po
ni. r bñ dic. v. sublatā decia x enumeratas. s. e. §. cūq
y Septima. introduxerit vt. ff. vt ex. l. r se. cō. l. i. rñ.

z Dñs. l. i. r. l. v.
pos. l. i. r. l. v. pos.
se necessaria vt b
l. v. pos. ppetat. scz
vt lege caueat. vt
l. v. pos. r. q de
iure ciuili nō pos
sit succedere. als.
ppetit vñ de le. vt
ff. vñ le. l. iij. et. ff.
vt ex. l. et se. con. l.
i. §. fi.

r parentes eoz vtranq p cō
stitutionem nostram quaz de
iure patronatus fecimus pe
nitus euacuauim? Cū enī
ad similitudinem successiōis
ingenuoz libertinoz successio
nes posuimus? quas vsq ad
quintum graduz tantum mō
coartauimus: vt sit aliqua in
ter ingenuos et liberos disse
rentia: sufficit eis tam cōtra
ta. honoz possessio q vñ de le
gitimi r vñ de cognati ex qui
bus possunt sua iura vendica
re: omni scrupulositate et in
extricabili errore istarū duaz
bonozū possessionuz resoluta.
Aliam vero bonozū possessio
nem que vñ de vir et vxor ap
pellatur: et nono loco iter v
teres bonozū possessores po
sita fuerat r in suo vigore ser
uauim? r altiori loco id est se
xto eaz posuim?. Decima
vero honozū possessione q erat
vñ de cognati manumissoris
pñ causas enumeratas? me
rito sublata: vt sex bonozū tñ
modo possessiones ordinarie
permaneant suo vigore pollē
tes. Septima eas secuta:
quā optima rōne pre tores in
troduxerunt. Nouissime enī
pmittit his etiā bonozū posses
sio: quibz vt datur lege? vel se
natu consulto? vel cōstitutio
ne? comprehensum est: quam
neq bonozū possessionibus
q ab intestato veniunt: neq

a Lege. ponunt
qdaz exempluz ex
testō. vt. l. d iof.
test. l. iij. §. sz cu m
eā ex eo q fili? na
tus i puerpio i n
stituit? presumit
ab intestato. po
nunt exemplū in
agnatis feminis
r in quibz dā co
gnatis q efficiun
tur agnatis fimi
les. vt. s. de le. ag.

succes. §. Beniam. Drunq reprobo. q? nulla lex expresse
dat supradictis l. v. pos. sed eos succedere dicit. ergo non
dat hęc septima. sed vñ de legitimi. vt. ff. vñ de legit. po
ne ergo exemplum ex testamento in postumo alieno in
stituto. vt. s. e. §. i. Item tam a testamento q ab intest.
pone exemplum in eo qui decessit apud hostes in cui? l. v
nis datur l. v. pos. ex. l. noua cor. vt. ff. de l. v. pos. l. iij. §. sed
et eius.

b Senatuscon. orfi. r tercul. vt. ff. vñ le. l. iij. in pñ. §. fi.
nā eis dat l. v. pos. ibi r nō succedebāt de iure ciuile. vt. s.
ad tercul. in pñ. de let ergo dari hęc. vt. ff. vñ de le. l. iij.

c Cōstitutione. ponunt exemplū. s. de leg. ag. suc. §. b
etiam. Item. l. de emanci. l. fi. Sed hęc reprobo cum

De acqui. per arro. LXI

le. et nō caueat da i bonoz pos. vñ hñt vñ le. vt. ff. vñ. le. l. iij. Potest t. i. dici q. ibi lubaudat marie. Del mel. us dic si aliqua noua constitutio fieret de nouo. q. daret bo. poss. et ea daretur h. c. septima.

o Et ex ordinariū nō duob⁹ modis fieri bo. poss. et or. q. v. a. vt. hic It nō tribuit ius vt

cartomana. et si vter mittat in pos. et illa q. dat gra a/gnoscede liq. que dat sine cause cognitione. vt. ff. de car. e. l. iij. §. cause. de ven. l. pos. mit. l. vbi cūq. §. iterdū et in offi. te. pap. §. i. et alie cū cause cognitione. vt. ff. de bo. pos. l. iij. §. si cā. et quis ordo in bo. pos. ser. l. iij. §. di es. et §. in bonoz. e. Et igitur plures q. r. quaz ser te / m. s. rūt ordinarie vt. §. e. §. alia. v. s. p. ad. §. septima.

f Disposuisset. alio mō in edicto q. de facto ppetat vt dixim⁹. §. e. §. vi §. Deferant. sic. ff. de suc. e. l. i. rñ. h. Liberis natu/ralibus et emancipatis et emancipatis vt. ff. de suc. e. l. i. §. si.

i Anni. in hono re sanguinis. imo nō vident coartā di. cū velut ad pro pria bona veniant vt. ff. de l. i. §. largi⁹ et de lib. et postumil l. in suis

k Accrescit. par tes eni nō petent accrescunt peten tibus. vt. l. qñ nō pe. p. pe. accres. l. i l Et successorio hoc intellige in co gnatis. sed inter a gnatos successoriu m edictum locū non habebat. sed hodie vt runq. lo cū hz vt. §. de here. ab in. §. placebat.

m pollicetur. scilicet ptoz

n Est exclusus. tamen tanq. filius admitti potest vt agnatus et exclusus vt agnatus admittatur vt cognat⁹ vt sibi succedere videatur vt. ff. de suc. e. l. i. §. si videndū.

o Repudiauerit. infra suum tempus.

p Admittuntur. vt. l. e. l. i.

q In petenda viles. in quib⁹ tria pcurrere o. §. q. iij

his que ex testamento sunt p toz stabili iure cōnumeravit. sed quasi vltimum et o extra ordinarium auxiliū prout res erigit accommodauit. scilicet his qui ex legibus senatusue con/ sultis constitutionibus priu/ cipum et nouo iurē vel ex testō vel ab intestato veniūt.

Cū igitur plures species succes sionū ptoz induisset. easq. per ordinem disposuisset. et in vnaquaq. specie successionis sepe plures extant dispari gra du persone. ne actiones credi/ torum differantur. sed ha/ berent quos conuenirent. et ne facile in bonorum possessi/ onem defuncti mittantur. et eo modo sibi consulere. Ideo petende bonorum possessionis certum tempus prefiniuit Liberis b itaq. et parentibus tam naturalibus q. adoptiuis in petenda bonorum possessio ne anni spaciū. ceteris autem agnatis vel cognatis centum dierum dedit. et si intra hoc tē pus bonorum aliquis possessi onem non petierit eius de gra dus personis accrescit. vel si nullus sit deinceps. ceteris bo norum possessionem perinde ex¹ successorio edicto pollice/ tur^m. ac si i. qui precedebat ex eo non esset numero.

Si quis itaq. delatam sibi bo norum possessionem repudia uerit^o non quousq. tempus bonorum pos. prefinituz excesserit expectatur. sed statim ce/ teri heredes ex eodem edicto admittuntur⁹ In⁹ petenda autem bonoz possessione dies

dicis copia sit. Itē actoris. Itē rei vt. ff. de diuer. et tēp. p. c. i. i. et ff. quis or. in bo. pos. ser. l. iij. m. prin. et §. dies.

r Principes. L. qui admitt. ad bo. pos. l. i. pe. et si.

s Pro petēda. erat enī al edictalis que edicto mortui ptoz cōpetebat. hāc nō erat necesse peti. vt. ff. de bo. pos. l. iij. §. si nemo. al. §.

ter q. a ptoz vno decernitur. et soli solēnter. et hodie sufficit q. cūq. mō dicat se velle agno scere quer iudicia lis dici potest. q. i iudicis pñtia ag/ noscitur. vt hic et l. qui. admitt. ad bo. pos. l. i. pen. et si. Itē nunquid bo/ diebo. pos. locum habet. Rñ. sic. nā et eas proponere q. s potest et contra ta. necessaria etiā est filio emancipato et preterito. Itē vnde vtr⁹ vroz ne cessaria videtur et vt olis alie nō erāt necessarie sic nec hodie est tñvri pos sumus. cā nouus modus succeden di sit inuentus vt j. de here. ab intest. per totum ti.

De acquitōe p arrogationē

e St et alterius gene ris per vniuersitatē su. cessio. que neq. lege. xij. tabular uz neq. ptoz edicto. sed eo iu re q. consensu receptum est. introducta est. Ecce enim cum paterfamilias sese in ar/ rogationem dat. omnes⁹ res eius corporales et incorpora/ les quecunq. ei debite sunt. arrogatori ātea q. dē pleno iu re acquirantur exceptis his que capitis⁹ diminutione pe reunt. quales sunt operaruz³ scilicet que patronis debetur obsequiales obligationes et ius agnationis Cuius etenī et usufructus licz his antea cō numerabatur. attamen capitis diminutione minima eos tol li prohibuit nostra constitu/ tio^a Nūc^b autem nos ean/ dem acquisitionez que per ar/ rogationē fiebat coartauimus ad similitudinem naturaliu⁹ parentum Nihil enim aliud nisi tantummodov usufructus q. adoptiuis per filioffa. acqri tur in his rebus que^o extrin/ secus filijs veniunt dominio eis itegro seruato Mortuo^o aut filio arrogato i adoptiu

in. §. si nemo. al. §. ter q. a ptoz vno decernitur. et soli solēnter. et hodie sufficit q. cūq. mō dicat se velle agno scere quer iudicia lis dici potest. q. i iudicis pñtia ag/ noscitur. vt hic et l. qui. admitt. ad bo. pos. l. i. pen. et si. Itē nunquid bo/ diebo. pos. locum habet. Rñ. sic. nā et eas proponere q. s potest et contra ta. necessaria etiā est filio emancipato et preterito. Itē vnde vtr⁹ vroz ne cessaria videtur et vt olis alie nō erāt necessarie sic nec hodie est tñvri pos sumus. cā nouus modus succeden di sit inuentus vt j. de here. ab intest. per totum ti.

s Iudiciū corā q. cūq. iudice. e St et alte/ rius. suc/ cessio vt. ff. p. socio. l. a. tñe §. societas. t Quod consensu scz arrogantis et arrogati. v Dēs res. et ēt filij. vt. §. de adop. §. illud. r Ante quides id est iure veteri

y Per ca. di. scy minimam. nam dando se in arro/ ga tionem mini/ mam ca. di. §. mi/ nima.

z Operar. hoc intellige de opibus q. a libertis delent. et non transeunt ad heredē extraneū vt sunt obsequiales. q. in faciēdo pñtunt. s. assurgeret filia. vt. l. de opib. lib. l. liberti. Itē in fabalibus incertis. vt. ff. de op. li. si opa riū iudicio. aliud si conduxerit ille arrogatus opas ali/ cuius. nam isti arrogatori queruntur.

3 Et ius agnationis. ius succedendi quod quis per

De eo cui li. cāto. adi.

arrogationem psequitur. et si hodie est ut. j. e. s. mortuo. ite ius petende bonorum poss. petat si ante eam petitam ad arrogandum se dedent aliud si iam petijt. ut. ff. vñ li. l. fi. et de pñta. l. iij. §. si emancipatus.

a Constitutio. l. de usufructu. l. corruptionem.

b Nunc at. ad uerlat ei qd sup dixerat. q omnes res acquirebant arroganti.

c Naturalium ubi in aduenticijs tm usufruct. queritur. ut. l. de u. quel. cum opoztet.

d Que extrinsecus. id est in aduenticijs.

e Mortuo alie pñone ut scedentes ex filio arrogato. ut. l. cōia d iuc. l. fi. ubi est cōstitutō d q hic fit mentio. Item si hic arrogat. et impules et impules decederet. admitterent etiam alij ex stipulatione. ut. ff. de adop. l. nō aliter. et l. his pñis. et l. locant. et s. de adop. §. cū autē. Sed qd in parte naturali a quo hic arrogat. erat emancipat. An. p. euz preferri arroganti. h. hodie fratres utriusq. cōiuncti vocant cum arrogate. ut in autē. de pñe. ab inte. §. psequens. coll. ix.

f Non possunt ut in aduenticijs profecticia enim sibi nō auferunt.

g Sed pueniuntur. de facto. nam non tenent de iure. sed de his q cōtraxit postq fuit arrogat. tenet de

peculio. ut. ff. de peculio. in arrogatorem. et si tunc nō defendat pater in bonis ipsius patris fit missio. ut. ff. qui bus ex ca. in pos. eat. fulcimus. §. si quis.

De eo cui libertatis causa bona adiunguntur.

h a Cessit nouus. Et est hic quartus succedendi modus. ut. s. per quas personas nō. acqui. §. fi. Accursius florentinus.

i Constitutione. cuius pñba hēc sunt. j. e. s. si virgineo.

k Acceperunt. destinationem.

l In testamento. Idem priuilegium dat cui libet petenti l. na hac contemplatione. ut. l. de test. ma. l. fi.

familia ēt dñium eius ad arrogatores ptransit: nisi sup sint alie pñone que ex cōstitutione nostra patrem in his q acquiriti nō possunt antecedunt.

Sed ex diuerso pro eo qd is debuit qui se in adoptione dedit: ipso quide iure arrogator nō tenet. sed noie filij puenit. et si noluerit euz defendere pmittit creditoribus ppetētes nōs magistratus bona q eius causa in usufructu futura fuissent. si alieno iuri nō subiecisset possidere et legitimo modo ea disponere.

De eo cui libertatis causa bona adiunguntur

Cessit nouus causa sus successiōis ex cōstitutione diui marci. Nam si hi qui

libertatem acceperunt a pñio in testamento ex quo nō aditur hereditas velint bona si hi adijci: libertatum cōseruandum causa audiuntur. et ita diui marci rescripto ad pñi um rufum pñet. verba rescripti ita se hñt Si virgineo valenti qui testamēto suo libertatē quibusdā ascripsit nemie successore ab intestato existēte in ea causa bona eius esse ceperunt ut venire debeant: is cui de ea re notio est aditus rōe de fiderij tui hēbit ut libertatus tam eaz q directo q eaz q per specie fideicommissi relicte sunt tuendaz gratia adijciant tibi si idonee creditoribus caue

m Aditur. s. ab herede. n Hereditas. Quomō q valet qd in eo relictum est. ut. l. de fideicō. l. eam quam An. hic speciale est.

o Si virgineo. venire id est vendi.

p Idonee. fideiusoribus vel pignozibus vel fidelibus. ut. ff. de fideicom. l. l. iij. §. adiri.

q Creditozibus vel omnibus vel vni nomine omnium. ut. ff. de fideicom. l. l. iij. §. creditoribus.

r Adita. nō mirabile. q ex hac pactione sui sunt liberi ut orzini. q sunt orzini et vñ dicant. dñi. s. de sin. re. per fideicō. re. §. fi. et hic. et ff. de fideicō. l. l. iij. §. hi etiam.

s Liberti. sul audi. hoc tibi concedimus. sed operas neq orzini neq ab eo manu missis iporat ut ff. de op. li. si quis hac.

t Na huic. subaudi concedunt.

ris de solido: qd cuiq debetur soluendo. Et hi quide quibz directa libertas data est pinde liberi erūt ac si hereditas adijta esset. Hi autē quos heredes manu mittere rogat est: a te libertatē psequunt: ita ut si nō alia pditione velis tibi bona adijci qd ut et qui directo libertatē acceperunt tui liberti fiant. Nam huic ēt voluntas ti tue si hi de quozū statu agis pñentiam autem nram accomodauimus. Et ne huius rescriptionis nostre emolumentum alia ratione irritum fiat si fiscus bona agnoscere voluerit: et hi qui rebus nostris attēdunt sciant quomodo pecuniario preferendam esse libertatis causam: et ita bona cogēda: ut libertas his salua sit qui eam adipisci potuerunt: ac si hereditas ex testamento adita esset: hoc rescripto subuentum est et libertatibus et defunctis ne bona eozū a creditoribus possideantur et veniant certe si fuerint hac de causa bona adita: cessat bonorum venditio. extitit enim defuncti defensor et quidem idoneus qui de solido creditoribus cauet. In primis hoc rescriptum totiens locum habet quotiens testamēto libertates date sunt. Quid ergo si quis intestatus decedēs codicillis libertates dederit neq adita sit ab intestato hereditas an fauor cōstitutionis debebi

v Consentiat. als i seruitutere

manent. et quem volunt habere patronum. habebunt dominum ut. l. de manu. te. l. fi. §. iij.

x Accomodauimus. ff. de fideicō. l. l. iij. §. hi qui.

y Attendant. ut procuratores nostri.

z Preferendam. hoc quando ppetunt libertates.

a Cognoscenda. id est accipienda per fiscum.

b Adita. oli. n. prius fise admittēba bonis nō aditis ab alio. et et adij. dum mō essent bona soluēdo. als aditio ab illo sacra valebat ut. ff. de fideicom. l. l. iij. hodie indistincte admittuntur. ut. l. de te. ma. l. fi. §. pe.

c Veniant. id est vendantur.

d. Eam scilicet libertatem.

e. Successor. nūquid ex testamēto vel ab inte. herit iste heres. Rñ. neutrum dici pōt. dic ergo hūc anomalū successorem esse. sicut illū qui succedit heredi non implenti de functione voluntate. vt in aut. de here. et fal. §. in oib⁹ col. i. et in ra sepulchroꝝ hūc vt lo. pōt. vt. ff. de fi. deicō. li. l. iij. §. fi.

f. Neminē. here dē existere ab inte stato.

g. Si is fidei et Rñ. sic vt. ff. de fideicō. li. l. iij. §. i.

h. Sed cū diuisiones. id ē casus.

i. Constitutio. L. de te. ma. l. fi.

k. Spēs. i. casus

l. De successioib⁹ libertoz sublati.

Rant et

e. alie due

ēptioes

id ē ven

ditōes. vt sequitur. ff. de act. emp. de teres.

m. Ambages. nā pponēbat cre ditor actōz. et si ca tebat a syllabāca tebat a cā. si hō n cadebat. bona de buoz abntis l' pñ tis vendebat su auctate qd. hodie si ē. vt hic. et. L. de forin. et ipe. l. i. et ij n Ordinaria. i. solennia.

o. Expirauerūt id ē recesserūt.

p. Bona. solay vt ff. q. ex cau. in pos. e. l. i. hodie p mē sura debiti dclara ti vt i aut te eripi. et lro. §. si vero.

q. Libens. vt. ff. q. ex cau. p. e. p. tori

r. Erat bachata id est capta vel de cepra vt eni vino

capit vel bacho. ira et amore. Itē furore amoris nil vely mēn⁹ inuenit. vt i autē. q. mona. effici. le. §. illud. col. vi

s. Substantiā. si coniūgebat se alieno seruo. et dñi de nūciationē. vt. L. ad senatuscon. claudi. l. i.

t. De obligationibus. Dicitur ē. §. de psonis libro pmo de rebus in secundo et tercio p qz hūc. nūc de actionib⁹ dñz dicere. vt. §. de iure natur. §. fi. sed quia obligatio mater est actionis vt. ff. de procurat. l. i. c. §. ea obligatio. ideo p mittit de his obligationibus. et ideo dicit hic. Nūc rē.

v. Hinc transeamus obligatio. vt qz nulla obligatio hic diffiniat. nā civilis sola n hz effectū erigendi vt patet in obligatione l' rāz an bien nū. vt. §. de l' rāz obli. Item patet in oi obligatioe civilis et naturali sit. nā si fiat pactū de si perēdo. tol

litur naturalis et remanet civilis. vt. ff. de sol. l. i. hūc aut pampiliū. §. naturalis et tñ nō hz effectū istū. vt. §. de er cep. §. pterea. Itē nec naturalis. qz nec p ea fit eractō. hz ipediat repetitio vt. ff. de dona. l. hūc iur. e. §. fi. sed dic qz sit vtraqz hic diffinit. Itē si bona est diffinitio qz ouertit cū

a nobis plenissima constitutio in qua multe species col late sunt. quibus ius huius modi successionis plenissimū est effectum. quas ex ipa lecti onis constitutionis potest qz agnoscere.

De successioibus libertozum sublati

Rant autem pzet dictam successionē

olim et alie per vni uersitatem successi

ones qualis fuerat bonorum emptio que de bonis debitoris vendendis per multas amba

ges m fuerat introducta et tē locum habebat quando iudi

cia ordinaria in vsu fuerant sed cum extraordinarijs iudi

cijs posteritas vsa est. ideo cū ipsis ordinarijs iudicijs etia

bonorum venditiones expira uerunt. et tantummodo cre

ditoribus datur officio iudicij bona possidere. et prout vtile

eis visum est ea disponere. qd ex latioribus digestozū libris

perfectius apparebit. Erat et ex senatusconsulto claudia

no miserabilis per vniuersita tem acquisitō cum libera mu

lier serui amore bachata ip sam libertatem per senatuscō

sultuz amittebat. et cum liber tate substantiam. qd indignū

nōis t'pibus esse existimātes et a nra ciuitate deleri. et non inse

debitor et ita fm hoc nulla est obligatio an opponatur ex ceptio prout diffinit. ff. de re. iu. l. non videtur cepisse. qd verum est si opponat exceptio. ideo qz desit esse vinculi naturale vel civile. nam quedam excepti. proponuntur etiam quando vtrumqz vinculum adest vt in ma. et vel Sunt enim effectuales obligatiōis due radices. vna na turalis scilicet que consensu nascitur que inter omnes fieri potest etiam inter seruos. et hzc naturalis dicitur. vt ff. de pac. l. i. §. adeo. hzc radit. p' rano sensu tollit. vt. ff. de sol. l. i. hūc pum. §. naturalis. quia nil tam naturale rē. vt. ff. de re. iur. l. nil. sed hzc naturalis vim non habet erigent di impedit tamen soluti repetitionem. vt. ff. de fideius. forib⁹. l. fideius. §. fideius. hūc qñg accedit civil' et radix que illi naturali faciem dat. vel formam vel vel

suodiffinito. vbi cūqz est iure vi culū est obligatio et eo vbi non est tale iur' vinculu nō est obligatō. qz nec fideiusor ad hiberi pōt vt. ff. de obli. l. i. in fi. qd est falsuz. quia na turali obligatiōi accedit vt. §. de fi. ius. in pñci. Sed dicās qz hic est de ceptio. nam si di cas non est obli gatio scilicet civil' et naturalis vera ē si dicās obligatio scilicet nulla enā naturalis falsa est et sic vis ē in dicti one obligatio vbi cūqz enim dico qz naturali obligati che quis tenetur intelligo de iu. qd. quia conuenit so lis hominibus et omnibus.

v. Iuris vincu lum. i. ius vincies et sic est res incorpo ralis. vt. §. de reb⁹ cor. et incor. i. fi. vt enim boues funi bus visuliter li gatur. sic homines verbis ligantur et intellectualiter vt ff. de §. fig. l. rei.

t. Necessitate. tunc enim vere de bitor est cum ne cesse habet solue re vt. ff. de §. fig. l.

De obligationibus

Item ut possit parere actiones. et hec civilis tollit dñio ciuili actu. non nali. ut p acceptilationem. ut. j. l. q. mo. tol. ob. s. i. als. s. item p acceptil. Item p sniam remanente nali. s. b non est ipso iure s. p exceptionem. ut. ff. de con. inde. l. iul. Inia eniz est de iure ciuili. cum oia iudicia sint

de iure ciuili. ut di xim. s. d. iur. na. s. ius at. in glo. ut sint. r. per. l. ff. de ori. iur. l. ij. s. hec disputatio. et hec ciuil non adheret feruis. cu nil sint inspecto iure ciuili. ut. ff. de re. iur. l. feruit. l. qd attinz Item filio s. pa trem vel econtra non nascit. ut. ff. de con. indebi. l. frater a fratre. cu inter eos non pos sit esse iudicium. ut. ff. de iud. lis iu re ciuili impedi. terone patrie po testat. ut. s. de pa. po. s. ius autem. a Rei. vel et fa cti. q. xbum rei gnale e. ut. ff. sic. pe. l. i. fi. r. ff. de x. fi. l. rei b

Secdm. istd fm pt ferri ad tota diffinitione. q. d. obligatio sic diffinit. fm iura ro na. i. fm. l. r. sic ciuil r natural hic fil diffinit. Del dic q refer tñ ad principium. i. iuris vincim. Et qd dicit. q astringimur. s. qñq. ut qñ est ciuili r natural. qñq nō. ut qñ ē natural sola. vel ciuil sola. Del dic q ponit remo tiue hec dictio fm. q. d. illa obligatio est iur. vincim q ē fm ius. non s. ius. ut. ff. de x. ob. gnāl. r. l. veluti. r. fm b refer ad prinii. Del dic q refer tñ ad illa dictionem soluende. nā fm ius sunt faciente solones ut res eq lo na soluat. ut. ff. si cer. pe. l. cu qd. r. ff. como. l. ij. si res. ite cōgno loco r tpe. ut. ff. de solu. si solutur. Item de eui ctione p mitti. als non vt soluere. ut. ff. de x. ob. l. iul. s. q fund. r. ff. de pdi. c. da. l. fi. r. de eui. l. ij. Item p ppeten tes actiones r iudices fiat solo. aliter nō valet snia. nec solutio fieri debet. ut. l. si a non compe. iud. l. fi.

c Dim summa. i. prima. vel summa. i. breuis. sic. s. de iure pso. in principio. est enim qñq maior. ut. j. e. s. fi.

d Diuisio. diuisio est innumerabil materie breuis cō positio r diuisio ad multa facit. ut dixim in pe. s. penl.

e Legibus. ut. l. acq. l. iana. vi. j. ad. l. acqui. in prin. Item de pauperie. p. l. xij. ra. ut. ff. si qua pau. se. di. l. i. rñ. Item furri nec manifesti. ut. j. de noxa. s. sunt at. secus at est de furto manifesto. qz illa obligatio est pretoria. ut. j. d per pe. r tem. ac. s. furri. quoz f

f Cōprobate. ut sunt obli gationes iur. gen. inuente. ut. s. de iure na. s. ius autē. q a iure ciuili sunt pprobate. ut. ff. de iusti. r iu. l. ius aut ci. s

g Pretorie pstitute. ut obligatio ex furto manifesto. ut. j. de perpe. r tem. ac. s. i. Item ex rapina r vbicunq p toraliquam obligationem inducit ut p p multos titu los. ut. ff. de iusti. r iur. l. ius at ciuile. s. pretorium.

h Donarie. qz pretores honores gerebant. qd dicit ut. s. de iu. na. s. pretorium. i Sequens diuisio. s. obli gationū.

k Ex contractu. ut. j. vsq ad ti. de ob. q ex q si contractu.

l Quasi contractu. ut. j. de ob. ex quasi ptra ctu sequentes. s. p quas psonas nobis acquirit. r quot modis tol. obligatio. hī duo tituli vsq ad quartū libzj

ri nris digestis concessimus.

De obligationibus

Unc trāseam ad obli gationes. Obliga tio ē iuris vincim q necessitate astringimur alicu ius soluende rei fm nostre ci uitatis iura Dim aut obli gationum summa diuisio in duo genera deducit. Namqz aut ciuiles sunt aut pretorie.

Ciuiles sunt q aut legib cōstitute aut certo iure ciuili cōprobate sunt Pretorie sunt qz pretor ex sua iurisdic tione pstituit. q et honorarie b vocant. Sequens diuisio in quattuor species diuiditur

Et contrahit obligatio veluti ex mutui da tione. Mutui at obli gatio in his reb pstitit q pon der e numero mēsurauē pstat veluti vno. frumento. oleo pe cunia numerata. ere. argento

sunt cōmunes. in Et maleficio. ut. j. de obli. ex ma leficio vsq ad ti. de ob. ex quasi malef.

n Aut ex quasi maleficio. ut. j. de obli. ex quasi malef. r subau. aut ex varijs figuris causaz. ut. ff. de act. r ob. l. i. in princi. o Ex contractu. ppeie ponit q ad illos con

tractus ubi hinc inde nascit obli gatio improprie quo ad alios. ut. ff. de x. fig. l. labeo sic. ff. si cer. pe. l. cō. ti ddi. in prin. r d off. pcon. r. l. l. ij. aut enim ex contractu sunt: aut quasi ex contractu aut ex maleficio: aut ex qñ maleficio Prius est ut de his q ex ptra ctu sunt dispiciamus: hāz eqz qttuor sunt species. aut enī re cōtrahunt: aut verb: aut lit: teris: aut p sensu. De quibz singulis dispiciamus.

Quibus modis re contra hitur obligatio.

Et contrahit obligatio veluti ex mutui da tione. Mutui at obli gatio in his reb pstitit q pon der e numero mēsurauē pstat veluti vno. frumento. oleo pe cunia numerata. ere. argento

Consensu. ut. j. de ob. ex contra. cum sequentibus tri. Sed que est differentia inter actionem r obligationem r contractum. Rñ. contractus est verborum contemprio vel consensus ut pat. ff. de x. ob. stipulationibz. s. fion latio. r est facti. ut. ff. de cura furio. l. consilio in fi. Obligatio est. quia inde nascit actio ut ar. ff. si cer. de. l. ij. citi ca fi. Actio est quod postea inde surgit. r si nullum ē al teri. ut. ff. de procu. l. s. ea. r. j. t. q. in principio r hec duo sunt iuris. ut in diffinitionibus patet.

Quibus modis re ptra hit obligatio. Rubrica. Et contrahit. In primis nota vestiri pactū. l. qd est nudum. vi. modis. re vt hic. verbis ut j. ti. i. litteris. ut. j. de litteraz ob. p sensu. ut. j. d ob. ex sensu. coherencia ptract ut si iur ptra ctū apponat aliqd pactum añ vl post. ut. l. de pact. pe tens. r. ff. de pac. iu. gen. s. quini mo. Item interuentu rei. ut in ptractibz innominat ex quibz nascit actō demuz re secuta. ut. l. de rez pmutatione ex placito. S. qd diff fert ea q vestit re. ab ea q interuentu rei vestit. Rñ. pma l. p vestimentum r robur statim cum nascit. nam tacite agit ut reddat mutui vel pmodari. ut. ff. si cer. pe. cum qd. S. in alia dudum forte postea qñ res. trahit. ut. l. d pact petens. r. l. de rez p mu. ex pl acito Et adde duos modos vt no. dicto. s. quini mo r qñq vestit legis auri lio. qd est qtiens nudum pactum actione panit. ut i to natione. ut. ff. de pact. l. legitima. Item rei principio. ut in pollicitatiōe facta reipublice. ut. ff. de pollicita. l. i. Item aucte legis. ut. l. de tona. si qs argentus. Item iure iur. ut. ff. de operis. li. ut iure iurandi.

Et iuri. Nō q qttuor oportz esse i mutuo. na. ut ad b sit inuenta ut mēsuret vel metiat. sicut est in pecunia ut. ff. de ptra xen. emp. l. i. Item puerudo. ut ad numez vel ad pond? suenature aptet. Item act? s. vt det fm na turam. verum non in sacculo. sed in pecunia.

Pondere. ut. ff. si cer. pe. l. ij. s. Item mutuum ptra. So. ibi large accipitur notmē pecunie. ut. ff. de le. i. talis

tractus ubi hinc inde nascit obli gatio improprie quo ad alios. ut. ff. de x. fig. l. labeo sic. ff. si cer. pe. l. cō. ti ddi. in prin. r d off. pcon. r. l. l. ij.

p Eque ut. a. q Contrahim tur ut. j. t. primo r Verbis. ut. j. ti. ij. vsq ad ti. de litterarum obli. s Litteris. ut. j. de litteraz obli.

Quibus mo.re cō. LXIII

s Aut numerando. vt pecuniam. Accursius.
y Aut metiendo. vt mī olei frumētū. S; qd si librū
ad pondus dederō. Rñ. nō est mutui. qz p̄siderat cōsue-
tudo ⁊ aptitudo ⁊ nā rei talis. sic. ff. e. l. ij. §. i. Itē quid si
pecuniā in sacculo vt sp̄m. Rñ. nō esse mutui. qz act⁹
i mutuo si exigis
vt. ff. de le. i. plane
§. ij. Accursius.

3 Aut appēdēdo
vt ere ⁊ argento ⁊
auro.

a Et qñ. b. icidē
ter enī qñq; eadez
qz n̄ indiget ea. vt
ar. ff. si cer. pet. l. ij.
pecuniā. s; cū acci-
pit ei⁹ d; eē p̄posi-
ti vt aliud reddat
vt. ff. si cer. pe. l. ij.
in prin.

b Qualitatis. i.
bōitatis. qz qz tā-
cite sp̄ p̄sumit a-
gi. vt. ff. si cer. pe. l.
cū quid. §. ij.

c Vnde quia fit
accipientis.

d Quā fiat. cōponit enī ex integro ⁊ corrupto vt hic. ⁊ ff.
si cer. pe. l. ij. §. appellata. Et nota qz h; de fūre nomini. qz
noia debet eē cōsona reb; vt. s. de dona. §. ē ⁊ aliud. Et nō
recōciliari mutui trib; modis. vt no. ff. si cer. pe. l. ij. §. iij.

e Condictio. i. certi sp̄alis qz de mutuo dat. qz appellat
a quibusdā si cer. pe. vt. ff. de triti. l. i. S; dic qz p̄dictio cer-
tier mutuo sp̄alis dicat. Est ⁊ aliā generalis qz dat ex oi-
cā ⁊ ex oi⁹ d; tu ex qz certū p̄nt. vt. ff. e. l. certi cō. i. p̄i. S;
nūqd ad interesse dat certi p̄ditio. Quidā dicūt qñ. vt
ff. si qz in ius vo. n̄ i. e. l. i. Nos dicim⁹ qz sic. ⁊ qz dicta lex
d; i certi p̄di. dic. i. certi p̄di. qz dat ad interesse qd ē i cer-
tū. ⁊ ē rō. qz h; p̄ma facie sit i certū. certificat tñ p̄ iudicez
vt. j. i. t. §. curare. secus si ad factū qz i iūia n̄ certificat
qz t̄tas. vt. ff. de p̄. ob. vt aūt. §. qz id qd. ⁊ ff. de re iudi. si
quis ab alio. §. si.

f Is qz. p̄ erroze aliud si ex cerra scia. vt. ff. de p̄di. inde-
bit. l. i. debiti. ⁊ ff. de re. iū. si p̄ erroze. ⁊. l. d. iur. ⁊ fac. igno.

g Alieo. i. qui soluit. Accursius.

h Actio. i. p̄ditio indebiti qz dat p̄pter indebita soluta
si facta sint accipietis vt. ff. e. l. indebiti. §. i. alis nlla p̄ditio
dat nisi dñiū sit trāslatū vt. ff. de v̄suf. quēadmodū ca.
l. si. ⁊. j. de act. §. sic itaqz. ⁊. §. appellam⁹. Itē ad augmēta
nālia. vt. ff. e. l. indebiti n̄ ad ciuiliat vt. l. e. l. i. ⁊ inq̄tū locu-
pletioz ē accipies si bona fide p̄cepit. vt. ff. e. si nō forte. §.
libertus. alis si sciens acceperit in totū. vt. ff. e. l. in sūma
§. si seruū. ⁊ qñq; furti vt. ff. de con. sur. l. qm̄. qd dicit tibi
i Perinde. ei cui solutum est.

l Si apparet. si. idest qz. S; vt hic dicit qz p̄rio apparet
at indebitū ⁊ sic p̄bet aūq; actio p̄ponat. ⁊ ita aūli. p̄te.
qd ē falsū nisi i casu. vt. l. d. testi. auct. §. ⁊ si qz. S; rñdeo
b; bñ p̄t qd hic ē intelligit cū effectu. i. vt p̄dēnefrens.

l Accipiet. Vñ tenet. nisi in casibus vt si soluit ex cā
qua inficiatione crescit vt. l. e. ea qz. Itē ex cā pietat. vt
ff. e. cū his. §. si. mulier. Itē transac. vt. ff. e. in sūma. Itē
rei iudicare. vt. l. l. i. Itē scie. vt. ff. e. l. i. et hic d; . Item
iur. vt. j. de act. §. si postulāte ⁊ al. vt no. j. de ob. ex qñ con-
trac. §. si.

m Vñ pupillus. s; si pupillo solueris indebitū p̄erro-
re credēs se teneri non poteris contra pupillum agere ⁊
di. inde. ex mutuo. Sed ista obligatio non videtur ex cō-
dictione descendere. qz soluit pupillo p̄ errorem.

n Mutui. qz neuter nisi factus locupletioz

o Varione. sed qualiter tenetur ex mutuo. Distingue
aut est infans minor. vñ. annis ⁊ tunc nullo modo te-
netur. vt. ff. e. l. quod pupillus. ⁊. ff. de act. ⁊ obl. l. pupill⁹
aut maior infante. ⁊ tunc si tutori promittat nullo iure

inde ei ab eo pōt condici. si ⁄
apparet eū dare oportet. ac si
mutuū accepisset. Vnde m
pupillus si ei sine tutoris au-
ctoitate indebitū p̄erroze da-
tum est. nō tenebit indebiti p̄-
dictione. i. agis qz mutui da-
tione. S; h; spēs obligatō-
nis non videtur ex cōtractu
consistere cum qz is qui soluen-
di animo dat. magis voluit
negociū distrahē qz contra-
here Item is cui res aliq;
vtenda datur idest cōmodat⁹
re obligatur ⁊ tenetur cōmo-

delet. vt. ff. de auc.
tu. pupillus. si aliq;
p̄mittat ⁊ sine tu-
toze. naturaliter
tantū tenet. vt. ff.
de nouac. l. i. si cur-
tutoze. Et ciuilit
⁊ naturaliter obli-
gatur. sed restitui
t. vt. ff. d. auc. tu. l.
impulseres. ⁊. l. si
tu. vel cu. iter. p̄er-
totus ⁊ in adulto
hab. nte. p̄curato-
rē idē qd in pupil-
lo. vt. l. de in inf.
rest. minor. l. si cu-
ratorē. alr si cura-
toze nō h; ciuiliē
⁊ naturaliter tene-
tur. s; restituitur
⁊ h; oia sunt v̄ta

nisi factus sit locupletioz. vel quia sit salua pecunia vel
in aliam rem versa. vt. ff. de sol. l. in pupillo. tunc enim
tenetur ⁊ ciuilit ⁊ naturaliter ⁊ cum effectu. vt. ff. ea. l.
naturaliter. §. si. ⁊. l. sequen. ⁊. ff. como. l. ij. his ergo eis dē
modis de indebito tenetur vt hic dicitur. Et nota simi-
litudinem inter mutuum ⁊ indebitum. quod valet ad
multa. vt. ff. e. indebito. §. i. ⁊. j. vbi reconciliatur indebi-
tum eisdem modis quibus ⁊ mutuum.

p Ex contractu. nec est. immo ex quasi contractu. vt. j.
de ob. ex quasi contrac. §. item is. Aliquid tamen tacite
geritur. propter quod est positus hic casus inter obliga-
tiones re ⁊ cōtractu. vt. ff. e. si in area. i. rñ. ⁊. ff. como. si is
qui. §. vltimo

q Cum is qui. q. d. non solum in duobus superioz
bus casibus. scilicet quando aliquis accipit mutuum ⁊
quando accipit indebitum obligatur re. sed etiam in h
casu. si vero commodauero tibi rem aliquam reobliga-
ris vt possim contra te agere commodati actione. Sed
differentia est inter illum qui mutuum accepit. ⁊ illum
cui commodata est res. quia si cōmodauero tibi equus
meum. ⁊ ego non do tibi ita eum vt tuus fiat. ⁊ ideo te-
neris mihi de eadem re restituenda. secus in mutuo. qz
si mutuaui tibi non teneris mihi reddere eandem rem
sed aliam rem eiusdem nature ⁊ eque bonam. Alia est
differentia quia qui mutuum accepit. si casu fortuito
amiserit quod accepit mutuo. velut incēdio. ruina. nau-
fragio. aut incurfu latronum. nihilominus possim a-
gere contra eum ex mutuo. sed comodatarius diligēt
debet custodire rem sibi commodatam nec sufficit si ad-
hibeat talem diligentiam in custodiendo quantam i su-
is rebus solet adhibere si alius homo diligentius porue-
rit custodire. si vero propter maiores casus commodat-
arius non tenetur. si tamen propter culpam suam ca-
sus iste non admittitur. alioquin si tibi commodauero
cipsum meum vt haberes in tomo tua. ⁊ tu forsitan te-
cum in peregrinatione detuleris. et incurfu latronum
amiseris. vel naufragio. teneris mihi de eo restituendo
vel eius estimationem

r Item is nanq; . prima differentia inter mutuum
⁊ commodatum.

s Fiat. quod est in mutuo.

t Requod non est in mutuo. **v** Tenet. et non deterior
re. alio non videtur. unde tenet ad interesse. ut ff. pro. l. iij
a Etis quidem. Secunda differentia. §. si res.

b Mutuum accepit. hic no. mutuum nāle tñ. s. qñ fit nu-
meratio sine stipulatione de soluēdo. ciuile tñ qñ stipu-
latio interuenit de
soluendo sine nu-

meratione. ciuile
et nāle. qñ nume-
ratio et stipulatio
interuenit. v. ff. si
cer. pe. l. i. qñ. Itē de-
ficit mutui rōne
rei. ut i fure. ut. ff.
e. l. i. qñ. §. mutui. et
§. appellata. et rōe
plone ut. ff. si cer.
pe. l. si furiosi. et
rōne dissensus. ut
ff. si cer. pe. l. quā-
uis. v. l. uapione
adinstar annone
aliene pecunie da-
te in torē. ut. ff. de
iure to. l. p. culus.

c Naufragio.
hic no. fortuitos
casus. melius qñ
i aliq alia lege. sic
enumerant aliq
casus. l. d. pig. ac.
qui fortuitis.

d Exacta. alio ex
actis imā. et sic po-
nit positu. p su-
perlatio. et disti-
gue. qñ interdum
sol. tolus venit i
comodato. ut si
commodo proxi-
mee ut cōpta ve-
niat ad me. ut. ff.

e. si ut certo. §. nunc videndū. et §. interdū. qñ §. dolus et

culpa eius leuis ut si comodo tibi cipluz ut cōes amici
inuitent ad cenā. ut. ff. e. in rebo. §. locita. interdū leuiss.

ma. et §. gnāl. ut hic. interdū casus ut si culpa precedit
casum. ut hic sequit. et ff. e. in rebo. §. alioquin.

e Et. §. comodatario.

f Casus. scilicet alius.
g Mercede. sic. §. locat in. §. i. sic. §. man. §. si.

h Commodatū. comodatū em est si tedi tibi rem mea
ut vtaris nec inde accipi mercedem. si ho merces inter-
ueniat erit locatio et pductio. gratuitū. n. debet esse pmo.
datum. id teneris ad exactissimā diligentiam. sic. §. loc

§. i. j. man. §. si.
i Preterea. si ho deposui penes te rem meam mihi ob-
ligaris. et possum agere de re actione depositi ad rem mihi
restituendam. et teneris ex solo tolo si tolum comiseris
sed si negligenter custodieris non teneris. et id si tibi rez
depositam per negligentiam tuam amiseris furto debet
tibi imputari qui custodiendam rem suam suo amico
tradidit negligenti.

k Depontur. id est custodiēda dat. ut. ff. e. depositi. l. i.

l Dolo. Nota in deposito solum tolum venire. ut hic.
et ff. depositi. l. i. §. illud. Itē lata culpa que pro tolo ac-
cipitur. ut. ff. e. qñ nerua. Quandoq leuissima. ut si hoc
fuerit pactum. ut. ff. e. l. i. §. sepe. Item si fuit in culpa qñ
depor taur rem positam per locum periculosum. ut. ff. e.

l. in rebus. §. i. et l. si certo. §. interdum Item mora facta
in restitutione. ut. ff. depositi. si in alia. §. si. et hic similiter
tenetur de casu.

m Culpe. scilicet leuis.

n Imputari. sic. §. p socio. §. si. et ff. de minori. l. cū mā-
dato. §. si.

res tibi vtēda data ē. alioquin
mercede interueniente locat. ti-
bi vltus rei vt. gratuituz. n. dñ
eē comodatu. Preterea et is
apō quē res aliq dponit. re ob-
ligat ex actiōe depositi. qñ et ipse
de ea re quā accepit restituēda
tenet. Sz is ex eo solo tenet si
quid dolo pmiserit. culpe m at
noie. i. desidia ac negligētie n
tenet Itaq securus est qui
par diligent custoditā re furto
amisit. qñ qui negligēti re ami-
co custodiendā edidit n sibi sz
sue facilitati imputari debz
Creditor p quoq qui pignus
accepit. re obligat. qñ et ipse d
ea re quā accepit restituēda te-
net actione pignoratitia. Sz
quia pign. vtriusq causa da-
tur et debitoris quo magis ei
crederetur pecunia et credito-
ris quo magis ei i tuto sit cre-
ditum placuit sufficere q ad
eam rem custodiendam exac-
tā diligentiam adhiberet quā
si prestiterit et si aliquo for-
tuito casu rem amiserit secu-

at inculpabilib. ut. ff. de offi. pfe. vigilum. l. iij. §. i. et ff.
de peri. et cō. rei ven. l. si vendita et s. §. pri. alium casum
fortuitū qñ scz preuideri n potest. ut. s. pri. §. et l. de pig.
act. l. que fortuitis.

p Creditor. creditor accipe ex omni causa. ut in auz.
de fideius. §. si. et ff. de x. fig. l. si cui.

q Accepit. no. caute ponit accepit. aliter nō dicitur re
obligari. sed pignus creditoris etiam nuda conuentione
tenetur. ut. ff. de pig. acti. l. i. et hypothecaria sibi nascit ad
pignus illud persequendum ut. §. de act. §. item serui
niana.

r Pignoratitia. quē nascitur demum soluta pecunia.
vel als. satisfacto. ut. ff. de pig. acti. si rem. §. omnis. sic in
actione tutele quē demum finita tutela nascitur. ut. ff. d
tu. et tra. dis. si tutor. §. si. et l. sequenti. licet quidam dicūt
etiam prius. eam nasci. sed non intentari. ut no. dicto
§. omnis.

s Exactam. proprie ponitur pro superlatiuo. ut. s. e. §.
at is. non enim tenet de leuissima. ut. ff. de pig. act. l. si cō-
ueniri. §. venit. et l. sequenti.

t Prestiterit. scz exactam diligentiam.

v Fortuito. Sz qñ pbat hūc casū. Rñ. Creditor pbat
se amisisse. ut. l. de pig. act. l. si creditor. Itē debito pba-
bit toli vlt culpā creditore pmisisse. ut. ff. d. pb. qñes. §.

o Delet. Hic
nota aliud eē do-
lum ut quando ē
machinatio stu-
diofa. ut. ff. de to-
lo. l. i. §. qñ. aliō la-
tam culpam vt n
intelligere quod
oēs intelligit. ut
ff. de x. fig. l. late.
aliud leues. ut de-
fidie et negligētie
ut hic. aliud leuis
simam ut si quo-
cunq modo po-
tuit preuidere et
non preuidit. vñ
furtum fieri non
potest sine leuissi-
ma culpa. ut. ff. p
socio. l. cum duo-
bus. vel incendiū
nasci. sz non noce

q̄ tolo. 7. l. q̄ etc. l. 3. bul. alr diffiterit. vt. no. dca. l. si. credi
 r Securi. repete placuit. accur. floren. 102.

a De verbo obligatōe Rubrica.

b v Erbis et interrogatōe. s. pcedenter respōsione
 sequēte. vt. hic. 7. l. de vñf. l. i. als n̄ valeret

c Dari. scz certū
 q̄ appareat qd q̄
 le l'quātū sit i ob
 ligatōe. vt. ff. e. sti
 pulatōnū. 7. l. se.

d Fieri ve. vñ ē
 n̄ fieri. vt. ff. e. vbi
 aut. s. qui id qd. 7.
 j. e. s. fi.

e Stipulamur.
 Est aut stipulatō
 verborū conceptio
 q̄ aliqd dare vñ fa
 cere pmittit. 7. c.
 vt. ff. e. v. s. stipu
 latio.

f Er q̄. obli. 7.
 borum.

g Condictio. scz
 certi generalis de
 q̄ dic. vt. s. ti. i. di
 rimus circa prin.
 Itē 7 triticania lo
 cū h̄y vbi penſcer
 tum vñ incertū n̄
 si petat pecūia nu
 merata. vt. ff. d tri
 ricaria. l. i.

h Er stipulatu.
 si autē incertū qd
 mihi debeat. n̄ sti
 pulatōe s̄ ex alio

cōtractu agitur dditōe incerti. nā dico q̄ ē ppiū nomē
 actōnis. vt. ff. de ddi. indebi. l. 3. 7 si me. s. i. vbi. de h̄ no.
 i Si certa. nisi i casu. vt. l. de rei vroz. ac. in fin. S3 qd
 si pmitto aliqd in genere. Rñ. nō valet qd agi. nā dan
 to muscam liberarer. opoz em q̄ aliq̄ certitudo sitibi.
 vt h̄ vñ equus q̄ certis simbo cōtineat. als nō valet. vt
 ff. e. l. ita stipulatus in prin. 7. ff. de iur to. cū post. s. gener
 a foro.

k Que. s. stipulatio.

l Dñt. alludit vocabulo. sic. s. de testa. in fin. 7. ff. de ac
 qui. pos. l. i. nam noia psonaria dñt esse rebo. vt. s. de do
 na. s. est 7 aliud.

m Firmū. nā 7 baculū vñ stipē palē dabat vnus alte
 ri p inuestitura. vt hodie sit in marchia. s3 in lombardia
 bibūt. alibi p mantellum inuestiunt. sic. ff. de pac. l. i. s. i.
 n An hac re. i. stipulatōe contrahenda.

o Faciam. q̄ oia dici debebāt in stipulatōe. vñ aliqua
 de his sic. s. de sing. re. p fidecō. relic. s. fi. S3 hodie vñ vnū
 ex his vñ etiā aliud diuimodo apriū sit. vt. j. e. s. 3. h̄c. q̄ cō
 tinuari dñt cū isto. s. vñ olim p idē fiebat rñsum hodie eti
 am rer aliud.

p Lingua. vt asiria. latina greca. vñ alia. vt. ff. e. l. i. s. fi.
 q Stipulantū. ppiē 7 impropriē dicūt. sic in autē. de
 eq̄. to. s. i. col. vñ. sic 7 impropriē etiam pmittēs dicūt sti
 pulari. vt hic. 7. ff. de condi. inde. l. si non fortem. s. si de
 cem. Accursius.

r Sed h̄c. q̄ dirimus. s. e. s. in hac accur.
 s Conſō. vt. l. de cōtrahen. 7 cōmit. sti. l. omnes

t Sensum. scz verbis exp̄sum ab vtroq̄ 7 in continen
 ti. vt ff. e. l. i. in fin. 7. s. q̄ pñs. 7. s. si q̄s. ita int. l. 3. verba in
 utilia fuerint inserta. vt. ff. e. que extrinsecus. als si dice

res verba exp̄sa non erigi. non differret ab his cōtracti
 bus qui consensu cōtrahunt. vt. j. de obli. ex cōsensu. i. rñ.
 v Quibuscūq̄. ab illo tamen ad hoc. quid em si dicā
 a. 7 velim e rēsentare pmittis. tu dicas. b. 7 velis rēsen
 tate pmitto non valet. vt. ff. de consi. pec. qui aut. s. si. et

l. se. 7. ff. de mu. ex
 lo. vt. gradari. s.
 et si lege.

sufficit cōgruēter ad iterroga
 ta respōdere. quietiā duo gre
 ci latina lingua obligatōez cō
 trahere pñt S3 h̄c solēnia
 verba olim qdē in vñ fuerūt
 postea aut leonina pñt^o lata
 est q̄ solēnitate verborū subla
 ta sensū^t 7 consonantē intelle
 ctū ab vtraq̄ pte solū defider
 rat. l. 3. quibuscūq̄^o verbis exp̄
 sum ē Omnis stipulatio aut
 pure aut in diē aut sub cōditō
 ne sit. pure veluti quicq̄ aure
 os dare spondes idq̄ cōfesti^o
 peti pñt. In^o diē cū adiecto
 die quo pecunia soluat stipu
 latio sit veluti decē aureos p
 mis^o cal. marci dare sp̄ des.

Id aut quod in^o diē stipu
 lamur. statim quidem debet.
 sed peti priusq̄^o dies venerit
 nō pñt. at nec^o eo quidē ip̄o
 die in quē stipulatō facta est^o
 peti potest. sed totus is dies

x Omnis cōfe
 stim. i. statim. vt.
 ff. e. l. eū q̄ ita. s. fi.
 7 hoc nisi rōe loci
 sit in diem. vt. j. e.
 s. loca. vñ rōerei q̄
 adhuc nō est in re
 rum natura. vt. j.
 de excep. s. anpe. 7
 ff. e. interdū. in fin

7. ff. de cōdi. 7 de. l. i. s. fi. Sed ad qd sit pmissio cum non
 incontinenti soluitur. Rñ. non est sic p̄aue intelligēdum
 verbū confesti vt veniat statim cū sacco paratus. vt. ff. de
 soluci. q̄ dicim^o sed aliquod spacium. puta decē dierum
 dandum est vt. j. d inuti. sti. s. pe. 7 fi. 7. ff. de consi. pe. p
 missor. sic etiam fere vbiq̄ consuetudo interpretatur. vt
 j. r. dies fiāt precepta a potestantib. que est bona legum
 interpretes. vt. ff. de. le. 7 se. consul. l. si de interpretatōe
 y In diē. s. sit stipulatō. s3 nūqd stipulatō ē act^o civilis
 Rñ. sic vt. j. de act. s. de pñtuta. q̄ n̄ debet recipere diē nec
 etiam conditōnem. vt. ff. de rei iudi. actus. Sed dic q̄ hic
 actus ibi n̄ computatur sic in nouatione. vt. dicitur. ff. de
 noua. l. nouatio. 7 illa regula actus habet locum in suis
 numeratis casibus.

z Primis sup̄flue hoc dicūt. ff. e. eum q̄ cal. in. fin.

a In diem. aliud si ad diem. nam tunc vsq̄ ad diē te
 netur. 7 non plus vt. ff. de act. 7 obli. l. obligatōnum fere
 s. i. 7 dic q̄ idem est dicere ex die q̄ in diem. vt dicta. l. in
 principio et hic.

b Prius. nam cessit. sed non venit dies. quod dic. vt. ff
 de rer. sig. l. cedere.

c Potest. sic. ff. si cer. pe. certi. condi. in prin. 7 si petit re
 pellitur exceptōe. vt. j. de excep. s. p̄terea.

d Nece quidem ip̄o. nisi ab initio sic dicat. hodie da
 re spondes quo casu pura ē. vt. ff. e. liber homo. s. r. S3 si
 est pura ergo peti non potest ante decem dies. ita etiam
 determinatur verbū confestim. s. e. s. omnes. 7 dicta. lex
 ff. e. liber homo. dicit q̄ eadem die ergo male. Sed ibi ex
 pressa est dies.

e Est. scilicet. vt soluat.

f Tribui dñ. hic no. q̄stōez de scō. iudex statuit fminū

pēptorū pñb^o ad audiēdā sniam. puta in die iouis vna
ptiū n̄ veniēte ea die. quero qñ dēat ea snia ferri. an die
statuta vel sequēti. Et vñ qñ n̄ die statuta. qz vt in sctibus
tota illa dies vñ sua vt hic. 7 p hoc est vt. ff. de fer. l. moze
romano. p quā legē et si media nocte venissz faq̄ sufficiēt
vñ pz q ea die fer

ri n̄ debuit. Itē a
lia rōne. qz p pēp
torū d3 ea partes
absentē citare iur
der. ut. ff. de iudi. l.
post edictum. 7 in
ter vñā citatōes et
aliā d3 esse spaciū
r. diez olim. vt. ff.
de iud. l. p iterual
la. hodie. xxx. diez.
vt in aut. de liti. §.
o3. col. viij. et fin
pluetudinez bon.
vnius diei. vñ pñz
q in die pēptorū
non d3 ferri. sed in
illa. l. post edictū ex
ponit d3. i. pñ. Itē
vñ ecōtra q i die
pēptorū dē at iur
dicari. vt. l. qñdo
ap. n̄ est ne. l. cuz n̄
eo die. Item si sit
ita pñ sero vt cer
tū sit ea pñ apli⁹
nō posse venire de
bet iudicare. j. diez
pēptorū. vt. ff. de
ob. l. cuz stipula
tus sum mihi vel

pculo. 7. l. lib hō. i
fi. Et hoc est verior opl. s3 tñ post respas statim vel in ip̄s
respas d3 ferri. vt in aut. de iud. §. sedebūt. col. vi. s3 nec in
nocte d3 ferri snia. 7 ita paulo post excessum respas dlet
iudicare. 7 ita qdam electi ad quoddam cōsiliū de facto
iudicauerunt

g Datū. i. nō est hoc vñ incōmutabiliter
h Priusq̄. vt. ff. e. quicqd. §. fi. 7 de pig. ac. si nccarias. §.
si annua

i Et si ita annuos. aliō si dixerit singul⁹ ānis. aliō si dī
rerit hoc āno. nā primo cāu in initō cuiusq̄q̄ āni. scō i
fine pmittere stipulatō. qz sic est in legato sicut in relicto
vt. l. qñ di. le. cedi. l. i. Sed ar. §. qñ di. le. ce. nec sel. vñ
xpus. Annua n̄ debet tñc spicies caput anni. Anno si de
les in fine teneberis āni. vt dices. j. de inuti. sti. §. qui hoc
āno. 7. ff. e. l. q āno. Sed nūqd est vna stipulatō ples.
rñ. vna est. vt. ff. e. si Stichū. §. i. l3 legata sic relicta sunt pla
vt. ff. de dona. cā moz. l. senatus. §. fi. Sed que est rōā. qz
semel in stipulatōe inspicit pñtō stipulatō. vt si sit filius
acqrat pñ. 7 vna est actō. vt. ff. e. l. si fili⁹. s3 in legat⁹ ples
pñderant. s. singul⁹ annis. cū singulis annis cedat dies le
gati. 7 ples sint actōes. vt. ff. de an. le. l. cum in ānos. 7 qñ
di. leg. ce. l. cū in ānos. Sed. m. dicebat hāc eē vñā. qz i
stipulatōe est vna pñtō. sed qñ ad rei veritatez
plures sunt sicut legata. 7 facit p eo. ff. e. plurib⁹. §. i. Sed
ibi certe p alia pba fuit scā. s. annua bina trinadie. Vel
dic q ibi quozdā sniare citat nec ob. q vna ē pñtō
nā 7 in legato vna est pñtō.

k Quoad viūā. i. tō nec viūā

a Fcā. s. rōe pñmi āni. s3 rōe sequentiū est in diē quo ad
qd. qz ān ānū n̄ debet. 7 pñtōnal quo ad aliō. nā als nō

debet nisi viūā. ar. ff. e. §. iur. 7. l. in illa. vel dic q ē pure ab
negatiua. i. non pñtōnalis

h Perpetua. i. tō nec viuat. sic. ff. p so. l. i. fm quosdā.
imo dic p oia seclā. et post mortem. nā tpe nō tollit obli
gatō ipo. l. iure. vt sequit. vt. ff. de ac. 7 ob. l. obligatōnum

§. placet. 7. ff. §. ser
ui. fuitutes. sed p
exceptōem vt seq̄
tur. de hered. pe. ac
vt. ff. de ac. 7 ob. l.
obligatōnū. §. pla
cet. 7. ff. de serui. l.
fuitutes.

e Sub pñtōne
casum. i. in aliq̄m
fortunam opina
tas vt possit se ha
bere ad esse 7 n̄ eē.
quod de futur⁹ tā
tum est. vt. j. e. §. p
ditiones.

d Differē. nam
anteuentum cō
ditōnis obligatio
cessat vt. ff. si certū
pe. l. non oēs. 7 sic
ea pendente n̄ est
debitor. sic nec he
res sub conditōe
institutus. vt. ff.
fam. herci. si mari
tus. ar. §. de con
stit. pe. l. iij. in eo q
dicit pñtōnale de
bitum posse cōsti
tui. quod nō possz
nisi esset debitum
vt. ff. de consti. pe.

l. i. Sed dic q sufficit debitum spe. Item nec illud interi
debetur. vt. ff. de consti. pe. id quod. Item ar. contra. ff. ex
qui. cau. in pos. ea. l. in possessione. et. ff. de pbo. sig. l. credi
tores. sed rāōnes spei creditores dicunt. vt. j. e. §. ex condi
tionali

e Si ascēdero. s. posuit in affirmatiua pñtōe. nunc in
negatiua tñ

f Spondes. s. v. aureos vel aliqd aliud

g Ozietur. similes sunt iste due stipulatōes in hoc
quia mortuo stipulante in vtroq̄ casu committit vt he
redes agant. nam potest obligatō ab herede sic incipere.
vt. l. vt ac. ab herede. et contra herede. l. i. dissimiles in hoc. qā
prima conditōnalis. secunda in diem quem diem certus
est euenire. vt. ff. de condi. inde. nam si. l3 nesciamus qñ
vt. ff. de condi. 7 de. l. i. 7 in autē. de nup. §. deinceps. colla.
quarta.

h Ex conditōnali. spes aut non cessit vel venit diei. sed
impura statim cedit 7 venit. vt. ff. de p. si. cedere. sed in il
la que est in diē statim cedit dies legati. sed n̄ venit. vt. s
e. §. in diem

i Trāsmittimus. sic. l. de his qui añ ap. ta. l. i.

k Contingit. sed qualiter legatarius pñtōnalis lega
ti speciem ad heredem non trāsmittit. vt. l. de cadu. tol.
§. si autem. Rñ. in stipulatōe interuenit scm stipulat⁹
volentis sibi prospicere. et sic heredi. vt. ff. de probat. l. si
pactum. quod factum non est in legatario. cui⁹ factum
interuenit. Et eodem modo respondet in heredi. conditi
onali.

l Loca et inferi. n̄ solum pñtō vel diei

m Tps. qd bon⁹ iudex arbitrabit. qd dic. vt. ff. e. pñu⁹.

§. cum ita.

n Repromissio. rōe em impossibilitat stipulatio vitiatur. vt. §. de inuti. sti. §. si impos. nisi vterqz valeret ibi pcuratore. regisset quilibet cu suo vt eadē die fieret solutio. vt. ff. e. l. si. §. si inter eos. Accur.

o Consul fuerit. sic. ff. si cer. pe. ita. qz. 2. l. cū. ad pns tempus.

a Naturā. ergo nec futura morantur obligatōez nā etiā illa p rerū naturam certa sunt vt. ff. de iud. sed et si restituat. §. si. cōtra. §. dic qz aliud est certū p rez naturā. i. p natu ralem cursum nature p quem sola pterita 7 p sēntia sūt certa. 7 ita hic accipitur. 7 etiam illa futura certa sunt que non hnt se ad vtrūlibet. vt si moriar. nā 7 hic nō morantur ob ligatōem. vt. ff. de cōdi. indebi. nā et si 2. l. p. 7 se. 2. ff. §. nouatio. si pupili. 2. l. q. sub p dītōe 7 aliud ē in natu rarerum. i. in sciētia dei in qua omnia que sunt vlt futu ra sūt teste boetio tanqz pntia. sunt. Itē et alī sunt mille anni ante oculos eius tanqz hīsterna dies q pterit. 7 dicē pma natura natu rata. sed scda natura naturans. qd idē ē q ipedeus.

b Morant. i. nō suspēdūt siue differūt. accur.

c Incerta sunt. ff. de re. iu. l. in totum. cōtra. So. illa lo quit in his vbi pns solēnitas erigit. vt. vj. testes i testa mento. vt. s. de testa. §. i. vlt loquit in illis casibus vbi cer ta scientia 7 intellectus de pnti erigit in contractibz pu ris. vt. l. de dona. nec in iuris. hic autm p dītōnali.

d Nō solū. s. de stipula. q in dādo p sistent hucusqz di ximus. nūc de his q in facto consistunt

e Subicere. sic. ff. de pto. sti. l. si.

f Quātitas. ff. de arbi. l. nō aut. cōtra. So. nō interest quoad hoc vt valeat cōpromissum. Interest tam quoad vtilitatem stipulatōis.

g Probare. sed qnto interesse pbat. Rñ. p tes. vt hic innuit. 2. l. de de sen. q p eo. l. i. nisi petatur ex toto alteri tūc p solū sacramentū. vt. ff. q vi aut clā. l. sp. §. in hoc in terdicto. 2. §. se. 2. l. vñ. vi. l. si qñ.

h Sed si quedā fieri. puta iter romam.

i Nō fieri. puta p florentiā nō ire.

k Clausula. s. penalis.

l Aduersus. hoc reddid secundo.

m Non fuerit. hoc refert ad pmiū. 7 si ex vno capite sit pena cōmissa. nō cōmitteret plus. vt. ff. de arbi. l. si duo. §. si nisi actū hoc sit vt pluries cōmittat. vt. ff. de trasact. q fideicommiss.

n De duobz reis sti. Et qz in stipulati. § qua dicitū est

e. ti. i. plures p sone interueniūt qñqz. ideo dicit de duobz bus reis sti. ac. pmit.

o 2 stipuladi. hic dicit reus sti. ille q re aliquā sti pulat a re nō a reatu dictus. 7 ecōtra reus pro mittendi qui aliquā rem p mittit. vt. ff. e. l. i. al

di ita si post omniū interroga tōez. pmissor respōdeat spon deo. vt puta vt cū duobz se paratim stipulantibz ita pmissor respōdeat 7 vtrūqz vīm dare spondeo Nā si prius titō spopōderit deinde alio iterro gante spondeat. alia atqz alia erit obligatio nec credāz duo rei stipuladi esse Duo plu resue rei p mittendi ita sunt. meui decē aureos dare spon des. et si eosdē. x. aureos dare spōdes. si respondeāt singuli separati spōdeo Ex hñ ob ligatōibz 7 stipulatōibz insoli dū singulis debet 7 p mitten tes singuli insolidū tenent. i. vtraqz tñ obligatōe vna res xti. 7 l' alter debitu accipien do l' alit soluendo oīm pmit obligatōez 7 omīs liberat Ex b duobz reis p mittēdi ali pure ali in diē vlt sub cōditōe obligari pōt. nec impedimento erit dies aut p dītō quominus

rei. et insolidum. vt. ff. e. reos. §. si.

t Ex huiusmodi obligatōibz. hoc refertur ad reos p mittendi. 7 quod sequitur solidum 7 sti. ad reos sti. vt. p batur. j. statim.

v In vtraqz. i. in vtriusqz obli. nā vna est quoad vñū effectū. vt. ff. e. l. iij. in fi. s. plures sūt qz ples tenēt vt hic.

x Debitū alter. s. reoz stipulandi.

y Alter. reorum. p mittendi.

z Obligatōem. ille q accipit.

a Liberat. ille q soluit. similis lectio seu implicatō b boz. ff. de arbi. l. si duo. Vel dic qz qlibet istoz refert ad vtrūqz supdictū. 7 possunt fieri in stipulatōe duo rei. 7 in qlibz genere obligandi. vt. ff. e. l. eandem

b Ex duobz p t sed nonne est hic impitias. qd esse nō dz vt. ff. e. l. eadē. §. sed si qz. Rñ. fm. §. qd ibi regulariter dz fallit hic. vt. ff. e. si ex duobz. §. si. Alij. vt p. dicunt qz hic nō ē impitias cū adueniēte cōditōe. vlt dic ambo eq liter teneant. s. adhuc medio tpe remāet impitias. Qua re dic qz in quātitate debita vlt re que debet. nō p t ee im pitias. vt ibi s. in alijs p t vt hic. 2. ff. e. l. si ex duobz. §. si.

c Sinus. sed adueniente conditione. socium poterit conuenire mādati fm quosdam. vel verius nego. ge. vt l. e. l. i. patet ergo constitui posse pure duos reos debendi 7 quēlibz insolidū conueniri. l. e. l. i. hodie contra ei am si hoc actum est expressum nisi altero absente vlt in ope existente. vt in autē. de duo. re. §. i. nisi renūciatū fue rit illi cōstōni. l. de pac. vt. l. de pac. l. pc. 2. ff. de mino. l. si iudex. accur. florentinus.

De stipulatōe seruoz

De diuisiōe stipulatōnū

De stipulatōe seruoz

Seruus tñi. q. dñs caput ē sui. vt. j. §. nora. §. ois
ex tua em psona nil p̄t. vt. ff. de re iud. l. fui. r. l.
q. attinet. nisi ex quo manumittit. tñc em inci

pit h̄ere caput. vt. ff. de ca. di. l. odie.

d. In ple. i. l. §. b.

ap̄teia dñ. q. h̄et

ditati turtuz fieri

n̄ p̄t nisi in tribus

casib⁹. vt. ff. §. fur.

h̄reditarie. et. l. se.

Itē. p̄pter v̄suf. u

cū q. suo heredita

rio. p̄mitti n̄ p̄t

h̄reditati queraf.

vt. ff. e. v̄suf. u

e. Defūcti. n̄ h̄et

redis. vt. p̄c. et. s.

de h̄ere. m̄li. §. fu⁹

r. ff. de acq. re. do. h̄

reditas. Et que sit

rō quare psonam

defuncti r̄ nō h̄ere

dis dic vt dicto. §.

seruus

f. Hereditarius.

fic. ff. de iur. i. l.

l. §. quotiēs aures

g. Siue sibi. m̄li

in casib⁹ vt cū faz

cū est in stipulati

one. quo cū n̄ acq̄

q̄rit. vt. j. p̄i. §. et

cū opas a libro si

pulet. vt. ff. e. l. añ

pe. §. si fuus me⁹.

r̄ in alijs casib⁹ quos no. ff. e. l. i. r. l. se.

Sed nunq̄d filius

pōt stipulari fratri suo in eadē p̄tate exñti vel seruus cō

seruo suo. Dico q. sic. q. fuus p̄seruo suo stipulari p̄t vt

hic. i. ḡr frater fratri. ar. l. de diuer. rescrip. l. i. Itē q. vor

filij vor p̄tis intell̄r. r̄ vor fui vor dñi intell̄r. vt. j. de iur

ti. si. ei qui. §. post mortē. ff. de h̄. ob. l. dñs. r. l. se.

h̄. Impsonat. n̄l̄i. fca m̄tōe. i. vel p̄prio noie vel ap

pellatiuo. vel fca m̄tōe de noie appellatiuo sed nō p̄prio

vt. s. de ex h̄ere. li. §. i.

l. Acq̄re. vt. ex cā p̄fecticia r̄ aduēcticia isto iure qd̄ dic

vt. s. per quas p̄so. no. acq. §. i.

k. Sed cū factū. Sed si stipulat⁹ fu⁹ sibi scribi libz. r̄ sit

fcm̄. nōne acq̄rit dñō. An. sic. r̄ qd̄ hic dic̄. §. cū fcm̄ r̄. i. a

fuo faciēdū nō ab alio vel ēt a domino

l. Om̄imō. sic. ff. de v̄suf. r̄ ha. plenū. §. §. si v̄suf. u.

m. Cōtinebit. sic. ff. de p̄di. r̄ demon. qui h̄eredit

n. Itē. h̄et h̄ba expone. vt. s. §. fui. in p̄ri. r̄. ff. de fui. ruf.

p̄. l. i. Et nota q. p̄ h̄ba loquit. aliō si p̄ nomē. puta iter

tūc dñō acq̄rit. vt. ff. e. si cōmunis

o. Et iā dñs. subau. p̄h̄lere si d̄. q. d. d̄eret p̄h̄leri. §. §.

§. s. p̄ quas p̄. no. ac. §. si solū. r̄. s. §. his q̄ sunt sui vel ali.

iur. §. i. Sed non est §. q. r̄ hic acq̄rit. dñō p̄ modū. nā ad

fui dñi vtilitatem ibit fuus

p. Seruus cōis stipulādo impsonat. vel sibi vel dñis

suis sub nomie appellatiuo. aliud si p̄pria nomia exp̄sit

nam tūc acq̄rit p̄ virili non p̄ p̄tione dñij. Sed quid

si p̄riū nomē r̄ appellatiuū. An. si p̄ponat p̄riūm p̄ vi

riū. si appellatiūm p̄ponat p̄ dñio. vt. ff. de sti. l. i. si seruus

cōis. r̄. ff. de sta. li. l. ita. §. i.

q. Noiatim. p̄prio nomie. vt. s. de ex h̄. li. §. i. vel appella

tiuo tūm mō intelligat de quo dñō dicat. vt. l. de li. p̄te.

li. §. r̄. ff. si cer. pe. l. certum

ab eo qui pure obligatus ē pe
tatur

De stipulatōe seruozum

Seruus ex p̄sōa dñi

ius stipulādi habz

§. r̄ h̄ereditas in ple

risqz p̄sone defuncte vicem su

stinet. Ideoqz quod seru⁹ h̄e

reditarius ante aditam h̄ere

ditatem stipulatur acq̄rit h̄e

reditati. ac per hoc etiā h̄eredi

postea facto acq̄ritur Si

ue autem domino siue sibi si

ue conseruo suo siue imperfo

naliter seruus stipulet domi

no acq̄rit Idē iuris ē et

in liberis qui in potestate p̄tis

sunt. ex quibus causis acq̄re

re possunt. Sed cum fact

tum in stipulatōe continebi

tur. om̄imodo persona supu

lantis continebitur. veluti

r. Stipulat⁹. hoc distinctim. i. diuissim erandi Sed qd̄ si
vn⁹ iussit suo. r̄ ipe alteri stipulat⁹ ē noiatim. Distigue
ex cuius re. vt si ex re iulene sibi queraf. alts noiato vt. l.
p̄ quas p̄. no. ac. l. si. §. si. r̄. ff. e. p̄inde. §. si. r̄. l. se. §. ātiq̄ ali
ter distinguant.

si seruus stipulet: vt sibi ire
agere liceat. ipe enim tantum
phiberi non debet: non etia
dominus eius Seruus cō
munis stipulādo vnicuiqz do
minorum. p̄ p̄tione domini
acq̄rit. nisi iussu vnus eoz
aut nominatim cui eoz stipu
latus est. tunc enim soli ei
acq̄ritur. quod si seruus cō
munis stipuletur: si alteri ex
dominis acq̄ri nō potest. so
lidum alteri acq̄rit veluti si
res quam dari stipulatus est
vnus domini sit.

De diuisione stipulationum

Stipulationuz alie
sunt iudiciales alie
p̄torie alie p̄uētōa
les alie p̄munes tam p̄eto
rie q̄ iudiciales Iudiciales
tunt duntaxat: que a mero

s. Qd̄ fu⁹ vni⁹

nā cuz sua sit am

plus queri n̄ pōt

vt. s. de le. §. si h̄e.

r̄. j. de acq. sic itaqz.

ī stat q̄ vt soli alfi

queraf. Aliō si ex

re vnus stipulet.

tūc om̄ib⁹ q̄rit.

sed commū di. iu

dicio reddet cum

agit communi di

ui. p̄ isto suo. pōt

ē tēducere qd̄ so

cius suus lucrat⁹

erater stipulatōe

facta ex reb⁹ suis

reddidit. ex c⁹ re

querit vt. ff. e. si ex

re. §. i.

t. De diuisione

stipulationuz. rui

bica

s. Stipula

tionuz.

file per

om̄ia

ff. de h̄. ob. stipula

tionum

r. Iudiciales.

quando iudex cognoscit de aliqua causa. etiam pendēte
causa principali incidēti. r̄ facit interponere cautōem. et
dicuntur iudiciales a iudicio

y. P̄torie sunt quando non aditur iudex aliqua de
causa. sed principaliter. vt talis cautō interponat. veluti
damni infecti. r̄ cautio legatorz p̄bandoz. r̄ talis est d̄ra
inrer ea que dicta sunt.

z. Cōuētōnales. que ex p̄uētōe p̄tū h̄ūt. r̄ de his certuz
est r̄ planum.

r. Cōmūnes sunt. veluti rempu. sal. fore. Sed quare
dicunt aditōnes. An. quia principaliter potest adiri iu
dex vt interponat cautō. cum pupillus habet tutozem q̄
non satisfecit rem pu. sal. fore. sic dicit p̄toria. potest ve
ro adiri iudex non principaliter vt cautō de illa interpo
natur sine aliqua causa. veluti cum pupillus non habet
tutozem potest petere coram iudice. r̄ iudex qui dat tuto
rem ex officio suo facit interponi cautōem rem pu. sal.
fore. r̄ ita dicitur iudicialis. Itē qd̄dam dicūt illā cau
tionem rem ra. ha. esse commūem quia qnqz interponi
tur a p̄curatore actoris. qnqz a p̄cura. rei. vt. ff. §. p̄cur. l.
pōp. §. §. r̄ is q̄. vel alia rōne d̄r cōis. veluti cū p̄curatorio
noie p̄uenit iudex. ex offi suo d̄r facit vt cautio rē ra. ha.
interponat. r̄ tūc ē iudicial. P̄toria ē qn q̄s p̄misit mi
hi q̄ p̄mitteret rē ra. ha. mō volo q̄ p̄mittat. r̄ sic p̄inci
palr ad istā stipulatōz vado ad p̄torē vt ip̄a interponat.
Dec ē cōis r̄ alia cā q̄ supior. nā h̄c p̄uētōal si fiat ex iu
diciū ex p̄uētōe. vt. ff. rē ra. ha. l. iterdū. Itē iudicial. q̄ r̄
terponit a p̄cura. cū dubiū fuerit an h̄eat mādātum. vt
l. de p̄cu. l. i. r̄. l. §. satisfda. l. i. alts n̄ voss̄ re⁹ exp̄iri. qz nō
admitteret. §. §. satisfda. §. pe. Aliū dicūt ē cōe. qz a p̄cura.
rei qnqz interponit n̄ solū actoris vt. ff. de p̄cu. n̄ solū. §. si
statuz. r̄. §. rursus. r̄. §. si. r̄. l. p̄omp. r̄. l. si defunctus.

y Pretorie. s. cū hic ponit ptozie vt spēs opposita iudiciali. quare. ff. de p. e. st. l. i. in pñ. ponit vt genus. s. pretorie. Rñ. ubi aliter accipit iudicialis. s. a iudicio. hic a iudice. vt. ff. man. l. lucius.

3 Iudiciales. s. stipulatōes.

a Detolo. vt si

ago pignoratitia. caues ne fuitures tolo pdideris. vel ius rei in aliquo leseris. vt. ff. de pig. ac. creditor. Itē si rei vendi. agā p re quā suscepisti iā li t. contes. caues de tolo ne alienaueris vel manumiseris seruū. vt. ff. de rei vendi. si poss. sic. e. ff. man. si pcura tor. §. pe. r. l. se.

b De psequēdo vt si metu michi abstulisti seruū quē postea pdide ris caues de eo psequēdo vti eius p cio restituendo. vt ff. q. me. cā si cū ex §. q. si homo. Itē qui redibet rñ hys seruū quē reddere debet. qz aufugit. d3 cauere emptor de psequendo seruū. r si hys poterit re struat veditori. vt. ff. de edic. l. redibere. §. si. sic. et. ff. de condi. cā da. si pecuniā. §. pe.

c De provel.

d Pretorie. stipulatōes.

e A mero. i. puro. sic q. si iudicis officio. s. tñ qñ r supori Dām. vt. ff. de dā. in fec. l. ptoz ait. §. eū q. Dicit r alio respectu ptozia illa q. ab imino erigit. siue sit ptozia inue tōne siue ciuili. siue quocūq. modo inuēta. ex eo sc3 q. p tozeam approbat. vt. ff. de ver. sig. l. lege. r hoc sensu cōp hendit ptozias r iudiciales et cōes. r oēs pter cōuentio nales r ita accipit. ff. de pto. st. l. i. sic ē de adop. vt. ff. d ad op. l. ij.

g Del legator. vt. ff. vt leg. vñ fideicō. no. ca. l. i. i. rñ.

h Edilitie stipulatōes. edilitie vt si aial tibi vēdo. de vi tūe eius cauere telexo. vt. ff. de edi edic. l. itaq. r. l. si vēdit.

i Demūt. cū ediles erāt ex ptozib. vt. s. de iur. na. §. p. ponebat. S3 q. erit intelligibilis dñā inter ptozias r iudiciales. cū bñ accipit ptozia r iudicialis. Rñ. qz ptozia a ptoze mortuo inducta ē. s. iudicialis a iur pultis alijs Itē in ptozia inuenies iudicē ob bñ pñ principaliter adi rin. sed in iudiciali p cōsequētiā. vt p3 ex supdictis exem plis. Itē iudiciales vage sunt p totū corpus iuris. s. pto rie h3 r ipe sint vage. pphense tñ sunt simul in vno ti. vt. ff. de pto. st. l. i. Itē potes notare quartā dñam. vt. no. ff. de ob. l. v. §. ij. S3 dñs Jo. addit aliā dñam dicēs qz p tozie sunt q. p solū ordinē imponunt. et iudiciales q. per quemlibet alium iudicem.

k Cōuētōales pene. iō dñc pene. qz i quibusdā val3 ali3 actus. vt venditō in libero hoie r similib. vt. ff. de ptra. emp. l. r liberi. r. §. de ptra. emp. §. si. in qbusdā nō val3 sti pula. vt. j. t. i. rñ. in fi. §. i.

l Quarū. i. cōuentionaliū.

m Contrahēdaz. s. eē genera. i. q. possumus dicere eē genera cōtractū. tot sunt genera stipulatōnū. i. vbi cū q. p3 p3 alibi p3 stipulatio interuenire. nā stipulatō ē p3 tractus. vt. ff. de ob. sig. l. labeo.

n Cōmunes abnegatiue lege. i. nō ptozie tñ. vñ iudici ales tñ. vñ cōuētōales tñ. s3 pñm ex vno pñm ex al tero naturā accipiūt. nā si nō cauerit tutor pupillo hoc ipm peti p3. r q. ad hoc h3 naturā ptozie si petis tutor. et p3 sequēs pñt satisfactio. r in hoc h3 naturā iudicial.

vt. s. de satisfactio. tu.

rem saluam fore pupillo. Itā rō ptoz iubet rem saluā fo re pupillo caueri r interdū iu der p3 si aliter expediri res nō potest vel de r rato stipulatio agitur.

Omnis res que dñio nō subijcit. in stipu latōem deduci potest siue mobilis sit siue imobil.

At si q. rē q. in rez natura nō ē aut eē nō p3 dari stipula tus fuerit veluti stichū q. mor tuus sit quē viuere credebatur aut ypocēthaurū q. ēē nō possit in utilis erit stipulatō Itā iuris ē si rē sacrā aut religio

§. i. Sed de hoc ho die plen. vt. ff. de ob. l. v. §. ptozie vñ ē hic ti. de ob. ad ob. Itē si petas hec satisfactio ab altero tutorū l. curator ex conse quētia petis rñ p cise. vñ r in hoc h3 naturā iudicialis vt. ff. de admi. tu. l. iij. i. rñ. r. s. de satisfactio. tu. vt. cu. §. i. et §. ij. Dñc cōmu nes alio mō. vt. j. e. §. S3 pñ bñm ptozia p3 eē cōis. o Et ptoz. scilicet mortuus. cui verba nō hēmus s3 sententiā. vt. s. d satisfactio. tu. in pñ. §. i. p Juder. s. vii.

q Non p3 qz sponte nō vult satisfacere ex pcepto mori tui ptozis. vñ inuitus cōpellit a iudice viuo.

r De rato. hec ē cōis. r alia causa q. supior nā hec ē con uētionalis qñq. vt si fiat terra iudiciū ex cōuentōe. vt. ff. rem. ra. ha. interdum. Itē iudicialis quando interpor nitur a pcuratore actoris cum dubium est an sit pcura tor. vt. ff. de pecu. l. i. r de satisfactio. l. i. al3 non potest res ex pediri. cum non admittatur. vt. j. de satisfactio. §. pe. Alij di cunt eam cōmunem. s. de rato. qz r a pcuratore rei pñt qñq. non solum actoris. vt. ff. de pecu. l. nō solum. §. si ita tus. r. §. si casus. r. §. vlt. r. l. pomp. §. ij. r. l. si defunct. §. vlt. De inutilib. stipulatōib. Rñ.

s Omnis res subijcitur. i. subijci potest. Sūt n. quedam res que nō possunt esse in nostro to minio. vt qz nec sunt nec fuerunt. s. in rerum natura. vt. j. pri. §. vlt. si sunt est impossibile d

natura. vt in sole r luna r similib. vt. j. e. §. sed si impossi bilis. vt de facto vt aureum montem. vt. ff. de test. li. cum leres. §. i. vñ hominum dispositōe. vt res sacre r religio se r sancte publice r in vsu publico consistentes. r alie si miles. vt liber homo ex sui natura. vt. j. pri. §. r. s. de rerū diu. i. rñ. r. §. nullius. r. ff. de ob. l. i. inter stipulantem. §. sacram.

t Mobilis. cuius appellatōe r p se mouentia vt equi pñent. vt. ff. de sig. l. mouentium

v Rerum natura. id est apud aliquos homines. sic. s. de ob. §. conditōes.

x Credebat. marime subaudi. nam idem si sciret mor tuum. nisi mora debitoris pcessisset mortē. vt. ff. de con sti. pe. l. pmissor. r. ff. de ver. ob. inter. st. §. si stichum. que est contra.

y Ypocēthaurum. aial forte nati ex equa et thauo qd nūq. fuit visum. vñ oratius. humano capiti. rē.

3 Inutilis. i. viciosa. qz cōtra ius est.

a Idem iuris. s. vt sit inutilis.

b Sacram. licet non valeat stipulatio. vt hic valet ta me venditio inter ignorantes vt actio de iur. vt. j. de con trahē. emp. §. si. r. ff. de contra. emp. l. r liberi. r. l. §. cellius

Sed que est rō. An qz in venditōe non est nōce trāsseri
dñi in stipulone sic. vt. ff. de p. emp. 2 ven. l. si ita. 2. §. si. et
est filis rō quare qd p rem alienā vendere. vt. ff. de cōtra
hen. emp. l. rē. si n obligare. vt. ff. de p. ob. pos. l. q li
beros. qz in pigre dñi ius pstitui creditori vt sibi det ypo
carā act. in vendi
tōne sola traditio
cū obligatōne cui
ctōis suffic. vt. ff.
de pig. l. q nōdū. §.
qd dñ. 2. de ac. ep. l.
exempto.

c Religiosa. hec
xba expone. vt. s.
de re. di. §. nllius. 2.
§. rel. giosum
d. Vbi. al. si n
est in vsu p alia
ri. vt. ff. de p. hē. ep.
sed cellus. i. rñ. 2. l.
pacta. §. si. et sic. ff.
de via pu. l. viam.
e. For. s. vbi red
dit ius. vt. ff. de iu.
2 iure. l. p. vel rem
venalium. sed fo
rus est burfa

f. Exatp. expōe
vt. s. de re. di. §. vni
uersitatē
g. Credebat. idē
si sciebat. vt. j. pr.
§. 2. ff. de x. ob. in
f. si. §. factay. ibica
sum enim 2c.

h. Comertū. gnāle nomē est ad oēs actus. vñ dñ ali
quis hēre pmeritū rei qñ p emp. vel alio mō p eā habe
re. quare iude? n hz pmeritū xpiani mācipij vt. ff. ne xpi
am mā. iu. 2c. vñ de si iude? iudeo pmittit tle mācipium
non v3. vel xpianus iudeo vt hic. si aut xpiano pmittat
iudeus v3. vt. ff. de x. ob. multū interest. 2. de l. apud iul
§. si. accur.

i. Suā. nā cū sua sit pl^o sua fieri n pōt. vt. s. de le. §. si si rē
2. j. de ac. §. si itaq. nisi rōe possē iōis apd alium pstiture
vt. ff. de p. hen. emp. l. si in emp. §. iij. vel nisi sub pditōe. dñ
tñ veniēte pditōe stipulatoris res esse desierit. vt. ff. de x.
ob. l. si rem meam.

k. Proinus. i. statim. qz pura stiplo suspendi n pōt. vt
ff. de sti. ser. l. vsu fruct. sec^o in alijs actib⁹ viuo3. vt. ff. cōia
p. l. si. in fi.

l. Itē d. i. ecōtrario. nā s. dixit qñ ab iñtō res erat sacra
vel filis sp^o ea desūt. nūc ecōtra qñ pri^o n sacra sp^o ea fit
m. Ineaz. i. sacra l. religiosa vel filis. vt. s. pr. §.

n. Itē. qd est cū erat res aliēa. al. si sua sp^o suo scō scm
vñ. et si aliēauerit post tps stipulōis. idēz 2 si erat aliena
dñmō post mortē. vt. ff. de x. ob. l. si fuū. §. i. 2. ij.

o. Extinguit. ar. d. s. de le. §. q si viuo
p. Silia. puta rē sacra cū erat pphana. 2 sic d singul^o s.
sacra vel religiosa vt. s. pr. §.

q. Obligatōem. i. ista. hoc est stipulatōnem

r. Si quis aliū. pñus efneum

s. Obligat. 2 est rō. qz nōo alienū scm pmittere pōt. vt
hic. 2. ff. de x. ob. stiplo ista. in prin. nisi pena pmittat. vt
j. e. §. xfa vice. nisi in quinq casib⁹ in qb⁹ psumit ler inē
esse pmitti nisi fiat vt in cautōe iudicō fisti. vt. ff. de xbo.
ob. quorīes qd. itē in stipulatōe ista hē relicere. vt. ff. d. x.
ob. stipulatō ista. i. rñ. itē in stipulatōe drato. vt. ff. rem
ta. hā. l. in stipulatōe. itē in stipulatōib⁹ edilicij vt sanū

esse fuū venditū vel n furē 2 filia. vt. ff. de emic. l. si itaq
qd. itē in stipulatōe rēpu. sal. fo. nā cū sit pñoria erigit h
2 ius ior. vt. ff. de pñ. sti. pñorie. stipulat⁹ g pupill⁹ hīs x
bis a fideiussoze. pmitt⁹ rem meā sal. fo. p tuto. vel cura
torē. nā 2 hīs xbis ab eis stipulat. vt. ff. rēpu. sal. fo. l. i. 2

l. cum pupill⁹. pre
terea nōne qd sp
pmittit p se et su
os hēredes ea scā
que p alium pñt
explicari. vt. ff. de
pñ. sti. l. si. l. 3. dñ sit
si n pōt p alius fieri
ri. vt. ff. e. cētesim⁹
§. id qd. 2. de ca.
tol. l. i. §. vt autem
An. n est ali⁹ hēref
qz testator. immo
idē psumit. vt in
auc. de iure iurā. a
mo. p. §. i. colla. vi.
t. Effectur. tunc
em suum factum
māifeste promit
tit. idē si dixit se
curaturum vt fiat
vt. ff. si cer. per. l. si.
§. si.

Si quis alium daturuz
facturum 2 quid pmissit non
obligabitur. veluti si sponde
at ticiū quinq aureos da
turum. Quod si effecturum
se vt ticius daret sponderit
obligat. Si quis aliq qz ei
cuius iuri subiectus sit stipu
letur nihil agit. Plane so
luto etiā in extraneā psonā cō
ferri potest. veluti: si quis ita
stipuletur mihi aut seyo dare

Si quis alij iu
ri idē dominiō vt
fuius dñō cui acq
tit. vt. s. p. quas p
so. no. ac. §. itez q
fui. item reueren
tia paterna vt fili⁹ pñi. vt. s. p. quas pso. no. ac. §. i. itē obe
dientiarū vt monachus mōastērio cui querit 2 se 2 alia
vt in auc. de mōna. §. illd. col. 2. idē dicas de suo fructuāio
idē de vsuario. idē de suo bona fide possēso. 2 libo bona fi
de possēso. qz ex duabus caus⁹ querit. vt. s. p. quas pñ. no.
ac. §. de hīs. 2. §. idē placet

x. Nihil agit. 2 est rāto quia inuente sunt 2c. vt. j. e. §. al
teri. 2. ff. de xbo. ob. stipulatō ista. §. alteri. fallit tamen
in casibus sedecim. In primis vt si stipulantis interfit. qz
sit tutor eius cui stipulatur rempu. sal. fo. Secundo qz
pcuratori stipulatur dominus. Tercio si stipulet credito
ri. vt. j. e. §. sed si quis. 2. ff. de xbo. ob. stipulatō ista. §. si sti
puler. 2. §. si quis insulam. Quarto fallit in omib⁹ pñ
rīs stipulatōib⁹. vt. ff. de pñ. sti. in omib⁹. vñ est dāni
infecti vt. ff. de dam. infe. damni. §. si. item iudicatum sol
ui 2 similes vt. ff. de pñ. in cāe. §. si. item fallit in pcura
toze pñtis. vt. ff. de xbo. ob. si pcuratori. 2. ff. de pcura. l. p
curator. item fallit in actore municipum ex cuius pacto
queritur municipibus. item in curatore furiosi 2 cōsimi
lium personarum 2 tutor. vt. ff. de consti. p. eum qui. §.
si actori. item fallit in institore. nam sibi actō ex pacto i
stituti queritur. vt. ff. de insti. l. i. in fine. 2. l. ij. item fallit i
iudice vel in notario vel in simili persona publica. ex qz
pactis 2 stipulatōib⁹ alteri querit. vt. ff. rempu. sal.
foze. l. ij. et. ij. et. iij. i. responso. 2 in aucten. de execu. 2 hīs
qui cum. §. i. colla. viij. 2 in aucten. de hēredi. ab intesta. §.
ex hīs. colla. ix. item fallit in creditore ex cuius pacto que
ritur actio debitori. ff. de pigno. ac. l. si cum vender. 2. i. res
sponso. item fallit si auus paciscatur totē reddi neptri
quam enām in potestate non habet. vt. ff. solu. marri. ca
ius seysus. item fallit in procuratore vendentis. vt. ff. de
act. emp. iul. §. si procurator. item fallit in deponēte si pa
ciscatur aliq rem restitui. item fallit in commodante fa
ciente simile pactuz. vt. ff. de positi. publiā. 2. de ad exhi. si

res. Item fallit in donatōe simile pactū faciēte in eū / rū alicui⁹ cōditōis. vt. l. de dona. q. sub mō. q. tiens. Itē fallit si pater stipulet filio vel ali⁹ posito sub sua p̄tate post mortē suā. s. patris. nā ⁊ filio q. nē. l. heres nō sit. vt. ff. de ver. ob. l. quodcūq. s. si quis ita. si vero pure ⁊ nō p̄ mortē. ip̄i stipulā

ti querit. vt. ff. de ver. obli. l. dñs ser. uo. Dis em casib⁹ ex pacto vlt stipu latōe alterius al teri querit nō al̄s vt hic. r. l. per q̄s p. no. acqui. l. i. cū em sint speciales nō sunt trahendi ad cōsequentiā. vt. ff. de le. se. con. l. qd vero. S. J. dice bat hos casus fa / ces regulā. ⁊ si q̄s casus esset contra illud spēale est. ⁊ quod hic regulari ter dicit. r. j. s. alte ri. r. l. p. quas per no. acqui. l. i. dice bat iur. directo nō valere. sed vtiliter acqui. p̄t. ⁊ sic fm eū semper pacto alteri q̄rit qd fal sum ē cū parū in /

spōdes vt obligatio qdē stipu latozi acquirat. soluit tamen sey obēt iuito eo recte possit o vt liberatio ip̄o iure cōtingat sed ille aduersus sey ū hz mā dat⁹ actōem Qd b̄ si q̄s si / biz ali⁹ cuius iuri subiectus nō sit dare. r. aureos stipulatus ē valebit qdē stipulatio. s. vtrū totū debeat stipulatozi qd in stipulatōe deductū ē. an vero ps dimidia dubitatū ē s. pla / cuit nō plus q̄ dimidiā p̄tē ei acquiri. Et vero q̄ tuo iuri subiectus ē. si stipulat⁹ sis ti / bi acq̄ris. q. vox tua tāq̄ filij l. fit. sicuti vox filij tāq̄ tua in / telligit in his reb⁹ q̄ tibi acqui ri m̄ possūt Preterea inu / tilis ē stipulatio si q̄s ad ea q̄

teresser directo vlt vtiliter quereret. vt. ff. de nego. ge. actō a Acquirat. s. tantum.

b Seyo. nō tñ heredi eius. vt. ff. de ver. ob. cū q̄s. Itē hoc intellige statu huius adiecti nō mutato. al̄s d. vt. ff. de solu. cū q̄s. Item hoc intellige ante l̄f. p̄tes. a stipulā / te. al̄s cōtra. vt. ff. de solu. si q̄s stipulat⁹ fuerit. r. s. i. Itē l. solui possit adiecto. nō tñ agere p̄t adiectus. vt. ff. de cō sti. pe. l. s. et si filie. in fi. r. l. si vero.

c Et inuito qui stipulatur.

d Possit. s. stipulatoz.

e Contingat. nisi in casu. vt. ff. de eo q̄ certo loco. l. iij. s. idē. iul. s. ibi facta fuit solutio alibi q̄ fieri debuit vñ ve nit interesse. vt. j. de actio. s. loco in quo nō potuit dñō p̄iu dicare accipiendo forte adiectus. vt. ff. de regu. iur. nō de / bet. l. ⁊ tpe dñs posset. vt. ff. de eo qd certo loco. l. certum in fi. r. l. si in fi.

f Ille. s. stipulatoz.

g Mandati. nūquid adiectus mādati semp tenetur S. J. dicit q̄ sic. vt. hic. r. ff. de ver. ob. iul. s. si. nā semp ta cit nō mandatū ⁊ si nō exp̄ssum interuenire dicebat. et in absentia ⁊ sine nūtio vlt epla qd est d. ff. de pcur. l. i. s. i. q̄ re dicemus q̄ mandat agis si intercessit mandatū. vt qz p̄sente adiecto fuit stipulatus. vt. hic. r. ff. de ver. ob. l. iul. s. si. r. ff. man. qui fidem. al̄s agit nego. ge. cū non sit pcura tor. vt. ff. de solu. l. vero. pcurator. s. interdū. r. j. de ob. que ex quasi cōtrac. in prin.

h Qd si quis. valebit. s. p pte dimidia. vt subijcit. vt. ff. de eo qd certo loco. l. iij. s. si quis. Et collige q̄ non viciat vtile p inuile. sic. ff. de ver. ob. l. i. s. s. ⁊ si m̄p̄i. ar. cōtra. ff. de arbi. l. pui. al̄s pedius. s. i. ⁊ dic vt ibi. accur.

i Non plus. vt. ff. de ver. ob. si m̄p̄i. S. cōtra. ff. de cō tra. emp. l. fundi. S. dic vt ibi. accur.

k Ei vero q̄ acq̄ris. sic. ff. de ver. obli. l. dñs seruū. r. ff. de contrahē. ⁊ cōmit. stip. l. ij. r. ff. de pact. ⁊ here. de. s. nō

l Filij. cū vna p̄sona cēle. an pater ⁊ filius. vt. l. de im

pu. ⁊ ali. sub. l. si. sic ⁊ in seruo ⁊ dñō nō ē eadem vox. vt. j. e. post mortem.

m Acquin. vt in p̄fectio peculio ⁊ aduēitio quo ad vsum fructum. vt. s. p. quas p. no. acq̄. s. i.

n Preterea inutilis. interdū in totū. interdū p pte.

interrogatus fuerit. nō respō deat⁹ veluti si q̄s decē aureos a te dari stipulet tu quiqz pro mitas. vlt p̄tra aut si ille pure stipulet tu sub p̄ditōne pmit tas. vlt cōtra. si mō scz id expri mas idē si cui sub cōditōe vel in diē stipulāti tu respōdeas p̄ senti die spondeo. nā si l̄ solū respondeas p̄mitto breuiter videris in eandē diē vlt p̄ditōz spopōdisse. neqz em̄ necesse est in respōdendo eadē oīa repeti q̄ stipulatoz exp̄sserit. Itē inutiles ē stipulatio si vlt ab eo stipuleris. q̄ tuo iuri subiectus ē. vlt si is a te stipuletur. S. seruus quidem non solū do / mino suo obligari non potest sed nec quidem vlli ali⁹. filij

o Rūdeat. s. con grue. Diligēter tñ attēde. q̄ vbiqz est diuersitas. si in cōtinenti placz di uersitas stipulato ri valeat stipula / tio. vt. ff. de verbo. ob. l. i. s. cū adic. si aut nō placeat aut ē in qualitate aut in quan titate aut in spē diuersitas i primo casu nullo modo valz. vt hic ibi aut si ille rē. et ff. e. l. i. s. cū adic. cit. r. s. si quis sim pliciter. si vero in quantitate in eo quod cōsonat va / ly. siue detrahatur si ue adic. vt. ff. de ver. obli. l. i. s. si sti pulante. que est cō tra. in alio non. vt hic. ibi veluti rē Si aut in spē. aut

p mittit vna spēs p altera ⁊ tñc nō valz. vt. j. e. s. si d alia aut alia adiecta. ⁊ ita copulatiue ⁊ tunc valz in alia si in adiecta. vt. ff. de x. ob. l. i. s. s. si. Si aut plures stipuletur tñc aut copulatiue fuit facta iterrogatō. ⁊ valz in eo qd responsum est aut disiunctiue vt illā aut illā p̄mittis. q̄ casu valet siue ad vtrūqz siue simpliciter respondeat ⁊ in vtraqz. Si vero in vna nō valz etiā in ea l̄ in sumis nō vicietur alternatiua. si tñdeat ad vnā tñ. vt. ff. de x. ob. l. i. s. si q̄s. r. l. inter stipulantem.

q Exp̄sserit. q̄ em in p̄fatis dicunt. in cōtractib⁹ re / petita dicunt. vt. ff. de ver. ob. l. ricia. s. idē tñ.

r Item inutilis. quātum ad civile vinculu. sed natu / rale contrahit. vt. ff. de condi. inde. si id quod. r. l. frater a fie. s. i. vñ fideiussoz accedit. vt. j. de fidei. in pn. ⁊ h̄c ve ra sunt nisi in castren. peculio vlt quasi. nam tunc ē loco patris. vt. ff. ad ma. l. ij. r. ff. de col. bo. l. i. s. nec castrese. tñc enim ⁊ cum patre obligatur ⁊ agit cum effectu. vt. ff. de iudi. l. lis nulla.

s Sed seruus. filij vero obligari. ex omni causa. vt. ff. de iudi. tam ex contractibus ⁊ conueniri in solidum durā / te pa. po. auctoritate tamē patris interuenire ad quod pater compellitur officio iudicis. vt. l. de bo. q̄ li. qd nō solum. s. i. ⁊ postea nisi in ser casib⁹ qui sunt. ff. quod cū eo. l. ij. ercipe duos casus. vt in mutua pecunia ex qua nō tenet cū effectu p̄pter exceptōem macedonia. neqz pater vt. l. ne filius p patre. l. i. Itē in voto vlt deo vel reip⁹ plice facto. vt. ff. de pollici. si q̄s rem. s. voto. nam l̄ al̄s. f̄ ex cōtractu vlt quasi conueniat a plato loci illius. hic tñ nō cōuenit. vt. l. de epi. ⁊ de l. nulli ⁊ in auten. de ec. ri. s. si quis. coll. ix.

t Stipulet. vt. l. de pact. con. l. pactū to. p̄tra. So. ma / xime ibi positū abundat. sic. l. de test. manu. l. si. s. i.

u Furiosus. negocium. scilicet obligatorium. idē in p̄ / digo cui bonis interdictum est. ff. e. is cui. quia furioso si milis est. vt. l. de cura. furio. l. i. r. ff. de re. iur. l. furiosi

Idem in inēte capto. vt. s. de cura. §. i.

v. Dōr. l. simili. r. acc.

r. Pupillus. s. pubertati primus vt sequit. r. est rō. qz i
tellectum hz. vt. ff. de re. au. l. in negocijs. acc.

y. Obligetur. s. alij. acc.

z. Auctate. sic. s.

de auc. tu. in prin.

fic. ff. de pac. l. ptra

ius civile

a. Infanti. i. vsq

ad. vii. annū. l. de

iure delict. l. si infan

ti. i. rñso

b. Proximus. i.

vsq ad. x. a. r. dimi

dium. r. sic primus

respicit. j. h. cu. di

co pubertati prim

a. r. an. r. dimidio

s. itellige. nā sic in

masculis fieri di

midiatō. in femis

i nono r. dimidio

vt. s. q. ma. n. pos. §.

fi. r. s. qui. mo. tu.

fi. i. rñso

c. Multū. nam

distat aliq. tulum

vt. i. hereditate qm

trāsmittit infans

vt. l. de iure delict. si

infanti. §. i. secus in

furioso vt. l. d. cu

ia fur. l. si. §. finat

r. hoc fm. a. 30. Sed

certe sic possit diris

se. qz vnus pu. al

ter magnus alter

tinuum tps habet

alter habet infual

la dilucida. Dic g

distat in stipulan

to in hoc. qz infans

sine intellectu inf

dum stipulat sed

furiosus nūq. vt

ff. rempu. sal. fo. l.

Eni pupilli. Itē dicit n

multū ppter prim infancie qui

intellēm hz. r. ideo corrigi statim quod hic dicit ibi. sed

in primis.

d. Benignior. qz. s. dictum est.

e. Proximi. vt alios sibi obliget. alijs vero non obliget

tur sine tutore vt. s. pr. §.

f. Impubes. aliud si pules. nā obligat ac si eēt sui iur

vt. ff. de l. h. §. i. nisi in duobus casib. vt. s. e. §. item inutil

dirimus

g. Pre. sed que est rō de hoc ad pupillū cū tutore aucto

re obliget. Rñ. qdam q ob hoc ipm dat tutor. s. pa. po. ē

ad corrigēdū. r. est p eis. l. de lo. que li. l. si. §. finat. Del

dic q tutore hz obligatū si male auctorat ptem n. vt. l.

de bonis que li. cū optet. §. sub hac tñ. x. si n at y potera

h. Si impossibil. obligatō b. qbuscūq. vt. ff. d. ac. r. ob

nō solū. secus est in vltimis volūtatib. qz tūc p nō apposi

ta hz. vt. s. de here. insti. §. penul.

i. Cui natura. nā ita si xboz pplexio fit vt. ff. d. p di. insti.

fi ticius. io. d. tūc em qnqz n diceret impossibil. hz n possit

existere. vt. ff. de x. ob. l. si nci. fm. a. 30. r. fac ad huc. §. ff. de

re. au. l. impossibil. §. i.

vero familias alij obligari pos
sunt. Mutum neqz stipula
ri neqz pmittere posse palam
est. quod r. in surdo receptum
est. quia et is qui stipulat ver
ba pmittentis: r. is qui pmit
tit verba stipulatis audire de
bet. vnde apparet n de eo nos
loqui qui tardius exaudit. sed
de eo qui omnino non audit.

Furiosus nullum negoci
um gerere potest quia non in
telligit quid agit. Pupill
omne negociuz gerit recte ita
tamen vt vbi tutoris auctori
tas necessaria sit adhibeat tu
tor: veluti si ipe obliget. Nam
alium sibi obligare etiaz sine
tutoris auctoritate potest. Sz
quod diximus de pupillis vti
qz de his verum est qui iaz ali
quem habent intellectuz. Itaz
infans et qui infanti pmiu
est. non multum a furioso di
stat. quia huiusmodi etat. pu
illi nullum habent intellēm
sed in primis infanti ppter v
tilitatem eoz benignior iuris
interpretatio facta est vt idē iu
ris habeat quod pubertati p
rimi. Sed qui in potestate
parentum est impubes: nec

k. Pure. i. sine p ditione. etiā si dies eēt appositus. vt. e. l. in
stipulatione. §. i.

l. Strati. cū spacio cū quo solui possit vt. j. e. §. si. r. ff. e. eū
qui kalēdis. r. de hoc diti. s. de x. ob. §. ois stipulatō.

m. Itē xboz sic p ditionē impossibilē. ita p abntiaz fit
inutilis stiplo.

auctore quidez patres obliga
tur. Si impossibilis cōdi
tio obligatōibus adiiciatur:
nihil valet stipulatō. Impos
sibilis autem conditio habet
cui natura impedimento est
quominus existat. veluti si q
ita dixerit. si digito celum at
tigero dare spondes. At si ita
stipuletur si digito celū non
attigero dare spondes pure
facta obligatio intelligitur. iō
qz statim petere potest. Itē
verborum obligatō inter absē
tes concepta inutilis est. sed
cum hoc materiam litium cō
tentōsis hominibz prestabat
forte possit tempus tales alle
gatōnes opponentibus r. nō
psentes esse. vel se vel aduersa
rios suos contendentibz. iō
nostra constitutō ppter cele
ritatem dirimendarum litū
introducra est. quam ad cēsa
riens aduocatos scripsim.
p quas disposuimus. tles scri
pturas que prestō eē partes
iudicant omnimodo esse cre
tendas nisi ipe qui talibz vti
tur improbis allegatōibz ma
nifestissimis pbatōibus vel
per scripturam vel per testes

n. Absentes.
ita intellige absen
tem vt audire nō
possit. vñ si est in
turi vel a remot
r. clamat valet sti
pulatione si se audi
ant. ar. ff. ad fill. l.
i. §. ea. als accipit
multis modis vt
ff. de x. si. l. absen
tem. r. no. in auct.
de fideius. §. i. Sed
est. ff. de dona. in
ter. vi. r. vro. l. ea q
sed ibi intercesse
rat stipulatio āre
absentiam c. xba
etiam inter absen
tes nunc repetun
tur. Itē tra. ff.
de pac. l. labeo. in
prin. Sed aliō in
pacto quolibet a
lio quod sine pmi
modi solemnitate
fieri potest. sed sti
pulatione non. vt. ff.

de pac. l. i. in fi. r. j. de act. §. de constituta. Itē contra. ff.
de spon. l. iij. r. l. v. Sed potest dici ibi speciale vt valeat i
ter absentes. vel dic qz r. per stipulationem fieri possunt
sponsalia. r. tunc inter presentes vt hic. Itē consensu.
sz solo fieri possunt sponsalia. r. tunc etiā inter absentes
vt dicta. l. iij.

o. Prestabat. antiquitas

p. Post tps. post iō dicit. qz qñ pueniunt post tps pōt
talia opponuntur

q. Tales. quales subiicit statim dñ rē

r. Et non. ecce allegatōes

s. Cōstō. vt. l. de d. r. pmit. sti. optimam

t. Disposuimus. loquitur iustinianus auctor illi. con
stitutōis

v. Scripturas. si qd si vnus pferat instm in quo pteat
tur pntes eē pntes rome tali die alter bon. Dicit qdā
q neutri credidit. alij q bonus iudex d. ai aduertere cui poti
us credidit sit vt stipulator ipso tpe tenebat scolas bon.
stabilis illi instro quo pntes ipm fuisset bono.

x. Presto. id est presentes. y. Dimodo. no. standus
scripture nisi cōtra plet. ff. de pba. cū pibus. et. j. eo.

De inutil. stipu. LXVIII

§. si scriptum. r. i. i. §. si. r. hoc qñ formā l. 3 publicā. al. si priuata si p scribere nō valz. si p scribentem valet si est cū cā. vt in auten. de iureiu. a mo. §. i. r. l. de nō nu. pe. ge. neraliter.

3 Improbis. s. pma facie q forte pbe apparebunt tā d. sic. l. de epi. et cle. l. omnes q cir. ca pñ. fm Jo.

a Manifesti. mis. qz cōtra scri. pturam

b Scripturā. scz aliā qd ē melius.

c Idoneo. om ni exceptōe maio res. i. q nulla exce ptio potēt eis op poni. vt. l. de con. trahē. et commit. sti. optimam

d Toto die. no. q dies dñi inseri i instrumēto r alia sunt necessaria vt diri in auten. vt p ponat nomen iū p. r. facit. l. de di uer. re. si qua. Sed quomodo hoc p. habet cū dies in strumēti nō dele. at exhiberi. vt. ff. d. edē. l. i. §. editōes Rñ. tribus modis petis instrumēti edi. Primo vt fū. det intentōem ex instrumēto rei

actor. vt reus instrumēto actoris fundet exceptōes. cū neutro casu aduersarius vteret quod non debeat esse. et tunc nulla ps instrumēti debet exhiberi. vt. l. de edē. l. i. in fi. r. l. de testa. l. minus. Secō. s. quando aduersa rius vtitur. nam tunc edis vt videat an aliquid ei possit opponi. r tunc exhibetur. sed sine die r consule ne mate ria detur falsum fabricandi. vt dicta. l. ff. de edē. l. i. §. edi. tōnes. r. ff. quēadmodum tes. ape. l. i. §. i. Tercio vt de fal so accusetur. r tūc etiā cū die r consule est exhibendū. vt hic. r. l. de contra r cōmit. sti. optimā. r. l. de fide instru. l. fi. Alijs aut modis petunt instrumenta edi vt tradi p varia genera actionū. vt. ff. de eden. quedam psonae sunt sz dicis tribus modis petunt edi. i. demonstrari. Item quō hoc est q hic pbat reus i iuris ordinē. vt. l. de edē. l. qui accu. Rñ. hoc ppter pñptōem q ē cōtra eum. ppter scripturam. vt. ff. de pac. iuregen. §. qd. fere. Itē nūquid duo testes hxc pbantes. s. alterū cōtrahētū abfuisse suf ficiunt Rñ. sic. vt. ff. de testi. l. vbi. Sz nōne instrumēti vicem duorum tenet. vt. l. de fide instru. in exercendis. quare videtur q in dubio p instrumēto stare. Sed cer te non directe cōtradictō instrumēto. s. p obliquū scz se fuisse in scriptura quondam facta rome. vt vt testis. vt vt cōtrahens. si vero contra eum directo dicit plures qz duo erigunt vt vincant scripturam. vt. ff. de testi. l. iiii. §. de tra. r cōmit. sti. l. optimā. ibi alius numerus rē. Del dicat etiam hxc erigi tres. Sz nūquid si aliqui testes di cant p in ssto. vt in eo scripti vt nō. tot vt pleserūt neces sarij circa instrumēti. Rñ. sic qz instrumēti p se vicē du orū r vt dictū est. Itē pter ipm sunt pbatōes vt ponis vt. ff. de pig. r trahit. Itē qd dicit eo die idē dicas si alio

tali. qd. hīc esse nō potuit. vt. ar. d. de ob. §. loca. e Quo. vltiā alio. dummodo sit tñ remotus loc⁹ in quo dicit fuisse tpe quo dicit instrumentū esse factum. Rñ. nō potuit esse. vt. ff. de ver. ob. l. vl. §. si. r. s. de obli. §. loca. Del dic esse id est fuisse sic. s. de hīs qui sunt iū l. alieni iur. §. in po. testate.

f Post mortē. s. iure vetustissimo qd hodie corrigi vt in fi. l. iunus. §.

g Eius. s. patris vt tōmini.

h Videt. vñ sic ipe pater l' dñe sic stipulādo erat sti. pulatio inutilis. ita r seruo talia b ba dñe. vel filio.

vt hic. r. s. e. et qui r facit. l. d. impu. r ali. substi. l. fi.

i Sz cū iā. s. nūc corrigi.

k Pradie. i. die pcedēti. vt. mortē ff. de fē. pradie.

l Erat. s. olim.

ll Dicit. sic. s. d. ob. §. §. hic.

m Placuit. vt l. de cōtra. r com. mi. sti. l. scrupulo. sam.

n Valeat. s. sta. tim. efficit at erit post mortem. vñ ab hrede r contra

lyredem incipient actōem hodie quod olim nō erat. vt l. de act. ab hre. r contra. l. i.

o Venerit. post hoc verbum venerit est punctum. et subau. qñcunqz vt vsqz ad annū. si aut esset post illā di. ctōem hodie nō esset stipulatio inutilis etiam iure vete ri. sed vtalis r cōditionalis vt. s. de ob. §. sub pñtōne.

p Prepostere. pmo em dñ reite nauis fm naturā cōdi tionalis stipulatiois vt cōditōis qz dari hodie.

q Existimauit. s. cū ita stipulabat mulier si fineliberz decesseris. pmiti mibi totē reddere vt ea possim testa ri cū pus testari pponebat. r ea mortua totē reddi. vt. l. de iur. to. si mulier. Del dic fm Jo. cū stipulat maritus sic si dabis mibi. r. pmitis te mibi nupturā. pmo em nu. lere r postea dare debebat.

r Placuit. l. de tes. l. pposteri.

s In oib. s. obligatōibus.

s Exceptio. ex actio. al. pceptio. tñ sit post cōditōes et nō tē. vt. l. de testa. pposteri. in fi. r facit ad hūc. §. si. qz nō sit curādus ordo scripture. ff. de pecu. le. l. quidā. r. s. de le. §. ante. r. ff. de solu. nō em ar. d. ff. de vlti. iur. l. quoties. ff. d. fideicō. l. i. generaliter. §. qz quis qz cū similibz. So. aut q ris de platōe psonae. r hic tūc seruaf ordo scripture. r ē rō qz platō ex ordine pñsiderat. aut qris an valeat scripu. ra vt testamētū. vt in quātū debeat accepto ferri. r tūc nō fuit ordo. sz ius solū fuit. al. s. vt solū dicitū. qz aut pñtat de finia legū tradi voluntate testator. r bñ ordo nō spectat. r ē rō. qz sēsū r nō bba spectam⁹. ff. de adimē. le. l. in aut. dubitat. r tē spectat ordo scripture. r ē rō qz i dubiū r Itā āterat. vt. ff. d. lo. auc. iiii. pos. l. hēditariū v Scri pñ. nūquid sit si testes. dicit aliquē pmississe vt ē tūc

intelligat interrogatō. vt q sic. l. de fi. instru. in exercēdis
Sed tñ p dico. vt. l. de vsu. l. i. i. est rō fm io. qz testes nō
sic in iure instructi sunt vt infra que a iur pīs sunt
a Perinde nisi plet vt. ff. de pac. iuregē. §. q. de
b Sponderit. als rñdeat. acc.

c Contrahit. im
mo vt n valē cuz
sit diuersitas i rñ
dendo. vt. s. e. §. p.
terea. Sed distm
gue vt ibi dixim
d Ex pibus. rñ
tere. si volumus i
oib' teneri. als te
nemur tñ in his i
qib' rñdemus. vt
hic. itē r sufficim
pler rñsio vt diri
mus. cuz equipet
ei qñ ad oē rñdet
sic. ff. de h. obl. l. ti
cia. §. idē rñdit. et.
e. e. §. pterea
e Alteri. sic. ff. de
h. obl. stipulatio
ista. §. alteri.
f Supdcm ē. vt
e. e. §. si qñ aliq. hoc
tñ fallit in multis
casib' vt ibi dixi
Et no. hic q trib'
mōis alteri stipu
lamur. nā iterduz
directā acqrimus
actōez. subaudiā
te i stipulādo. vt
filius patri. seruus
dñō. r ecōtra vt. s.
e. §. si qñ alteri. r. §.
ei q. qñqz vñlē. vt
tutō pupillo. r in
silib' ratōe officij
vt fñ' publicus vt
ff. de pñi. pe. l. eni q. §. p. r. ff. repu. sal. fo. l. iij. iterdū nllaz
r. tñ nēcāria ē pena vt hic dī. Itē no. qñ vñl. cau. hba sti
pulatōis r forē r pene pñt formā trib' mōis. aut enim
sic dico. pmitte mibi q dabis illi r eodē mō penā. aut
sic pmitte illi q dabis ei r eodē mō penā. Et in his duo
bus casib' n vñ neqz forē neqz pene pmissio. s. aliō qñ de
betet vñl vel directā acqri vt in primis duob' casibus. vt
ff. de pñi. pe. l. eni. §. si actori. r. §. iul. et hic. Aut sic pmitte
mibi q dabis illi. aut penā mibi tñ stipulor qz r tñc hēt
locū qd hic dī. aut quarto mō dico pmitte q dabi mibi
recipiēti noie eius quo cau vñ vñlqz r ego illi cedā cū
noie stipulat' sum vt. ff. mā. fipcuratorē. §. fi.
g Et nā ei. s. stipulāti. c' tñ iter sit dari ei cui fuit stipulat'.
nec miz qz ibi fuit stipulat' penā vt mō dixim'. r fa. ff. d
arbi. l. cū pena. §. d. ff. d ar. l. aduersus. §. si fiesi. s. ibi nō
directo d arbitriū iur. qñ inspicit an iter sit ēt in pēa cū
adea que frēqnter accidit iura se refert. vt. ff. de le. l. nam
ad ea. Itē d. ff. si qñ in ius ro. l. ij. §. fi. s. ibi i pena pñia
hic aut in pñtōnali dicit. Del iō ibi n pmitte qz nō de
buit venire. qz aduersarij n intererat. r ita p obliquz il
la rō reddi
h Penā stipulat'. no. q caute ponit stipulat'. nā sec' est
cū pactat' tñ cū pena ex nudo pacto ēt icōtinēti apposi
ta ficut vsura nō possit pen. vt. ff. de ser. expor. l. fuus. r. l.
de vsu. l. iij

propter omnes tenetur. si vero
vnam ex his vel quasdam da
turum se sponderit obliga
tio in his pro quibus spon
derit contrahitur. Ex plu
ribus enim stipulationibus v
na vel quedam videntur eē p
fecte. singulas enim res stipu
lari et ad singulas respondere
debemus. Alteri stipulari
vt supradictum est nemo po
test. Inueniente enim sunt h'i
stipulationes vel obligationes
ad hoc vt vnusquisqz sibi acq
rat quod sua interest. ceteruz
si alijs detur nichil interest sti
pulatoris. Plane si quis
velit hoc facere: penam stipula
ri conueniet. vt nisi ita factuz
sit vt est comprehensum com
mittatur pene stipulatō etiā
ei cuius nichil interest: penā
enim cum stipulatur quis nō
illud inspicitur quod inter sit
eius. sed que sit quantitas in
condicione stipulationis. er
go si quis ita stipulatur ticio
dari nichil agit. sed si m' adieci

que sit. i. que sit qñtitas r que sit pñtō in spic' cōdi
tio vtz sit impossibil' vel pbabil' vñ. vt. s. e. §. si impossibil' et
j. e. §. q turpi. Quātitas hō que sic inspicit vt qñtatiqz sic
petat certi pñtōe si ē certa. als si stipulatō est incerta r cō
tione ex stipulatu vt hic r. s. de h. ob. in pñm. Ista em nō

rit penam nisi dederit tot au
reos dare spondes tunc com
mittitur stipulatio Sed
etiam si quis stipulet aliq: cuz
eius interesset placuit stipula
tionem valere. Nam si is qui
pupilli tutelam administrare
ceperat cessit administratio
nem contutori suo. et stipula
tus est rem pupilli saluam fo
re. quoniam interest stipula
toris fieri quod stipulatus est
cū obligatus futurus esset pu
pillo. si male res gesserit tenz
obligatio. Ergo et si qñ
procuratori suo dari stipulat'
sit: vires habebit stipulatio.
Et si creditori suo quis stipu
latus sit quod sua interest ne
forte vel pena committat' vel
predia distrahantur. que pig
nori data erant: valet stipula
tio. Clerica vice qui a
lium facturum promissit: vi
de tur in ea causa esse vt non
teneatur nisi ipse penam pro
miserit. Item nemo rez
suam futuram. in eo casu:

mia quis r q sub
stātie sunt signifi
catua n pñtatiqz. s
certe vel tarate vt
tarade. r hoc scōz
azo. Sed d vt. j. de
act. §. oēs. Solue
vt ibi. Itē d. ff. de
euc. l. si dcm. s. ibi
sic agebat. Itē d
l. de spon. l. mlier
§. pe. Sed illud fa
ude mrimonij ne
in infinitū pēa ex
cedat. vt. l. de iur.
sti. l. ij. Aliq vt. d
dicūt vsqz ad du
plum. r in hoc cō
siderat quātitas.
vt duplum si exce
dat fm est vt. l. d
sen. que p eo qd i
terest. l. i. aliq vt io.
distinguit inter eū
qui sciēter pmit
tit vltra duplū se
non teneri vt ille
teneat. al nō vt. ff.
si quis cau. sed rñ
quis. §. fñ. Aliq di
cunt vsqz ad qua
drupluz semp ex
tendi r non plus.
vt. j. de ac. §. omēs.
prima hōior est
k In pñtōe. i. i
penali stipulatōe
que est pñtōnal.

scz si n petet pmissor principali pmissioni.
l Ticio dari. vt pmitte ticio l mibi q dabis ticio
m Sed si adiecerit. stiplo. s. pene eo n dante. non autē
illa inutilis efficit sed pene metu r illi stat vt r al. l. de
ar. l. i.

n Spondes. s. mibi als n vñ vt mō diximus
o Sed r si quis eius. s. stipulat
p Cessit. sic. s. de satis. tu. r cu. §. q. als. iij.
q Obligatō. nam vñlis actō pupillo datur. ff. de ma. d
ue. l. i. §. penul. Item si stipulanti directā acquiritur. vt
hic dicitur.

r Dires. interest enim mea pcuratori meo solui que i
rem meam expendit. vt. j. mandati. §. tua gratia et man
dantis.

s Et si data. ab isto qui nunc stipulat.

s Quod id est quia

t Stipulatio. non vñ procuratori vel creditori actō cō
petat. sed qui stipulatus est ager actione ex stipulato ad
interesse quanti sua interest creditori vel procuratori fu
isse solutum. vt. l. de iuri. stipula l. finali. r. ff. de hōr
obligat. l. liber homo. §. finali. r. l. de rōnal. cum rez. vel
fm nos ager certi condi. ad interesse qd pbauim'. s. d. h
lv. ob in pñm.

v Versa vice. ad supiorem. §. alteri r Penā. s. r tē
ad penā tñ tenet. r fa. s. e. §. si qñ y Itē nemo. futu

ram, ut primum ancille vel fetum animalium suorum quod sua futura sunt, ut s. de re. di. §. ite ea. Item multo magis si stipulatur re quod nunc est, ut s. e. §. i.

r Quo sua sit, hoc ideoque in eo casu quo sua futura non est, valet stipulatio, ut ff. de ver. ob. l. si re meam.

y Stipulatus est scilicet dari, et est ratio, quod quod suum est amplius suum fieri non potest, ut j. de act. §. sic itaque restitui tamen potest stipulari, ut ff. §. de ver. ob. nemo, i. rñ. et ff. de usufructu, quemadmodum ca. l. i. §. sed quod diximus.

3 Si de alia crederis, hoc est verum quod certum est eos distinxisse, ut ff. de ver. ob. continuus, §. i. alius autem si potest fieri utriusque intellectum valere, valz fñ in intellectu promissionis, ut ff. de ver. ob. l. qui ex pluribus, et l. stipulatio ista, §. enim qui nec obstat quod dicitur minor per stare debere, ut ff. de le. i. apud iul. §. scio quod minor est quod dare vult promissor, ut j. de act. §. petere ea. Si autem finem vni intellectum valeat per finem eius intellectum valet, ut hodie dare mihi bonum, x. promittis si enim de hac bononia in qua sumus intelligat valz alius non, ut ff. de ver. ob. l. quiens in stipulatione, et de rebus dubiis, l. quies, ij.

a Promissum, siue dicam promittis homicidium facere, siue dicam promitto, x. quod promittis facere homicidium, ut ff. de ver. ob. generaliter.

b Non valz huiusmodi enim proditiones turpes impossibiles presumunt a iure, ut ff. de codi. insti. l. si filius, rñ non valz stipulatio, ut s. e. §. si impossibilis, circa quod tamen dicitur quod aut ipse quod promittit est turpe ut facere homicidium, et tunc non valet et per appositionem, ut ff. de ver. ob. l. generaliter, et l. veluti, et l. si plagum, idem dico et si sub condicione turpi, ut hic, aut si honestum promittat sed tamen turpiter, ut dare, x. per metum vel dolum, et tunc valet promissio facta, sed exceptio ne elidit, ut ff. de iniuri. sti. dolo i. si nisi in casu ubi ipse iure non valet, promissio facta per metum, ut ff. de metus ca. l. si mulier, §. quod si dos, fñ Jo.

c Cum quis agere, hoc in contractibus, ut hic, et s. de ver. ob. §. ex proditionali, aliud in relictis, ut ff. de ca. tol. §. si nauis rem aliquis, et ff. de ma. te. l. ita si scriptum fu, in fi. et facit ad huc, §. ff. de periculo et com. rei veni, l. quod si pendente, i. rñ.

d Qui hoc anno, i. qui stipulatus est his verbis, promittit hoc anno vel hoc mense.

e Preteritis, i. elapsis, si secus est in relictis favore vel ite voluntatis, nam in caput anni propositio fit, ut ff. de qñ di. le. ce. l. i. vel distinguere, aut promittit per hoc verba hoc anno vel quolibet anno, et tunc in fine anni fit solutio, ut hic, et ff. de ver. ob. qui hoc anno, et l. est qui certat, aut annum, et tunc in capite anni fit solutio, siue legatum sit siue in actu fiat promissio fñ, Jo. et B. ut ff. de pro. et de l. si i. annos, et ff. de qñ di. le. ce. nec semel, vñ versus, Annua si debes tunc inspicias caput anni, Anno si debes in fine teneberis anni, de l. viri s. de ver. ob. in pñ, et §. quod si vis ad fore re promiserit, vide

tur quod statim incepto foro possit agi, ut ff. ad trebell. l. i. quod filius, §. sabinus.

ee Si fundum possit commodum promissoris, ut ff. de sig. l. nepos proculo, nec tamen nimirum expectatur, huiusmodi pñ non possit soluere, ut ff. de ver. ob. continuus, §. illud, Item et

fundum dari stipuleris vel homines non poteris continuo agere, nisi tamen spacium preterierit quo traditio fieri possit.

p Pro eo qui promittit solent alij obligari quod fideiussores appellantur, quod homines accipere solent dum curant ut diligenter sibi cautum sit, in omnibus aut obligacionibus assumi possunt, i. siue re siue verbis siue litteris siue consensu recte fuerit. Nec nec illud quod interest utrum civiliter an naturaliter sit obligatio cuius adiciatur fideiussor adeo quod quodammodo suo quod obligetur siue extaneus sit quod fideiussor a suo accipiat siue ipse dominus sit id quod sibi naturaliter debet. Et

di. l. si debitori, scilicet quattuor mensium, ut ff. de usur. rei in di. l. ij. finem quosdam, vel verius dic, ut no. s. de ver. ob. §. omnis in glo. ibi statim et.

De fideiussoribus. Rñ.

p Pro eo promittit, scilicet principaliter per stipulationem, et idem si quocumque alio modo quis obligetur, ut j. e. §. i. et ff. de l. i. Nunquid accessorie obligatione accedere fideiussor potest.

Rñ, sic, ut ff. de grece, et §. fi. et de pig. act. si re, §. i.

f Homines, i. fideiussores

g Solent, scilicet creditores.

h Cautum, et cautum sine dubio, ut j. de replicat. §. i.

i In omnibus, id est in omni specie obligationum dummodo non sit contra legem, ut ff. de l. cum lex. Sed contra ff. de fideiuss. to dan. l. i. So. illud speciale est, Item in presentibus et futuris negotiis potest accedere fideiussor, ut ff. de iudicis, l. quod admodum, j. e. §. fideiussore.

k Consensu, siue etiam ex maleficio vel quasi, ut ff. de l. grece, §. sed si ex delicto.

l Nec, id est non

m Civilis, scilicet tamen, ut pro eo quod fuit confessus spe future muneratōis, ut j. ri. pr. h. tñ eandem exceptōem quam reue, ut ff. de non. nu. pe. l. pe. in fi. et l. tam mandatori, et sic notaciui tantum obligatōi accedere fideiussore, ut ff. de ca. l. dr. et ff. de l. fideiuss. §. ij.

n Naturalis, scilicet ut per seruum, ut subicit, et ff. de l. fideiuss. §. fideiussor accipi, quantum ad datōem fideiussoris non interest, sed quo ad alia multa interest, scilicet inter civilem et naturalem obligatōes, ut ff. de pñ. pe. l. i. §. debitor, et l. quod si maritus, §. si quis autem.

o Qui, scilicet obligationi.

p Adeo, i. in tantum.

q Pro seruo, qui seruus de iure naturali tenetur tamen, non civiliter, ut ff. de codi. inde, si id quod, et s. de libtine, §. i. et s. de iniuri. sti. §. ite iuril, et huiusmodi naturali accedit hic fideiussor

si incontinenti potest non tamen ideo statim exigere, ut ff. de fo. quod dicimus, quod dā ergo tempus medium exigimus, et dierum finem quod dam, ut ff. de pñ. pe. l. promissor, l. de arbitrio iudicis cum non sit determinatum, ut ff. de iure deli. l. ij. in fi. qui iudex statuet tempus quoddam nec nimum nec modicum, ut ff. de fo. l. ratum et rem ra. ha. l. quo enim, §. i. et j. de of. iudi. i. rñ. Item nunquid idem in quantitatibus quod in speciebus hic dicitur, Rñ. si immo tempore tanto quantum iudicatis datur expectatur, ut ff. de iur.

at ipe seruus fideiulere nō potes. vt. ff. e. suo iſcio. 2. l. se.
r Obligat. fideiuſſor qui p eo intercedit
s Dñs. nō idē ecōtra. vt dñs ſeruū poſſit fideiuſſores
dare. 7 ē rō. qz talis fideiuſſor obligādo ſe ſetuo per pñs
dñs obligat. Itē p eodē. l. dñs obligat qd ēē n̄ p̄t. vt iſ
p eodē 7 ap̄d eun
tem poſſit obliga

ri. vt. ff. e. ſi q̄s pro
e. ſ. i. l. 2. annus. et
ff. ad vell. tutor
a Reliqui. ſiue
dicat ſit ſiue nō. 7
idē in oi obli. ex
ctu vel quaſi in ip
ſo reo p̄cipali vt
hic. 2. ff. de ac. 2. ob.
ler. 2. trib. 2. S. qd
ſi ad penam furri
obligatus eſt vel i
alia act. vel obl. q̄
n̄ trāſit ad hēdes
An. n̄ puto teneri
ex hoc cau. hēdes
quaſi naturā mu
ter hoc cau. ſtiplo.
vt ar. 2. ff. ſi quis
cau. l. ſi cū. ſ. q̄ ſu
riaz. 2. 7. de ac. ſ. ſu
erat autē. 7 ſa. ad
h. ſic. ſ. ff. e. l. iij. ſ.
f.

b Fideiuſſor. p̄
cedi. puta fideiu
ſſor i id qd ſibi cre
des vel credidiſti l
credis. nāz his in
bus t̄pibus p̄ act
cipi vt hic. ff. et de
uſuſu. e. re. que uſuſu. l. quoniam. ſ. ſi.

c Si ples. tenent. idē in p̄libus mādātib⁹ vel iubētib⁹
vt. ff. q̄ iuſſu. l. ſi. ſ. ſi. Sed vt iure nouo q̄ p pte ſua rātū
q̄libet teneat ipo iure. vt iā n̄ ſit necēſaria eplā de qua ſubij
citur hic niſi e p̄ſe inſolidū p̄mittat. 7 ſic vt corrigi qd
hic d̄r vt in auc. de duo. re. ſ. i. col. vñ. D̄r ven⁹ vt puto di
cta auc. loquit̄ in p̄libus reis delendi in qb⁹ ēt iure xtes
ri vt fuiſſe cautū vt p p̄nbus teneat vt. ff. de duo. re. l. re
os. at ſec⁹ ſit in fideiuſſorib⁹ quoz q̄libet teneat inſolidū
vt ipe reus p quo intercedit. 7 ita hēbit locum eplā hoc
die vt olim.

d Ex eplā. ſ. vbi eſt l̄cepta. An. n̄ hē m⁹ eā ſcriptā. m̄
toties tñ de ea mētōz facit vt hic. 2. l. de p̄ſti. pe. l. ſi. 2. ff.
e. l. inter fideiuſſores. 2. l. ſe.

e Partes. h̄c tñ eplā fallit in. v. caſib⁹ vt in fideiuſſori
bus tutor. qz n̄ implozāt bñficiū. l. tutores iplozēt. vt. ff.
repu. ſal. ſo. l. ſi. 2. ff. de tu. 2. ra. vi. l. i. ſ. nūc tractem⁹. Itē
fallit in fideiuſſore fideiuſſoris. vt. ff. e. ſi p̄les ſ. ſi. Item
fallit qñ alij fideiuſſores ſoluēdo n̄ ſunt t̄peli⁹ pte. vt. j
ſubijct ſtati. Itē fallit qñ eiſdē ſumme ſunt fideiuſſor
res. ſed n̄ p eodē debitoze. vt. ff. e. ſi a ticio. Itē 7 qñ iſcia
tur. vt. ff. e. ſi dubitet. ſ. ita. Sed nunq̄d h̄c exceptio eplē
eſt pemptoria vel dilatoria. vt p̄ptoria. qz p̄lus p̄mit
id in quo opponit. Itē 7 ecōtra vt dilatoria. qz an l. p̄.
opponi d̄r vt hic quare vt dilatoria. vt. l. de p̄ba. l. et ep.
S̄z dico eā quaſi anomalā. cū nec pemptoriā p̄lus imi
teſ que vſq̄ ad ſniam opponit. nec dilatorias que tātūz
diſſerūt. vt. j. de excep. ſ. h̄c ex. 2. l. ſen. reſcm. n̄ poſ. l. p̄p
torias. Sed quid ſi ſoluit nunq̄ repetit quaſi ſit fauorā
bilis exceptō. vt q̄ ſic. vt in velle. vt. ff. de p̄di. inde. l. q̄ et.

cep. 2. ff. e. l. qui p̄cedat. S̄z tradico ſi n̄ inuenio q̄ ſit ſic
fauorabilis. 7 qz ſuū recepit. vt. ff. de p̄di. inde. l. repetitio

f Onerat. ar. 2. ff. ad. l. ro. de iac. l. ij. ſ. ſi quis

g Si ſ. reus

h Diui adriani. ſa. ff. e. l. vt fideiuſſor

nō p̄nt: vt plus debeant dare
q̄ debet iſ p quo obligantur.
Nam eoz obligatio acceſſio ē
p̄cipalis obligatōnis. nec
plus in acceſſione eē poteſt q̄
in p̄cipali re. At ſi ex diuer
ſo vt min⁹ deant obligari poſ
ſunt. Itā o3 ſi re⁹. x. aureos p
miſerit fideiuſſor in quāq̄ rē
obligatur. 7 vero obligari nō
pōt. Item ſi ille pure p̄miſe
rit fideiuſſor ſub conditōne p
mittere poteſt. contra vero ſi
pōt. Itā ſolum at in quātita
te: ſed etiā in pte minus aut
plus intelligit. plus m̄ eſt eniz
ſtatim aliquid dare. min⁹ eſt
poſt tēpus dare Si qd at
fideiuſſor p reo ſoluerit eius
recuperandi cauſa habet cum
eo mandati iudiciū. Gre
ce fideiuſſor plerūq̄ ita accipi
tur. ſiue etiam verbo.
S̄z 7 dixerit p eo erūt

i Fideiuſſores.
obligant. ſ. num
quid in idipm i q̄
reus tenet ſalre re
manet obligatus
qñ in plus fideiuſ
ſit. quidam dicūt
q̄ ſic p quibus eſt
hoc generale. vñle
p inutile non vici
at. vt. ff. eo. ſi a reo
ſ. i. 2. l. de dona. ſi
quis ar. ſ. ſ. in h̄p
omnibus. nos 2.
ſez q̄ in m̄plus te
neantur 7 eſt pro
nobis. vt. ff. e. gre
ce. ſ. illud

k Nec plus. cō
tra h̄c regulā eſt
s. de rez. di. ſ. ſi ta

men alienā. Item. ff. de ſhen. emp. ſi emp. in p̄nc. Itē
ff. de ſolu. qui res. ſ. m̄bi. r. 2. ſ. qui ſtipulat. 2. ſ. m̄bi ro
me. ſed his oibus da gnālem ſolōem vt ſic exponas h̄c
lram. nō plus eſſe poteſt in acceſſione. 7. i. i acceſſor a ob
ligatōne ſm io. Itē 2. ff. de iud. nō quēad modū. So. ibi
non eſt plus. qz h̄ fideiuleat antereum non tñ plus tene
tur. Item 2. s. e. ac ne. ſed ibi n̄ eſt plus eo modo quo 2
plus. Dicūt em̄ plus quattuor modis quoz nll⁹ eſt ibi. j
de a. ſ. plus aſit. Cōtra. id eſt ſi reus quinqz p̄miſit ſiue
iuſſor t̄cem

l Contra. ſi reus ſub conditōne promittat. fideiuſſor
pure.

m Plus dare. ſa. ad hoc. ff. de 2. fig. is cui. ſ. ſi. 2. j. de act.
ſ. plus autem. 2. ff. de ſol. l. inſolidum. 2. ff. ſo. mat. ſi p̄ſtā
te. ſ. quotiens

n Si quid aut ſoluerit ſiue p iudicē ſiue n̄. vt. ff. man.
idēqz. ſ. fideiuſſores. ſed fallit in caſib⁹ quattuor. 2. añq̄
ſoluit agit mā. vt ſi hoc vcm ſit ad tps teneat. Itē ſi fue
rit p̄denatus. Itē ſi cepit ſua bona diſſipare. Item ſi
diu ſtēit fideiuſſor in obligatiōe. vt. l. mā. ſi p ea. e. ff.
mā. l. lura. al3 ſi agit añq̄ ſoluat. ſ. ſolueret d̄r. vt. ff. de cō
di. inde. l. indebitū. Sed et in caſib⁹ nll⁹ mō agit. vt ſi p
inuito aut tōnādo aīmo aut in rem ſuā fideiuſſit. vt. ff.
mādāt. ſi remunerādi. ſ. ſi paſſus. 2. l. ſi p̄nte. itē ſi hoc
actum ſit vt n̄ agā. vt. ff. man. ſi remunerādi. ſ. ſi marcel
lus. itē ſi mādātum n̄ ſit obligatoriū. j. mā. ſ. illd. item
ſi fideiuſſor non opoſuit excep. quam debuit opponere.
vt. ff. mā. ſi fideiuſſor.

o Mādāt. ſ. actōe

p Iudiciū. ſi interceſſit mādātū. l̄t eo p̄nte ſi diuſſit

vt. ff. man. qui fide. 2. l. ex mandato.

q Brece. facit. ff. e. grece. 1. rñ. 2. q. quib. mo. tol. obli. 5. 3. et grece. 2. s. de x. ob. sed virum. accit.

a In stipulationib. actū q. d. ita dicit scriptura ac si ve re ita fuisset factū qd forte fuit vñ nō fuit actū. certe p̄

sumit pro scripu ra vt sic videatur actū. 2. et p̄ scrip tura puata dicit em si qd se rñ. et ex causa. vñ in conti neri p̄iudicat nisi p̄tra p̄bē. vt. l. d. nō nu. pe. generali ter. 2. i. ad hūc. 5. ff. de x. ob. l. i. cē dū 2. d. de d. sti. l. ij. 2. s. t. i. 5. si scriptu in scrip̄a aut pu blica cōstat ei ita dū multo magis nisi cōtra p̄bē. vt l. de proba. cū p̄i bus. 2. in autē. d. si

de instru. 5. si vero m. d. in prin. 5. col. vi. Itē nota hic p̄su m omnia solēniter acta qd p̄bant sup̄dicte. l. accit.

b Solēniter. i. interrogatōes factā fuisse quā necesse ē p̄cedere. vt. s. de x. ob. in pn. 2. l. de p̄tra. 2. co. sti. l. i.

c Acta. sed 5. ff. de public. quecum. 3. 5. si. So. tōi sunt ex trinsēca solēnitates de iure 2. iudice. q. dñt adesse cū pu pillus vendit. 2. hic actus p̄missōis nullus est sine actu interrogatōis. vñ de ex quo dixit fideiubeo vñ p̄mitto. in telligis interrogatio facta esse q̄ si p̄s p̄missionis. 2. hic nō est extrinsēca solēnitās. cū sit p̄s stipulatōis.

d De litterarū obligatōe. q. fit scriptura. Lim scriptura. i. solēnitare quadā scripta. que p̄ quedā nomina specialia fiebat vt subijcit

e Plane. l. 3. dicta xba in vñ eē telerit. plane 2. Si quis. hō p̄uatus idē ē 2. si fiat p̄ aliū dñmodo p̄ publicā p̄sonā. aliud si p̄ puatā. vt. l. de p̄ba. infra. Ar. in 5. ff. de pig. l. si fideiussor. 5. i. sed ibi in scribentis p̄e iudicium creditur.

g Debere. s. ex cā mutui 2. sine stipulatōe. hec em ver ba nō sunt apta ad stipulatōem. vt. s. de ver. obli. 5. i. Si aut sine causa nō p̄iudicat. vt. ff. de p̄ba. cū de indebito i fi. Quid si stipulatio interuenit. Rñ. 2. tūc h̄s locum esse ctus huius ti. nam excep. in factum p̄t opponere. vt. l. e. l. cū vltra. 2. hoc si spe future numeratōis. alā si tanq̄ iā esset debitum cum nō esset scienter confitē videf̄ tona re. alā. i. si nō vult tonare. sed qz credit se ei debere nō va let stipulatō. qz obijcit̄ exceptō. vt. ff. de re. iu. l. cuius. 2. ff. de excep. to. l. ij. 5. ij. Et nota caute l. q. p̄ verba p̄ntis tē poris fit obligatō. vt p̄ h̄c scribo me debet vñ p̄fiteor me debet. vt h̄c dicit. 2. sic est cōtra op̄inionē n̄am qua dici mus obligatōem l̄ris debere fieri per verba futuri t̄pis tñ. vt. l. d. postu. l. sub sp̄e. vt scribo me daturum tibi. x. ex causa mutui ad instar stipulatōis q̄ p̄ verba futuri tē poris tñ fit. vt. ff. de x. ob. stipulatōn. 5. stipulatō. Sed certe nec hoc dico qz p̄ h̄c verba nascat nūc 2. vt nunc. s. q̄ ē p̄ntis nata fit si confiteor p̄ xba p̄ntis vñ p̄teriti tē poris. 2. facit. l. de epi. audi. l. si p̄ns. 2. l. e. in p̄tractibus in prin. Del aprius. nō faciūt h̄c xba vt obliger. sed vt obligatus p̄sumar. l. 3. h̄eam exceptōem. Del verius l. 3. ap ponam verba p̄ntis vñ p̄teriti t̄pis. tñ semp intelligunt futura. qd em p̄desse dicere. confiteor me. x. accepisse. l. debere. x. ex cā mutui. 2. l. scribam nisi intelligatur. 2. iō red dā. Itē qd si dicā accepi ab illo. x. ex cā mutui. 2. l. scribā Rñ. quidā nō teneri p̄pter sup̄dictā rōem. qz p̄ verba fu

turi t̄pis debet fieri. Sed certe satis puto qz p̄sumar obli gatus. sicut cū scribo me debere. vt h̄c. nec em xbis mo rebo legē imponimus. vt. l. cōmunia. de le. l. ij. Vñ dic qz ibi intelligit̄ futuz vt ibi p̄dñ.

b Scripserit. i. scriptura confessus fuerit.

sunt in vsu. Plane si q̄s debere s. se scripserit quod si bi numeratū nō ē de pecunia minime numerata post mul tū temporis exceptōes op̄ ponere non potest. hoc em se p̄issime constitutum m̄ est 2. sic fit vt 2. hodie dū queri nō potest scriptura p̄ obliget sed ex ea nascitur conditio cessan te verborum obligatōe

Oblitum autem tempus

fm Jo. verius est.

m Constitutū. s. a multis ip̄atorib. q̄ fecerūt leges ta les. l. e. p̄ tom vñ ad. l. gnālī. nā postea iustitiani sūt. n̄ hodie. sic loquit̄ quasi sup̄dicta loquant̄ aī t̄pa iu stitiani. 2. tunc subijcit qz hodie fit idē. Del dic hodie. i. postq̄s cūcurrūt h̄ t̄ps. s. q̄mquēniū olim. hodie bien nium. vt. j. p̄ri. et fm hoc nō d̄cē. 2. in textu.

o Nō p̄t. i. dū q̄rimomā p̄ponere nō p̄t de excep. nō nu. pe. qz cūrit t̄ps. i. obligabit p̄ scripturā ad dandam pe. non numeratam.

p Scriptura. i. p̄ scripturā. s. certe videf̄ neminē scri ptura vñ l̄ris obligari. sed intellectu qui ex l̄ris p̄cipit et verbis. vt. ff. de act. obli. l. nō figura. qd quidā cōcedūt. sed certe vtrūqz facit ad obligatōem. 2. ip̄a figura litterarū et cōsentus quē exprimūt. 2. qd dicta. l. dicit nō figura. s. lo la. Itē nūquid 2. p̄ dñā scripturā obligatō ciuīl nata po tent tolli vt si creditor sic scribit. p̄fiteor me nō numeras se. vñ te confessum n̄ fuisse. vñ illū soluisse. Rñ sic. vt. ff. de re. iu. l. nihil tam naturale est.

q Obliget. s. ciuīliter 2. naturaliter post biēniū q̄ biē niū pariat naturalem obligatōes. nā aī erat ciuīlis tñ n̄ naturalis cū nihil numeratū fuerat. Itē si ciuīlis f̄ eēt frustra diceret̄ h̄e locū exceptō. Dicimus g. qz sola ciuī lis fit aī biēniū. sed post biēniū naturalis adijcit vel qd ē verius nō adijcit. s. p̄maciūlis incipit h̄e vñ nat ural 2. ciuīl. nā 2. stipulatio ē de iure ciuīl h̄s tñ effectū natural obligatōis 2. ciuīl. nā ciuīle p̄ se nō valet ad exi gēdū. vt dixim⁹. s. de ob. 5. i. Itē sic ē i re iudicata. adijuc tñ dicit̄ qdā vt Ja. 2. Du. qz si vult p̄ biēniū excep op̄ ponē 2. p̄bare sibi n̄ nu. pe. qz admittit. s. aī biēniū p̄o bat creditor. vt. l. e. l. si ex caus. qd certe ē equū. 2. ita biē niū s. solū op̄et qz p̄batōis p̄uertat onus 2. ēt p̄ h̄is fac qd al̄ d̄r qz n̄ h̄at illicite ex actōes. vt. ff. d. offi. p̄. l. illicitas S. certe aliter de iur̄ videf̄. s. vt nullo mō admittat̄ etiā p̄bās. nā sacramētū n̄ p̄t deferre qd ē sp̄eas p̄batōis. vt. l. e. l. in p̄tractib. 5. illo. 2. l. de iur̄ deli. l. h̄. 5. Inia. S. cer te satis credo p̄mū verū 2. equū. nec obstat qd de iuram to dixi. qz ex p̄e illi⁹ legis i p̄tractib. sibi iuramētū vñ p̄ batōis. si n̄ vñ aduersari⁹. vt. l. d. iur̄ iur. l. gnālī 5. sināt r l. d. d̄itō. s. ex illa. l. l. de n̄. nu. pe. l. in cōtractib.

s Obligatōe. i. stipulatōe q̄ xbi fit. nā tūc rñ. iste cessat 2. h̄s loc. s. d. x. ob. qñ accepit l̄s locū exceptō i fēm. vt. l. e.

s Oblitū. qz p̄ m̄tū t̄ps exceptōes p̄ponē e. r. cū vltra n̄ p̄t. vt. s. modo dixi. Quid si multū exponit h̄c. 2. nota

i Numeratum alā em si numeratū ē nō utteris sed te obligat̄ est set. vt. s. q. mo. re p̄tra. obli. l. rñ.

k Oblitū Ber p̄onit. j. p̄ri.

l Exceptōem. s. nō nu. pecunie q̄ p̄t p̄poni siue pe tat actor siue non vt. ar. l. e. l. h̄. qua si 2. in scriptis i m quosdā. vt in au tē. d. tēporib. nō so. pe. sup̄to. 5. i. l. forte illud sp̄eale in tote. p̄mum tñ

De obligatōi. ex cōsen.

multū p quinquēnio pōit. s. diu p decēnio pōit. vt. ff. qui 2 a quib. si cū fidei cō. s. ansto. ac.

t Cōstōnibus. quas non habemus

v Sed ne creditores. n. solū isti sed veri

x Suis pecūis. subau. etiā. nam occasiōe hmoi si dare mus lōguz tps ēt

vti debitorēs iter

duz talia opponē

rēt. 2 ita occasiōe

liciti pmitteretur

illicitū qd ēē n. dē

bet. imo ēt licituz

coartat vt vites il

licitū vt hic. et in

aur. de ec. ttm. imo

alin pti. col. v.

y Per pōtōz. vt

l. de n. nu. pe. l. i. p

tractibus

z Ultra biēnq.

fic. l. de oi agro de

ser. l. qui agros

33 Ertēdat. et b

in cā mutui. si ve

ro alia cā phtat

in scriptis. veluti

emptonis vel firi

incōtinēti pūdi

cat sibi. nec pti cō

tra pbari nisi p a

liam scripturā. vt

l. d. n. nu. p. l. gnā

lter. Itē hic in de

bitore phtēte. sed

in creditore confi

rente sibi solutuz

xxx dies statuunt

nisi i casib. vbi cō

tinēti pūdicat vt

l. de n. nu. pe. in d

ctibus. s. sup cert

z. s. sed 2 quando

Accur.

in hac exceptōne antea quidē ex pncipalibus constitutio nibus. vsqz ad quinquēniū pcedebat. Sed ne creditores diutius possint suis pecuniis forsitā defraudari per consti tutionem nostram temp co artatum est. vt ultra biennij metas hmoi exceptio mime extendatur.

De obligationib. ex cōsensu

c Cōsensu sunt obli gatōnes in emp tionib. venditōib. locatōib. pductōi bus societati. m. adatis

Ideo aut istis mōis dō obli gatio cōsensu pti. qz neqz scriptura neqz pntia oimodo opus ē. ac nec dari quicqz ne cesse est. vt substantiam capiat obligatio. sed sufficit eos qui negocia gerunt consentire.

Unde inter absentes quoqz talia negocia contrahunt vt luti per epistolam vel nunciū

Item in his contractib. alter alteri obligatur in id qd

to. Idē est 2 in oib. bone fidei iudicijs. s. n. ex dōtu s. qsi nascunt. vt. j. de ac. s. in bone fidei k Zili. stipulet. q. d. n. cē ē q oia dicat i stip. de. nā als nihil venit in talē obligatōz. ff. d. ne. ge. l. si pupilli. i. fi. 2. l. qz tūdem De emptōe 2 venditōe

alter alteri ex bono et equo p stare oportet. cum alioqui in verbis obligationibus ali us stipulet alius pmutat

De emptione et venditione.

e Emptio et venditio pti. simil. atqz de pcio puenit. quif nondū ptiū nūera

tum sit. ac nec qdēz arra data fuerit. nā qd arre noie datur. argumētū est emptōis 2 ven ditōis contracte. sed hoc qui dem de emptōnibus 2 vendi tionibus. que sine scriptura consistunt obtinere oportet. Nam nichil a nobis in hmoi venditōnibus inouatum est

In his aut que scriptura pfiuntur non aliter perfectā esse venditōnem 2 emp. idē constituimus nisi et instru menta emptionis fuerit. con scripta. vel manu propria con trahentium vel ab alio quidē scripta. a contrahente autem subscripta. et si per tabellionē sunt. nisi et completiones

Optō 2 vendi tio pti tur. hic

no. trib. mōis p fici ēptōz. vno mō f. ex quo n pnt dis cedere pntes. vt l. de ac. 2 obl. l. sic ab initio. fm quē modū ēt p dō al est emptō pfecta. Scdō mō qn est pura. 2 tēcipit pi culū rei ad ēptōrē ptnere vt. ff. d. pi. 2 cō. rei v. l. neces sario. in pti. et na pti. hic siue pfi tur. Tercio modo qn res tradit dicitur pl. pfi adhuc siue ipleri vt. ff. de ac. emp. si qd rē a

lienam m Sili. statim n Atqz. i. postea o Nūeratiū nec aliqd datū loco p cū vt. s. ti. i. pti. p Alre. vt. ff. eo. q sepe. in prin. q Et ēptōnis d cte. n. at est de sub stātia dōtus r Sine scripta. i. sine solūmnitate scripture. s Venditōib.

De obligatōib. ex cōsensu Rubrica

c Cōsensu. sic. ff. de ac. 2 ob. l. cōsensu a In emptōnibus. vt. ff. de p. ep. l. i. s. fi. 2. j. ti. pti mo. in prin.

b Locatōnibus. vt. j. q. in prin.

c Societatib. vt. j. p loco. in pti. s. j. p socio. l. iij. i. rti. S. certe ibi n negat qn p sēsu pbat societas. vñ n ē d.

d Qādāt. s. nōne in stipulatōe cōsensu dō iterueniē vt. s. de p. ob. s. s. hic. 2. ff. de pacq. l. i. s. pe. Rñ. ibi expōis pti dō ēē cōsensu. vt. ff. de p. ob. l. i. s. i. hic at aio sine p bis. 2 iter abntes. vt. j. pti. ibi iter pntes tm. vt. s. de mu. fit. item verbor

e Scriptura hic caute no. dōm quā fac inter hūc ti. et supiores. nā qd dīc neqz scripta in hōiscrepat ab obliga uone liaz vt. s. ti. i. Itē in eo qd dīc neqz pntia. dīat pti pti obligatōz que iter pntes fit. vt. s. d. in un. l. i. s. itez in un. l. i. Itē qd dīc. n. est nccē qd dari. idō dīat vt dīscere pet ab alia que fit re. vt. s. q. mo. re p. ob. p to.

f Per eplam. vt. ff. de rei ven. l. quedā mulier

g Itē in his. supior. fuit dōa ad tria genera obligatio nū. hic at fit dōa ad stipulatōz vel pti obligatōem

h Cōtractib. qui sunt cōsensu

i Optet. q. d. hinc pti pti obligatō ēt in his q n sūt dōcā nā veniūt vltire post mozā. vt. ff. de ac. emp. l. i. s. ex vēdi

sz que sunt sine scriptura

t Cōficiunt. pti. hic q alia est ēptō siue venditō i scrip tis. alia sine scriptis. Itē in scriptis dō qn loc agūt pntes vt n aliter valeat dōtus. nisi fiat scriptura fm quosdam qd n videm in vsu. Alij dicūt vt pla. q suffic q pntē l aliqz eoz dicat in pti. dōtus q in scripta fiat. s. n. dicat q alr n valeat nisi fiat. 2 hoc approbo. vt. l. de fi. instr. l. dōt. ibi. illos tñ quos in scriptis fieri puenit rē. Si at simplr fi at dōtus sed postea ad pbatōem fiat scriptura. v3 quod actum est 2 ēt valuisse sine ea. vt. ff. de pig. dōtur. Et eo mō dico esse intelligēdū vbi cūqz dō lege contractuz ali quē in scriptis fieri vel distractū. vt. l. de testa. l. testamētū 2 in auten. de testi. s. 2 licet. col. vj. Sed cum fiet in scrip tis hmoi venditō 2 sine scriptura non valeret. Quare n dicitur obligatio litterarum. Rñ. quia aliud halet nom sz emptō. 2 verum est hoc nomen. at in mutuo non ē ve rum mutuatū esse. tñc em re ēē obligatio dōta. vt. s. d. lra. ob. s. plane.

v Constitutum. pti. pti. temporis est. 2 dic vt. l. d. fi. instru. contractus.

x Cōtracte. nō est aut de suba dōtus

x Nisi instra. que vulgo rōes dñt fm Jo.

y Fuerint. s. hec instrumenta. 2 subau. non aliter vale ant nisi rē

§ Alitralente. s. vtroq. s. emptore et venditore. et talis
 subscriptio fit at ubi contractus fit alius in scriptis. ut in au
 ten. de. fi. m. s. si quis igitur vult. et s. si quis mutui. et s. se.
 et Completoes. id est nodum completum
 a Acceperit. s. ab eodem tabelli de et a ptribus ut subicit.
 b Et fuerint. scilicet
 q perat p interesse
 et p iuramento in
 litem.
 c Absoluta. ut
 q lecta fuerint p
 tibus et laudauerit
 Del dic absoluta.
 i. subscripta.
 d Pena. Sed q
 mo sine pena cum
 statim in aris est
 puniat. Rn. sine
 pena interesse rei
 reur. in lite nam
 hec pena est quan
 tum ad soluentem licet
 no quantum ad acci
 pientem. ut ff. si quis
 in di. no ob. l. i. s.
 si. no aut ab aris
 aliter libat. ut sub
 icit. ita tñ rē. Itē
 iste tñs non facit
 p. l. l. de ac. et ob. si
 cut cū hic lex sibi
 pmitrat. Et no. q
 huius. l. pmissio ē
 cū aliqua pena. ar. 3 in autē. pñō q de dig. s. illud coll. vi.
 S; si nō ē subscriptū. et tñ res ē tradita an valeat transa
 ctio. Quidā dicūt q nō. ut. l. de suffragio. l. vnica. Alii cō
 tra. ut. l. si quis alteri vlt sibi. l. multū interest. et l. tolo. Di
 stingue aut p errorem aut scienter.
 e Compellit. s. qua actōe. Rn. p cōdicti. ex. l. ista. et ex. l.
 illa. l. de fide instru. contractus vlt ē p officiu iudicis. ut
 ar. l. de rescin. ven. l. q. Itē p act. et emp. si tñ fiebat ven
 ditio sine scriptis. nā si fieret in scriptis nisi ēēt nodū cō
 pletū nō agere facti. ex empto. cū nō ēēt adhuc venditio.
 ut hic dicitur. sed p p. di. ex. l. vlt officio iudicis ut dicitur ē. S;
 nūqd vltra hāc publicatōem araz tenet venditor ad i
 teresse si nō tradat. ut ff. de ac. emp. l. i. et l. ex empto. s. id
 ait. S; et alio. dicit q nō. qz sibi p iudicat accipiendo ar
 ras. sicut et als sibi p iudicat qz sibi eligendo. ut ff. de tri
 bu. act. q in heredē. s. eligere. Itē qz b vident agere p p
 tes inter se. ut amissioe et publicatōe arrarū dñt ēē cōten
 ti. q p expñō ē habedū. ut ff. si cer. pe. cū qd. Itē facit. ff.
 de le. q. cū filiis. s. cū varijs. B. et Jo. d. dicit enim adhuc
 posse agi ad hoc ut tradat. vlt ad interesse. ita ut arre inf
 esse cōputent. et fa. p eis. ff. de testa. mili. l. iij. et ff. de inof.
 testa. mē. et l. de pac. to. l. fi. facit melius. ff. de act. emp. et
 vendi. p dia in fi. S; quid si dederit p arris et p pagamē
 to. Rn. pactū seruandū. i. nō pōt discedere. ut ff. de pacti.
 in traditōib. et duo opari vñt ut arre debeant duplica
 ri venditore penitēte. Itē ut emptio remaneat firma. et a
 gat interesse. Itē emptore penitēte eadē duo opant
 f Expñsum. i. nihil dictū fuit a partib. qd sup aris fi
 at altero penitente.
 g Esse pōt. ut ff. e. l. q. et l. e. l. vlt.
 h S; certū. no. duo. et q pñū dicit. et q certū.
 i Preciū. repent de pñō qd d; iteruēre. ut addat duo
 s; q sit certū. Item in pecunia numerata.
 k Hoc. id est de hoc.
 l Decisio. ut. l. de contra. emp. l. fi.

in Estimauerit. nota q caute pōt de tertia psona. nā
 secus ē si in cōtrahent arbitrio. ut dicemus. j. e. s. eprio.
 n Nominatus est. Quid si in nominatū contulimus.
 ut vendo p quanto estimabit. Rn nō valz adinstar loca
 tionis sic facit. ut. ff. locati. si merces in prin. nisi in vno

fit. inter veteres satis abunde
 q hoc dubitabat. siue cōstet
 venditio siue nō Sed nta de
 cilio ita hic pstituit. ut quo
 tiēs sic pposita sit venditō quā
 ti ille estimauerit sub hac cō
 ditōne staret contractus. ut si
 quidem ille qui nominatus
 est pñum diffinierit tūc om
 ni modo fm eius estimatōne
 et pñum persoluatur. et res
 tradatur ut venditio ad ef
 fectum perducatur. emptore
 quidem ex empto actione.
 venditore ex vendito agente.

Sin autem ille qui nomia
 tus est vel noluerit vlt non po
 tuerit precium diffinire. tunc
 pro nihilo esse venditionem
 quasi nullo precio statuto

casu q ē. ff. de pig. l.
 si fundus. s. fi.
 o Diffinierit. et
 iniq. qz a persona
 certa non certa nō
 recedit. ut ff. de p.
 ob. si quis arbitrari
 et b verū est qñ id
 qd dicit substantie
 contractus apponi
 tur. secus si confi
 teat quodē de ac
 cidente contract
 nā tñc ad arbitriu
 boni viri recurrit.
 ff. e. h. venditio. et.
 ff. p socio. si cōia.
 et l. si societatem. et
 ff. locati. l. si in le.
 in pñ. q omēs sūt
 huic cōtrarie. et b
 fm. Jo. s. fm azo
 b redigis ad arbi
 trū boni viri. et sic
 nō cōtradicit di
 cte. l. nec ob. d. l. ff.
 de ver. obli. si quis
 arbitrari. qz ibi si

fuerat arbitratus. quo casu concedo non recurri ad boni
 viri arbitrium. Sed quando dicit inique diffiniri. Rn.
 forte vltra dimidiā iusti pñi. ut ar. l. de rescin. ven. l. si
 voluntate. et l. q. Del ut puto iudicis officio expedit. etiā
 am si minor sit deceptio. dūmodo non minima. ut ff. de
 iu. inte. re. scio. nā nō tñ sibi cōmittit in alienis quantū
 ipis dominis liceret. ut ff. lo. ma. l. etiam. s. i. et l. si. cōstā
 te. s. si maritus.

p Soluat. ita q fiat accipientis. ut ff. de ac. act. emp. ex
 pto. s. i. et vlt p morā. ut ff. de ac. ep. l. iul. s. ex vendito.
 q Tradat. caute dicit tradat. et nō dicit detur. nā non
 tenet facere accipientis. sed de euictōe se obligauit. ut ff.
 de ac. emp. ex empto. in pñ. Sed nūqd pñse tenet ad rē
 tradendam. S; dicit q sic et facit p eo quod hic dicitur
 omnino tradatur et. ut hic. et ff. de rei vē. qui restituere. et
 s. de tonati. s. alie. Sed B. contra. dicit em est liberari pre
 stando interesse. et facit p eo. ff. de act. emp. l. i. i. rñ. et l. ex
 empto. s. idem ait. et l. de acti. emp. l. iij. S; forte posset
 distingui an venditor habeat rem. et tunc sententia. S;
 tenet p suas leges. an nō hēat rem. et tunc aut tolo vlt cul
 pa desit habere eam in fraudē puta emptoris. et tñc sen
 tētia tenet B. aut sine tolo vlt culpa. et tñc nō tenet vendi
 tor. ut j. e. s. cū aut. esset em valde mirū qd ait B. ut sic cō
 pellat estimatōem p re recipe. ut ff. si cer. pe. l. ij. s. ij. et l.
 de fidecō. li. l. fi. Itē sic iprobe pacta rñpere. cū ptoz dicat
 pacta seruabo. ut ff. de pact. iij. gen. s. ptoz ait.

r Adeffectū. s. iam dicto mō. s. p traditōne rei et precij.
 ut j. qui. mo. tol. ob. s. fi.

s Exempto. no. q ex empto emptor. et vendito vendi
 tor agit. ut hic. et ff. de act. emp. ex empto. et rñ. et l. iul. s. ex
 t Pro nihilo. ut nec ad boni viri arbitriu recur vendito
 ratur. ut modo diximus sed legatū nō ideo est p nihilo
 sic relictū. ut l. cōmunia. de le. si duob. s. si qz. s. ibi fa
 uore vltime voluntatis ne pereat.

v Statuto. sine q essenō pōt venditio. ut in pñ. hui. s.

r Er in locatōib⁹. vt. ff. locati. si merces. in prin.
y Itē p̄ciū. dīc p̄ciū dēre certū eē. nūc dīc q̄ in nūera
a Putāt. s̄ male vt. j. dicā ta pecunia
b Poeta. homero. no. ar. q̄ auctātes auctoz 7 phōz
 sunt in caus allegāde. sic. ff. de sol. si p̄. 7. ff. de iud. appone
 bat. et. ff. de sta. lo.
c l. septio. s̄ iterduz
 fdarguunt vt hic.
 7. ff. de re. di. intm.
 s̄. fi. 7. l. s̄ diui
e Reb⁹. puta e/
 quis
d Dis xbis. scz
 grecis que legi nō
 p̄nt.
e Diuerse. scōle
 singlaris nūeri est
 hic. sic. j. mandari
 s̄. is qui ierequit.
f Expediri. id ē
 cognosci.
g Spēm. d̄ctus
 innoiat. nam nō
 hz nomē suuz. vt
 ff. de re. p̄nu. l. i. s̄.
 itē p̄toz. Sed q̄re
 d̄ innoiatuz cuz
 ita curiale nomen
 beat. Rñ. q̄ illi d̄/
 ctus sunt noian q̄
 statī vt sunt pari
 unt act. ff. de pac.
 iure gē. in prin. si
 ue fiat cōsensu vt
 venditō. vt. s. e. in
 p̄ri. si uere vt mu/
 tuū vt. s. q̄. mo. re.
 cō. ob. in prin. Et
 p̄mutatio nec ex
 pacto parit acti.
 nece. sed pariter
 vtroq̄ scilz postea
 dudū re iterneni
 ente ex pacto p̄ri
 mo vt subtilit col
 ligit. l. de rez per
 mut. ex placito. 7
 ex hoc d̄ctu oritur
 actō p̄scrip̄i verb
 vt. j. de act. s̄. actōnū. 7 p̄di. ob cām. vt. ff. de p̄scrip. s̄. l. na
 turalis. s̄. fi.
h Digestis. vt. ff. e. l. i. s̄. i.
i Latius. i. meli⁹ 7 aptius q̄ hic vt in. ff. d̄z.
k Diximus. s. e. in prin.
l Statim. s̄. certe imo n̄ statī. s̄. ir. s̄. n̄cāria. p̄mo
 q̄ venditō fiat n̄ in script̄. al̄s id ē si fiat in script̄ vendi
 tio n̄ trāsīt ad emptozē p̄ctm nisi nōdū eēt p̄pletum vt
 hic 7. l. de fi. instru. d̄ctus. 7. l. de p̄. 7. cō. reuē. cum inter
 Itē q̄ fiat pure. al̄s n̄ p̄eat p̄tozi. l. sec⁹ si scā sit d̄terid.
 vt. ff. de p̄. 7. cō. reuē. q̄ si p̄etēde. Itē q̄ sit scā venditō in
 specie. nā si in genere. vt puta vendo hōiem nō p̄it p̄tozi
 aū traditōz. vt ff. de p̄. 7. cō. reuē. l. etī. 7. l. q̄ si neqz. Itē
 q̄ sit certa spēs. q̄ si sub incertitudine eēt tradita. l. si sit spe
 cies. n̄ tñ spectabit sp̄ p̄ctm ad emptozē. puta. v̄do sti
 chum aut pamphilum. p̄m⁹ eīm mori p̄iculo vendito
 ris. vt. ff. de d̄. emp. si in emp. s̄. penul. Itē q̄ alio mō pe
 reat q̄ publicatōe rei. nā tūc non p̄it p̄tozi. vt. ff. loca. si
 fundus. Itē q̄ n̄līm pactum sit in p̄u q̄ p̄ctm venditō

Qd ius cum in venditionib⁹
 nobis placuit non est absurdū
 et in locatōnibus 7 in condu
 ctionibus trahere Item
 precium in numerata pecūia
 consistere debet. Nam 7 in ce
 teris rebus an precium eē pos
 set valde querebat. veluti an
 homo aut fundus aut toga al
 terius rei possit esse precium.
 sabinus et cassius etiam in a
 lia re putant⁹ p̄ciū posse con
 sistere. Unde illud est qd vul
 go dicebatur. p̄mutatōe re
 rum emptōnem 7 venditōnez
 contrahi. eamqz speciem em
 ptionis 7 venditōnis vetustis
 simam esse. argumentoqz v
 tebantur greco poeta b̄home
 ro qui aliquam partem exer
 citus achinoz vinum sibi cō
 parasse ait p̄mutat⁹ iis quibus
 dam rebus h̄is⁹ verbis:

Diuerse scōle auctozes d̄
 sentiebant. aliudqz esse existi
 mabant p̄mutatōem reruz
 aliud emptōem 7 venditōem
 alioquin non posse rem expedi
 ri p̄mutatis tbus que vide
 atur res venisse 7 que p̄ciū no
 mine data esse Nā vtram
 qz videri venisse 7 vtrāqz p̄ci
 cū noie datā eē rōz n̄ pati. s̄. p

rem respiciat. nā tūc si p̄iret emptori. vt. ff. e. si in venditi
 one. 7. j. p̄ri. s̄. q̄ si fu. 7. siue sp̄ealr esset de casu fortuito
 d̄c um p̄m. b̄. siue generalr p̄m. in. vt dicimus. ff. si quis
 cau. sed 7 si. s̄. quesitum. item q̄ venditōz non fuerit i cul
 pa vel volo quare res pereat. vt. j. p̄mo. s̄. item q̄ nō sit

culi snia dicentis p̄mutatōez
 p̄p̄iam esse speciem⁹ p̄ct⁹ a v̄
 ditione separatam merito p̄
 ualuit. cum 7 ipse alijs home
 ricis versibus adiuvabatur. 7
 validioribus ratōnibus argu
 mentabatur. quod et anteri
 ores diui principes admiserūt.
 7 in nostris digestis latius si
 gnificatur Cum autē em
 ptio 7 venditio contracta sit:
 quod effici diximus simul at
 qz de precio conueniet cuz si
 ne scriptura res agitur. pericu
 lum rei vendite statim ad em
 ptorem pertinet. tamē 7 si ad
 huc ea res emptori tradita n̄
 sit itaqz si homo mortu⁹ sit
 vel aliqua parte corporis lesus
 fuerit aut edes tote vel aliq̄ p
 te incendio consumpte fuerit
 aut fundus vi fluminis totus
 vel aliqua ex parte ablat⁹ sit
 siue ē inundatōe aque. aut
 arboribus turbine deiect⁹ lon
 ge minor aut deterior esse ce
 pit. emptoris damnum ē cui
 necesse est licet rem nō fuerit
 nactus p̄cium soluere. Quic
 quid enim sine volo et culpa
 venditoris acciderit. in eo ven
 ditor securus est. Sed et si p̄
 emptōem fundo aliqd est per

in mora. nā tūc q̄
 vltimā fec moraz
 sibi perit. vt. ff. de
 pi. 7 cō. reuē. illd
 7 hoc est v̄z b̄ cāu
 si ueres p̄tura e/
 rat penes p̄tozē
 siue nō p̄m io. vt
 ff. de le. l. cuz res. s̄.
 fi. l. m. distinguēt
 ar. l. ff. de reuen. l.
 itē si p̄lerat⁹. s̄.
 fi. Itē q̄ nō si res
 que degustatōem
 desideret vt vinuz
 7 ziziber 7 similia.
 nam tunc distin
 guitur. an vendat
 in specie. et tūcp⁹
 degustatōem ē p̄
 culum emptoris.
 an in genere. et tūc
 sunt duo necessa

riavt sit emptor⁹
 p̄iculo. s̄. degusta
 tio 7 mēsurā siue
 pondus. 7 hoc p̄m
 io. 7. b̄. 7 pla. vt. ff.
 de pi. 7 cō. reuē. l. i
 in prin. 7. s̄. i. Sed
 azo. dicit q̄ in v̄io

sit speciale q̄ statī facta venditōne etiam ante degustatō
 nem sit emptori periculum si sit in specie venditio. vt. ff.
 e. l. q̄ sepe. s̄. in h̄is. Sed nunquid distinguitur periculum
 p̄emptōnis a deterioratione vino vendito in mensu
 ra. vt in venditōne conditōnali diximus modo. per. l. ff.
 de peri. et commo. rei vendi. q̄ si pendente. vt sic effusio
 nis ad venditorem acozis et mucoris ad emptozē. Bul.
 ait. q̄ sic. quia hoc sub quadam conditione fit. scilicet si
 mensuretur. Sed certe ipsemet mutauit consilium po
 stea. et merito. quia aliud est in alia conditione que non
 fit in potestate venditoris. aliud in hac que in sua pote
 state ē. cum possit d̄nūciare emptori vt degustet et accipi
 at. al̄s potest effunderē. vt. ff. de p̄. 7 com rei ven. l. i. s̄. fi. 7
 si cindistincte p̄iculum ante mensuram est venditoris.
 Accursius florentinus
 m Ita. nunc ponit exempla. acc.
 a Periclm. fa. ff. de p̄. 7 cō. rei ven. l. id qd. 7 de reg. iu. l.
 fin naturam. 7. s̄. de le pa. tu. s̄. fi.
 b Denqr. i. venditus est.

De loca. ⁊ condu. L XXII

c Neq̃ culpa. etiā talis qualis in cōdato grā vtri
usq̃ pris contracto venit. vt. ff. de periculo ⁊ commo. rei
ven. l. custodia. ⁊ ff. cōmo. si vt certo. §. interdū.

d Animaduertēdū. i. distinguendū.

e Suscepit. qđ pactū valz. vt. hic. ⁊ ff. e. qđ sepe. §. si res
⁊ ff. d. pi. ⁊ cōmo.
reiven. l. i. §. i.

f Is casus. ē. le
uissima culpa con
tingēs fm Jo. nō
vero fortuito. licz
D. contra. vt. l.
de pig. act. qua for
tuitis.

g Cōditōem scz
furtiuā. q. s. soli to
mino dabatur. vt
hic. ⁊ ff. de condi.
fur. l. i.

h Exhibere. s. ce
dendo act. istas ⁊
hoc qñ nō fuit in
culpa. al non libe
ratur cedendo. vt
ff. p socio. l. de illo
in pn. q. ē. 3.

alluuiōe accesserit. ad empto
ris cōmodū pertinet. Nā ⁊ cō
modū eius esse dī cuius peric
culū^a est. Quod si fugerit
hō qui veniit^b aut subreptus
fuerit ita vt neq̃ dolus neq̃^c
culpa vēditoris interuenerit.
animaduertēdū^d erit an custo
diā ei^e vsq̃ ad traditiōez eius
venditor suscepit^f. sane em si
suscepit ad ipsius periculū is
casus ptinet. si nō suscepit se
curus ē. Idē ⁊ in ceteris aialis
b ceterisq̃ rebus intelligim^g

Utiq̃ tñ vēdicatōz rei ⁊ cō
ditōem^h exhibereⁱ debet em
ptori. qz sane qui nōdū rē em
ptori tradidit. adhuc ipē dñs
est. Idē etiā est de furti ⁊ de
dāni iniurie actōe. Emptio
tā sub cōditōe q̃ pure cōtrahi
pt. Sub cōditōe. veluti si si
chus intra certū diē tibi placu
erit. erit tibi emptus aureis^j
tot. Loca^k sacra vl religio
sa. Itē publica veluti forū ba
silicā frustra quis sciens emit
Que tñ si p pphanis vl pua
tis^l receptus a vēditore eme
rit. habebit actōem ex empto.
q̃ nō habere ei liceat vt cōse
quatur q̃ sua interest eum de
ceptum nō esse. Idē iuris est

i Et dāni. puta
si fuerit res vendi
ta venditori sub

tracta vel in ea datum sit damnu. vt in pn. huius. §. nā
hec actio damni iniurie domino datur. vt. ff. ad. l. acquit
Item mela. §. legis. accur.

k Placuerit. sed videtur q̃ in alterius contrahentis
arbitriū cōferat emptio. quod esse nō pt. vt. l. e. l. in emē
tis als in venditus. ⁊ ff. e. l. qđ sepe. §. i. que sunt cōtrarie
Sed dic rē ipam hic cōferri arbitrio ēptoris. aliud sicō
meritū vt sit tibi emptā si vis vl pciū p quāto voles vt
dictis legibz cōtrarijs. Item opponit^l hēc venditio q̃ hic
fit nō videt^m conditōnalis. vt. ff. e. l. iij. q̃ est cōtra. sed cer
te tibi fuit emptus pure. sed solutio debebat sub condic.
fieri. at hic sub cōdi. sacra fuit. vñ nō pimpleri nisi im
pleta cōditione. vt. ff. e. venditō. in pn.

l Aureis tot. puta. x.

m Loca sacra. que sunt ista habes. s. de. rerū di. §. flus
mina. ⁊ §. nullius. ⁊ §. religiosum.

n Priuatis. redde singula singulis. nā priuata contra
ria est publice ⁊ pphana sacre ⁊ religiose. ⁊ facit. ff. e. l. et
liberi. ⁊ l. qz. ⁊ l. liberi.

o Quod nō. i. qz emerit ignorās. vt. ff. de ptra. emp. l. i.

leri hominis. accursus.

De locatōe ⁊ cōductōe. Ru.

Qcatio. ff. e. l. ij.

l p Proxima quo ad tractatū ⁊ quo ad finiam.

q Si p̃cio. vt. s. t. i. §. p̃ciū aut. accur.

si hoiez liberū p suo emerit

**De locatione et conductione
Rubrica.**

Qcatio ⁊ dductio p

l rima^a ē ēptōi ⁊ vēdi
tōi. qđ dēg iuris regul

psistūt. nā vt ēptōi^b vēditō ita
ptrahit si^c de p̃cio cōuenerit.
sic locatō^d ⁊ dductō ita pttrahi
intelligit si^e merces cōstituta
sit. ⁊ cōpetit locatori qđē^f loca
ti actio. cōductori vero condu
cti actio Et q̃ sup^g diximus
si alieno arbitrio p̃ciū pmissū
fuerit. eadē^h de dductōe ⁊ lo
catōe dca eē intelligimⁱ si in a
lieno arbitrio^j merces pmissa
fuerit Quā^k de cā si^l fulloni
polliēda curādaue. aut sarcina
tori sarcieda vestimēta q̃s dē
rit nlla statī mercedō p̃stituta s
poslea^m tñ daturⁿ qñtū inter
eos suenerit. si p̃pē locatō et
dductō intelligit. sed eo noie^o
actio p̃script^p vbi^q daf Pre
terea sic vulgo^r q̃rebat an per
mutat^s rebz ēptio ⁊ vēditio cō
trahit. ita qñ solebat de cōdu
ctōe ⁊ locatōne si forte rē ali
q̃s dederit. ⁊ inuicē a te aliā rē
vtendam siue fruendam acce
perit et placuit non esse loca

r Si merces. scz
cētar i pecunia nūe
rata. vt. ff. de positi
ti. l. i. §. si quis fuit
⁊ ff. d. p̃scri. rer. na
tural. §. at cuz. to.
vñ parciarū co
lonus q̃ p̃tē dño
reddidit fructū im
proprie dicit^t ddu
ctor. imo loci^u ma
gis. vt. ff. e. si mer
ces. §. vis maior.

s Quidē locati
sicut venditori ex
vēditō. ita empto
ri ex empto actio
cōpetit. vt. s. t. i. §.
s ⁊ certū p̃ciū i fi.
t Sup diximus
vt. s. e. t. §. item p
cium

v Arbitrio. ff. e.
si merces. i. rñ.

x Quā de causa.
qz diri certū debe
re p̃ciū iteruenire.

y Si fulloni. est

āt fullo qui lauat siue rigit siue pollit. Sarcinator ē qui
fracta vestimēta relartit vt dicemus. j. de mā. in fi.

z Postea. no. postea. nam prius re non secuta. i. nōdū
tradita ad reapradū actio nō paret. vt. l. de rerū. pn. ex
plicatio.

a Nomine. quasi ex nouo cōtractu innominato. vt. ff.
de p̃res. ver. l. i.

b Verbis. j. mā. §. fi. 3. S; distigue an certa merces in
teruenerit. ⁊ tunc agit^c locati. vt. s. e. in pn. aut in cetra.
⁊ tñc p̃scri. x. agit^d vt hic. aut nlla. ⁊ tñc ē mādatū. vt. ff. d
p̃s. ver. si tibi polliēda. ⁊ in contrario.

c Vulgo. q̃rebat. vt. s. t. i. §. item p̃cium.

d Boues cōmodaren^e improprie ponit^f vt sequit.
e Hosperit. sua culpa. als nō tenet cū vtriūq̃ grā cō
tractū sit. vt. hic. ⁊ ff. de p̃scrip. x. si gratuitā. §. si margari
tas. ⁊ ff. cō. si vt certo. §. nūc videndum.

f Nō fuit. bona rō. vt. s. q̃ mo re. cō. ob. §. cōmodati.

g Prescriptis verbis. que competit ex p̃tractibus tri
bus innominatis. to vt des. facio vt facias. to vt facias
vt. ff. de p̃scrip. per. naturalis. §. i. ij. ⁊ iij. als daf pactis

hh

in contineri opposit. vt. l. de re. p. mu. rebus. als dat qñ du
bñ est de noie dñi. ff. de p. scrip. x. l. i. §. si. 7. l. ij. 7. iij. 7. iij.
h Adeo at. hñ dñe regul. 7. qñb. pñstñt. multa gñ hñtñt
i Aliquā. añ est in lra aliquam se cōia
k Venditō. l. ex vna pre. l. Et conductio. scilicet
ex alia.

m Vt emptō
quod videbat cū
talīs datō aliena
tio sit. vt in auc. de
non alie. §. aliena
nōis. col. ij. qñ lo
catō non facit. vt
ff. e. l. non solet
n Et pñductō qñ
videbat cum mer
cedem soluere te
neretur

o Perpetuo. ali
ter accipit vt. ff. p
socio. l. i.

p Pñsio. i pecu
nia

q Redditus. in
specie

r Aliēauerit. cū
multi sint modi a
lienādi vt. ff. dñ pu
bli. l. iij. 7. iij. et. v.
7. vi.

s Aliēare. liceat
interdū autē dat
ad certum tēpus.
interdū in terciāz
pñsonam vel gene
ratiōem. cum oīa
pacta sup hoc con
tractu habita va
leant. vt. j. pr. §. sñ
eccia dat in ēphī.
vñ ad tñā gñatōz
tñ. vt i aut. dñ a
li. col. ij. §. emphī.
velut puto etiam
in pñtūz dabit.
vt quilibet puatuf
vt hic. 7. in auc. de
non ali. emphī. §. licentiam. col. ix.

s Zenoniana. vt. l. de iure emphī. l. i. accur.

t Emphiteoseos. emphī grece latine dñ melioratio. h
ideo. qz olim tñ sterilia dabātur vt meliorarent. sed h
die non tñ sterilia danñ sed ēt fertilia nisi in eccia que so
la dat ea que pñgrua vident yconomō 7. alijs gubernato
ribus eccie. sic. l. de sa. san. ec. autē. pñtuo quoz.

v Propriam. agif ergo pñdictōne ex. l. ad oīa obfñada
que pñuenit. Sed nūquid emphī. potest aliq dare in em
phī. hñ. sic. vt in hoc. §. 7. in autē. de nñ alie. aut pñu. §. alie
natōis. col. ij. Item nūquid illd vñle dñum quod solū
habet trāstertur in eum. hñ. sic cum rei ven. vñlis sibi de
tur. vt. ff. si ag. rec. l. i. 7. iij. Sed qualiter aget primus em
phī. dñ scdm vt eum expellat. hñ. rei ven. que licet de iure
sibi non pñerat exceptō tñ opponi nñ potest. qz replicare
7. sic non dñs dñm vincit. vt. l. de trāfac. vbi dñ scdm tñtuz
agif 7. vincit. vt. ff. de excep. rei iud. si qñ rē. Vel veri agat
pñscrip. x. vel dñcer lege zenonis ad mercedem.

x Ad locatōem. imo differt in. vñ. nam hic ēt in specie
pñstā pensio. sed ibi in pecūia tñ vt hic scripsimus. Itē
hic possidet naturaliter sicut fructuarius. vt. ff. de acq. po.

tionem 7. conductōem. sed p
pñum genus ēē cōtractus: ve
luti si cum vñum quis bouez
haberet: 7. vicinus eius vñum
placuerit iter eos vt pñenos
dies inuicem bouez cōmmo
darent vt opus facerent. 7. a
pud alterz bouez perijt. neqz lo
cati neqz conducti neqz cōmo
dati competit actō. quia non
fuit cōmodatum gratuitū ve
rum pñscriptis vñbis agēduz
est Adeo autē aliquaz fa
miliaritatē iter se videtur ha
bere ēptō 7. venditō. item lo
catō 7. conductō vt in quibus
daz causis queri soleat. vt. m
emptō 7. venditō cōtrahatur
an locatō 7. cōductō vt ecce dñ
pñdictis que perpetuo quibus
dam fruēda traduntur. vt qñ
diu pensio siue redditus pñe
stetur pñ his dñio. neqz ipi con
ductori: neqz heredi ei. cuiue
cōductor heres eius id pñciuz
vendiderit aut donauerit aut
dotis nomie dederit. alioz qñ
cunqz mō alienauit auferre
liceat. sed talis pñctus quia in
ter veteres dubitabat a qñbus
dñ locatō 7. a qñbus dñ venditō
estimabat. lex zenoniana lata

naturali. sed conductor non. vt. l. communia de vsu. l. i.
Item hic habet dñum vñle. sed pñductor non. vt. ff. ea. l.
non solet. Item hic pñctus fit in immobilibus tñ. ille ēt
in mobilibus vt in auren. de ali. 7. emp. §. iniam. colla. ir.

Item hic agit conducti. ex. l. ibi. ex conducto. Item ē hic
pñctus iuris ciuilis
ille naturalis vt hic
dñ. Item hic i scri
ptura ille etiam si
ne ea. vt. l. de iure
emphī. l. i. 7. s. de
ob. ex pñsensu. et. s
e. in pñm.

y Ad venditōz
quia hic pensio pñ
statut ibi res libe
transit. Item ob
hoc res reuocat sñ
ab emptore nō pñ
venditorem. vt. l.
de rei ven. l. in ciui
le. Item hic vñle
transit dominuz.
ibi directum. vt. s
de re. di. §. pñ tradi
tionem

est que emphyteoseos pñctus
pñpiaz statuit naturam. neqz
ad locatōnem neqz ad vendi
tionem inclinantem: sed suis
pñctōnibus fulciēdam. 7. si qñ
tem aliquid pactum fuēit hic
ita obtinere ac si naturalis pñ
set contractus. Sin autem ni
hil de periculo rei fuerit pactū
tunc siquidem totius rei inte
ritus accessit ad dñm sup hoc
redundare periculuz. Sin au
tem pñctularis ad emphyteo
tecarium hñmōi damnu veni
re quo iure vtimur Item
querit si cum aurifice tñ cō
uenerit: vt is ex auro suo cer
ti pñderis certe qñ forme anu
los faceret 7. accipet. vñbi gra
tia. x. aureos. vt. emptō 7. ven
ditō an locatō 7. cōductio con
trahi videat. Cassius ait ma
terie quidem emptionem et
venditōnem contrahi. ope au
tem locatōne 7. conductōem
Sed placuit tātum ēptōem
et venditōnem cōtrahi qñ si ti
cius suū aux dederit mercede
pñ opera constituta: dubiū nō
est quin locatō 7. conductō sit
Conductor aut oīa fm legē
conductiōis facere debet: et si

3 Naturalis. id
est iure gen. qñ na

turali ratōne est inductum. vt. s. de iure natu. §. quod ve
ro. hic enim est de iure ciuili. 7. vt alias. j. de act. §. de cōstī
tuta.

a Ad dñm. vt pensionem non habeat.

b Particularis. ad est medietat vel minus fm. Et
Jo. ar. ff. de vsu fruct. etiam. 7. de xlo. sig. nomen filiarum
§. portōis. 7. ff. de dam. infec. inter quos. §. damni. 7. de cō
trahen. empñ. comum. Nos dicimus si aliquid etiaz pa
rum remansit damnum emphyteotee esse ar. huius. §. et
l. e. l. i.

c Vtrimur. sunt 7. alia duo naturalia siue tacita pacta
in hoc tractatu vt de reijciendo emphyteotam si non sol
uerit pensionem per triennium. vt. l. e. l. ij. §. i. 7. in autē.
de non alienan. §. scire. colla. ij. in emphyteota aut eccia si
ne colono pñuati dic vt ibi no. s. per biennium. Item 7
si velit emphyteota vendere qñ dño pñmo denunciare dñ
vt. l. e. l. i. §. i.

d Querit. suo. §. artificis.

e Forme. s. demonstrate. sñ qñ si certa nñ est mā demōstra
ta. hñ. nñ interest. vt. ff. de dñen. empñ. uenit. 7. l. fabimus
vel facias pñctū i dñtōe suo ee Cōductio legē. i. pacta

vt. ff. de positi. l. i. §. si conuenit.

f Equo. vt vsuras post mortem. vt. l. e. p'sens. idē econtra nam conductor agit vt totum et hostia sibi reparetur vt. ff. de ex conducto.

g Qui p' vsu. diligentissimus. i. diligēs sic exponit. vt ff. de si merces. §. q' colūnam. nā cum vtriusq' gratia fit at locario. nō vult eracissima. vt. ff. cōmo. si vt certo. §. nūc videndū. alij p'prie ponūt. et dicitur spāle in his rebus que facile possunt frangi.

h Amiserit. vel dānū dātū sit qd' p'videri non poterat. vt. ff. eo. sed de damno.

i Conductor. p' p'ietatis secus in vsu fructu. vt. l. de vsu fructu. si dñā. vt dic' vt ibi. et de ius. si socius in fi.

Succedit. vt. l. e. viā. si an moriente scolarī p'recedente substituitur. re potest. hñ. sic de iure cōductōis. si ratio societatis p'hibet q' p'ualer vbi certa p'sona eligi' vt. §. i. i. §. soluit. l. De societate. Est autē societas vt ait Marc' Iulius duorū plurimūue p'uenio honeste cōtracta ad vberiorē questū et cōmodiorē vsu m

Societate. s totorū. i. omniū et exp'sse. vt. ff. de l. i. §. i. et l. i. §. i. nā b' nō mē. s. totus tātū. totitatem ad vnā rem signat.

n Emendi. Itē alijs duob' scilicet omnium bonorum simpliciter. vt. ff. de l. coiri. et l. nec ad. q'cit. Item vnus rei. vt. ff. de l. v. et l. societas.

o Equales. sic. ff. de h're. in fi. l. quotiens. §. h'redes. et s. de h're. in fi. §. ita tēnum. et ff. de si. non fuerit. et dic' equa. le fuisse capitale.

p Exp'sse etiā in solo lucro. vt. §. e. §. illud.

q Conuentio. s. talis vt sequit'.

r Tercia. s. p'se lucri et damni.

ss De illa. ad ticiū. cōputatio hic expedita fiat. vt si lucri in vna re in alia vero damni contigerit. vt si de ducto omni dāno lucrū superest. vnus in duas p'tes. alius interciā p'tē admittat eius lucri. si vero tñ dānū superest. is qui in duas p'tes damni ferret in rebo que lu

quid in lege p'termissus fuerit. id ex equo et bono p'stare debet. Qui p' vsu aut vestimentorum aut argenti aut iumentorum mercedem aut dedit aut p'misit. ab eo custodia talis testifera qualē diligentissimus paterfamilias suis rebo adhibet. quā si p'stiterit et aliquo casu fortuito eam rē amiserit. et restituēda ea nō tenebitur Mortuo conductore intra tēpora conductionis heres eius eodem iure in conductione succedit.

Societatem coire solemus aut totorum bonorū quā greci specialiter appellant. aut vnus alicuius negotiationis. vel luti mācipiorum vendendorū emendorūq' aut olei aut vini aut frumenti emēdi vendendorūq' Et quidē si nihil de p'tibus lucri et dāni nominatim cōuenerit. equales s' p'tes. et in lucro et in dāno spectantur Nō si exp'sse p' fuerint p'tes h'e seruare debent. Nec em' vnq' dubiū fuit quin valeat cōuentio et si duo inter se pacti sint. vt ad vnu quidē due p'tes et lucri et dāni p'tineant ad aliū p'tineat tertia. De illa sane conuētiōe questū est. si ticius et seyus inter se pacti sūt vt ad ticiū lucri due p'tes p'tineant. dāni tertia. ad seyum

per sunt tñ vnus q' tunc alter accipiat quātū faciat vna p'se damni. vt. ff. de mutius.

s Seruius. hic seruius sibi met cōtradidit videt. vt. ff. de l. mutius. sed nō est verū. nā ibi dicit de facto hoc eē nō posse. s. vt damni et lucrū sit in eadē societate. cū dā

due partes dāni. lucri. tertia. an rata debeat haberi conuentio Quintus mutius cōtra naturā societatis talē pactōez esse existimauit. et ob id nō esse ratā habendā. Seruius s' p'piti us cuius sententia p'ualuit cōtra sentit. q' sepe quorūdā ita p'ciosa est opera in societate. vt eos iustū sit conditione meliori in societatem admitti. Nā et ita coire posse societate non dubitatur. vt alter pecuniā cōferat. alter nō conferat. et tamē lucrum inter eos cōmune sit. q' sepe opera alicuius p' pecuniā valet. Et adeo contra quinti mutij sententiam obtinuit. vt illud quoq' constiterit posse conuenire vt quis lucri partem ferat de damno si teneat quod et ipsum seruius conuenienter sibi estimauit. quod tamen ita intelligi oportet. vt si in aliqua re lucroz in aliqua damnum illatū sit. cōpensatione facta solum quod superest intelligatur lucri esse.

Illud expeditum est si in vna causa pars fuerit expressa veluti in solo lucro vel in solo damno. in altera vero omissa. in eo quoq' in quo p'termissū est eandem partem seruari Manet autem societas eorūq' donec in eodem consensu p'seruauerint at cum aliquis nūciauerit societati soluit societas Sz plāe si q's callide in

nū lucro et contra lucrū dāno et ducto intelligat. vt ibi dicit. et §. e. §. a deo.

s Et adeo h'c pacta inequalia tūc et mūlocū hñt. qñ alter plus contulit op'e industrie q' alter. vt. ff. de si n' fuerit. §. si vero placuerit fin' h'zo. cū societas sit fraternitatis ius. vt. ff. de si verū. §. cōtra. et subauditur. l. al'la. si nō fuerit. maxime alij idem qd' §. h'zo. si tali rōne q' iure cōuentōis valent. non societas. vt. ff. de positi. l. i. §. si conuenit.

Partēno. totū al'is cēt leonina. vt

et in fabula auiani et ff. si nō fuerit. §. si. et l. si vnus. §. et si p'cium in fi.

v Quod et ipm. s. dictū ē hoc p'imo casu.

x Conuētiō. i. p'ueniēseē sue iniequā dicit. s. e. §. de y Illud fuari. nō eadē rōez d'rioz. sic. ff. de le. illa. acc. iij. l. fi. §. si. ff. fami. h'et. si filia. §. irē pap. ar. §. ff. de li. et po. flu. l. cōmodissime. et ff. loca. l. ea. l. tñ. et ff. de nego. gest. si quis negocia.

z Manet autem. si renūciauerit p'nti socio nō absenti vt. ff. de sed et socius. §. si absenti.

3 Callide. idem est et si intempestiue renunciaret. Item et si expediat non renunciari. vt. ff. de actione. §. labeo. et l. sed et si socius. §. fi.

3 Totorum. i. oim. et expesso vt. ff. e. l. iij. §. i. ar. 3. vt. ff. eo. nec adiecit

3 Siqd vero. als siqd. sic. ff. et q. cau. in pos. ea. l. fulcini. ne. §. q. si aduersus. sic. ff. e. actoe. §. diximus.

a Captauerit. i. non pcogitauerit

b Concedit. nō

v. modos soluen

de societate hic et se

quētibz quartuor

§. sunt et alia duo.

vt iterptio rerū

naturaliū vel ciui

lium. vt. ff. e. verū

§. p. Item cuz ab

alio stipulato aio

nouādo. vel iudi

cium cum aliquo

dicto aīmo nouā

di. vt. ff. e. acq. i. re

sponso

c Soluit. mōre

idem in tutela. se

cus in deposito et

mandato. vt. ff. de

his qui not. infā.

furri. §. illud

d Et si. i. q. uis.

e Conueniunt. i.

vt dūret iter sup

stites. etiam vno

moriente. n. autēz

ad heredē trāsit et

ex pacto. vt. ff. e. l.

adeo. r. l. nemo. n.

si in societate rec

tigalium vt. ff. e. l.

rez. §. in heredem.

r. l. adeo. i. rñ. et n.

si tēnuo pñtiāt.

vt. ff. e. l. plane.

f Item si alicu

ius rei vt duo tab

narū de vendēdo

vinum in foro

e Publicatōe. q.

publicatō fit pñ

telicta. vt. ff. d. bo.

dam. l. i. i. rñ.

h Ali. §. f. f. f. f.

i Pro mortuo.

sic. ff. e. actoe. §. pu

blicatōe.

k Valēf. Sed qd si hic socius c

lona publica sunt

rōne opis socius erat non rez. qd esse potest. vt. s. e. §. nā

et ita. Rñ. idem cū libertatē vel vitā vel ciuitatē amittat.

vt. ff. de l. v. dam. l. i. rñ. §. pr. §. innuit. in fi.

l Item si quis cesserit. qd facere pōt ne in carcere detru

dat. vt. j. de ac. §. fi. r. l. de cessi. l. v. l. i.

m Debita. qz fisco vel priuātē debat. vt. ff. e. actōe. §. i.

n Veneat. i. vendatur

o Sed hoc cāu. q. d. nō sicut supiori pr. §. qñ lona fue

runt publica. nam viuēs et in ciuitate exns sibi postea

acq̄rere pōt. vt. ff. de cessi. l. v. l. v.

p Socius. actōe que est directa ab vtraqz pre. j. de pe.

te. l. i. §. ex quibus. et finita societate nascit. vt. l. e. tādū.

nisi in cāu vt. ff. e. actōe. §. nōnunqz.

q Passus. q. de solo tolo tenet et lata culpa q. tolū repñ

tat. vt. ff. de positi. l. q. nerua. r. ff. si q. te. l. i. e. ius. l. i. §. n. at

hoc renūciauerit societati. vt obueniēs aliqd lucz solus ha beat. veluti si totorum bonoz socius cū ab aliquo heres eēt relictus in hoc renūciauerit societati. vt hereditatez solus lucrifaceret. cogitur hoc lucz communicare. si quid vero aliud lucrifaciat quod non captauerit ad ipsum solum pertinet. Et vero cui renunciatum est quicquid omnino post renūciatam societatem acquiritur soli cōceditur. Soluit adhuc societas et morte socij: quia qui societatem contrahit certam psonam sibi eligit. Sed et si consensu plurium societas cōtracta sit morte vnus soluitur. et si ples super sint nisi in coeūda societate aliter conueniēti. Item si alicuius rei contracta sit societas et finis negocij impositus est finis societas publicati ones quoqz distrabi societate manifestū est. si si vnūsa bōa socij publicent. Nam cum in eius locum alius succedit pro mortuo habet. Item si q. ex socijs mole debiti pgrauatus bonis suis cesserit. et ideo ppter bona publica aut priuata debita substantia eius veneat soluitur societas. sed si casu si ad huc consentiant in so

et Teneri. nisi alter tām culpam pñtiterit q. et iste. et afferret par damni quo casu pñtiterit culpa. Item solus cum tolo vt. ff. de pen. si ambo. et de tolo si duo

s Solet. ante pñtam societate. et in b discrepat a dposi tario qui vt in pñti tenet. sic. ff. de positi. l. q. nerua. sic est

in eo cāu cū q. hēo rem cōem sine so

cietate. vt. ff. fam. l. r. l. heredes. §. nō tantum.

s Qui parū. sic s. qui. mod. re. cō. ob. §. pñtea.

t De mandato Obligatōum alie re pñunt. alie verbis. alie lris. alie pñsensu. vt. s. de ob. Item earū q.

ex pñsensu alie per venditōnem. alie p locatōem et con

ductōem. alie per societatem. alie p mandati. vt. s. de obli. ex pñsensu. in prin. de tribus pñ

mis dixit. nunc d quarto. s. de manu

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

dato.

lucru. Sed contra. ff. de usur. cū quidā. §. si pupillo. i. si. Si
ibi debet subaudiri tñ. Dicitur. nō sunt ppter lucru indu
cte scz ppter principaliter vbi. secundario tñ sic vbi dicitur.

a Si. puta pcuratori mandantis. accu.

b Ipsius. s. mandantis. et in hoc ē utilitas mādantis.

c Mandat. s. si
de iussor. et hoc ca
su ager contra fide
iussorē mandantē
actōne mandati.
nō ex stipulatione
prima. si nouandi
aio hoc mandatū
intercessit. vt. ff. e.
si mādato meo in
fi. l. si aut nō inno
uādi aio ager p
ma causa. vt. ff. de
pcur. l. 3. §. ea obli
gatio in fi.

d Sua et aliena
mādet. hīc agi pōt
duobz ac. mādanti
s. et mandantē. et
neg. ges. ptra ticiū
quodā et mādanti
vt. l. de neg. ges. si
mādanti. accu.

e Crederes. si mā
dauit.

f Qua gta. s. at
addit doctores vi.
mōs. quod dic. vt
s. e. in prin. in glo.
immo videt. r. in
fi. glo.

g Ex cōsilio nō
bonā rēgulā quē
cōsilio nō teneri.
fallit tñ in casibz
q̄ his legibz dican
tur. vt. ff. de volo. q̄
si cū scires. et. ff. de
p sene. l. ij. sed cer
te ibi fuit fraudu
lentum cōsiliū. vt
ff. de iur. l. cōsiliū
Item fallit. vt. ff.
ad. l. acqui. l. l. liber

homo. l. rñ. et ff. de iuri. l. nō solū. in pn. et l. pculus. et ff. q̄
vi aut clā. sp. §. i. et ff. de fur. si quis viori. §. cū ticio. et ff. de
ser. cor. l. i. i. rñ. et §. p suadere. sed hoc in maleficijs. ideo nō
dat man. tenetur tñ vt de volo vt alijs actionibz. Itē als
facturus nō erat in pdictis casibus. als obtinet hęc regu
la. vt hīc. et ff. e. l. si remunerādi. §. plane. Scz certe nec his
casibus. videtur teneri. vt. j. pri. §. Sed dic non tenet illi
cui tale cōsiliū pstat. vt ibi. sed illi in cuius lesiōz cō
suluit. vt hīc dicimus. Vnde dici pōt q̄ nec his casibus
fallit dicta regula. cū dicat nō teneri illi scz cui cōsiliū p
stitum est nisi in casu illius legis. ff. de volo. q̄ si cū scires.
et illius legis. ff. de p sene. l. ij.

h Mandati. scz actione.

i Libertū. s. suscepto cōsilio. sed suscepto mādato ne
cesse ē cōsummari fm Jo. nisi pgruo tpe renūcietur. vt
j. e. §. mandatū. et ff. e. mandauero. §. si. et ff. cōmo. l. in cō
modatum. §. sicut.

k Itaqz ociosam. nō aliter hoc esse vī. p opi. pla. qui
dixit duo. s. vbi consulo certe psonē mutuari. teneor ira

temū si als facturus nō eras vbi aut nō est designata pso
na non teneor etiā si als facturus nō eras. S3 Jo. in vtro
qz casu dicit cōtra. nam pmo indistincte teneor. siue als
eras mutuaturus siue nō. scdo autē cū distinctōe nō als
et facit p eo. ff. e. si remunerandi. §. plane. s. e. §. tua et alie

na. in fi. et ff. de neg.
gel. iij. in fi. et l. iij.
nec ob. qd hīc dicit
tur. qz et si als etiā
facturus erat. tene
tur q̄ mādauit. vt
dictū est. vnde pōt
subaudiri man
me. quia non ali
ter rē.

l Illud quoqz.
obligatoriu. et si
iuramentū inter
cederet. vt in autē
vt feneas nō solū
§. i. coll. ij. et fa. ad
hūc. §. ff. e. si remu
nerandi. §. rei tui
pis. et l. si mādau
ro. §. qui edē. et ff.
de arbi. l. si cū dies
§. in cōpromisso. et
s. de iuri. l. i. §. q̄
turpi. et ff. de ob.
l. generaliter. et le.
te. et ff. de cōdi. l. iij.
conditōes.

m Doctores. Dic
quid si man
dauit tibi vt illi no
mine meo iniuri
am inferes. an te
neor. hñ. vtiqz ar.
ff. de dam. in ec. l.
dāni. §. si mādato

at consiliū. Itaqz si ociosa
pecuniā domi te hātē hortat
fuerit alijs vt rem emerēs ali
quā vt eā crederes q̄uis nō ex
pediat eā tibi emisse l' credidisti
se. nō tñ tibi mandati teneat
Et adeo hęc ita sunt vt ques
tū sit an mandati teneat q̄ mā
dauit tibi vt pecuniā ticio se
nerares. s3 obtinuit sabini sen
tentia obligatoriu esse in b ca
su mādanti. qz nō aliter ticio
credidisses q̄ si tibi mandatū
eēt Illud q̄qz mādanti nō ē
obligatoriu qd p bonos mo
res mē. veluti si ticius de furto
aut de dāno faciendo aut d in
iuria faciēda mādet tibi. l3 em
penā istius facti noie pstitit
nō tñ vllā habes aduersus ti
ciū actōem. Is p q̄ exequit
mādanti nō d3 excedere fines
mādanti. vt ecce si qd vsqz ad
cētū aureos mādauerit tibi vt
fundū emerēs l' vt p ticio spō
deres neqz pluris emere debes
neqz in ampliorē pecuniā fide
iubere. alioquin nō hēbis cum
eo mādanti actōem. Adeo qdē
vt sabino et cassio placuerit eti
am si vsqz ad centum aureos
cum eo agere volueris inuti
liter te acturū. s3 diuerse scho
le auctores recte vsqz ad centū

n Prestiteris. s.
ei cui cōmissum ē

maleficiū. vt penam dupli. et ita licet intersit manda
tarij tamen non agit. quia nec interesse fingitur. vt. ff. de
condi. in fi. filius. et melius. ff. de regu. iur. l. quod qd cul
pa in fine.

o Ticiū. i. mandantem.

p Is qui mandatū. scilicet certe forme. nam quan
doqz habet certam formam. et tunc habet locum qd hīc
dicitur. et ff. e. diligenter. quandoqz non. et tunc bona fide
facere debet. vt. ff. e. l. iij. et probatur etiam hęc distinctio
vt. ff. e. si quis p eo.

q Mandati. actionem. Sed certe nec nego. ges. fm B
et Jo. et est pro eis. l. de nego. ges. l. vlt. et ff. de nego. ges.
qui aliena. §. libertis. et ff. de. pecu. sic creditor. §. i. S3
dabat vnlē nego. ges. actionem. et respondebat illi. l.
fi. de nego. ges. quia specialis ibi fuit prohibitio. Sed cer
te minor de hac opi. cum videatur lex expedita. que etiā
vnlē denegat expresse. vt. ff. e. si pro te. et. ff. de eden. l.
i. §. causa.

a Cum eo. actionem. pro precio dato. vt. ff. de in rem

ver. si fundum b Emeret. est aut illa ratio. qz maiori
summe minor est vt. ff. de h. ob. l. i. §. q. r. l. inter st. §. q.
r. ff. de arbi. diem. §. si plures
c Recte. nā si nō recte nō est necesse reuocari. vt. s. e. §. illud.
d Euanesceat. spāle est in mādato. vt sic facile reuocet
p voluntate vniuf
p q tñ. in alijs em
pcrib⁹ nō sic. vt. l.
de ac. r. ob. l. sicut. q
est §. huic. r. est rō.
quia hic nō stari in
terest. r. ideo nō sta
tim hinc inde na
scit obligatō. que
ex interesse datur.
vt. ff. e. si pcurator
rem. §. mādati act
tio. r. fa. ad hñc. §.
ff. de iurisdic. o. iu.
quia. et. ff. de miñ.
si mior. §. scenola.
r. l. de r. pūb. here.
l. si. r. ff. de ri. nup.
l. pleriqz
e Itē si adhuc i
tegro. Sed vñ qz q
de integz. Rñ. si
fuit mādati actio
donec arras dede
rit vel als se emp
tori obligauerit. r.
idem in similibus
r. vt breuius acci
pias. si iam cepit
interesse mādara
tū non est res inte
gra als sic. ar. ff. e.
si pcuratorem. §.
mādati. fixo nō
est res integra nō
finitur mandati
nisi in iudicio. vt
ff. de iur. r. am ex §
cribus. §. si. S. qd
pdest si non finit
mandatum te nō
integra. Rñ. qz p
herede cepta nego
cia dñt psumari. vt. ff. p suo. l. si. licet noua inchoare ne
cesse non sit vt. ff. de ne. ge. nam r. seruus. §. si vino. r. ff. p
socio. l. heres socj. qd nō est re integra cū ceptū nō sit.
f Alioqn. i. si nō posset agere
g Probabil. que est in scō alieno vt hic. et. ff. e. idēqz. §.
pe. als nō est pbabilia vt. ff. ad vell. qz §. l. de rescin. vñ. qd
quis. r. ff. de edit. edi. l. i. §. cā.
h Alferre. quod esset non dñ
i Et huic. l. primo casui.
k Liberato primo dispensatori r. seruo.
l Et huic. liberari eos fa. ff. si cer. pe. eius q. r. l. de sol. si
cum seruis
m Liberari. nisi in casib⁹ vt. §. q. mo. tol. ob. i. pzi. dicē.
n Mādari. primum potest fieri.
o Iusta cā. puta casus fortuitus. nā de toto tenet r. la
ta culpa r. leui r. leuissima fm. B. r. Jo. vt. l. e. l. i. re mād
data. r. l. a pcuratore. Aliq dicit de leuissima mādariū
non teneri sed de toto tñ qñ gñ tñ mandant fit. vel de
leui culpa qñ vñ usqz gñ ad instar alioz dñtū. vt. in
de re iur. dñtū. Sed primum videt vñ cum hic dñtū
in multz discretab alijs dñtū

aureos te acturum existimāt.
que sententia sane benignior ē

Quod si minoris emeris
habebis scz cum eo mandati
actōnem. quoniam qui man
dat vt sibi centum aureorum
fundus emeret. is vñqz man
dasse intelligitur: vt minoris
si possit precio emeretur.

Recte quoqz mandatum
contractum si dum adhuc ite
gra res sit reuocatum fuerit
euanesceat. Item si adhuc
integro mandato mors alte
rius interueniat. id est. vel ei
qui mandauerit vel illius qui
mādatum suscepit soluitur
mandatum. sed vñlitis cau
sa receptum est. vt si eo mor
tuo qui tibi mandauerat tu i
gnorans eum decessisse execu
tus fueris mādatum posse te
agere mandati actōe alioqn
iusta causa r. pbabilis signora
tia tibi damnum afferret.

Et huic simile est qz plas
cuit si debitores manumisso
dispensatore tñ per ignoran
tiam liberto soluerit liberari
eos cū alioqn stricta iuris rōe
nō possint liberari quia aliq sol
uissent qz cui soluere debuerit

p In summa. i. breuiter ammodo hñc ti. expediamus
q Negocij. i. dñtū
r Mercede. l. vt mercede vt quia als non erat paritu
rus mandato. si autem als pariturus erat r. cōstitueretur
aliquod salarium gratia remunerādi. nō ideo min⁹ erat

Mandatum non suscipe
re cuiuslibet liberum est. suscep
tum autem consummandū ē
aut qz primum renuociandū
est vt per semetipsum aut per
aliū eādem rem mandatoz
exequatur. Nam nisi ita renū
cietur vt integra cā mandato
ri referretur eandem rem ex
plicandi nichilominus mādā
ti actō locum habz nisi iusta
causa intercesserit aut non re
nunciādi aut intempestiue re
nunciandi. Mandatū etiā
in diem differri potest r. sub cō
ditōne fieri. In summa
sciendum est mādātū nisi gra
tuitum sit in aliam formā ne
gotij cadere. Nam mercede cō
stituta incipit locatō r. pductio
eē. r. vt generalr diximus qz
casibus sine mercede suscep
to officio mandati aut depofi
ti contrahitur negocium his
casibus interueniente merce
de: locatio et conductio intel
ligitur contrahi. et ideo si ful
loni pollienda curā dare quis
dederit vestimēta aut sarcina
tori sarcieda nulla mercede cō
stituta neqz pmissa mādati cō
petat actio

tissent negocia petitur officio iudicis. vt. l. ea. l. i. r. ff. e.
salarium. r. l. de pactis. petens. r. ff. de duobus reis. l. du
os. in fine

s Interueniente mercede. l. in pecunia numerata. vt
diximus. s. locat. in prin. Item hñc regula generalis qz
est nisi sit talis persona que non pñuerat locare opas
suas. vel res tal que nō pñuerat locari. tñc em nō locari
sed pñcip. qz agitur. vt. ff. de pñcip. §. si tibi. r. l. natural
§. at cum to.

s Fulloni. fullo est qui lauat r. tingit pannos r. etiam
pollit elenando superflua. sed sarcinator e contra qz sarcit
addit vbi est scissum vestimentum vel pannus r. consu
it. vñde r. dñtū habet sarta tecta. quia cum essent fracta
sunt reparata ex quibzdam adiunctōibus. vt. ff. dñtū
fru. hactenus

t Actio. immo videtur pñscriptis verbis competet
re. vt. s. loc. §. i. Solutō. vt ibi. Accursius florentinus.

p De obligationibus que ex contractu nascuntur.
p Est genera id est maneries vel diuersitates cō
tractuum. vt. s. de ob. §. si. vñqz hñc.

mandatum. vt. ff.
e. si remunerādi. i.
rñ. rad eius rei es
uidentiam distm
guet quia aut ē in
certum re r. gene
re. puta si dicaz ti
bi. bñ retribuā ti
bi hoc seruitiū vel
recogscā. r. tñc nō
potest peti quicqz.
vt. l. e. l. salarium
r. ff. e. qui mutuā
§. salarium. aut cer
tum genere licet
tum specie. vt da
lo tibi equum vel
par vestimentorū
r. tñc potest dici
qz valeat conuen
tio salarij. cum nō
sit pñsus incertū.
vt. ff. e. si pro fide
iussore. secus i hñs
que pōdere r. nñe
ro confitit. vt. ff. i
te le. l. i. si homines
si aut certum om
nino tunc aut stu
pulatione promit
titur. et tñc certi
conditio petitur.
si autē sine stipu
latione r. incont
lenti ante mādā
tum vel post peti
tur act. ex eo con
tractu. l. cōtraria
mandati i forma
ta. si autem ex in
teruallo scilz post
quam contrahen
tes ad alia diuer

a Ex maleficio subaudi vlt̄ quasi. vt sit bona argumen-
ratio. sic. i. de ob. que ex q̄si male. in p̄n.

b Igitur. q̄ de his ob. q̄ ex quasi cōtractu sunt dicere
delemus incipiamus de hac que ex sola puenit amicitia
vt. i. e. s.

c Vltro citroq̄
i. hinc inde poss. bi
le eas nasci. nā ex
vna pte tm̄ quan-
toq̄ agit vt si alte-
rius nō interficit. s̄
suatm̄.

d Negocior̄ ge-
stor̄. licet ē vnū ne-
gotiū sit gestū. vt.
ff. de nego. gest. l. iij.
§. negotia. sic. i. vi
bo. rap. in p̄n. r. ff.
vi. bono. rap. l. ij. §.
qđ ait p̄tor.

e Mandato sc̄z
eius cur̄ negotia
gesserit. r̄ sic solui-
tur. l. de neg. ge. si
mandatū q̄ ē p̄.

f Vtilitatis. sc̄z
vt repetat qđ im-
pendit. nisi denūci-
atio īhibeat. vt. l.
ea. l. e. si. l. paterna
affectio. vt. l. e. si
paterno. r. l. e. q̄ in
p̄torē. r. ff. eo. is. q̄
vlt̄ obsequiū qđ ē
si libertus patro-
ni gerit negotia vt
l. e. officio. h̄is. n.

casibz nil repetitur alioquin quādoq̄ repetit̄ inq̄ntū lo-
cupletior est. vt dicemus. i. §. pri. accur.

g Desererent̄. negocia. qđ in multis nocet. vt. ff. e. l. i.
h Nullam. cū neminē sit verisimile suam pecuniā ia-
ctare vlt̄ effundere. vt. ff. de p̄ba. cū de in debito. §. i.

i Sicut aut̄. obligatū. l. in solidū dūmodo sit vtiliter
ceptū negotiū. l. z. diuersus exitus sit secutus. vt. ff. e. l. z. an
vltro. §. i. In casibz tm̄ nō tenet̄ in solidū. vt si pupillus ē
cuius negotia sunt gesta. Itē si aio de p̄dādi gestit. vt. ff.
e. si pupilli. l. i. r̄. i. §. si q̄s negotia mea. Itē r̄ si ad noua
negotia gerenda accessit. vt. ff. e. si. q̄s negotia. Itē si pa-
tro hoc actū ē. vt. l. e. negotiū. Itē r̄ si fuit in culpa ge-

rens. vt. ff. e. l. sine hereditaria. Itē si fuit in mora. vt. ff. d.
le. i. si res. §. si. accur.

k Exactissimā. nō. gestorē interdū de tolo solo et lata
culpa teneri. vt si ad deserta negocia accessit. vt. ff. d. neg.
gest. l. iij. §. interdū. q̄nq̄ de tolo lata culpa r̄ leui. r̄ hoc re-

gulariter. vt. l. e. l.
tutor q̄nq̄ de leui
suma. vt q̄n ali^o di-
ligēt^o volebat ad-
ministrare. vt hic
dicit̄. r. ff. eo. si pu-
pilli. §. videamus.
q̄nq̄ de casu vt in
his casibz vbi agi-
tur inq̄ntū dñs lo-
cupletior ē. vt mo-
do. s. dixim^o i. e. §.

tere rationem. Nec sufficit ta-
lem diligētiam adhibere. qua-
lem suis rebus adhibere solet
si modo alius diligētior eo cō-
modius administraturus eēt
negotia. Tutores m̄ quoq̄
qui tutele iudicio tenentur. si
proprie ex contractu obligati
esse iutelliguntur Nullum
enim negotium inter tutorē
et pupillum contrahitur sed
quia sane non ex maleficio te-
nentur quasi ex contractu te-
neri videntur. hoc autem casu
mutue sunt actiones. non tā-
tum enim pupillus cum tuto-
re habet tutele actionem. s̄
ex contrario tutor cum pupil-
lo habet contrariam p̄ tutele.
si vel impenderit aliquid in rē
pupilli vel pro eo fuit obliga-
tus. aut rem suam credito-
ribz eius obligauerit. Itē
si inter aliquos cōmunis res
sit sine societate. veluti q̄ pari-
ter eis legata donataue essent
et alter eorum alteri ideo tene-
atur communi diuidendo iu-
dicio q̄ solus fructus ex ea re
perceperit. aut q̄ socius eius
solus in eam rem necessarias
impensas fecerit. non intelli-
gitur ex contractu proprie obli-
gatus esse. quippe nihil inter
se contraxerunt. Sed quia
ex maleficio non tenentur. q̄
si ex contractu teneri videtur.
Idem iuris est de eo qui co-
heredi familie heriscūde iu-
dicio ex his causis obligatus

l. l. i. §. gestori.
m. Tutores. sc̄z
quodā nā q̄dū ē
tu. nō oīz obliga-
tio. vt. ff. d. tu. r̄ ra.
dis. si tutor. §. si. r̄ l.
l. nō dan^o. l. z. q̄.
n. Ex maleficio.
subaudi vlt̄ quasi.
vt bona sit illatio
o. Actōem. l. di-
rectā tenet̄ ēr alijs
actōibz tutor. vt
dicimus. s. de at-

nil. tu. §. si. r̄ ita habes hoc. §. actōem tutele directā r̄ cō-
trariā eē ex q̄i d̄ctu. Quid de actōe p̄tutele. Rñ. idē cū ad
instar actōis tutele sit inducta. vt. ff. d. eo q̄ p̄ tu. neg. gest.
l. i. §. p̄ tutore.

p Contrariā. quā finita tutela demū intendit. vt mō d̄
rimus de directa. vt. ff. de p̄tra. act. tu. l. i. §. finito.

q Obligatus. vñ abfutur̄ ē. qđ p̄inde ē ac si iā abesset
vt. ff. de neg. gest. l. ij. in fi. r̄ l. si q̄s mādato in fi.

r Itē si inter. societate. tūc. n. ageret. p̄ socio. l. si eēt so-
cietas. vt tñ q̄ hic. §. sibi p̄i d̄dicat nā nūc d̄ic q̄ n̄ ē socie-
tas. r̄ postea d̄ic soci^o ei^o ē. S̄z d̄ic q̄ n̄ ē societas p̄a. l. z. q̄
dā incidēs. nā vera p̄trahit̄ cōsensu. vt. s. de ob. ex p̄sensu

in pñ. hic aut pter spē. vt in hoc. §. dicit.

s Eius. §. sors eius ipsoe em ponit vt mō dixim⁹.
t Ex. maleficio. subaudi. vt quasi vt sit bōa illatō vt. s. e
in pñ. 7 fa. ad hūc. §. ff. fami. her. heredes. §. nō tm. in fi. §.
7 ff. cōi. di. l. i. §. i. fi. i. rñ. 7 ff. p. socio. vt si p. socio. 7 l. actō
ne. §. si post distra
ctū. accur.

v Idē iuris. nō
p. oia. qz supior. §.
scz cōi. di. prebus
singularibz cōpe
tit. hic aut ad vni
uersitatē. vt. s. pr.
7 ff. p. soc. l. p. socō
arbitr. Itē sup.
pluries intēdi pñ.
hoc aut semel tm.
vt. ff. fami. her. l. si
filiā. §. familie. et.
l. fami. her. l. i.

x Ex his causis
quas superiori. §.
diximus.

y Heres obliga
tus. vt maleficio.
subaudi. vt quasi.

z Intelligit. scz
actōne ex testō. vt
s. d. le. §. nra rei vē
dicatio aut q. dat
vt in. e. §. dicit. nū
quid ē ex quasi cō
tractu. hñ. nō pu
to. qz nō ē obliga
tio vñ nō debet di

ci ex pñ. vt quasi. vt. j. de act. §. i. Idē. scz qd in rei ven. d
hypothecaria dico. q. similiter legatarijs dat. vt. l. commu
nia d. le. l. i. 7 in dicit. l. s. de le. l. §. i. S. vñ nascit hic qua
si contrac. vt vñ nascit actō ex testamēto. hñ. adēdo hē
reditatē hñs quasi cōtrahere videt. vt. ff. q. ex cā in pos. ea
apud m. l. §. fi. 7 l. se. Itē qd de pe. hñ. 7 hñ. ē ex quasi
pñ. tractu. cū is nō cōtraxerit qui possidet p. hñ. de vt pro
posse. nec etiā deliquit vt quasi vñ sequit. ex argum
tis q. sūt in hoc. q. sit ex quasi contractu. Itē quid de
actōe finitū regū. hñ. idē qz illa hñ similitudines multas
cū act. fa. her. 7 cōi. di. 7 cū pet. hñ. vt. j. de act. §. quedā. et
ff. de pe. hñ. sine bone fidei. §. petitio hereditatis
a Ex contractu. qz nullus ex hereditaria accepit. vt. s. os
lus fecit impenfas.

b Itē is cui. nā eo ipso q. soluit aliqd negotiū cōtrahet
re videt. vt. ff. de condi. inde. si in area. cū g. sit ex quasi cō
tractu ad qd ponit hñ. pñtio indebiti inter actōem siue
obligatōem ex cōtrac. s. qui. mo. re cōtra. ob. §. i. q. ē hñic
contra. hñ. vt ibi in fi. §. diximus.

c Diximus. vt. s. q. mo. re d. ob. §. is quoqz.

d S. in. §. benignitate inspecta q. pñ. aler. vt. l. de iud.
placuit. nā nemo d. locupletari cū alia iactura vt. ff. de
pñ. inde. l. nam vera.

e Conditōe. §. indebiti. 7 ita trāsit dñiū in accipiētem.
Ealis em pñtio nō daret nisi p. furē. vt. ff. v. usufru. quē ad
modū ca. l. fi. S. §. ff. de acqui. rerū. to. si p. cu. So. multū
interest. an error in obligatōe sit an in re pmo casu tran
sit dñiū vt hic dicit. 7 pñtio orit. scdō nō. nec trāsit dñiū
nec orit actō. vñ agens excep. repellit. vt. ff. m. a. pñ. ticij

f Exquit usdā. ite. §. nō facit ad hñ. ti. hñ. ponit hñ. gta
vbenozis doctrinā ad primā materiā de indebito.

g S. d. p. erroze. hñ. ponat vñ casū tm in quo solutū per
erroze indebitū nō pñ. repeti. tm 7 alij. vi. sunt vt si liciter

est. Heres? quodq. legator no
mie nō pprie ex cōtractu obli
gatus intelligitur. nec enim
cū herede neq. cū defuncto vl
lum negociū legatarius gessit
se pprie dici pñ. 7 tm qz ex male
ficio nō est heres obligatus q. si
ex cōtractu debere intelligit.
Itē b. is cui quis p. errorem nō
debitū soluit. quasi ex pñ. tractu
debere videt. a deo enim nō in
telligitur pprie ex cōtractu ob
ligatus esse. vt si certioze ratō
nem sequamur magis vt sup
diximus ex distractu q. ex cō
tractu possit dici obligatus ēē
nam qui soluendi animo pecu
niam dat in hoc dare videtur
vt distrahat potius negotium
q. cōtrahat. Sed tñ pñ. de is
qui accipit obligat. ac si mutu
um ei daret. 7 ideo cōditōne

solut indebitū. nā hñ locū repetitio. vt. ff. de pñ. inde. l.
i. Itē pñ. tñiam solutū ē indebitū nō repetit. vt. l. de
pñ. inde. l. i. Itē pñ. tñiam solutū ē indebitū nō repetit. vt. l. de
ma. §. 7 qdē. 7 l. e. l. q. Itē si iuravit q. sibi debere ē inde
bitū d. ferēte aduersario. 7 fuerit solutū nō repetit. vt. ff. d.

iureiur. nā postea
§. i. Itē qñ solutū
in cā q. pñ. inficiatō
nē accrescit vt. ff. e
l. 7 elegāter. §. fi. et
l. e. ea q. 7 hic dē.
Itē cā pietat. so
lutū indebitū nō
pñ. vt. ff. d. pñ.
inde. cum his. §. si
mulier. Itē si est
ab alio debiti licet
sit indebitū ab eo
q. cedit. vt. l. d. pe
hñ. de hñ. ditate.

indebiti tenet. Ex qbusdā
tñ cāis repeti nō pñ. qd p. erro
re nō debiti solutū sit. Sic
nāq. diffinierūt veteres ex qbus
cāis inficiādo lis crescit. ex his
causis nō debiti solutū repeti
nō posse. veluti ex b. lege acq. lia

Itē ex legato qd veteres q.
dē in his legatis locū hñ. vo
lneff. q. certa pñ. tituta p. dāna
tōez cuiusq. legata fuerāt.

Postea at pñ. cū vñā naturā
omnibz legatis et fideicōmissis
indulgit. hñ. smōi augmē
tum in omnibz legatis et
fideicōmissis extendi vo
luit. sed non omnibz le gata
rijs hoc prebuit. sed tantum
modo in his legatis 7 fideicō
missis. que sacrosanctis eccle
sijs 7 ceteris venerabilibz loc
q. religiois pñ. pietat. pñ. titutu ho

b Ex lege acqui
lia. vt soluēdo dā
nū ab alio datū q.

si ego. dedissem videoz em confiteri me dānum dedisse
qd ab alio datū ē nā si a nullo datū est nō impediatur repe
tere. sicut nec mihi preiudicat confessio mea si a nullo
datū ēē damnum. vt. ff. ad. l. acquil. inde neracius. §. fi.
7 l. se. 7 ff. de inter. act. q. pñ. §. i. 7 §. q. in fi. S. nunqd. hñ
sūt dā siue in iure siue in facto error is q. soluit. hñ. cū. l.
illa. l. e. ti. l. e. a. q. nō distinguit. nec ego distingua. 7 ar. ff.
vt. in pos. le. l. i. S. qdā dixerit vt si errauit in iure nō re
petat. si in facto repetat. pñ. tñ. finie sto. vt. ff. e. l. 7 si me
putē. S. §. hñ. §. e. ff. de cōdi. inde. 7 elegāter. §. fi. So. illa
erit penalis a pñ. hñ. aut ex inficiatōe. vt hic dicit. 7 j. de
act. §. si furtum. Item ex legato. qz 7 ipm p. inficiatōne
crescit. vt. j. de act. §. itē mixta.

i In his legis. §. indebite solutis quātū ad soluēte. de
bitū tñ qñtū ab alio vt 7 modo diximus. in. l. acq. 7 hoc
fm quodā. Sed b. contra. dicit em te indebite a quoli
bet 7 sic differt a supoz. pñ. mo. casu. 7 est spāle in hoc le
gato de quo hic dicit. alē aut. i. in alio legato distinguo.
aut soluit sciēter indebitū legatū quocūq. modo. 7 tunc
non repetitur. vt. ff. de con. inde. fideicō. Si autem p. er
rorem iurij idem est vt non repetatur si est debi. um na
turaliter. sed ciuilitate indebitū. vt. l. ad. l. fal. l. error nisi
sit minor qui repetit vtroq. casu per restitutōnem in in
te. vt. l. si aduersus sol. l. q. si vero p. erroze facti. repetit
vt. l. de pñ. inde. fideicōmissa.

k Quisq. al. cuiusq. vt per hñ. verba damnas esto hñ
res illum ere alieno liberare. vt. s. de le. §. sed 7 tale.

l Constitutio. vt. l. cōta. de le. l. i.

m Omnibus. id est omnibus generibus legatorū q.
rum. nū. erant genera. vt. s. de le. §. i.

n Legatarijs. vt eis solutum indebitum non repetat.

o Religionis. vt monasterijs.

p Pietatis. vt hospitalia et similia que nominantur

in aut. de nō alie. §. nos igitur. accursus.

q Per quas psonas nobis acquiri obligatō. Rub.
r pposit. que. l. obligatō. §. qd differt hic ti. a su
e periore. s. p. quas p. no. acq. Rñ. ille dic d reb?
acq. redis. hic at de ob. vt ibi dixim. Itē quid

differtisse ab illo
s. de stip. ser. cū ibi
de ob. dicat. Rñ. il
le spālis est i obli
gatiōib? que si p
stipulatōz hīc aut
in oi genere obli
gatiōnū loq. acq.
rēdo p filiū vel ser
uū pter qd si sūt ex
castrēsi pecul. vel
quasi. qd? casibus
nil ad p.rietatem
nec ad vsum fruct.
patri acq. rit. vt. l.
de lo. que li. cū op.
ter. §. ij
a Attē. al. est vt
tñ qd p seruos rē.
als est vt tñ. r hic
sitr subaudir tñ.
b Zicq. nīsi ab
alio p. l. de ac. fer
u? qd possessor nec
dñum nec posses
sionē querit. si nō
ex re eius pparuit
vel ex opa sua nec
dñō si ex re bone fi
dei possessoris vel
opa acq. sunt. quia
eum nō possid. vt
ff. de acq. re. to. si f.
uus. i. rñ. r. l. liber
hō. §. si. a. 30.

c Scdm ymagi
nem. q. di. fiat hec
diuisio ymaginarie r intellectualr. nam visibilr fieri nō
pōt cum sint incorpalia q n diuidunt. vt. ff. de acq. re. to.
seruue. §. incorpales. r. s. de reb? cor. r. m. c. i. rñ. r. s. d vlu
fru. in prin.

d Konstō vt. l. de lo. que li. l. si. §. vbi autem
e Zicq. dē. p.rietas tñ est filij ipi? actōis vt hic dē. r ob
tinet hīc hodie in oib? aduēticijs hī olim tñ. v. actōes fi
lofa. p. ptebāt rōe p.rietatis. vt iuriar. q. vi aut clay de
positi pmodan r actōes in factū. vt. ff. de ac. r. ob. fili? fa.
r. l. in factū. has tñ p. exercebat vel su? pcurator non fi
lius. vt. ff. de iniur. sed si vn? §. ait ptoz. r. §. filio. r. l. p. in
fi. nīsi p. abess. vt. ff. de iur. si longi? §. i. qd ē in mutuo
erat. vt. ff. si cer. p. cū filius. Sed hīdie ex oi cā aduēticia
acq. rit ipi filio p.rietatē vt hic dē.

f Diuisione. quā diuisionē lōguz ēēt hic dicere. sed dē
plene p ordinē in dē. l. l. de lo. que li. l. si.
g Itē p liberos. no. q. liber hō qnqz bona fide possidet.
vt qn possessor credit eū fūi eē r suū qnqz mala fide. vt
qn credo eū fūi eē scio r meū nē eē. vt. ff. de acq. pos. l. i. §.
h p eū. qnqz nllō mō possidet hī de iur. vt qn lēt hīeruz
esse. vt. ff. de acq. pos. que vniuersas. §. i. r. ff. de pbat. si qz
liberum.

h Per eū qz vsum. in qbusdā libris ē in lra vsum fruct. r
vsum. r fm hī vt q p eū fūi in quo hēt vsum ex duabus
cā. acq. rat. Sed dē. ff. de vlu r ha. p fūi. in prin. Solu. di
cūt qdā illō corrigi. Del dic fm io. q illō vt buz. ex dua

bus referat ad solū vsum. aliter vero. si ex re ad vsum rñ
r sic erit in lra psumio. sicut. l. de col. illā. r. s. qui da. rñ.
pos. §. si qz. S; in alijs libris nō est vel vsum. r tūc planuz
est r nullum est contra

i Eōdem p. dñica. nisi cū p.ria noia eoz stipulatōi in e

beros homines r alienos ser
uos quos bona fide possideris
acquiri vobis. sed tantum ex
duabz causis. id est si qd ex ope
ribo suis vel ex re vestra acqui
rant. Per eū qz seruuz i quo
vsum fructum habetis si inter
ex duabus istis causis acquiri
tur vobis. Eōdem seruuz p
dñica p. e dñis acquirere cer
tum est. excepto eo qd nomia
tum vni stipulādo aut per tra
ditōnem accipiēdo. illi soli ac
quiri. veluti cum ita stipulef
ticio dñō meo dare spondes.
sed si dñi vnus iussu seru? fu
erit stipulatus licet antea du
bitabatur. tamen post nostraz
decisionem res expedita est vt
illi tantū acq. rat qd hīc ei facere
iussit vt supra dictum est.

Quib? modis tollit obligatio

ollitur aut omif
obligatio solutio
ne eius quod debet
veluti si qd p.let ien
te? creditore alio p alio solue

rut vbi pro virili
bus portōib? acq.
rit. vt. ff. de stipul.
ser. si cōis seruue.
k Stipulatus. s.
alten simplr vel si
bi dñō vt si aut ser
qitur als nllm eēt
dubitr. r. s. d stip.
ser. §. p.

ll Supdē. ē. s.
de stipul. ser. §. p. re
te. ca.

l Quib? modis
tollit obligatio. §.
nō renascit de ce
tero. vt. ff. de solu.
qui res. §. arcaz. et
de nora. l. si alieos
r. l. de remis. pig.
cum ex cā. r. l. de
sen. pas. si debitor
rbimāgis suscita
tur solo et? qd de
betur qd tollat. vt
ff. de nora. l. electō
§. si. Sed ibi eqta
tis rōne nec subla
ta dicitur

m Ollit.
t al. tolli
tur als
soluit.

n Obligatio. si
uere. siue x. bīe. si
ue līs siue cōsen
su. nam de his. s.

deū est a ti. de obli. vqz hīc. Sed nunqd est idē in his q
ex maleficio sunt vel quasi. rñ. sic. Itē hīc sunt xā siue ci
uilibz r naturalr fuerit obligatō simul. siue naturalr tāuz
vt hic. r. ff. ad. l. fal. si pupilius. in pzi. Sed nunqd ciuif
iū tollit solone eius qd debet. vt qd n. vt. ff. de solu. q. hō
minē. §. si. r hoc qdā dicit. Sed p. dico. si em sciēs me de
bere ciuif tñ solūā sicut ecōtra. si nudo pacto tibi decz
deba r solūā cā mee fidei iplēde. quare nō hīeror. vt. ff. de
pdi. inde. l. fideicō. Qd aut in dē. l. q. hīem dē ideo ē. qz
aliud opabat solutō qd crederet solues. s. repetitōem euz
errabat credēs se teneri naturalr. non gūp si non facit
quod credebat solues. s. liberatōem. Item est contra. ad
hoc. i. rñ. i aut. vt hī qui ob. p. res. §. qn tacuit. col. ij. So.
illud spāle est. Itē d. ff. de solu. l. si re meā. Itē d. ff. de x.
ob. iul. §. qui fundū. Item d. ff. p. mo. l. iij. §. si reddita. S;
his legibus hī fuerit facta solō. non tñ facta fuit hīc dū
it fieri. vñ p nō scā qm ad hoc paret. Itē d. ad id quod
subijcit qd emū sciēte creditore soluit aliō p al o. ff. de
le. i. n. ampli. §. h. r. l. si tomus. §. ij. r. l. r. ff. de au. r at. l. c.
l. i. §. si. r. l. de tona. l. si quis. ar. ff. de solu. qui bōiem. et. ff.
de x. ob. inter stipu. §. p. r. l. si seruus. in quibus legibus
dē qz liberat quis solucdo aliō p alio. Sed hīc spāna sūt
hīc cārr regulare.

o Cōsentiente. interdū tñ ē aliud p alio solui? credito
ri ēt iūto vt diximus in aut. de facie. §. p. r. qdā ex
līs notauimus. s. p. r.

tōdeducit in shipu
t.cū nemo rem suā

possit stipulari sibi dari. vt. s. de inuti. si. §. q. Sz qñ de
ducā eliminatōem cū nō a beat. Rñ. immo. quasi debita
est liberaf. est exceptōe quasi rei vñ. si pstat eliminatōem
vt. ff. de rei. ven. eius rei. r. l. se. si aut ipam rē in acceptila
tōem deductā valet iure pacti fm S. vt diximus. s. e. §
quo genere

a Preterea. nō so
lum solutione vel
etiā acceptilatiōe
vt dictū ē. s.

b Nouatōe. si fi
at p stipulatiōem
vt subicit. siue p
iudiciū. vt si alius
noīe meo iudiciū
suscipiat aio inno
uādi. vt. ff. de solu.
l. solutiōem. r. ff. de
in rē d. si p patre
r. ff. de ver. obli. sci
re delemus. in. si. i
rñ.

c Noue psonē.
et si hoc nō agitur
vt fiat nouatō iu
re isto. hodie ē. vt
j. e. §. sed cum.

d Pupillo. qñ
naturaliter tenet.
vt. ff. de noua. l. i. i
fi. si ē maior in fan
te. al. nec naturali
vt. ff. de act. et ob.
l. pupillus.

e Nulla ē. Sed
nunqd restituitur
creditor in porē d
bitore. Quidā vi
cūt qñ sic vt. l. de
repu. l. in. §. i. r. ff.
de fideiuss. l. si tici
§. huc qñ est cōtra.
r qd hic dicit res
admittat. f. iur. cō
muni. h. non pre
stitutiōem vt di
ctū est. Alij vt pla. dicunt hanc in ipubere qñ stulte acce
pit hic creditor tam puulū. illā in pubere loqui. Del se
rius refert an minor iuuef vt non teneat p bñficiū resti
tutiōis. r tūc etiam restituit creditor in veterē creditores
vt ibi. an vero nō restituat. qñ nō est necesse cū tñ natu
raliter sit obligatus. vt. ff. de noua. l. i. in. si. r tūc nec cre
ditor restituit. vt hic nec etiam tunc qñ tolo creditoris
minor fuit obligatus. vt. ff. de fideiuss. si ticius. §. si. vnde
huc tolo nō succurrit. qñ frustra r est. ff. de mino. l. au
xiliū. i. si. r. l. si. ex cā. §. nūc videndū. r ad vell. si decipien
di. Quod ē in muliere distinguit. nam restituit in pri
mū debitorē actio ea subducta p vell. vt. l. ad vell. si mu
lier. nisi fuerit tolo inducta. vt. ff. ad vell. quidā. r dicta
l. si ticius. in si. Et secus esset vbi nulla ē scdā obligatō.
vt in seruo subicit. qui nō p etiā naturaliter teneri fide
iubendo vl' intercedēdo qquo modo. vt. ff. de fideiuss. ser
uis incio. r. l. se. Idem ē in infante dicā qui scdō se ob
ligauerit. nā cū nulla sit nō tollit pma. cū nō hēat in quē
transcat. Quidā tñ dixerūt naturaliter seruū teneri ē
videiubendo qd falsū ē. nā nec aliter tenet nisi naturali
ter cuius occasione tenet dñs de peculio. at hic nō tenet.

vt ff. de pecul. l. iij. §. si. filius. r fa. ad hñc. §. ff. de fideiuss.
si ticius. §. huc.

f Non idē. Sz que ē rō diuersitatis inter hñc. §. r supi
us rñsum. Rñ. qñ ibi saltem naturalis obligatio fuit hic
nulla in suo. vt diximus. Itē hic qñ pupillus potuit ob

titerit. alioquin si dñfecerit. du
rat prior obligatō. Sz cū hoc
quidem inter veteres consta
bat tūc fieri nouatiōem cum
nouādi animo in scdā ob
ligatōem itum fuerat. Per h
autem dubiū erat qñ nouan
di animo videret h fieri. et qñ
dā de hoc psumptōes alij in a
lijs casibz introducebant.

Idē nra pcessit pñtō m q ap
tissime diffiniuit. tūc solū no
uatōe prioris obligatōis fie
ri. quotiens hoc ipm inter cō
trahentes expñsum fuerit q
ppter nouatōnem prioris ob
ligatōis conuenerunt. alioquin
manere r pñtinam obligatio
nem r secundam ei accedere
vt maneat ex vtraqz causa ob
ligatō fm nostre constōis dif
finitionem. quam l. ex ipsius
lectione apertius cognoscere.

Hoc amplius de obli
gatōes que consensu contra
huntur. contraria voluntate
dissoluuntur. Nam si ti
cius et seyus inter se consense
runt. vt fundum tusculanum
emptuz seyus habe ret centū
aureorum demum re non se
cuta. id est neqz precio r so

ligari naturaliter
r civiliter cum au
ctoritate tutoris.
r p eum. f. creditor
re. f. et it. quare si
bi imputet. vnde
prior actio tollit
posterior non ma
net. seruus at nul
lū auctoritate p
obligari civiliter.
ideog nō imputa
tur scz. creditori. r
actio prior durat.
g Nullus stipu
latus. i. interrogas
tus. stipulor enim
i. interrogosm pñci.
sic accipit. ff. de cō
di. inde. si nō forte
§. si. r.

b Nouatio fit
nota hñc tria iura
circa nouac. atqz
fima. vbi etiā si ni
hil noui interueni
ret fieret tñ noua
tio. vt. ff. de act. et
ob. obligatōnū fe
re. §. si. Itē noua

vbi nouatio pñptiue fiebat qñēs noui qd interueniret
r sp intelligebat hoc agi. vt hic r. ff. de noua. l. ij. Itē ter
cia qñ hoc expñsum diceret. vt. l. de nouari. l. si. Del dic
tū r verius duo eē. pmo fiebat si b agebat expñle vl' taci
te. vt. ff. e. l. iij. r nouo iure si id expñat. vt. j. §. pri. r i dca
l. obligatōnū fere. nouū interueniebat. f. stipulatō penal
r fa. ad hoc. s. qñ mo. rel. infir. §. i. r. ff. de re iudi. l. iij. §. si ex
cōuētōe. r. §. sed si pignora.

i Qd aut fa. ff. de noua. quotiens.

k Nouatōem. expñse vl' tacite.

l Sz cū h. introducebāt r alij in alijs. vt qñ forte aliqd
nouū in obligatōe erat adiectū. vt. s. e. §. si. si eadem.

m Constō. vt. l. de noua. l. si.

n Accedere. fit tam ex actio tñ semel de eodem. vt. ff.

o Hoc aplius. qñ sensu. f. solo. Sz qñ sunt lx. Rñ nume
rant. s. de ob. ex sensu. Idē in qbusdā ex maleficio. vt
nudo sensu ē tollant ipō iure. vt iniuriar. Itē furti r
fikes. vt. ff. de pac. si tibi. x. §. qdā. actio. al' nō ipō iur' tollit

o Qd sensu. f. pacto. de nō petēdo. sz p excep. vt. ff. d. pac. l.
si vn' §. pact'. p Precio soluto. Sz nūqd si pte pñ
soluet. Rñ. nē res itēgra. r iō nō rescidit nudo pñu. sz ita

demus si hincinde scā sit retro traditō. vt. ff. qñ liceat ab
emp. dis. l. i. r. ff. d. pac. ab ep. r. est rō vtrobiz. qz nichil ē
tā pueniens nāli cōtati q̄ eo genere qd̄q̄ dissolui q̄ liga
tum est vt. ff. de re. iu. nihil.

a Idē est. vt. s. e. s. Et no. in fi. h. p. ti. xij. eē modos p q̄s
tollit obli. tā ciui/
lis q̄ nālis ipo
iure vt nllē rema
neāt reliq̄p solu
tionē vt. s. e. i. p̄i.
itē p acceptilatōz
vt. s. e. s. itē per ac
ceptilatōem. itēz
p nouatōz volun
tariā. vt. s. e. s. p̄e
ter. r. s. s. p̄. i. em
p nouatōz neces
sariā. vt p sniam
r testatōz lū vt
si alius meo noie
subeat p me iudi
ciū vt. ff. de noua.
l. delegare. s. i. et. l.
alium. itē p p̄pen
sarōz. vt. j. de ac. s.
p̄. r. s. i. bone fidei
itē p delegatōz vt
ff. de le. l. delegare. i
r. n. item p p̄fuso
nem. bini vt. ff. d.
fidei. ul. l. si debitor
creditori. item per
oblatōem p̄signa
tōem r depositōz
vt. l. de sol. l. obli
gatōz. r ē ipo iue
vt. ff. de positi. l. i. s.
si pecuniā. in fi. s.
itē p interitū sp̄i
vt. ff. de x. obli. l. si ex legari. itē maleficō suo mora n̄ p̄e
dente vt p p̄stōem. si q̄s in tātā. vel p edictūz diui marci
vt. l. vñ. vi. l. si q̄s in tātā. r. ff. q̄ met. cā. l. extat. r. ff. ad. l.
iul. de vi. p̄i. l. p̄. itē p̄sensu nudo qñq̄ vt in hoc. s. itē nu
to pacto vt in maleficōz. Sed r alijs mōis tollit non v
traz. s. ciuilibz r naturalibz. s. interdū ciuilibz r remanaz na
turalibz vt p sniam. vt. ff. de p̄di. inde. l. iul. interdū rema
net ciuilibz r tollit naturalibz. vt p pactum r cirogaphi r ddi
tōem r iusurādum. vt. ff. de sol. l. stichy. s. naturalibz. ipsa
ē ciuilibz licet dicit vt n̄ h̄eat vigorē. j. de ac. s. p̄erea. Item
sunt r aliq̄ mōi quibz tollit obligatō p̄cep. quos p̄ales
mus. j. de excep. p totum. acc.

b De obligatōibus. Rubrica. hic p̄tinua vt in prin. h. p
n. p̄tinetur

c c Om̄ sit expositū. ex p̄ctu vt. s. de ob. ex p̄ctu

d Ex quasi p̄ctu. vt. s. de ob. ex quasi p̄ctu

e Et maleficō. caue tibi. qz hic p̄mittat dice
re de his oibz. tñ dicit in hoc ti. de his que sunt ex q̄si ma
leficō. s. dicit vt. j. de ob. ex quasi malef. nec ē de oibz q̄ ex
maleficō s. de solo furto agit in B ti. sicut r als rub. ē ge
neralior q̄ sit tex. vt. ff. si cer. p̄. r de p̄di. inde. r. l. d̄ r bus
cre. r iureiu. nam nō dicit ibi de rebz credit. sed in seq̄nti
bus ti. post illum

f Si ille. s. q̄ sunt ex p̄c. n̄ at repetit eas q̄ sūt ex quasi p̄.

g Diuidunt. s. re xbis lris r p̄sensu. vt. s. de ob. s. fi.

h De. s. que sunt ex maleficō vel quasi.

i Iniuria. s. nōne sit iniuria xbis vt p̄iicio vt. ff. d̄ iur.
l. i. s. iniuria. Item lris infamatorz. vt. ff. de iniur. l. lex cor.
s. si quis libez. r. j. de iniur. s. i. Sed certe r tñ ex maleficō

fit. r sic re fit. qz maleficiū fit verbis vellris. r sic h̄ locus
quod hic dicitur

k Furtū est p̄ctatō rē. r fa. ex de elec. c. dudū. s. erigit in
furto. r sine eo n̄ fit furtū. s. voluntas vel aliā verba p̄scri
ptura interueniat. vt. ff. si q̄s p̄rozi. s. necz xbo. r. l. infici
ando. in prin. et. l.

i. s. sola. Qñq̄ tñ
fine p̄ctatōe vt in
carta rafa. vt. ff.
eo. qui tabulas. s.
fi. r. l. si quis p̄rozi
s. si quis a finum.
sed certe ibi p̄cta
tio intercessit. cum
generalit̄ p̄ctatōez
accipiamus l̄ nō
fuerit ibi amotio
l. Rei. subau. mo
bilis. nā de imobi
li n̄ p̄t fieri furtū
vt. s. de vñc. vt in
creta sed certe illa
iam est mobilis. vt
ff. e. l. si crete. Item
subaudi corp̄alis
nam de incorp̄ali
bus n̄ fit furtum.
cum nec p̄ctatōi
his esse possit. vt.
ff. de acq̄. re. to. l. s.
uus. s. incorp̄ali
bus. Item subau
di. aliene. quia rei
mee nō facio furi
tum in eo quod ē
meū. sed secus in
cōi. vt. ff. e. si soci.
idem r si est nllr
vt hereditarie nō

fraudulosa^m vel^m ipius rei vel
etiam vñs^o eius possessionis
vel^m quod legeⁿ naturali probi
bitum est admittere. Fur
tum^m enim xla fumo id est ni
gro dictum est. eo q̄ claz r ob
scure fit. r plerunq̄ nocte vel
a fraude vel a ferendo^o id ē au
ferendo. vel a greco sermōe q̄
fures appellantur
Furtorum duo sunt gene
ra. manifestum et non manife
stum. Nam conceptum et ob
latum species^m potius actionis
sunt furto coherentes q̄ gene
ra furtorum sicut inferius ap
parebit^m Manifestus fur ē
quē greci appellant
nec solum is qui in ipo furto
deprehenditur: sed etiam is q̄
in eo loco deprehenditur quo
furtum fit: veluti qui i domo
furtum fecit. r nondūz egress
sus ianuam deprehensus fue
rit. r qui in oliueto oliuarum

fit furtum. vt. ff. e. l. hereditarie. r ideo dixi subaudiri ali
ene

m Fraudulosa. hoc iō dicit. qz si credat sibi licere nō fa
cit furtū. vt. j. ti. i. s. qz tñ. Item si credat dñm p̄missurū
non facit furtū. vt. j. e. s. placuit. In duobus tñ casibz vt
furtū fieri ē sine fraude furādi. vt in eo qui saccū pecunie
furripuit. nā ē sacci noie furti tene^r s. saccū n̄ p̄posuerit
furari sed pecuniā. vt. ff. e. qui saccū. sed certe l̄ n̄ p̄cipar
liter scōario tñ voluit saccū furripere. Alius casus ē. vt. ff.
de p̄di. ob cām. l. p̄. Item subaudi ad diffinitōz que fit iui
to dño. nam eo volente n̄ p̄t p̄mitti furtum vt. j. e. s. pla
cuit.

n Del ipius. i. p̄prietatē ipius rei
o Vñs. vt h̄es exēplū. j. e. ti. s. furtū at fit. Sed qualif
qd̄ duplicat^m hic. An. vñs est iatō tñ q̄druplicabit. vt non
pl^o extēdat pena q̄ delictū. vt. l. d̄ p̄n. l. sancim^o. r fa. ff.
e. l. vulgaris. r. l. si q̄s fur. i. rñ. r. s. i. r. ti. r. l. vñz est Aliq̄ di
cūt ē ipaz p̄prietatē dēre est iari. qz n̄ p̄t separi vñs a p
prietate. vt. ff. e. l. q̄ iumēta. r. l. si vēdidero. s. cum autem
p Possessōis. r hoc dico ipaz possessionē duplicari. cu
aliō sit p̄ciū rei. aliō possessōis. vt. ff. vti possidet. si duo
s. fi. r subaudi q̄ hoc fecerit aio lucrādi. als n̄ est furtū vt
ff. e. l. s. i.

q Lege nāli. i. dīna. vñ illd̄. n̄ facias furtum rē. Item
illd̄. Qd̄ tibi n̄ vis fieri alteri ne feceris.

r Furtum. q. i. quia

s Inferēdo. qz fur aufert ac.

t Species. s. casus. acc. florē. j

v Apparebit. vt. j. e. s. p̄cepit. r. s. obla. um.

a Inimovlterius. per hoc videtur infringi regula. p̄ libe-
ram p̄sonā nihil acquiri. vt. l. p̄ quas p̄sonas no. acqui-
ri. qd̄ falsum ē. qz magis de delicto suo. p̄prio q̄ alterius
facto ē euenit. vt. ff. de vsu. si q̄s solutioni. §. si. r. ff. q̄ vi
aut clam. l. p̄hibere. r̄ sunt h̄c vera nisi in casu. s. cū se oc-
cultauit ille cui fi-
ebat. nam l̄ fur vi-
sus fuerit. tamen
est fur nō manife-
stus. vt. ff. de fur. l.
si quis in seruitu-
tē. §. decerni al ce-
terum.

b Deponere. in
tū p̄m d̄. q̄ si vl-
tra montes p̄fer-
re destinauerit. tam-
si apprehendat a-
te erit fur manifestus
Accursius flo.

c Nec manife-
stus. s. quia cōtrari-
orum eadem ē di-
sciplina. vt. s. d̄ his
qui sui vl̄ alie. iur̄
sunt. §. i. r̄ facit ad
hūc. §. ff. e. l. q̄. r. iij
r. iij. r. v. r. vi. r. v
ij. r. ix. accur.

d Scdm̄ veterē
imo fit. vt. ff. de f.
fug. l. i. §. h̄c autē.
sed illud est speci-
ale in p̄sona serui

aut in vineto vuaz furtim fe-
cit. q̄d̄ diu in eo oliueto aut i vi-
neto dephēsus fuerit. immo a
vlterius furtū manifestū ē ex-
tēdēdum q̄d̄ diu eam rē fur te-
nēs vsus vl̄ deprehensus fue-
rit siue i publico siue i p̄uato l̄
a dño l̄ ab alio atēq̄ eo puene-
rit q̄ deferre aut deponere b de-
stinasset. sed si pertulit quo de-
stinauit. tamē r̄ si dephēdatur
cum re furtiua non ē manife-
stus fur. Nec manifestū fur-
tum quod fit ex his que dixi-
mus intelligitur. nam qd̄ ma-
nifestum non est id scz nec ma-
nifestum est. Conceptū fur-
tum dicitur. cum apud aliquē
testibz presentibus furtiua res
quesita r̄ inuenta sit naz. i eo
p̄pria actio constituta ē. Quis
fur non fit. que appellatur cō-
cepti Oblatum furtū dicit̄
cuz res furtiua ab aliquo tibi
oblata sit. eaqz apud te conce-
pta sit. vtqz si ea mēte tibi da-
ta fuerit. vt apud te potius q̄
apud eum qui dederit conce-
retur. Nam tibi apud quē cō-
cepta sit. propria aduersus eū
qui obtulit q̄uis fur nō fit cō-
stituta est actio. que appella-
tur oblata. Est autem prohibi-
ti furti actio aduersus eum q̄
furtū querē testibz p̄sentibus
volentē prohibuerit. Pre-
terea pena constituit̄ edicto p̄-
toris per actionem furti nō ex-
hibiti aduersus eum qui furti-
uam rem apud se quesitam et

ee Exconsequē-
tia. h̄c nō est sem-
per bona cōsequē-
tia. vt sublata solennitate ideo id tollatur. quia cum so-
lennitate fiat. vt. s. de ver. obli. §. sed hoc. r. l. de formu-
lis r̄ impetra. sub. l. i. r. ij.

e Pena manifesti. que est de iure p̄toris. vt. j. d̄ p̄pe-
r̄ tempora act. §. i.

f Exserui. hoc tamen casu seruus p̄ noxa dari poterit.
vt. j. de norali. act. in p̄n. accur. flo.

g Manifesti. scilicet que descendit ex lege. xij. ta. vt. j.
de noxa. §. sunt autem. Sed quare minor pena iuris. l. xij
tabularum imponitur q̄ p̄ p̄torē. Rñ. quia maius de-
lictum est. vt. j. ti. p̄ori. in p̄n. Preterea tēpore legis. xij.
tabularum pauperiores erāt homines. vnde minores pe-

ne imponebatur. vt. j. de iniur. §. pena.

h Dupli. nisi in casu. vt. l. de seruis fugitiuis. le. man-
cipia.

i Furtum. inuito domino. et quandoqz volente. vt. j.
e. §. vnde. illud.

k Itaqz gestan-
di. id est ducendi.
Ziccurfius floren-
tinus.

inuentam non exhibuit. Sed
h̄c actōnes scz concepti r̄ obla-
ti r̄ furti prohibiti. nec non fur-
ti non exhibiti in disuetudinē
abierunt. Cum em̄ requisitio
rei furtiue hodie p̄m d̄ veterē
obseruatōem non sit. merito
ex cōsequētia eē etiam p̄fate
actōes ab vsu cōmuni recesser-
rūt. cū manifestū sit q̄ oīs q̄
scientes rē furtiua sulceperint
r̄ celauerint. furti nec manife-
sti obnoxij sunt. Pena ma-
nifesti furti quadrupli est tam-
ex serui q̄ ex liberi p̄sona. nec
manifesti dupli b est Fur-
tum i autem fit non solum cū
quis intercipiendi cā rem alie-
nam amouet. sed generaliter
cum quis alienam rem inui-
to dño contractat. Itaqz k si
ue creditor pignor siue is apd̄
quē res deposita est ea re vta-
siue is qui rem vtendam acce-
pit in alium vsum eam trans-
ferat q̄ cuius gr̄a ei data ē fur-
tū cōmittit. veluti si quis ar-
gētū vtrū acciperit. quasi a-
micos ad cenā inuitaturus et
id p̄gre secū tulerit. aut si q̄s
equū gestandi cā cōmodatū si-
bi. longius aliquo duxerit. qd̄
veteres scripserūt de eo qui in
aciem equum perdurisset l̄.

Placuit m̄ tñ eos qui rebus
cōmodatis alit̄ vterent̄ q̄ vtē-
das acceperint ita furtum com-
mittere. si se intelligant id in-
uito dño facere. eumqz si itel-
lexisset nō permissurum. ac si

l Perduriss. id
est r̄ si alq̄ commo-

dauit. species enim furti est de alieno largiri. vt. ff. e. si pi-
gnore. §. i. accur.

m Placuit. intelligant. et est ratio. quia voluntas di-
stinguit maleficia. vt. ff. e. qui iniurie. in fi. i. rñ. r. fa. l. ad
l. cor. de sic. l. i. r. ff. si cer. pe. l. q̄ te.

n Permissurum. quid si hoc credidit. scilicet domini
permissurum. sed stulte credebat. Rñ. furti non tenetur
cum non fiat scilicet furtum absqz affectu vt hic subiicit
r. s. de vsuca. §. item si is. sed actione ereo cōtractu. vt cō-
modati vel simili bene tenetur. vt. ff. e. si re tibi cōmo-
data. Sed secus si stulte opinor te permissurum rem tu-
am accipe. vt. ff. de fur. l. q̄ vas. §. verare. Accur.

o Furādi. nisi in duob⁹ casib⁹ ut dicitur. s. e. s. i. accursius
p Furtū. ut furti actō nascat^r. furtū tñ fit fin quoldaz
sed certe imo nec furtū fit. ut. ff. e. l. inter oēs. §. p.
q Dñō. i. meuiō. accur.
r Dñ pūlerit. i. dñō hic fnunciauerit. ut. l. de fur. l. si
q̄s pūalerit
s Ad eū. s. ticiū
r Decisionē. ut
l. de f. cor. l. si q̄s
pūalerit
v Actōem. spēa
le est q̄s hic dr. al
nō fit furtū volē
ti. ut. s. p. i. §. r. ff.
de dona. inter vi. r
v. l. de eo. in fi. q̄ ē
s. sed vī q̄ nec hoc
cāu debeat esse spe
ciale ut. l. de f. fu.
l. quicunq̄. §. si. s. i.
ibi incipit malicia
a dñō. hīc autē ab
ipō corruptente
r l. 3. a. q̄uis
y Regule. quas
regulas hēmu⁹. ff.
de ser. cor. l. i. i. p. i.
r p. torum ti. acc.
3 Perniciem. id
est destructōnem
3 Impunitate.
sic. j. tñ. i. §. sed nei
r um talia
a Quibusdam
Item r vniū pe
na fit metus m⁹
toz. ut. l. ad. l. iul.
repe. l. i. Et no. i. b
§. pūmri affectuz.
r si nō sequat effe
ctus. sic. l. de epi. r
cle. l. si q̄s non di
cam. r. l. de his q̄
ad ec. p. fu. l. p. fēti.
Zir. contra. ff. de pe
nis. l. cogitatōnis
Sed certe hēc cogi
tatō iā deuenerat
ad aliquē actum.
vnde non erat nu
da ut. l. ad. l. iul.
de sicca. l. q̄squis
b Interdū. fur
tum. nō rōe pñū.
sed malefici. et iō
ex hoc maleficio nō
ciuilitē sed crimi
naliter agit. nam
cum sit liberū cor
pus nō recipit ei
sumatōem. ut. j. de ob. que ex quasi delict. §. ob hominem.
criminalē autem extra ordinem age^r. ut. ff. e. l. si. r. de p. i.
ua. deli. l. si. Oater vero non agit. Sed r pater nō agit cō
ditōe furtiua. cum ipa ad possessionem vel ad p. ietate
p. petat quoz neutrum in filio hēmu⁹. ut. ff. e. l. eum q̄. §.
si filius. r. l. mater. in p. i. n. r. l. liberoz. r. ff. de acq. pos. l. cuz
hēredes. §. si. r. ff. de rei ven. l. i. §. p. hanc
c Aliqñ subtraxerit. Sed hēc res nō efficit furtiua. ut

permissurum credāt extra cri
men videri: optima sane di
stictō est. quia furtum sine af
fectu furandi⁹ non committi
tur. sed si credat aliquis inui
to domino rem commodatā
sibi contractare. domino aut
volente id fiat: dicitur furtū
non fieri Unde illud que
situm est cum ticius seruum
meui sollicitauerit. ut q̄sdam
res domino furrupiat^r ad eū
perferat. et seruus id ad me
uium pertulerit. Deui⁹
autem dum vult ipsum ticiū
in ipso delicto comprehendere
re. permisit seruo quasdam res
ad eum ferre vtruz furti aut
serui corrupti iudicō teneat^r
ticius: an neutro. et cum no
bis super hac dubitatōne sug
gestum est r antiquozum pru
dentium super hoc altricatio
nes prosperimus: quibusdam
neq̄ furti neq̄ serui corrupti
actionem prestantibus qui
busdam furti tantummodo
nos huiusmodi calliditati ob
uiam euntes per nostram deci
sionem^r sancimus. non soluz
furti actiō⁹ sed etiam furi cor
rupti contra eum dari. licz^r ei
idem seruus deterior a sollici
tatore minime factus est: r iō
nō concurrant regule⁹ que ser
ui corrupti actōnem introdu
cerent. tamē consilium corru
ptoris ad perniciem⁹ probitat^r
serui introductum est ut sit ei
penalis actio imposita tanq̄ si
re ipsa fuisset seru⁹ corrupt⁹ r
ne ex huiusmodi impunitate⁹

ff. de v. l. c. sequitur. §. si rem. r. ff. p. emp. si rem. vnde dic
q̄ qñq̄ est res furtiua r fit furtum r nascit actō furti. ut
fer eū toto hoc ti. r. ff. e. r. l. e. interdum nllm eoz est. ut
si rem ea vtar. interdum furtum fit et res furtiua. sed
actio furti nō nascit. ut. j. e. §. hi q̄. interdū furtū fit et ac

tio nascit. sed nō
fit res furtiua. ut
hic dicitur.

d Interdū te
netur non mani
festi. licet etiam d
prelenda^r ut. ff. e.
lis qui.

e Alius. fa. ad b
ff. ad. l. acq̄l. si fu
ruum. §. si quis d
manumissis. r. ff.
e. l. in furti. §. p. r.
l. qui seruo

f Sed si quid. p
lasciuia. i. stulti
ciam.

g In factum. i.
vtil. l. acq̄uit. si cō
pora lesa. alioquī
subsidiaria. ut in
fra ad. l. acq̄uit. §.
fi. r. §. penul.

h Sit vbi aduer
satur primo dic
to vbi dixit dari i
factum

et in alium seruum qui facile
posset corrumpi tale facinus a
quibusdam⁹ perpetratur:

Interdum⁹ etiam libero
rum hominum furtum si ve
luti si quis liberoz nostroz
qui in potestate nostra sūt sub
reptus fuerit Aliquādo⁹ eti
am sue rei furtum quisq̄ cō
mittit. veluti si debitor rē quā
creditori pignoris causa dede
rit subtraxerit Interdū⁹
furti tenetur qui et ipse furtū
non fecit. qualis est is cuius o
pe et consilio factum est. i. quo
numero est qui tibi nummos
excussit ut alius eos raperet:
aut tibi obstiterit ut alius rē
tuam exciperet. vel oues vel
boues tuos fugauerit ut ali
us eas acciperet. et hoc vetes
scripserunt de eo qui pāno ru
bro fugauit armentum Sed
si quid eorum per lasciuia⁹ r
non data opera ut furtum ad
mitteretur factuz est in⁹ factū
actio dari dēt. At vbi⁹ ope me
uij tici⁹ fecit furtum ambo fur
ti tenentur. Ope⁹ r cōsilio
eius quoq̄ furtum admitti
videt^r. qui scalas fenestris sup
ponit forte. aut ipas fenestras
vel ostium effregit: ut alius
furtum faceret. quix ferra
menta ad effringendum: aut
scalas ut fenestris suppone
rentur commodauerit: sciens
cuius rei gratia commodaue
rit. certe⁹ qui nullam opem
ad furtum faciendum adhi
buerit sed tantum consilium
dederit: atq̄ hortatus est ad

i Ope supponit
no. hic dari pñū
solo facto. al⁹ di
citur consiliuz ho
minis intēio vel
p. positum. ut. ff. e.
si quis fur. §. i. itez
dicit^r pñū q̄s a
lq̄ dat bonum vel
malum. ut. ff. e. in
furti. §. p. in fine.
Item consiliū dē

quod capis a mult⁹. ut. l. de leg. et consiliū. l. humanum.
Accursius.

k Certe. cum alias erat factur⁹ furtum. etiaz siue cō
silio huius. alias tenetur vterq̄. ff. de furti. qui seruo. r. de
verborum signi. l. sepe. aliud videtur in actione serui cor
rupti. vbi tenetur etiam si alias erat factur⁹. nec enim
oportet laudādo augeri maliciam ut. j. ad. l. acq̄l. §. ceter
et. j. de ac. §. in quadruplum. et. ff. de ser. corrup. l. prima.

§. persuadere. Sed que est ratio. Rñ. quia hic agitur ex
delicto secuto post pñationē. non autē ex ipā pñatione
ideo distinguit an erat alias facturus vñ nō. §. in alijs
casibz ex ipā pñatione agit. quicqd postea sequat. vt. §.
e. §. vñ illud. dñm modo nō ex intervallo nimio sequat. vt
ff. de ser. cor. l. in b
z. l. neracius. Itē
e. §. j. de inur. §. nō
solū. Sz ibi n erat
als facturus z se
cit. accur.

l. Qui. nec ob
id. qd verum ē ni
si lis fuerit estima
ta. vt dñs vñ dide
rit furi. vt. ff. e. le.
qñis.

furtum faciendum non tenet
furti. Itē qui in parentū vñ
dñoz pñate sunt. si rē eius sur
ripiant. furtū quidē faciūt. §. z
res in furtiua cām cadit. nec
ob id ab vñlo vsucapi pñ ante
qñ in potestate dñi reuertatur.
§. furti actio non nascit. quia
nec ex alia causa vñla pñt inter
eos actio nasci. Si vero ope z
cōsilio alterius furtū factum
fuerit. qz vñqz furtum cōmit
titur cōueniēter ille furti tene
tur. qz verum est ope z cōsilio
eius furtū factum esse. Fur
tibz aut actio ei cōpetit. dñi
interest rē saluā esse. licet dñs
non sit. Itaqz nec dño aliter
cōpetit qñ si eius interfit rē nō
perire. vñ pñtat creditore de pi
gnore surrepto furti actōne a
gere posse. etiā si idoneū debi
tozē habeat. quia expedit ei pi
gnori potius incūbere. qñ in p
sonā agere. adeo qdē vt qñis
ipē debitor eam rē surripuerit
nihilominus creditori compe
tit actio furti. Item si fullo
pollienda curādaue aut sarcia
toz sarcienda vestimēta merce
de certa constituta accepit. ea
qz furto amiserit. ipse furti hz
actionem non dñs. qz dñi ni
hil interest eam rē nō pñre.
cū iudicio locati a fullone aut
sarcinatoze rem suam pñsequi
potest. Sed z bone fidei ē
ptoz subrepta re quam eme
rit qñis dñs nō sit omni mo
do competit actio furti quem

a Non nascitur
nisi sit filius hñs
castrēse peculium
vel quasi castrēse

vbi filius tenetur patri. z pñ filio. Idē z de vñore qd hic
de filio dicit. vt. ff. e. si quis vñrozi. in pñ. accur.

b Furti autē. cuius interestēt modice. vt. §. i. §. fi. z. ff.
vi. bon. rap. l. ij. §. z generaliter. Item oportet qñ interfit
ex iusta causa z pbabili. nam si ē male fidei pos. vñ hui
rei fur. furti n agit. vt. ff. e. l. itaqz. circa pñ. z. l. eñ qñ emir.
§. hi autem. §. si bonum incium habuit. vt quia sibi cō
modauit vñ locauit. habet actionem furti. z hic est casus
in quo fur furti agere pñt. vt. ff. e. qui vas. §. si ego tibi.

c Actio. restamen non furtiua. vt. dñi. s. e. §. aliquan
do. Accursius.

d Competit. cōtra debitorē qñ surripuit. accur.

e Itē si fullo. Sarcinatoz. Qui sunt dic vt. s. mā. §. fi.
f Sed z bone. facit. ff. e. l. ita soluere. Accursius floren
tinus.

g Possit. immo videtur qñ semper dominus debeat

furem comenire.
vt. ff. loca. z cōdu.
l. cum in plures. §.
vestimēta. Sz ibi
de actione in rē vel
condic. furtiua di
cit. hic autē de actō
ne furti.

admodū z creditori Fullo
ni vero z sarcinatozi nō aliter
furti actionē competere placu
it. qñ si soluēdo fuerint hoc est
si dño rei estimatōem soluere
possint. Itā si soluēdo nō sunt
qñis custodia ad eos pñneat
ppter qñeis actō furti cōpetit
tūc qz ab eis suū dñs cōsequi
n possit ipi dño furti competit
actio. qz h casu ipius inter ē rē
saluā ei esse. Idē ē z si in pñe
soluēdo fuerit fullo aut sarcia
toz. Que de fullone z sarcia
toze diximus. eadē z ad eū cui
cōmodata ē res trāsferēda re
teres estimabāt. Itā vt ille ful
lo mercedē accipiēdo custodiā
pñtat. ita is quoqz qui commo
datū vtendi cā accepit silt ne
cessē ē hz custodiā pñtare. Sz
nñā pñudentia ēt hoc in nñis
decisionibz emēdauit. vt i vo
lūtate dñi sit. siue cōmodati
actionē aduersus eū qui rē cō
modatā accepit mouere desi
derat. siue furti aduersus euz
qui rem surripuit z alterutra
eaz electa dñm nō posse ex pñia
ad alterā venire actōz §. si qdē
furē elegerit. illū qñ rē vtēdā ac
cepit penitus liberari. Sin au
tē commodatoz veniat aduer
sus eū qui rē vtēdam accepit
ipil quidē nullo modo cōpete
re posse aduersus furem furti
actionem. Cū autē qui pñe
commodata cōuenit. posse ad
uersus furē furti habere^m acti
onē ita tñ si dñs sciēs rem eē

b Idem in par
te. vt furti actio cō
petat domino z fa
cit ad hunc. §. ff. de

condi. sine causa. l. si fullo.

i Sed nostra. in decisionibz. vt. ff. de furt. z seruo cor. l.
fi. §. tales itaqz. Accur. floren.

k Ad alteram. vñde actio furti hoc casu non est am
bulatoria.

l Ipsi. scilicet commodatozi.

m Habere actōem. z penam ex actam domino restitu
ere non cogitur. quia vbi periculum ibi z commodū. vt
ff. de fur. l. si. §. sed cum.

n Peruenit. agendo contra eū actione cōmodati. ac
curius florentinus.

Devi bonorum raptum

o Ab eo. salicet comodata io
p Si qui. s. commodatario
q Cui manifestissimū. unde dico q eligēdo vnā repelli
tur ab altera si scēs a prin. fuit.
r Si is dolo. q. mo. re. p. ob. s. p. terea. r. l. de positi.

l. i. r. l. p. r. l. f. i. r.
idē qd hichemus
ff. e. cū q. s. is alit.
s In summa.
idē vt breuit hūc
n. expdiamus
t Porrim. a. de
cimo ano r dmi.
dio. s. vt. s. dmi. de
inui. si. s. furios.
r fa. ad hūc. s. ff. e.
l. impuberez. et. ff.
ad fil. l. exapium.
iur. r. ff. de re. iur. l.
pupillus.
v Furti. v. dē dā
to. i. d. nū p. ten. to
si extet

x Cōdicēdo. i. i
psonā agēdo p. di
siōe furtiua si con
sumpti sunt. r fac
ad hūc. s. ff. de con
di. furti. l. si p fure
s. furti. r. l. an p. dic
ti. et. j. de ac. s. sic
itaq. r. l. de fur. q.
l. anille

y De vi bonorum
raptor. v. s. o d. fue
to sequit. de rapia
et pnter vt pres
videre. s. ti. i. i. p. i.

q enas.
lāge ac
cipe. vt
etiam si sint cōes
id fit q ad socj p
tē vt. ff. de furt. l. si
socius

z Furti. s. n. mā
festi et si dep. p. da
tur fm. p. qd fal
lum est. imo si de
prehendat māse
stus est. r in qdru
plum potest p. u. i.
ri vt. ff. de fur. si vē
didero. s. cū r. p. rō
at si n. dep. p. dā
n manifesti tene
tur. qua actōne si
fuerit actū tollit vi lo. rap. nisi in id qd excedit. vt. ff. e. l. i
Jre in cāu nec mā festi nec n. manifesti tene. vt si qd ex
dmo in qua nēo erat rapuerit. s. tū hac actōe vi lo. ra.
tene. fm. p. vt. ff. de fur. l. si qd de domo. sed b est falsum
qz ibi erat actū furti n. māfesti. r iō apli cessat hec actio
r iō dā hic actō vi lo. rap. qz excedit. r i id qd excedit. vt
dca. l. ff. e. l. i. r. ff. de ac. r ob. l. q. furi. s. fi.

a Qui virapit. q. d. nlls vt hic. r. ff. q. me. cā. l. si cū ex
cept. s. qui vim.

surreptā aduersus eū cui res
comodata fuerit puenit. Sin
aut nescius r dubitās rē non
eē surreptā apud euz comoda
ti actōz istituit. postea aut re p
perta voluit remittere qdem
comodati actōz. ad furti autēz
actōem puenire. tūc quidē li
cent ia ei cōcedit r aduersus fu
rem venire obstaculo nullo ei
oppondo quoniā icert. p. stitu
tus mouit aduersus eū q rez
vtēdā accepit comodati actōz
nisi domio ab eo sat. factū ē.
tūc etei oīno furē a dño qdez
furti actōe liberari. suppositū
autē eē ei q p re sibi comodata
dño sat. fecit. cū manifestissi
mum est etiā si ab initō dñs
actōnem istituit commodati
ignarus rē esse surreptam. po
stea autē hoc ei cognito aduer
sus furem transierit. omnino
liberari eū qui rez comodatāz
accepit. Quēcūqz cāe exitum
dñs aduersus furem habuit.
eadē diffinitōe obtinēte. siue
in tpe siue insolidū soluendo
sit. is qui rē comodatam acce
perit. s. is apud que res depo
sita est custodiā non pstat sed
tātū in eo obnox. est si qd ip
se dolo malo fecerit. qua de cā
si res ei surrepta fuerit qz est
tuēde eius rei noie depositi n
tene. nec ob id eius interē rē
saluā eē furti agere n. pōt. sed
furti actō dño cōperit. In
summa sciēdū est q situz ēe an
ipubes rē aliēaz amouēdo fur
tū faciat. r placuit qz furtuz ex
affectu cōsistit. itaqz demum

b Annū. s. vtilē. vt. l. e. l. fi. r. l. res. r. l. d. n. r. l. p. n. l.
c Quadrupli. nisi in cāu quo agif ad duplū tū. vt. l. e.
te paga. l. pagan. r. l. xpian. q est huic d. s. i. d. spāle ē.
d Vtil. i. efficit r directa. l. d. q. d. directa p. p. tit. qn plu
res res captesunt s. vtilis qn vnū tū bonū raptū est. i. v

obligari eo crimie ipuberez si
prim. pubertati sit. r ob id i
telligat se dlinqre. Furti. ac
tio siue dupli siue qdrupli tā
tū ad pene psecutōz ptiēt. Nā
ipī rei psecutōz extrisecus hz
dñs. quā aut vēdicādo aut cō
dicēdo p. t. auferre. s. rei vēdi
catō adūsus qdē possessorē est
siue fur ipē possidz siue ali. qli
bet. Cōditō at adūsus furem
ipm hēredē eius licet nō pos
sideat competit

De vi bonorum raptorum.

q Uti res aliēas rapit te
nef qd ē furti. quis
ei magis alienā rē iui
to dño p. ctat. qz q. vi rapit.
Jōqz recte dñm est eum ipro
bum furē eē. s. tū p. p. iā actōz
ei. delicti noie p. toz itroduxit.
q appellat vi bonoz raptor. et
est itra anūb qdrupli p. anuz
simpli. q actō vtil. est. et si ali.
quis vnā rē licz mīmā rapuit

Quadruplū at n. totū pēa
est. sed extra. penā rei psecutō
est. sic i actōe furti māfesti di
rim. sed i qdruplo inest rei p
secutō vt pēa tripli sit. siue cō
prehēdat raptor in ipo delicti
to siue n. Ridiculū ēi est leui
oris cōditōis eē eū q vi rapit
qz qui clā rē alienā amouet.

Quia tū ita cōpetit hec aci
tio si dolo malo qd rapuit. nā
qui aliq errore iduct. suā rez
eē estimet. r imprudēs iur. eo
aio rapuerit. qsi dño liceat eti
am per vim rem suam auferre
re a possessoribus. absolui de
bet. cui scilicet conueniens

na res rapta est. r
fac ad b q p. lalis
ozō. s. raptor. tra
bat ad singulares
vt. ff. de p. di. r. te. l.
falsa. s. vlt. r. ff. de
ne. ge. l. iij. s. nego
cū. r. ff. d. hēre. per.
l. regl. r. l. l. s.

e Extra penā. re
pete n. māfesti
f. D. rim. vt. s.
ti. i. in fi.

g Raptor p. pre
hendat. s. qū opōr
raptor n. d. p. lēndi
cum dicat eripere
quasi de manu au
feri vt. ff. ne qd eū
qui in ius. l. iij. s. i
Rū. distigue auz
auferet. vt fierat
aimus ei palam r
quasi p vim aufer
rendi s. ibi neiem
inueniat. tū est ra
ptor. sed fur ē qui
hz aium vt faciat
clam. s. interdum
deprehēdat ex q de
prehēsiōe efficia
tur māfestus. vt
ar. s. t. i. s. furtū at
a furmo.

h Ridiculū. be
nedixi siue non. vi
diculum enī erat.
rē

i Qui clā. i. fur.
nec māfest. n. s.

raptor tenetur in quadruplum hic fur n. manifestus i
duplū tū vel triplum cum re. sed qui palā furat. et. um
est in plus tenet q raptorem. cum in quintuplum cūz
re teneatur

k Quia tū. istud qz vt sup. fluū. vel pone. qz p. sed. l. illi
ita tū. r tūc est planior

l Absolui d. s. ab actōe vi lo. rap. iudicis snā vt qdaz
dicūt. vel ipo iure fm. l. jo. vt. ff. de publi. r. rec. l. com. mil
sq. Accursus.

De lege aquilia. LXXX

a S^{ed} dum pro tamē scdm qdā vel pone proprie
b In ematur. sic. s. ti. i. s. unde illud.
c Cōstōnibus. vt. l. vi. si qd in tantā r i alīs sequē
tib⁹ vls in fi. ti. s. hic psequitur tm tenorē illi⁹ si qd i tāā
r in alīs sequētib⁹ vls in fi. ti. sup qua materia longus
esset hic dicere cū

r. rti. questiones
ibi notentur sup
predicta lege.

d Soli proprie
quandoq tamen
improprie. vt. l.
de ac. emp. l. ij. sed
rei mobilis dicit^r
occupatio. licz qn
geniam immobi
lia dicantur occu
pari. vt. l. de rei
ven. l. domum

e Sane actione
legi vi bo. rapro.

f In bonis. i. in
dominio. vt. ff. de
acqui. re. do. l. res
in bo. r. l. statuas
r. ff. de verb. fig. l.
bonoz appellatō
vel si etiam bona
fide possideantur
idem est.

g Si et bonis.
nisi aliqd ius ha
beat. vt statz per
exēpla probat.

Hec actio vide
licet vi bo. rap.

h Deposita. id
est promissa custo
dia a depositario
vt. s. ti. i. s. penul.
vel etiā commissit
culpā vt sequitur
vel etiā si praeius
acceperit depofiri
onis. nō tñ quasi
mercede tenetur.
eidem. vt. ff. e. l. ij.
s. dicer aliqd. alio
quin esset locatio
vt. s. man. s. fi.

i Hanc actionē
facit. ff. vi bo. rap.
l. ij. s. r generaliter

k Dominium.
id est domini esti
mationem. vt. ff.
q metus causa. l. similiter. s. q possessionē. r. ff. vti pos.
l. penultima.

De lege aquilia. Post maleficium rapine sequit^r de
damno quod per. l. acquil. puniunt.

l Amni iniurie actio. id est actio. l. acquil. que cō
petit pro damno dato. i. destructione alicuius
rei facta nam sic dicitur damnu diminutio pa
trimoniū. vt. ff. de dam. infec. l. ij. si autem rem alterius
furripere. licet videaris damnum inferre. tamen non
infern tale q per hunc. tenearis. sed ac. fur. vt. ff. e. l. si
seruus. seruū. s. si oliuam. r. s. idem r in filia.

m Primo capite. habebat eniz pēc tria capita sius ca

pitula. r de primo capite dicitur hic. scdm autem nō est
in vsu. de tertio dicitur. j. e. s. caput. scdm Tho. r. s. capit
te. r. ff. e. l. ij.

n Iniuria. i. non iure. vt. j. e. q iniurie.

o Occiderit. no. occident. nā si alio modo lesit et ter
tio capite agitur.
vt. j. e. s. capite ter
tio.

cōpetit in re cā m facta: ex eis
dem causis oēs habere hanc
actionem.

Amni⁹ iurie actio cō
stituit p legem acqui
liā. cuius primo capi
te^m cautū ē: vt si quis alienū
hominē alienāue quadrupē
de que pecudū numero sit in
iuria⁹ acciderit⁹ quātū ea res
in⁹ eo anno plurimi⁹ fuerit:
tm dñio⁹ dare damnef⁹ Qd⁹
aut nō pōt de quadrupede s
de ea tm que pecudū numero
ē cauef⁹ eo pertinet: vt neq de
feris bestijs: neq de canibus
cautū ē intelligamus: sed de
his tm que gregatim proprie
pasci dicūt: quales sunt equi.
mul. asini. oues. boues capre
De suis quoqz idez placuit.
nā r sues pecudū appellatiōe
cōtinent^r. qz r hi gregatim pa
scūt. sic teniqz r homerus in
odisseo ait. sic diuus eli⁹ mar
cianus in suis cōstōnibus re
fert grecū. Iniuria⁹ aut occi
dere intelligit^r: qui nulllo iure
occidit. Itaqz qui latrone⁹ in
fidiatore occidit: nō tenet^r vti
qz si aliter piculū effugere nō
pōt. Ac nec is quidem hac le
ge tenetur q cāu occidit si mō
culpa eius nulla inueniatur.
Nā alioquin^r nō min⁹ ex do
lo qz ex culpa quisqz hac lege
tenetur. Itaqz si quis duz ia
culis ludit vl exercitatur: trā
seuntē seruū tuū traiecerit

r Alioquin. si culpa interueniat.

y Non minus. id est non plus ex dolo qz ex culpa. cū
etiā leuissima culpa i hac actionē veniat. vt. ff. e. l. si i le
ge. vel proprie lege. r puerle litterā. nō minus. r. id est
nō minus ex culpa qz ex dolo. sic r alias. ff. de pac. l. iuris
gen. s. pactoz. r. ff. de scōis nup. l. cū apertissime. r. ff. de
pig. paulus. s. damus. r est figura hypbaton. fm Jo.
z Distinguit^r. vtrū cōmiserit dolo vel culpa vel non.
a Nulla culpa. nisi data opera factum est. vt. ff. e. l. si
obsterri in fi. r. l. nam.

b Reus. qz nō ē ei deputatū. ar. i auc. vt hi q ob. per
res mi. s. sin vero tacuit. coll. vi. r. ff. e. l. idem iure in fi.

c Item putator, id est qui putat vites in arboribus
positas, ut in quibusdam terris sunt, vel etiam ipsas ar-
bores, nam et arbores putantur.

d Preclamavit, nisi forte dolo, ut ff. e. l. si putator.

e Imperitia, fa. ff. de reg. iur. l. imperitia. et ff. loca. l. si
quis fundum. §.

cellus. et §. si quis
fundum vel do-
mum. et §. cellus;
et §. sequitur. et ff.
de suspect. tuto. l.

tutor quoque. §. si.
f Infirmatē,
non enim debet i
firmitatē suam i
alterius lesionem
convertere, ut ff.

e. idem iuris
g Deheres. pu-
ta in reda vel ve-
hiculo vel etiam
ipio equo

h Quāti, eo an-
no, materialiter
hec verba ponun-
tur, et habes ea. s.
in principio

i Constat in he-
redem nisi ex dā-
no locupletior fa-
ctus est, ut ff. e. in
de heraci. §. hāc
quia dupla lucra
ab heredibus sunt
extorquenda, ut ff.
de calum. l. iij. vel
si lis fuerit conte-
stata cum defun-
cto, ut ff. de heres.
defuncti in quātū
locū, ff. e. l. i.

distinguitur Nam si id a milite
qui in cāpo eo vbi solitus est
exercitari admissum ē: nulla
culpa eius intelligitur. Si alius
tale quid admisit, culpe reus
ē. Idē iuris est de milite si in
alio loco quā qui ad exercitādū
militibz destinatus ē: id admisit

Itē si putator ex arbore
delecto ramo servū tuū tran-
seūtē occiderit: si ppe viā pu-
blicā aut vicinā id factū est:
neque pclamavit ut calus eius
tari possit: culpe reus est. §. si
pclamavit neque ille curavit
pcauere: extra culpā est puta-
tor. Eque extra culpā eē intel-
ligitur si seorsū a viā forte vlt
in medio fundo cedebat. licet
nō pclamavit: quā i eo loco nul-
li extraneo ius fuerat versan-
di.

Preterea si medicus qui
servū tuū secuit dereliquit cu-
rationē: et ob id mortuus fuerit
servus culpe reus erit. Impi-
tia quoque culpe annumeratur
veluti si medicus iō servū tuū
occiderit: quā male eum se-
cuerit: aut pperam ei medica-
mentū dederit. Imperitū quo-
que mulaz quas mulio ppter i-
peritiā retinere non potuit, si
servus tuus oppressus fuerit
culpe reus est mulio. Sed
si propter infirmitatē eas re-
tinere nō potuerit: cū ali-
firi-
mior eas retinere potuisset,
eque culpe tenet. Eademque
placuerit de eo quoque qui cū
equo reheres impetū ei aut
propter infirmitatē: aut pro-
pter imperitiā suam retinere
non potuerit. His aut ver-
bis legis quantū id in eo an-
no plurimūve fuerit illa sūa

k Estimaretur, opponitur de eo qui hodie plurimi fu-
erit olim et occisus ē ab aliquo, nam non videtur in
casu esse penalis hec actio, ergo videtur transire debere in
hoc casu ad heredes, sed non sequitur, licet enim reperiat
in hoc casu quod non sit penalis, in nō ē apta nata ut tran-
sire debeat, ut in hoc exemplo aliquis nō videt vel non ri-

det actualiter, tamen aptus ē videre vel vide ē natura-
liter, ut ar. ff. de aqua quot. et esti. l. i. §. quotidiana. et ff. de
flu. l. i. §. item interdum.

l Illud, ea que diximus per totū hunc titulum.

m Nam hereditas, in lege enim acquilia damnum conse-

exprimitur: ut si quis homi-
nē tuū qui hodie claudus aut
mancus: aut luscus erit occi-
derit qui in eo anno integer
aut pciosus fuerit: nō tāti te-
neat quanti hodie erit: §. quā-
ti eo anno plurimi fuerit, qua-
rōne creditū ē penālē esse hu-
ius legis actionē, quā nō solus
tanti quisque obligat quantus
damni dederit: sed aliquando
longe pluris. Ideoque constat
in heredē eā actionē nō transi-
re per transitura: fuisset si vlt-
tra damnum nūquā lis estimare-
tur. Illud nō ex verbis le-
gis sed ex interpretatione placu-
it nō solū perempti corporis
estimationē habendā eē scdm
ea que pdiximus: sed eo ampli-
us quicquid pterea pempto eo
corpore damni nobis illatum
fuerit: veluti si servū tuū he-
redē ab aliquo institutum an-
tea quis occiderit quā is iussu
tuo hereditatē adierit. Nam
hereditatis quoque amisse ra-
tionē eē habendā constat. Itē
si ex pari mulaz vnā: vel ex q-
drigis equoz vnum quis oc-
ciderit vel ex comedis vnus ser-
uus occisus fuerit: non solus
occisi sit estimatio sed eo am-
plius id quoque computatur quā
depreciati sūt qui supersunt.

Libero autē est ei cuius seru-
occisus fuerit ex iudicio priua-
to legis acquilie damnum perse-
qui et capitalis criminis eius
reum facere. Caput secundū
legis acquilie in usu non est.

Capite tertio de omni ce-
tero damno cauetur. Ita-
que si quis servum meum vel
eam quadrupedem que pecu-

quimur et amissis
se dicimur quod aut
consequi potuimus
aut erogare cogi-
mur, ut ff. e. l. pro
inde. et l. si servus
occi. et l. si servum
meum. Itē vlt ex co-
medis qui cantā-
bant de comedia,
et vnus sine altero
cātare nesciebat.
n Qui sup sunt
facit ar. §. ff. de ac-
emp. si sterilis. §.
cū per venditorē,
et de peri. et cōmo-
rei ven. l. finali
o Libez, dānū
scilicet quanti fu-
erit in anno retro
ut, s. e. in prin.

p Capitalis cri-
minis, scilicet le-
gis corne, de ficca:
ut ff. e. l. in dēra-
cius. §. sed si tolo.
servus. et §. sed si
nā et pro seruo loca-
cū ea lege agitur
ut pro libero, ut ff.

ad. l. corne, de ficca. l. i. §. i. donec tamē agitur vna non po-
terit agi, reliqua, ut ff. de pub. iudi. l. iij. et ff. vi. bo. rap. l.
ij. §. i. sed peracto vno age et reliquo, ut ff. quando ciui.
actio priu. cri. l. i. et ff. vi. bono. rap. l. ij. §. i.

q Capite damno, quod se non continetur in primo
capite, ut s. eo. in prin.

a Rupti. quod verbum est legis tertij capitis
b Sufficere. sed non est novum ut specialiter quibusdam enumeratis generaliter subijciat verbum in quo singula complectantur. ut. ff. de si servus servum. §. inquit lex.
c Illud. aut culpa etiam levissima. ut. ff. de in lege acquilia. l. levissima. al. non. ut. s. e. iniuria
d Et hoc scilicet tertio quod est loco scilicet
e Damno. i. damno dato in ceteris rebus.
f Tringinta. scilicet quod re minus spacijs in tertio capite quod in primo apponitur. Rñ. qz in primo gravius delictum et ideo gravius puniuntur. ut. ff. de off. p. l. diuus. et melius facit lex precedens
g Et nec verbum adiicit. i. non est positum in hoc tertio capite.
h Romanam. et ego est plebscitum quod verum est. ut. ff. e. l. i. et s. de iure natu. §. plebscitum
i Prima parte. que enim in prefatio ne dicunt in contrariis tractibus repetita creduntur. ut. ff. de ver. obli. l. titia. §. idem. i. rñ. et l. q. sic. et ff. de re. du. l. si. et l. fami. her. l. quoniam. et ff. de condi. insti. l. cum servus. et ff. de act. emp. l. si venditor. hominis. et ff. de contrahen. empr. qui fundum. et de le. iij. l. repetendis et de condi. et dem. l. a. i. et l. libertis et ff. de le. ij. l. latinus. et ff. de fun. instru. leg. l. iij. et l. seie. §. gaio. et ff. de pac. do. cui parer. sed argumenta contraria sunt. ff. de an. leg. l. seio. alias. ff. de adimen. le. l. seia. et ff. de fideicom. l. si. §. i. et ff. de here. in. sti. l. fabinus. secundum Jo.
k Ceterum placuit. quia qui occasione damni datum dedisse videtur. ut. ff. e. l. qui occidit. §. in hac quoque actione.
l Actio datur. sex. l. acqui. et nihilominus in factum. ut. ff. e. l. si obstitit. §. si.
m Sed si quis. non diffuciliter. imo facile. ut. ff. e. l. quae actione in si. quis hominem.
n Aquilia. i. directa actione legis acquilie.
o In factum actione. i. subsidiaria. que in damnis da-

dum numero est vulneraverit siue ea quadrupede quam pecudum numero non est. veluti canem: aut fera bestia: vulneraverit aut occiderit. hoc capite tertio actio constituitur: in ceteris quod oibus animalibus. Item in oibus rebus que anima caret damnum per iniurias datum hac parte vendicatur. si quid enim vultum: aut ruptum: aut fractum fuerit: actio ex hoc capite constituitur quantum sola rupti appellatio in omnes istas causas poterit sufficere. Ruptum enim intelligitur quod quoquo modo corruptum est. unde non solum fracta aut vsta sed etiam scissa: et collisa et effusa: et quoquo modo perempta atque deteriora facta hoc verbo continentur. Denique res spiritus est: si quis in alienum vinum aut oleum id miscuerit quo naturalis hostias vini aut olei corrumpere: ex hac parte legis acquilie eum teneri: Illud palam est: sicut ex primo capite ita deum quisque tenetur si dolo aut culpa eius homo aut quadrupes occisus occisusque fuerit: ita ex hoc capite de dolo aut culpa et de cetero damnum quicquid teneri. ex hoc tamen capite non quanti in eo anno: sed quanti in diebus. xxx. proximis res fuerit: obligatus is qui damnum dederit. At nec plurimi quidem verbum adiicit sed sabino recte placuit pinde habenda estimatione ac si etiam hac parte plurimi verbum adiectum fuisset. Nam ple-

tur que lege acquilia non comprehenduntur vel non tenentur. ut. ff. e. si servum. et §. si. et videtur hoc esse pretoria. ut. ff. de pre. ver. l. actionum.
p Si quis misericordia. sed si non ductus misericordia datur furti. ut. ff. de dolo. l. et eleganter. §. idem labeo.

q Compeditum. est enim dolo primum. ut. ff. de po. l. si hominem. i. rñ.

bene romanam que acquilio tribuno interrogate hanc legem tulit contentam fuisse quod prima parte eo verbo vsta est. Ceterum placuit ita deum directam ex hac lege actionem esse si quis precipue corpore suo damnum dederit. ideoque in eum qui alio modo damnum dederit utiles actiones dari solent. veluti si quis hominem alienum aut pecus ita incluserit: ut fame necaret. aut iumentum ita vehementer egerit: ut ruperet. aut pecus intantum exagitaverit ut precipitare tur. aut si quis alieno servo persuaserit ut arborum ascenderet: vel in puteum descenderet. et is ascendendo vel descendendo aut mortuus aut aliqua parte lesus erit. utilis actio in eum datur. Sed si quis alienum servum aut de ponte: aut de ripa: in flumen deiecerit et is suffocatus fuerit eo quod proiecit corpore suo damnum dedisse: non diffuciliter intelligi potest: ideoque ipsa lege acquilia tenetur. Sed si non corpore damnum fuerit datum. neque corpus lesum fuerit: sed alio modo alicui damnum contingit cum non sufficit neque directa. neque utilis acquilia placuit eum quod obnoxium fuerit in factum actione teneri veluti si quis manum ductum alienum servum compeditum soluerit ut fugeret

g Generaliter iniuria est omne quod non iure fit Specialiter alias con-

r Ut fugeret. hic nota. quod quandoque damnum datur a corpore in corpus. et tunc locum habet actio legis acquilie directa. quandoque a non corpore in corpus. ut per multa exempla. s. priori. §. quandoque econtrario de corpore in non corpore ut si anulum excusum si ut in aqua caderet. ut. ff. e. si servus servum. §. si quis de manu. et in his duobus casibus habet locum utilis actio legis acquilie. et nihilominus in factum secundum Jo. ut. ff. e. l. quemadmodum. §. magistratus. alias municipales cum in utroque casu utriusque re-

periam dari secundum Jo. ut. ff. vi bono. rap. l. §. si publicam. Quandoque a non corpore in non corpus. et tunc subsidia in factum competit. ut. ff. e. si servum. §. si. de quod actione in factum quod habet naturas. dic proderimus. j. de inter. f. De iniurijs. Post alia privata delicta dic. §. si et de iniurijs ponit quod privatum est delictum. i. non publicum nec enim civilibus competit sed iniuriato tantum. ut. j. e. §. in summa. et l. e. iniuriarum nisi in casu. fallit per famosum libellum ut. l. de famo. lib. l. i. et l. de famo. lib. l. i. et l. de famo. lib. l. i.

t g Generaliter. fa. ff. e. l. i. v Iniusticia. i. iniusticiae promittit iudex quod de equitate pronunciat iniusticiam quod contra strictum ius iniustitiam et iniusticiam quod contra utrumque pronunciat

r Accipisse dicitur. scilicet ille contra quem est iudicatum
y Iniuria. hic persequitur prout hoc titulo accipitur.
z Contumelia. quasi conuictum. cum in vni plures voces pro
ferunt. vt. ff. e. ite labeone. §. conuictum. Accursius.
a Quasi debitoris. cum non esset vt hic. 2. ff. e. l. iniurie.

b Qui intellige
bat. et affectu eni
fit iniuria. vt. ff. e.
liq. Sed quid si
erat vere debitor.
adhuc videtur idem
cum nihil adeo du
rum est quasi familiari
tate pompam
ostendi. Quid em
tam dux tamque
humanum. quam pu
blicatione populi
quod rerum familie
paupertate dete
gi et vilitate si est.
vt. l. qm et quibus
debet quarra per
ex bo. de. l. i. §. i. si
dico contra. si iure
eum prouocauit.
vel meum debitor
appellauit cum esset
vt. ar. ff. e. euz qui
in principio.

c Fieret. nisi no
cens erat. nam pec
cata nocentium no
ta esse expedit. vt
ff. e. l. eni qui in prin.

d Matrem fa
milias. matrem fa
milias dicimus qui
est note auctorita
tatis et honeste vi
te in domo sua vt
ff. de li. exhi. l. i. §. i.
ff. de his qui sunt
sui vel alie. iuris.
l. nam cuius. Acc.
e Preteritum
preteritum genus est ve
stis qua nobilio
res ciues romani
solebant vri. vnde
si alii qui promissi
sum erat defere

bat in alicuius persone certe ignominia iniuriarum tene
batur illi quem insectabatur. Affectari est frequenter se
qui. sic plerumque. Sed attentare est blando sermone pudi
cicia alicuius impetere. vt. ff. e. ite apud labeone. §. aliud.

f Cuius. id est alicuius.

g Plurimis modis. qui notat. ff. e. p. totum. 2. l. e. p. totum.

h Patet. in parte habet si ille qui iniuriam facit scit eos
esse in potestate. licet ignoret in cuius parte sint alioquin
non sicut marito. si mulierem viduam credat. vt. ff. e. l.
eum qui nocentem. §. finali.

i Per uxorem. vel sponsam. vt. ff. e. ite apud §. sponsi quosque

k Itaque. sed etiam patris. licet in parte patris eius non esset

l Cuius scilicet femine. vt. ff. e. l. i. §. item.

m Seruis. nulla iniuria. quod ad hoc ut agant. scilicet in
specto iure civili. sed si inspecto iure naturali. vt. ff. e. eni
qui. §. i. 2. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. l. i. §. 2. §. d.

tumelia que a continendo dicta est
quam greci appellant. alias
culpa quam greci dicunt si
cut in aquilia dantur iniuria
datur accipit. alias iniquitas
et iniusticia quam greci
vocant. Cum enim pater vel iudex
non iure quod pronunciat. iniu
ria accepisse dicitur. Iniuria
autem committitur non solum cum
quis pugno pulsatur aut fusti
bus cesus. vel etiam verberatur
erit sed et cui conuictus factum
fuerit. siue cuius bona quasi
debitoris qui nihil deberet pos
sessa fuerint. ab eo qui intelli
gebat nihil eum sibi debere. vel si
quis ad infamiam alicuius libel
lum aut carmen. aut historiā
scripserit. composuerit. ediderit
doloque malo fecerit. quod quid
eorum fieret siue quis matrem
familias aut preteritum pre
teritumque affectatus fuerit. si
ue cuius pudicia attentata esse
diceret et de nique aliis plurimis
modis admittere iniuriam mani
festum est. Patet autem quis
iniuriam non solum per semetipsum
sed etiam per liberos suos quos
in potestate habet. Item per uxores
suas id enim magis prouocauit.
Itaque si filie alicuius que titio
nupta est iniuriam feceris non
solum filie nomine tecum iniuri
arum agi poterit. sed etiam quo
que patris et mariti nomine Con

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tra autem si viro iniuria facta sit

tamen adhuc non
debet multa reli
qui a pretore. vt
ff. e. ite apud labe
onem. §. si quis sic
fecit.

q Domini respi
cit his duobus casi
bus domino dat
actio. hoc est siue
ad eius contume
liam fiat iniuria.
siue seruus atroci
ter verberetur et tunc
dominus agere po
terit iniuriam ser
uo facere. non tamē
serui nomine quasi
seruo competat ac
tio. sed in primo ca
su suo nomine per
iniuria scilicet si
bi commissa.

r Hunc casum
non solum in ser
uorum casu quan
do ad contumeli

am domini facta est iniuria

s Dominus. imo pro parte domini vt. ff. e. l. sed non esse
contra. So. non contradicit si recte intelligatur. nam qui
libet agitatione dimidie. vt si duo sunt unus nobilis.
alius ignobilis. si seruus esset totus nobilis ageret iniu
re. in. xx. nunc ergo ager in. x. ignobilis autem ageret in. x
si esset totus suus seruus. nunc ergo agit in quinq. et ita
quilibet pro parte sua. et ratio dignitatis habetur vel ibi
erant pares per omnia domini.

t Seder dominorum. quasi diceret non ex serui persona

v Magis. quam titio.

x Seruo. nisi ad contumelias usufructu. facta sit. vt
ff. e. l. item. §. si usufructu. 2. §. item si liberum.

y Tibi. non solum ei. Accursius.

z In contumelia. nec in iniuria ipse iniuriarum agere. id est in
actuano distinguere oportet. vt. ff. e. ite. §. item liberum.

De iniurijs. LXXXII

a Membrum. puta manum vel pedem
b Quidem ruptū. id est detruncatū.
c Talio. i. similitudo supplicij vt mēbz pro membro
d Magna. hec ē ratio non ad proximum. sed ad illū quod erit pena talionis.
e Estimauerit. factū taratiōe iudicis.
f Honoraria. facta. s. de iu. na. gē. §. proponebant.
g Estimatio p. posita actione in iuriā p. toria que anno cōtinuo tollitur. vt. l. e. l. si cōuitq. nisi in casu. vbi anno vtili datur. vt. ff. q. me tus cā. l. si cōit exel p. §. post annum
h Atrorē id est castaldo.
i Domine. qui modestin? vt me diastinus. al. me so nauta dicit. vt ff. nau. ca. sta. l. i. §. ij.
k Del cōpedi to. i. in eo seruo. q. nullā alia affert vtilitate sed tm ligatus stat.
l Sed lex cor nelia. ideo sic di cta qz corneli? fil la prefectus pri? eam fecit. vt. ff. de accu. l. hos accusa re in fi. l.
m Introduxit scz dicta. l. corne. i. qua actione cōdē natio fit estimati one iudicij iure iu ran. in litem. vt. ff. e. in cōstitutioni bus. Sed nūquid his casibus q. tres sunt ex. l. cor. ē per petua hec actio. dicit quidam vt **o**. q. sic. cum ois actio ex. l. descen dens sit perpetua. vt. j. de perpetu. et tem. act. in prin. §. jo. contra. dicit eni sempeā anno cōtinuo tolli. vt. l. e. l. si non cōuitq. Et nota q. his tribus casibus ē civilis alias est vbiqz p. toria cum a p. toro sit inducta. vt. ff. e. l. p. toro.
n Pulsatum. sine dolore.
o Verberatū. s. cū dolore. vt. ff. e. l. cor. §. i.
p Domū. facit. ff. de his q. deie. vel effu. l. i. §. habitare
q Atror. iō atror iniuria ab alia separaf que fit mior vt per hoc magis puniat. vt. ff. e. §. pena afit. r. facit. ff. e. l. p. toro edicit. §. atrocē. r. §. pe. r. l. vulner. r. l. se. Et facto magis p. ex p. cio rei. vt. ff. de incen. ru. nau. l. pedius. §. i.

r Humili. q. fit humilis dic vt. l. de icesst. nup. l. hūilē.
s Eliberis. quibus aduersus parētes r p. ronos agere p. mitti si sit atror iniuria facta eis a parentibz r patro nis. vt. ff. e. l. p. toro edic. §. p. terea illo.
t Nonūq. i. aliqñ r sic due negatiōes faciūt vnā affir mationem.

rat? sit: vel fustibz cesus. v. ex loco veluti si cui i theatro: vt in foro vel in cōspectu p. toris iniuria facta sit: vel ex persona veluti si magistrat? iniuriam passus fuerit: vt si senatori ab humili? p. sona iniuria scā sit. aut parenti p. ronoqz fiat a? li beris vel libertis. aliter enim senatoris r parentis. p. ronoqz aliter extranei. r humilis p. so ne iniuria extimat. Nonūq? r loc? vulneris atrocē iuu riam facit. veluti si in? oculo quis pcussus fuerit. Parui aut refert vtrū patrifa. an fi liofa? talis iniuria facta sit. nā r hec atroc iniuria existimabi tur. In summa sciendū ē de omni iniuria etū qui passus ē posse criminaliter agere? vel civiliter r si quidē civiliter a gitur estimatiōe facta fm qd? dictū ē: pena? reo imponitur. Sin autē criminaliter officio iudicis extraordinariab pena reo irrogatur. Hoc videlicet obseruando qd? zenoniana cō stitutio? introduxit: vt viri il lustres? quibz sup eos sūt et per procuratores possint acti onem? iniuriarum criminali ter vel persequi vel suscipere scōm eius rei tenorem qui ex ipsa manifestius apparet? Nō solum aut is iniuriar tenet. qui fecit iniuriam. i. qui pcus sit: verum ille quoqz cōtinebi tur qui dolo fecit iniuriā vel procurauit: vt? cui malab pu

v In oculo vel in ore. vt. ff. e. l. p. toro. §. fi. r. l. se.

r Filiofa. nisi or facta iniuria a fi lio due actōes na scunt. r vtriusqz exercitiū cōpetit pri. vt. ff. e. si vn?. §. filiofa. r. l. pater sed facta iniuria patri nō ideo fili us ager.

y Agere. r sic tol litur vnū iudiciū p aliū. cum tamē vtrunqz sit produ ctū ad vindictam vt. ff. e. p. toro. §. i. r. l. q. senatus. sec? si altera eēt de re familiari. vt. l. qñ ciui. actio cri. p. u. l. i. r ideo si de iniuria atroci ac tum est in iure ni hilominus potest agi. l. acqui. ad dā num. r ecōuerso. nec eni in actione iniuriarū agif ad damniū vt ad dā nū. sed ad contu meliā. vt. ff. e. l. itē labeo. §. si qz ver berato.

z Qd dictū est. vt. s. e. §. pena. i. fi. a Pena. pecu niaria actori dan da

b Extraordina ria. s. capitis p. sta tus si iudici sede at vel pecuniariā inferēdā fisco nō actori. vt. ff. e. l. fi. c. Cōstitutio. vt l. e. l. fi.

d Illustres. bi sunt qui tm noie illustres sūt r nō dignitate. illi aut sūt supra eos q. r dignitatē r administrationē hnt. sup qz nēo ē nisi ipator qd dic vt notau in auc. vt ab illu. r q. e Actionē. i. accusationē r ē spēa sup eos sint col. v. le als. §. vt. ff. §. p. cu. l. licet. §. ad actiōes. r. ff. §. pub. iud. l. penul. §. ad crimē. f Apparet. dic q. hic casus eius legi si vis. g Vt cui. i. alicui. h Mala. i. maxilla i Percutere. sed videtur q. ex tali cōsilio nō teneatur vt. s. de obli. q. ex deli. nascum. §. ope. in fi. §. sed dic vt ibi diximus. i. tē ar. §. s. man. §. tua tm ibi qz nemo ex p. silio
k Dissimulatiōe. vt si rishi vl lusi vl comedi cum eo po stea. itē tollit nudo pacto ipo iure. vt. ff. de pac. fi tibi. §.

De obli que ex ma na

quā actiōes. S; nūqd ē nata etiā statim facta iniuria. an ita tēnū si dicat ad animū reuoco. qd vltimū dixit. Bul. vt dicit. Sed certe imo ē nata statim iniuria. nec enī ex reuocatione ad animū vel verbis talib' nascitur hec actio sed ex cōtumelia. vt. ff. de pac. l. si vn'. §. pact'.

Itē quō abolef' b' nisi ēer nata. certe nullo mō. vt. ff. de iust. rup. testa. l. nā 7 si post. §. post defectū. 2. ff. de ver. ob. l. decem.

Item reuocauerit. i. aboleuerit. si enī oportet dicere ad animū reuoco s; sufficit si remaneat iratus 7 ei nō recōciliat. S; qd si in vltima voluntate i pnia remittit quasi coactus morte 7 postea cōualet. nūquid reuocatur. videf' q' sic vt. ar. s. de donat. cau. mor. §. mort' cā. Itē q' coactus remittit vnde pretor ratū nō habet vt. ff. qd met' cā. l. i. Sed 3 dico quia fuit semel extorta vñ in perpetuum resuscitari nō pōt vt. ff. de sol. q' res §. aream. Itē plūmo q' ppetuo voluerit remittere siue cōualuerit siue nō. nā al' nō poterit bene penitere. psumā gēū nō fuisse in memores

diuine salutis. vt. l. ad. l. iul. repe. l. fi. Item est 3 ad id qd hic dicit nuda voluntate tolli hāc actionē. ff. de neg. l. pom. abi. nā quō. 7c. sed certe ab initio tollit nuda voluntate 7 simplici vel vnus tm. sed si semel ad animū reuocauerit. nō remittit p nuda voluntate. sed per voluntatē nudā verbis vel pacto expōtam. sic etiā ipso iure vt dictū ē per. l. ff. de pac. si tibi. §. quedam.

De obligationib' que ex quasi maleficijs nascunt. q' de obligationib' ex maleficio diximus. sequit' de his q' ex quasi maleficio sunt.

Item siue sit p'fa. iud' siue fili' f. s; qn ē fili' fa. p' d' peculio tenet in q' tū fuit i peculio cū filiū fa. l. i. tē suā fecit vt ita sint duo spālia. 7 q' daf' de peculio. l. 3. fit q' si maleficiū qd nō ē al'. vt. ff. de his q' deie. vel effu. l. i. §. si filius. Itē q' inspicit temp' q' fecit litē suā in cōdēnādo. l. 3. al' rei iudicate tps spectet. vt. ff. de pecul. l. q' fuit. 7 probat' b. ff. de iudi. l. si filiū fa. vel dic' q' fili' p'ue nit. vt no. in dicta. l. si filiū fa. m. Litē suam. i. d'ro uersā vel litigū. vt in id teneat' ipe in quo lesit aliquē. 7 b' q' p' ignorātiā vel impinā. vt. j. sequitur. nā si dolo tūc nō h' locū hic ti. sed ex maleficio tenetur 7 fit ifamif vt. l. de pena iudi. qui male iudi. l. fi. S; nūqd hec oia in arbitrio locū h'nt. dicit Jo. q' sic. vt. l. de pac. l. si quis in cōscribēdo. Alij 3 cū possit pena peti tm 7 nec snia va

leat. vt. l. de arbi. l. i. 7 l. q. 7 maxime scdm noua iura q' loquūtur cū ē iurati ab arbitro vel a p'ibo scdm q' n' h' eis erit p'ter factū. vt in auct. de iudi. §. q' vero col. vi sed certe p'ima snia vera ē. nec ob. hec auct. q' n' h' erit ei. i. arbitro p'ter factū. 7c. s; vt possit cogere p'tes suo

ē is qui ea pte qua vulgo iter fieri solet id' positū aut suspēsum habz qd pōt' si ceciderit alicui nocere: quo casu pena' r' aureoz cōstituta ē. De eo' vero qd deiectū effusumue est dupli dānū datū sit: cōstituta ē actio. Ob hoiem vero liberū occisū. l. aureoz pena cōstituitur. si vero viuat noci tūq' ei ē dicitur: quātum ob eā rē equū iudici videtur actio' datur iudex enī cōputare debet mercedes medicis pre stitas ceteraq' impendia q' in curatione facta sunt. preterea oparum quib' caruit aut cha riturus ē ob id q' inutilis fa ctus ē. Si filiū familias se orsum a patre habitauerit: et quid ex cenaculo eius deiectū effusūue fuerit: siue quid po situz suspensumue habuerit cuius casus piculosus ē iulia no placuit in patrē nullā esse actionem. sed cū ipso filio agē dum esse qd 7 in filio familias iudice obseruandum est qui litē suaz fecerit. Item exerci tor nauis aut caupone aut sta

stare iudicio l' eis i. p'ib' nā vocabit alterā p're p' iura mentū. sed 7 p'tra arbitriū ager. v' d' i crūē 7 p' actionez in scdm. vt. j. e. §. fi. n. Fecent. i. ma le iudicauerit: o Ex cōtrac. vel quasi.

p Jo videtur. vt si dubitauit cir ca legem fusiā ca minā duri' puniē si aut in. l. illa gal lus acq'ili' m'it' puniatur. 7 b' qn nō fuit data pecu nia iudici v' pro missa al' graues pene sequerentur vt. l. d' pēa iudi. q' male iudi. auct. nouo iure. 7 fa. ad b'm. ff. de vaf. 7 ex traor. cog. l. fi. al. i. q' Itē is. habi tabat hospes pla ne nō tenet. sed is qui hospiciū dede rit. vt. ff. de his q' deie. vel effu. l. i. §. penul.

r Id. posituz. l. 3. ipe non posuerit f Si ceciderit. si enim spectatur vt noceat

s Pena prestanda. t Decē aureoz vel solidoz vt. ff. de his qui deie. vel effu. l. si vero. §. p'tor. 7. §. fi. 7 tūc dicas actionē i factū fore annuā. vt. ff. de popu. ac. l. fi. v De eo. ē actio ppetua que heredi datur sed i herede nō datur. vt. ff. de his q' deie. vel effu. l. si 3o. §. b' aut actō. x Quinquaginta. rideo certa pena statuitur. quia nō potest estimatio liberi corporis fieri. vt. ff. ad. l. ro. d' iac. l. q' §. q' 7 competit hec actio intra annum. 7 nec heredi. nec in heredem datur. cum sit penalis 7 popularis que prius datur ei cuius magis interest. vt. ff. qui deie. vel effu. si vero. §. q' autem.

y Actio datur perpetua sibi sed alij puta heredi pro eo si mortuus ē annalis datur. vt. ff. de his qui deie. vel effu. l. si vero plures. §. hec actio.

z Factus ē q' difficilimū ē estimare futuras operas. 7 Si filiū fa. seorsum. i. sepatus a patre.

3 Nullam esse de peculio. vt. ff. de his qui deie. vel effu. l. i. 7 l. si filius.

4 Suam fecerit. i. si sine patre habitauerit. al' pater de peculio tenetur. vt. ff. de iudi. si filius scdm Jo. vt dic idē. f. vt teneatur ipse filius habitet vel nō cū p're. Sed etiā scdm Jo. pater hic tenetur de peculio. vt dictū est p. l. ff. de his qui deie. vel effu. l. i. §. si filius. filio vero cō demnato 7 tibi pater tenetur de peculio cū videatur q' si

De actioni. LXXXIII

contrahi cū filio p sniam. vt. ff. de nora. ac. l. etiā si cōdē natus. vt. ff. de pecul. l. iij. §. adē scribit. Itē exercitor qd sit. dic vt. j. q. cum eo. §. ij.

a Ex maleficio. i. actione in factū in duplū. vt. ff. nau. cau. sta. l. fi. r. ff. de fur. aduersus nau. cau. sta. l. fi. Itē est

et alia in factū actio que ē ex eo con tractu de recepto. vt. ff. nau. cau. l. i. in principio.

b Ex actu vel q si contratu.

c Aliquatenus culpe. fa. ff. ad. l. ac qui. si seru? seruū. §. pculus. r. ff. fur aduer. nau. cau. sta. l. i. §. penul.

d Aut casibus. l. supradict? oib?.

e Que heredi. patienti iniurias. sed in cau d suspē

so nō dat heredi. vt. dicitur. s. e. §. ob hominē. Et nota hic dīa inter actionē ex maleficio r quasi. nam vbi ē ex maleficio si plures sunt quilibet in solidū cōuenit. s. se cūs in hac actione ex qsi maleficio. vt. ff. de pdi. fur. l. i. r. l. fi. §. si plures. itē iactōe ex maleficio vn? soluēdo nō li beret aliū s. i. hac sic vt. ff. nau. cau. sta. l. i. §. possum? itē fur. nō cedūt actōes ex maleficio vt. ff. nau. cau. sta. l. i. §. i. p i. s. i. actione ex quasi maleficio cōceditur. vt. dicto. §. pos sumus. datur etiā hec actio nō pcessa. vt. ff. de his qui deie. veleffu. l. si vero plures. §. cum aut. itē de generali? dantur hereditib? actor? vt. hic qd ille que sunt ex malefi cio. vt. j. de perpe. r. tem. ac. §. sed hereditibus.

f Aduersus heredē. vt. ff. de iudi. l. iul. ait. r. ff. nau. cau g De actionib? iō ponit in plurali. qz sta. l. fi. §. pe. plures actiones sunt. vt. j. e. p totū. Sed cū sint plures quare in singulari numero diffinit. vt. j. e. §. i. Rñ. hic sit numerus singularis. tñ ponitur vt gen? vt in alijs diffi nitionib? ptingit vt sub se oēs ptinget actiones. itē qua re nō dicit de agēdo. Rñ. qz illud est facti hoc iuris

h Operest. sed qd supest. Rñ. forma. vt. s. de iure na. §. fi. vel dic q supra tractatū ē de obligatōi bus quaz filie sunt actiōes. vt. ff. de pecu. l. i. §. s.

ea obligatio. r. s. de x. ob. in prin. iō de filia p? matrē po nit quasi ordine successorio. i. Actio aut nihil. nota q actio qñ p actu ponit. vt in auc. de nō alie. §. si in in? in fi. r. ff. de sacrosan. ec. auc. hoc ius porrectū. r. de dona. i. ter vi. r. vro. l. iij. §. sciendū. circa mediū. Qñq p accusa tione criminali. vt. ff. qñ ciul. actio cri. pū. l. i. Qñq p iure agendi vel persequēdi vt hic. r. ff. e. l. nihil. itē nota q illud qd de actiōe hic dicitur voluit Pla. dicere de cā. s. q cā sit actio. vt sic apud dyaleticos dicitur argumētū qd ex p positiōe assumptiōe. r. conclusiōe pstitit nō tñ conclusio. sic apud legistas actio cā agendi dicitur. vt si dicā uenio te ad x. qz vēdidi tibi equū q. x. sit idē actiō dicerē ago d te acti one ex ren. Sed Ziso. dicit q p p? ē aliud eē cām r aliud actionē. nā obligatio ē cā r mī actiōis. vt. ff. de pecu. l. i. §. ea obligatio. Sicut g aliud ē obligatio r aliud ē actō sic aliud ē cā r aliud actio. itē qz vēdidi ē facti. s. actō ē ius. vt. ff. de cu. fu. l. cōfiliio. §. fi. r. hic. itē pōt eē q vendi di r nō cōpetit mībi actio. qz mībi solutū ē. vel qz remi si vñ hec verba. qz vēdidi nō sūt actio. itē noīa certe acti onū sunt a iure inducta. s. vt exēpto r siles. nec hoc est inductū vt cā sit actio. si quis g b velit dicere nō pōt cū lex nō dicat. vt. ff. de suppl. le. labeo. in fi. Item si cā ē actio frustra diceret lex mutari actiōis nomē cū agitur de dolo patroni vel parentis vel similiū personaz. de

quorū dolo nō agit per actionē de dolo. sed p actionem in factū. nā ad quid mutaret nomē cum tamē cā mane ret eadē cū eēt ius in sola cā. Concludo g r dic q aliud ē cā r aliud ē actio. itē licet dixerim q noīa sunt actionū exempto r similes. caue tñ qz nō sunt actiōes. s. actio

def. In his aut casib? i fa ctū actio cōpetit que heredi quidem datur. aduersus he redē aut nō cōpetit.

Upest vt de actiōib? loquamur. Actio aut nihil aliud est q ius persequendi in iudicio qd sibi debetur. Omniū autē actionū quib? inter aliquos

sublata hmoi solēnitās. vt. j. de interd. §. fi. Sed que erat olim dīa interactionē r interdicta. nā r interdicta erant verbor? cōceptiones. vt. j. de interd. in prin. Rñ. vt dicemus ibi. At hodie nulla ē dīa inter interdicta r actiōes. cū iudiciū nihil aliud sit q actiō ptozia. vt. j. d i l Quāuis. s. ciuile vbi actio ē ciuil? ptozia ē dic. §. fi vbi actio ptozia ē. nā r ciuiles actiones r ptozias dico hic diffiniri. Itē nota q actio ē ius quo psequimur. sed obligatiō ē ius ppter qd persequimur. Et si querat qd sit istud ius. vel naturale vel ciuile. vel ptoziū vel gen tium. Rñ. qz ciuile vel ptoziū vt modo diximus. nec facias magnā vim ibi. qz cū multas habeat significatio nes hec dictio ius. vt. ff. de iusti. r iur. l. pe. r fi. hoc ē etiā vnū de significatis eius vt dicatur ius agendi vel perse quendi. sed p deo ad cui? dīam ponitur in diffinitōe ius cū singula mēbra posita in diffinitōe iur. habeat su um ministeriū. Rñ. scdm. d. q ad differentiā rez cor? poraliū hic ponitur vt det intelligere q actio sit res in corporalis qd vep ē. vt. s. de reb? corpo. r i corpo. §. i. vel melius dicas ad differentiā officiū iudicis qd nō ē actō vt. ff. de mino. q si minor. §. fi. licet. d. dicat q officiū iudicis ē actio r ē p eo qd dicit lex in actione iniur. fieri estimationē iudicis officio. vt. s. de iniur. §. pena autē. r. §. in summa. Sed certe actio iniuriar? ē accusatio als actio cui inheret officiū iudicis. nō tñ illud officiū ē ac tio sed in facto pot? hoc cōstitit. ius enī petendi p actio nē mībi cōpetit. qd p officiū iudicis mitigatur. S. qd petā. Rñ. q estimauero. nā debeo estimare l. iudex pos sit refrenare. Est tñ quoddā aliud officiū qd videri sultū net r obtinet actiōis. vt dicem? j. e. §. pterea. in fi. Persequēdi. s. d. ad dīaz exceptionū q datur reis p qz defendūtur sicut enī actiōes sūt arma actor? ita ex ceptiōes sūt arma reor? vt. ff. de excep. l. ij. in pn. §. illud n In iudicō. s. dicit ad dīaz eor? q sūt licet extra iudiciū n tñ sūt actiōes vt si nocturnū r diurnū furē vt militē deferētē miliciā qz capiat. vt. ff. ad. l. acq. l. iij. r l. qñ l. ynicuiq? sine iu. se. vin. l. i. r. ij. itē r ppter debi tozē fugitiuū quē cape possum? vt. ff. de his q i frau. cre. l. ait ptoz. §. si debitorē. l. qdā exponāt. l. illā ibi q cap? fuit auctoritate iudicis. o Debetur. s. duob? modis exponitur. s. ad dīaz real? actionis fm d. 30. r ita stricte accipitur hic diffinitio p psonali actōe tñ sic accipitur ff. e. l. actō i psonā. als largi? vt ē realē ptimeat. n tñ offi ciū iudicis. vt. ff. e. l. actionū. gñā. qñq largissime vt ē iudicis officiū ptimeat illd. s. qd ē loco actiōis r p qd resti

ratio minor petis. vt. ff. e. l. actōes. xlv. v. l. ponit b. xba
 ad vtiāz cūalū actōnū p qm pseqr mibi dbitū sū vidi
 ctā 7 fm b. realē actōez dīcas dīffiniri hic. hēn n̄ sit obli
 gat⁹ q̄ realr tenet. vt. j. e. s. l. bī aut cū eo q̄ nullā. 7c. v. ex ē
 psonalr. grosse tñ pōt dīc q̄ sit realr obligat⁹ 7 fac. p b
 vt etiāz realis hic
 dīffinīat. qz xbz
 delere. 7 ad actōez
 i rē 7 ad actionē i
 psonā refert. vt.
 ff. d. x. si. l. pecunie
 s. si. itē fa. qd est i
 dīffinīōe xbz p
 seqndi qd ē cōerā
 ad realē q̄ ad pso
 nalē actionē. vt. ff.
 e. l. actio i psonāz.
 itē fa. j. e. s. i. i. pñ.
 vbi actio realr spe
 cies ē actōis. sic p
 sonalr. 7 ita large
 accipias b. xbz dē
 betur. s. in strīcta

significatiōe xbz h⁹ delere tñ alienū 7 n̄ meū mibi delē
 vñ psonalē obligatio tñ dīffiniri vñ. vt. j. e. s. sic itaqz.
 7. s. dele. s. s. si rē. sed certe qhūz ago etiā ad id qd nō mī
 bi delē. vt. l. de pac. l. si pacto q̄ penā. nā ibi n̄ ago ad id
 qd ē debitiū. s. ad id qd ex nudo pacto pueit. s. certe illd
 naturalr erat debitiū qd nudo pacto delēbat. vt. ff. de fide
 ius. l. fideiussoz. l. nō agi f. ibi ad id qd nudo pacto delē.
 sed ad id qd verē delē. s. p̄teritū ei⁹ p̄seqtur et qd nudo
 pacto delē. vt. ff. d. x. si. si cui. itē oppono de p̄lari b. ac
 tōibz nā leis n̄ dē debitiū 7 tñ petis. vt. ff. de popu. ac. l. p.
 s. n̄ ob. q̄ saltē p̄ hē. dte. delē. vt. dīc qz 7 sibi debitiū p̄se
 quit. nā cū toti p̄lo sit debitiū. 7 sibi. itē oppono i acti
 one iniuriāz. qz n̄ dē ē i bonis. vt. ff. d. iniu. l. iniuriarū.
 itē n̄ ad debitiū sed ad vīdictā p̄petit. vt. ff. de col. bo. l. q̄
 s. emācipat⁹. 7 tñ ē actio. Rñ. nō ē i bonis vt trāleat ad
 heredes. vt. ff. ad. l. fal. l. penat. itē h̄ def ad vīdictā. tñ
 p̄t deberi mibi p̄pter id qd ē m̄ estimatione vīdicte vñ
 alterā vīdictā. itē opponit delere. peti. itē de actōe de
 pecul. nā in hīs agi etiā anteq̄ sit penes possessorē. vñ
 anq̄ sit in peculio. vt. ff. de peti. here. l. iij. 7. l. si q̄. 7. ff. de
 pecul. l. q̄ sit i pñ. 7. ff. de lib. le. l. si q̄s reū. s. idē. s. dē
 subaudiēdū hic vñ debet. vñ dīc qz qñ fuit actio p̄posi
 ta. s. efficac tñ p eo qd tñ erat penes possessorē 7 i pec
 culio. 7 postea cū agebat eaten⁹ 7 actōis efficacia creles
 bat cū vniuersalr vñ in aliq̄ vniuerso fuit petitiō. vt. ff. d.
 iudi. l. solem⁹. itē opponit de actōibz q̄s intēdūt aliqui
 p alijs vt pcurator 7 tu tor 7 platus 7 filēs. nā agunt et
 tñ n̄ sibi debitiū petūt. sed dīc qz qñ dñi sunt. vt. ff. p em
 proze. l. q̄ fundū. s. si tutor. vel dīc sibi. i. e. cui actio com
 petit debet que intenditur vel sub auditur qz sibi debet
 vel ei cui⁹ noie agi hui⁹ alternatiue scdā ps est vera
 p. Inter alijs. vñ innuere qz alie actiōes sunt q̄ coram
 alijs iudicibus pponuntur. sed nō est verum.
 q. Iudices. ordinarios vel delegatos 7 Arbitros
 l. p̄promissarios. nā 7 apd eos actiōes pponēde sūt. vt
 hic 7. ff. de arbi. l. i. Est etiā libellus offerend⁹ vt. l. de ar
 bi. l. cū an. s. l. circa si. s. 7 fm Pla. l. de epi. 7 cle. auc. ge
 nerat. ad qd rñ. qz ibi h̄ de libelli oblatiōe loq̄tur. s. de
 remissiōe cautōis q̄ p̄sensu p̄tū fieri p̄t. ff. de ser. l. i. i. rñ
 s. De q̄cūqz. gñaliter accipe xbz rei. vt. ff. si cer. pe. l. i. i.
 si. nā p corporalibz 7 m̄cor. p̄petit actiōes. vt. j. e. s. p̄ri.
 7. s. q̄. 7. ff. si ser. vendi. l. q̄. in pñ. s. Summa. i. pma
 q̄ ad tractatū. vel sūma. i. breuis. breuior enī ē n̄ pōt q̄
 bimēbris sicut ista ē. sed opponitur. j. e. s. qdā. Rñ. qz et
 ille sunt reales qñ ad res agitur. Itē i psonā qñ ad pso

nales p̄satiōes agitur. imo etiā si filr agatur. n̄ tñ egre
 ditur h̄ac actionē. als diuisione. cū sit i rē 7 i psonā. nisi
 enī sic exponeretur iā multe inuenirētur breuiiores. vt. j.
 e. s. alie. 7. s. actionū. 7 alie qdā diuisiōes q̄ bimēbres vel
 breuiiores inuenirētur. t. Aut in rē sunt. iō in rē dīcū

ligatus ē. mouet tñ alicui de
 aliqua re cōtrouersā. Quo
 casu p̄dite actiōes in rē sunt:
 veluti si rem corporalē possi
 deat⁹ quis: quā titi⁹ suā esse af
 firmet. possessor aut dominū
 se esse dicat⁹. Nam si titius su
 am esse intendat: in rem ac
 tio est. Equeb si agat ius sibi
 esse in fundo forte vel edibus
 p̄tendi⁹ fruendi: vel per sun

tur. qz rē cōcomi
 tantur. ff. de pub.
 l. ipatores et i pso
 nā. qz a psona nō
 recedūt obligati l
 heredis ei⁹ cui⁹ ea
 dē ē persona. vt. ff.
 e. l. actionū. gñā. s.
 i. 7. q̄. 7 in auc. de
 iureiu. amo. p̄re. i
 prin. col. v.
 u. Aut. hic respi
 cit aliud aut qd ē
 j. aut cum eo. 7c.
 u. Per quas. s.
 psonales actiōes
 r. Dare. cū dātō
 ē in obligatiōe. vt

ff. de x. ob. l. vbi aut nō. s. si.
 y. Aut facere oportere. cū factū sit in obligatiōe. vt si
 p̄missi scribere libz qd petitur act. ex stipulatu. vt. s.
 3. Quidē. i. quasi ex p̄ctu. 7 ex quasi de x. ob. in pñ.
 maleficio nec enī de hīs sup̄a dixerat. qd reprobat. qz
 ex q̄ dicit de hīs q̄ sunt ex p̄ctu vel ex maleficio. p̄cō
 sequēs de hīs q̄ sunt ex quasi p̄ctu. 7 ex quasi delicto. vt
 s. de ob. que ex quasi p̄. in prin. 7. s. ti. i. i. pñ. Del dic oia
 ista sup̄a ēē p̄p̄ensa. sed sūt sup̄adicta intelligēdā vbi
 p̄cise agebatur ad dādū vñ faciendū. hic aut qñ nō p̄cise
 sed subalternatiōe. vt B aut illud sed B rep̄batur qz non
 sup̄a dicit qz p̄cise qd fieret. Dic ḡ hic de p̄di. furtiua lo
 qui que ē psonalr. n̄ tñ ex p̄trac. vel qñ vel ex maleficio vñ
 qñ. sed ex varijs figuris causaz oritur. vt. ff. de ac. 7 ob. l.
 i. in pñ. Itē de interdictis oibz p̄t dīc qz oia sūt psona
 lia. vt. ff. de interdic. l. i. s. si. n̄ tñ iure ordinario sed extra
 ordinario sūt introducta. vñ nō p̄tinetur sub hac diui
 siōe ex p̄. vñ qñ l' ex maleficio. l' qñ l' ex delicto. tñ p̄ter de
 lictū qñqz dātur. vt i interdicto vñ vi p̄t viden. qñqz nō
 vt in interdicto qz vi aut clā. qñqz p̄t qñ nō fecit op⁹ s. fām
 h̄z dātur. vt. ff. qd vi aut clā. l. iij. 7. clā. 7. l. p̄petit. Et vt
 breuiter dicā ille tērti⁹ articl⁹ qd dē. ff. e. l. i. i. pñ. ex varijs
 figuris. 7c. ē qd hic dē. 7 in alijs qbusdā. 7c. Acc.
 r. Iure. nota hic q̄ille qui rē meā tenet nō ē mibi iō
 obligatus s. rōne possēsiōis enī possū puenire. vt. l. de
 ali. iudi. mu. cā fac. l. i. Sed oppono teneris mibi ad rez
 restituendam ergoes obligatus Rñ. non est vepz. quia
 tenetur duobus modis accipitur. nam si dicas teneris
 i deo quia ex natura actionis sis mibi obligat⁹ falsū est
 Si vero dicas teneris. quia per officiū iudicis debet tñ
 bi necessitas imponi vt restituas verum est. vt. ff. d. rei
 ven. qui restituere. 7 si b̄ mō accipiat. teneris. ḡes ob
 y. Possideat. Nota in actione ligatus nō sequitur
 in rem ex pte actoris alter duoz debere interuenire. s.
 dominium. vt. ff. de rei ven. l. in rem. 7 hic. vel quasi tot
 minium vt in emphyteota. superficario. 7 in bonafidei
 emptore 7 similibus. vt. j. e. s. alie. 7. ff. si ager vecri. l' em
 phy. l. i. s. si. et. l. i. q̄. et. ff. de sup̄ficiebus. l. i. in si. i. rñ.
 et. s. qd ait. Itē ex p̄terei similiter duoz alter scz posses
 sio vel quasi. vt qz dolo delierat possidere. vt. hic. et. ff.
 de interro. ac. q̄ serui. s. iniurie. e. de nora. electio. s. i.
 3. Dicat. hoc non est necesse probare vel dicere. sed ex
 voluntate dicitur. vt. l. de eden. qui accusare. et de rei
 ven. l. si. et. j. de interdi. s. cōmodum.
 a. Rem corporalem. bene rem dicit corporalem

q: incorpalia nō vendicant. vt. ff. de rei v. l. vendicatio.
b Eque. l. dat actio in rem
c Egar. l. actio p̄fessoria q̄ sic vocet legif. ff. si ser. ven.
l. q̄. in p̄n.

d Dēdi. b seruit⁹ ē p̄sonal⁹ s̄ sequētes reales sunt. vt
ff. de serui. l. i.

e In rē p̄fessoria
f Generis. l. vt
sit in rem

g Alti⁹ tollēdi.
vt si erat in q̄i pos.
fuit utq̄ tom⁹ mee

ne mihi liceret al
ti⁹ tollē me volēte
edificare vel eo agē

negatoria. r ita b
infirmitatē erēplū
negatorie. vt. ff. si

ser. v. l. si forte. s. i
i hac. n. negatoria
seruitute x̄b affir

matas r p̄fessoria
negatias p̄ponit vt
ff. si ser. ven. l. loci.

Alia x̄o erēpla q̄
ponit. b̄n ponit i
p̄fessoria v̄s illuc

r p̄c. D̄ p̄oēs b̄ er
ēplū in p̄fessoria vt si talē mihi deleas seruitutē vt alti⁹

teneas edificatū. vt. ff. de ser. v. l. p̄. si arborē. s. interdum.
r. l. eum delere.

h Contra. i. i p̄riū. nā. s. d̄ p̄fessoria p̄ quā seruitutes de
lent. nunc d̄ negatoria p̄ quā seruitutes teneant. vt. ff.
si ser. ven. l. q̄.

i Prodire sunt actōes. s. negatorie.
k Alti⁹ tollēdi. erēplū p̄fessorie i his. n. erēplis oibz re

petit. l. dicit n̄ rep̄t n̄ ad b̄erēplū s̄ ad alia sic. S̄ q̄rit hic
q̄re noia talia dāt talibz actōibz. R̄n. pla. q̄ negatoria ne

gatias x̄b p̄ponit. p̄fessoria x̄o affirmatis. b̄ opio rep̄bat
in seruitute alti⁹ tollēdi. ibi. n. p̄fessoria negatis. negato

ria affirmatis x̄b p̄ponit. dicit q̄ p̄t i p̄ficiēdiū ē nāz q̄
x̄ba vt p̄fessoria iō dicat. q̄ ad b̄v p̄fiteat se delere dāt

negatoria at q̄ negat. It̄ q̄te iste dicit in rē. R̄n. q̄ ad
s̄titudinē rei ven. dant. sic. n. illa rōe d̄nq̄ l̄q̄i dāt sic r̄ iste

vt ecce rōe d̄nq̄ dāt p̄fessoria. s. d̄no fundi cui seruitus de
bet. vt. ff. si ser. ven. l. q̄. s. b̄ ar. r̄ rōe q̄si d̄nq̄. vt fructuario

creditori r sup̄ficiario. It̄ publiciana dāt ei cui seruit⁹ ē
p̄stituta a d̄no fundi. vt. ff. de remis. l. q̄. s. iōe iul. r̄ de sup̄

fi. l. i. s. f. r̄ si v̄suf. p̄. l. i. r̄ de p̄bi. l. i. ego. q̄. r̄ q̄. r̄n. It̄ sic
rōe p̄fessoris l̄ q̄si dāt rei ven. sic r̄ b̄ p̄fessoria rōne vere

p̄fessionis aduersus eū q̄ possidet agz q̄ seruitutē d̄z vt
ff. si v̄suf. p̄. l. vti. s. vtz. l̄ q̄si possidet. vt. ff. si v̄suf. p̄. l.

fi. b̄ idē i negatoria. nā ip̄a rōne d̄nq̄ dāt d̄no fundi q̄ ne
gat seruitutē delere. vt. ff. si ser. ven. l. q̄. s. d̄ rōe p̄fessi

onis intēdit⁹ ē eū q̄ possidet rōe v̄suf. vt. ff. d̄ acq̄. pos. nā
lit. l̄ q̄si possidet. vt si re v̄tāt ē illā seruitutē quā tibi dicit

debitā in d̄bo nō ē x̄a p̄fessio etiā nālis. ar. ff. de ser. v. l.
p̄. l. si edes. s. l̄lerttas. r̄ s. se. r̄ rōe l̄p̄z r̄ similitū dicunt in

rem. It̄ nō q̄ d̄ dicit Pla. q̄ negatoria ita demū datur si
fuerit seruitus p̄stituta r̄ p̄ ea amissa s̄ falsuz. p̄petit. n.

r si nulla fuit. vt. ff. si ser. ven. loci. s. p̄petit. r̄ l. fistulas
ll It̄ q̄z. de q̄bo. a. pr. s. d̄rit. nā ad p̄ria ē faciēda reo

d̄n vicini eūdi agēdi: vel ex fun
do vicini aquā ducēdi: in rē ac

tio ē. Cuiusdē ḡnis ē actio d̄ iu
re predioz v̄banoz veluti si a

gat ius sibi ēē alti⁹ sedes suas
tollēdi: p̄spiciēdiue vel p̄ficiē

dialiquid vel imittēdi tigna i
vicini edes. Contra b̄ quoq̄

de v̄sufuctu r̄ de seruitutibz
predioz rusticoz. Item

p̄dioz v̄banoz inuicē
quoq̄ prodite i sunt actiones
vt si quis intendat ius non ef

se aduersario vtendi: fruendi
eundi agendi aquamue ducē

di. Item alius tollēdi p̄spi

ciēdiue vel p̄ficiēdi immit⁹ ē
di. It̄ q̄z actōes in rē sunt:

sed negatiue q̄ d̄ gen⁹ actōis
in p̄trouersijs rez corpaliū p̄

ditum non est. Nam in his^m
is agit: qui nō possidet. Si

vero qui possidet non est actō
p̄dita: per quam neget⁹ rem

actoris esse. Sane v̄no casu q̄
possidet: nihilominus is acto

ris partem obtinet. sicut in la
tioribus digestozi libris op̄

pori unius apparebit⁹. Sed
iste quidem actiones qua

rum⁹ mentionem habuimus
r si que sunt similes: ex legitti

mi. vt diximus. s. e. s. i.

m His. l. in causis rez corpaliū.

n Qui nō possidet. s. insolidū. si. n. duo asserāt se possi

tere r vt q̄ vincit poterit alter vendicare. vt. ff. vti pos. si
duo in si. l. r̄n.

o Neget⁹ rē acto

ris. b̄ x̄ba restrin

gūt p̄cedentia. s. ei

x̄o r̄c. nam b̄ p̄pe

tuoz rez ē q̄ alias
nō dāt actio possi

dēti p̄ quas negat

rē actoris ēē s̄ p̄

poni casus vt pos

seffoz h̄eat actōz p̄

quā dicat se d̄m

ēē. vt. ff. de rei v. l.

offm. r̄ ff. v̄sufu.

quēad. ca. si v̄suf.

noie. p̄stat. n. cō

modatariū n̄ pos

fidere r̄ p̄modatē

possidere. vt. ff. cō

mo. l. rei. idē i p̄du

ctozer locatoze vt

ff. d̄ v̄suf. n̄ solū. s.

i. l̄lq̄ dicit. l. illā

offm loq̄ q̄n ali⁹ n̄

possidēs agit. vt sic r̄ de tēntōnis talagat. Sūt r̄ ali⁹ vt

Bul. r̄ Jo. q̄ dicit q̄ eo ip̄o q̄ agit possessor rei ven. renū

ciet cause poss. cū b̄ sit impossibile r̄ possidere r̄ vendicare

posse p̄ma ē venioz

p Vno casu. vt i duplicibz iudicijs. vt. ff. d̄ iudi. i tribz.

r̄. j. e. s. q̄dā. r̄ ff. vti pos. si duo. s. i. r̄. d̄ infdict. s. tertia. r̄

ff. fa. l̄rc. l. i. Del dic q̄ dicit q̄ q̄libet exceptōe p̄ponēda.

ne. n. hic dicit q̄ sit actor s̄ cause dicit q̄ p̄tes siue onera

actoris sustinet fm Jo. vt. ff. de excep. l. i.

q Apparebit. vt. ff. de iudi. l. in tribz fm p̄mū. vel. ff. de

excep. l. i. fm secundum.

r Si iste. latē accedit ad scōaz diuisionē. s. alie sunt ci

uiles r̄ alie p̄tozie r̄ d̄ oibz erēpla ponit. S̄ q̄rit d̄ duabz

l. de actōe i rē q̄ dāt ē eū q̄ volo desit possidere. vt. n. p̄to

ria. vt. ff. de nora. ac. l. electio. s. i. S̄ r̄ ciuili v̄t i p̄specta p̄so

na actoris q̄ de iure ciuili admittit ad agēdiū. vt. ff. de rei

ven. in rē. S̄ diceā ciuile i p̄specta p̄tō p̄sona actoris q̄

dignior ē. vt. ff. de excep. to. pure. s. f. r̄ b̄ p̄sideratio sp̄ ha

bet. nā l̄x. p̄t. d̄ p̄tozia q̄n l̄o. pos. dāt vel fideicōmissa

ria l̄z p̄ possidētē p̄ l̄xede l̄p̄ pos. dāt. r̄ ē s̄ si de l̄xedi de

iure ciuili dicat ciuili. vt. ff. de p̄. l̄. i. sp̄. n. iudicam⁹ ac

tionē sit ciuili vel p̄tozia i p̄specta p̄sona actoris. Scōo q̄

rit de actōne p̄modati. s̄ diceā ciuile. vt. ff. p̄mo. l. p̄mo

dato. s̄. sic. Et q̄ d̄. e. ti. l. i. p̄toz ait r̄c. vel p̄pbando vel

p̄firmādo dicit nō inueniēdo. sic r̄ d̄ p̄. l̄. d̄. ff. si p̄s l̄x.

p̄. l. i. in p̄n. s̄ t̄n ip̄a ciuile cū sit ex se. cō. r̄ cētū v̄ral⁹ di

cat. vt. ff. de l̄x. p̄. itē de. s̄. cū aut. r̄. l̄. de l̄x. p̄. l. i. in p̄n.

oēs. n. actōes q̄ oriūtur ex his q̄nq̄ p̄bly iuris. s. lege se.

cō. plebisci. p̄n. pla. r̄ r̄n. p̄u. ciuiles sunt. q̄ x̄o a m̄ḡati

bus vel p̄toz edicto descendunt p̄tozie sunt. vt. a. de iure

na. s̄. p̄stat. v̄suf. ad. s̄. er nō scripto. r̄ ff. de iusti. r̄ iu. l. ius

aut. r̄. j. de p̄p. r̄ tē. ac in p̄n. alie aut p̄ter duas sup̄dictas

incerte sunt vtz sint p̄tozie vel ciuiles.

s Quorum mentionem. s. expressam vt de quibusdaz

dictum est

t Et si que sunt similes. vt subijcit vt que sunt ex con

trac. vel quasi. vel ex elict. vel quasi. vel ex p̄xq̄s figuris

causaz. vt. j. e. s. i. r̄. j.

v Legitimis. i. ex lege. r̄. j. tabu.

x Et. p̄ id est.

y Civilib? et dic civilib? i. ex aucte iurispudētū reor
iñsis. nā totū ē ius civile. vt. ff. d. iust. et iu. ius at civile. et
de orig. iu. l. ij. §. nouissime.

z Et i re. i. tā i re tñ q̄ i psonā tñ. nec. n. aliq̄ p̄oria in
uenit q̄ sit mixta. s. i re et i psonā h̄ civil tal iueniat. vt. j.
e. §. quedaz. d. ff. de
pos. l. x. pe. l. ij. et p̄
mo hic de realib
dic vsq̄ ad. §. p̄lo
nā. et p̄ ea d̄ psona
lib̄o cer.

a Ip̄as. s. p̄oria
as. q. d. n̄ solū civil
lē quā exposuim?

b Necessariū. i.
vtile. q. d. n. medi
camēta morb̄ hoc
exhibēt iura nego
ciū vt i auct. b̄ p̄to
inno. cō. i p̄n. coll.
viij. nec. n. necitas
in p̄ncipe imponi
p̄t. vt. ff. de le. et se.
cō. p̄nceps. It̄ q̄
perēpla apti in
telliget vt hic. et c.

c de transac. vt rñsum. et ff. de col. l. i. p̄tor. §. iulianus.

d Ecce. b̄ ē p̄m̄ exēplū q̄ exponit statū ibi nāq̄ et ac.

e Plerūq̄. q̄ b̄ p̄ dicere nō poterit. s. d̄ tōminū nisi i
casib̄ vt statim dicemus.

f Diceret. agendo publiciana. Acc.

g Vel ex diuerso. b̄ expom̄. §. i. rursus.

h Possessor. i. dñs quondā ad quē redit nūc possessio

i Vel dic possessor quodā nūc peritor.

j Ex iusta cā. i. ex aliq̄ p̄ctu q̄ dēscēdit ex iusta cā. i. et af
fectōe vt iulij p̄p̄. vt. ff. e. l. in oib̄. quā affectōz iustus ē
seruari. vt. s. de rez diui. §. p̄ traditōz. et b̄ dñm d̄ cā vel tñ
tulū fuerit apt̄ dñm trāst̄ relz nō trāst̄erat. q̄ tradi
tio nō p̄l̄ trāst̄er q̄ sit apud eū q̄ tradit. vt. ff. de acq̄. rez
tō. l. traditio. et noia b̄ m̄ d̄i tractat. vt. ff. d̄ p̄b. l. i. in p̄n.
et l. ij. et l. iij. et l. v. et l. vi. et l. viij. si x̄o p̄ct̄ nō ē ab il̄ trāst̄er
re tōminū non p̄petit publi. vt. ff. e. q̄cunq̄. §. fi.

k Tradita. a nō dño.

l Effectus. p̄ vsuca. nā p̄ traditōez dñs fact̄ nō fuit. si
aut̄ altero istoz mōz factus dñs fuerit publiciana ei n̄
dat̄ s̄ directa rei ven. vt. ff. de publi. l. i. in p̄n. §. i.

m Casu. imo et si q̄cūq̄ m̄ d̄. nā et si p̄ furtū et rapinā vel
aliā vi amiserit nō tñ h̄z in re actōz directāz s̄ h̄ac. s̄ h̄eat
et alias actōez vt furti. l. vii. rap. et si. vt. s. de obli. ex de
lic. §. s̄ et l. one fi. et l. vii. rap. §. fi.

n Nullā. de alijs aut̄ realib̄ p̄stat. s̄ de hac rei ven. du
bitatur

o Directā. s̄z nū q̄d publiciana p̄petit rōe vt il̄ dñq̄. q̄
dā dicit q̄ sic dicētes q̄ vt il̄ dñus h̄z cui publi. p̄petit.
et dicit h̄ac esse cāz p̄bliciane sic directū tōminū ē cā di
recte actōis in re. vt. ff. de rei ven. in re. Alij dicit q̄ nec v
tile dñm h̄beat cū ille q̄ vtile dñm h̄z etiā p̄ dñm
agat. vt. ff. si ager vec. vel emphi. pe. l. i. et l. ij. et l. iij. q̄d non ē
in publi. vt. ff. de publi. l. p̄. et fi.

p Vendicet tōminū. b̄ vt falsuz. nā aut̄ h̄alro dñm
et tñc nō vendico q̄d h̄eo. si nō h̄eo nec tñc vendico. vt. ff.
de rei ven. l. in re. i. rñ. It̄ dñm ē ius et res incorpalis quō
ḡ vendicaf. s̄z dic dñm. i. re rōe dñq̄.

q Casu. s̄. isto sup̄dicto.

r Actōz. q̄d erat fm̄ ius civile

s Actio. s̄. publiciana. vt statū sub iur̄it ake nisi p̄tor aci
onis nomē diceret in factū dare sic ex civilī obligatōe
noua dat̄ ex lege p̄ditio. si nō caueat de noie actōis. vt

ff. nau. cau. sta. l. idem. §. i. et ff. de d̄di. ex le. l. i.

s Dicit. et sic videtur q̄ p̄tor p̄mittit mentiri quod
Pla. concessit. et idem in sequētib̄ tribus casib̄. et ta
cit. l. de bo. ma. l. i. unde sic libellum formabis. p̄to tales
rem quam possides et quam emi vel alia simili iusta cau

natiōis aut totis aut legator
nec dū eius rei dñs effect? si
ei rei cāu possēssionē amiserit
nullā h̄z in re directā actōez
ad eā p̄sequēdam. Quippe
ita p̄dite sunt iure civilī actio
nes: vt q̄s dñm suū vendicet
s̄z q̄z sane dūz erat eo casu p̄
deficere actionem: inuenta
est a p̄tore actio: in qua di
cit is qui possēssionē amisit
eam re se vsucepisse: quā vsu
nō cepit: et ita vendicat suam
esse: que actio publiciana ap

sa habui. quia di
co me vsucepisse.
nā h̄z h̄c verba me
vsucepisse directā
rei ven. magis vi
deant̄ inducere tñ
ex adiunctis pub
licianam signant.
Alij dixerunt ita
esse formandū pe
to rem talē quam
dico meam. sed q̄z
forte nō possem p
bare meaz p̄pono
publi. Alij dicunt
viranq̄ alternati
ue p̄poni. s̄. rei vē.
et publici. b̄ mō pe
to rem talem iure
directi tōminū vt
quasi. et hanc app

bat p̄suetudo. Sed certe prime duē non placent. q̄z quo
modo diceret rem suam vsucepisse cum hoc non sit ve
rum. si enim piuraret in sacramento calum. l. de sacra
men. calum. l. ij. Sed illi respondēt. quia hoc facit lege p̄
mittente unde non periurat. arg. ff. qui satisda. cog. l. fi.
Sed nec vltima placet quia vnaz debet eligere et nō plu
ribus agere actionibus. vt. ff. de regu. iu. l. nemo. §. quoti
ens. Dico autem quarto esse formandū in hunc mo
dum libellum. peto rem tale mihi restitui iure quasi tō
minū p̄inde ac si vsucepissē. verbum. n. quasi positum
ē. et alio. hic repetere s̄ h̄tudinariē ponatur non affirmari
ue. i. directe. sicut vendicare quo ad effectum re vere vsu
capta ita nunc quasi vsucapta. et idem in sequētib̄ casib̄
bus. Et p̄dictis patet q̄ quinq̄ sunt necessaria vt tenur
publiciana. s̄. traditio vel quasi q̄d dico p̄pter res incorpo
rales que tradi nō p̄nt. vt. ff. de acqui. re. tō. l. seruus. §. in
corpales. et ff. e. l. i. et l. publi. §. i. Sc̄do q̄d ex titulo apto
ad mutatōz dñq̄ vt hic dīc. vel ex venditōe vel si. It̄ q̄ a
nō dño accepit. nā als dñm esset trāst̄atū. vt. ff. eo. l. i. §. i.
It̄ q̄to q̄ bona fide accepit vñ credidit se dñm factū eē
tñc. vt. ff. de acq̄. re. tō. l. eni q̄ a furioso. §. p̄tor. Quinto q̄
credidit se dñm hodie nō esse cū p̄ onit eā als h̄bi ess̄ d
rius. S̄z tantū duo ex h̄is q̄nq̄ sunt difficilia agentī. s̄. p
batio traditōis et tituli. reliq̄ p̄stāt in intellectu agentis
cū sit de sua p̄scia q̄ p̄ testes p̄bati nō p̄nt. Sed q̄d si du
bitat vtz actor hodie fuerit dñs vel n̄. An. salua fide po
nat q̄d sibi meli v̄t vel rei vē. vel p̄bli. s̄z q̄n penit ē in du
bio p̄ponat publicianā et in ea obtinebit nisi aduersari
p̄let auctore h̄ dñq̄ fuisse q̄d si p̄let dabit h̄uic rei vē. q̄
egit. n. actōe publi. et succubuit n̄ repellit a rei vē. directa
vt. ff. de euic. m̄ior. §. si seru? et q̄dā dixerūt d̄ in vtroq̄ ca
su. q̄z ius suū v̄sticū et q̄lectū in p̄mo iudicio deduxisse
v̄t. vt. ff. de excep. rei iudi. si m̄t. §. eadē. Sed expone vñ
de cūq̄ et q̄lectū. i. siue de iure civilī siue de iure gen. dum
mō directū. vt. ff. de rei ven. in re. i. p̄n. At illi dicebāt siue
directū siue vtile. et ita p̄z q̄ cū sint d̄rie rei ven. directa et
publiciana vno libello p̄poni n̄ p̄nt. vt. ff. si seru? ex. l. i. s̄z
ex p̄suetudine d̄riū seruaf. nā vtracq̄ s̄l p̄ponit h̄z sup̄ v
na p̄bōnes tñ inducat ne sibi d̄rius sit. q̄d certe ē d̄. l. i.
et l. et reglāz illam. ff. de regu. iu. nemo. §. q̄nens. et h̄z p̄te
actoris. ex p̄te aut̄ rei spectamus an possideat vel tōlo de
ficiat possidere. vt in rei vendi. diximus. nam p̄ omnem

possidete daf pter qd dñm. vt. ff. de publi. l. p. r. l. fi. si enā
 dñm daf i sercalib. Primus ē si a nō dñm emit q p ea ve
 ro dñm succedit ad eū possessio redierit. nā h sit factus
 dñs tēf m pbliaana. vt. ff. d excep. reuēn. si a tico. Scdōs
 ē si rē a n dñm emi p ea rē dñs voluerit a me vēdica
 re. h ego fui abso
 lutus. r p ea res ad
 illū redit agā pbl
 lici. r si excipiat de
 dñio ego replica
 bo. qz qñs eo agēte
 fui absoluit. vt. ff.
 de excep. rei iudi. si
 qd rē. Tertius ē si e
 gi noralis d bo. fi.
 pos. serui. r ipetere
 dit eū mibi p no
 ra siue eum d me
 possidete ver dñs
 agat. siue eo possi
 dēte ego agā pbl.

pellatur. qm primū a pblcio
 ptozei edcō pposita est. Rur
 sus ex diuiso si qd cū reipb. cā
 abesset vel in hostium ptā
 te esset rem eius qui in ciui
 tate eēt vsucepit: permittitur
 domino si possessor reipubli
 ce causa abesse desierit. tunc
 intra annum recissa vsucapi
 one eā petere: id est ita petere

obtimeo. vt. ff. de nox. gñat. r. l. p. in fi. Quartus ē si ego
 fui missus i possessionē vicie domi quā aliqds bona fide pol
 sidebat poss. n cauēte r tūc ver dñs iueniat possidere vi
 forie. r vñ vi infdcm r pbl. hēo. vt. ff. d dā. infec. dāni. s
 n solū. Quis ē ad qd sit rē possideā r eā n tolo s cul
 pa desij posside r sic lū estiatōz tñ fm ius vēdicāti pñtū
 vt. ff. d rei vē. q restitueret. s si p ea res ad dñm redeat a
 gā pbl. d eū. vt. ff. d rei vē. si culpa. l. expōe. l. illā vt hēat
 vtilē actōz quā actor dicit qd hēat qd nō emisse videat
 Serrus ad qd si me mādāterē meā vēdidisti s me pbi
 bēte tradidisti ēptori. hac actōe l. excep. defendit. pterea
 ē r me dñm hac actōe agit. vt. ff. d publi. si qd pbiuit.
 a Publicio. sic ab aquilio aquilia fuit inducta. vt. s.
 ad. l. aq. s. ex b tñ capite
 b Rursus ex diuerso. i. eōrio nā sup affirmādor se vsu
 cepisse dic. b negādo r aduersariū n vsucepisse dicet.
 c Reipb. s. citat romāe. vt. ff. d s. sig. eū q. idē ex gñali
 cla posita d resti. ma. l. i. fi. Idē in ceteris citatibz dñm
 ē. vt. ff. de resti. ma. l. s. r si ptoze s. p. Idem etiā si cā
 municipij alic. vt. ff. d resti. ma. l. legatur.
 d Abesset. als abñs effz qz abfuit reipub. cā rē pñq du
 obz mōis potuit vsucapē. s. p. se. r qz rē illā detulit secū si
 ue tōmī dimisit r aio possedit. r vt dē de eo q ad nundi
 nas pfect. ē. vt. ff. de acq. poss. clā. s. qd ad nūdinās. It p
 alit. l. p. si nō vel seruū vt statū in captiuo dicemus
 e Vel i hostiū. Qui sunt hostes d. ff. d cap. hostes. r de
 s. sig. hostes. s. qd. s. qbus pplus romanus bellū indixit
 vel q ppo romano bellū indixerūt. Si g ab alio qd capia
 tur nūqd b locū habebit qd hic d. Credo q sic hē qñ ab
 est cā alic. ciuitatē vel municipij. vt. s. dictum ē. In hoc
 autem differunt. quia non fiunt serui talium hostiū. vt
 ff. de cap. hostes. r sic poterit facere testm qd als nō posset
 cū esset seruus. immo r eius obles nō pt. vt. ff. d testa. l.
 eū qui. r. l. obfides.

f Prāte. i. seruitute als accipit p iurisdicōe. vt cū dici
 m p tās h p tātē l. hōies de iuridicū. r de iurisdicōe. itē po
 nit p oledicētia in q prāte mōach. ē sub abbate. r clerici
 sub plāf. itē ponit p dilectōe sū pietate. r b patriā p tās
 d. vt. ff. de s. sig. p tāt. S. quō iste ab hostibz capt. poter
 rit vsucapē cū ipe ab alio possideat vt. s. de iure pso. s. ser
 ui. g ipe possidere non pt. vt. ff. ad. l. iul. de ad. l. sic eueni
 et. r. ff. de acq. re. to. homo liber. s. quicquid. ergo nec vsu
 capere. vt. ff. de vsuca. sine possessione. Rñ. vsucapit p fi
 lium vel p seruū in re peculiari. vt. ff. ex q. cau. ma. item
 aut ptoz. s. b aut. r. s. denig. r. l. ait ptoz. s. h i plane. r. ff. de
 vsuca. iusto. s. fi. S. nec vt q p seruū possit captiu. vsu
 cape. vt. ff. de vsuca. neq seru. S. dic q illa loquit in cā

nō peculiari qd rē ē. vel loquit ipa xitate inspecta hic
 aut iure postlimini in pecto qd pualet veritati. vt. s. q.
 mo. ius pa. po. sol. s. si ab hostibz.

g In citate. q. d. q nō abest. Quid g si vterq abest. r al
 ter alterius rē vsucapit. Rñ. r tunc h locū ista restitutio

vt. ff. q. ex cau. l. fi.
 vt aut desin. re ab
 esse cū tōmūm re
 dūt vel redire po
 tuit finito negotō
 p q erat abñs. It
 ē si pñs rē abñs
 vsucepit. vt. ff. q.
 ex cau. ma. l. i. s. ea
 dē xba. r tñc siue
 ppleta ē tota vsu
 capio in pñtia. i. j.
 modicū tpus siue
 in abñtia siue po
 stea paz idē ē. vt
 ff. e. ab hostibz. s. s.

vt dicat possessorē vsu nō ce
 pisse. r ob id suā eē rē. qd gen
 actōis qbusdā m r alijs fili eq
 tate motus ptoz accommo
 dat: sicut ex latiore digesto
 rum seu pandectarum volu
 mine intelligere licet. Item
 si quis in fraudem creditor
 rem suam alicui dederit: bo
 nis eius a creditoribus posses

qd. r tūc dē desinere abesse nisi iusta cā ipeditus fuerit in
 redeūdo. statuit. n. ei. r. milia diurna. vt. ff. ex q. ca. ma.
 si cui. s. rādū. S. p p q de necessitate abñtia tñc intelli
 gatur als. vt. ff. e. l. item h i. r. l. se. sed xbu desierit hic pos
 tū strictius ponitur. i. q possit pueniri.

h Annū. l. vtilē q dtabat ex. ccl. xv. diebz. vt. ff. de sta
 li. cū leres. s. si stich. i. qly actor habuit facultatē agēdi.
 nec ipeditet p se nec p reū nec p iudicē. nā b tña necaria
 sunt vt vñl dies l'ān' currat. vt. ff. d diuer. r tē. pscp. l. i.
 hodie xbo i oib' restōib' qdriēniū p tūuū pputat. vt. l. s.
 tē. in iteg. resti. l. f. r ita nō hic qd hic liber corripit p. l. i. b
 anno vñl gñat. fm qsdam. s. dico s. qz illa tñ in restōi
 bus dic vñ in alijs remanet vñl annus.

i Recissa. p iure resti. pentā a iudice viuo vt subducas
 tps vsuca. q fuit abñs. vt. l. s. resti. mi. l. i. q. sic r miores
 petūt. vt. ff. d excep. l. exceptōes q p sone. i. fi. l. r b p. s. qd
 postulare pñt a mortuo ptoze pcedit eis. vt. ff. e. l. i. p to.
 restituit g eos ptoz viuo vt sic agāt ātiq actōe ac si res n
 eēt vsucapta l' actio pscptā r iō actio ad quā restituit dē
 recissoria n q sit nomē p pñū actōis s q erat pmo realis
 siue psonal directā nūc dē vñl. vt. ff. ex q. ca. ma. l. fi. r de
 cap. l. ab hostibz. Itq dicit q statū eo reuerso hz recissori
 am. r dicit eē p pñū nomē actōis. r sic dicit q maiores
 iure actōis s miores offō iudicis restitunt. Dicit tñ
 q hz recissoria actio efficacā nō hzā qz m sūfflet in eiz
 ptoz spm vite dādo restōz qd sat recidit in pñā opi. nā
 sp vñ ē b q a ptozis mortui edicto. b sit auctoritate p
 tozis viui.

k Nō vsucepisse. r sic vt pcedere memiri qd Pla. pñ
 tetur. s. dic q nō mentis ita sibi dic restituendū ac si v
 sucaptū nō esset. vt. s. p. diximus

l Actōis. s. recissorie supdicte.

m Quibusdā. vt si rē abñs vsucapiat pñs. itē si abñs
 fuit pbabili cā vt studioz. It i vicul possit vt. ff. e. l. i. r. l.
 s. r si ptoze. i. fi. r. l. se. r de illis. l. j. facit mentōz cū dicit
 de volumine digestoz.

n Item si qd s. debitor.

o In fraudem. nota q vterq tam debitor q receptor
 oportet q fraudem participet quando titulus non ē lu
 cratiuus. si autem est lucratiuus puta donationis vt si
 dedit. r hoc intellige ad b vt creditor possit reuocare alie
 natōz tūc suffic fraudē debitoris tān intuemre. vt. l. de
 reuo. hīs que in frau. cre. l. p. r. ff. q in frau. cre. q autem.
 s. hoc autem edictum. r. s. simili modo. Et de hac fraude
 nota bonam distinctionem. quia aut adhibetur a debito
 re alienante inf viuos. aut in vltia voluntate. vel a liberto
 in fraudē pñi. s. l' inf viuos l' in vltia voluntate. si in vlt

rima voluntate tunc aut p legata aut p librates. et si p libra
res aut dircas aut fideico. si debitor i fraude alienet inf
vivos vno cau psumit fraud. l. qn oia alienant. vt. ff. e.
oas. s. l. uci. cauert qz i b cau n psumit nisi fraud aliena
tis. et io in n lucratis sufficeret b psumptio. qz. s. loqflo
lu ilucratio. l. s. lu
ci. vñ i onerosis
transacti e dñi. ff
d dñe. ep. l. si sciēs
fi at non oia n psumit.
sepe. n. de fact
ratibz suis apli. qz
a hysē sperat hies
vt. s. q ma. n. pos. s.
i fraude. d. g. pba
reeā creditor. Et
adde hic q hēs. l.
de reuo. q in frau.
cre. l. p. l. de fraude
vñi vel vñiusq seu di. ti. lucratiui et onerosi. et b di. poia
seruati et i pñono. vt. ff. d. pba. pñonū. et l. qñēs. s. q tolo
In vltia voluntate si legatū l fideico. i fraude creditor re
liq solū euerū ispicim⁹ hz fraud n infueiat vt i donatōe
cā mort. vt. l. d. iu. deli. l. f. s. si ho creditor. cū legata n
delet nisi deducto ere alieno. vt. ff. e. qd at. s. p. et ad tre
be. l. i. s. is q qdragita. idē i pñono p oia si libt i fraude
legauit l fideico. reliq t conauit cā mort. nā solū euerū
ispicim⁹ vt. ff. si qz i frau. pño. l. i. i pñ. et s. i. i libtatibz aut
in fraudem relicq distingue directas a fideicomissarijs.
in pmo casu pñiū et euerū inspicimus. vt. l. d. hys q i
frau. cre. l. si. et l. i
p Creditor. large accipe p omni eo cui aliquid delef
vt. ff. de s. sig. l. creditor. et l. creditores. et l. si cui. et i auc.
de fideiuss. s. pe.
q Rē suā. s. corpālē ex eo q dicit tradiderit. idē tñ ē in
incorpālībz vt p p multa exempla. vt. ff. q in frau. cre. l.
i. et i. et i. vñ ad. l. q aut.
r Possessio. i. possideri iussis. nec. n. re ipa a creditor bo
fuerant possessa bona debitoris cui ipse alienauerit. Et
dic possessis que remanserant et non sufficiebant. vt. ff. e.
l. airpzetor.
s Presidis. puta qz fuit p demnatus et non satisfecit
condemnationi. i. tempus vnde missus fuit actor in bo
nozum possessionem
s Permittit. l. j. annū vñlē vt. ff. de hys q i frau. cre. l. i. i
m. et eo tñ qd puenit ad eū l qd tolo fec qmin⁹ pueit
p ppetuo daf. vt. ff. e. air pñor. s. hxc actio
t Petē. s. q actōe. m. pauliana q daf creditori ad reuo
cāda corpālīa s i scm ad reuocāda iura. vt. ff. de vsu. l. vi
deam⁹. s. i fauiana. et ff. e. l. hac i scm. l. xxi. dic qd nlla dē
pauliana nisi adiectiue qz a paulo fuit inducta. s. in scm
pauliana dē q ad reuocāda corpālīa et icorpālīa ppetit.
et daf q accipietē et heredē ei⁹ in qñtū ad eos pueiat. et iaz
nō restituto ei pñor vt. ff. e. air pñor. s. f. et l. se. et l. si dñitor
et l. ex hys. In eū aut q i fraude alienauit actio nō daf.
cū nud⁹ sit neqz q pñorē q emit ad b q soluāf legata. qz
transactū ē dñi vñ opz pbare fraude pñoris. ff. de pñen.
ep. l. si sciēs. vñ solū q legatarios et conatarios agūt. vñ
q eos hñt adi. inde. l. d. iu. deli. l. f. s. lñia. nisi ita fraudu
lent⁹ dispfit vt res appere n possit q casu etiā i carcerē de
trude vt. ff. e. l. f. et fauiana q daf soli pñono ad reuo
cāda ea q libt i fraude pñoni alienauit inf viuos l vltia
voluntate qmin⁹ pñon⁹ hz ternā. vt. ff. si qz i frau. pño. l.
i. in pñ. et s. i. et s. de suc. li. s. s. nra pñō. Et et caluifiana et
ipa tā pñono qz creditori ppetit. vt. ff. si qz i frau. cre. l. in
fauiana. qdā tñ dicūt q in eo q de fauiana dñm ē. ar. ff.
de vsu. l. videam⁹. s. i fauiana. s. certe ita dñi ibi in lra p
quā. et sic referat ad priaz tñ. s. paulianā. et iste due imitā

tur nāz supioris in factū pauliana. S. qro qre sint hic
posite inf reales pñoras cū ipse pñonales sunt qd pbat p
id qd dñ lra. i fauiana qz. vt. ff. de vsu. l. videam⁹. s. in fa
uiana. nā pñe dñerat de pñonalibz vñ pñuat euz cū p
sonalibz. et pbat. ff. si qz i frau. pño. l. i. s. b actio. S. m. qz
filitudies hz cū su
perioribz duobus
casibz i eo q sic ibi
pmetit aliqd dñ
cere q n sit l eēt fa
ciēdū aliqd ac si n
pcessissent q pcel
sest sic et hic. itē sic
ibi sit fuocatō ita
et hic. g. fm b ita d
bēt dici hz reales
sic supiores qd qz
dā pcessit. S. m.
hic n petif q mēi
fuerit vt in supiori casu nec q mēi vt in pñic. vt. s. e. s.
alie. Nec ob. j. s. pñ. qz hylorh. ē in rē nec tñ mēi petif
qz. qz ibi qd pñe pñe q mēi. i. possessionē p hypotheca
riā actōz l seruianā. hic aut neqz possessio neqz dñm ē me
um nec fuit imo in accipietē trāsiuit hz in fraude sit cre
dentiū alienatū. vt. ff. de pñen. emp. si sciēs in si. et pñite
tres actōes reuocatoz dicunt. S. vñ oriz b actio. m. ex
qz maleficio qñ volus fuit in vendente et emente. si tñ in
vendēt tantū tñ pñt dici ex quasi dñtu si agit q illū possi
dētē. S. nūqd hz retētōnez vt ab eo nō reuocet si vult
soluere qd sibi creditori reuocare volenti dē. qdā negāt
vt ar. ff. de amo. si cū tos. s. si. et l. se. Sed dñico ad instar
posterioris creditoris si vult soluere pñori qd sibi delef
pñt habere retētōz. vt. ff. de euic. l. euic. us. qd dic vt. ff. de
hys que in frau. cre. air pñor. s. illud
v Transisse. viderur q q pmetit mentiri qd nō ē ve
rum s. ita petif ac si māsissent in bonis debitoris. vt. s. e.
s. alie. et s. rursus.
v Itē seruiana. q. d. nō solū publiciana et reuocatoria res
ales sunt et pñorie et qñ dñi ē. s. etiā due iste capiunt
vim ex pñoris iurisdictionē. i. pñorie sunt vt hic et ff. d. pac.
si cui. s. de pñore.
r Quis. s. dñs fundi siue sit priari⁹ siue nūm iscolar.
Itē etiā p deterioratōe totius. vt. ff. q. ex ca. pi. ta. l. q. hz
ex locato sit actio.
y Coloni. subaudi vel in qñlini. nā reius res sunt tacite
obligate. vt. ff. q. ca. pig. ta. d. l. q. et colonus in villa in q
linus in ciuitate. vt. ff. d. acq. poss. res pigris. Differentia
ē inf has duas tacitas obligatōes. nā i rusticis ita demū
si dñs sciat iducta et illata. i. vrbano siue sciat siue nō. Et
ē rō. qz sancta rusticitas oia palā hz. s. in qñlinus multa
etiā dā appoztat q locatoz i gñat vt. l. loca. certi iure. Itē
cum vtroqz si eo aio sunt inducta vt ibi sint ppetuo nō
ad tempus. vt. ff. de pig. debitor. et ff. q. ca. pig. ta. d. in pre
dñs. s. i
z Pignoris. s. taciti.
a Fundi. vel totius. vt. s. dictū ē.
b Quasi. hxc ponit ad dñiaz supioris vtraqz seruiana
dē a seruando forte dicta cum omne ius aut in acquire
to aut in seruando aut in amittendo consistat. vt. ff. de
le. et se. con. l. si. Sed que ē differentia inter seruianaz ac
tionem et saluianum interdictum. cū illud ad idē com
petere videatur. vt. j. de interdic. s. interdictum. Rñ. quia
in seruiana oportet q creditor plet debitorē fuisse to
minum tpe obligatōis. vt. ff. de pig. et q nō su nt. s. i. sed
in saluiano sufficit q plet eum possedisse. vt colligit. ff.
de salui. interdic. l. i. in pñ. et diximus. j. de interdic. s. in
terdictum
a Nihil infest. nisi i sono voc. vt. ff. d. pig. l. res hypore

te. s. ite pign^o. imo et etiā q̄tū ad actōs vñ infesse. nam p̄ scriptio hñi pign^o nō currit cū possideat. sec^o i hypotheca ria cui currit p̄scriptio infdū. x. infdū. xx. infdū. xxx. infdū xl. an. vt. l. si aduer. cred. l. i. r. q̄. l. d. p̄script. xxx. vel. xl. an. cum norissimi. r. de anna. excep. l. i. s. i.

b De q̄re. mobi li l' immobili tradat creditori vel n. cor palis l' cor pal' ex cepta vbitia fuis tute q̄ n̄ p̄t obliga ri ne ruinis citas reformet. vt. ff. de pig. si i. q̄. s. f. r. l. se c. Appellone. scz hypothecaria vt hac actōe peti possit a q̄libet possessore d. Jaxine. hoc abūdat. vt. l. d. te sta. ma. l. f. s. i. duo eni oz intueire vt sit pignus r q̄ tra dat creditori vt b r q̄ mobil' sit. cur pign^o a pugno di cat. vt. ff. de d. fig. plebs. s. pign^o. Si at mobil' ē r n̄ tra dat. itez si mobil'

ē tradat vel nō hypotheca ē. p̄ q̄ q̄tuor sunt p̄torie ac tiones in rē. s. p̄bli. r. recessoria r seruiana r q̄i seruiana. itē alie duereales p̄iudiciales. vt. i. e. s. p̄iudiciales. Et r alia q̄ daf supficiario q̄i q̄s ad nō modiciū tps p̄durit. vt. ff. d. supfi. l. i. i. f. i. r. n. r. s. q̄ ait. r. l. f. r. ff. de rei ven. sup ficiario. r. l. p̄torie. Est r octaua actio i rē vt q̄ daf metū passo. nā illa p̄torie ē i rē vt. ff. q̄ me. cā. metū. s. volent Sūt r alie. s. l. b. p̄l. l. hereditat' petitiō. itē fideicō. h̄re. p̄i l. b. p̄l. p̄ma daf ei q̄ succedit p̄ p̄torē. scdō ei cui p̄ treb. hereditas restituta ē. vt. ff. d. l. b. p̄l. l. p̄. l. i. r. q̄. r. ff. d. fi. de i. cō. l. x. p̄. l. i. r. q̄. r. i. q̄. r. sic. r. sunt p̄torie in rem.

e In p̄sonā. q̄ d. dicitū ē de realibz p̄torijs sequit̄ de p̄ sonalibz. s. p̄torijs l. r. de q̄busdā p̄sonalibz s̄ m̄p̄sonerit in. s. item si quis.

f De pecunia. vt. ff. de p̄sti. p̄. l. i. in p̄nc.

g Qui filius. s. q̄ ad q̄dā q̄vtra p̄ dabat vbi q̄s p̄stue bat se solutur p̄ se vel p̄ alio s̄ r dissit' videbat. q̄ ac tio de p̄stituta p̄ his t̄m rebz i p̄stōe deducit p̄petebat i q̄ bus mutuū p̄stuit. s. q̄ pōdere nūero r mēsurā p̄tinent. S̄ receptiua q̄i alie res in p̄stōe deducebant. s. l. d. p̄ om nibus p̄petit actio de p̄stituta. cū oēs res appellone pecunie p̄tineant. vt. l. de p̄sti. p̄. l. i. s. p̄.

h Constitōe. vt. l. de p̄sti. pec. l. i. q̄.

i Ea. s. recepticia

k Itē p̄tor. s. c. exponit. j. i. p̄ri. s. r. iō hic non dicas.

l Et alias. de q̄bus dixi. j. s. penales.

m De pecunia. in hac actōe q̄ sic vocat.

n Et oibz. scz ap̄t alis obligat' p̄ se vbi p̄ se infuenit p̄stō vel p̄ alijs vbi p̄ alijs interuenit p̄stō. Sic q̄ furio sus cū nec p̄ se nec p̄ alijs obliget nec p̄stituere se delere potest. Idem in p̄digo r similibz. Item mulieres cur alias p̄ se tantum obligentur. r h̄ constituent p̄ se tan tum r non p̄ alijs. vt. ff. de p̄sti. p̄. l. i. s. i. r. i. q̄.

o Constituerunt. vt puta per h̄c verba constituo me soluturum quod ego vel ille debet r similia. vt. ff. d. p̄sti. p̄. qui autem. in fi. r. l. se. r. hoc ita si sit debitum quod p̄ cedat siue ciuile r nāle sit. siue nāle t̄m. siue p̄torij. sec^o si ciuile t̄m. vt. ff. d. p̄sti. p̄. l. i. s. p̄. r. fi. r. l. i. q̄. s. i.

p Nulla. q̄ ex nudo pacto oritur actio q̄d ē d̄ ius com mune positum. ff. de pac. iure gen. s. sed cū nulla. r. s. q̄nū mo r. s. marcellus. r. s. idem rñ. r. l. de pac. l. legem. r. ē s̄ ideo forte sp̄ale quia sicut vnum p̄ eo qui p̄stituit indu citur vt non teneat nisi elapsis. x. diebz. vt. ff. de p̄sti. pec.

pecunie p̄stitute trāssusum ē r ea q̄i supuacua. visa ē cū sua aucte a n̄tis legibus recedere. Itē p̄tor. p̄posuit actōz de pe culio seruoz filiozūq̄ familias r ex q̄ q̄rit an actor iurauerit r alias q̄ples. De m̄ pecunia aut p̄stituta cū oibz agit qui cumq̄ pro se vel pro alio solu tuos se constituerint nullo scilicet stipulatione interposi ta. Nam alioquin si stipulati p̄miserint iure ciuili tenētur

Actiones autem d̄ peculio ideo aduersus patrē d̄m̄ue compauit p̄tor. q̄ l. ex p̄ctu filiozū seruozūque ipso iu re nō tenentur: equum tamē

p̄missor. cum als statim teneatur. vt ff. de d. ob. eñ qui calendis. s. q̄tēs. r. de vbo. fig. cedere diem. r. sic aliud d̄ eum vt ex nudo pacto teneatur. r. ff. de iureiu. eum q̄ in p̄n. Sunt r alij adhuc sententia in quibz ex nudo pa cto oritur actio vt ecce intonatōe l. d. die. l. olim fuerat necaria stipulatio vt. l. d. tona. si q̄s argenti. s. sin aut. Itē si mulier corē sine stipulatōe da re marito ouenit vt. l. d. tot. p. l. ad erac. r. de rei vt. ac. l. i. s. i. Itē si q̄s ob honore tecteti vel

decernendum palam pollicitus fuerit. i. sine interrogatō ne. vt. ff. de poll. l. i. s. i. r. l. pactū. Itē in nautico fenore vt ff. de nau. fe. l. piculi in fi. Itē in accessiōe frumenti vel vi ni vel ordeī. vt. l. de vsu. fru. Itē in vsuris citati p̄missis vt. ff. de vsu. l. etiam. alias aut p̄pter sui frigiditatē nudū pactū actōz p̄ere nō p̄t.

q Iure ciuili. vel actione ex stipulatu vbi incertum ē ex stipulatione vel condicione certi que ex stipulatione oritur vbi est certum. vt. s. de d. ob. in p̄n. que stipulatio ē a iure ciuili inducra vt hic cum de iure gen. ipa non fu it licet alij contractus fuerint de iure gen. vt. s. de iu. na. gen. r. ci. s. ius autem. non autem dicitur ideo de iur ciu li q̄ non habeat in se naturale vinculum immo h̄. q̄ si ne p̄sensu non valet qui p̄sensu ē de iure naturali. vt. ff. de pac. l. i. s. p̄.

r Actōes de peculio. volūt q̄dā dicere h̄c esse p̄p̄ia no mina actionū. s. de peculio r d̄ in rem vbo r q̄ iustū. Itē exercitoria tributoria r institoria ex eo q̄ leges plerūq̄ appellant eas actiones vt hic. Sed verius ē vt adiectue ponantur. sic. n. d̄ mandati actio de peculio. vt. ff. de pe cu. l. i. q̄. s. cui cōgruit.

s P̄tes. s. respectu filij.

t D̄m̄ue. s. respectu serui. sunt. n. correlatiua

v Ipso iure. scz ciuili quod non vult vt alter ex alteri^o p̄sona obligetur. r sic pater non debet teneri p̄ filio inspe cto iure ciuili. sic inspecto seruo non d̄ teneri tominus quia seruus p̄ nullo est inspecto iure ciuili. vt. ff. de regu. iu. quod attrinet s̄ tamen p̄toriequitatem considerat vt quia peculium quasi patrimoniu ē filij vel serui vt sub iat. quia quod p̄monia queritur. vt. ff. de pecu. peculij um. vere tamen non ē patrimoniu filij peculij. vt. l. de inof. te. l. fi. in fi. item nec serui. vt. ff. de d. ob. l. lile r homo ideo aut q̄ quasi m̄monium ē p̄fex p̄ filio d̄m̄ p̄ ser uo teneri dicit. diligens t̄m distinguas vtz d̄at h̄i^o vel seruus vel quasi d̄h̄at. Item vtz delinquat vel q̄i si d̄h̄at quilibet illoz tominus vel pater actione ex eo p̄ctu tene tur in peculium in cuius p̄demnatōe deducit ex ipo pe culio q̄cqd seru^o nālit d̄no debuit vt q̄ d̄ns suo mutua

uit l'als secū drit. itē deducit qd̄ delef bis q̄ sunt i p̄tate
dñi l' tutela l' cura. cū videat dñs p̄ueisse vt. ff. d̄ pecu. l. si
dānū. §. i. r. obligat. n. fu. dño nālī. vt. s. d̄ fideius. §. i.
r̄ sunt b̄ cōia i fuo r̄ filio exceptacā mutui. ex q̄ nec fili?
nec p̄ tēf. sec. i fuo. vt. j. t. i. §. illd̄. l. ad mace. l. p. itē que
dca sunt qñ d̄ hit b̄
fili? l' seru? eadē r̄
qñ q̄ d̄ hit. vt. si al
teri negocia gessit
vt. ff. d̄ neg. ge. si fi
li. p̄ h̄ac actōz te
net d̄ pecu. ad huc
p̄ l' dñs. qñz tēf d̄
i rē h̄o qñ. l. fili? l'
rē p̄ris. l' seru? i rēz
dñi p̄uertit. r̄ ē in
solidū vsqz ad q̄
titate d̄ las. vt. j. t.
i. §. i. rē. azo. l. d̄ pe
culio agitur qñ? peculū durat. vt. j. e. §. sunt p̄trea. r. j.
t. i. §. i. rē. itē ē eractio qd̄ iussu q̄ ē in solidū qñ fili? vel
seru? iūbēte dñō l' p̄re d̄rit. vt. n. d̄ hi cū ipo p̄re l' dñō vt
ff. qd̄ iussu. l. i. §. si tē sunt alie tres. l' exercitoria q̄ datur
d̄ dñz nauis q̄ p̄posuit m̄gim nauī seruū suū. r̄ ei rēigra
d̄ctū fuit. r̄ iō d̄ exercitoria. qz exercitor d̄ dñs nauis.
Itē istitoria q̄ h̄z locū qñ aliqz fūi fūi tabne l' star d̄i p̄
posuit. itē tributoria q̄ agit ita qd̄ dñs vocat i tributū. vt
j. t. i. §. i. t̄roduct. r. §. i. istitoria. r. §. i. i. d̄ elicti at r̄ q̄i d̄ elicti. idē
oli seruabat i filio r̄ seruo vt. p̄ nora dari possent. vt. j. d̄
nora. i. fi. t. l. h̄odie p̄ seruū t̄m agit noralī vt ibi d̄ r̄ p̄
delicti. vt. j. d̄ nora. i. p̄n. r. ff. d̄ nora. l. i. r̄ i q̄i d̄ elictis. vt. si
seru? h̄rās cū dñō habuit suspensum vel appensuz l' ef
fudit aliqd̄ qd̄ alicui nocuit. vt. ff. d̄ h̄is q̄ deie. l. e. l. i. §. si
seru? r. l. i. §. h̄o. §. p̄toz. nisi in duobz casibz. vt. ff. d̄ h̄is q̄
deie. r̄ el. l. i. §. cū seru? r. ff. de mio. q̄ si minor. §. si seru?
Porro h̄z in delictis r̄ q̄i agat noralī t̄m r̄ de peculio agi
tur si locuplerat? ē dñs in q̄tū id peculū locuplet? est.
vt. ff. d̄ iudi. t̄a ex d̄ctibus. r. ff. de pecu. l. l. §. ex cā.

Item si quis. l. actor.

Postulāte. r̄ petē ereol' deferēte. si. n. sine volūtate
aduersarij iurare n̄ p̄h̄et iuramētū. vt. ff. d̄ iureiu.
3 Iurauerit. l' ei remissus fuerit. vt. ff. d̄ iure l. i. q̄i p̄n.
iū. nō erit. §. f. r. l. se. r̄ de re. cre. actori.

Deberi. si cū implt scz n̄ adiecta cā q̄re debeat qd̄ infor
mis dicim? si at cū forma veluti qz vendidi tūc agit act.
vtili ex eo d̄ctu nata ex facto cū p̄bitate accipiat r̄ ad
uersario s̄it actōz tribuit acti h̄e d̄ct' p̄cessit. idē ē in a
lqz d̄ctibz. vt. ff. d̄ iureiu. si duo. §. si q̄s iurauerit. r. §. idē
dicim? r. §. marcellus. itē circa actōz realē si rē suā ēē iur
rauerit dat' actio i rē vtil'. Preterea in sc̄m d̄ deferentem
tantū vel herede vt. ff. d̄ iureiu. l. nā postea. §. f. r. l. se. r̄ ita
actori in sc̄m dat' in factū in sc̄m vtil' ex eo d̄ctu r̄ vtil' in
rem. ex p̄te aut rei si iurat in actōe p̄sonali tūc excep. tan
tū p̄t. si aut in actōe reali tūc distiguit aut iurauerit rez
petitoris nō esse q̄ casu except. t̄m dat' an suā esse q̄ casu
etiā actio si res actoris ad actōez redeat nō d̄ aliū. Et b̄
qd̄ d̄rit in actōez h̄z locū si iurat ex facti delatōe b̄z si iura
tur ex traditōe sc̄a occasiōe iurisu. tūc publiciana dat' d̄
quēlibet cū sit iusta cā traditōis vt. ff. d̄ iureiu. nā p̄ ea. §.
fi. r. l. se. r̄ d̄ p̄bli. l. i. §. i. vsqz ad. l. eū q̄. Nec ob. i. e. t. l. eū q̄
§. si p̄tēti. qz ibi d̄ctū d̄ritat d̄m tantū excludit d̄ quē
publi. nō datur. vt. ff. d̄ publiciana. l. p. r̄ fi.

Justissime. qz p̄p̄ facim datur.

Actōz in factū. vt. l. de iureiu. actori

Querit. etiā si p̄iurū veller p̄bare qz suffic diuīa vl
tio vt. ff. de volo q̄ si deferēte r. l. se. r. l. de re. cre. l. i. q̄. nisi
in casibz vt. l. de re. cre. l. f. r̄ ff. de iurru. admonēdi. Et nō
qz b̄ lacim qd̄ ē de re. vt. ff. e. q̄tice. i. de veritate. vt. ff. ad. l.

cor. de fal. l. i. §. qz in rōibz triplex inuenit voluntariū qd̄
ex volūtate dat' suscipit r̄ recusat r̄ ex iudiciū vt. ff. e. l. i. ius
iurandū. Itē necessariū qd̄ necitate imposta a iudice de
fert r̄ suscipit. vt. ff. de in litē iurā. l. f. nec. n. p̄. B̄ lacim re
ferri vel recusari nisi p̄tēdat iusta cā recusatōis. vt. l. de

re. cre. gñalt. §. fin
ant. Itē iudiciale
qd̄ sic d̄ a iudicio
qñ. l. ps p̄n facim
in iudicio deferit qz
nō ē necē subire b̄z
p̄t recusari r̄ refer
ri. vt. l. e. delata. l.
gñalt. §. finant. l. s̄
iure veteri n̄ p̄te
rat recusari. vt. ff.
e. manifesti. l. s̄ fm
pla. ita demū actō
i sc̄m dat' ex factio

actionem? per quam nō illud
queritur an ei pecunia debeat
tur sed an iurauerit. Penales
quoqz actiones p̄toroz pe
ne multas ex sua iurisdic
tio ne introduxit veluti aduersus
eum q̄ quid? ex alto eius cor
rupisset r̄ in eū qui p̄ronū

si finia nō subsequat. als q̄re oriz actio in factū cū ex finia
eadē nasceret. vt. l. de re. cred. actori. S̄ nos d̄. l. n. due
sint ad idē r̄ eodē noienō nocet. vt. ff. d̄ ac. emp. nō ē no
uū. r̄ ff. de fideiuss. h̄eres a debitoze. s̄ctū fiet ex actio t̄m
vt. ff. de h̄. ob. qui bis. r̄ de reg. iū. bona fides

e Penales qz. dicitur ē sup̄ de p̄toz q̄s rei persecutor q̄s.
nūc de penali p̄toz q̄s. S̄ q̄ ē d̄ta inf̄ penales r̄ p̄secuto
rias. R̄n. multe qz penales p̄toz sunt ānales excepta ac
tione furri. vt. j. de p̄p̄. r̄ tē. ac. i. p̄n. l. s̄ rei p̄secutorie sunt
p̄p̄tue r̄ tpales actōes. vt. ff. de ac. r̄ ob. i. honozat q̄s. itē
penales odiose sunt rei p̄secutorie nō. ff. de p̄n. l. inf̄ p̄ta
tione. Itē penales nō irāseūt d̄ heredes nisi aliqd̄ ad eos
p̄uenit vel lis sit d̄testata. vt. l. de delict. defun. l. i. §. p̄secu
torie sic vt. ff. de ac. r̄ ob. ex d̄ctibz. Itē vbi plures tenent
rei p̄secutoria vno soluēte ceteri liberant nō ita i penali
vt. ff. de p̄di. fur. l. i. r̄ ff. de li. cau. l. vl. r̄ ff. ad. l. aquil. item
mela. §. si plures.

f Bene. i. fere. vel melius dic qz abundat. nam h̄e mul
te sunt.

g Quid. i. aliquid.

h Ex alio erat. n. albi de albatio qd̄a posita i loco emi
nenti vt apparet i auc. de h̄. §. cōez. ibi voce p̄to r̄. in q̄
alto erat scriptū vel de citādo aliq̄ vel de alio p̄cepto gñā
li vel sp̄ali. vt. ff. de alio scrip. l. i. r̄ ff. de iurisd. om. iū.
l. si quis id

i Corrupisset. vel posuū susculisset q̄uis nō corrupit.
r̄ siue p̄ se vel p̄ aliū r̄ t̄m ambo tenent. nec vnus liberat
aliū. r̄ ē in. l. aureos. vt. in. d. l. si q̄s. r. l. seq. tenet etia i ste
corruptoz. l. cor. de fal. vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. p. cuius pena
ē deportatio r̄ oim honoz publicatio. in seruīs etia vlti
mū supplicii. vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. in fi.

k In eum. scz filium vel libertum datur actio in factū
que est similiter vt sup̄ior in. l. aureos que datur patro
no vel patri. r̄ si libertus non possit soluere dictam pecu
niam castigabitur. idem forte in filio h̄z noralī non def.
vt. ff. e. l. s̄z de in ius vo. l. p. r̄ j. de nora. in fi. Sup̄ior tamē
punit solum volum hic solum factum d̄siderat. vt. l. de
in ius vo. venia.

l Patronum. subaudi vel patronam. item filios r̄ pa
tres eorum. vt. ff. de in ius voc. l. i. q̄. §. i. Et accipe hic p̄ro
num qui manumisit vel p̄ quo iudicatum est in causa i
genuitatis r̄ libertinitat. vel si ex causa fideicom. manu
misit. vel si emerit eo pacto vt māmitteret r̄ manumis
sit vel non manumisit. Sed ex constitutōe diuī marci
p̄uenit ad libertatem vt. ff. de in ius vo. ad optimū. §. i. r̄
l. is q̄s. r. l. si si hac lege. Itē liberos p̄roni accipe mares r̄
seias r̄ parentes etiā ad opriuos. vt. d. l. l. si si hac lege. §. li
bertos qz. r̄ §. parentes.

a Vel parētē. r̄ hic accipe marē r̄ seias r̄ vsqz i finitū

ita p*i*udicat vt si agas d*e* me rege ob*o*u*o*cia tibi q*u*o sis fu*o*
me vel fili*o*. v*n* n*o* p*o*t e*o* iudic*o* inf*o* nos vt. ff. de iudi. l. l*i*s
nulla. r. s. d*o* ob. q*u*o ex t*o*li. s. h*o* p*o*u*o*gas c*u* gl. ista p*o*ma p*o*re
sequ*o*nt ibi vt d*o*ic. l. si agas d*e* me p*o*ter b*o* r. c. r. p*o* re me a v*o*l*o*g*o*
ad b*o*. q*u*o d*o* d*o* ascriptio*o*is. r. t*u*c d*o*imittit r*o* reacipe q*u*o d*o*imi
fisti r*o* p*o*leq*u*re v*o*l*o*g*o*
i h*o*ne. p*o* g*o* v*o*bi q*u*o
r*o* fit liber l*o* seru*o*.
dico q*u*o siue fu*o* a*o*
gat d*e* d*o*im d*o*ic*o*s
le e*o* lib*o*z. siue e*o*
d*o*is d*e* fu*o*. r*o* seru*o*
fit i p*o*l*o*. lib*o*rat*o* q*u*o
b*o* actio i*o* t*o* i*o*nter
d*o*ic*o* p*i*udicial*o* vt
ff. d*o* l*o*. c*u*. l*o*beris. s.
h*o*. i*o* dico siue p*o*ro
n*o* v*o*dicet lib*o*ertuz
i lib*o*eritat*o*e. siue
lib*o*ert*o* se v*o*dicet i*o* g*o*enuitat*o*e v*o*traq*u* e*o* p*i*udicial*o* vt. ff. si i
ge. es. d*o* l*o*. i. i. p*o*n. r. s. f. i*o*nter d*o*ic*o* b*o* c*u* o*o*ff*o* iudic*o*. vt. ff.
d*o* iur*o*u. si duo p*o*roni i p*o*n. r. s. f. i*o*ge. es. d*o* l*o*. i. i. r. q*u*o. r. ff. d*o* rei
ven. l*o*. i. i. s. i. d*o* d*o*ic*o*as i t*o*ria vt siue agat p*o* p*o*ter d*o*o fili*o* in
filiat*o*z. l*o* fili*o* se d*o*icat n*o* fili*o* r*o* erit p*i*udicial*o* r*o* d*o*ic*o* b*o* c*u* i*o*
de. q*u*o d*o* d*o*ic*o* r*o* d*o*ic*o* d*o*as p*o*rono par*o*ti r*o* d*o*no. s. illa que
d*o*as lib*o*ro filio r*o* fuo e*o* d*o*ria q*u*o nulla lege caut*o* i*o*uenit. l*o*z
alie q*u*o d*o* inueni*o*nt d*o*ic*o*te r*o* d*o*rie vt m*o*dati d*o*positi r*o* fi. s.
q*u*o l*o*is form*o*at libelli i b*o*is. R*o*n. sic p*o*to Jo. i fili*o* me*o* iudi
cari vt m*o*l*o* p*o*na debita p*o*stet reuer*o*ti*o* r*o* alia q*u*o p*o*nt a
fili*o*z d*o*lent. r*o* i*o* in p*o*rono. r*o* t*o*re lata snia p*o* actore alim*o*
ra p*o*ti r*o* p*o*rono p*o*stabu*o*nt. vt. ff. d*o* l*o*. ag. l*o*. si q*u*o ali. in p*o*n. r. s.
sol*o*et. q*u*o snia p*o* xitate accipit. vt. ff. d*o* sta. l*o*. l*o* g*o*enui. r.
p*o*ba b*o* libelli formatio. l*o*. d*o* fideic*o*. l*o*. i. i. fuo r*o* d*o*no sic p*o*
to t*o*ic*o* in seru*o* me*o* q*u*o e*o* me*o* dico. e*o* seru*o* l*o* lib*o*ert*o* vt
fili*o* d*o*icet. p*o*to me n*o* inq*u*etari a t*o*icio q*u*o me vt fu*o* l*o* lib*o*ertuz
vel fili*o* t*o*z. q*u*o me in tali viculo n*o* sub*o*esse d*o*ico. vt. l*o*. de in
ge. ma. l*o*. d*o*ffamari. l*o* sic p*o*to vt ingenu*o* l*o* lib*o* l*o* fili*o* p*o*
n*o*uicet d*o* t*o*ic*o* q*u*o sic fere i xitas l*o*z. r*o* differt b*o*ab ea q*u*o p*o*
tit p*o* fili*o* i p*o*rate ex iure romano. c*u* ibi t*o* de p*o*rate q*u*oat
hic at de filiatio*o*e. vt. ff. de rei v*o*. l*o*. i. s. r*o* hic d*o*z. it*o* b*o* p*o*ria
vt hic. illa ciuil*o*. Q*u*o b*o* at m*o*is fili*o* p*o*ssit p*o*ndirum*o*. s.
de pa. p*o*. s. ius at p*o*at. s. q*u*o d*o* d*o*ic*o* p*i*udiciales. R*o*n. fm
q*u*o d*o* q*u*o in mod*o* exceptio*o*is p*o*ponu*o*nt r*o* ita p*i*udicat. vt si
agas d*e* me hereditat*o*e p*o*nt d*o*e r*o* ego ob*o*u*o*cia tibi q*u*o seru*o* sis
de func*o*ti. l*o* q*u*o ipe de func*o*ti seru*o* fuit. vt. ff. de p*o*. l*o*. l*o*. si q*u*o
lib*o*rat*o*e. r*o* fac. p*o* hac snia. l*o*. de o*o*. cog. l*o*. i. r. de l*o*. p*o*. l*o*. i. r. ff.
si q*u*o i*o*ge. es. d*o* l*o*. i. f. Aliq*u*o d*o*ic*o* i*o* d*o*ic*o* p*i*udiciales. q*u*o snia
lata sup*o* his fit p*i*udic*o* o*o*ib*o* ali*o*z. q*u*o vt. ff. de sta. l*o*. inge
nuu*o*. r. ff. de l*o*. ag. l*o*. i. s. f. r. l*o*. i. i. s. s*o* certe fm b*o* etia q*u*o rela in
offic*o*si testi d*o* p*i*udicial*o*. q*u*o p*i*udicat ali*o*z. q*u*o vt. ff. de in
of. re. p*o*ap. s. f. s. s*o* d*o* hac snia z e*o*. ff. de l*o*. c*u*. si seru*o*. s. i*o* ibi n*o*
fuit p*o*n*o*ciat*o* igenu*o* l*o* collusio ibi fuit. Vel d*o*ic fm Jo.
q*u*o p*i*udiciales i*o* d*o*ic*o*nt. q*u*o o*o*es alie. q*u*o q*u*o in f*o*reas p*o*so
nas mouen*o*nt d*o*lent filere. l*o*. de o*o*. cog. l*o*. i. r. i. i. r. ff. de l*o*. c*u*.
l*o* ordiata. r*o* ad b*o* fa. ff. de nota. l*o*. p*o*. i. r*o*n. nisi est r*o* tal*o* c*u* age
re f*o*etia si d*o*staret e*o* f*o*re seru*o* q*u*o e*o* q*u*o vt. ff. de iudi. v*o*l*o*.
s. fm b*o* c*u* q*u*o i*o*nt p*o*ronu*o* r*o* lib*o*ertu*o* r*o* lib*o*eritate n*o* e*o* h*o*c
q*u*o p*i*udicial*o*. c*u* alie q*u*o nes inter i*o*nt eos p*o*nt exerceri ve
nia i*o*nt petita. vt. s. e. s. r*o* in e*o*. s. d*o*ic q*u*o l*o*leq*u*ones q*u*o d*o*ic*o*nt
quen*o* d*o* p*o*teret si d*o*staret e*o* lib*o*ertu*o*. vt. ff. de in ius v*o*l*o*. l*o*.
s. si l*o*. ac v*o*. s. p*o*. r*o* fi. s. q*u*o d*o* si nulla alia q*u*o mouet. nonne
t*u*c iste d*o*ic*o*nt p*i*udiciales c*u* n*o* h*o*abeant c*u* p*i*udicent
Alio. d*o* e*o* q*u*o n*o*. s. Jo. d*o* inspicit. n*o*. ap*o*u*o*do. q*u*o abilis e*o*
esse p*i*udicialis sicut Augustus d*o*z l*o* n*o* sp*o*augeat vt su
p*o* in rubrica p*o*lx. s. n*o* q*u*o sunt plures p*i*udiciales ni
si p*o*tres R*o*n. sic vt hereditat*o*e p*o*nt d*o*. n*o* r*o* t*u*c cessant o*o*es
alie q*u*o nes t*o*ne c*u*pa intendit. vt. ff. d*o* p*o*. l*o*. l*o*. si q*u*o lib*o*erta
tem. r. l*o*. diuus. in fi. l*o*z d*o*ie p*o*riu*o* sit vt. l*o*. de l*o*. p*o*. l*o*. fi.

partu ag*o*cedo. Er*o* q*u*o b*o* fere b*o*
na illaz legitiaz c*u*z b*o*z p*o* qua q*u*
rit an aliq*u*o liber sit an seru*o*
Cetere ex ip*o* p*o*tozis iurisdic*o*ti
one subaz capiunt. Sic itaq*u* b*o*i
scretis actionibus certum est
non posse actorem suam rem
ita ab aliquo petere: si apparet

s. i. r. i. Item quo iure ascriptic*o* coloni censui r*o* filiaspe
tuntur. R*o*n. v*o*tili p*i*udiciali directa n*o*. r*o* ip*o* coloni se p*o*
t*u*nt in lib*o*ertat*o*e d*o*ria p*i*udiciali v*o*tili n*o* directa. ideo q*u*o li
beri sunt non serui. vt in auc. de san. ep*o*l*o*. s. ascripticio*o*s. r.
s. si seruus. Item ideo p*i*udiciali. q*u*o paz a seruis distat

q*u*o ad seruitia q*u*o fa
cere d*o*lent. vt. l*o*.
de agri. r*o* c*u*. ne diu
ti. l*o*. xi. s. aliq*u*o d*o*i
c*u*nt q*u*o of. iudi. p*o*
tunt r*o* petunt. vt. l*o*.
in q*u*o. cau. c*u*. d*o*nos
accu. p*o*l*o*. l*o*. l*o*. i. r. s.
certe o*o*ff*o* iudicis
n*o* p*o*ssit h*o*re locuz
ad futuras p*o*stati
ones. vt. ff. d*o* v*o*l*o*.
l*o*. i. Aliq*u*o d*o*ic*o*nt h*o*re
locu negatoziaz r*o*

e*u* dare oportere: nec. n. q*u*o ac
toris e*o* id ei dare o*o*z. q*u*o. l*o*. d*o*ari
cuiq*u*o itelligit id q*u*o ita d*o*at vt
ei fiat. Nec res q*u*o ia actoris e*o*:
magis e*u*is fieri p*o*t. Pla
ne odio furu quo magis plu
rib*o* actonib*o* teneantur effec
tum e*o* vt extra penam dupli

p*o*ffessoria v*o*tilis vt q*u*o d*o*at directa seruitutib*o* ali*o*z. b*o* v*o*til
dic d*o*at q*u*o nihil e*o*. s. si q*u*o ad aliq*u*o annua seruitutia teneat
tur q*u*o iure p*o*nt vt d*o* d*o*net vt p*o*stet in p*o*stet. r*o* ipe q*u*o iure
p*o*nt absolui. R*o*n. s*o* p*o*to q*u*o iudicis o*o*ff*o* b*o* fiat siue p*o*ro
missa fuerit h*o*c seruitutia ex p*o*suetudine d*o*lent. s. r*o* serui
tia ip*o*a posita l*o*go t*o*pe ex p*o*missio p*o*tuntur. vt. ff. de v*o*l*o*. l*o*.
c*u* de in rem v*o*l*o*.

g. Ex quib*o*. s*o*z trib*o* p*i*udicialib*o* que p*o*missio p*o*babit
ex l*o*go v*o*l*o* vt ibi.
h. Fere. ideo d*o*ic q*u*o in ciuilib*o* q*u*o n*o*ib*o* q*u*o tuoz d*o*siderant
s*o*z actor iuder r*o* reus r*o* ip*o*a res. hic aut id*o* qui p*o*uenit r*o*
p*o*uenit. vel ideo q*u*o p*o*toz introduxit de p*o*tu agnoscendo r*o*
ad se p*o*sules p*o*firmant.

i. Legitiaz. i. de iure ciuili
k. Sic itaq*u*z. format h*o*c itaq*u*z ex alia diuisione q*u*o fit s. e.
s. i. q*u*o. d*o*ic*o*nt e*o* q*u*o sunt in re: actio*o*es r*o* que in p*o*sona. itaq*u*z
sic eis d*o*ic*o*nt. i. s*o* p*o*at r*o* diuisis p*o*z q*u*o h*o*c regula e*o* s*o*. q*u*o p*o*
sonalis actio q*u*o p*o*nt ad d*o*adu n*o* p*o*nt it p*o*re sua alicui
vt hic. ideo d*o*ic ad d*o*andu q*u*o ad tradendu b*o*n p*o* d*o*ari ac
tio p*o*sonal*o* vt p*o*modati r*o* d*o*positi r*o* fi. Et e*o* ita vis inf*o* d*o*are
r*o* tradere vt hic sub*o*icit. r. ff. de act. emp*o*. l*o*. l*o* empto. in
p*o*n. r. ff. de b*o*. ob. vbi autem in fi. r. l*o*. si rem tradi. r. l*o*. n*o*o.
r*o* hoc est quod sub*o*icit si apparet eum dare oportere. r*o* ita
agit in p*o*sonam vt aliquid t*o*etur. Sed quidam d*o*ic*o*nt vt
Pla. q*u*o h*o*c s*o*ba si apparet eum dare oportere sunt nomia
ciuili d*o*am actio*o*s.

l. Oportet. i. o*o*z q*u*o n*o* d*o*ic e*o*. n. i*o*ssibile q*u*o d*o*ic vt sub*o*icit
quia dare est accipientis facere vt sub*o*icit nec res que
r*o* cetera.

m. Magis. Sed o*o*ponitur pluries d*o*ic*o*nt potest. vt. ff.
de excep. rei iudica. l*o*. r*o* an eadem. s. actiones. in fi. s. ergo
pluries dominiu*o* potest fieri meum. Sed non sequit*o*.
nam licet pluries d*o*ic*o*nt tamen semel facta sua non
d*o*ic*o*nt plus fieri sua. vt ibidem d*o*ic*o*nt. r. ff. de acquir*o*nt.
p*o*ssess. l*o*. i. i. s. ex pluribus. r. s. de leg. si rem legataru*o*. nisi
iterum d*o*ic*o*nt esse sua vel mea. vt. ff. de v*o*l*o*. oblig. si
rem meam.

n. Plane odio. Sed in quo vertitur istud odium. Res
pondeo. quia in conditio*o*ne furtiua quis de facto infa
matur apud bonos r*o* graues. vt. ff. de obse. l*o*. honori. licet
non infamia iuris. vt. ff. de actio. r*o* obligat. l*o*. cessat. sed in
rei vendicatione neq*u*z de facto neq*u*z de iure infamatur.
Item multa veniunt in conditio*o*ne furtiua que non ve
niunt in rei vendicatione. vt q*u*o interitu rei non libera*o*nt.
sed in rei vendicatione. vt. ff. de condi. furti. l*o*. in rem. r*o* i*o*
malum est furi q*u*o hac actione teneatur. Item sicut p*o*
test alicui plures habere reos debito*o*es. vt. ff. de l*o*. l*o*. l*o*. si
quis d*o*ced*o*s. s. fi. r*o* habere plures actio*o*es. vt. ff. de l*o*. l*o*. c*u* i

De actioni. LXXXVIII

filius. s. varijs. ita e contra delicti nocere si plunbo te
neat actionib. l. etia nulla alia eet utilitas. Itē nūqd
vna tollit p alia. dic q sic. vt. ff. de condi. fur. si p fure. s.
a Si apparet. i. qz apparet eos. rē. idē dē de furri.
actioe i psonā. Sed videt b stare nō posse. nā certū ē etī
qui agit dnm fuis
se. g. r nūc ē. qz si
ne facto suo tomi
ni si ab eo discede
re nō potuit. vt. ff.
de reg. iur. l. id qd
nōstrū. r. l. de pba
l. siue possider. g.
nō pōt agere vt si
bi dē qd ē suū. et
tū hic dicit q sic.
S; dic relationes
eē faciendā ad ge
nus nō ad specie.
q. d. ea actōne per
quā alias agit ad
dandū. i. psonali
sed hic nō ad dan
dū intendit. et ira
ē mirabile q rem
meā per psonalē
actōne peto resti
tui. alias cōtra. vt
ff. v. usufru. quē ad
modū ca. l. si. r. ff.
de condi. inde. l. si
vrbana. sed ē spe
cialē vt hic dē. vel agi etiā ad dādū scz possessionē dādā
quā amiserā p furtū. vt. ff. de acq. poss. l. rē q a nobis. r. ff.
b In rem. actiones. i. rei vendi. rē cōdi. tritica. l. ij.
canōes que pro dno iure ciuili vel gentiū qnto intēdū
tur. vt. ff. de rei ven. l. in rem. Itē nota q hic. s. locus hz
in quolibet malefidei possessore aliene rei nō solū i fu
re. vt. s. de rez di. s. si cū. r. ff. de cōdi. triti. l. i. in fi. r. l. ij. in
prin. Inter dū etiā s bone fidei possessore daf dditō ra
tione possessionis. vt. ff. de cōdi. inde. l. indebiti. s. sed si
nūmis. Sed nūquid rē suā pōt qz etiā anō fure p pdi.
sine cā repetere. vt. ff. de pdi. sine cā. p totū. ff. in quos
dā ibi dē pperere actio psonalis. nō tū talis p quā intē
datur. vt aliqd dē. Alij dicūt q si alicui inueniatur con
ditio siue cā pro sua recōpetere. rē vili negligendū est.
c Vendicationes. siue rez corporaliū rē qbz dcm ē. l.
de reiuen. p totū. r. ff. e. p totū. siue rez incorporaliū. rē q
bus vendicationibz ē. ff. si usufru. p. p totū. r. ff. si serui.
ven. per totum siue sint directe siue viles. iste vendica
tiones. vt. ff. de publi. per totum. r. ff. ager rec. per totū.
d Quibus. iō dicit qbz. qz sūt r alie qbz nō intendim
dare facere s; restitui vt cōmodari actō r depositi r siles
r iste nō appellant cōditiones in stricta significatiōe ac
cepto vocabulo vt hic dē. Vel dic q in actione cōmo
dati r depositi r siliū intendit dari vel fieri. scz ipa dē
ratio rei quasi ipm factū possit qz in stipulatiōe dedu
cere. vt. ff. de s. ob. l. vbi aūt nō. s. id qd nō fieret nisi ali
qd daret cū sue rei nulla eet stipulatio. s; aliene tū vt. s.
e Conditiones. s. appellamus. de inuti. stipu. s. i.
f Denūciare. dicūt quidā q qui volebāt aliū dūenire
pmo sibi denūciare debebāt. vt ar. ff. de serui. vr. pdi. l.
qdā. S; b nō placet. qz ex voluntate aut bonitate vel vt
banitate b sit. nō necessitate. s; dic q hec denūciatio sic
bat p mgtatus cū actioes pstruebāt vel dabāt. vt. ff. d
orig. iur. l. ij. s. omniū. qd ē hodie sublatū. vt i fi. hui. s.
dicitur. r. l. de for. tu. l. i. r. ij.

g Abusue vero. abusive dē pditio. i. actio i psonā. qz

nō bñ psonat nomē rei quā signat. qd fieri dē. vt. s. d to
h Seqns. bē terna diuisio actōnū i b ti. na. s. e. r alid
i Cōpate. i. adinuenite. k Dixte. sed nōne quedaz
sunt q nullū hōz hnt. vt si ago ne qd fiat in loco sacro
vel sancto. vel si factū ē tollat. r alie siles que neqz ad rē

sunt quedā pene psequende.
quedā mixte sunt. Rei per
sequende cā cōpate sunt oēs
in rē actioes. Eaz vero om
niū actionū que in personam
sunt he quide que ex ptractu
nascunt fere oēs rei psequē
de cā cōpata vident veluti q/
bus mutuā pecuniā. vel in sti
pulatū deductā petit actor.
Itē cōmodati. depositi. man
dati pro socio. r exempto ven
dito. locato. conducto. Pla
ne si depositi agitur eo nomi
ne q tumultus incendi. rui
ne. naufragij causa deposituz
sit. in p duplū actionez pzetoz
reddit si modo cuz ipso apud
quē depositū sit: aut cū here

neqz ad penā neqz
mixti se hnt. s; vt
ad rei reuerentiaz
vel ad publicā pri
litatē dant. ff. de sa
tis ad rei psecuti
onē scz dīnet rei vt
publice pmet. cu
ius noie agere vi
deor. vt etiā meo
noie cū cuiuslibet
interfit deū vene
rari. vt. l. de here
ti. l. iij.

l Actioes. i. que
decē sunt. vt dixi
mus. s. e. s. itē ser
uiana. S; certē
q sunt omīs pena
les. nā i eis iurat
in litē. vt. ff. de rei
ven. l. qui restitue
re. r. ff. de in litem
iuran. l. in actioni
bus. S; dic q illd
nō fit iure actiois
sed officio iudicis

vt. j. e. s. pterea. in fi. s. vñ nō dicit penales. Alij tñ dice
bāt q ideo nō dicebant penales. qz nō originaliter illd
fit qd crescat p sacramētū in litē. sed ex pumacia. vt. ff.
de in litē iuran. l. i. r iō magis attendebāt qd naturalr
erat qz qd incidenter. Sed certe actio ppositi in quattu
or casibus ab initio ē rei persecutoria. r tamē penal dē
inspecto q crescat ex contumacia. vt. j. proxi. r. j. e. s. qua
drupli. vnde prima responsionem approbo.

m Fere. fere dicit ppter actionē ex stipulatu p quā pe
na peti nec inspicit q interfit. vt. s. de inutil. stipu. s. al
teri. scdm quosdā qd ē falsum. imo ppter actionez depo
siti in quattuor casibus. vt. j. subicit. Itē ppter actioz
redibitoria q daf in duplū aduersus veditores. q neqz
precii neqz accessioes soluit. vt. ff. d redibi. l. redibitoria
n Peti actor. ad vtrūqz aūt. s. ad mutuū r ad eā pecu
niā q i stipulatu deducta ē certe pditio daf. vt. ff. si cerr.
pe. l. si qz certū. r. s. d s. ob. i pn. ita q ad mutuū dē pdi
tio spalis de mutuo. vt. s. q. mo. re. s. ob. in pn. ad pecu
niā deductū in stipulatione dē pditio certū general. si
certū sit vt. s. d s. ob. i pn. o Cōducto. S; nōne oēs
iste dant ad interesse. etiā qd ē extra rē. vt. ff. de ac. emp.
l. i. in pn. g peto aliqd qd tibi nō adest. g sunt penales.
S; dic tribz modis dici actionē penalē. Primo illa que
hinc inde ē penal vt furti r siles. qn peto qd mihi nō ab
est r qd tibi nō adest. Scdo qn ē penal ex pre vna. s. ex p
terei tū qd ē vbicūqz actoris interesse excedit id qd reo
adest i hac significatiōe actioes iste dicunt penales. s. ex
empto r siles. r etiā rei ven. qn in litē iurat. r qd i specta
psona tū rei penales dicunt pbat. ff. de eo p quē fcm ē
l. i. s. si ples. r. l. si. r. s. e. s. penales. Tertio dē penal i spe
cta psona actoris tū vt si accepisti ab aliq aliqd vt me
accusares p calūniā. nā repeto. s; nihil mihi ablit a te. s.
cui adest. vt pbat. ff. d calū. l. gñaliter. s. illd erit notādū
p In duplū. s. si re i ficietur. vt. j. e. s. s; furti. q Do
lo ipi. s. heredis. et tolo em defuncti i simplū tū. vt. ff.
depo. l. i. s. i. Et rō quare i his casibz datur in duplum. r
m m

aliquis in simpli est. quod hic ex necessitate deponitur. nec potuit
 prouidere apud quem deponeret. ut. ff. de posu. l. i. §. i. iuto. Et
 r. Quadrupli. Sed quare plus manifestum furtum puni-
 tur quam non manifestum cum claustra facta magis puniendi sunt. ut. ff.
 de adm. tuto. l. non existimo. r. ff. de ritu. nup. l. vlti. Rñ.
 imo magis delin-
 quit qui palam quam
 claustra amouet. ut. s.
 vi bo. rap. in prin-
 unde magis puni-
 tur ut ar. ff. de offi.
 presi. diuus
 s. Petes. s. reuē.
 t. Quilibet. ut. s.
 de ob. que ex deli-
 nas. §. si.
 v. L. odinio. s. fur-
 tuusque soli dominus
 et heredi et aduersus
 furem et heredem
 ff. de codi. fur. l. i. r.
 l. v. r. s. de ob. que
 ex deli. na. §. si.
 r. Quadrupli.
 vsque sex ad annus
 post annum in sim-
 pli ut. s. vi bo. ra.
 in prin. nisi in cau-
 ut si iudeus et christi-
 annus agat tunc in du-
 pli tamen agitur. ut. l.
 de paganis. l. christi-
 annis. Synagoga etiam
 raptor tenetur acti-
 one furti manifesti. Dic quod non secundum Pla. quod in dupli tamen
 tenetur si furti non manifesti proueniat. ut. ff. vi bo. rap. l. i.
 nisi in cau. ubi nec in dupli tenetur secundum eum. ut. ff. de fur. l.
 si quis ex domo. Sed certe ibi erat actus actione vi bo. rap.
 ubi sublata erat actio furti non manifesti. ut. ff. vi bo. ra.
 l. i. r. ff. de ac. r. ob. l. qui seruus. Sed satis videtur quod etiam ma-
 nifesti furti nomine proueniat et in quadrupli. ut ar. ff. de fur. l.
 si vendidero. §. cum raptor. r. l. si quis ex domo. l. Pla. dicitur.
 y In simpli. ubi non possit teneat. nam rit ut dictum est.
 tunc in simpli et non negante in dupli. ut hic. r. j. e. §. ac ille
 r. l. ad. l. acq. d. r. l. non negante. r. ff. de iureiuran. eum qui
 3 Traditur. ut. s. ad. l. acq. in prin. nam ibi diuiditur primum ca-
 put. l. acq. a tertio capite ex quo tertio fit condonatio quantum
 res retro valuit in xxx. dies. ut. s. e. n. §. ex hoc capite. item
 adiunge actionem quod me. ca. nam r. pa mixta est ut. ff. quod me.
 a Contra eos. s. heredes vel alios ca. l. si cum er. §. i. Et
 quod legatis vel fideicommissis grauari possunt. quoniam onerati sunt
 pecuniariter. ut. j. de singu. re. p. fideico. relic. i. n. r. ff. de
 le. i. plane in fi. b. Locis que multa sunt. et enumerantur
 in auct. de non ali. §. non igitur c. Distulerint. s. fraudu-
 lenter vel sine iusta causa. aliter non puniuntur. ut. ff. si cer. pe.
 l. quod te. r. ff. de vsu. l. sciendum. r. ff. de peti. here. l. illud. Et
 nota quod puniri ex praestimatione vel dilacione illicita.
 sic. ff. de edendo. l. pro. §. sed et si seruus. in fi. r. et speciale in
 his legatis. In alijs legatis vel fideicommissis prestatur
 dupli. sed vsure currit ex mora vel saltem per contestationem
 litis et fructus res restituuntur. ut. l. de vsu. leg. seu fideico.
 l. i. Item hec legata sunt in alio privilegio. ut si indebitus
 soluat non repetat. ut. s. de ob. que ex quasi d. in fi. Quid si
 primo negauit postea confiteatur. Rñ. potest penitere cum ex-
 oneret actorem a probando. ut. ff. de iureiu. l. eum qui. ar. d. ff.
 de edil. edic. l. quid si fugitiuus. in prin. Item quid si con-
 fessus est et postea negat. Rñ. puniuntur cum vltima mora no-
 ceat. ut. ff. de peti. r. como. reite. l. illud. Item quid si non

de eius de dolo ipsi agere.
 quo casu mixta est actio. Et
 maleficijs vero prodite actiones
 sunt. alie tamen pene persequende
 cum copata sunt. alie tamen pene que
 rei persequende. et ob id mixte sunt
 Penam tamen persequi quis actio-
 ne furti siue enim manifeste a-
 gatur quadrupli: siue non ma-
 nifesti dupli: de sola pena agit
 Nam ipsam rem propria actione
 persequi quis id est suam esse pe-
 tens siue fur ipse eam rem possi-
 deat: siue alius quilibet eo am-
 plius aduersus furem etiam con-
 ditio est rei. Qui autem bonorum
 rator actio mixta est. quod in qua-
 drupli rei persecutio continetur.
 pena autem tripli est. Sed et legis
 aquilie actio de damno iniuria
 dato mixta est: non solum si aduer-

inficietur sed dicat non valere. vel aliam proponat rationem
 bilem causam. Rñ. quidam quod puniuntur ne inueniatur via per
 quam negantes suam exerceant auariciam. ut. s. vi bo. rap. §.
 quod tamen. Alij contra. quod verum puto. ut. j. §. ar. ille. Item nun-
 quid hoc in legato generali et speciali locum habet. Rñ.

sus inficiatur in dupli agatur
 sed interdum et si in simpli quis
 agat veluti si quis hominem
 claudum aut luscum occiderit qui
 eo anno integer et magni pre-
 fuerit. tanti enim damnum. quanti
 plurimi et magni pre-
 eo anno fuerit secundum iam tradi-
 tam diuisionem. Item mixta est
 actio aduersus eos qui reli-
 cta sacrosanctis ecclesijs vel
 alijs venerabilibus locis: lega-
 ti vel fideicommissi nomine dare
 distulerint: vsque adeo ut etiam
 am in iudicium vocarentur. Tunc
 enim et ipsa res vel pecunia que relic-
 ta est dare compelluntur et aliud tantum
 per pena: et ideo in dupli ei sit
 condonatio. Quedam actiones
 mixta cum obtinere videtur
 tam in rem quam in personam qua

sic fm Jo. cum vtr-
 que sit legatum. ut. s.
 de fideico. here. §.
 si. r. l. de fideico.
 l. si. in prin. Item
 quid si dupli non
 potest soluere. rñ.
 luit in corpore. ut
 ff. de pe. l. i. §. gene-
 raliter. r. l. de ser.
 fugi. l. quicquid. et
 ff. de in ius voc. l.
 penulti. r. si.
 d. In iudicio:
 Quid si in iudici-
 um non vocatur
 sed alias sunt in
 mora. Rñ. quidam
 adhuc idez prou-
 pletur. sed hec lex
 contra dicit. Item in
 dubijs pene sunt
 molliende. ut. ff. de
 pe. l. interpretatio.
 Sed dicam curtere
 vsuras et fructus
 deberi ex mora et
 ipare. i. sine inter-
 pellatione dicam

mora committi ad instar minorum quibus legata debentur
 ut. l. in quibus cau. in inte. resti. non est neces. l. in minorum
 Item quod si reipublice vel fisco reliquatur. videtur quod idem
 sit. cum ius diuinum et publicum simile sit. ut. l. de sacrosan-
 eccle. l. si. et in auct. de non alie. §. si minus. col. q. Sed dico
 contra. quod penes sunt molliende ut diximus. ut. ff. de pe. l. pe.
 Item quid in redemptione captiuorum. videtur idem quasi rei
 venerabili sit relictum. Sed certe non extendam cum sit pena.
 item quid si deo vel alicui sancto vel administratori que
 idem valent. ut in auct. de ec. ti. §. si quis in nomine. r. ff. ad. l. fal.
 l. i. r. §. ad municipium. Rñ. loci hic. §. quod venerabili lo-
 co est relictum. ut. ff. de an. lega. l. annua. §. a titio.
 e Pro pena. si hec est ratio ut sit mixta per conditionem ex. l.
 illa si quis in tantam sit mixta. ut. l. vñ si quis. in tan-
 tam. Item et illa conditio que datur ex. l. constantini ut
 l. finium regundorum. l. si constiterit. et omnes ille acti-
 ones ubi et res et aliquid pro pena petitur. quod est ve-
 rum.

f Quedam actiones. hic additur tertium membrum
 illi diuisioni quam habes supra eo. §. i. ut ibi diximus.
 g Familie. actio ista sic dicitur. quia familia pro here-
 ditate ponitur.

h Periscunde. id est diuidende. quasi diceret actio di-
 uidende. hereditatis. item ideo dicitur mixta. quia in ea
 petuntur dominia rerum corporalium non dari. si tra-
 di vel assignari pro parte sua. et in hoc dicitur realie. item
 petuntur fructus si alter eos tantum perceperit. vel ipse
 solus impensas fecit. et hec petuntur dari id est ut fiant
 sua cui dantur. et propter hoc dicitur personalis. ut. ff.
 famul. hercl. item l. alio. §. familie. r. s. de obli. que ex q.
 si contra. §. item. r. s. e. §. sic itaq. Sed quanto tempore
 durat. Rñ. xxx. annis inspecto potius quam sit personalis
 ut. l. de an. excep. l. i. itez quero ex quo nascitur. Rñ. fm
 l. 30. ex voluntate agentium. ut. ff. famul. her. l. i. §. cer.

De actioni. LXXXIX

imo et quasi contractu vt. s. de ob. que. ex quasi. §. §. itē a cōmuni diuidūdo. que sunt hic loco psonaliū pre stationū et que loco realiū dic eodē mō vt p̄orime diri mus in actione fami. l. her. et idē in pri. casu. et fa. ad hūc §. ff. cōi diuidūdo. per hoc iudiciū. §. sicut.

b Aliquid cōe. scz sine societate l' cū societate vt. ff. p socio quibus. et l. si aut actū. et s. §. ob. ex quasi. §. c. §. si inter aliquos.

c Itē finius regundoz. scz est mī tra. vt hic et ff. finium regundorum l. sed et loci. §. in iudicio.

d Confinēs. si domos hnt cōiū cinas qderit. Rñ. nō habet locū si hincinde sint to mus. vt. ff. finius regū. l. iij. in fi. Si autē ex altera pre tū sit domus ex altera fund' tunc vtile locū habet iudiciū finii regū. vt. ff. finii. regun. l. ij. in prin. et adiū

gelis tribus actionibus mittis quandā aliam. s. here. pe. vt. l. de here. pe. l. hereditatis. et ff. de pet. here. l. sine bo. fi. §. si. item quid de omnibz noralibus actionibus videtur enī q̄ sint in rem. qz cōtra quēlibet possidentē seruū dantur vt. j. de nora. act. §. omnis autē. item quid de actione de tigno iniuncto. nā et hec datur p̄tra quēlibet possidentē. vt. ff. de tigno iniunc. l. i. in fi. itē quid d actione qd̄ metus cā. nam et hec quēlibet possidentē per quirir. vt. ff. q̄ me. cā. l. si cū ex. §. pedius. itē quid de acti one in factū que datur p̄tra eū qui habet aliquid i loco publico positū. vt. ff. nequid in loco publico. l. ij. §. ante pe. itē qd̄ de actione in factū siue interdicto qd̄ vi aut clā. nā et hec d possidentē datur vt. ff. qd̄ vi aut clā. l. cō perit in fi. itē quid de actiōe ad exhibendū. nā et illa pos sidentē psequit sicut et cetera supiores. vñ vidētur oēs in rem. vt. ff. de ac. et obli. l. obligationū genera. quidam dicūt eas anomalas. i. nec in rem nec in psonā. Sed dic oēs eē psonales. et ē rō qz p̄ncipaliter fuerūt introdu cte in psonā. sed ex psequēti et quadā equitate. vt. ff. q̄ me. cā. si cū exceptiōe. §. aliquē in fi. et sic apparet qz nō sūt iniuste. qz nō respiciūt p̄trūqz eūlter i pponēdo. vt p̄ i actiōe ad exhibendū vt. ff. ad exhib. l. ij. §. ē āt psonal' hec e

Tribo. s. fami. her. cōi. diui. finii regun. actio **f** Permittitur a lege. **g** Ad iudicare. et qd̄ ad iudi catur statū sit eius cui adiudicatur. vt. j. de offi. iud. §. si. **h** Omnes aut. hec ē quarta diuisio q̄ fit i hoc titulo. **i** Actio. s. vltra quadruplū. §. §. in. l. acq. vbi occasione vilis serui interfecti agitur ad vnā hereditatē p̄ditam quē valet cētū marcas. vt. s. ad. l. acq. §. illud. itē d̄ de eo q̄ vilē clauū de naue abstulit q̄re tota nauis perijt. naz ad totū dānū tenetur qd̄ erit q̄druplū et vltra excedit. vt. ff. de incen. rui. nau. l. ij. §. senat'. itē aliō d̄ in actiōe exēpro vbi occasiōe pecoris morboſi tor' me' grex dē nat' ē. vel occasione tigni vicioſi tota dom' corrūt. vt ff. de ac. emp. l. iul. in prin. Scz certe his trib' d̄rjs si agi

tur vt aliquid qd̄ sit pena inspecta persona agentis sed totū ē suū interesse. nam hūc. §. intellige qñ penalis est actio ex vtraqz pte. itē d̄ in eo qui manu misit seruū ali enū in p̄sentia p̄ncipis. nā duo mācipia dño. et tria si milia dat filco. et ita in quintuplū dānatur. vt. l. d̄ his

vendito. locato. cōducto. man dato. et deniqz ex alijs quāplu rimis causis. In duplum agim' veluti furti' nec māife sti. dāni. iniurie. ex lege acqui lia' depositi et m' quibusdā cau sis. Itē serui corrupti que cō petit in eū cuius hortatu con siliove seru' alien' fugerit aut cōtumar aduersus dñm fact' est' aut luxuriose viuere cepe rit: aut deniqz quolibz modo deterior factus sit. In qua ac tione eaz et iā rex quas fugiē do seruus dño abstulerit exti matio deducit' Itē ex legato qd̄ venerabilibus locis relic tum ē: scdm ea que supra diri mus'. Tripli vero cū qui dam maiorez vere extimatio

qui a non to. ma. l. fi. itē p̄tra in eo qd̄ dicit lex si de di tibi pecuniam ne mihi calūniā faceres. et ab alio accepisti vt mihi calūniā faceres in octuplū mihi teneris. vt. ff. d̄ calū. l. et generat'. et s. fi. Scz certe pri mo cāu prestatur pena diuersis. Et hñ dicit glo. diuer sis. nā secus eēt si vñ. ff. de ac. et ob. cū ex vno. vñ em plures actiōes ex eodē crimine acq ri diuersis. s. de m iur. §. patitur. nec vna remissa alte ra tollitur. ff. de iur. l. i. §. fi. fa. pro predictis. ff. d̄ ac. et ob. l. quorūens nō vni. nec est ibi

aliqua prestatio vltra q̄druplū. in scdo aut casu nō vna actione habeo quadruplū sed duabus. item contra i eo qd̄ dicitur si dedisti pecuniam ne mihi fieret calūnnia nā tu repetis qd̄ dedisti et ego in quadruplū psequor. vt. ff. de calū. si quis ab alio in prin. Scz certe duobus sit prestatio et neutri vltra quadruplū. item contra in eo qd̄ dicit lex seruū in seruitutē reuocari occasione lenis offense. et ita pena in vniuersum excedit. vt. l. de lib. et eoz l. i. si manu misit. S̄ dic q̄ illa ē accusatio nō ac io Del dic qz nō prestatur pena habito respectu ad rē itez p̄tra eū qui surripuit seruū fiscalē. nam dānatur i. rj. libris argenti et seruo restituēdo. vt. l. de ser. fugi. si q̄s seruū. S̄ ibi nō fit relatio ad ipsā rē vel ad simplum Est enī hic. §. intelligendus quando actio est penalis et in pena ad ipsam rem habetur respectus. item contra. s. de inuti. shipu. §. alteri. nam ibi non inspicitur quāra sit. sed tota erigitur. sed ibi nō habetur respectus ad ip sam rem. Del dic aliud in pena p̄uentionali vt ibi q̄ in legali vt hic. itē d̄ in eo qd̄ dicitur eū qui emit admi nistationē. nā q̄ accepit quadruplū reddet et sua bona cō fiscantur et cingulo priuatur. vt i auct. vñ iudices sine q̄ quo suffra. §. sicutur in fi. col. ij. §. illud sit p̄ accusatio nem non per actionem.

k Furti manifesti. vt. s. de ob. que. ex delic. nas. §. pena **l** Acquila. puta p̄ inficiationē. vt. j. e. §. at ille **m** Ex q̄busdā. veluti quod tumultus incendij ruine naufragij cā depositū ē. vt. s. e. §. rei persequende. **n** Est. s. in mēte. nā si in corpe locū hz let acq̄lia. vt. s. ad. l. acq̄. in prin. et hoc siue fiat dē vno mal' siue de malo deterior. vt. ff. de ser. cor. l. i. §. suadere vsqz i fi. et. l **o** Deducitur vt oē cū ipa redānū dupletur. si se ue puenerit res ad ipsū solitatorē siue ad aliū. vt. ff. de ser. cor. l. in b iudicio. S̄ nūqd iure actiōis sit hec existi matio i iudicis officio. Rñ. fit iudicis officio p̄m It. ita fit in actiōe q̄ met' cā. ff. q̄ met' causa. si cū ex. §. i. et. §. q̄

druplatur. **S** p filio corrupto l p filia qliter agitur. rñ. habet hac vñle actionē. ff. de ser. cor. l. in tñ. §. i. vñ dicit q̄ veniet interesse p̄ris p̄stēs in opis filij. q̄ mō vult opari. 7 cū sit corrupt⁹ aliud q̄ opa nō p̄estimari. q̄ li bez cor. p̄ nō recipit estimationē. ff. d. his q̄ deiec. l. effu. l. fi. h̄z et istā vñle ac si eēt nobilis 7 erit in eā. l. sūmaz quā ipse estima uerit suo iure iurā to vt de actōe in iuriar. d. 2. vt. s. de in iurijs. §. pena. 7 ff. de iniur. l. p̄stōibz. Del dic q̄ primo extimat iudex sū mā ad quā p̄petit vt ar. ff. de cust. re. l. si quis reum. p. **D**iximus. s. e. item mixta q. In libello hic not. duo. Primo q̄ libellus ē faciē dus in cā qd ē ve rñ iure nouo vt b. 7. l. de epi. 7 cleri. auct. generalr. 7. l. de li. p̄e. auct. offe ratur. nisi in q̄ttu or casibz q̄s no. in auct. de man. p̄in. §. si cui col. iij. Ali

udōm̄e v̄erē. nā tunc nō fiebat nisi volūate. vt. ff. de eden. l. i. nisi in casu. vt. l. de dig. quoties. Itē scō nota q̄ quātitas est certa in libello p̄phendēda vel rea. 7 ita etiā in p̄sonali actōe d̄s actor certificare reū. vt hic 7 in auct. de litig. §. ad excludēdū col. viij. 7. ff. de rei ven. si i rē. §. 7 si vestimēta. Tercio nota q̄ sportule vel solaria que dabant̄ executoribz. i. nūc̄s qui faciūt hoies rep̄sentat̄ ri 7 als q̄ faciūt h̄mōi eraciōes p̄ suis officijs dabant̄ fm quātitatē petita. vt hic dicit. sed hodie magis scōm p̄suerudinē vel lōgitudinē itineris. vt. l. de epi. 7 cleri. auct. sed hodie. Del dicas q̄ hic d̄r ex hac cā ēē causatiue nō p̄leutiue dicti. sed ille sportule q̄ iudicibz dabant̄ certe sunt nec rescūt. h̄z quātitas petita sit magna. nec de rescut̄ h̄z sit parua. vt in auct. de iudi. §. ne autē col. vi. Itē nota q̄ re⁹ soluebat h̄mōi sportulas. vt hic 7. l. de epi. 7 cle. auct. gñaliter. sed actor ei restituēbat. nisi iusta cā eū vocasset. vt. ff. de iudi. eū q̄. Itē no. adhuc q̄ h̄mōi sportule q̄busdā prozsus remittunt̄. vt paupibz. vt in auct. de m̄ā. p̄n. §. oportet col. iij. a q̄busdā pauciores eri gebant̄ vt a clericis. vt. l. de epi. 7 cle. auct. ibi posita. sed hodie. Alijs aut̄ p̄ priuilegiū p̄ncipis viuētis remittūt̄ in totū vel p̄ parte. vt. l. de fruc. 7 li. expen. l. fi. S̄z que ro si he perione quel̄ sit priuilegiū ne sportulas soluat̄ an habeāt actionē i triplū. Dicit quidā q̄ sic. ne fauor noceat eis. vt. l. de le. 7 cōsti. qd fauore. Alij dicūt q̄ nō quasi tuo iure iurāuerit. cū volētes soluerit q̄ p̄nt. vt. l. de pac. l. si q̄s in cōscribēdo. qd veri⁹ ē. Si autē in iuri exacti sūt in quadruplū cōtra exactorē vel executorē agitur. vt. j. e. §. quadrupli. S̄z cū hodie caueat de du plo restituēdo. vt in auct. de execu. §. i. videt̄ corrigi quod hic d̄r. vnde hodie nulla ē actio in triplū qd v̄er p̄uto. Sed alij dicūt si cautio ē obmissa h̄z locū qd hic d̄r. als h̄z locū auct. p̄dicta. **S**portulaz. iō sic dicunt̄. q̄ in sportulis quibz dā oblationes h̄mōi ponebāt̄. Est autē tē genus vasis sportula vel sporta.

S Reus alie sportule q̄ iudicibz p̄stabant̄ ab vtroq̄ p̄ stabant̄. vt in auct. vt iudi. sine quoq̄ suffra. §. volum⁹. col. ij. Istes sportule que dabant̄ executoribz dabāt̄ ante li. p̄e. i. porrecto libello. iste alie in p̄estatione cāe dabā tur iudicibz. vt in auct. de exhi. §. sancimus. col. v. 7 de iu di. ne autē laboz. col. vi.

tiab que in nostra cōstōne ozi tur in quadruplū cōdenatio nē imponens his executoribz litū qui p̄ n̄ep̄stōis⁹ normā a reis quicquā exegerit **S**z furti q̄dez nec māifesti actō 7 fui corrupti actio a ceteris d̄ q̄ bus simul locati sum⁹ eo dif fert q̄ he actiones oimodob dupli sunt. At ille id ē damni iniurie ex lege aquilia. 7 iteri dum depositi inficiatiōe du plicat̄ i cōstētē enī i simplū dāf. Sed 7 illa q̄ de his cōpe tit que relictā venerabilibz lo cis sunt. nō solū inficiationeb duplicantur s̄z etiā si distule rint relictī solutionē vsq̄ quo iussu m̄gratuū n̄oz cōueniā tur i cōstētez xero 7 anteq̄

E d̄sequit̄. cō diti de er hac lege greca vt subijcit. q̄ erat in alio codi ce. nō autē ē in eo quē habem⁹ 7 pa titur actor h̄a cpe nā tripli siue fine tolo siue cū tolo i seruit. 7 sic causatiue vel cōsecutiue. dicit̄. sed nōne etiā cām amittit. vt. l. de plus pe. l. i. s̄z certe ibi pl⁹ deliquit. q̄ in cer tamie negocq̄ cau tionez de petitis exegit. vñ gramul puni⁹ vt ar. ff. de offi. p̄. diu⁹. caue tamē. nā videt̄ q̄ iure ātquo amittent cām. j. eo. §. si q̄s agens fm tam

doctores trahūt. §. illū ad. §. istū vt nec hodie nec antiq̄ tus cām amittent si penā huius. §. vellet pati. arg. ff. de le. 7 se. con. l. nam posteriores

V Codice. quem non habemus.

Condictitia. ler quedā erat q̄ cōdictitia vocabatur 7 sub se quasdā cōstōnes hēbat vt hic 7. j. e. §. itē ex lege

Furti. fa. e. d̄ ob. q̄ ex deli. nas. §. pena. cōdictitia. **S** d̄ metus. l. actio que ex cōtumacia fit in q̄druplū vt. j. e. §. itē actio. 7 vsq̄ ad annū tantū post annū i sim

De pecunia. s̄z actio in factū de calūniatoribz an nalis in quadruplo. 7 perpetua in simplū. vt. ff. de calū. l. i. in p̄in. 7. §. i. que locū h̄z fit to aliqd̄ alicui vt calūnio se aliq̄e veret dāf enī actio in factū ei ob cuius maluz data fuit. nō aut̄ danti. Itē danti quando dedit vt sibi negociū sine calūnia nō fieret. vt hic 7. ff. de calūm. l. i. 7 l. generaliter. §. fi.

Cōdictina. de q̄ dic vt. s. e. §. tripli i fi. §. diximus.

Constitutione quam non habemus

In quadruplū cuius q̄drupli iure nouo triplum fi sco simplū dānū passo dāf. vt in auct. vt li. iur. i. exoz. li. §. hec quoq̄. 7 petis p̄ ditionē ex hac. l. quā nō habemus cū nō sit cautū q̄ genere actiōis agam⁹. vt. ff. de p̄dir. ex

Cōstōnis. p̄dicte quā nō habemus. lege. l. i.

Norma. i. formā. certa enī erat formā i p̄stōe quas

Reis. i. cōuentis. non habemus

Omnimodo. de actiōe furti p̄stat q̄ semper ē in du plum. vt hic 7. s. de ob. que ex deli. nas. §. pena aut̄. itē de actione serui corrupti. nisi in casu. vt qñ marito i v orem dāf. 7 contra. vt hic 7. ff. de ser. cor. l. toli verbum §. hec actio. 7. l. fi. Del dic omnimodo. i. siue neget. siue non. non autem in omni persona.

Depositi. alias ē de dolo depositi. 7 tunc dic actiōes 7 epositi propter. dolum. nā vtraq̄ nō pōt habere lo cū simul s̄z 7 de dolo actio 7 depositi. vt. ff. de dolo. l. i.

§. i. alias nō ē de dolo et tunc plana est littera.

k Duplicant. s. si legitimis pbatōis nō iurei. conuincantur. vt. l. ad. l. acquit. §. ff. de iurei. l. eum qui. a Sed illa. scz actio ex testamento. et construe. s. illa actio scz ex testō simpli redditur. que. s. actio competit de his quere xbo duplicantur.

b Inficiatione bene dicit inficiatione. qz si pfitē nō tenentur vt ff. iusiurandū de ule rī actori quia exonerat eum a probatione. vt. ff. iureiur. l. eum qui.

c Simul. caute ponit siml. i. vna cum eis de quibz alis diri. s. e. §. qua dupli.

d Restituat vs

qz ad diffinitiuā sniam qd̄ intellige de secūda snia. naz in actione qd̄ me. cā. due ferunt snie. prima de re restituta. alia de dādo quadruplo recōputanda in eo. vt. ff. qz me. cā si cū ex. §. hīc aut. Sed nūquid vtraz ē diffinitiuā dic qz sic qz vtraz diffinit p̄trouersā. vt. ff. de re iudi. l. i. Aliū esse dicit admonitionē quādā p̄uā sniaz vt in auc. de here. r. fal. §. si quis aut. nam r. ex eo qz p̄mam sententiā adione r. tamdiu expectat qui metū inulit. ideo dicitur hec actio arbitraria. vt. j. e. §. p̄terea.

e Absoluatur. scz a p̄estatione quadrupli.

f Quod inceteris. que numerant. s. e. §. quadrupli

g Actionū. hec ē quinta. diuīsiō actionū. Sed quare actionū r. nō cōtra tuū. Rñ. quia generalius r. plenius loquitur dicēdo actionū qz contractuum.

h Bone fidei. sunt. xvij. actiones que numerant i hoc §. r. se. bone fidei sunt. alie aut omnes sunt stricti iuris nā quācūqz hic nō inueniā. stricti iuris eam iudicabo. qz p̄posito. vno de d̄rjz r. oia alia intelligēda sūt. vt. s. de his qui sui vel alie. iuris sunt. §. videamus. Sed qre magis he dicunt bone fidei qz alie. nūquid id qz possit esse mala fides in alijs. Rñ. nō qz in oī d̄ctu bona fides d̄i teruenire. vt. l. de ac. r. ob. l. bonā fidē. imo si interueniat dolus in d̄ctu bone fidei q̄ter causam d̄ctui nō valet ipso iure. vt. ff. de dolo. r. eleganter in prin. Sed in d̄ctu stricti iuris purgat p̄ actionē vel p̄ exceptiones toli. vt. l. de iuri. sti. dolo. Si vero incidit in d̄ctu bo. fi. purgat p̄ actionē ex eo d̄ctu. vt. ff. de ac. emp. r. ven. l. iul. §. si venditor. Sed in stricti iuris de dolo agit vel excipit vt d̄ctū ē. vt. ff. de dolo. r. eleganter. §. nō solū. r. ff. de obli. si qz cū aliter. cū ḡtulus vbiqz punitat vel mala fides. ad quid bone fidei iste dicunt. Rñ. alie stricti iuris dicuntur. qz nō veniūt in eis nisi qd̄ stricte exigit natura actōis. vñ nō veniūt vsure ex mora in d̄ctibus stricti iuris. vt. ff. de neg. ge. l. qui tantū dē. r. l. de vsu. l. iij. r. de cōdi. inde. l. i. sed in d̄ctibz bone fi. sic. vt. l. de ac. emp. iul. §. ex vendito. r. ff. de vsur. mora. §. in bone fidei. Itē in actōe stricti iuris fructus nō veniūt ex mora si petā qd̄ nō fuit me cū nisi a tpe lit. d̄tes. tunc enī incipiūt venire fructus ex mora. s. si petā qd̄ aliqñ fuit meū veniūt fructus ex mora. sec⁹ i bo. fi. iudic. vt. ff. de vsur. videam⁹. §. si actionē. itē nō veniūt interesse si rē dari ē in obligatōe. sec⁹ si rē tradidi vt scū sit. vt. ff. de ob. vbi aut. §. si. l. si fundū. r. ff. de re iudi. l. si qz ab alio. §. si. q̄ veniūt in bo. fi. iudi. vt. ff. de ac. emp. l. i. in pn. ista ḡ oia q̄ vicē obtinēt accessiōnū nō veniūt in d̄ctibz stricti iuris. nisi vt d̄cm ē. Nec ob. qz

veniūt ista i arbitrarijs q̄ sūt stricti iuris. qz iudic. offi. cio veniūt si iure actōis. vt. j. e. §. p̄terea. r. §. si iste. l. si. in bo. fi. iure actōis veniūt p̄ter vsurā q̄ venit ex mora. offd̄ iudic. vt. l. de posh. l. iij. r. ff. de neg. ge. l. q̄ rātū dē. itē i bo. fi. veniūt ea de q̄bz nec actū nec cogitām ē vt ru

aut quedā bone fidei sūt. que dā stricti iuris. Bone fidi sunt he exempto. vedito. locato cōducto. negotior gestori mandati. depositi pro socio tutele. cōmodati. pignoratitia familie heriscunde. cōdi diuidūdo p̄scriptis verbis. que tē estimo ato vel estimati one pponitur. r. ea que ex per mutatione cōpetit. r. heredi

p̄ta cesa r. filia. vt ff. d̄ ac. em. r. fun. §. si rupta. r. l. de ac. em. r. ven. p̄ totū. itē ex b̄ ri. nota tur quedā ofia qz rīc. vt. j. e. §. in bo. fi. p̄ q̄ peruberā r. r. pingui iudic officii sūi ad ea que bone fidei sūt errēdunt qz i d̄ctibus stricti iuris r. fa. s. de ob. que ex d̄ten. iu. fi. r. iō d̄i cūtur bone fidi r. alie stricti iuris.

i Depositū hāc actionē dicit qd̄ ē stricti iuris i q̄tu or casibz q̄ numerant. ff. depo. l. i. §. i. §. Jo. r. d̄as in dupli d̄ ē q̄ d̄positū suscepit de eo qd̄ dolo fec. s. i herede defuncti d̄as in simpli. vt d̄cō. §. a p̄a sp̄ tenet i dupli qz d̄positū suscepit. r. ē rō q̄ repl⁹ punit in p̄dictis q̄tu or casibz q̄ numerat. ff. depo. qz grau⁹ ē fidē fallere ei q̄ erncitate deponit qz q̄ ex voluntate. vt. d̄. §. merito. §. nū qd̄ i his casibz ē bo. fi. dicit qd̄ q̄ n. ar. ff. de p̄ca. l. i. nos r. d̄icim⁹ q̄ sit bo. fi. cū lex nō distinguit nec eos distigue re debem⁹. **k** Pro socio que est vtrinqz directa ab vtraz pte. vt. j. de pe. te. liti. §. ex q̄bus. **l** Tutela. scz cū iste tā d̄rie qz directe inueniant nūqd̄ oēs sunt bo. fi. Rñ. sic in dubio. cū fauor sit errēdēd⁹ vt. ff. de li. r. postu. l. cū qd̄am. **m** Pignoratitia. tam directa que debitor d̄as soluto debito. vt. s. qui. mo. re. §. ob. §. si. qz d̄ria que datur creditori. vt. ff. de pig. ac. tutor. §. contrariam n. familie. inter coheredes datur. vt. ff. famil. hercis. l. ij. r. s. de obli. que ex quasi contrac. §. item.

o Diuidūdo que d̄as itereos q̄ hnt rem cōex cū socia tate vel sine vt diuidat. vt. s. de obli. ex q̄i d̄c. §. itē. si inter alqz. r. no. s. e. quedā. §. qd̄ de actōe finū regū. Rñ. qd̄am idē p̄ter similitudinē quā h̄z cū his duabz. vt. s. e. §. quedā actōes. s. d̄ d̄ico cū h̄ic de ea nō inueniā. r. p̄esse rō q̄re sec⁹ sit in ista qz in alijs duabz. qz in ista id qd̄ pū re meū ē p̄t alteri adiudicari. vt. ff. finū regū. l. ij. in fi. s. i alijs duabz cōis res n̄ p̄ria adiudicat. vt. j. d̄ offi. iu. §. si. v̄t dic aliter q̄ iste due. s. cōi diui. r. her. h̄nt qd̄am d̄ i seius p̄mitatis qd̄ n̄ ē i fi. reg. cū iō bo. fi. §. appellat lau. p̄ De estimato. vt si tibi rē meā to r. extimo tibi eas. r. vt aut rē aut. r. reddas. si xpo pl⁹ vēdas tuū sit r. ē tūc p̄culū accipiētis indistincte. vt h̄ic r. ff. de erni. ac. l. i. si aut sic diri. rē aut ex imationē reddas. tūc distinguatur qz rogauerit vix ego te de vēdēdo aut tu me de tradendo vt sit piculū rogantis. vt. ff. de p̄scrip. ver. si rogauerit. q̄ Et ea. s. actio p̄scripti xbis. alis si ḡatuitam. §. i. r. Ex p̄mutatōe quē nascitur redemū ab altera pte se cura. r. tūc n̄ ex traditōe rei s̄ ex pacto dūdi appositore l. d̄ rex p̄mu. l. ex placito. s. cū istis duobz casibz sit bo. fi. qro vbi stricti iuris erit. Rñ. vbi datur ex pacto cōrineri appositio qd̄ euenit. vt. ff. de pac. iuris gen. §. s. cū nulla. r. §. q̄nimo. r. ē rō. qz nō inuenio q̄ sit bone fidei. nisi i duobz casibz. Itē in d̄ctibz tribz innoiat. to vt facias facio vt facias. r. in tertio d̄ q̄ dirim⁹ do vt des. qd̄ ē p̄mutatio. In p̄mis enī duobz p̄scrip. x. actio ē stricti iuris s̄ in tertio ē bo. fi. vt h̄ic d̄r. in q̄rto d̄ctu innoiato. s. facio in m. 3.

ut des de dolo agitur pscriptis verbis. ut ff. de pscriptis.
ver. naturalis. §. at cū facio ut des. Itē in omni contractu
ubi ē incertū de noīe actōis hz locū hēc actio. 7 ē stricti
iuris. ut ff. de pscript. ver. l. ij. 7. iij. Sed qd de actione
in factū nūquid ē bone fidei. Rñ. quattuor sūt gñā actio
nis hui⁹ in factū
vñū ut defex omī
edicto vel interdi
cto ptois ubi nō
deat ptoz certuz
actionis nomē ut
j. de interdic. §. fi.
7. ff. nau. cau. sta. l.
idē in pn. Secun
do ubi dat in sub
sidiū. l. acq. l. vt. s.
ad. l. a. q. s. fi. Ter
tio ut det vbi cū
q pscriptis xbis
actio datur. 7 tūc
eadē ē q actio pre
scrip. ver. ut ff. de
pscript. ver. l. i. in fi
Itē quarto dñ in
factū q ē ex varijs
figuris causaz. ut
l. de sacrosan. ec.
l. lancim⁹. qd qñ
tū gen⁹ nō pñt sub
regula cōpñedi. si
cut nec mora. ut
ff. de vsur. mora. i.
prin. Aliqd g est
stricti iuris semp. Rñ. sic cū hic nō inueniā q lo. fi. sit. s.
quidā dicit q in tertio cāu ubi loco pscript. ver. datur q
ppteret ex pmutatiōe vel estimatiōe sit bo. fi. qd ē sal
sū. qz p oi actū ubi certū debetur hz locū certū pñtio. ff.
si cer. p. certi cōditio. 7 tñ nemo dicit aliquā cōditionē
ēē bo. fi. itē quid de actione pscript. ver. que p precario
dat. Dicit quidā q lo. fi. ē. ut ff. de pñ. l. ij. §. hoc inter
dictū. s. 3. dico qz hñ inuenitur q sit lo. fi. ut ff. de pñ. l. ij. §.
s. Peritio que dat p possidēre p herede b̄ interdictū
vel p possessore ut ff. de pñ. l. herede. l. regulariter. 7. l. se. 7. l.
t. Adhuc. i. vsqz ad tpa hui⁹ legis vel q interrogat⁹
nostre cōstitutionis de qua statī memoriā facit
v. l. dñ. ut. l. de pñ. l. herede. l. fi. in fi. 7 Fuerat 7 rei
ut. ac. nomē erat actōis. l. dic q factū denotat. i. rē ipaz
7 Ex stipulatu. que filiter p dote datur. vroziam.
3 Transfuitim⁹. ut. l. de rei vro. ac. l. i. in pn. 7 cōpetit
hec actio ex stipulatu siue marito vti dos detur siue
vrozi vel patri ei⁹ ut restituatur 7 siue viriliter fuerit in
terposita stipulatio siue hñ sp creditur tacite 7 viriliter
intervenire. ut. l. de rei vro. ac. §. i. nā 7 als intelligitur
stipulatio tacita ubi nō ē ut. ff. de adop. hīs verbis. 7. ff.
si cui plus q per. l. sal. l. ij. §. item sciendum.

a Querit scz actio ex stipulatu ut hic 7. l. de rei vro.
ac. §. si nō ignoram⁹ als em stricti iuris ē cū nō inueniam⁹
b Tacita. s. actō h̄ipotecariā q sit lo. fi. ut. s. e. §. actōz
c Si i. actioni ex stipulatu vel mulieri. d H̄ipote
cā scz ex vtraqz pte siue ex pte mulieris ad repetendam
dotē siue ex pte viri ad petendā eam. sp enī sunt ibi ta
cite h̄ipotece ut. l. de rei vro. ac. §. i.

e Creditōzibz sñ nūquid oibz indistincte. Rñ. scd m
o. sic siue primi habeant pign⁹ expñsum siue nō. s. hēc
opi. nō valet qz l. x. distinguit ut. l. de iure to. l. vbi. itez
fiscus 7 mulier pari passū ābulant. ut. l. de pñ. l. fi. l.
qñis. 7 si siue nō pñt hñ ubi expñsam ut. ff. q. po. i. pi.
ba. si pign⁹. g nec mulier. Scd ē opi. ut distinguitur in

ret pignus scz traditū 7 h̄ipotecā scz nō traditā ut pmo
cāu nō pñtatur mulier. scd sic ut ar. ff. qui. ca. pig. ta. §. l.
pe. s. 7 h̄ac. reproba p id qd ē. s. e. §. inter pign⁹. 7 Tertia
ē opi. fin. d. 7 Jo. 7 Jo. ut habētib⁹ tacitā h̄ipotecā
pñtatur nō aut habētib⁹ expñā. lex enī suuz pñlegiuz

aut alijs creditorib⁹ in h̄ipo
tecis tunc censuimus cñ ipsa
mulier de dote sua experiat ur
cuius solus⁹ puidētia hēc i
durimus. In bone fidei autē
iudicijs libera ptās permitti
videt iudici ex bono 7 eq est
mandi quātū actori restitui
debeat. In quo 7 illud con i
net ut si quid inuicē actorē p
stare oporteat eo cōpēsato
in reliquīs cū quo actum ē
debeat cōdemnari. Sed 7 in
stricti iuris iudicijs ex rescri
pto diui marci opposita doli
mali exceptione compensatō
inducebatur. Sed nostra
constitutio easdem compen
sationes que iure apertoz ni
tuntur latius introduxit ut

qd dederat pñmis
eis adimere pñu
mitur ppter muli
erē nō aut id pñu
legiū qd quis sibi
adinuenisset. et b̄
caute pbatut per
xba. l. l. q po. in
pig. ba. l. fi. ibi licz
anterioris tpiā p
uilegio sint valla
tē.

f Cū ipa. vis fa
ciēda ē in eo q di
cit ipa. nā ali⁹ nō
admittitur ad ta
le pñilegiū agēs
p dote enī heres
mulieris ut. l. de
pñ. l. dñ. l. i. nisi
fir de suis heredi
bus. i. de filijs et
alijs descēdētib⁹
mulieris ut. l. q
po. in pi. l. fi. sñ nū
quid procurator
mulieris datur b̄

pñilegiū. Rñ. sic. ut. ff. so. ma. alia 7. ff. de procu. l. si mi
nor. §. qñ. Itē qd h̄ic dicit de dote sua iō dicit qz aliud
ē in dona. ppter nup. nā in ea nō h̄z hoc pñilegiū. ut. l.
qui po. in pig. ba. l. fi. in fi. Sed qñ mulier pñt expñ de
dote. Rñ. so. ma. nō prius nisi marit⁹ ad inopiā vergat.
ut. l. de iure to. l. vbi. 7. ff. so. ma. l. si cōstante in prin. 7 b̄ si
ne ipa dederit dotē siue ali⁹ extrane⁹ qñ nō fuit pac⁹
de ea sibi reddēda quo casu sibi. nō mulieri daretur. ut
l. de rei vro. ac. §. accedit. si aut pater mulieris dederit
dotē patri actio 7 filie simul dabitur. imo aliquātuluz
plus h̄z pater q agit 7 filia sp creditur pñtēre. nisi habe
at iustā cām pñcedēdi 7 pñdicat. ut. ff. so. ma. l. ij. §. fi. 7. l. nō
solū. 7 hanc dotē integrā dñ seruare pater p filia. nisi cla
de. i. tēpestare vel visū fuerit pñmonitiū diminuti. ut
in auc. de equa. to. §. qz vero oia. col. vñ. Sed nunquid
patri hoc pñilegiū dabitur. vñ qñ nō. qz sua actiōe agit
ut. ff. so. ma. l. ij. §. volūrate. Ecōtra q sic videtur. qz p b̄
filie pñtetur cñ pater hanc reseruare cogitur filie. et b̄
verum puto ut h̄ic dicitur cuius pñouidentia. 7. c. 3. Jo.

g Solus. scilicet mulieris

h Nec induximus. scz ut alius preferatur.

i Restitui. large accipe. siue p dādo siue p restituēdo
ut. ff. de ver. si. l. verbū reddēdi. 7 b̄ intelligas siue i vsur.
ex mora. ut. ff. de usu. mora. §. in bone fidei. siue intere i
agentis. ut. s. de obli. ex consensu. in fi.

k In quo. s. officio iudicis.

l Oporteat. s. reo.

m Cōpēsatio. s. opposita exceptiōe pñsationis tantū.

n Opposita doli mali. q exceptio iō dabat qz tolo facit

q petit qd restituit⁹ ē. ut. ff. de except. doli. l. dolo. Et ita

nota quātū ad effectū nulla ē oīa. s. qñ ad xba vñ rī

o Cōstō. ut. l. de cōpensa. l. fi.

p Expro. i. vbi qñtās hinc inde debetur. nā speciei ad

speciē vel speciei ad quantitātē. vel quantitātis ad qñ

ratē si ē qñtās ut spēs nō fit pñsatio. qz n̄ pñt iure ap̄to

ut. ff. de pig. ac. si cōuenerit. l. rñ. et. ff. de cōdi. inde. si nō

for. §. si centū. et de impē. in re. to. fa. l. qd dñ. et. l. fi. et. ff.

De actioni. LXXXI

de pecul. l. si creditor. §. i. Sed nōne statim hic subiicit q
actioni in rem pōt obijci p̄p̄satio. ḡ videtur fieri de spē
cie ad quantitātē. S; dic q̄ sit reiven. quā totenō resti
tute iuratur in litē vel in vera estimatōe. ut. ff. de reiue.
qui restituere. Itē quid si hincinde debitū ē in genere

vt debeo tibi ho
minem et tu mili
homines. Rñ. fit
p̄pensatio. vt. ff. si
ps h̄ere. pe. l. i. §.
itē cū me. et ff. de
h̄ere. insti. qui nō
militabat. i. rñ. et
ff. de. i. q̄. vnum ex
fa. §. sed si vno. itē
quid si ab vna p̄
te debitū ē p̄fessā
tū ab altera nega
tū. Rñ. nō p̄ apto
iure. vnde non fit
p̄pensatio. vt. l.
de p̄pen. l. si. §. pe.
imo fit p̄pensatio
si infra duos mē
ses debitū p̄r ne
gatū p̄bati possit
sicut de fisco dicit
ff. d̄ iur. fil. l. aufer

tur. §. qui cōpensationem. Accur.

a Ut actiones. accusatiui casus est. Accur.

b Ipso iure adeo vt dixerit quidā nō ē necesse voce
hois opponi p̄pensationē vt hic. sed certe imo ē necessa
riū vt opponat qd p̄bo tribo rōnibz. nā fideiussoz cōuē
tus eligit. vt vel qd sibi vel qd reo dele f cōpenser q̄ ele
ctio sibi nō daret si ius p̄pensaret. vt. ff. de cōpen. si qd.
Itē et re p̄uenit? eligit in quā cām p̄pensat. si debeat ex
pluribz causis vt. ff. p̄pen. l. q̄ labeo. itē l̄er dicit eū male
agere cui obijci pōt p̄pensatio. vt. ff. de cōpen. l. v̄ez. §. q̄
male agit h̄ actionē sed elidit exceptione. vt. ff. qñ di.
v̄suf. le. ce. l. i. in fi. Sed fm h̄ac op̄. quid adijci i actio
ne stricti iur. ad id qd erat olim. rñ. qz doli mali tñ obij
ciebat exceptio. sed nūc etiā cōpensationis exceptio oppo
nitur vt hic. et. §. penul. et nihilomin? doli. cū genera
lis sit. vt. ff. de excep. doli. l. i. §. et generaliter.

c Minuantur. scz compensatione.

d Siue alias. actiones vt mixtas que sūt quattuor
vt. s. e. §. quedā actiōes. itē p̄secutio fideicō. itē officio iu
dicis et filia q̄ actiōes sūt largissime accepto vocabulo.
vt. ff. de ac. et ob. l. actiōes verbo. vnde et petitiones cauti
onū occasione dānt in feci p̄pensant. vt. ff. de dā. in fec.
l. i. et l. si quis. §. si quis qz. e Depositi. qd tu intell
gas qñ pecunia nō signata ē deposita quo casu etiā aliā
filēz reddere pōt. vt. ff. de po. l. luci? et l. die spo. §. i. si autē
eēt depositio facta in spē vel in pecunia vt in spē qd esse
pōt. vt. ff. de. i. plane. §. sed hoc ita. tūc etiā alia ratiōe
nō obijciēt p̄pensatio. qz in spē nō fit cōp̄satio. Itē qd
in actione depositi. idē dicit quidā in actione cōmoda
ti. vt. l. cōmodati. l. sub p̄teritū. §. certe imo ē ibi. rō qz i
spē fieret nā sole spēz cōmodantur. nō quātitates. nisi
quantitas vt spēz cōmodet. vt. ff. cōmo. l. i. §. si. Item
cessat al̄s cōp̄satio vt qñ p̄ violentiā mili rē abstuli
sti. vt. l. de cōpen. l. si. in fi. itē et fisco nō opponit in qui
busdā casibz. q̄s dic vt. ff. de iure fil. aufer. §. qui p̄pen
sat. itē in curatore q̄ fraudauit publicā annonā. vt. ff. d̄
f̄ defraudet. sed nōne hec rō vbi p̄p̄e. ob ueogitū.
qz pōt habere locū. rñ. nō ita qz si restō denegat ē solus
vt. ff. man. si pcurator. §. dolo. itē depositarius de tōlo
tantū al̄s tenetur. vnde si hic. magis grauetur nō ē mix

vt ar. ff. de iure iuran. eum qui in p̄ncipio.

g Preterea arbitrias. Sed nūqd sunt bone fi. l. stri
cti iuris. rñ. quidā q̄ bone fi. sunt. quia i iudicis arbitrio
sunt. vt. j. p̄ori. §. in fi. et. §. in bone fidei iudi. Sed b
non valet. qz officii iudicis qd in bo. fi. iudi. venit ē iu

re actionis. §. hoc
qd ē i arbitrijs
mez ē et in iudice
tñ ē vt. ff. de eo qd
cer. loc. l. in bo. fi.
Alq̄ dicunt q̄ nec
sunt bōe fidei nec
stricti iuris. imo ē
tertia spēs ad illā
diuisionē q̄ ē. s. e.
§. actionū. et fa. p̄
eis. ff. de in litē iu.
l. videam? al̄s in
actionibz. §. plāe.
et ff. de v̄su. l. in fi
deicō. §. in h̄is h̄ac
etias reproba. qz
dicta diuisiō ē per
fecta et mediata.
Alq̄ dicūt q̄ veri
us ē q̄ sint stricti
iur. cū bo. fi. nō in
ueniant. vt. s. e. §.

h Ex arbitrio. bene dicit ex arbitrio

actionū.
nec enī obligat? ē rē restituere vel simile quid facere qd
p̄mpte dices ē verū in actione in rē. In p̄sonalib? aut
et arbitrijs q̄ hic enumerat? dices. q̄ licet exhibitio vt
restitutio sit in obligatiōe pena tñ. i. interesse vt quanti
in litē iurati ē nō nisi p̄ officii iudicis p̄statur. et iō arbi
i Restituat. vt in rei ven. que ē ab trarie dicuntur.
arbitria cū primo rē restituendo liberaret. al̄s iudic
arbitrio in litē iurat. vt. ff. de in li. iu. l. in actione. et ff. de
rei ven. l. qui restituere vel h̄ypothecaria. vt. j. proximo
§. vbi hec omnia exempla diligentius dicuntur.

k Del exhibeat. cum ad prohibendum agitur.

l Del soluat. scz cū certo loco est soluendum
m Del norali. cū noraliter agit. n Dedit. i. ter.
o Cōdemnari. diuersis modis fiet cōdēnatio sicut di
uerse sunt iste arbitrarie. vt dicemus. j. prox. §. in fi.
p Si iste actiōes. s. arbitrarie. q In rem. s. sepa
tim. nā vna et eadē actio nō potest in rem et in p̄sonā eē
nisi in quattuor casibus mixtis. vt. s. e. §. quedā actio.

r Publiciana. de qua habes. s. e. §. alie.

s Seruiana d̄ his duabz spēbz h̄es. s. e. §. itē seruiana
t In p̄sonā. licet sit in p̄sonā vt hic. tñ in rē est scrip
ta vt. ff. q̄ me. cā. l. metū. §. al̄ aduertendū. al̄s cū autem
et de hac dic vt. s. e. §. item actio. v De eo tōlo. actō
de tōlo ē arbitria vt hic qd est iō. qz liberat doloſus.
v̄ez interesse p̄stendo si restituere nō possit. al̄s iudic
officio iurat in litē. vt. ff. de tōlo. l. in arbitrio. in prin.

x Item certo loco. scz pecunia peritur.

y Promissū. idē ē si legatū sit relictū certo loco dari
dū. et idē si mutuū sit dari certo loco reddendū. nā h̄is
trib? casibus locū h̄z certi p̄ditio arbitria. s. i p̄missiōe
et legato et mutuo. et al̄s nō. vt. ff. de eo qd certo loco. l. i. §.
§. hic aut. et l. si heres. et l. aut. Et qd hic dicitur peti. s. ali
ter q̄ vbi fuerat promissum dari. et venit in ea vtilitas
tam agentis q̄ rei. vt. j. e. §. loco.

z Actionibus. scz personalibus.

a Similibus. s. in rem. et sunt. x. de quibz dixerat. s. vel
dic q̄ alie sunt arbitrarie que hic non numerant. vt. e. ce
actio in factū que datur contra nautā canponē stabula
riū. vt. ff. nau. ca. sta. l. i. in pn. Sed qd dicit eā non esse

arbitraria qz ibi nō ferūt snie due. itē ē actio in factuz q
datur p publicanū. vt. ff. de pub. l. i. in pn. Itē actio fin.
regū. ff. h. regū. l. ij. in fi. z. l. iij. itē actō redibitoria. vt. ff. d.
edil. edic. l. redibitoria. Itē actio ex stipulatu qz p dote
repetenda dat. vt. ff. lo. ma. l. filius. s. maritū. S; certe
isto cāu nō iō iura

tur in lite qz arbi

traria sit. h; qz bōe

fidei lit. vt. s. e. s.

tuerat. itē actio re

rū amotaz ē arbi

traria. vt. ff. reruz

amo. si citos i fi.

b Naturā. i. bo

mitatē vt dicūt qz

dam. vel meli. i.

fm naturā actio

nif arbitrarie que

intendit. nam tri

plex pōi. mod. cō

dēnationis depre

pendiū arbitra

rius. vnus vt due

snie terant. pma

derestituenda re.

z nisi restituat fi

at pdenario in pe

nā vel interesse p

dilationē iureiu

randi i hie. vt piz

in actione qz me.

cā. z in actōe de to

lo z reuē. z acti

one ad exhibēdū.

z similib. Et ali

modus vt vna fe

raf snia. z ea fia

tim interesse p

siderat. vt qñ certo loco aliquid dandū ē

z best in ista sola. L. erni. mod. ē vt nō in quantitate con

demnationis fiat arbitriū. sed in qñtate vt in actōe nora

li in qua arbitrat iudex an liberet dando seruū pro no

xa. qd ē qñ dñō ignorare vel phibere nō valente deliqt.

alias in solidū tenet. vt. ff. de nora. l. ij. in pn. z. l. in delict

c. Satisfieri. Synōne bide in bo. fi. iudicis in pn.

fit. hñ. dic qz triplex ē officiū. pñmū qd obtinet actōis

vicē p qd officiū petiūt salaria aduocatoz. z restitutio

nes maioz z minoz. vt. ff. de mino. l. qz si minor. s. fi. ali

ud est qz bone fi. actionibus inheret. qd iure actōis ve

nit. vt. ff. de eo qd cer. loco. l. in bone fidei. z vna cū acti

one petit. vt. ff. de pōsi. l. iij. Tertiu ē qd inheret actioni

bus stricti iuris. quibusdā. s. de arbitrijs. z b ex motu

solo iudicis descendit vt libez sit b facere. s. in actōib

bone fidei astringit ad b. itē in actionib. bo. fi. vna ferē

snia. in his aut plerūqz due vt mō diligēter notauim.

d Curare. possibile b iō dicit qz iterdū n pt certā ferre

sniaz. qdēn si hō i genere pmissus pens. l. subalternati

one puta siichū aut pāphiliū aut dānū emēdan. vel ser

uū p nora dari. certe iudici nē possibile. ferre certā sen

tenā. qz natura actōis n patit. vt. j. de offi. iudi. i pn.

Idē dico in here. pe. nā sic sufficit in libello pponere vni

uersaliter. ita z in snia. puta si pnuncio te heredē extin

se vt ex asse vel ex semisler iō tibi hereditatē restituēdā

e Pecunie. s. cū pena petit. f Delrei. qñ alia res

petit qñ in quantitate pñstiat vel nō z b si certū ē petitum

als eni nō tenet snia nisi aliqua pte actoz res certa scri

pta inueniat. vt. ff. de sen. q sine cer. quā. l. hec snia. si aut

c incertū aut certificari pōt. vt si peto interesse qd d; co

rā iudice pbari z deduci ad certitudinē. vt. ff. de sen. que

satisfieri oporteat. Curare
aut debet iudex vt oino qñ
possibile ei sit certe pecunie
vel rei sniaz ferat etia si de
incerta quantitate apud eū ac
tū ē. Si quis agens in inten
tione sua plus cōplexus fue
rit qd ad eū ptinebat a cā cade
bat. i. re amittebat. nec facile
in integrū restituebat a pto
re nisi minor erat. xxy. annis.
huic eni sicut in alijs causis
cā cognita succurrebat si la
psus in iuuetute fuerat. ita
z in hac causa succurri solituz
erat. Sane si tā magna cā iu
sti erroris interueniebat. vt
etiā cōstantissimus quisqz la
bi posset etiā maioz. xxy. annis
succurrebatur. veluti si quis
totū legatū petierit post deū
de plati fuerit codicili. qbus
aut ps legati adēpta sit. aut q
busdā alijs legata data sint.

p eo qd interest. l. vna. s. ij. z tñc h; locū hic. s. aut si p
deduci in certitudine vt in boie geneāl; petito z filibul
que modo dixim. z tñc h; locum. s. iste.

g Ferat. z in scriptis. vt. ff. de sen. ex pi. reci. l. si. nisi in
qñtior casib. vt in auc. de man. pñm. s. si tibi. z in auc. vt

iudi. si qquo suff.
s. necessitate. z in
auc. vt de. apd p.
pzi. e. con. s. i. zc.
b De incerta. vt
de interesse.

i Si qd sua itē
tione. i. libello vbi
erat intentio sua.
k Cōplexus eti
am tpe. vt. ff. d. li.
lega. l. non solū. s.
i. nā plus quatū
oz modis d; vt. j.
pzi. s. z in his oi
b locū h; s. iste.
l Amittebat. fa.
j. de excep. s. tpa
les. z qd hic dicit
in priuato. idem
erit in fisco. vt. ff.
de iure fis. l. iustas
li. x.

m Huic. mino
ri. xxy. annis.
n Cognita. bñ
dicā cognita nā
oēs in integrū re
stituere cā cogni
ta pmittitur. vt
ff. de in inte. gre. l.
non omnes.

o In iuuetute. i. facilitate sua idē multo mag si tolo
p Cōstantissim. qz er. aduersarij. vt. ff. d. mino. l. i.
rauit i fō i q pñdētissimi fallūtur. vt. ff. d. iu. z. fa. ig. l. ij
q Quibus. s. codicillis.

r Quibusdā. scilicet legataris preter ea que sibi in
testamento relicta sunt.

s Continuebantur. nam tot erant legata vt lex falci. lo
cum haberent. id est oportebat vt legata defalcaretur
ad hoc vt haberet heres falcidiam. quia dodratem ex
cedebant. Vnde heres debet detrahere falci. vt supra
ad. l. fal. s. i.

t Plus autem. vt omnibus his modis a causa videat
tur cadere iure antiquo. Vnde versus. Plus petitur cā
tempore re; loco.

v Tempore. ratione a simili per contrarium.

x Petere. vt hic. s. de fideicom. s. non solum.

y Loco commemoratione. id sine vtilitate rei vel in
teresse rei. nam est habenda eius vtilitas si sua intersit
in loco destinato potius conueniri. Vel dic de ipso lo
co. nam ipsum locum vbi erat facienda solutio m libel
lo ponere debet sic. peto. x. vt milij soluas hic vbi sol
uere promissisti. vt hic. z. ff. de eo quod certo loco. l. ij. s. si
post hec nisi soluat. poterit eum conuenire vbiqz vo
luerit dñmmodo conuentus habeat ibi forum nō alias.
vt. ff. de iudi. l. l. erea absens. in fi. Sed Pla. dicit qz scilicet
vbiqz poterat eum conuenire. etiam ibi vbi non
habeat forum. et est pro eo. ff. de iudic. l. eum qui. z. ff.
de consti. pec. si duo. s. sed z certo. Sed certe qd dictis le
gibus dicitur vt quolibet loco possit conueniri verum
est idoneo vbi conuentus habeat forum. at ar. ff. d. mu.
z ho. l. vt gradatim. s. i.

De actionibus. XCII.

a **Edm**it. i. adimere desiderat nō tñ adimere p̄t.
b **Arbitraria**. i. vtil' certi p̄ditio ex stipulatu vbi stipu-
latio intercessit vt hic fuit. vel vtilis certi p̄ditio ex mu-
tuo vbi mutui erat dādū certo loco reddēdū. vel vtilis
actio ex testō vbi legatū ē dādū certo loco. nec. n. ē p̄prij
nomē actōnis. vt
ff. de eo quod cer.
lo. l. ij. §. h̄c aut ac-
tio. 7. l. si p̄res. 7. l.
aut si mutua.
c **Propositur**. i.
tribuit vel dāt vt
ff. de eo qd cer. lo.
l. si epl̄xim. Acc.
d **Promissori**.
s; 7 actoris vtili-
tas attēdit 7 vtri-
usq; vtilitas sitat
tēdit. vt. ff. de eo
qd cer. lo. da. l. ij. i.
m.
e **Pura**. i. nō ha-
bita mētoe vel rō-
ne loci vbi erat fa-
cienda solutio. vt
dixi. s. e. §.
g **Qui cā**. hāc cāz
electōz iam voca-
bat.
h **Electō**. nisi cū
iā vñū interq̄. tñ
enī alieq; qd iuper
est p̄stabit. vt. ff. de
eo qd cer. lo. l. nō
vtriq; 7 fac ad hūc
§. ff. diure to. l. ple-
rūq; in fi.
i **Qui ḡ eripit**. i.
enpe vult
k **Facit**. i. facere
vult
l **Prodita est**. i.
data. 7 est actio ex
stipulatu s; mō p̄-
ponenda. vt dixi
tur hic. Acc.
m **Preterea**. s; ē
aliud exēplū q̄lic
cā plus petatur.
n **Tollit**. i. tolle-
re vult
o **Precij**. fac ad
s; ff. loc. itē q̄ritur
§. i. 7. ff. de p̄di. 7 de
mon. qd traditū ē
7. l. se. 7. ff. de in diē
adiec. l. si venditor
§. s; si neutra. 7. ff.
de vsu 7 hab. l. si. 7
ff. de vsu fru. hacte-
nus. §. si. 7. l. se.
p **S; h̄c quidem**. s; q̄ diximus vt plus petendo cadat
a tota cā. vt. s. e. §. si q̄s agens.
q **zenoniana**. s; greca quā nō habemus
r **Et n̄ia**. s; greca quā nō habemus. Acc.
s **Constitō**. s; greca vt dixim⁹ c' snia ē vt tps de leat du-
plicari puenit 7 expense omnes sibi restitui. vt. j. de ex-
cep. §. hodie aut.

t **Quantitate**. 7 sic re.
v **Qdō**. i. loco vel cā. vt. s. §. plus aut.
v **Dixim⁹**. vt. s. e. §. tripli. 7 ibi h̄ n̄e p̄stōis grece snia
recitat. s; si nō solū petijt s; etiā cautōz eregit p' li. 28. a
mittit debiti etnā hodie. vt. l. d. plus pet. l. i. q̄ ē hūc s; si
an li. 28. peniteret
nō punif. qz n̄ pe-
tit s; petere vult.
vt. ff. rem ra. l. a. l.
amplius nō peti-
7 in. d. l. d. plus pe.
l. i.
x **Puniat**. s; p̄di-
tione ex. l. illa gre-
ca c' effectū habui-
mus. s. e. §. tripli.
7 in s. §. plus aut.
y **Si min⁹** intē-
tione. s; in libello i
tentōis. 7 s; p̄erro-
rē. s; n̄. scient' tona-
re p̄sumit s; m q̄s
das. S; p̄ puto qz
nunq; tonare p̄li-
mat nisi tunc qn̄
traditio fieret ab
eo q̄ tonare p̄sum-
mit. vt. ff. de regu.
iur. l. c' p̄errorem
hicaū nō erat da-
rio. s; qdā abstinē-
tia. vñ siue sciat d
reliq; q̄ agit siue n̄
tpe cepti iudicij lo-
cū h̄s. §. iste.
aut aureos. x. sibi optere dare
id est vt eodē mō peteret q̄ sti-
pulatus ē. Preterea^m si quis
gñalit hōiez stipulat⁹ sit. 7 spā-
lit stichū petat aut gñaliter vi-
nū stipulatus sit 7 spāliter cā-
panum petat aut generaliter
purpurā stipulatus sit: deinde
spāliter tyriā petat: plus pete-
re intelligit qz electōnem ad-
uersario tollitⁿ cui stipulatio
nis iure libe^x fuit aliud solue-
re q̄ qd peteret. Quinetiā h̄
vilissimum sit qd quis petat
nihilominus plus petere in-
telligitur. qz sepe accidit vt p̄-
missori facilius sit illud solue-
re quod maioris precij^o esset.
sed h̄c quidem antea in vsu
fuerāt postea dō lex zenonia-
na² n̄ta rem coartauit. 7 si q̄
tem tempe plus fuerit peti-
tum quid statui oportet zeno-
nis diue memorie loquif con-
stitutio^a. Sinaut q̄ritatem^c
vel alio modo^o plus fuerit pe-
titum omne si quod forte dā-
num vt in sportulis ex hac cā
acciderit ei contra quem plus
petitum fuerit commissa tri-
pli condemnatione: sicut sup̄
diximus^v puniatur². Si mi-
nus intentione complexus fu-
erit actor q̄ ad eū p̄tinet velu-
ti si cum ei. x. aurei deberentur
p. sibi dari oportere intende-
rit. aut si cum totus fund⁹ ei^o
esset ptem dimidiam suā esse
petierit: sine periculo agit.
In reliquū vero nihilomin⁹
iudex aduersarium in eodem
iudicio² ei condemnat: ex con-
stitutione^a diue memorie ze-
nonis. Si quis^b aliud p alio
3 **Judicio**. i. qn̄
cūq; an snia; reli-
quū petierit sine
noua p̄statoe s; q̄
qdā vt hic d̄. 7 s;
p̄pter duas rōnes
falsas. vna quia p̄t emendare libellū qn̄cūq; an snia; vt
dicūt. 7 ē p eis. ff. de nora. i. delict. §. si detracta alis dircā.
7 sic intelligūt. l. d. edē. edita. alia rō ē. qz eos ēt si n̄ pe-
tat p̄pter h̄ actor. tñ iudex si scit d̄ s; suā p̄scia 3 p̄denat
reū. 7 ē p eis ad hāc rōz. ff. si. re. l. si irruptōe. §. ad offm. 7
i hac snia fuit dñs. m. s; cte s; io. p̄stū ē flm. 7 due rōes
male. nā si p̄t q̄s imurat libellū nisi vsq; ad li. 28. nec ēt

hodie p^o datū libellū. q^o sic dicit auct. q^o h^o necesse in p^omo libello p^ostistere. vt in auct. d. liri. s. oēs. col. viij. Itē q^o nō v^o in iudiciū remitte q^o p^o l. d. p^otingit. vt. ff. d. iudi. l. n^o p^o r. ff. d. excep. rei iudi. cū q^orit. r. l. egi. nec ob. q^o d^o h^o d^o r. q^o d^o d^o eodē iudicio. nā sic dicit. i. corā eodē iudice r. ab eodē actore r. reo. nā r. p^opter hanc causā r. s^o p^opter idempnitatem p^osonarū etiam vbi p^orius ali^o d^o p^oerit. in d^o iudiciū idē vt. j. p^ori. s. Itē nō ob. ff. de noxa. in delict. s. si detracta. q^o ibi ex eadē cā r. eadē actione r. ad idē agebat. l. idē c^o r. variatio in q^o dā b^onficō q^o d^o t^ois h^o p. l. vt d^ois possit p^o noxa dare. vt. j. d. noxa. ac. s. summa. r. ff. de rei iudi. miles. s. i. Itē alia rō nō est bona. q^o nō s^o p^osci entia s^o p^om allegata d^o iudex iudicare r. p^onuinciare. vt ff. de of. p^o. illicitas s. xitas. nisi p^oeat p^osciāz vt iudex vt in d. l. ff. h. reg. si irruptione. s. ad offm. r. B in singularib^o iudicijs. Sed q^o d in vniuersalibus. B^o p^oot in eis ad q^oq^oq^oq^o ante sententiam. vt. ff. de peti. l. l. iij. r. l. si q^o t^ope. r. sic intelligitur l. de ap. l. h. s. fi.

a Constōe. i. greca quā nō habemus.

b Si q^os intenderit. i. sibi deleri.

c Iudicio. i. apud eisdē iudicē. r. d^o idē iudiciū p^o p^o idē p^oritatē p^osonaz r. iudicis t^o h^o aliud ē. S^o nunq^od noue dilaciones dabunt. B^o si p^o esse instructus ex p^oritōne p^oma etiā ad sc^odaz nō dabunt cū necessarie nō voluntarie sunt d^oandē dilaciones. vt. l. de dila. l. i. nā si p^omo egit actione vi l^o. rap. r. p^oea mutes r. agat actiōe furri. satis p^o reus ēē instructus. si autē sunt diuerse p^oritōes vt in l. s. d^o noue dilaciones dāde sunt. vt. l. d. dila. l. i. Itē nūq^od itex de calūnia iurabit. B^o si q^o p^o r. in hac cā calūniari vt. ff. d. dā. infec. l. q^o l^o. fi. s. an p^o.

d Corrigere. nō q^o p^omittit alicui errorem suū corrigere. S^o nūq^od in veteri h^o necesse p^ostistere. B^o si nō p^om hāc. l. s^o hodie d^o. vt in auct. de liri. s. oēs. col. viij. r. ita intētabit veterē r. nouā. nisi reo absoluto in veteri ob^ociat excep^o tio rei iudicate in noua. vt q^o sit eadē cā agēdi r. eedē p^o sone r. eadē res. l. alia sit actio. vt. ff. de iure iu. l. duob^o. s. exceptio. ff. d. excep. rei iu. l. si iur. s. eadē. r. l. cū q^orit vbi actio p^oma ita se habeat ad sc^odaz vt electiōe tollat q^o d in casib^o p^otingit. vt. l. d. fur. l. i. r. l. si ser. emi. se. mā. l. i. r. l. de codicil. l. fi. r. l. d. pac. int^o ep. r. ven. l. p^omissio. r. ff. de tribu. l. quod in heredem. s. eligere. r. ff. de leg. ij. l. cum filiis. s. varijs.

e Intēderit. i. sibi deleri.

f Actōes. innuit hic quādā diuisionē actōnū. i. q^o alie sunt p^osecutorie insoludū alie nō. r. hāc p^oseq^o in fi. l^o r. i. Et nō ē ista diuisio de r^oq^o. diuisionib^o. Nā p^oma ē q^o alie sunt in rē. alie in p^osonā. vt. s. e. s. o. i. Sc^odā ē q^o alie sunt ciuiles alie p^otozie. vt. s. e. s. s. i. iste sunt actōes. Tertia fuit. s. e. s. s. sequēs. Quarta. s. e. s. oēs autē actōes. Quinta. s.

e. s. actionū q^odā sunt. Sexta ē q^o alie sunt t^opales alie per petue. Septia q^o alie sunt t^orafitorie ad heredes alie n^o vt j. de p^ope. r. tē. ac. s. nō oēs. Octaua ē q^o alie sunt famose. alie nō. vt. j. d. p^ope. te. li. s. p. Nona q^o alie sunt directe alie vtiles. vt. ff. si q^odru. pau. fe. di. l. p. Decia q^o alie d^ontē alie

īrie. s. d. obt. q^o ex q^o i cō. s. i. Undecia q^o alie sunt singla res alie vles. alie g^oia les. vt. ff. p^o so cio arbi. Quode cima diuisio ē q^o alie sunt simplices alie duplices. vt fa. l. xrc. cōdi. fi. re gū. r. q^odā interdic ta. vt. j. de interdi. s. tertia diuisio. ē autē r. h^oc exuagās de qua hic d^o ff. p^oponem^o. vt. j. ti. i. s. cū autē. s. Itē maritū vel eius heredes. i. fili os cōes. secus in e^oneis heredib^o. vt ff. so. ma. l. etiā fili os mulieris. r. l. maritū. r. l. se.

modū autē peculiū intelligi de beat suo ordine p^oponem^o.

Item si de tote iudicio muli er agat placet eaten^o maritū condemnari debere: quaten^o facere possit id est quaten^o facultates^o eius patiunt. Itā q^o si totis quantitati concu rant facultates eius insoludū damnatur. si minus: intantū quantum facere potest. Pro p^oter retentionem quoq^o totis repetitio minuitur. Nam ob impensas^o in res totales factas: marito retentio con cessa est. Quia ipso iure ne cessarijs sumptibus tos^o mi nuitur: sicut ex latioribus di gessorum libris^o cognosce re licet. Sed^o r. si quis

b Facultates. vt tamen ipe maritus non egeat. vt. ff. de rei iudi. inter eos. r. ff. de reg. iur. l. in p^odemnatione p^osonaz. r. hoc nisi tolo fecerit maritus quo minus possit cau tione exp^oposita ab eodem de solido soluendo si ad melio rem fortunam p^ouenerit. vt. l. de rei vro. s. cum autem r. ff. solu. matr. l. etiam filios. s. l. r. ff. p^o socio. l. xcz. s. id q^od autem.

i Impensas. Dic q^o impense alie necessarie sunt vt q^o bus non factis res erat p^oitura vel deterior futura. alie v tiles vt q^o d nō facti res n^o erat p^oitura s^o eis facti res ē me lior futura. Alie voluntarie que tātū rem exornāt. vt. ff. de x. sig. impensaz. r. ff. de impen. in rebus to. fac. l. ij. r. l. quod d^o s. vtiles. r. l. voluntarie. In p^omis impensis dic q^o minuant totē ipo iure si p^ostati in pecunia r. spē. vt ē si fundus r. pecunia in totē data q^o tū in fundū impendit tantū in pecunia ipa iure deleri definit. Si ho solus fun dus in totē sit. tūc si tantū expendit fil^o vel ex diuersis vi cibus q^oti est fundus tunc ipo iure definit esse totalis ni si mulier. j. annū sponte marito impensam obtulerit. Si vero nō tū nō definit esse totalis s^o tādū totus vel p^o p^o te retinet q^odiu impense restituant. vt. ff. de impen. i re bus to. fac. l. quod d^o r. ff. de iure to. l. si is qui. s. p^ope. r. fi. r. hoc in necessarijs impensis. Si autē vtiles sunt tūc p^oacti onem neg. ge. vel man. si mandato mulieris fecit repeti tur volūtariē nō repetuntur etiā si mandato mulieris facte sunt s^o abzadunt sine lesione p^ooris status. vt. l. d. rei vr. ac. s. s^o nec ob impensam. r. ff. de rei ven. in fundo. Et p^om hanc distinctionem hunc. s. intelligas. Et quod dicit in littera quasi nō tenotat improprietatem. si ē im pensā necessaria vt dictū ē. s^o si vtiles vel volūtaria nul lo mō h^o locū hic. s. Accur.

k Dos. in pecunia p^osistens

l Libris. vt. ff. de impen. in rebus to. fac. p^o to. ti.

m S^o r. si q^os. i. filius vel liberus q^o agūt venia impetra ta. als puniunt. vt. s. e. s. s. r. meū. Accur.

a Socio. et se dñtēre sociū. al̄s nō dat ei b̄nificiū. vt. ff. p̄ socio. si vnus. §. vl.

b P̄dr. qd̄ sp̄ sic accipe detracto tāto q̄ possit vitiare in de p̄uētus. vt. ff. de reg. iur. l. in p̄demnatōe.

c Ex tōnatōe. i. qñ n̄ p̄t solvere cū tōnare p̄misi

d Conueniat. s. p̄ditiōe ex lege. vt. ff. d̄ tōn. si q̄s ar. §. sin aut. Et nō q̄ hic p̄demnat in q̄ tū facere p̄t deduc̄to ere alieno. vt. ff. de re iudi. l. inter eos. §. i. r. q̄. et melius in. §. fi.

e Cōpensatōes plerūq̄. b̄ dicit p̄ter actōz de p̄fiti et alias quas dā in q̄ bus nō obq̄it cōpensatio. vt. s. e. §. in bo. fi. r. ff. de cōp̄en. l. fi. Acc.

f Ex eadē. l. xdie ex q̄cūq̄ cā et in q̄ libet p̄ctu bo. fi. vel stricti iuris. vt. s. e. §. in bo. fi. tam dicitur est.

g Creditoribus qd̄ fieri nō p̄t añ. quā debitor agnoscat vel in iure p̄fiteatur. vt. ff. d̄ cel. bo. l. p̄. Prodest autem p̄cessio vt n̄ reducat debitor in carcerē. vt. ff. q̄ bo. ced. p̄f. l. i. et q̄ iacq̄sito postea p̄ueniat in q̄tum facere possit vt subici t.

h Ex integro. vt. datur sibi p̄ria litera q̄ ex integro et in q̄tum facere p̄t conueniatur vt subicit. et sic intel. ligi q̄ in solidum p̄ueniat. q̄d diu tñ p̄t solvere. b̄ tñ est deducto sp̄ ne egeat. vt. ff. de cess. bo. l. q̄ bo. r. ff. d̄ reg. iur. l. in p̄denatōe.

i Quod cum eo qui in aliena potestate. Qualiter conueniamur ex contractibus vel furtis nobiscum habitis. dictum ē. nūc qualiter p̄ueniamur ex habitis cū his q̄s in p̄tate habemus.

k Dia tñ sup̄ius. vt. s. ti. i. §. actiones autē. et. §.

l sunt p̄terea Diligentius. q̄ sup̄ dictū sit. vel dic̄ diligēt̄ id est diligenter.

m Fere. hoc dicit p̄pter macedonianū quod h̄z locū in filijs nō in seruis. vt. j. e. §. q̄ diximus et p̄pter alios cāus q̄s ibi diximus.

n Intellecturi. nā filiū eadē ē disciplina. vt hic et. ff. d̄

in re. §. l. i. §. p̄inde. et. §. q̄tiens.

o In his. s. parente et filio.

p Quidem. vt. j. e. §. q̄ diximus. Acc.

q Dñi. s. volēt cū seruo p̄hi siue dirigat inssus ad seruū siue ad p̄xentem cū seruo siue subscripsit. siue q̄cūq̄

mō p̄ctu ratū ha. buit. vt. ff. qd̄ ius su. l. i. §. q̄. et. §. sed et serui cyrographo. et. §. si ratū.

r Videat. et vt e. tiā ab ip̄o dño de. bitū p̄dici possit. vt. j. e. §. p.

s Rōe. qz fidem dñi sequi vt. vt. s. p̄r. §. in fi.

t Exercitoria. q̄ p̄petuo heredi et in herede dat. vt. ff. d̄ exer. si tñ. §. fi. idē in institoria. vt. ff. d̄ instito. l. nouiss̄ me. Ad e. tiā in re. §. so. vt. ff. qñ ac. d̄ pecu. ē an. l. quesi. tū in fi.

tum sunt: his fere eadem iura seruantur. ne verborum fiat dissolutio: dirigamus sermo. nem in personam serui dñiq̄ idem intellecturi de liberis quoq̄ et parentibus quorum in potestate sunt. nam si quid in his p̄prie obseruet: separatum ostendemus. Si igitur iussu domini cū seruo negotiū gestū erit in solidum p̄tor aduersus dñm actionem polliceat. scz quia is qui ita contrahit fidei domini sequi videt̄.

Eadē ratione p̄ter duas alias in solidum actiones pollicetur: quarum altera exercitoria: altera institoria appellatur. Exercitoria tunc habet locum cum quis seruum suū magistrum nauis p̄posuerit. et quid cum eo eius rei gratia cui p̄positus erit contractum fuerit. Ideo autē exercitoria vocatur. qz exercitor his appellatur ad quem quotidianus nauis questus p̄tinet. Institoria tūc locum habet: cum quis taberne forte aut cuilibz negotiationi seruum suum p̄posuerit. et qd̄ cum eo eius rei causa vel gratia cui p̄positus erit contractum fuerit. Ideo autē institoria appellatur. quia qui negotiatiōibz p̄ponūtur: institores vocantur. Istas enim duas actiones p̄tor reddit. et si libez q̄s hominem aut alienū seruum nauis aut taberne: aut cuilibet

v Reigra. bñ. n. dic̄ rei gra. nā si ob aliā re puta negotiū sui. l. cū esset p̄positus ad reuendū on. et ipe accepit mutuā pecuniā nō ad vtilitatē nauis n̄ tenet dñs et ff. d̄ exer. l. i. §. non

aut. nec ē necesse vt creditor ita diligēs sit vt sciat in quē p̄uerit pecuniā exercitor s̄ suffic̄ si p̄hibet se i resectōz nauis mutualle. vt. ff. d̄ exer. l. vl. l. 3. sec⁹ fit i eo q̄ mutua. uir yconomus l. pecu. ecclē. nā tñ pecu. ecclē. pbat creditor pecuniā esse dñz in vtilitatē ecclē. al̄s n̄ audir. vt i auct. de nō alie. §. h̄us p̄correctū.

x Questus. i. puentus siue lucrum. s̄ magister appellat cui totius nauis anchora. i. gubernatio p̄medat. vt. ff. de exer. l. i. §. maḡm aut nauis.

y Seruū vel libez. vt in fine huius. §.

z Vocant. nō q̄ institoria appellat a p̄posito. s̄ exercitoria a p̄ponēte vocat vt hic. et. §. p̄r. §. Accur.

1 Duas. p. b. q. d. c. duas excludit p. m. a. q. iussu.
 2 Equat. n. q. v. b. i. e. ead. e. d. r. a. s. i. d. e. i. u. s. t. a. t. u. e. d. i. l. i. e. f. i. c.
 ff. ad. l. a. q. ill. d. r. e. q. m. o. u. s. p. a. p. o. s. o. l. s. p. a. r. i. t. o. n. e.
 a Introdur. n. i. d. n. i. c. a. v. t. f. f. d. i. f. i. s. i. p. u. p. i. l. l. s. p. p.
 b Negociet. ad. o. e. s. q. z. p. o. r. t. g. i. f. n. e. g. o. c. i. a. t. o. z. v. t. f. f. d. t. r. i. b. u. l. i. l. i. u. d. r. d. i.
 c O. i. n. h. a. c. a. c. i. o. n. e. t. r. i. b. u. t. o. r. i. a. z. d. i. c. i. t. q. d. a. n. o. d. a. i. n. i. s. i. d. n. s. p. m. o. d. i. s. t. r. i. b. u. a. t. r. d. i. c. i. t. q. c. o. r. r. i. g. i. f. o. f. f. d. i. u. d. i. c. i. a. r. b. c. o. l. l. i. g. i. f. e. r. b. s. q. z. d. i. c. i. m. i. n. s. i. z. d. i. c. o. q. a. n. i. p. c. o. p. e. t. i. t. q. z. m. i. n. u. s. t. r. i. b. u. i. t. a. n. i. l. i. b. t. r. i. b. u. i. t. v. t. f. f. d. t. r. i. l. i. l. l. d. s. f. i. c. t. o. l. o. r. a. r. g. f. f. d. e. h. f. i. g. l. m. i. n. s. i. l. l. a. p. l. i. s. f. z. f. o. d. d. e. p. e. o. c. a. u. e. t. i. b. i. q. z. d. e. d. u. a. b. u. s. a. c. t. o. i. b. d. i. c. f. d. p. e. c. u. r. d. e. i. n. r. e. m. s. l. o. e. p. a. r. i. t. f. a. f. f. d. e. p. e. c. u. l. i. f. i. q. s. f. u. i. s. s. r. e. t. i. a. r. b. a. d. i. u. n. g. e. s. c. e. t. e. z. q. e. i. f. O. z. e. r. c. a. t. f. a. c. f. f. d. e. i. r. e. h. s. i. p. p. s. i. n. r. e. m. g. l. r. d. e. c. e. q. z. q. t. s. u. n. t. p. s. u. m. p. t. i. t. o. t. d. z. t. e. n. e. r. i. v. t. s. p. r. h. d. e. b. e. s. f. a. f. f. d. i. n. r. e. m. h. l. i. f. i. p. p. r. e. s. u. t. e. m. i. l. z. b. p. u. c. t. u. q. d. e. h. i. c. i. r. a. p. u. e. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. q. d. a. q. d. c. u. s. a. g. i. t. d. e. p. e. c. u. v. t. i. n. t. e. t. a. r. e. i. l. l. a. f. o. r. m. u. l. a. r. a. g. e. f. d. e. i. n. r. e. s. h. s. o. v. t. h. i. c. r. f. f. d. i. r. e. h. l. i. l. i. u. s. f. a. i. f. i. r. f. d. e. p. e. c. u. l. i. s. s. e. a. u. t. q. o. p. i. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. e. e. v. t. n. a. c. i. d. e. p. e. c. u. l. i. o. a. g. i. t. d. e. b. i. l. i. t. a. p. e. c. u. l. i. a. r. i. a. p. p. u. r. a. t. f. r. i. t. a. q. d. s. e. r. u. s. d. z. t. n. o. r. d. n. s. d. z. f. u. o. n. a. l. r. q. z. q. d. f. u. i. p. e. n. d. i. t. i. r. e. d. n. i. d. e. n. i. t. i. a. c. t. o. e. d. p. e. c. u. v. t. f. f. d. e. p. e. c. u. l. i. q. z. t. u. l. e. r. o. n. i. s. s. f. z. i. d. q. d. q. d. n. i. b. i. l. a. l. i. u. d. e. q. d. e. i. n. r. e. h. a. g. i. r. i. t. a. q. a. g. i. t. d. e. p. e. c. u. l. i. o. r. d. e. i. n. r. e. h. s. o. a. g. i. r. s. i. o. d. i. c. i. t. q. d. i. n. e. r. s. e. s. u. n. t. a. c. t. o. e. s. r. a. c. t. i. o. n. u. f. o. r. m. u. l. e. n. e. c. q. f. o. r. m. u. l. a. v. i. n. u. s. p. p. o. n. i. t. a. l. t. e. r. i. u. s. f. o. r. m. u. l. a. p. p. o. n. e. r. e. v. i. d. e. t. u. r. n. e. c. o. b. d. l. d. e. p. e. c. u. l. i. l. i. s. e. a. u. t. q. z. l. i. c. e. t. i. b. i. v. i. d. e. a. f. s. u. b. a. c. t. o. e. r. e. d. i. c. t. o. d. e. p. e. c. u. l. i. o. a. c. t. i. o. n. e. d. e. i. n. r. e. h. s. o. p. p. o. n. e. r. e. i. n. n. o. d. e. m. o. n. s. t. r. a. f. e. d. i. c. t. u. q. u. o. d. f. i. r. d. e. p. e. c. u. l. i. o. t. a. n. t. u. i. s. f. z. g. n. a. l. i. q. u. o. d. d. i. c. i. t. d. e. o. m. n. i. e. o. q. u. o. d. f. i. r. c. i. i. e. o. q. u. i. i. n. a. l. i. e. n. a. e. s. t. p. o. t. e. s. t. a. t. e. v. t. i. n. e. l. s. h. b. a. a. u. t. i. t. e. n. o. o. b. d. l. f. i. l. i. u. s. i. n. f. i. q. z. q. a. d. e. f. f. e. c. t. u. m. p. p. o. n. i. t. d. e. i. n. r. e. m. h. s. o. q. u. i. a. p. p. o. n. i. t. d. e. p. e. c. u. l. i. o. n. o. n. q. u. o. a. d. f. o. r. m. u. l. a. f. e. t. e. o. d. e. i. n. d. e. x. p. o. n. e. q. u. o. d. h. i. c. d. z. v. n. a. e. s. t. a. c. t. i. o. d. e. p. e. c. u. l. i. o. r. d. e. i. n. r. e. h. s. o. i. l. l. e. q. p. p. o. n. i. t. a. c. t. i. o. n. i.

negociationi preposuerit. scz quia eadem equitatis ratio e eo casu interueniebat. Intro duxit r aliam actionem pre tor que tributoria vocatur Namqz si seruus in peculiari merce sciente domino negoci etur r quid cu eo eius rei ca contractum erit: ita ptoz ius dicit vt quicquid in his merci bus erit. quodqz inde receptu erit: id inter dominu si qd ei debebitur r ceteros credito res pro rata portione distribu atur. r quia ipsi domino distri butoz ptoz permittit. Nam si quis ex creditoribus queraf. quasi min et tributum sit qz oportuerit. hanc ei actionem accomodat que tributoria ap pellatur. Preterea introduc ta est actio de peculio deqz eo quod in rem dñi versum erit vt quis sine voluntate domi negotium gestum erit: tñ siñ quod in rem eius versum fue rit id totuz pstare debeat. siue qd non sit in rem eius ssum id eatenus prestare debeat his quaten peculiu patitur. In rem autem dñi versum intel ligitur quicquid necessario in rem eius impenderit seruus: veluti si mutuatus pecuniam creditoribus eius soluerit aut edificia ruentia fulserit. aut familie frumentum emerit: vel etiā fundum aut quālibet aliā rē necessariam mercatus erit. Itaqz si ex decem vtpu

nem de peculio sequitur effectū actionis de in rē hso. r qd subicit duas hz p demnationes. s actio de peculio. vñā scz p suo effectu r aliā p effectu. s actio de in rē hso p dē nari dñ. facit. ff. de in rē h. si p parte. s. in rē. k Actioe. s. de peculio

ta aureis quos seruus tuus a ticio mutuo accepit creditori tuo. v. aureos soluerit. reli quos vero. v. quolibet modo psumperit. p. v. quidem inso lidum damnari debes p cete ris dñ. v. eatenus: quaten in peculio sit. Ex quo scz apparet vt si toti decem aurei in rem tuā versi fuerint. totos. x. au reos ticiū psequi posse. licet enim vna e actio qua de pecu lio: deqz eo qd in rem domini versum sit agat: tñ duas hz p demnationes. Itaqz index apud quē de ea actōe agitur ante despicere solet an in rem domini versum sit. nec aliā ad peculij estimationem transiit: quā si aut nihil in rem domi versum intelligat. aut non to tum. Cum autem querit qd in peculio sit: ante de ducitur qd qd seru dñ. o. el qui ue in ptate eius sit debet m: r qd supest id solum peculium intelligitur. Aliqn tamen id qd ei dñ seru qui in ptate dñi sit. nō deducitur ex peculio ve luti si is in ipsius peculio sit quod eo ppterinet: vt si quid vicario suo seruus dñ. id ex peculio eius non deducatur. Ceterz dubium nō ē: quin is quoqz qui iussu domini co traxerit cuiqz mstitoria: vel exercitoria actio competit de peculio. deqz eo quod in rem domini versum ē agere possit sed erit stultissimus si omitta

l Quia dñ. s. d. n. inspecto iure nali seruus li ber sit r apparet q nali p obligari etiā dñ. suo. vt. ff. de p. d. i. inde. si id qd. r. ff. d. pecu. nec seruus. r. s. de fide iusso. s. i. m. Delet. q. d. r. id deducat qd dñ. dare seruus hñ q sunt i ptate. vt cō seruus suis r filijs dñi r pupillis dñi vt. ff. de pecu. s. r. si dam. s. peculium. n. Si is. s. cui de bet. puta hñ fūi castaldij q ordina rius dñ. qz hñ sub se alij qui vicarius dñ. s. ordinari ali quid dñ. vicario. r puenior d peculio ordinari nō dedu cam qd vicario de bet. r ē rō in pmp tu. quia si deduco p vicario. adhuc remanet peculius ordinari. r ita fru stra fieret deductō cū sp maneret ordinarj peculij

o In huius. scz ordinarij.

p Eo ppterinet. id est. quod modo sub nule dñ. obtinet in hoc casu.
 q Seruus. s. ordinarij. Al.
 r Eius. s. ordinarij.
 s Ceterz. s. diximus. s. in illo. s. pterea. q is agit d pecu lio qui contraxit cum seruo inuito vel ignorante domio vnde videtur q qui contraxit eo volente puta iussu suo non posset agere de peculio. S; tamen aliud ē. r ideo dic ceterz p sed.
 t S; erit. nō quē eē stultū si eligat malū cū possit elige bonū vt hic. r i. a. n. c. q. i. r. o. n. a. e. f. sui. s. i. col. r. q. Al.
 a Is qz. facit. ff. de tribu. l. aliqn

Si quadru. paup. fe. di.

matōe. vt. ff. d. re iudi. miles. §. decē. quō dādo seruū libe-
rat cum aliud p alio iunto creditoze solui nō pōt. vt. ff. si
cer. pe. l. ij. §. i. l. iij. spāle ē. qz iniquū ē serui neq̄tiaz vltra
ip̄ius corpus extendi. vt. s. e. §. summa.

¶ **Q**uā. q. d. h. tē p alio. s. p. delicto vel estiatōe delicti
tū dñiū transferē.

3. **A**uxilio. S. n. si
ne iniquū ē aufere
ri qd ppetuo sibi
q̄sitū ē vt mō dix-
erat. pbat. ff. rez
amo. l. non. n. S.
certe ē spāle fauo-
re libtatē sic rals.
L. dpa. q. si. di. l. ij.
r. ff. si inge. cl. di. l.
ij. sic. r. ff. de hēre. in
sti. l. pignori.

a. Sūt furti. s. n.
manifesti. nā actō
furti manifesti ē
p̄roia. vt. j. de per-
pe. ac. §. i.

b. Dāni. s. actio
c. Lōmiserit. scz
eēneo.

d. **P**atē. l. tolo
fecit. q. min⁹ fit.
nā tūc vñl norat
locū hz. ff. e. si bo. si
dei. r. l. electio. §. si
is.

e. **D**irecto. disti-
gue an seru⁹ delin-
q̄t an p̄rit. primo
cāu si in dñm nō
teneat p̄ea fact⁹ li-
ber. vt. s. d. obli. ex
delic. §. hi d. r. j. p̄
§. r. ff. d. fur. l. serui
r. filij. si eēneo tē-
dircā vt hic. Si at
pbat r fuerit con-
necragētio illa q̄
gessit in seruitute
cū ea quā in libta-
te fecit teneat nō als
vt. ff. d. neg. ges. eū
actū. r. L. an seru⁹
ex suo scō. l. ij. i. si.
nisi in casu. vt. L.
de hēre. pe. l. i. §. p.
f. Libro. vt. s. de
iu. pso.

g. Si seru⁹ obli-
gatio. s. ciuilis. sed
nālis sic. vt. s. de fideiusso. §. i.

h. In p̄tate. cū alienatus ē. r. facit. ff. de pecu. r. ancilla-
rum. §. si alieno.

i. **D**anumisso. vt hic. r. L. e. l. i. in fi.

k. In p̄tate. an li. dñ. nā post li. dñ. nō interdicit. vt. ff. e.
si alienus seruus. Et ē rō. qz imputat ei quare alienatus
rit. vt. ff. e. l. quēadmodū in p̄n.

l. Interdicitur. facit. ff. de minor. l. v. in fi. i. r. ff. de
leg. l. legatarius in fi.

m. Nō potuit. s. norat actio. Et nō rē impediri si deduc-
tatur in eum casum a quo incipe nō p̄t. argu. s. de lega. §.
econtrario.

pus qd nocuit. i. seru⁹. **N**oxia
ip̄m maleficiū veluti furtum
dānū rapina iniuria. Summa
aut rōe pmissum ē noxē dēdi-
tiōe fungi. Nāq̄ erat iniquū
nequitia eoz vltra ipsoz cor-
pora dñis dānosam eē. Dñs
norali iudicio serui sui nomie
p̄uentus. seruū actori noxie
dedendo liberatur. Nec mi-
nus in perpetuū eius serui do-
miniū a dño transferē. Sin
aut damnum ei cui deditus ē
seruus refarcierit quesita pec-
cunia auxilio p̄toris inuito do-
mino manumittetur. Sum-
a. aut p̄stitute norales actiones
aut legibus aut edicto p̄toris
Legibus. veluti furti. ex lege
rij. tabu. dāni b. iniurie ex lege
aquilia. Edicto p̄toris velu-
ti iniuriarum r. vltimoz rap-
toz. Omnis autem noralis
actio caput sequit. nam si ser-
uus tuus noxiam p̄miserit.
q̄diu in tua potestate p̄ sit te-
cū est actio. si aut in alterius
potestate p̄uenerit cū illo inci-
pit actio esse. aut si manumis-
sus fuerit directo. ipse teneat
r. extinguitur noxē deditio.

Ex diuerso quoq̄ indirecta ac-
tio noralis esse incipit. Nam
si liber homo noxiam cōmiserit.
r. is seruus tuus eē cepit
qd quibusdam casibus effici
primo libro tradidimus. inci-
pit tecum esse noralis actio
que ante directa fuisset. Si
seruus dño noxiam cōmiserit

n. **P**ot. arg. ff. d. capti. r. postli. re. l. ij. §. i. als de capi. di. l.
ij. §. i.

o. **A**dmisere. iure veteri dabatur filius p̄ noxa vt seru⁹
vt hic. Item occidebatur licite a p̄re sicut seruus a dño
S. hodie nō sic. vt. s. de iu. pso. §. ij. r. de libe. r. posthu. l. in
fuis. in fi.

p. **E**xistimauit.
vt hic. r. L. d. fur. r.
ser. cor. l. apud an-
tiq̄s in fi.

q. **P**ene. i. sererl
pene nominaliter
scz p̄ corpe pene. r.
tūc dyp̄tōgat. q. d.
p̄ corpus filij pari-
entis penā.

r. In seruos. i. p̄
pter seruos.

s. **F**ilios. n. etiā
p̄res vt si filius
iudex litē suā fece-
rit male iudicādo
vt. ff. de iudi. si fili-
us. vel si dānum
alicui dederit p̄p̄-
ciendo eum sepa-
tim habitāte a pa-
tre. vt. s. de obli. ex
quasi delict. §. si fili-
us. r. ff. de eiec. vl-
es. l. i. §. si filius. r.
de hēre. ll. dicit hic
cum dicit antiq̄s
p̄mētatores

actio nulla nascit. Nāq̄ inter
dñm r. qui in b. ei⁹ p̄tate ē. nlla
obligatio nasci p̄t. Ideoq̄ r. si
in alienā p̄tate seru⁹ p̄uenerit
aut manumissus fuerit. neq̄
cū ipso neq̄ cū eo cuius nunc
in p̄tate sit. agi pōt. vnde si ali-
enus seruus noxiam tibi com-
miserit. r. is postea in p̄tate
tua esse ceperit interdicitur
actio. qz in eum casum deduc-
ta sit. in quo p̄sistere nō pō-
tuit. Ideoq̄ licz exierit d. tua
potestate agere nō potes. quē
admodū si dñs in seruū suū
aliquid p̄miserit. nec si manu-
missus aut alienat⁹ fuerit ser-
uus. nullam actionem contra
dñm habere pōt. S. veteres
quidem hoc in filios familias
masculis r. feminis admisce-
re. Noua aut hōim p̄uersatō
hōim asperitatem recte respu-
endam eē existimauit. r. ab v-
su cōi hoc penitus recessit. q̄s
enim patiatur filium suū r.
maxime filiam innoxiam ali-
dari. vt pene p̄ per corpus filie
pater magis q̄ filius periclite-
tur. cum in filiabus etiam pu-
dicitie fauor b. bene excludit.
Et ideo placuit in seruos tan-
tūmō norales actōes eē p̄po-
nendas. cum apud veteres le-
gum p̄mētatores inuenim⁹
sepius dictum ipsos filios fa-
miliās p̄ suis delictis posse cō-
ueniri.

t. **C**onueniri. scilicet
directo. vt. ff. e.
norali. r. l. seq. qui-
bus filijs condem-
natis datur in pa-
trem actio in fac-
tum de re iudica-
ta in peculium. vt
ff. eo. l. i. §. r. si dē-
natur. r. ff. d. pecu.
l. ij. §. item scribit
S. quid si iudiciū

filius accipere noluit. immo p̄tūmācter non venit. an-
mitti actor debet in possessionem peculij p̄fectiū. videt⁹
q̄ non. quia ex delicto non debet conueniri pater. vt hic
dicitur. Contra videtur q̄ sic quia als dicit lex q̄ potest
cedere bonis in peculio tali. vt. L. qui bo. cede. poss. cum r.
filij. in eo q̄ dicit. vel a patre r. Sed huic verbo respon-
det Aldricus. qz dicta lex cum filij loquitur de castrensi.
vel eo quod habet a patre sibi eunti in castra. tonatum.
quod etiā castrense dē. vt. L. sa. hēre. si filius

a. **S**i quadrupes

De maleficijs fuoz dictū ē. nūc de maleficijs irrōabiliū
aialij. nā aut dānū dat hō lib r. tūc locū hz. s. ad. l. acq. p

totū aut seruū. et tūc hī locū. s. t. i. p. to. aut aliū aīal. et tūc
a Animalium. s. quadrupedū. vt. ff. e. l. i. hī locū b. ti.
a ī pñ. s. noīe dāni dati ab ipse de vñl' locū hī. vt. ff.
 e. l. p. Accur.
b Lasciua. i. luxuria. vel dic facilitate vt fac pupillus
c Aut feruore. i. amore. vt si equus
 tu' ad equā meā
 adiret. et hostium
 meū fregit. et dē
 feruor. qz calefac
 amor. vt i. auct. q.
 mo. na. ef. le. s. ill d
d Feriate. i. cru/
 delitate. s. sua n sui
 gñis. vt. j. pr. s.
e Actio. q vocat
 i scū. vel simplr d
 paupie. Accur.
ee Proditā. i. ad
 inuenta.
f Scripta. vt. s.
 e. l. i. s. fin. at. et. ff. e.
 l. i. in pñ. Acc.
g Solit'. subau
 di i vñroqz exēplo.
 nā etiā idem ē et si
 nō sit solit'. vt in
 pñ. hū' ti.
h Decat'. d. nāz.
 i. s. uetudiez gñis
 illi' aīal. hī sit sua
 consuetudo. vt. s.
 pr. s. nā maior ps
 eqz n pñsundat
 maior ps bouz nō
 cornu petit. qz eq
 et boues dicūt mā/
 suet' et māsueta di
 cūt q gregari pas/
 cūt. vñ s. b. canis
 n ē in nūero feraz
 nec māsueto. nā
 maior ps canū n
 mordet. et maior
 ps nō gregari pas
 cit. S. vt q etiā in
 hīs fēz locū hēat b actio. vt. j. e. s. fi. q ē d. So. vñl' vt ibi
 locū hēat dīcā non vt hīc. et. ff. e. l. i. s. in bestīs.
i Si genitalis. s. si a gñel' hēat q sit fera.
k Feritas. i. crudelitas.
l Actio. s. dīcā.
ll Euanes. vt. s. de rep. di. s. fere.
m Vbi. i. postq.
n Paupies. mirabilis est hec expositio et legal'. et iō sic
 forte dīcā. qz paupie aliquā fac. sic et dānū diminutio l'
 tepditio pñmonq. vt dē. ff. de dā. in fec. l. iij
o Caret. qñ; tñ res ināiata iniuriā facere dē im. pprie.
 vt. ff. de mol. l. si vt certo. s. plane si pmodau.
p Ad noralē. sup dīcā duo et q nomie fere bestie n agat
 hac accōe et q noīe mansuete noralit' tñ agat. vt. s. pr. s.
 et in pñ. ti.
q Edcō posito. vt. ff. de edit. l. i. hī. n. nō erūt.
r Leonē. s. lupū pantherā. et gñalr oē aīal qd debeat
 nocere siue solutū siue ligatū. ita tñ q dānū nihilomin'
 facere possit. vt. ff. de edit. l. i. hī. n. et. l. gñalit'.
s Et nocitū in corpe. ita q nō sit mortu'. al's ducenti
 solidi de lēn'. vt. ff. de edit. l. i. qz vulgo.

et Condemnes. rōne diffōrmitat' non habita. sed im/
 pensarum tñ in curatione factarum et operarum amiss/
 sarum et amittendarum. vt. ff. e. l. ex hac. s. dē condemnat'
 in duplum occasione damni dati in alijs rebz ex b edcō
 vt hīc. et. ff. e. qz vulgo. q. m. in fi. Accur.

repti damnu datū sit dupli
 Preter has aut ediliatias acti
 ones et depaupie locum habe
 bit nūqz. n. actiones psertiz
 penales de eadem re pcurres
 tes alia aliā psumit.

Uinc admonēdi su/
 m' agere posse quē
 libet hoiez aut suo
 noīe at alieno: alie
 no veluti pcuratorio. tutorio
 curatorio: cū oli i vsu fuisset
 alteri' noīe agere n posse: nisi
 p pupillo. p libtate. p tutela.
 Preterea lege hostilia pmis/
 sum ē furti agere eoz noīe q
 apud hostes essent aut reipub
 lice causa abessent. quie i eo/
 rum cuius tutela essent. et qz
 hoc non minimā incommodi
 tatem hēbat. q alieno nomie
 neqz agere neqz excipere actio
 nem licebat. ceperunt homies
 per pcuratores suos litigare.
 Nam et moribus et etas et ne/
 cessaria peregrinatio. itemqz
 alie multe cause sepe homini/
 bus impedimento sunt. quo
 minus rem suam ipsi exequi
 pñt. Procurator neqz cer/

v Preter has. id
 est. preter hos mo/
 tos agendi. de edi.
 edic.

x Valebit. s. vñl'
 lem. al's s. vt. s. e.
 s. hic autem. Acc.
 y De eadem. id
 est et facto illo et d
 lictio

z Consumit. hoc
 est intelligendum
 concursu. percep/
 tione enim vñā a
 liam consumit. et
 ad eundem ista
 rum dic q quan/
 to competunt plu
 res actiones eidez
 et d eundem. aut
 oēs penales sunt
 aut omnes rei per
 secutorie. aut alie
 penales alie rei p/
 secutorie. Primo
 casu subdistingue
 aut omnes exono
 delicto. tunc vñā
 tollit aliam perce
 ptione. al's per ex/
 ceptionem. vt. ff.
 de pua. delict. l. nū
 qz. in prin. nisi i id
 quod ex cedit. vt.
 ff. vi. l. rap. l. i. et ff.
 de ac. r. ob. q seruū
 i. m. et. l. cū ex vno
 delicto. nō at pcur
 su vt hīc dīc. vbi at
 er diuersis factis
 vñā n tollit alterā
 etiā pceptioe al's

p excep. vt. ff. de pua. delict. l. nūqz. ibi scdo capite. Qñ oēs
 sunt rei psecutorie dic q aut d eundē dānē. et tūc tollunt
 adinuicē pceptōe nō pcurfu. vt. ff. loc. si merces. s. culpe.
 aut d diuersos et tūc nō tollunt pceptōe al's p excep. vt
 ff. loc. l. locū. s. pdenatio. In tercio casu. s. qñ alia ē pena/
 lis et altera rei psecutoria tñ. subdistingue. qz aut est pe
 nalis originalit' tūc neutra p alterā tollit. vt. ff. de furt. si
 pignoze. s. cū furti. et. ff. s. p di. fur. si p fure. s. furti. hoc tñ
 fallit i casu. vt. ff. na. cau. sta. l. idē. s. f. qz ibi altera ppetē
 bat d iure cōi. altera d iure spāli. aut n ē origial' r penat'. et
 tñ vñā p alterā tollit. vt. ff. q me. cā. l. metū. s. l.

De his p qz rē. Quia de actōibz dīcīm' videam' p qz
 ererceant. et in b incipit. Nunc rē.

a n Vnc admonēdi sum'. i. amonemus.

b Agere. s. hodie

Quelilet. s. ydoneū ppter seruū q nec suo nec
 alieno noīe admittit. vt. l. de iudi. l. seruus. Itē p p pu
 pillū. vt. l. qui leg. p ha. totum.

a Cū. i. pñs.

b Preterea eoz. s. si quis faceret furtū captiuus. vel rei
 publice cā abñtibz.

c Qui. s. pupilli.

d Quis. i. alicuius. q. d. noie eoz a sunt in tutela cap-
tuoꝝ ⁊ reipublice cā absentium. Accur.

e Impedimēto. S. qd si nullū sit impedimentū. Rñ.
idē. vt. ff. de p. cu. l. is. §. vltus

f D. ib. imo qd

hussilet apē tñ ad

hūe gñalit siue

spāl. in casibz tñ

spālē mādātū erit

gñ vt infidē de h.

h. ex h. vt. ff. de p.

cu. l. pō. Itē si mā

to alicui qd iueiat

maritū filie mee.

vt. ff. de ritu nup. l.

gñali. Itē in cā sus

pecti tutoris. vt. ff.

de p. cu. n. solū. §. fi.

Itē qñ duos gñā

lit facio p. cu. nam

neut ab altero eri

ger nō hēat spālē

mādātū. vt. ff. de p.

cu. l. itaqz. ⁊ l. qd du

os. Itē i tēg. rest.

pe. vt. ff. de mi. l. lib

lud. §. si talis.

ff. de o. s. aduersa

rio.

g Quicūqz. s. ha

bili nō militi. vt. ff.

de p. cu. fili. §. xcie

ra. Itē nō feia. vt. ff.

de p. cu. feis. Itē nō

hñs imnēs ipedi

metū qre nō possit

cogi. vt. ff. de p. cu. l.

neqz feia. Itē nō

mior. x. an. vt. ff.

de p. cu. si mior. Itē

nō iuriosus ē mūr?

vt. ff. de p. cu. l. q. §.

furiolosus. ⁊ l. mūr?

i. n. Itē naccātus

de crimine capitali. vt. ff. de p. cu. l. rep

h Rem tuā. g. ⁊ vnā ⁊ plures. gñncius ⁊ pcurator qd

xxp. e. vt. ff. de p. cu. l. i. §. i.

i Defendere. s. mādato infueniēte al's simplr posituz

h xbu de fentor sine mādato. h p. cu. cū mādato ē. vt. ff.

de p. cu. si pcurator. §. p. pñū. ⁊ facit ad hunc. §. ff. fa. h. rec.

l. plane. in fi.

k Libro. vt. s. e. qd da. tu. re. poss. p. to. ⁊ de le. ag. tu. ⁊ p a

lios seq. ti. vltqz ad ti. de sat. tu. ⁊ cu.

l De satisfatione ibo facta mentōe pcurator a qbo sat

dario exigit ppetenē de satisfatione subiūgit.

s Satisfationū possessor. suo noie puentus

m Cum eo. reo victo.

n Intelligere. cum nomen sit pñs rei. vt. s. de

tona. §. est ⁊ aliud.

o Periculū. ff. de iureiu. l. nā postea.

p Edicti. s. ptoris. qd edictū in nō palemus.

q Dis. s. tutoribz ⁊ curatōribz. S. qñ h. Rñ. forte tē qñ

erant datū vel testamentarū. §. p inquisitionem. nam

tunc non cauebant de rato.

r Satisfatio. s. de facto. Accur.

s Recitap erant. hic nō dze esse. §. fm Jo. qz ⁊ quod se

quitur est de antiquitate.

tis verb⁹ neqz pñte adūsario i
mo plerūqz eoz⁹ i grāte pñtū
tur. Quicūqz s. n. pñmiser⁹ rē b
tuā agere aut defendere hñs tu
us pcur. intelligit. Tutores ⁊
curatores quēadmodū consti
tuūtur: pmo libro⁹ expōitū ē

Satisfationū mod⁹

s alius antiq̄tati pla

cuit: aliū nouitas p

vsūm āplexa ē. Qñ

enī si i rē agebat satisfare pos

seffoz ppelebatur vt si victus

eēt nec rē ipaz restitueret: nec

eius litis estimatōz ptās esset

petitori aut cū^m eo agēdi aut

cū fideiussoribus eius q satisf

datio appellatur iudicatum

solui. Unde autem sic appella

tur facile est intelligere. nāqz

stipulabatur quis vt soluere

tur sibi quod fuerit iudicatū:

multo magis is qui in rem ac

tione conueniebatur satisfda

re cogebatur: si alieno nomi

ne iudicium accipiebat. Ipse

autem qui rem agebat: si suo

nomine petebat satisfare non

cogebatur. procurator vero si

t Agebatur. vt suo nomine agens non caueat rem ra
tam esse tominum habiturum. vt. s. e. §. ipe autem. ⁊ §.
pcurator:

v Dimodo. s. cū mādato vel sine mādato. qz nēo. Ad
antiquā regulā q etiā hodierna ē. vt hic ⁊ §. si dore.

⁊ ff. de p. cu. l. nō vt.

x Cogebatur. in

hoc solo cāu disse

rebat ab actiōe in

rem. licet p multa

verba huc usqz in

ter eas norauerit

differentiam.

y Satisfatioz.

i. nullam pmissio

nem per fideiussor

res facere. nam sa

tisdatio p fideiuss

sores fit. vt. ff. qui

satisfda. cog. l. i. nā

nec de defendendo

nec de tolo quod

absit nec iudica

tum soluere pro

mitti que tria cō

tinentur sub hac

clausula. scilicet iu

dicatum solui nec

vllam aliam nisi

vnā quas subū

cit. Sed e contra.

nunquid actor ali

quam facit satisf

dationem. Sic q

fic q duas. primo

q litem contesta

bitur vsqz ad du

os menses commu

merandos a die li

belli porrecti. vt in

auc. de executor. ⁊

his. §. i. que ē auc.

de li. contesta. l.

libellum. aliam q

persistet vsqz ad fi. ⁊ si victus fuerit iniuste se nouisse li
tem de cūm ptem litis nomine expensarū dabit reo.
vt in aucten. de litig. §. ad concludendas. que est in. l. de
epi. ⁊ cleri. aucten. generaliter. quandoqz tamen hē due
ex pñtitudine non seruantur.

a Permaneat. hē satisfatio appellatur iudicio fisti.
vt hic patet. ⁊ ff. qui satisfda. cog. l. i. §. p. etoz ait. in fine.
Et caue tibi in. notanda differentia hōrum capitulorū.
hic. n. primū loquitur qñ immobilia nō possidet vt hic.
⁊ ff. q satisfda. co. l. sciendū est.

b Ad terminum. quod est tempus diffinitive senten
tie. Sed nunquid fideiussor tamdiu teneat scilicet quā
diu durat lis. Respondeo distingue aut fideiussit in cer
tum tempus tunc tamdiu tenetur ⁊ non vltra. vt. l. de
fideiussor. l. penul. aut non. nec in cā publica nec in scrip
tis. ⁊ tunc non tenetur vltra duos menses. vt dicta. l. de
fideiussor. dicitur. Et est ratio. quia actor videtur sibi re
mittere cum pñmiserit litem se contestatur vsqz ad du
os menses. vt in auc. de execu. coll. vñ. §. i. si autem in cā
publica vel in scriptis. tunc perpetuo vel quod ē verius
vsqz ad triennium teneat cum tantus daret instantia
cāe. vt. l. de iudi. l. pperandū. in pñ. S. nñqd sub pēa fiet
b satisfatio. nñ. nō nisi pñeiat in pñs hñs in fē tñ vñ vt

ff. q. satisfda. co. l. ij. §. si. sed si est pmissa. et est statuti tps
infra qd teneat fideiussor. si quis ser mēsu ē. ifra. alios
ser mēses poterit fideiussor morā purgari. si mai⁹. si hēat
tū nisi ser mēses ifra qd pōt et mora pene purgari si exhi
beat reus l. pzo exhibet⁹ n fuerit vt. l. de fideiuss. l. anpe.
Sed qd si possidet

imobilia tū q pa
lēt. r. et pueniat in
c. nūqd satisfdabit
Rñ. sic ad minus
i eo qd excedit. qz
qd iuris ē i toto q
ad totū. idē erit in
pte qd ad pte. vt. ff.
de acq. h. re. l. si ser
uus erit.

a Promissioni.
f. vbi possidet im
mobilia. Itē ppe
pūlegiū. vt. l. de
pri. agē. l. si. r. l. li.
rñ. de dig. l. quoc.
Itē i casu qn nō
possidet imobilia
vt. l. vt oēs tā ci.
qz cri. l. i. ibi. iura
torie tū cautōz rē

b Cautiones. f.
iudicio listi.

c Promissionē
repetere dare cōpel
lit. vt iconom⁹ et
aliq clerici. vt i au.
de san. epis. §. si qd
p pecunia.

d Pro q̄litate.
vt si sit parēs l. pa
rronus q̄lter fide

iussor. p idoneo accipit. vt. ff. d. in ius vo. vt eā. l. i. q. r. iij.
r. ff. q. satisfda. co. l. ij. §. ij. r. §. qd ait pzo. S. nūqd hodie
distincte satisfdandū ē. vt in auc. de exhi. r. intro. §. susce
pto. qd ē i. l. de hī pte. autē. offerant. Rñ. illa fin distim
ctōz hū. l. intelligit. nā posteriores p priores intelligunt
vt. ff. de le. r. se. cō. l. l. r. posteriores. e Personē. f. rei.
f Mandatum extra ius factū.

g Insinuati. coram iudice demonstrati.

h Confirmati. coram iudice repetere n. nā confirmare pōt et tunc sa
tisfare non tenetur. vt. i. §. pri.

i Habitū. i. qd dñs rati habebit. r. mittit qn dñs scit
r pōt hēe rati rñ h. vt. ff. rē ra. l. a. q. eni. r. ff. de sol. l. ra
tū r bi dē rati aut hēe dñs dñs cū pmi certior fact⁹ ē. hic
tū distigue. an sit certū hēe mādātū. r tūc n cauet. vt. l.
de satisfda. l. i. aut certū ē q n h. r tūc ē cū satisfda. nō ad
mittit vt. ff. de neg. gest. si pupilli. §. si. aut dubiū ē. r tūc
fin p. ē in electōe rei vt exigit pbatōz mādātū a pcur
atore. an satisfda. recipiat. r ē p eo ar. in auc. de col. §. eos
i fi. col. ir. S. ibi n loquit⁹ de pcuratore. l. de exatore tri
butoz. S. io. e. dīcē ē i electōe pcuratoris qd duoz isto
rū facere velit qz q̄tēs ad duo qd alternatiue tenet. ei⁹
ē electio. vt. §. de act. §. hūic. B. aut distiguebat. vt dicēs
n hēs mādātū. r tē plet mādātū. an dicat dubito. r tūc
satisfdat S. io. opi. xeriz ē. pstat et aliā cautōz pcurator
acto. l. de defendēdo eni p q agit. vt. ff. de pcura. secū. §.
fi. als denegat ei actio. vt. ff. de pcur. l. mutus. §. pena.
l. Alienaz. vt ptes in bonis filioz. vt. l. de bo. ma. l. i. et
de bo. q. li. l. si. vbi at. Itē orphanotrophz r getrophz. vt
l. de epis. r cle. in orphanotrophz. Itē iconom⁹ l. actor
res l. iudici. vt. ff. qd cuiusqz vniuer. no. l. i. §. qd. r. l. nllī

r. l. itē. §. i. r. l. de sacrosan. ec. iule m⁹. circa prin. ibi. nulli
iconom⁹. r. l. de epis. r cle. oēs q vbiq. §. b nūlominus
Itē apocripharū. vt in auc. quōd opoz. ep. §. r. illud. itē ma
gistratus noie municipij. vt. l. de iur. ppter calū. l. ij. §. i.
Itē enī pnt inferre p alii litē vt hic subq̄at.

tisfactionē exponere o p quam
ipe sui procuratoris fideiussor
eristit. pro omnibus iudicatū
solui satisfdationis clausulis p
vbi r de hypotheca suarum re
rum conuenire compellitur.
siue in iudicio pmissit. siue
extra iudicium cauerit. vt rāz
ipe qz heredes ei⁹ obliget.

Alia insuper cautela vel satis
factione ppter psonam ipsius
exponenda. qd tempore sentē
tie recitande in iudicio vene
rit o vel si non venerit. omnia
dabit fideiussor que in con
demnatione continentur. ni
si fuerit pronocatum. S.
vero reus prestio ex quacūqz
causa non fuerit. r alius velit
defensionem eius subire. nul
la differentia inter actiones in
rem vel personales introducē
da potest hoc facere. ita tamen
vt satisfdationem iudicatū sol

l In erit. p p
curatorē. qd ē in
telligēdū si prius
ipsi litē prestetur
si sic litiū dñi effi
ciat. vt. l. de p. cu.
l. neqz als n cū n
dñi. sed administra
tores sunt. r pcur
ator a dño d jco
stitui. vt. ff. de pc.
l. i. in pri. §. si pple
supdicte persone
agit. nūqd d rato
cauet l. d iudicato
solui si pueniunt
Rñ. si. vt. l. de ad
mi. tu. tutores de
b. ta. r. l. lancim⁹.
§. defensione. §. tñ
in tutore vt dicef
ler §. si sit incertū
de officio suo. vt. ff.
de admi. tu. l. vul
go. sed certe ibi n
dicit qz debeat de
rato cauere. sed
qz re⁹ damni nō
subibit ppter ea q
iste n sit tutor. S.
q est tō q pcura
tores satisfdant. §.
supdicte persone n

Rñ. qz supdicte persone qsi dñi sunt. vt. ff. p. ep. l. q fudū
§. si tutor. r. l. de epis. r cle. orphanotrophz h in pcurato
rib⁹ scē. qz n sunt dñi vere. l. ficti. vt. ff. de p. cu. l. i. in pri.
m Present. pnt accipe et si sit i oris l. i. pntēb⁹ edi
ficijs. vt. ff. de p. cu. l. plens. r. l. qui in foro. r. l. adeo.

n Potest. i. d. fin qd satisfda. dicit enī q si dñs ē pñs ipe
tantum debet fideiulere p pcuratore iuo. si aut absens
est pcura. potest r debet fideiuss. suos dare. r facit p eis. ff.
iudi. sol. si ad defendendum. r. ff. de procura. l. qui ppro
in pri. vel certe dici potest q etiaz si cominus est plens
tamen possit pcur. dare fideiuss. cū etiam sine mandato q
libet possit alium defendere. vt. l. de satisfda. l. i. r. l. de p
cura. l. exigendi. r etiam inuituz. vt. ff. de sol. l. solu. r ita
pprie accipitur hoc verbum potest.

o Exponere. actori vel notorio scribēti. pcuracionem
ex cuius stipulatione queritur actori vtiles actio. vt. ff.
rem pu. sal. fo. l. non quasi.

p Clausulis. q clausule tres sunt. f. de defendēdo reo
r de tolo. quod absit. r qd sonat ipum verbū. vt. ff. iudi.
sol. l. iudicatū solui. r hic dicitur.

q Compellitur. per iudicem.

r Heredes. sui. nā habet naturam hēc stipulatio vt ad
heredes transeat sicut illa iudicio listi. vt. ff. si quis. cau.
l. si eum qui. §. in iure

s Ipsius. scilicet rei.

t Exponenda. a procuratore.

v Veniat. f. reus q litē prius prestatus ē suo noie.

x Fideiussor. datus nūca pcuratore. Accu.

y Continet. q debet condemnari pcurator plens.

z Si p psto. i. p hī pte. z Satisfdationez. nō q si

De perpe. et tē. ac.

ut interueniat pcurator aſſi. l. i. de ſol. ut. s. e. §. ſi ſo. d. ſa
riſdare. ſiue poſtea. ut hic. l. i. de ſol. et. l. i. nec ob. qd
dī. qd ſi fieri aſſi. l. i. co. ut. ff. de pcur. l. pōp. l. i. ratihabito
qz ibi interuenit pcurator aſſi. l. i. de ſol. ubi aſſi poſtea inter
uenit. et poſtea ſanſdat. ut dicitur ē.

3 Remo. ſ. pcurator.

3 Dicitur. s. e. §. ab eius.

a Regia. ſ. pſta. tinopol. ut dicitur de veteri roma.

b Caput. l. d. re. iu. enu. l. i. §. nulli

z. §. ſi ſi quale

c Sed. imo nō ut inſpicieduz qd ibi fiat. ff. de offi.

pſi. l. i. §. ſi qd eſt. §. ſi hēc intelligit

da qn ex certa ſcia ē pſuetudo ut ler

nō p erroze ut ibi et ſac ad hāc. ff. de

leg. l. ſe. co. l. d. qd d

d De ppetuis zc. qd dactioibz ē dictū qdaz ſunt

ppetue. qdā. n. iō d his ponit. ut. j. e.

in pñ. Itē qdā trāſitorie ſūt hēre

dibz et d hēredes. et de his ponit. j. e.

§. non autem.

De loco. h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

h. ex. l. xij. ta. ut ſamē.

vi. p lit. pſtet eſtimatione Maemo³ eni ſim veterē reglam ut iā dictū eſt alienere rei ſine ſatiſdatione deſeſor idone² intelli³ giſ. Que oia apti² et pſectiſſi³ me a q̄tidiano iudicioz vſu in ipſis rex documētis apparent. Quā formā nō ſolū in hac regia vrbē ſed et in oibz nris p uincijs et ſi pſi impiciāz forte aliſ celebrant² obtinere cenſemus: cū neceſſe ē oēs puinci³ as caput oim nray ciuitatum id eſt hanc regiam vrbē eiꝯq obſuantia ſequi².

De perpetuis et tpalibus actioibus. et que ad heredes et cōtra heredes trāſeunt

De loco admonendi

h. ſum² eas qdē actioes ex lege ſenatus ſue conſulto² ſiue ex ſacris pſtōibz p

ſiſcunt² ppetuo ſolere antiq̄t² ppetere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

iul. repetundaz. ut. ff. ad. l. iul. repe. l. ij.

§. Eas. ſ. pſcriptorias penales. et tūc nō eſt neceſſe pletunq. vel h hales plerunq. expone ut. j.

h. Plerunq. §. dīc pſ. rei pſecutorias q ppetue ſunt nō ſi in reſiſtoria q annat ē. qz d ius ciuile daf. ut. ff. de act. et

obli. l. in honozai rīs. et. s. de act. §. tūſus. et. j. e. §. itē. niſi i redibitorqz que danſ ad tps licet rei ſint pſecutorie. ut. ff. de edi. edic. l. ſcienduz. §. ſi. qz daf d id qd duenerunt pben

tes. Itē fallit di cta regla. ff. q fal. tu. huius actiois. §. has actiones. et que in frau. cre. l. ait ptoz. §. ann. et

l. de to. l. ſi. et. ff. de eo p quē ſac. ē. l. i. §. p. ſi at ſunt pnales ptoz elocū habz qd hic dī. ut ſint annales. ſiue ſint penales ex v

tracp te ſiue ex al tera tm. ff. de calū. l. i. et de ius vo. l. p. et. ff. de ali. iu. mu. l. poſt annuz.

in rē qz in pſonalibz actionibz certos fines dēdēt. Eas v ro q ex pſia p toz iurisditōe pendent: plerunq² intra annū viuere. Itā et ipſius ptoz in tra annū erat impiuz. aliqñ tñ et imppetuū extēdunt. id ē vſq ad finē ex pſtōibz intro ductū. Quales ſunt hē qz bo

noz poſſeſſori: m ceteriſq qui hēredis loco ſunt accōmodat Furti quoqz maniſeſti actio. qz ſi ex ipſi ptoz iurſidi tione pſiſcat² tñ ppetuo daf

absurdum eni eſſe eſtimauit anno eam terminari. Non oēs at actiones q in aliquem aut ipo² iure ciuili ppetūt: aut a ptoze danſ et in hēredēz eq

competunt: aut dari ſolent². Eſt eni certiffima iuris regla ex maleficijs penales actioes in hēredē rei nō ppetere² veluti

furti. vi bonoz raptozū iniur

lem nam de talibus annis ptoz loquebantur. ut pa

ter. ff. de vi et vi ar. l. i. §. annus. et. ff. de edil. edic. l. ſciend. §. ſi. niſi in caſu ubi eſt inuiliſ ad ſui pncipium. ſed cō

tinuus ad ſui proceſſum. ut de calū. annus.

k Aliquando. ecce quare dicit plerunq.

l Conſtitutionibus de quibus dicit. s. e. in pñt.

m Poſſeſſori. id eſt cui libet poſſeſſori q vult ſuccedere iure ptoz qz hēredē. peti. bonoz. poſ. de qua hales. ff. de fideicō. hēre. peti. ptoz.

n Sunt. ut quibus eſt reſtituta hēreditas p fideicom miſſum. quibus datur hēre. peti. fideicommiſſaria. de q hales ptoz ti. ptoz.

o Proſiſcat. nō actionē furti maniſeſti eſſe ptozā ſed nō maniſeſti eſt ciuili. ut. s. de noxa. §. ſunt autem.

p Eſtimauit. ſ. ptoz et id in qlibz penali i eo qd puenit ad reliquēte. ut. ff. de vi et vi ar. l. i. §. pñ. et. ff. de to. l. ſabin².

q Nō oēs. ponit diuiſionē. nā alie ſūt trāſitorie. alie n. ſed ſupior ſunt. q alie erāt ppetue. alie nō. ut. s. e. in pñ.

r Ipſo. iure ciuili.

s Solent. ſcilicet iure ptoz.

f Ex maleficijs. ſ. pſuatis. ut ſubq̄cit in erēplis. et ſub

audi. ut qñ maleficijs. ut. s. de obli. ex qñ delict. §. ſi. Quid in publicis de quibus tractat j. de pu. iudi. Rñ. id. et plus

qz et lit. pteſt. non tranſeunt d hēredes. ut. ff. de accu. l. ex iudicio. niſi in qnq caſib². pñm² ē. l. iul. maietaſ. i duo

bus capitul tm eiꝯ legis. ut. ff. ad. l. iul. maietaſ. l. ſi. ſel cundus ē crimē hēreſeos. ut. l. de apoſt. l. ij. et. l. apoſtataz in h. certus ē crimē repetundaz. quart² de reſiduis. qñ

tus peculatus crimen. ut. ff. ad. l. iul. pecula. l. ſi.

a Eōp te. niſi ſi ſunt pteſtata. ut. j. e. §. penales. et. ff.

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

petere donec ſacre pſtōes taz

de accu. ex iudicio in fi. Itē nisi aliquid ad heredē peruenit. tunc enī tenet. vt. ff. de calū. in heredem. 2. ff. qd met? cā videam? in duob? tñ casib? ē. vt in actiōe vi bo. rap. q nō daf in heredē. s. ad heredē aliqd puenit. sed furtiua daf cōditio. vt. ff. vi bo. rap. l. ij. §. fi. Itē i in terdicto vñ vi qd in heredē nō daf. sed in facti actio. vt. ff. de vi 2 vi ar. l. ij. §. fi. Accursi? b In iuriā. i. legis acqulie actio. c Sed hereditib? id ē de hereditibus eoz qui passi sūt hec maleficia.

d Actiones. nā hec nō daf heredi nisi lis contestet. e Actione. b iō. qz nō ē in bonis nostris ante litis cōtelt. vt. ff. de in iur. l. in iuriarū. §. iij. in prin. 2. l. iter est. Et ē aliarō qz nihil mli de patrimonio abest. nec reo adest. ut. ff. de col. bo. cū emancipati. §. emancipatus. sunt 2 alie

filies ei vt subijcit. i. qz nec actori aliqd de pñmo iō abest nec reo aliqd adest. vñ idē iur. ē qd 2 i ista vt ē actō i fañ que daf 2 libertū vocātē patronū in ius sine vana. vt. l. aureis. vel filia vocātē patrē. vt. l. de pena. te. li. §. fi. 2. ff. de in ius vo. l. pe. Itē in popularib? actionib? vt si quis habeat positū vel suspensū. vt. ff. de his qui deie. l. si ve ro. §. que aut. Quidā dicūt idē de actione in factū de calumniatorib? vt. ff. de calū. l. hec actio. sed certe ibi alia rō. qz h? cōditionē ob tur. cām vñ ibi dicūt. Itē qz abest ibi aliqd actori 2 adest aliqd reo vñ nō ē filis supdictis.

f Inueniatur. hic continuat illi. §. qui ē. j. penales g Aliquādo actio. i. actio de dolo nata ppter tollū adhibitiū in cōtrahendo. nā si dedit dolum cām p̄ctui. nō agit actione ex eo p̄ctu. cū nullus sit. sed de dolo vt hic. 2. ff. de dolo. l. eleganter in prin. si enī cēt incidēs agere f actiōe ex eo p̄ctu vt purgaret dolum. vt. ff. de ac. 2 ob. l. ex p̄ctib? 2. ff. de ac. em. l. iul. §. si venditor. 2 daret in heredes. vt. ff. de ac. 2 ob. l. ex p̄ctib? vel pone casum q dolum fuit i cidēs vel supueniēs 2 remaneret p̄ctus. 2 nō agit 2 he redē nisi puenit aliquid ad eū. vt in actione depositi que daf in duplū p̄eū qui doli cōmisit in deposito cau sa tumultus vel incendij vel rui. vt nau. sed in heredes nō daf in duplū ex dolo defuncti. licet in simplū detur vt. ff. de po. l. i. §. i. Itē qualis ē actio in factis que daf 2 agrimenforē. nō aut 2 heredē eius. vt. ff. si menfor fal. mo. vi. l. iij. §. pe. Idē in actione ex stipulatu iudicio si in eo qui erat puent? in iure. vt. ff. si qd cau. si eum. §. qui iniuriā. itē in actione tributoria. vt. ff. de tribu. l. i. lud. §. fi. 2 de his casib? loquitur hic. §. als aut ex p̄ctu agit 2 heredē etiā de dolo defuncti regulariter. vt. ff. de ac. 2 ob. l. ex p̄ctib? 2. l. ex depositi. q fuit huic p̄rie 2 hāc spēa litatē denotat b lra cū dicit. aliquando tamen. 2c.

h Dolose. dolo dāte cām cōtractui. vel dic incidenti vel superuenienti vt modo diximus.

i Ad heredē. s. si supuenisset actio in factū ppetuo 2

heredē 2 contra defunctū daretur. vt. ff. de dolo. l. itaqz sed de dolo olim. j. annum vtilem hodie. s. biennii con tinuum datur. vt. l. de dolo. l. fi.

k Diximus. vt. s. e. §. non autem.

l Contestate. imo vt detur heredi sola pparatio suffi

hocē qd vulgo antea dicebat oia iudicia absolutoria esse

De exceptionibus Rubrica

Equit? vt de excepti s onib? dispiciam? Qd pate? aut sūt exceptio nes defendēdoz eoz? gfa cū q bus agit. Sepe enī accidit vt licet ipa psecutio qua actor ex peritur iusta sit: tñ iniqua sit aduersus eū cū quo agit. ver bi gfa si metu coact? aut dolo inductus? aut errore lapsus stipulanti? titio pmissisti qd nō debueras pmittere palam ē iure ciuili te obligatum? eē 2 actō qua intenditur dare te oportere efficax ē. s. iniquuz ē te cōdēnari: ideoqz daf tibi exceptio q met? cā: aut b doli

cit. vt. ff. de inoffi. test. postum? §. fi. Jo. vel sine ppa ratioe datur que rela heredi. Ac. in Dantur nisi in duob? casibus. primus cū agitur ad operas 2 liber tus 2 moritur pat ronus extraneo herede relicto ad quē nō transeunt ope etiā lit. p̄tel. vt. ff. de oper. lib. l. operaz iudicio. secundus in patre repente dore fi lie que a viro di nerterat 2 dcedat pater extraneo he rede relicto etiam lite cōte. nō trāsit vt. l. de rei. pro. ac. §. videamus. n Transcunt. ni si in duob? casib? primus in actiōe

de dolo. vt. l. de dolo. l. si secundus in retractione alicuius in seruitutem vel libertatem. qui per collusionem pronunciat us fuerat ingenuus. vt. ff. ne d statu defun. l. i. §. sed interdum.

o Superest. hec de vita 2 transiū actionū dicta scōz q in rubrica promissit dicta sunt. nūc de iudicis officio d. qd cū exponere debeatia pauca vt modicuz respiret deliberat. nam conceptum sermonē quis retinere pōt. p Absoluere. s. ab obseruatione iudicij. nā p̄cipalis causa est sublata solutione. vt. s. qui. mo. tol. ob. in prin.

De exceptionibus Rubrica.

q Equitur. quia exceptio vicē tenet actiōis. vt. ff. de excep. l. i. iō post actiones ponit de excep. Et quia de armis actor vidimus. 2 de reoz armis videndum est hoc dicit vt sequitur.

r Comparate. alias inuente.

s Eorum. i. reorum. nam ipsi sunt cum quibus agit tur. vt. ff. de iure iuran. l. iij. in prin. §. eum. Accursius.

t Iusta sit prima facie.

v Inductus. hoc in stricti iure indicij in bo. fi. autē iudicij ipso iure non tenet contractus. vt. ff. de dolo et eleganter in prin.

x Stipulāti. crederes te debere cū nō deberes. vt hic 2. ff. de excep. doli. l. ij. §. contrate.

y Obligatum eē. s. inspecto iuris rigore. de equitate obligatus non est. vt. ff. de ver. ob. l. obligatus est. §. obli gatus. 2. ff. de ver. sig. l. si creditor. que sunt contra.

z Efficax ē. s. in sui substantia. nā ciuilit 2 naturaliter est obligatus 2 pure. sed nō efficax quantū ad opem exactionis. vel dic efficax est inspecto genere. nā prima facie cōdēmandus videtur. sed inspecta qualitate qz sit dolo facta. vel metu. vel simili causa impediatur est inefficax. 2 ita expone in sequentibus casibus.

a Metus causa. hoc quando metu fuit compulsus.

b Aut doli. hoc quando inductus fuit per dolum

c In factū. redde singula singulis ppositis causis fm
Jo. Sed nōne h̄ tercio casu. l. qñ p̄ errore p̄missi dat̄ tolli
exceptio. L. et sic. vt. ff. de tolli excep. l. ij. §. certa. quare di
cit q̄ hec actio in factū ē p̄ponēda in subsidij tolli excep
tionis. l. p̄ paronij et parēte q̄ quos turpes exceptiōes
nō p̄ponit. vt. ff.

de excep. to. apud
cellū. §. aduersus.
et ita hic accipit.

d Scriptū ē. s.
et l̄rā obligatiōe
e Coartauim⁹.
vt. l. de non nu.
pec. l. in scribis

f Perere. nota
q̄ pactū de nō pe
tēdo tria opat. nā
tollit naturalem
ipso iure. vt. ff. de
sol. l. Stichū. §. natu
ralis. Itē elidit
c. uilē. vt in hoc. §.
itē obligat natura
liter paciscentem
nō petere. nam et
alī quis ē obliga
tus natura l̄r ali
quid nō facere. vt
nō facere furtum
vt. s. de ob. que ex
delic. na. §. i.

g Om̄ino. qz
nō ciuili sed na
turalis tñ. vt. ff. d
sol. l. Stichū. §. na
turalis. in casib⁹
tñ ipso iure vt un
qz tollit pactū. vt
in maleficiis fac
tis si quis pacifica
turne agat. item i
pignore remisso
p̄ pactus. vt. ff. de
pac. l. si tibi. §. que
dam actiones. et §.
de pignore.

h Apparet. ora
tio posita loco ac
tionis. fm Pla. s.
Jo. cōtra vt diri
mus. s. de ac. §. sic
itaqz.

i Iniquū ē. nō sic. ff. d. l. i. l. i. ff. d. iureiur. nā postea. §.
dato et ff. de dolo. l. nā sufficit. l. tñ fallit q̄tiēs ē d. i. iura
tū. qz nō seruaf̄ sacm. vt in auc. sce. mu. nō solū. §. i. col.
r. que ē de nup. l. auc. qd̄ eis. et ff. de iurep̄ro. l. adigere
et l. de le. et cōsti. l. nō dubiū in fi. itē quādo veritas alī
p̄ testimonij pōt inueniri. vt. l. de re. cre. l. fi. itē quādo
defer̄ sacm a iudice. vt. ff. de iureiuran. l. admonendi
alias autem obtinet quod hic dicitur.

k Rem suā. distinguif̄ tñ vt iuret suā eē vel petitoris
nō eē. qz si iuret suā eē dat̄ sibi actio et exceptio. sed si iu
ret petitoris nō eē. nascif̄ sibi exceptio p̄ petitorē tantū
vt. ff. de iureiuran. sed et si possessor. i. et q. rñso.

l Electum. subaudi. et fuerit absolutus sicut hic innuit
m Durat. l. si primo erat obligat⁹. vñ si soluat nō re
petit cū debitū soluat. vt. ff. de condi. indel. l. si iuder. et l.
iulia. et caue tibi qz p̄ iusiurandū et per pactū naturalis

mali: aut in factū p̄posita ad
impugnandā actionē. Idē iu
ris ē si quis quasi crededi cau
sa pecuniā stipulat⁹ fuerit. ne
qz numerauerit. Nā eaz pecu
niā a te petere posse eū certū ē
dare enī eā te oportet cum ex
stipulatione tenearis. Sed qz
iniquū ē eo noīe te condēna
ri: placet exceptione pecunie
nō numerate te defendi debe
re. Cuius exceptiōis tpa nos
fm q̄ iam supiorib⁹ libris scri
ptum⁹ ē: cōstitutione nostra
coartauimus⁹ Perereate
bitor si pactus fuerit cū credi
toze ne a se pecunia petereff.
nihilomin⁹ obligat⁹ manet qz
pacto cōuento obligatiōes nō
oīno dissoluunt: qua de cau
sa efficax ē aduersus euz actio
qua actor intendit si appareb⁹
eū dare oportere. Sed qz ini
quū ē etra pactionē eū dam
nari defendif̄ per exceptiones
pacti cōuenti. Eque si debi
tor creditore deferēte iuraue
rit nihil se dare optere. adhuc
obligatus p̄manet. S; qz ini
quū ē de piurio queri defendi
tur tñ p̄ exceptionē iurisiuran
di. In his quoqz actiōib⁹
quibus in rē agif̄. eq̄ necessa
rie sunt exceptiōes veluti si pe
titorē deferēte possessor iura
uerit eā rē suā eē: et nihilomi
nus eā rē petitorē v̄dicet: licz

tollitur obligatio. vt. ff. de iureiuran. l. fi. in prin. et ff. de
solu. l. Stichum aut pam. §. naturalis. sed per sentent a3
tollitur ciuili et remanet naturalis. vt. ff. de condi. ide.
l. iul. ait. Sed cum actionem inducat res iudicata vbi
nulla oīno erat. L. de re. cre. l. actori. quare nō tollit vbi

enī v̄x sit qd̄ intendit: id ē rē
ei⁹ eē: iniquū tñ ē possessorē
condēnari. Itē si in iudicio
tecū actū fuerit: siue in rē si
ue in personā: nihilomin⁹ ob
ligatio durat⁹: et iō ipso iure
postea de eadē re id aduersus
te agi pōt h̄ debes p̄ exceptio
nē rei iudicate adiuari. Nec
exēpli cā retulisse sufficiat. ali
oqui qz ex multis varijsqz cau
sis exceptiones necessarie sint
ex latiorib⁹ digestoz seu pan
dectaz libris intelligi pōt qua
rum quedam ex legib⁹ vel ex
his que legis vicē obtinent:
vel ex ipius p̄toris iurisdictio
ne substantiā capiūt. Appel
lant aut exceptiōes alie perpe
tue et pemptorie: alie tēpora
les et dilatorie. Perpetue et
pemptorie sūt que semp agē
tib⁹ obstat et semp rē de qua
agif̄ perimūt: qualis est exce
ptio doli mali et qd̄ metus cā
factū ē et pacti cōueti: cū ita cō
uenerit ne oīno pecunia pete
retur. Tempales atqz dilatorie
sunt que ad tēpus nocēt et tē
poris dilationē tribuūt. qua
lis ē cōuenti pacti cū ita cōue
nerit ne intra certū tps agere
tur. veluti intra quinquēniuz
Nā finito eo tpe nō ipedit ac
tor rē exequi. ergo hi quib⁹ in
tra certū tps agere volētib⁹
obstet exceptio: aut pacti con

ē. Nā. res iudicata
de iure ciuili est. et
iō tollit et inducit
ea que sunt de iu
re ciuili. et ita obli
gationē ciuile tol
lit et actionē que ē
de iure ciuili idu
cit. vt. ff. de orig.
iur. l. ij. §. de i de ex
his ea autē q̄ sunt
iuris natural nō
tollit vt obligatiō
nē naturalem. vt
ars. de le. ag. m. §.
fi.

n Ex legib⁹. ne
quis cōueniatur
nisi coram suo iu
dice. vt. l. de exce
pt. l. fi.

o Obtinēt. vt se
na. cōsul. vt. s. ti. i
in prin. sicut ē ex
cept. mace. et vell.
vt. ff. ad mace. et
vell. per totuz ti.

p Jurisdictione. vt. s. de dolo malo et metus cā. vt. ff.
de excep. toli p̄ totū. itē pacti vt. ff. de pac. iur. l. gē. §. p̄e
q̄ Agentibus. i. sine p̄finitione tēporis tor ait.
vt. ff. de doli excep. l. pure. §. fi. ita tñ si ante sniam oppo
nantur. vt. l. senten. rescin. non pos. l. peremptorias. ni
si in. vij. casibus in quib⁹ etiā opponi possunt post sniaz
et ratione etatis. vt. l. e. l. d. et ff. de mino. l. minor. xrv.
annis omīssa. itē miles. vt. l. de iur. et fac. igno. l. i. item
in mace. et vell. vt. ff. ad mace. l. tam et si. item in dona
toze qui opponit vt conueniatur in quantum facere po
test. etiam post sententiam. vt. ff. de re iudi. l. nescimus
§. fi. item exceptio falsi procuratoris. vt. l. de procurat.
l. licet. secus in rōne persone procuratoris opponatur ex
ceptio. vt quia miles vel mulier. quia talis exceptio di
latoria est. vt. j. e. §. p̄torio. item vbi cūqz dicerent nul
lum fuisse iudiciū. vt qz sit penalis sententia et falsis

De replicatio. XCviii

testibus vel instrumentis iudicata. vt. l. qñ nō ē neces.
pro. l. venales. vel cum iudex non suus. vt. l. si nō a cō.
pe. iudi. per totum. Item si iniue sub iudice cōpulsus
est eo tempore quo cōpelli non debuit. vt. ff. de fer. l. i. sed
dilatoria proponitur ante litē pte. sed probatur postq̃
actor monstraue

rit qd̃ asseruerat.
vt. l. de proba. l.
excep. 2. l. e. l. si q̃
dem. secus i excep.
pri. fori. qz ante li.
cōtest. opponi 2 p
bati d̃s fm̃ q̃sdaz
vt. ff. e. l. pe. S̃ qd̃
de excep. non nu.
pec. nūquid ē di.
latoria vel perem
ptoria. Bñ. quidā
anomala eam eē.
nos dicimus q̃ ē
temporalis bien.
nū. l. 3. vel. rrr. die
rū vt. s. de li. t. ob.
li. §. fi. l. d̃ nō nu.
pec. l. in contracti
bus. §. i. Sed in b̃
potest dici ano.
mala qz cum al̃s
probat q̃ excipit.
hic tamen non p
bat. vt. l. de non
nu. pec. l. si ex cau
tione tua. Item
quero i excep. nō
nu. dot. 2 eodem
modo solue vt. l.
de tot. cau. nō nu.
l. fi. 2 auct. ibi posi
ta. Item quid de
ea que opponitur
vt quis cōueniat
etiam in quārum
facere pōt. Bñ. eā
temporales. quia
p̃sumo q̃ aliqua
acquireret. 2 sic po
stea poterit solue
re. vt. l. arbi. tu. l.
si defunctus. naz
non repetitur qd̃
soluitur. licet face
re non possit vt. ff.
de condit. indeb. l.
nam 2 maritus.
quod fieret si esset perpetua cum sit fauorabilis. vt. ff.
de condi. inde. l. qui excep.

a Temporales aut alia similis conuenti. s. excep. con
uenti. scilicet vsq̃ ad quinquennium. veluti si quis sti
puletur id quod in vteio est. vel fructus futuros vel to
mum certo loco edificari. vel cum rone esset ephesi da
re stipulatus. vt. ff. de. x. ob. l. interdum fm̃ l. 3o.

b Cum temere. s. de ac. §. si quis agens. 2. ff. de libe. le.
l. non solum. §. fi. 2. l. de iu. fi. l. iusta.

c Zenoniane. scilicet grece cuius meminit. s. de ac. §. s̃
hec quidem.

d Continet. quod dic vt modo dixi. per. l. de x. obli
gatione interdum.

e In duplum. sed videtur q̃ nullam pariatu penaz

vt. ff. de pe. here. q̃ si in diem. in prin. que est huic cōtra.
Sed dic illam corrigi. vel melius dic q̃ ibi ad hoc soluz
agebatur. vt eodem iure penes agentes haberetur quo
erat apud defunctum. vnde non fuit plus petendum.
f Iniuriā nō tñ talē ppter quā agere possent.

Cas vero exceptiōes que oliz
pcuratoribz propter infamā
vel dantis vel ipsius pcurato
ris opponerant: cū in iudicijs
frequentari nullo mō p̃peri
mus cōquiescere. sancim⁹ ne
dum de his altercatur ipsius
negocij disceptatio p̃teletur.

De replicatiōibus

Interdum euenit vt
i exceptio que p̃ma fa
cie iusta videt tñ iniq̃
noceat. qd̃ cū accidit alia alle
gatione opus ē adiuuandi ac
toris g̃ta que replicatio voca
tur qz per eam replicat atqz re
soluit ius exceptiōis veluti cū
pactus ē aliquis cuz debitorē
suo ne ab eo pecuniā petat. de
inde postea in p̃riuz pacti sūt
id est vt creditori petere liceat
si creditor agat. 2 excipiat debi
tor: vt ita temū cōdenet si nō
cōuenerit ne eā pecuniā credi
tor petat nocet ei exceptio. cō
uenit⁹ eni ita: nāqz nihilomi
nus hoc verū manet licet po
stea in contrariū pacti sunt: s̃
qz iniquū ē creditorē excludi:
replicatio ei dabitur ex poste
riore pacto conuento. Rur
sus interdum euenit vt repli
catio que prima facie iusta est
inque noceat: quod cū accidit
alia allegatione op⁹ ē adiuuā
de rei g̃ta q̃ duplicatio vocat̃.
Et si rur sus ea prima facie iu
sta videatur: sed ppter aliquā

g Tali pena. fa.
l. ad. l. iul. repe. l.
i. ff. de penis. l. ca
pitali. §. pe. 2. l.
de fideicō. li. l. si q̃s
in suo.

h Zulierē. que
pro alio agere nō
potest nisi pro pa
rentibus si morb⁹
aut etas eos ipe
diat nec sit q̃ eorū
nomine agat. vt.
ff. de procura. l. se
mine.

i Vel in rem nō
si pro eorūz liberi
tate. vt. ff. de li. cā.
iij. §. fm̃ io.

k Discipline. i. b̃ sit sine offensa discipline. nō autē sic
intelligit vt 2 hoc nō possit fieri. si disciplina id ē exerci
tium militare offenda. sed siue offenda. siue nō. pre
sumit nō offendi. vt hic 2. l. de procu. l. qui stipendia.

l Conquiescere. Sed 2. ff. de postu. l. i. §. loco. 2 in. §. b̃
edicto. So. ibi de maxima infamia. hic de parua. Vel
illud d̃ aduocato q̃ emolumtū tñ h̃s. b̃ i pcuratore qu
De replicatiōibz. qz exceptio p̃ repli. tñ h̃s onusi
cationē elidit. iō p̃ p̃ns de replicatōe dicit. vt. j. e. in p̃n.
2. ff. de excep. l. ij. §. replicatio. Accursius.

i Interdum excludi. scilicet per exceptionem. Ac
cursius florentinus.

m Noceat. i. non profit.

n Cōuenit. i. ita fuit conuentum. Accursius.

De interdictis

Digestorum. vt. ff. de excep. l. ij.
Exceptiones. hic. §. videret qd deberet ee i fine supio
 ris ti. §. certe cu replicatō su exceptio bñ ponit hic gene
 raliter tā ad exceptiones q̄ ad replicationes pertinet.
Fideiussoribz appellatiōe fideiussoris omne accessio

riū accipe. siue sit
 mandator siue fi
 deiussor. siue ali
 ex eo dictus fide
 iussor q̄ p alio fi
 dem suā astrinxe
 rit. Et nota q̄ di
 citur pletiqz qz exce
 ptio reo cōpetēs
 gratia siue psonae.
 vt qz sit minor fi
 deiussori nō cōpe
 tit. vt. ff. de mino.
 l. in cāe i prin. r. ff.
 de excep. l. excep. i
 fi. l. Itē si ē dam
 natus in oibus bo
 nis suis rōne sui
 pelieri. vt. ff. de fido
 l. i. vel si cessit bo
 nis vñ psonaliter
 el subuenit ne i
 plus cōueniat. q̄
 inquantuz facere
 pōt. vt. s. de ac. §. fi
 z. j. e. in fi. Itē vbi
 cūqz quis inq̄tū
 facere pōt cōdēna
 tur. nā fideiussori
 nō dā exceptiō vt
 ff. de re iudi. l. r. si
 fideiussor. in prin
 nisi fideiussor. vt
 defensor cōuenia
 tur. tūc enī vt de
 fensori nō vt fide
 iussori dā. vt. ff.

p socio. l. v. §. i. r. ff. de ma. l. alia. vbi autē exceptio rei
 coheret vt pacti cōuēti r rei iudi. fideiussoribz ppetunt.
 vt hic. etiā inuito reo. vt. ff. de excep. l. defensiones. r. ff.
 de excep. l. omnes.

Illis quoqz. f. fideiussoribus r similibus.
Sane ppter hūc casū dicit. s. plerumqz. r ppter alios
 t. Maxime. s. de fideiuss. i prin. Accur. vt diximus

De interdictis qz interdicta vñc sustinet seu obri
 nēt actionū. iō p actōes r d i fdicti p pōit vt. j. e. i p n. ac.

Equiuat actionibus. f. in factū. j. e. §. fi.

Verbor. i. dicere verba pcepta r formata a p
 re pponente interdictū. §. scdm hoc q̄ erat dñia
 olim inter interdicta r actiōes. cū r actio erat formula.
 vt. ff. de orig. iur. l. ij. §. deinde ex his. Bñ. quidā vt prete
 ptor meus Bñ. q̄ interdicta formabant in psona vo
 lentū ea interare tñ vt inter duos dicunt reddi a pto
 re loquēte duobz. vt. j. e. §. exhibitoria. r hoc etiā colligi
 tur. ff. sub multis ti. in tractatu de interdic. sic enī dicit
 vnde vi illū deieci. r. vt. ff. de vi r vi. ar. l. i. in prin. itez
 vti edes de quibz. r. vt. ff. vti possi. l. i. i prin. r sic d alqs
 Sed actiōes generaliter r in psonā oīuz formant vt q̄
 cūqz emerit ex empto agat. r sic de ceteris. qd colligitur
 vt. ff. de orig. iur. l. ij. §. omnīū. r. §. de his. Del dic breni
 ter dñiam talē fuisse. qz interdicta a ptozibz. §. actiones
 a ceteris magistratibus formabantur. vt patet ex eo q̄
 oīa sunt ptozia. vt. ff. de inter. p totū libz. sed hodie nil

Aliud ē iterdictū q̄ actio ptozia in factū. vt. j. e. §. fi.

Aliquid qd est in interdictis restitutorijs r exhibi
 torijs. vt. j. e. §. restitutoria r. §. exhibitoria.

Prohibeat. qd faci phibitorijs interdictis. vt. j. e. §.

Maxime. hoc iō dicit qz qnqz per in phibitoria.
 terdicta nō super
 possessione § sup
 iure rei pnditur
 vt ps i interdicto
 de mortuo inferē
 to vbi licz r inferē
 re sepulchro iedi
 ficando vbi licz in
 edificare. vt. ff. de
 mor. in se. l. i. i p n.
 r. §. ptoz ait. item
 qnqz proprietat
 r possessionis sit
 vt. ff. de aqua co. r
 est. l. i. §. fi. r. ff. e. l
 iterdictor. §. que
 dam. sed nūquid
 alio modo q̄ per
 interdicta agit de
 possessione. Bñ. sic
 vt per cōdi. inde.
 §. si nīmū. Itē p
 triticaria. vt. ff. de
 cōdi. tri. l. i. i fi. r. l.
 ij. itē per condi. ex
 lege. vt. ff. de acq.
 pos. l. fi. r. ff. de rei
 ven. l. pe. r. ff. loc.
 l. si quis.

Equit vt dispiciam?

De interdictis seu acti
 onibz que p his exer

cētur. Erāt aut interdicta for
 me a tēz cōceptiōes verboruz
 quibz ptoz aut iubeat aliqd
 fieri: aut fieri phibebat q̄ tūc
 maxime fiebat: cū de possessi
 one aut quasi possessione in
 ter aliquos cōtēdebat. Sū
 ma aut diuisio interdictorū
 hec ē: q̄ aut prohibitoria sūt.
 aut restitutoria aut exhibito
 ria. Prohibitoria sunt quibz
 vetat aliquid fieri. veluti vñ si
 ne vitio possidēt vñ mortuū
 inferēti q̄ ei ius erat inferēti
 vñ in sacro loco edificari vñ
 in flumie publico ripae eius
 aliquid fieri q̄ pei navigetur

Possessione siue retinenda siue recuperanda siue
 adipiscēda vt. j. e. §. sequēs diuisio.

Quasi possessione. vt cum contenditur de possessio
 neretum incorporealiū. vt vie r itineris r actus r aque
 vbi nō est vera possessio. vt. ff. de acqui. re. do. l. seru. §.
 incorporeales. sed tñ ē ibi quedā quasi possessio. r de ea
 retinēda cōpetunt interdicta de itinere r actu r aq̄ qn
 cōtēdo me esse in quasi possessione pdictor. iurium. vt
 ff. de itine. ac. pri. per totum. r. ff. de aqua corri. r est. per
 totum. r. ff. de seruitu. l. penul. r. ff. si ser. vendi. l. sicut. §.
 aristo.

Summa. id est prima non minima. quia r de duo
 bus membris aliqua inuenitur. vt. j. e. §. terna.

Restitutoria. quandoqz tamen quedam inueniun
 tur mitta tam prohibitoria q̄ exhibitoria. vt. ff. e. l. i. §.
 interdictorum. r. ff. de ho. exhi. l. i. nam petitur exhiberi
 r prohibetur inuitus retineri.

Possidenti. vt si quis missus fuit in possess. iussu pto
 toris. vt. ff. ne vis fi. e. qui in possess. mis. est. l. i. i pncipio
 naz iuste possidet r sine vicio qui actore ptoze possidet.
 vt. ff. de acqui. pos. l. iuste.

Inferendi. quod interdictum est. ff. de mortuo in
 ferendo. l. i. in prin. §. hoc interdictum.

Edicari. quod interdictum habes. vt. ff. ne quis i
 loco. sa. l. i. in prin.

Vel in flumine. et hoc habes. ff. ne quid in

flu. pu. fi. 7 ne qd in ripa. l. i. in pn. accur. flo.

a Possessor. i. succedenti de iure prioris in. vt de filio emancipato vt cognato. qui dicuntur bonorum possessores ex bonorum possessione edictali 7 decretali. naz statim hnt hoc interdictum directum vt consequant possessionem hereditatis. qd appellat quorum bonorum. vt. f. e. s. adipiscende. vti lis vero dat illi q succedit de iure ciuili vt ex testamento vel ab intestato. vt. ff. quorum bo. l. i. in pn. 7 l. quorum bo. l. i. sed contra in hereditatis petitione. nam directa dat hereditatem iur. ciuili. vtilis vero ei q succedit de iur. prioris. vt. ff. de. bon. poss. here. per. l. i. Est 7 aliud nouum auxilium per nouam constitutionem inuenerit p qd petis poss. here. si testamtu apparet no viciat vt vituperatum in aliqua sui pte. vt. ff. de edic. diui adri. tol. l. fi. 3 quare dicit hoc restitutoriu cu nunq bon. poss. habuit. An improprie dicat restituere p dare. vt. ff. de x. sig. l. verbi reddedi. et. ff. de le. q. l. cu qui da. Vel dic q in spectat psona cessat dici restitutoriu. sed natura sui dicit adipiscende possessionis. vt. ff. quorum bo. l. i. s. fi.

b Possessore. due sunt vie succedendi. scz iure ciuili et iure prioris. Prima subdiuidit in possessoriu pstitutio nem diui adriani. et petitoriu. vt p petitoris hereditatis directam heat. Itē scda similiter subdiuidit in possessoriu. vt p interdictu quoru bo. p qd peti successores iure prioris se mitti i possessionis bonorum q tenebat defuncti tpe mortis. vt hic. Itē in prioriu vt pet. her. bo. pos.

c Possidet. vel toto fecit quo minus possideat. vt. ff. quo. bo. l. i. in pn. et expone hoc verba p herede possessore vt. j. e. s. p herede. 7 s. p possessore

d Possessio p interdictu vñ vi. qd intra annu locu hz p his q non puenerunt ad violentia. p alijs ppetuo. vt. ff. de vi. 7 vi. ar. l. i. in pn. 7 hoc siciuiler 7 naturaliter possideat deiectus. si autē naturaliter tñ vtile hz vt fructuarius. vt. ff. de vi. 7 vi. ar. l. iij. s. vnde.

e Iuber. s. ptoz de libertate. vt qz liber hō detinet inuitus. qd interdictu hēs. ff. de li. po. exhib. l. i.

f Indicare velit. i. cōuētus mīgeret. quo casu ager de libero homine exhibēdo. vt. ff. de li. po. exhiben. l. fi. acc.

g Parenti. in hoc casu duo sunt interdicta. vnum d li. po. ex alter de deducendis. vt. ff. de li. po. exhib. l. i. in. 7 l. iij. i. rñ.

Restitutoria sunt quibz restitui aliqd iubet. veluti cu bonorum possessoris possessionem eorum qua qd p hō aut p possessoreb possidz ex ea hereditate aut cu iubet ei q vi de possessione fundi deiectus sit restitui possessione. Exhibitoria sunt p q iubet exhiberi. veluti tñ de cuius libertate agit. aut libertu cui prius opas indicere vel lit. aut cu pntē liberos eius q in pte eius sunt. Sūt tñ q putat pprie interdicta ea vocari. que phibitoria sunt. qz interdicerē denūciare 7 phibere. restitutoria autem 7 exhibitoria pprie decreta vocari. sed tñ obtinuit omnia interdicta appellari. qz inter duos dicuntur vt reddunt Sequēs diuisio interdictorum hec ē. q que dā adipiscende possessionis compata sunt. quedā retinende. quedā recuperande. Adipiscende possessionis cā interdictu accomodatur bonorum possessoris. qd appellat quorum bonorum eiusqz vis ac potestas hec ē vt qd ex his bonis quisqz quorum possessio alicui data ē p herede aut p possessore possideat

b Obtinuit. inter sapientes.

i Duos. a ptoze formant. vt no. s. e. in pn.

k Quod et his innuit hic q hoc interdictu ē p vna re cōpetit. S3 d. vt q sit vlt. vt. ff. quorum bo. l. i. s. fi. S3 certe nihilominus ē vlt. licet ad vnā rē def. sic em est in here.

pe. vt. ff. de pe. l. pe. re. l. regulariter. 7 l. 13 quā pstat vltm esse. vt. ff. de rei vñ. l. i. i. in.

l Possessio. s. decretalis.

m Data. s. a voce ptozis viui vel hodie corā quolibet iudice. vt. ff. q admit. ad bo. pos. l. fi.

n Pro herede. Synonqd hi tituli sunt. An. nō. vt. l. in quibz ca. ces. lō. tē. pre. l. hereditatem ergo vlucapio non pnt pcedē S3 d. ff. quorum bo. l. i. rñ. i. s. illud expone vtribi.

o Proinde. hec orō quādoqz accipit p vero titulo. vt. ff. p herede pet totu. quādoqz pro falso. vt qz credebat se herede cu n sit. 7 ita hic accipitur. 7 qñqz agit de peti. here. vt. ff. de pet. here. l. p hēde.

p Sciēs. vñ si q rñ ab eo qre possideat. dicit qz possidet vñ si dicat p herede tñ falsum sci enter dicit. vt. ff. de pe. l. q interro

gatus. q Amiserit que ē facti.

r Compatum. cōtra colonu. directu ē extraneos. vñle vt. ff. de sal. interdi. l. i. 7 ff. de sal. interdic. l. i.

s Coloni. Itē 7 p damno si qd pultit in eis dē. vt. ff. de sal. interdic. l. i.

t Depigisset. s. tacite. vt. ff. loc. l. cerri iur. S3 qd differt inter hoc interdictu 7 seruianā. An. in seruiana oportz locatorem pbare colonum fuisse dñm tpe obligatōis. vt. ff. de pig. l. i. s. cu p dñm. in fi. 7 l. 7 que nondū sunt. s. qd dicit sed in interdicto isto sufficit si pber ipm possedit. vt. ff. de sal. interdi. l. i. v Possidetis. qd de rebz imobilibz dicit. s3 vtrobi de mobilibz. j. e. s. sed interdicto.

x Proprietate. ob hō qd ppatū ē. s3 si hac prouersia ppetat dabit. vt si de sola possessione cōtēdit. fin. Jo.

y Petere deat. i. qd sit actor. 7 qd reus.

z Possessio eoz sit. i. qd possideat.

3 Ad pñ. vt. ff. de iudi. l. interlingi. mu. iu. cā fa. l. i.

a Eunt. vt qz parit actōez in rē aduersario. vt. ff. de ali.

b Naturalis. vt qz nemo a seipo posset petere fin natura. vt. ff. de arbi. l. pe. 7 fa. ad bñ. ff. vti pos. l. i. s. f. interdictu. 7 ff. de ac. pos. l. eritus.

c Semper ingēs. i. magna. 7 hic eadem cōtētio. 7 in alijs interdictis ē. etiam

in illo de superficie. vt. ff. de supfi. l. i. i. rñ. Itē in illo itie
re actus et via priuata. vt. ff. de iti. ac. pri. l. i. i. rñ. Itē de aq
quot. et est. itē iter eos q̄ ducit aquā p̄ eūdē riuū q̄ corri
uales dñr. itē iter eos q̄ ex eodē castello vt. ff. de aqua. q̄ti.
et est. l. i. rñ. i. rñ. si q̄s ius. §. si iter corriuales. et. §. ait proz.
q̄ ex castello. In
his em̄ oib⁹ inter
dict⁹ vbi d̄ icorpa
liū quasi possessio
ne agit est idē mo
dus agēdi q̄ i duo
bus istis. et d̄ cōri
nue possit illū. vt
pos. et illi supradē
ponunt p̄ ordinē.
d̄ Remanet. fa.
et. de edē. q̄ accusa
re. in fi. et. de rei
ven. l. res. ff. si vfu
fru. p. l. vñfrui
e. Deledium. ff.
vti pos. l. i. i. rñ so
f. Utrobi. §. d̄
ab vtr⁹ et vbi vt
tz ponat. p. ad. vel
āplius vbi ponit
p̄ quē. q. di. apud
quē est apud euz
fit. Itē fit autem
mēto hic possesi
onis euz mobilia
p̄prie n̄ possideat.
sed imobilia tān
cuz dicat possessio
quasi pedū possit
vt. ff. de acq. pos. l. i.
in pri. abusive tñ
tā mobilia q̄ im
mobilia dñr possi
deri.
§. Quoz. f. duo
rñ interdictorum
h̄ Interdicti. i.
tpe quo pponit
terdictum
et Aliū. dñm n̄
aduersarium

k Et. f. quā aduersari⁹ vt. ff. de s. sig. l. maiorem prem
l Possidebat. et ficti⁹ vincebat in vti pos. §. utrobi. et
erat forte rō. quia citius mobilia trāsferuntur q̄ immo
bilis. vt. l. d̄mo. l. i. et. ff. de rei iud. a diuio pio. §. i. et. ff. de ac
qui. pos. l. si rem.
m Ad possessionē. no. q̄tū ad possessionē. nā q̄tum ad
alia remāsit dñā vt. olim. vt vti possidet. in reb⁹ imobili
bus et utrobi in mobilib⁹ locū hēat vt hic d̄ et. s. prio. §.
n Nec clā. cum multa sint genera violētiar⁹ que ad p̄
sens. omitto. de hac vi que inq̄ratia d̄ que parit h̄ m
terdictū dic. vt si me arare vel edificare vel aliqd in eo fa
cere philes p̄tēdes te possidere. h̄ locū hoc interdictum
vt. ff. de vi et vi ar. l. vim facit. et. ff. q̄ vi aut clam. l. i. §. q̄
si qd si ille n̄ p̄tēdat se possidere. s̄ solum iniuriat mibi.
Rñ. adhuc locū h̄ b̄ interdictū. vt. ff. vti pos. si duo. §. si vi
cinus. Sed et actōe iniuriar⁹ mibi tenet. vt. ff. de ac. emp. l.
qui pendēt. Quid si nec possessiōis rōe nec iniuria sed q̄
fuit sibi p̄tēdit. Rñ. si possidet intētalē negatoziar⁹. si
ego possideo itētalē hoc interdictū. vt. ff. si fer. vend. l. i. §. i.
Clam at possidet q̄ clāculo me abñte sibi possidē volens
ingredit fūdū meū quē ego possideo. nec tñ suspicor me

posse repelli. et ita me abñte et iuito sepiissime fac. vt. ff. q̄
aut clā. l. i. §. si. et. de acq. pos. l. clā. ille ei qui ingredit h̄bz
naturalē p̄ introitū suū. et ego ciuile. Del dic q̄ ego itieo
naturalē ciuile ingredit naturalē naturaliter. S̄ non
ne eā naturalē p̄dit statim cum de fundo exit et ad iudi

ab aduersario possidebat. hodie
tñ aliter obseruat. Nam vtrius
usq̄ interdicti potestas q̄tuz
ad possessionē p̄tlet exequata
est vt ille vicat in re soli et in
re mobili qui possessionē nec
vi nec clam nec p̄cario ab ad
uersario litis p̄testate tpe d̄ti
net Possidere aut videtur
quisq̄ n̄ solū si ipse possideat.
sed si eius nomie aliquis in
possessionē sit. licet is eius iuri
subiectus si sit qualis est colo
nus et inquilin⁹. Per eos
quoq̄ apud quos deposuerit
quis aut quib⁹ commodauit
rit ipse possidere vtr⁹. et hoc est
quod d̄ retinere possessionē
posse aliquē p̄ quēlibet qui ei⁹
noie sit in possessionē quineti
am solo aio quoq̄ retieri pos
sessionē placet. i. vt q̄uis ne
q̄ ipse sit in possessionē neq̄
eius nomie alius. tñ si nō reli
quēde possessionis aīmo. sed po
stea reuersus ide discesserit re
tinere possessionē videtur.

Adipisci vero possessionem
p̄ quos aliquis p̄t. secūdo li
bro exposuimus. nec vlla du
bitatō est. qui aio solo adidi
sci possessionē nēo p̄t Rē

cium venit vel et
am al⁹ iter. Rñ. n̄
immo animo reti
net eam naturalē
vt facit fructuan⁹
qui solas natura
lem habet. Del dic
q̄ si amittat eam
non tamen nocet
quia adhuc hoc in
terdicto tenetur.
licet ego possideā
tātum vt d̄rum⁹
per. l. ff. vti pos. si
vicinus. p̄cario
aut possidet adue
sari⁹ a me vt si p̄
cibus suis motus
concessi sibi p̄ca
rio. vt. ff. de p̄ca. l.
i. in prin. et. §. i. Et
distingue in p̄ca
rio. quia aut agit
vt omis possessio
in accipiētes trās
feratur quod fieri
potest. vt. ff. e. in re
bus. et. ff. de acqui.
pos. pompo. §. si is.
aut vt nulla. et h̄c
valet vt. ff. de p̄ca.
certe. §. is qui. aut
vt habeat natura
lem tantum q̄ ac
cipit et hoc val⁹ vt
ff. de p̄ca. l. et ha
bet. §. eum. S̄ nū
quid in omni p̄ca
rio vinco habē
tem a me per h̄ in
terdictum. Rñ. n̄
illum qui h̄ oēm

possessionem cum hoc interdictum possessorem tueatur.
vt. ff. vti pos. l. i. §. i. et. §. q̄. ergo vinco supradictos etiam si
ego habebam possessionem ab alio vi vel clam vel p̄ca
rio vt hic et. ff. vti pos. l. i. §. si. et. l. i.

o In possessione caute dicat. vt. ff. de acquire. pos. l. si
quis autem. nam non possident isti nec ciuilititer nec na
turaliter s̄m Joannem. scilicet colonus et inquilinus et
similes. vt hic et. ff. de vfuca. non solum. §. quod vulgo.
et. dicit eos naturaliter possidere. vt. ff. communia di.
l. cō. di. §. neq̄. sed illuz intellige possidere colonū. §. ali
p̄ Colonus. §. in villa s̄ inq̄lin⁹ in ciuitate. vt. ff. de acq.
pos. l. repignoris

q̄ Per eos vt. si §. p̄ alii possid⁹ §. n̄ possid⁹. vt. ff. de acq.
pos. l. q̄ i eo. h̄ qdā d̄rētrē n̄ natat possidē h̄ colonū vt
et Reimē. h̄ aio teneat. n̄ tñ aio quē supiori cāu d̄ri⁹
vt. ff. de acq. pos. l. quēadmodū. et. de acq. pos. l. i. §. i. p̄.
a Exposuimus. s. p̄ quas p̄. no. ac. §. ex his.

b Editū. aliū in reb⁹ mobilib⁹ nā p̄ his. et p̄t vi. l. vñ.
rap. actō. vt. ff. de vi et vi ar. l. i. §. b̄ in d̄c. et. §. illd. et. §. plāe
nisi mobilia cū imobilib⁹. p̄tāt h̄ interdictō. vt. ff. de vi et
vi. ar. l. i. §. qui aut.

De pena temere liti. C

e Proponit. i. dat. d Unde. vi. S. quare dicitur vñ
vi. Rñ qz talia erāt pba ptois. vñ illū vi deiecit rē. et
ita a pñ. pboz ptois sumpfit de noiatōem sicut r alia.
vt quoz bo. r filia. vt. ff. de vi r vi. ar. l. i. in pñ
e Ab eo. f. deiectus vt qz hodie expoliati te. vt qz cepi

possiderere tuam
clāvū. sequenti ve
ro die me expuli
sti. nā teneris in
hī hoc interdico se
cus si incontinēti
mereñcis. vt. ff. de
vi r vi. ar. l. iij. §. cū
igif. r. l. q. possessio
nē. qd in cōmēti
accipe anteqm ad
alios act' extrane
os diuertat. vt. ff.
de duo. re. sti. duo.
f. Constōibz. vt.
L. vñ d. vi. si qz in
tantam
g Supdirimus
l. vi. bo. rap. §. qz tñ
b Reidare. l. p.
prietatis s. inter
dicto vti posside
ris possessio estia
tur. vt. ff. vti. poss.
l. pe. §. fi.

i Priuata. pena
aut hmodi legis est
tercie pris bonoz
publicatio. si sine
armis. r relegatio
et si cū armis. vt. j
de pu. iud. §. itē lex
iulha de vi. pu. r. l.
ad. l. iul. d. vi. pu. l.
qñqz. r. l. q. r. ff. de
ac. l. hos. accusare
§. omnibz.
k Sinait. r lapi
des. j. de publi. iud
§. itē lex. ff. de vi et
viar. l. iij. in pñ. ff.
de b. sig. l. armozū
S. nunqd ozali
qz expectate le pzi

mo pcuri qz pcuriat. dicūt quidā qz sic vt. ar. l. vñ vi. l. i
r. ff. ad. l. acq. si ex plagis. §. tabernarius. Nos ptra. s. suf
fici iustus timor recte possidenti ad defendendā posses
sionem quam sine vitio tenebat inculpate tutele mode
ramine illatam vñ inde xpuliare licet. vt. ff. ad. l. acq. sed
r si qñqz. r. ff. ad. l. cor. de sic. l. is q. r. ff. de vi r vi. ar. l. iij. §.
qui armau.

l Tercia duplicia. si pōt fieri actionū diuifio. nā qdaz
duplices sunt. vt. fa. ber. fin. regū. r cōi di. vt. ff. de iud. l. i.
m Sacro. ff. ne qd in loco sacro. l. i. in tribus.

n Publico. ff. ne qd in flumine publi. p totum.

o Vtobi. Itē interdiciū dūphicebus. vt. ff. de supfi.
l. i. §. pponit. r dic vt. s. e. §. retinēde.

p Interdictoz. f. cū antiqua solēnitate. sine ea tñ red
di pñ r pponi. vt. ff. de op. no. nū. l. ptoz aut. §. nōnulli. vel
et in scm actō loco cuiuslibz interdici qvtil vocat r sub
q Ordine. i. extra antiquā solēnitate qd semp ūcit.
fieri vt vt subyit. vt. s. de iuc. subla. in pñ. r. ff. de neg. ge.
l. actio. r. l. de form. r impe. ac. subla. l. i. r. q.

cupande possessiōis cā solet in
terdici si quis ex possessiōe fū
di vñ edū^b vi deiectus fuerit.
Nā ei pponit^c interdiciū vñ^d
vi p qd is q deiecit cogit ei re
stituere possessiōe. licz is ab^e
eo q vi deiecit vñ clā vñ pcario
possideat. sed ex pñōibz sacris
vt sup^s diximus si qz rē p vñ
occupauerit. siquidē in bonis
eius est dñio eius puat. si alie
na post eius restōem et estima
tōem rei^b dare vim passo cō
pellit Qui aut aliquē de pos
sessione p vim deiecit. tenet^c
ex lege iulia de vi puata^a aut de
vi publica. s. de vi puata. si fū
armis vim fecerit. Si aut^c cū
armis eum de possessione vi ex
pulerit. de vi publica tenet.
Armoz aut appellatōe nō so
lum scuta r gladios r galeas.
sed r fustes r lapides significa
ri intelligimus. Tercia^a di
uifio interdictoz hēc ē. q aut
simplicia sunt. aut duplicia
Simplicia. sunt veluti in qui
bo reus alter est. alter actor. q
lia sut omnia reitutoria aut
exhibitoria. Nā actor is ē q
desiderat aut exhiberi aut re
stitui Reus aut is a quo de
sideratur vt restituat aut exhi
beat Prohibitorum autē in

r Interdictis s. solennibz.

s Actio. i. actio in factū q dat loco cuiuslibz interdici
Et no. quattuor eē genera actōis in factū. vna ē q ex om
ni edicto l' interdico ptois dat vbi spālis actio nō da
tur vt hic. Alia ē legis acqlie subsidia. qñ damniū da

terdictozū. alia simplicia sunt
alia duplicia Simplicia sūt
veluti cū ptoz phibz in loco sa
cro^m vñ in flume publicoⁿ ripa
ue eius aliquid fieri. Nā actor
est qui desiderat ne quid fiat.
reus ē q aliqd facere conat.
Duplicia sunt veluti vti possi
detis interdiciū r vtrobi.^o
Ideo aut duplicia vocant^r. qz
par vtriusqz litigatoris in his
pñō ē. nec quilibz p apue re^o
vel actor intelligitur. s. vnus
quibz taz rei qz actoris ptem
sustinet De ordine r veteri
eritu interdictoz^p su puacū ē
hodie dicere. Nā quouies extra
ordinem^q ius dō qlia sunt ho
die oia iudicia nō ē necesse red
di interdiciū. s. p inde iudicat^r
sine interdictis^r ac si inutilis
actio^o ex causa interdicti reddi
ta^r fuisset.

Uncad monendi su
n mus magnā curam
egisse eos q iura susti
nebant ne facile hoies ad liti
gādū pcederēt qd r nobis flu
dio ē idqz eo maxie^r fieri pñ. q
temeritas tā agētū qz eoz cū
qz agit mō pecuniaria^r pena
mō iurisiurādi religione^r mō
infamie^a metu coerces. Ecce

tur de nō corpe in
hī corp^o. vt. s. ad. l.
acqui. §. fi. q r ipa
ptoria ē. vt. ff. d p
scn. b. l. qui actio
nū. in. fi. Tercium
genus ē extraordi
nariū. qz ex varqz
figuris cāti ē irro
ductū. qñtēs equū
est actōne dari vt
L. de sac. fa. e. l. san
cim^o. Quartū ge
nus est qd eqpa
rē actōi pscn. b. q
actio psc. b. vna cū
ista in factū civil
dō. vt. ff. de psc. b. l.
i. in fi. Et hz locū
in tribz generibus
negocioz Primo
in contractibz ino
minatis tribz. do
vt dea. r to vt faci
as. r facio vt faci
as. vt. ff. de psc. b. l.
natural. §. i. et. iij.
S. in quarto in
nomiato ptractū.
s. facio vt des. hz
loci actō de volo.
vt. ff. d psc. b. l. na
turalis. §. q si fa
cio. Itē in scōge
nere ex omi pacto
incōtinēti anteq
post apposito su
ra aliquē pctum
vt. L. de pac. inter
emp. r ven. l. q. et.
L. de pac. l. petens
Item in terciō ge
nere vbi cūqz du
bitat de noie pñ.

vt pzi in erēplis. vt. ff. de estia. ac. l. i. r. ff. de psc. b. l. i. p to
r Reddita. l. ab illo ptoze.

v Depena temere litigantiū. vsqz nūc de ppositōne a
ctionū dictū ē. S. qz cōtingit eas interdū temere pponi.
nūc de pena temere litigantiū dicit.

Unc sustinebāt. f. magistratus q iura reddebāt
n vt. ff. de ori. iur. l. iij. §. post originē.

r Darne. i. certe. y Pecuniaria. i. aliaqñ

vt. j. e. §. fi. 3 Religione. f. calunie. vt. j. pr. §. Sed qñ.

Rñ. in futuro seculo. hñ isto. vt. L. de iurem. l. q. Ziccur.

a In famie. j. e. §. ex qbuldā. b Constōe. L. de iure

iu. psc. cal. l. i. pñ. acc. c Nisi pus. nñ dic q pus re^o qz

actor iuret. s. pusqz audiat actor. aut pusqz reus iuret vt

L. de iur. ca. l. i. pñ. qē p. d Ad pñcedū. no. diligen

tercapla h^o facti. actor em iurat q bōa instācia venit ad

agēdū. vt. L. d iur. ca. l. q. Itē q n dabit rredit iudiciali

qd vt pferat p sēnia. vt i aut. vt liti. iuret in ex oz. litie.

Item q nullam eriget vel faciat probationem ca' um

niolam. vt in auten. de his qui ingredi. ad appel. §. fi. col

v. ecōtra reus iurat hēc. eadē mñ q in pmo caplo iurat

de sup
est. Respō. quia de
actj. diximus et d
reis sequitur vt et
de iudice qui sedz
in iudicio dicam
et eius officio circa

eorum alteri dicitur. Rñ. qñ legi antiq̃ p̃iudicat. vt. ff. de le. 2. se. cō. l. nō ē no. 2. p̃iudicat vt r̃iq̃ siue sit gñal vt. ff. de le. 2. se. cō. l. de q̃b. siue sit sp̃alis in illo loco. l. tñ p̃iudicat vt r̃iq̃. vt. ff. cō. l. p̃. l. venditor. §. si p̃stat.

o Morā. §. p̃mitto. nā dāni est iatio tñ ē i obli. 2. i p̃de natōe vt. ff. de rei u di. l. miles. §. i. 2. q̃ als ēē certa snia qd ēē n̄ d̄. vt. s. de act. §. curare.

e s̄. i. s. p̃fesso rem.

f De rē ip̃az. idē 2 si in p̃sonā. vt si res p̃at vi p̃fess la p̃ actōz q̃ mer? cā. vt ex stipulatu ad rē tradendā. si āt i p̃nitate vel in gñe aliqd p̃at. 2 tñca p̃itōe actō ris absoluit p̃de natur in re p̃nita

s s̄. i. s. fructib. §. 2 q̃b fructib? lo quif. nūqd de nāli bus vt de p̃mis 2 cerusis 2 si. an xō de industria libus Rñ. de nālib? n̄. qz illi aut extāt. 2 tñc p̃ rei v̄. p̃tunt sic res ip̃a. cū nlls ēt lo. si. p̃ol. fac suos. vt. ff. de v̄su. l. fructus. Aut nō extāt 2 tñc n̄ tēf. cū nec h̄eat nec tolo fece rit q̃ min? h̄et. §. p̃ditōe sine cā est i matio de lēf. ff. si cer. p̃et. l. si 2 me. 2 v̄tōz casu cessat offm̄ iudicē de q̃ b agit cū iur actōis p̃at. itē d̄ industri alibus n̄ si a v̄o. si. p̃ol. p̃cepti sūt. qz p̃cipiēdo eos 2 se/

pando a solo suos fac 2 lucrat. vt. ff. de re. di. §. si q̃s a nō dñō siue h̄eat. siue nō. vt. ff. q̃. mo. v̄su. a. l. si v̄suf. 2. ff. si. reg. l. iij. §. p̃. si aut nō sepauit adhuc ip̃i? fundi sunt. vt. ff. de rei ven. l. fruct? §. dicitur industrialibus loq̃ q̃ sunt p̃cepti? nō p̃sumpti a v̄o. si. p̃ol. nā cū sunt facti p̃fessio nis nō rei ven. §. iudi. of. p̃tunt vt hic. 2. §. de rei ven. l. cer tū. §. bona fide. si āt male fidei sit de p̃sumpt? tenebit p̃di tione sine cā de extātib? rei ven. nō dico eadē rei ven. q̃ p̃e rit res. §. alia oīo. l. ym pe. l. xre. sit secus. vt. l. de rei ven. l. certū. i. rñ. De p̃cipiēdis āt tenet of. iudi. vt. §. e. §. alioz. 2 ff. de rei ven. si natus. §. si. si xō male si. p̃ol. ti. h̄eat de con sumpt? teneatur p̃ditōe sine cā de extātib? rei ven. a p̃cipi endis p̃pter ti. excusatur. vt. l. de rei ven. si fundū nisi in iij. casib? vbi de p̃cipiēdis tenetur qui h̄z ti. q̃s dic vt. s diximus de re. di. §. si q̃s a nō dñō.

h Si in p̃niti. Ad in actōe in rē i p̃niti fieri executōez sec? in p̃sonalib? qz. iij. mēsiū spaciū dat. vt. s. d̄ ac. §. q̃ dā. 2. l. d̄ v̄su. rei iudi. l. ij. 2. iij.

i Et si hereditas p̃nita. si h̄. editat p̃itōe actū sit 2 cō

cedere. Et si in rē actū sit corā iudice. si p̃etitorē iudicaue rit absolueret d̄z possessorē siue p̃ possessorē iubere eū d̄z vt f rē ip̃az restituat cū fructib? §. si i p̃niti neget se possessor re/ stituere posse 2 sine frustratōe videbit tps restituedi cā pere re. idulgēdū ē ei vt tñ de litis estiatōe caueat cū fideiussore si i ftra tps qd ei datū ē nō resti tuisz. 2 si i hereditas p̃nita sit eadē circa fruct? infueniūt q̃ dixim? infuenire de singlāz re rñ p̃itōe. Alloz āt fructuū q̃s culpa sua possessor n̄ p̃cepe rit: siue illoz q̃s p̃cepit. In v traq̃z actōne eadē rō pene habetur si p̃do fuerit. si vero bona fide possessor fuerit. non habetur rō p̃sumptoz neq̃ n̄ p̃ceptoz. post inchoatam aut p̃itōez etiam illoz rō habetur qui culpa possessoris p̃cepti n̄ sunt vel p̃cepti p̃sumpti sunt

Si ad exhibendū actū fue rit nō sufficit si exhibeat rem is cū quo actū ē. §. opus ē vt etiam rei cāz debeat exhibere. i. vt eā causāz habeat actor quā habiturus esset si cum primū ad exhibendū egisset exhibita res fuisset. Ideoq̃ si inf mo/ ras exhibendi vsucapta? sit

deimatio secuta. nā 2 ip̃a ē in rem 2 in p̃sonam. vt. s. de act. §. que iam.

k De rē. vt restituant fruct? cū re. vt. s. p̃r. §.

l Ad p̃cepti. §. q̃ ti. nō h̄bat. als ab illis p̃cipiēdis ex/ culatur. vt mō diximus

res a possessore nihilominus condemnabitur. Preterea fructuū mediij tps. i. eius qd post acceptū ad exhibendū iu/ diciū an rem iudicatā int̄cel/ sit rōez d̄z h̄te iudex. Quod si neget reus cū quo ad exhibē dū actū est in p̃niti se exhibere posse 2 tps exhibendi cā petat idq̃ sine frustratione postula/ re videat: dari ei d̄z vt tñ ca/ ueat se restitutum quod si ne q̃ statim iussu iudicis rem ex/ hibeat neq̃ postea exhibiturū se caueat: p̃demnandus sit in id qd actoris interat si ab ini/ tio res exhibita ēet. Si fami/ lie heriscunde iudicio actum sit: singulas res singulis h̄re dibus adiudicare debet 2 si in alteri? p̃sonā p̃grauare videat ur adiudicatio d̄z h̄uc inuicē colxredi certa pecunia sicut iā dictū est p̃demnare. Co? q̃z noie colxredi quisq̃ suo p̃de/ nandus ē q̃ solus fructus h̄e/ reditarij fundi p̃cepit aut rez hereditariā corrupit. aut con/ sumpsit. q̃ quidē s̄it inf p̃les quoq̃ q̃z duos colxredes sub sequit. Eadē? quidē infueni unt 2 si cōi diuidundo de plu/ rib? reb? actum sit. q̃ si de vna re veluti de fundo si quidem

m Actōe. §. in rē 2 p̃e. l. x.

n Bene. pene di cit q̃ i p̃e. l. x. veni unt eadē rōe q̃res §. i rei ven. alia est rei ven. p̃ realia p̃ fructibus

o Rñ. §. ē rez p̃ rei v̄. l. p̃ iudi. of. §. p̃ d̄itōz sine cā sic cū equū 2 bonū sit. vt. ff. si cer. p̃e. l. 2 si me.

p Decepti. n̄ si ifans l̄ pupill? fue rit possessor. vt. ff. de rei vendi. l. q̃ in fans

q Vsucapta. §. quō potuit vsuca/ pi cū int̄ruptōe fa cra iactōe ad exhi bendū videat fctā ēt i rei v̄. vt. l. de āna. ex. l. si. Rñ. §. Jo. l. illa iteltr in trib? casib? ibi in l̄ra possit non als. Aliqd dicit illā gñā

liter intelligi p̃. l. ff. de iude. solemus. Et qd hic dicit circa res mobiles itellige in q̃bus nō interrūpit vsucapio per li. d̄. vt. ff. de rei ven. l. si post. p̃ma snia verior ē.

r Actū. 2 obtentū.

s Si caueat. vt. s. e. §. §. si neget. ff. ad exhibē. de eo. §. si t Condēnandus. delato iureiu. in iusta.

litē. vt. ff. de in li. iu. l. in actōe.

v Dictū ē. vt. s. de ac. §. qdā actōes.

x Co p̃sumpsit. vt hic. 2. ff. fa l̄x. l. puto vi. §. §. si tolo. y Eadē. l. vt fiat adiudicatio rez 2 pecunie. vt. s. e. §. si familie. aut arcadāna data in reb? vt. s. e. §. p̃ri. 2. ff. cōi

z Possit. nō nō posse fieri qd sine di. l. iij. 2 moditare sit. vt hic. 2. ff. de x. sig. l. nepos p̃culo. Itē nō corpus aliud diuiduū vt fundus q̃ diuidit f̄m volūta/ tē p̃fissa. vt. ff. de le. i. l. qd in rez nā. §. q̃. Alio diuiduū

a Si finitū vt h̄o vt hic. 2. ff. de v̄suc. l. rez. §. amittura. q̃ iudicio agit vt agr? p̃nib? termi ponat §. p̃ tomibus vicinis §. iudicio nō agit. si aut sit tom? in p̃diū rusticū agit vt illic si. regun. nō directa. vt. ff. si. reg. l. ij. in p̃n. 2. l.

sed et si. fi.

b Necessaria. ff. qd sequitur evidētionibus.

c Adjudicatio. ff. fi. reg. l. q. fi. z. l. iij. z. iij. in pñi

d Adēnād. ff. ad intesse delato iureiur. in litē.

e Furat. ff. ad qd dānabit. Rñ. qñ i litē iuraverit ac

tor pñt et cialit pu

niri i. laureos. ex

l. agraria pñlibet

vice q applicat fñ

co. vt. ff. d. ter. mo.

l. agraria. nec ciuit

tollit p cialē. cu

ad rei psecutōz al

tera def. vt. ff. qñ

ci. ac. pñl. ci. l. i. nñ

si interi tunc alte

ra exerceat. vt. ff. de

pub. iul. l. is q

f. contumacie. cō

dēnāt. ff. ad infēē

delato iuriu. i. litē.

g. Quadiudica

tū ē. nō ex tñia iur

dicis dñiū trāffer

ri. sic ē i mñiōē q

fu ex scōdecreto

vt. ff. d. acq. r. pos. l.

ij. q. s. f. z. ff. si ex no

ra. cā aga. l. ij. i. f. z

ff. cōdi. l. si fies.

q sic accipe si fue

rit scā mñiō p pñ

torē. nā sola snia

ñ facōñm hñ tradi

tio vt. ff. d. ac. l. tra

ditōi. l. z. s. de rex

di. ff. p traditōz. z

ff. de acq. r. pos. l. iij.

ste. S. qd i rei vñ.

si res ē aliena z m

ea pñuēat z ex ea cā mñi tradat. Rñ. idē cñ. n. pñli. mñ

bi def qñ a nñ dñio mñi adjudicat z tradit. vt. ff. d. pñl. l.

ij. i. fi. g. vñ ē dñs dñ ex inia traditio me dñm facē. vt. ff.

de pub. l. qñq. pñtea lex vñ expñsa. vt. ff. d. pñl. l. i. solū.

als pñp. ff. si his. z. ff. de ex. rei iul. l. si inf. nec ob. q error

fit ibi ex q videat dñm hñ trāfire. qz hic error iā repbati

ñ pñ iudicis snia puat. a qñ nñ sunt appellatū. itē nec ob. q

snia lata in actōe pñnali reo absoluto q remanet debi

tor vt. ff. d. dñi. ide. l. iul. qz ill dñ locū i obligatōē q ē res

incorpāl. bñ dñm dñio rei corpāl qd facile z pñsus

pñt separi ab vno z alijs dari. hñ nñ sic in corpāl. vt. ff. p

locio. l. ea vero.

h De publi. iudi. qz ciuilia iudica dēa sunt vsqz huc z

etiā qdā cñalia z circa puata delicta. vt. s. in pñ. hñ qñti

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

li. vsqz ad ti. d. act. ideo nñc porit de publica act.

iste fundus pñmode regionibz
diuisionē recipiat pñes ei? sin
gul adiudicare bz. Et si vnus
ps pñgruari videbit is iucez
certa pecunia alteri pñdēnādus
ē. qz si pñmode diuidi nñ possit:
veluti si hñ forte aut mul? dñ
actū sit: tñc tot? vñi adiudicā
tus ē. z is alteri in certa pecu
nia pñdēnād? si finitū regidōz
actū fuerit: dispicere bz iudex
an necaria ē adiudicatio q sa
ne vno casu necaria ē: si euide
tioribz finibz distingui agros
pñmodi? sit qz oli fuissent disti
cti. Nā tñc necesse ē ex alteri?
agro pñtē aliquā alterius agri
dñio adiudicare. q casu pñueni
ens ē vt is alteri certa pecunia
debeat pñdemnari. Co qz noie
pñdēnādus ē. qz quisqz hoc iudi
cio qz forte circa fines aliquid
maliciose commisit: verbi gra
tia. quia lapides finales fura
tus ē vel arbores finales cō
cidit. contumacie quoqz noie

fuit crimē z locū vbi fuit pñmissus z pñsules sub qñb ē ad
missus. itē dies dati libelli dñ illeri hñ dies pñmissi cris lñ
ra nñ ē necē. vt. ff. d. acc. l. libelloz. in pñ. z i auc. d. erpi. rel.
s. suscepto. z bz locū z i pñblico z i puato crie qñ cñaliē
agif. vt. ff. d. pñ. l. f. qñz tñ bñ solēntas nñ ē necaria. vt i

leui crie. vt. ff. de

act. l. leuia. z. de

accu. ea q. dē m

casibz i qñb fin act

cusatore qñ dāna

ri pñ. dñ. cāus hñs

legibz norā. ff. ad

liul. d. adul. l. i. s.

si pñblico. z. ff. d. te

sti. l. nullū. z. ff. de

pñba. l. p. z. ff. d. sus

pe. tu. l. autor. s. pñ.

z. ff. de casu. l. i. z. ff.

de lo. l. i. qñ cñ ma

ior. s. si libet. z idē

in notorio crie vt

dirimoz pñ. l. ff. d.

ac. l. ea q. z idē in

crie falsi. ff. d. vt

ff. de fal. l. vbi. S.

Jo. s. z dñc qñbi

pñcipalit fuit accā

tio falsi instituta.

a dñ cuius. b

ē rō qñre dñc pñli

ca qñ populica. sic

s. dñ susp. tu. s. pñs

z itellige qñb pos

sit ē ab il ad accu

sandū nñ als. vt. ff.

d. accu. l. qñ accāre.

b dñ lñq. bñ dñ

dñc. qñ qñb ē pñli

ca accātio z tñ nñ

pñnt cñlilēt ius

accusandi vt in crie suppositi prius vñ accusant soli pa
rētes. vt. ff. de fal. l. lege cor. s. i. pñ pñ accātoz adulterij
q pñmo defert cert pñonis. vt. ff. ad. l. iul. d. adul. l. qñuis.

c Publicoz. facit. ff. e. l. ij.

d Vltio. qñ infptamur mortē. vt. ff. de pe. l. fi. Acc.

e Infctio. qñ mors ciuil. vt. ff. de pñ. l. ij. in fi.

f Metallo. has penas expñe vt dixim? qñ. mo. ius pa.

po. sol. s. cñ aut Accur.

g Infamiam. vt in l. iul. de vi pñ. z. s. item. l. iulia. de

vi publica

h Capitalia. z ista appellantur relegationes. vt. ff. eo.

l. ij.

i Voliti sunt. cñ effectu tñ sola volūtas suffic. vt. ff.

ad. l. iul. ma. l. quisquis.

k Eie. i. aiat corpis. nā aia nñ in homis sñ in dei ptāte

pñsistit. sic. ff. de sacrosan. ec. l. sancim? in fi.

l Et mēoria. i. dñe ē tñ mortē pñ accāri vt bona dese

rant i fñcū z auferēdo hñ redibz tāqz indignis. vt. ff. ad. l.

iul. ma. l. qñquis. z. l. se. Et qñ dñim? post mortē accāri i

telligas in duobz capñis illi? l. Best cñ pñncipem vel dñ

rē publicā est aiatas. i. nñsus ad malū. als finit mortē vt

cetera crimina. vt. ff. ad. l. iul. ma. l. fi.

m Itē lex iulia. qñ inf publica iudicia nñerat.

n Punit. sacilegos. n. nuptiaz gladio feriri opz. vt. ff.

de adul. l. qñuis in fi.

o Infctus. nā z bñ casu arman? iura vt gladio seriā

tur. vt. ff. ad. l. iul. de adul. l. capite qñto. meli? ff. ad. l. iu

lia. de adul. l. cñ iure.

p Lege iulia. s. de adul. nā h. l. multa capla. vt. ff. de
mio. l. auriliū. §. s. vt. r. ff. ad. l. iul. d. adul. l. capite qnto.
q Sine vi. qd si vi habet. §. e. §. sin aut pūriti.
r Vidua. adūcias l. i. puez. r dic d. vidua r d. xgīe nisi
sint meretrices l. licite p cubie vt b subūc. honeste. r. ff. de

adult. l. stupz. §. i.
s Hūiles. q sunt
hūiles vt honeste
dic. vt. l. d. incest.
nup. §. humilē.
t Eū relegatōe.
b disti. pene fallit
i mbo casibz i qbz
pmitit stupz. r tñ
maior pēa iponit.
pm' ē si qz i puez
pmitit. qz tūc gla
diopunit vt. s. e. §.
itē r qñ tutor stup
uerit eā c' ē tutor.
vt. l. si tu. pu. suā
l. i. itē si fuerit stu
pata aliq a suo p
prio suo. vt. l. de
muli. q ser. ppi. se
imil. l. i. r nō penā
stupri eē qnquen
nalē nisi qñ p vis
pmitit. tñ. n. sū
pmititōe tps p i
stitui. vt. ff. ad. l.
iul. d. adul. l. mari
ti. §. qnquennū. r
§. fi.

v Itē lex corne
lia. s. pūrat inter
publica iudicia
x Deficarij. q
refic dicat. dic vt
j. e. §. ficarij.

y Persecut. i. pfe
qf eos q homici

diū fecerit cū ferro. nec. n. p hāc. l. occidit occidēs s. de p
tat' r oia bona sua pūcat. vt. ff. ad. l. cor. de sic. l. eiusdē. §.
legis. r. l. pe. vel dic q psequimur homicidas ferro. qz eos
occidim' hodie. vt. ff. ad. l. cor. d. sic. l. iij. §. s. §. solet.

z Ambulāt. h. eos nō occidāt. vt. l. ad. l. cor. d. sic. l. is q
et nō capla ex qbz aliqz hāc. l. tēf. vt. ff. ad. l. cor. d. sic. l. i.

3 Sequitur. vt. s. de interdict. §. q aut.

v Lapis. fāc. s. de interdic. q aut.

y Figuratiū. h. totū qd sequitur omittas.

z Siccarij. a sicca. vñ videbat q tñ q cum sicca occide
rēt hāc lege tenerent. S. iñ gñali' hodie accipit sicca r te
lū p infpratoz. vt. s. pr. §. Et at sicca vt subūc. cultell'
vñ qz scidēs quē portāt pegrini qñz in baculo qdā itaq
ñ p. Dñ xpus. Et sicca mūcro latēs ficari' inde vocat
a Eadē lege. s. q d. cor. de sic. r veneficijs nā pl' ē hōiem
occidere veneno qz gladio. vt. l. de mat. xma. l. i.

b Odiosus. i. artificijs odiosus. nā ois ars ē bona.

c Sufurtis. i. incantatōibz. nā b scia repbata ē. vt. l.
de male. r mat. xma. l. eoz.

d Occiderit. etiā sine dolo. vt. ff. de pe. l. si qz aliqd. §. q
abortionis. secus in cornelia. qz tolus ē necessari' nec suf
ficitenay lata culpa. vt. ff. ad. l. cor. d. sic. l. in lege.

e Parentj. pntes accipe r filios vsq ad infinitū. vt. ff.
de in ius vo. l. quicq. §. f. r. l. si hāc. §. liberos.

f Affectōis. als affinitatj vel alit affectōis.

g Eōrnet. s. q sunt q hāc appellone pntet. Bñ. supio

res r inferiores vt dixim'. Itē collaterales vt frēs p sobri
ni r patruales r primiores eis. Itē affines qdā vt vxor
nur' gener vitricus pūgnus r soceri. r etiaz pūgnus. vt
ff. e. l. i. r. l. §. sciēdū. r. l. cū pī.

h Prepauerit. forte r si nō deciderit s. pla. r fac p eo. ff.
e. l. i. i. si. vel dicillū
spālē calum

lapis' r ferrum hō nomine pti
neat: dictūq ab eo q in lōgin
quū mittitur a greca voce fi
guratum' r hāc significatōez
inuenire possumus r in greco
noie. Nā qd nos telū appella
mus illi telos appellāt admo
nent nos epigrāmata in zero
philo vrbis cautissime scrip
ta. Siccarij autem appellā
tur a sicca eo q significat fer
reum cultrum. Eadem le
ge r venefici capite damnātur
qui artibus odiosis b tam ve
nenis qz sūfurtis' magicis ho
mines occiderint o vel mala
medicamenta publice vendi
derint. Alia deinde lex asperri
mū crimē noua pena psequi
tur q pompeia d paricidijs vo
catur q cauet vt si quis paren
tis aut filij aut omnino affini
tatis eius q nuncupatōe pari
cidij pntet' fata ppetrauerit
siue clam siue palam id ausus
fuerit: necnō is cui' dolo malo
id factū est: vel psciis criminis
existit: licet extraneus i sit pe

at ppatio ex instru. vt in auc. de fi. instru. §. oportet.

q Supplicij. qd infptat mortē. vt. ff. de pe. l. vlt.

r Deportatio. r oim bonoz pūcatō. r sic nō q ex eo d
pmissio pl' fuit qz liberi pūnit vt b. r. ff. ad. l. cor. d. fal. l. i.
§. p. r. ff. si ex nor. cāag. l. p. r. ff. d. pe. l. i. fuoz. Imoz inf lte
ros magj pūnit miores qz maiores. vt. ff. de incen. rui.
s Itē lex. nō ex maiortate delicti maio nau. l. pedi
rē penā iponi vt b. r. l. ad. l. iul. de vi. l. i. r facit. s. de mēdi.
§. qui aut. Item hic dānatus fit infamis. vt. ff. ad. l. iul.
t Sin aut. dixi. s. qñ sine vi aliqz dmi dvi p. l. i. i. tñ.
ferit stupz. vt. s. e. §. nūc qñ vi l' pūna cū supiori. §. pū
v Constatōis. vt. l. de rap. xgi. l. i.

x Publica. s. citatō ro. nō alteri'. vt. ff. d. fur. l. ob pecuniā
r. ff. ad. l. iul. pe. l. iij. §. pe.

y Sacra. vt calices r turibula q sacra sunt. vt. s. de rex

z Religiosaz. vt ornamēta sepulchroz. di. s. nullus.

a Furan sunt. vel etiā imiscuerūt ita q dānificauerūt
rē pub. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. i.

b Dimisteriū. i. adiutorij.

c Susteperiū. s. ad custodiendū.

d Deportatōis. dportant. n. Et nō q qnquēnio durat
h actio. vt. ff. ad. l. iul. pec. l. peculiar'. Itē spāl' in eo q d
heredes ichxet. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. fi.

e Deplagiarij. ideo sic dicta. qz orbatō pte filio. vel
dño seruo. h lex pūnit orbantē. h. n. locū qñ aliqz distra
hit alienū suū l' filij ita q pī vel dñs nō pī rehalere. vt. ff.

e. l. i. i. si. vel dicillū
spālē calum

i Ene'. nō ene
um pl' pūnit qz

si ipe occidisset vt
hic. r. ff. e. l. vtz. r. l.
science.

k Vti anē. i. flu
mē. l' si b vicia nō
sunt testijs subū
citur. vt. ff. e. l. p.

l Sustiebit. s. n
ne r q supiores p
sonas occidit hāc

l. cor. tēf. vt q sic.
vt. ff. e. l. q. §. d. l.

e. l. i. dic q hāc. l.
cor. tēf. s. n accat. l.

ole s. jo. q n tēf
eadē pēa capitali

s. maiori b iponē
m Testaria. iō

sic dca. qz rō testō
falso ibi agitur

n Instm. s. ep
tionale vel alicu'

scus.

o Spsent. r ita
xitatez mutant.

vt i auc. de fi. istr.
§. i. in pn.

p Signauerit. i.
sigillū qd i testam

tis apponit. vt. s.
d test. §. p' ea. itē si

gnū qd carē impo
nit. vt qñ facit' si

ad. l. fal. de plag. l. i. r. l. lege. r. l. eu. r. l. p. s. fi. **¶** Tenet qd li
lex hinc de loco in loci trasportat. vt. l. ad. l. fal. de plag.
l. qm. r. b. si volo fac. nō alit. vt. l. ad. l. fal. de plag. l. legis
fauliane. **¶** Itē hac lege tenet qd seruū i fuga pstitutū vē
dat ita vt eprio statū tēat. vt. l. ad. l. fal. de plag. l. i. fuga.

f In fidi. s. ma
iore aliquā miores
capitalē cū capita
als sit mior. alias
maior. nā ingenu
nobil i metallum
ignobil gladio fe
rit. seruū vt liberr
le siqz subijciat. vt
l. ad. l. fal. de pla.
l. fi. r. ff. ad. l. fal. l. f
in fi. itē qdā ciuī
pēa. oliz iponebat
q cessat hodie. vt
ff. e. l. fi.

a **I**ulia. q bz lo
cū in qtuor casibz
Pao si qd dederit
clā pecuniā vt ali
quē sortiat hono
rē nō in citate ro
ma. nā ibi cessat b
lex cū pnceps ibi
eligat. vt. ff. ad. l.
iul. de abi. l. i. i pñ.
iō dixi clā. qz palā
pt. vt. ff. de polli. l. i.
s. i. ff. de of. p. l. bar
bari. **¶** Scdo bz lo
cū cū qd stat i ma
gistratu vltra an
nū. vt. l. ad. l. iul.
de abi. l. i. **¶** Tertio si
qd ingrediat omniū
iudicis pscientis
dcā criminali. vt. ff.
ad. l. iul. de abi. l. i.
¶ Itē in qro si qd iu
dex nouū vctigal
istituerit. rē pena
cēnū aureoz. vt. ff.
ad. l. iul. de abi. l. i.
sz in casu deportat
qñ. s. bis idē offm
ē assessor. vt. l. ad.
l. iul. de abi. l. i. sed
fallit in assessorē.
vt. l. de assel. l. lice
at. itē in pcofule.
vt. ff. de of. pco. l.
anp. vel dicibiser

fastibz. i. sex mēfibz. qz tñ durabit eius officii
b **R**epetitū daz. q bz locū qñ iudex p pecuniā fac aliqd
vel omittit. vt. ff. ad. l. iul. repet. l. i. i. q. i. q. v. vi. r. vj. escul
lentū tñ p accipe iure xreni dñmō nō nimis magnus.
vt. ff. de of. pco. solēt. in fi. i iure nouo nō nisi qñ deficerz
salariū. vt in auc. scrip. exēpla rē. in medio pme col. pēa
aut h^o legis ē ciuilis in qdruplū. vt. l. ad. l. iul. repet. l. i.
criminalis ē ordinē. vt. ff. ad. l. iul. repe. lex iul. s. hodie.
c **D**e annona. pec. l. locū bz qñ qd fac vt ānona cari
or sit. rē pēa in ea statuta. r. aureoz. vt. ff. ad. l. iul. de an
no. l. ij.

d **D**e residuis. r. b. l. locū bz qñ aliqd supfuerit ex aliq

na patricidij punietur: r neq
gladio neq ignibus neq vll
aliq sollenni pene subijcietur.
sed insutus culeo cum cane r
gallo gallmaceo r vipera r sy
mia. r inter eas ferales angu
stias comprelensus scē m q
regionis qualitas tulerit vel in
vicinum mare vel in amnem
piciatur: vt omniū elemētoz
vsu viuus carere incipiat. r ei
celum supstiti: terra mortuo
auferatur. si quis autem alias
cognitione vel affinitate pso
nas coniunctas necauerit: per
nam legis cornelie de sicarijs
sustinebit. **¶** Item lex cornelia
de falsis que etiam testamen
taria m vocatur. penam irro
gat ei qui testamentum vel a
liud instēm falsum scripserit
signauerit pccitauerit subie
cerit vel signū adulterinum fe
cerit. sculpsit. expsserit sciēs
dolo malo. eiusqz legis pena i
seruos vltimum supplicium
ē: quod r in lege de sicarijs r
veneficijs seruatur. in liberis ve
ro deportatio. **¶** Item lex iu
lia de vi publica seu priuata ad
uersus eos exoriz qui vim vel
armatam vel sine armis com
miserint. sed siquidem arma
ta vis arguat: deportatio ei ex
lege iulia de vi publica irroga
tur. si vero sine armis in terti
am ptem honoz suoz publica
tio imponit. si autem p vim
raptus virginis vel vidue vel
sanctimonialis vel alie fuerit

administratio publica r ipe in vsu suū dūerit cui erat
illa administratio pmissa. vt. ff. ad. l. iul. pe. l. ij. r. l. iij. s. le
ge. pēa at h^o legis ē in tertia pte quā accepit apli^o qbz
qd pla sicorit vt eēt in qdruplū. vel dic apli^o tertia p e
qz pñit in simplū r i tertia pte simpli. vt. ff. ad. l. iul. pe

perpetrati tunc r peccatores r
hi qui opē flagitio dederunt
capite puniuntur fm nostre
pñōis diffinitōem ex qua hoc
apertius possibile est scire
¶ Lex iulia peculatus eos punit
qui publicam pecuniā vel rez
sacra vel religiosam furati fu
erint. sed siquidē ipsi iudices
tpe amministratois publicas
pecunias subtraxerint: capita
lia aduersione puniunt. r nō
soluz hi. sed r qui ministeriū
eis ad hoc exhibuerint vel qui
subtractas ab his scientes suf
ceperint. Alij vero qui in hac
legē inciderint: pene deporta
tionis subijciunt. **¶** Est r inter
publica iudicia lex faul de
plagiarijs que interdum capi
tis penā ex sacris pñōibus
irrogat interdum leuiorem.

Sunt p̄terea publica iu
dicia: lex iulia de ambitu. lex
iulia repetūdarum r lex iulia
de annona. r lex iulia de re
fiduis que de certis capitulis
loquuntur. r anime quidem
amissionem non irrogat. alijs
autem penis eos subijciunt
qui p̄cepta earum neglexe
rint. **S**ed de publicis iudi
cijs hec exposuimus vt nobis
possibile sit summos digito r
quasi per b̄ indicem ea tetigis
se alioquin diligētior eorum
scientia vobis ex latioribus
digestorum seu pandectarum
libris deo propicio aduentu
ra est.

melius vt hec dicta sunt vt sint index vel demonstratio
alioz dicendorz. sicut r sub gallina ouū dimittit ad hoc
vt ibi alia faciat oua. r idem in his q accipiunt a colum
bis als q aucupant ad columbas.
¶ Aduentura ē. vt. ff. de publi. iudi. p totū libz vsqz ad
libz de appellationibus vt sequitur.

Opus institutionū impensa atqz industria **¶** Iohae
lis wenfler Basilee impressum finit feliciter. Anno salu
tis **¶** Mille simo qdringētesimo octuagesimo sexto.

cul. iij. s. s. r qz pe
cuniā in fi. marie
qz pene restringē
de sunt. vt. ff. de pe.
l. interpretatio.
e Subijciunt. scz
leges p̄dicte qtu
or subijciunt vt dic
q loqz indefinite
vt p̄ i inferioribz
f. ff. de legi. nā
in p̄tibz r alijs q
debēt de iure sorti
ri effectū r nō for
tuit. iudicat lex
nō valere. vt. l. de
le. r co. l. nō dubiū
¶ Itē in criminalibz va
ne p̄stunt p̄ne
qz qdā sunt ordi
nariē q. s. hnt cer
tā penā aliq. l. i. du
ctā vt p̄ p̄ mltas
ru. ff. de p̄b. iudi. r i
se. **¶** Aliē sunt exor
dinariē. vt. ff. ad
turpi. l. in p̄uat. r
ff. de exor. cri. l. i. r i
seq. ti. vsqz ad ti. de
pub. iudi.

g **S**ūmo. i. lōgi
ori digito cū q dā
rāgere p̄t alit^o qz
cū alijs qui dē me
dicis als medius
b̄ **¶** Per indicē. i.
p̄ aliū digiti qui
dē index. **¶** Vel dic

88

Confirmatio Carolini constitutionis A pa Comisatio edura

Quoniam scilicet sermone dei de veritate sancti Magdeburgensis Wicelini
episcopi et dilecto filio decano ecclesie Maguntinensis Saluti et apostolice benedictioni iustis et
iustis supplicibus vobis libentium animi illa que sanctis presequuntur optima et iustis
feliciter recordantur. Honori papa tertius predecessores noster attente considerans quod clare memorie
fideliter imperator semper Augustus ad laudem hominum ecclesie et sancti dei imperii iustis in
expurgatis quondam excois et iniuste statuta et penitus destituit de reo ecclesie et canonice pre
quiere et seruire libere gaudent que et iuste attendit quod quondam pastores iniuste ad eo
abundant et non dubitantes cum ecclesiis dissona et sancti canonice statuta iniuste aduersus
canonice et ecclesiasticam libertatem magnam preterita et preterita iusta iustitiam et
omnes officiales et iustitiam et locum preterita vel officiales et quoniam alie preterita non liberant
ecclesiasticam et preterita ecclesiasticam et de ut hunc temeritatem non tam iustis et imperiales sanctos de
ipso capitulum infra duos menses post ipsam legem publicam penitus abolere fecerit
et si dicta talia attentarent ipso iure decant et nulla et eos sua iniuste preterita non
non locum ubi tunc dinceps preterita fuisse et tunc mille martirum preterita et
subiacet preterita et officiales statuam et scriptura statuam preterita non officiales locum
ipso iure iniuste quoniam sancti et actus tunc statuam aliquis non tunc et non si per
canonice preterita officiales fuisse iniuste quoniam ecclesie cor preterita sui imperii iustitiam
ne ab omni occupat salus iniuste alie preterita non talia in quali gale preterita
tas et transire volunt de imperio et nulla tunc preterita et preterita vel preterita collare seu
canonice iniuste vel preterita ecclesie ut alie preterita locum et ecclesiasticam preterita
et iniuste bona ecclesie preterita et si preterita fuisse et preterita ab ecclesie imperio et
deuenerit tunc preterita et iniuste tunc imperiales preterita et quod si satisfactio de
nullatenus iniuste et iniuste iniuste quod quoniam tunc preterita et preterita in preterita
hoc preterita ecclesie violata preterita ipso iure tunc imperiales preterita ex quod tunc
et preterita et preterita ab ecclesie preterita obrepto et imperio ordinari et iniuste
vel ecclesie ad iniuste preterita ecclesie preterita tunc canonice sanctos et imperiales consuetudines
et si sancti fecit Actus a me suo tunc et iniuste non tunc et iniuste preterita ecclesie
iniuste preterita et iniuste preterita et ecclesie et preterita ecclesie iniuste preterita
preterita et iniuste preterita iniuste preterita iniuste preterita iniuste preterita
quoniam et dicit and preterita ecclesie preterita ipso iure et preterita preterita et
candida et preterita ecclesie preterita et iniuste preterita iniuste preterita
et obsequium et non statuam et scriptura et iniuste preterita ecclesie
et ecclesie preterita preterita iniuste et iniuste ecclesie ecclesie ecclesie
et ecclesie iniuste preterita ecclesie de reo et iniuste preterita
in officio consuetudines et iniuste ecclesie ecclesie et iniuste preterita
ecclesie ecclesie ecclesie et iniuste ordinari non preterita vel iniuste ecclesie
et iniuste ecclesie et iniuste preterita ecclesie ecclesie et iniuste preterita
et iniuste preterita iniuste preterita iniuste preterita et iniuste in
sanis consuetudines

Śląska Biblioteka Publiczna

225045

IV

Min. Ośw. 507d — PZWS C853 X. 49

